ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
1
ՅՈՒԼԻՍ
1932
1 JUILLET
1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1920 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄՐՄԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Հայերն ու Թուրքերը իրարմէ բաժնուած են արիւնալի անցքերով: Իրարմէ բաժնուած են հոգեպէս եւ ֆիզիքապէս: Թուրքերը անտեսելով մարդկային ամէն իրաւունք, յենուելով իրենց սուրին, մնացին տէրը Հայ հայրենիքին, ուրախացան իրենց բնաջնջման քաղաքականութեամբ, ու ոճրագործի անզգուշութեամբ, մնացած Հայութիւնը չորս հովերուն ցրուեցին, երբ այլ եւս սուրը չէր հասներ անոնց վիզը թոցնելու:

Հոգեկան եւ ֆիզիքական այս անջրպետը, սակայն, բաւական չեղաւ լուծելու Հայ – Թրքական յարաբերութեան խնդիրը: Թուրքերը այդ խնդիրը լուծուած նկատեցին, ու չատ անգամ լռութեամբ անցան՝ Հայուն գոյութիւնն իսկ անտեսելով: Բայց փոշիացած Հայութիւնը ամփոփուեցաւ, դաստուրուեցաւ զանազան վայրերու մէջ, ու թէեւ պարտուած, սակայն իր ֆիզիքական գոյութեամբ խակ՝ դարձաւ Թուրքին մտահոգութեան առարկան:

Ու, այսօր, Հայ – Թրքական կնճիռը կը մնայ ամէնէն հրատապ հարցը թէ Հայուն եւ թէ Թուրքին համար: Այդ խորունկ վէրքը սուրով չբուժուեցաւ, ոչ ալ երկու կողմերէն մէկը վերջնականապէս մեռաւ: Երկու ազգերը, արիւնլուայ, դարձեալ իրարու օձիքը կը բռնեն, երբեմն լռութեան մէջ, երբեմն ալ հրապարակով, թէեւ աշխարհագրական մեծ տարածութիւններ զանոնք կը բաժնեն իրարմէ:

Այս վերջին տարուան ընթացքին Թուրք մամուլի արտայայտութիւնները ցոյց կուտան թէ Թուրքիոյ մտահոգութիւններէն մէկը, (միշտ ամէնէն խորունկ ծալքերուն մէջ պահուած), Հայկական դատն է, դատ մը որ տակաւ չատնով Թուրքի եւ Հայուն վիզը իրարու կապած է: Անոնք կամ միասին պիտի ապատին կամ միասին պիտի խեղդուին: Տասը տարին բաւական եղաւ հասկցնելու Թուրքերուն, որ սուրի մէկ հարուածով՝ Հայկական գորտեան հանդոյցը կտրուած չէր:

Թուրք մամուլը, այս գիտակցութեամբ յաճախ կը մօտենայ Հայ – Թրքական յարաբերութեան: Սակայն, յաղթական թմբիրի հոգեբանութիւնը Թուրք միտքը կը մղէ կամ ոճրագործի յոխորտանքին, եւ կամ չարդարար ամբոխավարութեան:

Պոլսոյ Թրքական «Վագըթ» թերթի խմբագրականէն քանի մը հատուածներ [illegible] կան նշոյլ մըն է այդ հոգեբանութեան:

Երբ Թուրքիան կը պատրաստուի մաս կազմելու Ազգերու Դաշնակցութեան, Հայ – Թրքական յարաբերութեան խնդիրը բնականօրէն օրակարգի նիւթ կը դառնայ: «Վագըթ»ի խմբագրականը՝ ժրնեւի նախօրեակին գրուած՝ կոչուած է հանրային կարծիք ստեղծելու ընդդէմ Հայերուն, որոնք կրնան իրենց պահանջները ներկայացնել Ազգերու Դաշնակցութեան, երբ Թուրքիան ուզէ նեղ մտնել Ազգաժողովէն: Ու Թրքական թերթը իր պարտքը կը կատարէ Թրքավարի ձեւով:

«Օձերը դարձեալ գլուխ կը բարձրացնեն». *ահա վերնագիրը, որմէ կրնաք դատել թէ ի՞նչ մեթոտներով Թուրք խմբագիրը կ'ուզէ լուծել Հայ – Թրքական կնճիռը: Թրքական թերթը խօսելով «Հայրենիք»ի քննադատութիւններու մասին, իր զարմանքը կը յայտնէ եւ կ'անդիմանայ պատճառները այդ թշնամանքին: Ու կը չարունակէ.—* «Մենք կը կարծէինք թէ վերջերս Թուրքիայէն դուրս գտնուող Դաշնակցականներու մէջ արթնութեան նշաններ սկսած են երեւան գալ: Այս կուսակցութեան պատկանող կարգ մը հայ թերթերու մէջ «Թուրքերը եւ Հայերը դարձեալ պէտք է հաշտուին» ձեւով մեր տեսած գրուածքները, այս արթնութեան նշանը նկատած էինք: Հիմա ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ խարուած ենք մեր այս կարծիքին, այս ըմբռնումին մէջ»:

Այս տողերէն կ'երեւի թէ ո՛րքան անլրջութեամբ Թուրք թերթերը կը մօտենան հարցին, եւ ո՛րքան անզէն են (թերեւս դիտաւորեալ) հայ հանրային կարծիքի մասին:

Նախ ըսենք որ Դաշնակցական որ եւ է թերթ չէ չահագրգռած Թուրքերու եւ Հայերու հաշտութիւնը այն ձեւով, ինչպէս կ'ըմբռնեն Թուրքիոյ վարիչները: Խօսքը հաւանաբար ուրիշներու մասին է, ու «Վագըթ»ի խմբագիրը, երեւցած քանի մը անպատասխանատու արտայայտութիւնները կ'ուզէ վերագրել Դաշնակցութեան, որպէս զի իր հիասթափութիւնն արձանագրէ, եւ Թուրք հանրային կարծիքը լարէ Դաշնակցութեան, հետեւաբար՝ Հայութեան դէմ:

Լսենք «Վագըթ»ի ամբոխավարութիւնները.— «Այդ հրատարակութիւնները կ'ազդարարեն մեզ վերապահ գտնուիլ եւ ուշադրութեամբ ու արթնութեամբ լսել մերթ ընդ մերթ Թուրքիոյ հետ բարեկամութենէ ճառող Դաշնակիներու խօսքերը: Որովհետեւ հաւանական է որ՝ անոնք որ չեն կրնար իրենց հետապնդած նպատակները բացայայտ թշնամութեամբ ձեռք բերել, փորձեն անգամ մըն ալ բարեկամի դիմակին տակ նոր մահափորձեր պատրաստել թուրք ազգին դէմ:»

Մահափորձի մղձաւանջն է որ կը սաւառնի Թուրքերու գլխու վրայէն, երբ Դաշնակցութեան անունը կուտան: Բայց հայ – Թրքական կնճռի լուծումը կապ չունի երեւակայական մահափորձերուն հետ: Մնդիրն աւելի բարդ է եւ կը պահանջէ քաղաքական նախատեսութիւն: Եթէ Թուրք խմբագիրները եւ պետական գործիչները ուզեն «ուշադրութեամբ եւ արթնութեամբ» լսել Դաշնակցականն մամուլի խօսքը, պիտի տեսնեն որ Դաշնակցութեան պահանջները, հայ ժողովուրդի արդար պահանջներն են: Մենք Թուրք ազգէն կը պահանջենք մեր բռնագրաւուած հայրենիքը եւ մեր ժողովուրդի իրաւունքներու վերականգնումը: Այս է գերագոյն պահանջը, որ մենք ունինք Թուրքերէն: Եթէ անոնք այս պահանջները ըմբռնեն եւ գոհացում տան անոնց, երկու ազգերու հիմնական շահերն ապահովելով, բարեկամութիւնն ինքնին կը հաստատուի Թուրքերու եւ Հայերու միջեւ: Բարեկամութիւնը միայն այս ձեւով ըմբռնելի է մեզ եւ ամբողջ հայ ժողովուրդին համար:

Այլապէս, եթէ մեզ լսող Թուրքերը իրենց կրունկներուն տակ պահեն մեր արիւնոտած հայրենիքը եւ սուրը չողացնեն մեր գլխուն վերեւ, թշնամութիւնը պիտի չարունակուի, ու ազատութեան համար բացուած պայքարը կեանքի ու մահուան խնդիր պիտի դառնայ սերունդէ սերունդ, որքան այս երկու ազգերը գոյութիւն ունենան:

«Վագըթ»ը եթէ ուշադիր լսող է, թող լսէ եւ արձանագրէ այս կարծիքը, որ մենք բարձրաձայն կ'ըսենք, եւ որ գրուած է անջնջելիօրէն ամբողջ հայութեան հոգիին մէջ:

Կ. Ս.

ՀԻՔԼԵՐԵԱՆՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

— :-: —

Հիւնհենպուրկի նոր հրամանագիրը

Գերման հանրապետութեան նախագահը Հինտենպուրկ ստորագրեց հրամանագիրը՝ հաղաթական կուսակցութեանց անդամներու յատուկ համազգեստին մասին: Այս հրամանագրին հետ, ներքին նախարարը պիտի հրատարակէ նաեւ հրամանագիրը՝ որ կը վերցնէ հաղաթական հրապարակային ցոյցերու վրայ դրուած արգելքը՝ ամբողջ երկրին մէջ:

Այս երկու հրամանագրերը զիրար կը լրացնեն եւ կը սահմանափակեն գերման պետութեանց կարգապահական իրաւասութիւնները: Յետ այսու, համազգեստ կրելու արտօնութեան հարցը պիտի կրնայ լուծել միմիայն կեդրոնի կառավարութիւնը, քանի որ Գերմանիոյ դաշնակցային կառավարութիւնները՝ համաձայն նոր հրամանագրերուն՝ այն ատեն միայն պիտի կրնան արգիլել համազգեստը՝ երբ ատոր հետեւանքով երկրին անդորրութիւնը վտանգուած ըլլայ:

Միւս կողմէ, հաղաթական հրապարակային ցոյցերը կ'արտօնուին ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, պայմանաւ սակայն որ ցոյցերու կազմակերպիչները նախապէս իրաւասու իշխանութեանց իմաց տան:

Նոր հրամանագրերը որոշ չափով կը սահմանափակեն նաեւ մամուլի ազատութիւնը. գլխաւորաբար հաղաթական թռուցիկները՝ կ'ենթարկուին գրաքննութեան:

Ինչպէս կը տեսնուի, այս հրամանագրերը բոլորովին ի նպաստ են հիքլերեաններուն:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ

ՊՈՒԿՐԻՇ, 29 Յունիս· — երեք – չորս օրէ ի վեր տեւող ողողումները մեծ վնաս կը պատճառեն Ռումանիոյ մէջ, մասնաւորաբար Մոլտավիոյ շրջանին մէջ: Եաշ քաղաքը ներկայիս գրեթէ բոլորովին շրջապատուած է ջուրերով, որոնք կը հշեն կը տանին բազմաթիւ դիակներ:

Միեւնոյն եաշի շրջանին մէջ, ապետեաներու թիւը կը գնահատուի 15000: Ողողուած քաղաքներուն մէջ, 2000 տուներ փլելու վտանգին ենթարկուած են: Ջուրերը նոր սկսած են քաշուիլ: Բայց Պարլատի շրջանին մէջ, կացութիւնը ծանր է:

Ներկայիս 24 համայնքներ ջուրերու տակ ծածկուած են: 45 քիլոմեդր տարածութեան վրայ, կամուրջները փլած եւ երկաթուղին հանդուած են:

Մարդկային զոհերու մասին՝ պաշտօնական տեղեկութիւններ չկան: Բայց եաշի, Ֆարլատի, Պահոյի եւ կալացի մէջ՝ բազմաթիւ զոհեր կան:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷԹԵՐԱՆՆԵՐԸ ԿՐ ՅԱՄԱՌԻՆ

Ամերիկեան վէթերաններու պատգամաւորութիւն մը Զիքակօ հասաւ դրամ եւ զգեստ հաւաքելու այն վէթերաններուն համար, որոնք թուով 2000, կը յամառին սպասել Ուաշինկթընի մէջ: Այս կարգի օժանդակութեանց շնորհիւ է որ անոնք կրնան տոկալ, սպասել եւ պահանջել որ գոհացում տրուի իրենց իրաւունքներուն: Ուաշինկթընէն տրուած լուրերու համաձայն անգործ վէթերաններ՝ այլ եւս ոչ դրամ ունին, ոչ պարէն եւ թէ իրենց զեկավարներուն միջեւ անհամաձայնութիւնը ծայր տրուած է:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԸ

Երէկ կէս օրէն վերջ, վնասաբեկ ատեանը սկսաւ քննել Կորկուլովի դիմումը:

Փաստաբանները վերաքննութիւն կը պահանջեն երկու կէտերու վրայ հիմնուած: Առաջինը՝ կապ ունի Կորկուլովի մտային վիճակին մասին կատարուած քննութեան հետ: Երկրորդ կէտին մէջ՝ Կորկուլովի փաստաբանները կը պնդեն թէ ոճրագործին առաջին հարցաքննութիւնը կատարուած է ոստիկանատան մէջ՝ առանց փաստաբաններու ներկայութեան:

Ընդհանուր դատախազը պիտի հերքէ երկու կէտերն ալ եւ պիտի պահանջէ մերժել վերաքննութեան խնդրանքը:

ՖՐԱՆՍԱ ԻՐ ՈՍԿԻՆ ԿՐ ՔԱՇԷ

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը գրէ թէ Ֆրանսայի ելմտական նախարարութիւնը եւ Ֆրանսական Դրամատունը Ամերիկայի մէջ ատենդ դրուած ամբողջ ֆրանսական ոսկին կը բաշեն այս միջոցիս:

Անգլիական թերթը կը կարծէ թէ այս մասին Ֆրանսայի ուղղակի թելադրութիւն եղած է Ամերիկայի կողմէ: Այս ոսկիին պահեստը կ'արժէ 60 միլիոն տոլար:

ՌՈՒՍԵԽՈՒՄԷՆ ԴԱՇԻՆՔ

Վարշաւիոյ հաղաթական լաւատեղեակ շրջանակները կը հաւատեն թէ կը սպասեն որ մէկ օրէն միւսը հասնի ռուսեւռումէն ոչ – յարձակման դաշինքի կնիքման լուրը: Կը յիշուի թէ ռումէն կառավարութիւնը իր սահմաններու պահպանման մտահոգութեամբ, փափաք յայտնած էր բանակցութիւնները շարունակելու Խուսիոյ հետ, ոչ – յարձակման դաշինքի կնիքման համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԳ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Յունիս·— Էնկիւրիի Ազգ· Մեծ ժողովը հաւանութիւն յայտնեց Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքին:

ԼՕԶԱՆԻ ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ՁԻԳԵՐԸ

Թուրքական դիւան կը կազմեն ձախողութիւնը բանաձեւելու

Ցոյսի վերջին նշոյլներ

Լօզանի ամենավերջին անցուդարձերուն մասին, հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը հրատարակութեան տրուեցաւ նախագահութեան կողմէ:

Հրաւիրուած պետութիւններու պատուիրակութեանց պետերը, ընկերակցութեամբ իրենց պատուիրակութեան անդամներուն հաւաքոյթ մը ունեցան:

Խորհրդաժողովին նախագահը աշխատանքներու ներկայ վիճակին մասին տուաւ զեկոյց մը, որ պիտի հրատարակուի յետագային:

Որոշուեցաւ կազմել դիւան մը որ պիտի բաղկանայ նախագահէ մը եւ հրաւիրող պետութեանց պատուիրակութիւններու մէկական անդամներէն: Այս դիւանը պիտի ճնշէ հատուցումներու հարցին ներկայ վիճակը՝ նկատի առնելով նախապէս կատարուած ճնշումները: Այս դիւանը հրաւիրուած է կարելի եղածին չափ շուտ ներկայացնելու տեղեկագիր մը՝ որ կարգ մը յանձնարարութիւններ պիտի բանաձեւէ՝ ուղղուած հրաւիրող պետութիւններու պատուիրակութեանց պետերուն:

Պատուիրակութեանց պետերը՝ նաեւ, հրաւիրեցին հրաւիրող պետութեանց առեւտրական նախարարները որ հաւաքուին, ճնշելու համար Լօզանի ժողովին աշխատանքներուն երկրորդ մասին վերաբերեալ հարցերը, այսինքն՝ ուսումնասիրել դարմանը տնտեսական եւ ելմտական այն հարցերուն, որոնք պատճառ դարձան [illegible] բաստելու ընդհանուր ժողով մը որ մօտ ատենէն անտի ուսումնասիրէ այս հարցերը:

Նախագահը կատարեալ լիազօրութիւն ստացաւ Լօզանի հրաւիրելու Միջազգային կարգադրութեանց դրամատան մէկ ներկայացուցիչը, ամէն անգամ որ խորհրդաժողովին գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ դարձնեն այս հրաւէրը:

Նախագահը, նաեւ, լիազօրութիւն ստացաւ հրաւիրելու Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչները որ գործակցին աշխատանքներուն, ամէն անգամ որ դիւանը հարկ տեսնէ:

Այս զեկոյցէն յետոյ, զոր կարելի է նկատել Լօզանի բուն նպատակին դամբանականը, ահա մէկ քանի մանրամասնութիւններ Ֆրանքլէնդերման բանակցութեանց ընթացքին մասին:

Անգլիոյ վարչապետը Պ. Մաքտոնալտ տեսակցէլ յետոյ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ վարչապետներուն եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, գերագոյն ճիգ մը կատարեց առաջքն առնելու համար Լօզանի վերջնական ձախողութեան: Այս կերպով էր որ յաջողեցաւ կազմել տալ խմբագրական դիւանը՝ որուն մասին պաշտօնական զեկոյցը կարդացինք վերը: Ակնկից յետոյ, հաւաքեց նաեւ Գերմանիոյ պահանջատէր հինգ պետութիւնները:

Այս վերջին հաւաքոյթի պատճառին եւ արդիւնքին մասին մեծ դաղտնապահութիւն կը տիրէ. սակայն հետագրական գործակալութիւն մը կը կարծէ թէ, հիմ բռնելով Պաղէլի յանձնախումբին տեղեկագիրը՝ որ դէմ արտայայտուած է գերմանական պարտքերու վերջնական ջնջման, Անգլիոյ վարչապետը պահանջատէր պետութեանց ներկայացուցիչներուն հարց տուած է թէ պիտի ընդունի՞ն որ երկնկի ծրագրին համաձայն որոշուած տարեվճարներէն հրաժարին, մինչեւ որ Գերմանիա իր պարտքը վճարէ միանուագ դումարով մը որուն քանակը որոշուած ըլլայ երկուստեք համաձայնութեամբ:

Բոլոր պահանջատէր պետութեանց ներկայացուցիչները համաձայն գտնուած են:

Կը մնայ ուրեմն այս կարգադրութեան մասին ընդունիլ նաեւ Գերմանիոյ համաձայնութիւնը: Եւ որպէսզի գործը դիւրանայ, դիւանը աշխատած է որոշելու վերջնական դումարը որ պիտի պահանջուի Գերմանիայէն, ինչպէս նաեւ անոր վճարման եղանակները:

Իրր թէ Ֆրանսական չրջանակները համամիտ ըլլալով այս կարգադրութեան, պիտի ուզեն 2–3 տարի պայմանաժամ տալ Գերմանիոյ:

Այդ պայմանաժամէն յետոյ, Գերմանիոյ կատարած վճարումներու մէկ խոշոր մասը պիտի յատկացուի պարտքերուն: Իսկ մնացեալը Եւրոպայի անտեսական վերակազմութեան գործին:

Այսպէս ուրեմն, կ'ենթադրուի թէ Գերմանիա իր անհաչա ընթացքով՝ իր դէմ կազմել տուած է պարտապահանջներու միացեալ ճակատ մը:

Մակեդոնական նոր մահափորձ

Սոֆիայէն արտած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Խասքովայի մէջ, Միխայլովի մակեդոնական հատուածին պատկանող մէկը՝ ատրճանակի հարուածներով սպաննեց Փէթրոկէրովի հակառակորդ խմբակէն մէկը:

(Լրբերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

ԵԹԷ ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԸ ՁԱԽՈՂԻ

Լօզանի ժողովին պէտք է նայիլ տնտեսական համատարած տագնապին կապակցութեամբ: Անոր ձախողութիւնը պարզապէս պիտի նշանակէ ստատկացումը միւսին: Լօզանով կը ձախողին նաեւ կեդր. Եւրոպայի տնտեսական բարւոքման ու էմմատկան օժանդակութեան ծրագիրը խոշոր չափով, ինչպէս նաեւ համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը, որ ծրագրուած էր անգլիական կառավարութեան կողմէ:

Արդ՝ ֆրանքեւգերման բանակցութեանց անելէն յետոյ, Լօզանի յաջողութիւնը՝ հրաշքի մը կը կարօտի: Այդ հրաշքը կրնան կատարել Գերմանիա եւ Ֆրանսա՝ մէկը միւսին պահանջին: Ինչ որ ներկայ պայմաններուն մէջ անհնար կը թուի ըլլալ:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ ուրեմն՝ եթէ Լօզանի ժողովը ձախողի:

Հարցին լաւագոյն պատասխանը կուտայ Ֆրանսական Միջնորդի արտաքին յանձնախումբին նախագահը Պէրանժէ:

Ամփոփենք իր տեսութիւնները:

Լօզանի ձախողութեամբ, կը տեղի ունենան հետեւեալ կացութիւնը:

Հուվըրի պայմանաժամը կը վերջանայ՝ առանց չարունակուելու, առանց անդամ մը եւս յետաձգուելու կամ փոխարինուելու որ եւ է կերպով: Ու Հինգերու յայտարարութիւնը որ կատարուեցաւ ժողովին սկիզբը՝ յետաձգելով զերման վճարումները ժողովի տեսութեան, կը դառնայ տեսնուածութիւն մը:

Երինկի ծրագիրը եւ Լահէյի համաձայնութիւնները կը վերագտնեն իրենց ուժը: Անոնց հետ նաեւ հինգի չափ մանրակի համաձայնութիւններ: Գերմանիա ուրեմն, պարտաւոր կ'ըլլայ Միջազգային կարգադրութեանց դրամատան վճարելու զումար մը, որ պէտք է բաշխուի պահանջատէր պետութեանց, որոնց մէջ՝ նաեւ Ամերիկան:

Ըստ Պէրանժէի այս բոլորը սակայն որ տեսականօրէն ճիշդ են, տեղի չպիտի ունենան: Իրագործութեանց ուժը պիտի դրժէ պայմանագրութիւններն ու յանձնաժողովները:

օրէն կը պնդէ թէ այլ եւս ի վիճակի չէ որ եւ է վճարում կատարելու, բնականաբար ոչ մէկ գումար պիտի յանձնէ Միջազգային դրամատան: 114 միլիոն ոսկի մասքի առաջին ամսավճարը որ պէտք է յանձնէր օգոստոս 15ին, պիտի մնայ անվճար: Նոյնը պիտի չարունակուի յաջորդ ամիսներու ընթացքին:

Ի՞նչ պիտի ընեն այդ պարագային պահանջատէր պետութիւնները:

Կրնան դիմել Լահէյի համաձայնագրին 15րդ յօդուածին որ կը վերաբերի համաձայնագիրը ստորագրող պետութիւններուն, մէկուն կամ շատերուն, եւ Միջազգային Դրամատան միջեւ՝ Նոր Ծրագրին կիրարկման կամ մեկնաբանման առթիւ, պիտի ենթարկուի հինգ տարուան համար նշանակուած իրաւարար առեանի մը: Այս առեանէն ետք կանգամը որ պիտի կատարէ նախագահի պաշտօնը պէտք է ըլլայ ամերիկեան քաղաքացի, երկուքը՝ պատերազմի պահուն չեզոք մնացած պետութեան մը հպատակ. մնացեալ երկուքը պիտի ըլլան մէկը՝ Գերմանիոյ, միւսը Գերմանիոյ վրայ պահանջ ունեցող պետութեան մը հպատակ: Նոր ծրագրին գործադրութեան թուականէն սկսեալ, առաջին հինգ տարիներու չրջանին համար, այս առեանը բաղկացած պիտի ըլլայ այն հինգ անդամներէն, որոնք ներկայիս կը կազմեն Լոնտոնի 1934 օգոստոս 30ի համաձայնութեամբ հիմնուած խորհուրդը»:

Իւրաքանչիւր պահանջատէր պետութիւն ուրեմն իրաւունք ունի Գերմանիոյ դէմ դատ բանալու այս իրաւունքը:

Աւելից դատ, յատուկ համաձայնագրով մը՝ պահանջատէր պետութեանց իրաւունք տրուած է յանձնաժողովին,

ԲՈՎԱՅ ՅԱՅՏՆԱԲԱՆԻ

(Վ. Ի. Կ)

Ս. ՍԱՍՆԱ

Ի ՀԱՄԱՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՐՈՒՍՏԱՑՈՒՄԸ

Սպանիչը ձերբակալուած է եւ խոստովանեցաւ թէ գործած է մակեդոնական ներքին յեղափոխական կազմակերպութեան հրամանով։

Անգլիոյ փոխարժէը Իրլանտայի դէմ

Երէկ, անգլիական կառավարութիւնը զրաղեցաւ Իրլանտայի կալուածական տարեվճարներու հարցով։

Իրլանտա պարտաւոր էր Անգլիոյ վճարել այսօր 15 միլիոն ստերլինի դումար մը՝ այդ գլուխէն։ Բայց Իրլանտայի վարչապետը որոշած ըլլալով պահել այդ դումարը, կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը որոշած է յառաջիկայ չաբթու խորհրդարանին ներկայացնել օրինագիծ մը, որ մաքսատուրքի կ'ենթարկէ իրլանտական ներածումները։

Ամերիկայի նախագահական ընտրութիւնը

ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ԴԷՄ ԵՆ ԸՄՊԵԼԻԻ ԱՐԳԵԼՔԻՆ

Ամերիկայի ռամկավարներու ընդհ. ժողովը կը չարունակէ իր աշխատանքները։ Հաւանական կը նկատուի որ նախագահական ընտրութեան իրը թեկնածու ներկայացող 8 անձերէն՝ Ռուզվէլտ պիտի յաջողի ապահովել երկու երրորդի անհրաժեշտ մեծամասնութիւնը։

Ընդհ. ժողովին յանձնախումբը որ կը մշակէ կուսակցութեան ծրագիրը, 18ի դէմ 35 ձայնով պահանջ դրած է ջնջել ոգելից ըմպելիի դէմ արգելքի օրէնքը։ Սակայն դէմ արտայայտուած է պատերազմական պարտքերու ջնջման։

Փորիկն Լինսպէրկի առեւանգումը

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ԱՆՁԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Ամերիկեան երեսփ. ժողովին մէջ, արտաքին փոխ-նախարարը կարդ մը բացատրութիւններ տուաւ փոքրիկն Լինտպէրկի առեւանգման եւ սպանութեան հետեւանքով անճնասպան եղած ապահովութեան մասին։ Յայտնեց թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը ստացած է այդ մասին Նիւ – Ճըրսիի անգլիական ընդհ. հիւպատոսին տեղեկագիրը։ Անգլիական կառավարութեան ներկայացուցիչը հարցաքննած է Լինտպէրկի ընտանիքին բոլոր անդամները եւ սպասաւորները եւ այն համոզումը գոյացուցած է թէ ապահովութեան մէջ ամերիկեան ոստիկանութիւնը որեւէ պատասխանատուութիւն չունի։

*** Նիւ – Եորքի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց մէկը որուն վրայ կասկած կը ծանրանայ թէ մասնակցած է առեւանգման գործին։*

ԼՐՏԵՍՆԵՐԸ ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

«ՖԱՆԹՕՄԱ» ԵՒ ԻՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

"ՖԱՆԹՕՄԱ,, ՀԱՅ Է ԵՂԵՐ

Փարիզի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց օտարական մը՝ որուն համար փարիզեան թերթ մը կը գրէ թէ իրը հայ կը ներկայանար։ Սակայն ծագումով լեհ է եւ կը ճանչցուէր «Ֆանթօմա» կեղծանունով։

Այս անձը որ ուսանող էր իբր թէ եւ կը հետեւէր համալսարանի գիտութեանց ճիւղին, ատենէ մը ի վեր գաղտնի հսկողութեան տակ առնուած էր։ Ձերբակալման պահուն՝ իր վրայէն գտնուեցան Ֆրանսայի ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ կարեւոր փաստաթուղթեր։

Իր բնակարանին մէջ կատարուած խուզարկութիւնը երեւան հանեց նաեւ պայուսակի մը մէջ պահուած ուրիշ կարեւոր փաստաթուղթեր։

Գաղտնի ոստիկանները հսկողութիւն կը կատարեն նաեւ Սէն-Տընի բնակող ուրիշ անձերու վրայ, որոնց հետ յարաբերութիւն կը մշակէր «Ֆանթօմա» եւ ատոնց միջոցաւ կը հայթայթէր մեքենագործարաններու մէջ պատրաստուած պատերազմական նիւթերու վերաբերեալ տեղեկութիւններ։

Լրտեսութեան այս գործը՝ շնորհիւ կատարուած բռնութիւններուն ու խուզարկութիւններուն, յայտնուած է թէ կարծուածէն աւելի կարեւորութիւն կը ներկայացնէ։

Ձերբակալուեցան նաեւ ութ ուրիշներ՝ որոնք կը պատկանին համայնավար կուսակցութեան։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *վարժ եւ կիսավարժ կարուհիներ* (première main *եւ* seconde main) *արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ Դիմել Տիկ. Պարոնվարդեանի, առաւօտները ժամը 9—12,* Maison Adrine, *16 rue de* Cotte, *մէթրօ* Ledru Rollin.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱՅԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մեծուտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեններ. ֆիւանդուաֆիւն եւ վարիսի։ Ամեն օր* 9—12, 2—8, *Կիրակի* 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Ց.

Գ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէնվաղըշաբաթ իրիկուն ընդ.ին. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ արուարձանի եւ քաղաքի բոլոր ընկերները, Քրիստափոր, Թոստոմ, Իշլան, Աղբիւր Սերոբ, Վռամեան, Ալկուսնի, Շամագասպ, ընկ. կարօ, Ջաւարեան, Վրէժ եւ Աւտօնոմ-ակոմիտէներն ուխտումները։Պարտաւորիչ ներկայութիւն, թիստ կարեւոր օրակարգ։ Շաւաքատեղին նամակով կը տեղեկացուի վարչութիւններուն։

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 242 բիս Տիւքէլէյէն։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Վիլլնի կոմիտէն իր շրջանի բոլոր խումբերու՝ Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս Կիրակի ժամը 2ին, Նաժակ Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼԻՈՆԻ Շրջ. Կոմիտէն արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Համազասպ, Կայծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Անդրանիկ խումբի բոլոր ընկերները այս Կիրակի իրիկուն ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. նախկին Գրադարանի սրահին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի Պատ. Միութեան բոլոր անդամները, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 63 բիս տը լա Բէփիւպլիքի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼՈՒԱՐի կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Ս.Թ.Է.Միէնի Ս. Շաժոնի եւ Տիկուանի պատգամաւորները այս Կիրակի ժամը 3.30ին, ընդհ. Մ. Թորոսեանի բնակարանը։

Սէն Թէթիէնի ենթակոմիտէի ընկերները խիստ կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Դուբեան Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Կը խնդրուի ճիշդ ժամանակին ներկայ գտնուիլ։

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓՈՒՐՃԻի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միութիւանլիթէի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի չարունակութիւն։

Ներկայացում-պարահանդէս

ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Սալ Լիւսիէնի մէջ, 13 Rue d'Issy, Պիյանքուռ

Կը նախագահէ՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, ընտիր ճաշ։

կը ներկայացուի՝ *«ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ»*

Մուտքը 5 ֆրանք

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԷՐ եւ տիկին Լեւոն Գ. Ջօիրապ, (Պուքրէշ), Օրիորդներ Տոլորէզ եւ Շերմին Գ. Ջօիրապ, Արամ Գ. Ջօիրապ, Արաքսի եւ փիէռ Քրմրզ (Գաիիրէ), կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ քրոջ՝

ՏԻԿԻՆ ՔԼԱՐԱ Գ. ՋՕՋՐԱՊԻ

(Կինը ողբացեալ Գրիգոր Ջօհրապի)

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի առաւու *(30 յունիս)* Նէօյեիի (փարիզ) իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը Շաբաթ, 2 յուլիս առաւօտեան ժամը 9ին փարիզի Շայոյ եկեղեցիին մէջ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի դիւղէն հայրս՝ Նշան Տէյիրմէնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նոյնպէս կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիմոն Տէյիրմէնճեան, որ 1915ին կը ծառայէր Էրզրում. Թրքական բանակին մէջ սպայի պաշտօնով։ Իրենց, վերջին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը, Աբիսողոմ Տէյիրմէնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.

Պուլըվար Օտտօի մանկապարտէզի հանդէսը

Փութացէք ներկայ գտնուիլ Տիկին Մարի Սվաճեանի Պուլըվար Օտտօի (Մարսէյլ) «Հայ փեթակ» մանկապարտէզի ԱՄԱՆԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ։ Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 84 բիս Շար, Սալօն Շարի մէջ։

Կը նախագահէ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՏԵԱՆ

70—80 կայտառ Հայորդիներ բեմի վրայ

Ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք վաղուան սերունդը

Թիթեռնիկներու եւ չուշանների պարը ձեզի պիտի տայ դրախտային տեսարան մը։ Փութացէ՛ք ծափահարելու «Հայ փեթակ»ի սիրուն մեղուները։

Գ ի շ ե ր ը՝ Ժ ո ղ ո վ ր դ ա կ ան։

Ժողովրդային հաւաքոյթ Լիոնի մէջ

Կազմակերպութեամբ եւ ղեկավարութեամբ

Ա.Ի. Գ. Մ Ե Լ Ք Ո Ն Ե Ա Ն Ի

եւ մասնակցութեամբ Տէսինի «ԿՈՄԻՏԱՍ» երկսեռ երգչախումբի, Տիկ. ՆՈՒՒԱՐԴ ՊԱԼԵԱՆ (դաշնակ), Օր. A. RODANI (դաշնակի ընկերակից) եւ ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (սոփրանօ) փարիզէն

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, Լամի Ջօլա սրահին մէջ

127—129, rue Boileau, *ԼԻՈՆ*

Յայտագիրը՝ կ. վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ա. Պարթեւեան, Գ. Ղազարեան եւ Ա. Գ. Մելքոնեան։

Տոմսերու գիները՝ 6 եւ 4 ֆրանք

Երեխայ եւ զանազան ուտելիքներ բերել բացարձակապէս արգիլուած է։ Սրահին դուռը կը բացուի ժամը 8ին, Հաւաքը կը սկսի 8.45ին, սրահին դուռը կը փակուի 9էն մինչեւ առաջին բաժնի վերջանալը։

Etude de Me **BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՖՁԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆայտարար դատարանները, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ,

ՄԵԾԱՓԱՌԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՌԱԿ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ։ Կանոնաւոր յանձնում։

63bis Ave. Carnot.CACHAN (Seine).

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՋԱԿ

Նուպար Ամիրխանեան

Րիւ Մօշնիէյէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Դիներու վրայ կարեւոր զեղչ։ Աժան եւ ընտիր կերպասներ։ Ա. Փասօն ալ կը կարէ։

Հայերու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համովին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ապահովէ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէն

Կեդրոնատեղի 92 *Rue d'Angoulême*

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Պապական նահանգում բոլորին ատելի Լամբրուչինի փոխարէն Գիցցի կարգինալի քարտուղար նշանակուելը հանրային ոգեւորութիւնը իր գագաթնակէտին էր հասցրել, եւ Մօնտանէլլին ճիշդ այն մարդն էր, որ կարող էր լարուած պահել այդ յափշտակուած տրամադրութիւնը։ Նրա վարած անաչառ խիստ կեանքը մի անսովոր հազուադիւտ երեւոյթ էր հռոմէական եկեղեցու պաշտօնեաների մէջ եւ արդէն ինքնին գրաւում էր ժողովրդի ուշադրութիւնը, որ վարժուած էր դաւի, կաշառքի ու սիրային հնդրկիների եւ կիզեցականի ասպարէզում։ Բաց ի դրանից՝ նա ատէր էր մեծ հռհռարան տաղանդի, եւ կարող էր ամէն տեղ ու ամէն ժամանակ աչքի ընկնող դեր խաղալ շնորհիւ իր զեղեցիկ ձայնին եւ արտաքին մեծաշուք տեսքին։

Գրասինի, ինչպէս միշտ, լարել էր իր բոլոր ուժերը, որ նոր «նշանաւոր մարդուն» իր տունը ձգի, բայց Մօնտանէլլին չէր բռնւում. բոլոր հրաւէրներին պատասխանում էր նոյն քաղաքավարի ու կորուկ մերժումով. պատրուակելով միշտ իր տկար առողջութիւնը եւ շատ դրաղած լինելը։ Ուչ ուժ ունէր, ասում էր նա, ոչ ժամանակ հիւր գնալու։

— Ի՞նչ տեսակ ամենակեր արարածներ են այդ Գրասինիները, ասում էր արհամարհանքով Մարտինին Զեմմային, երբ միասին անց էին կենում հալէլուիոպոսարանի հրապարակով մի ցուրտ ու պայծառ կիրակի առաւօտ։

— Նկատի՞լ էք, ի՞նչպէս խոր դլուխ է տալիս Գրասինին կարգինալի կառքը անցնելիս։ Նրա համար բոլորովին նոյն է թէ ինչ մարդ է, բաւական է որ դարձել է խոստակցութեան առարկայ։ Ես երբեք չէի տեսել այդ աստիճանի նշանաւոր մարդոց սիրահար։ Անցած օգոստոսին Բոմի հաւերից էին ընկել, այժմ էլ Մօնտանէլլիի։ Ճոյս ունիմ, որ նորին սրբազնութիւնը իրեն չաղոթրեաց է զգալու այդ ուշադրութիւնից, որը նա կիսում է բազդախնդիրների մի բաւական մեծ խմբի հետ։

Երկուսով եղել էին մայր եկեղեցում եւ լսել էին Մօնտանէլլիի քարոզը։ Ահագին չնչբը բերել բերան լիքն էր ունկնդիր ծարաւի ամրոխով եւ Մարտինի վախենալով, որ Զեմմայի դլխի ցաւը չրանի նորից, համոզել էր դուրս դան դեռ պատարագը չաւարտած։ Մի ամբողջ չաբաթուան անձրեւներին յաջորդող այդ արեւոտ առաւօտը պատրուակ դարձաւ նրան, որ մի պատշտ առաջարկի Սան Նիկոլայի այգեպատ բլուրների վրայով։

— Զէ՛ — պատասխանեց Զեմման։ — Պատշտը ամենայն սիրով, եթէ ժամանակ ունիք։ Բայց ոչ բլուրների վրայ։ Գնանք Լունկարնոյի ափով։ Մօնտանէլլին այդ տեղով է անց կենալու եկեղեցուց վերադարձին. իսկ ես, Գրասինիի նման շատ եմ ուզում տեսնել նշանաւոր քարոզչին։

— Բայց մի քիչ առաջ էր որ տեսանք։

— Հեռուից։ Եկեղեցում բազմութիւնը խիստ էր շատ, իսկ երբ կատարել եկաւ, մէջքը դէպ ի մեզ էր նստած։ Եթէ չհետանանք, կամուրջից անպատճառ կը տեսնենք նրան հիանալի կերպով։ Չէ՞ որ կենում է Լունկարնոյի ափին։

— Բայց ի՞նչ փչեց ձեր դլխին, որ յանկարծ Մօնտանէլլիին տեսնել ցանկացանք։ Դուք առաջ երբ եւ իցէ չէք հետաքրքրուած նշանաւոր քարոզիչներով։

— Մինդիրը նշանաւոր քարոզիչը չէ, այլ մարդը։ Ուզում եմ տեսնել շատ է փոխուել իմ վերջին անդամ տեսնելուց ի վեր։

— Ե՞րբ էր դա։

— Աբրեուրի մահից երկու օր յետոյ։

Մարտինին նրան նայից վրդովմունքով։ Նրանք հինդ նոր էին դուրս եկել Լունկարնոյի վրայ, եւ Զեմման կանդնել էր հայեացքը ջրին, դէմքի մի անկեղծան արտայայտութեամբ։

*— Զեմմա՛, սիրելիս — ասաց Մարտինի մի վայրկեան յետոյ — մի՞թէ ձեր ամբողջ կեանքը չաբչաբւէք պիտի այդ դժբախտ պատմութեան պատանքը

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուածներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԹ 2 ՅՈՒԼԻՍ 1932
2 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1921 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ

Այս վերջերս Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը անակն ջրաղացի մը կերպարանքն առացած է։

Պ. Նախագահը հրաժարեցաւ. Պ. Նախագահին խնդրանքներ կը հասնին ամէն կողմէ, որ իր հրաժարականը եւս առնէ. Պ. Նախագահը գնաց, Պ. Նախագահը եկաւ, կամ պիտի գայ... Ու անակն ջրաղացը կը զառնայ, այս օդային խօսքերն ազալով։

Բայց, վերջ ի վերջոյ, մեր հանրային կեանքով զբաղողներու համբերութիւնն ալ սահման մը ունի։ Ու, պէտք է ըսել՝ որ այդ համբերութիւնը խիստ երկար տեւեց։

Խօսինք պարզ եւ նոյնքան սրտցաւութեամբ, որքան սրտցաւութիւն ունենալ կը յաւակնին անոնք, որ Բարեգործականը վարելու կոչուած են։

Ահա, երկու տարին կը բոլորի այն օրէն, երբ Պ. Գ. Կիւլպէնկեան բարեհաճեցաւ առանձնել Բարեգործականի նախագահութիւնը։ Այդ դէպքը չատերուն կողմէ արձանագրուեցաւ մեծ ուրախութեամբ։ Դաշնակցական մամուլը սահմանափակեց իր քննադատութիւնները եւ բաւականացաւ, երբեմն երբեմն, ցուցմունքներ ընելու, ընդհանուր գործին զարկ մը տալու բարեացակամութեամբ։ Դաշնակցական մամուլն իր այդ ընթացքով կ'ուզէր հնարաւորութիւն տալ Բարեգործականի կեդրոնական վարչութեան եւ իր նոր նախագահին վերակազմելու Բարեգործականը, որ այնքան զժգոհութիւններու տեղի տուած էր, եւ ստեղծելու լաւ մթնոլորտ մը այս հաստատութեան չուրջ, որ համապզային դեր մը ունենալու կոչուած է մեր իրականութեան մէջ։

Հայ ժողովուրդը եւ հայ մամուլն ի՞նչ ակնկալութիւններ ունէին նոր նախագահէն։ Պարզ ու մեկին ըսենք։ Կը սպասէին մեծ ու արտակարգ բարեգործութիւն մը, խոշոր գրամագլուխ մը իր ծով հարստութենէն, Հայոց ծով կարիքներուն ընդառաջելու համար։ Ակնկ զատ, կը յուսային տեսնել յանճին նոր նախագահին, խելացի եւ կորովի վարիչ մը, որ իր ըրածն ու թողածը գիտնար եւ Բարեգործականի գործերը ղեկավարէր այնքան սրտցաւութեամբ, որքան հոգատարութիւն ունէր իր սեփական գործերուն մասին։

Այս երկու հիմնական ակնկալութիւններն ալ չիրականացան։ Սպասողական վիճակը տեւեց մինչեւ Պ. Գ. Կիւլպէնկեանի հրաժարականը։ Բարեացակամ մթնոլորտը չպակսեցաւ Բարեգործականին եւ իր նոր նախագահին։ Եւ սակայն գործերն ընթացան հին ճանապարհով, իսկ մեր ժողովուրդի կարիքները իրարու վրայ դիզուեցան, եւ մնացին զուրկ անմիջական օգնութիւններէն։

Լիազօր պատուիրակ մը, հակառակ անոր մասին եղած բազմաթիւ վերապահումներուն, չարունակեց ներկայացնել Բարեգործականը հայ ժողովուրդին առջեւ, ու ժողովուրդն անգիտացաւ թէ կեդրոնական վարչութեան եւ թէ նախագահին գոյութիւնը։ Ծրագիրներն ու խոստումները իրարու յաջորդեցին, առանց չօչափելի օգուտներ տալու։ «Մեր խօսքը հայ ժողովուրդին» լրագրական յայտարարութիւնն ալ եկաւ զարդը կազմելու Բարեգործականի «բարոյական» գործունէութեան։

Այսու հանդերձ, այս համբերատար ժողովուրդը սպասեց որ «ազդին մեծերը» բան մը ընեն, պիտի ընեն, կամ կրնայ ըլլալ որ պիտի ընեն։

Ու ահա հրաժարականը։

Հիմա նոր սպասում, հրաժարեցաւ, չպիտի հրաժարի։ Ու «պնուաչուք» բանակցութիւններ, որոնք ամիսներ կը տեւեն եւ կը սպառնան տարի մը եւս բոլորել, որ պիտի արձանագրուի Բարեգործականի հաշուին, որպէս... գործունէութիւն։

Վերջ տուէ՛ք այս կամկար եւ անչուք ընթացքին։ Ազնուաչուք բառը որ սեփականութիւնը կը թուի ըլլալ Բարեգործականի չրջանակներուն, չի գոբեր ծածկելու այն անչքութիւնը, որու մէջ հետզհետէ կը խրուի Բարեգործականը։

Մեր ժողովուրդի մշակութային եւ տնտեսական ներկայ բացառիկ վիճակը անչուքէն բան մըն ալ վար է, ու զարմանի կը սպասէ։ Բարեգործականը իր բոլոր հնարաւորութիւններով կոչուած է օրը օրին հասնելու ամէն տեղ, ձեռք կարկառելու մեր ցրուած ժողովուրդին, դիմագրաւելու բազմաթիւ դժուարութիւնները, որ մեզ կը չրջապատեն։

Ժամանակը հասած է, որ Բարեգործականի ղեկավար չրջանակները վերջ տան այս սպասողական երկար չրջանին, եւ իրենց վրայ դրուած պարտականութիւնները կեանքի մէջ իրականացնեն։ Ժամանակն ամէն օր մեզ կը մաշեցնէ։ Բազմաթիւ վայրերէն աչքերը յառած կը մնան դէպ ի Բարեգործականի կեդրոնը, մինչդեռ այստեղ, դիւանագիտական տեսարաններն իրարու կը յաջորդեն, անորոշ ժամանակով։

Բայց ըսենք, ու սրտի ցաւով կրկնենք, որ Բարեգործականի գրամը կը հոսի, առանց իր իսկական նպատակին երթալու, եւ կը հոսի առանց սպասելու նախագահներու երթալուն կամ գալուն։

Օրինակ մը մեկն, բազմաթիւ օրինակներէն, անակը չրաղացի պատկերը պարզելու համար։ Բարեգործականի Ամերիկայի մասնաճիւղի անցած տարուան հաշուական տեղեկագիրը մէչքեղն է։ Անդամատուրքերէն, գանձանակներէն, հանդէսներէն եւ զանազան ձեռնարկներէն տարեկան մուտքը եղած է 12,018 տոլար։ Նոյն չրջանի վարչութեան դրասենեակի, պաշտօնեաներու, «Ցուչատեսր»ի եւ հաւաքոյթներու տարեկան ելքը եղած է 12,918 տոլար...

Պէտք կա՞յ երկարապատում բացատրութիւններու։ Պէտք կա՞յ սպառելու նախագահներու բարեհաճութեան՝ այս անհաչիւ ծախքերը յառկացնելու հայ մշակութային ձեռնարկներուն, որոնց համար կեանքի կոչուած է Բարեգործականը։

Մենք նախագահներէն հրաչք չենք սպասեր։ Բարեգործականի վարիչ մարմինը կրնայ եւ պարտաւոր է ունենալ նախագահ մը որ իր սիրտը եւ խելքը տրամադրէ հանրային գործին, եւ բոլորը միասին, հաւաքական կամքով, իսկական ղեկավարը հանդիսանան Բարեգործականին, անկողմնակալ ու համազգային ոգի մը բերեն այդ հաստատութենէն ներս, եւ մանաւանդ՝ հաստատութեան գործերը գրասենեակներէն հանեն եւ ուղղեն դէպ ի ժողովուրդը որ ծով կարիքներ ունի։

Վերջապէս մենք կ'ուզենք որ Բարեգործականը հասկնայ այս բոլորը եւ գիտակցի թէ՝ միայն Ամերիկայի իր մասնաճիւղի պաշտօնէութեան եւ գրասենեակի ծախքը, 12,918 տոլարը, հրաչքներ կրնայ գործել Սուրիոյ կամ Ցունաստանի մէջ, ուր հայ գաղթականը 12,000 սէնթի կարօտ են։

Եթէ չատ անգամ կը լռենք, այդ չի նշանակեր թէ ըսելիքներ չունինք։ Մենք կը փափաքինք որ Բարեգործականի պատասխանատու չրջանակները գործի ձեռնարկեն եւ հաճոյքը պատճառեն մեզ՝ իրենց գործերը գնահատելու համար։

Կ. Ս.

ԼՐՏԵՍՆԵՐԸ՝ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Ֆրանսական ոստիկանութեան կատարած ճնշումները երեւան հանած են լրտես «Ֆանթօմա»ի եւ իր ընկերներուն վերաբերեալ բոլոր գաղտնիքները։ Յայտնուած է թէ այս կազմակերպութեան պարագլուխն էր Ֆանթօմա եւ իր ֆրանսացի ընկերները միմիայն երկրորդական դեր մը կատարած են։

Ռուսական լրտեսներու հետ ուղղակի կապ կը պահէր Ֆանթօմա, որ ինքն իսկ անձամբ անոնց կը յանձնէր գաղցուած փաստաթուղթերը եւ կը յայտնէր Ֆրանսայի ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ բաղուած տեղեկութիւնները եւ գաղտնիքները։

Այս կազմակերպութեան պատկանող երկու լրտեսներ միայն յայտնած են փախուստ տալ։

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԸ

Կը յիշուի թէ յունիս 13ի որոշումով Ամբաստանիչ Ատեանը Սէնի եղեռնադատ ատեանին կը յղէր Կորկուլովի դատը։

Հանրապետութեան նախագահին սպանիչը այս որոշման դէմ վերաքննութեան դիմած էր։

Վերաքննիչ ատեանը նախորդ օր լսելէ յետոյ ընդհ. դատախազը եւ բոպանիչին փաստաբանները, մերժեց Կորկուլովի դիմումը։

Կորկուլովի դատը ուրեմն, մօտ ատենէն պիտի տեսնուի եղեռնադատ ատեանին առջեւ։

Դատավարութեան հաւանական թըուականն է նկատուի յուլիս 25ը։

ՅՈՅՆ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Փանկալօսեանցներու օրկանը «Աշխատ»ի կը գրէ թէ, զինուորական շրջանակներու մօտ տիրող մտահոգութենց եւ շրջան ընող զանազան զրոյցներու հետեւանքով, բոլորովին արտակարգ զինուորական միջոցներ ձեռք առնուած են մայրաքաղաքին մէջ։ Ի միջի այլոց հրամայուած է, որպէս զի, մինչեւ ակռաները զինուած հետեւակազօրքի երկու գումարտակներ դիրք բռնեն Լիխավէթի շրջակայքները եւ Ամպէօփիտոսի ծայրամասը։

Այս երկու գումարտակները երկու օրէ ի վեր կը գտնուին արդէն իրենց պարտականութեան գլուխը։

× Զինուորական ընկերակցութեան կազմութեան վերաբերող փրօթօկոլին բովանդակութիւնը հրատարակուած ըլլալով թերթերուն կողմէ, պատերազմական նախարարութիւնն ու զինուորական այլ իրաւասու շրջանակներ յայտարարեցին թէ, հրատարակուած պատճէնը բնագրին չար եւ նմանն է։

Փոխ – վարչապետ Պ. Կօնաթաս եւս խօսելով այս փրօթօկոլին մասին հետեւեալը յայտարարեց.

— Ձեմ կրնար հաստատել, թէ փրօթօկոլի հրատարակուած պատճէնը կը համապատասխանէ բնագրին։ Արդէն իսկ հրամայուած է հարկ եղած ճնշութիւնը կատարել։ Եթէ ստուգուի թէ ճիշդ է այս պատճէնը, այն ատեն ապահովաբար ատիկա կը հակասէ բոպանիներու պարտաւորութեանց, տրուած ըլլալով, որ այդ փրօթօկոլին մէջ կան կարգ մը յանձնառութիւններ, որոնք օրէնքով արտօնուած չեն։

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

— :-: —

Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի Մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, վարժարանի շէնքին մէջ նախագահութեամբ Ժորժ Կոյեոյի՝ անդամ ֆրանսական Ակադեմիոյ։

ՇԷՅԽ ՊԱՐԶԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

«Ցուսաբեր»ի թղթակիցը առոյգ ազբիւրէ կը տեղեկանայ, որ Շէյխ Պարզանը իր գրաւած հողերու դաշտային մասերը ձգած եւ ամրացած է լեռնային մասերու մէջ։

Այս նահանջը տեղի ունեցած է ոչ թէ կամովին, այլ զինական հարկադրանքի տակ։

Շէյխի ռազմական ուժերը մնացած են անվթար եւ կը պահեն իրենց ամբողջ ռազմունակութիւնը։

ՊՈՄՊԷՅԻ ԽՈՒՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոմպէյի Հնդիկներուն եւ մահմետականներուն միջեւ նոր կռիւներ ծագեցան։ Ոստիկանութիւնը յաջողած չըլլալով կռուարարները հանդարտեցնել, կրակ բացաւ անոնց վրայ։ Ձորս հոգի սպանուեցաւ։ Մէկը վիրաւորուեցաւ։

Այս կերպով նոյն օրուան մէջ սպանուածներու թիւը կը բարձրանայ 13ի։

Պ. ԷՏՈՒԱՐ ԷՐԻՕ ՓԱՐԻԶ ԴԱՐՁԱԻ

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էտուար Էրիօ Լօզանէն դարձաւ Փարիզ, ուր նախապարագ խորհուրդին պիտի տեղեկացնէ Լօզանի մէջ կատարուած աշխատանքները եւ ստացուած արդիւնքը։

ՓՈՓՐԻԿՆ ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ԱՌԵՒԱՆԴՈՒՄԸ

Փոփրիկն Լինտպէրկի առեւանգման գործին մէջ տգեղ դեր կատարող նաւատէրին՝ Քըրթիսի դատավարութիւնը շարունակուեցաւ։

Իբր վկայ կանչուած ոստիկանները բոլորն ալ վկայեցին ընդդէմ Լինտպէրկի կեղծ բարեկամին։

Ամէնէն կարեւոր վկան էր Ուիլսըն գաղտնի ոստիկանը, որ ըսաւ թէ Քըրթիսի մեղսակցութիւնը բուն առեւանգիչներուն հետ՝ կասկածէ դուրս է։ Յայտնեց նաեւ թէ Նիու – Ըրքսիի ոստիկանութիւնը պիտի կրնար աւելի՛ ջապէս ձերբակալել առեւանգիչները, եթէ երբեմ Քըրթիս զայն դրած չըլլար կեղծ հետքերու վրայ։ Հաւատալով նաւատիրոջ անկեղծութեանն ու պարկեշտութեանը, ոստիկանութիւնը լիեր էր բուն առեւանգիչներուն հետքը։

Մաներ լուրեր

ԱԹԷՆՔի թերթերը կը գրեն թէ օբէնպրական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան սեպտեմբեր 25ին։

Պ. ՓՈՆՍՕ Սուրիոյ ֆրանսական մարզպանը Պէյրութէն մեկնեցաւ Ֆրանսա գալու համար։

ԿԻՆԵՐՈՒ Էուէարկութեան իրաւունքին մասին ֆրանսական Ծերակոյտին մէջ՝ վիճաբանութիւնները առաջ կը տարուին դանդաղօրէն։ Ցայտնի չէ թէ օրինագիծը ե՞րբ Էուէարկութեան պիտի դրուի։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Բանակցութիւններ եւ խորհրդակցութիւններ

Գերման պատուիրակութիւնը սկզբունքով ընդունած է վճարումը գումարի մը որուն քանակը եւ վճարման եղանակը կը մնայ որոշել։ Եւ եթէ կազմուած խմբագրական դիւանը յաջողի նման կարգադրութիւն մը ի գլուխ հանել, համաձայնութիւնը երբ թէ վերջնապէս պիտի կնքուի եւ խորհրդաժողովին պիտի մնայ արձանագրել իրողութիւնը։

Սակայն Գերմանները կը մնան հաւատարիմ իրենց ըմբռնումին թէ հաւանութիւններու փոխարէն որոշուելիք գումարը պէտք է ծառայէ ընդհանուր հաշուեյարդարի եւ վատահութեան վերահաստատման. մէկ խօսքով կարգադրութիւնը բոլոր այն հարցերուն, որոնք պատերազմէն ի վեր կը զբաղեցնեն պետութիւնները։ Մանաւանդ կը պնդեն որ վերնան «Վերսայլի դաշնագրին անհատատութիւնները» որոնց կարգին եւ ամէնէն առաջ՝ «պինուտական անհատատութիւնները»։

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ վարչապետներուն հետ։ Տեսակցութեան ընթացքին վարչապետները քննած են հարցին կարգադրութեան քաղաքական կողմերը։

Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետները քննեցին նաեւ հաւանական որ եւ է կարգադրութեան մասին՝ Ամերիկայի հաւանութեան եւ համաձայնութեան հարցը։ Ֆրանսա եւ Անգլիա չեն կրնար որ եւ է կարգադրութենէ յետոյ՝ Գերմանիան բոլորովին զերծ յայտարարել՝ առանց Ամերիկայի հաւանութեան, այնպէս որ կարելի ըլլայ պատերազմական պարտքերու հարցը վերջնապէս կարգադրուած նկատել։

Իսկ գերման պատուիրակութիւնը իր եւրոպական պահանջատէրերուն հետ դործը կարգադրելէ յետոյ, չուզեր կարգադրութիւնը ենթարկել Ամերիկայի հաւանութեան։

Լօզանի մէջ կազմուած խմբագրական դիւանը որոշած է Գերմանիոյ առաջարկել 7 միլիառ ոսկի մարքի վճարումը, այսինքն 42 միլիառ ֆրանք։ Դիւանը քննեց նաեւ վճարման եղանակները։

Յայտնի է որ պատուիրակ Շարլ Ռիխթի կողմէ մշակուած ծրագիրը մը՝ վճարումներու եղանակին յաւուկ՝ ընդունուած է։ Կէս մը միայն կը մնայ վիճելի, Գերմանները սակայն, տակաւին չեն ընդունած դիւանին կողմէ առաջարկուած գումարը, եւ ոչ ալ այդ մասին՝ իրենց կողմէ գումար առաջարկած են։ Ահ այժմ կը խուսափին յստակ պատասխան տալէ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ

Ժամանակ չկորսնցնելու համար եւ հաւանութիւններու հարցը՝ սկզբունքով կարգադրուած նկատելով, Լօզանի մէջ սկսան նախապատրաստել տնտեսական առաջին մեծ խորհրդաժողովը։ Կապուած է տնտեսական եւ ելմտական յանձնախումբ մը, որ արդէն աշխատանքի ձեռնարկելով հետեւեալ առաջարկները ներկայացուց.

1) Կազմել ելմտական եւ տնտեսական յանձնախումբ մը՝ որ պէտք է բաղկացած ըլլայ երկու մասնախումբերէ։

2) Անմիջապէս Լօզանի մէջ իսկ ուսումնասիրել կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի ցորենի հարցը։

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը ներկայացուց ծրագիր մը որ կը նախատեսէ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի ցորենի մասին նախընտրական մաքսատուրք մը՝ ցորենի այն քանակին վրայ, զոր մեծ պետութիւնները յանձն կ'առնեն գնել։ Փոխարէն այդ երկիրները պիտի ստանան մաքսատուրքի նուազում մը իրենց նախընտրած նիւթերուն վրայ։

Գերմանները համամիտ են այս ծրագրին։ Իտալացիները կարգ մը թեթեւ վերապահումներ ունին։ Ամէնէն աւելի կը հակառակին Անգլիացիները, որոնց համար հարցը դժուար է լուծել առանց նըկատի առնելու անգլիական գաղթապետութեանց պարագան։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Մասնագէտները նոր հաւաքոյթ մը ունեցան խորհրդակցելու Աւստրիոյ ելմտական օժանդակութեան գործին վրայ։ Գործողութեան մանրամասնութիւնները արդէն մշակուած են։ Կը մնայ միայն գիտնալ թէ Ֆրանսա պիտի մասնակցի՞։

Ֆրանսայի վարչապետը յայտնեց թէ իր երկիրը պիտի մասնակցի Աւստրիոյ ելմտական օժանդակութեան գործին պայմանաւ որ նախապէս կնքուի քաղաքական համաձայնութիւն մը։ Այդ համաձայնութեամբ Աւստրիա եւ Գերմանիա պէտք է յստակօրէն յանձն առնեն լքելու Անշլուսի վերակազմութեան ամէն փորձ։

Ռուսահայութեան սահմանադրութեան միջադէպ

ՊՈՒԻՔՐԼԷ, 30 Յունիս.— Սորոքայի մօտերը (Քիզիլնոյի շրջան) սահմանապահները նշմարեցին բոլշեւիկեան չորս սուրհանդակներ, որոնք կը փորձէին Տնիեսդերը անցնիլ՝ անցեալ գիշեր։

Տեսնելով որ երեւան ելած են, չորս բոլշեւիկները կրակեցին ռումէն սահմանապահներուն վրայ, ռումանական հողը մտնելու համար ամէն կերպով։ Երկու կողմէն կրակեցին իրարու վրայ՝ երկար ատեն։

Ամէնէն վերջը՝ բոլշեւիկներէն երեքը փախան դէպի ռուսական հող, չորրորդը կարելի եղաւ ձերբակալել։ Իր վրայէն գրտնուեցաւ մեծ քանակութեամբ թռուցիկ՝ ռումաներէն լեզուով, ինչպէս նաեւ ուրիշ փաստաթուղթեր՝ որոնք պիտի ճնշուին։

Նոյն գիշերը դասալիք երկու ռուս սպաներ Տնիեսդերը կտրեցին լողալով եւ յանձնուեցան ռումանական իշխանութեանց։

Քիզիլնոյի մէջ երեւան հանուած է խորհրդային զինուորական

(Լրբերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՓՈՓՈԽՎԱԾ ԳԼՈՒԽ

11.— ԿՆՈՋԸ Է ԵՒ ՄԼՏՖ Է ԸՆԵԼ

Մայոն ուրախ, չուխան իր հետ- ևողում ունէր 1000 մարդ։ Ամ- բողջ ճամբան նա կը կրկնէր. — Ես ձեզ կ՚ասեմ, թէ ինչ կ՚ըլլայ։ Ես ձեզ կ՚ասեմ, թէ ինչ կ՚ըլլայ։

Ամբողջ ճամբան Մայոն կը մտա- ծէր, թէ ինչպէս կարելի է ազա- տուիլ 30 ֆրանկէ։ Ան գիտէր, որ Ֆրանսիոյ մէջ կան հազարաւոր մարդիկ, որոնք կը պատրաստ են ամէն բանի համար տալ 30,000 ֆրանկ։ Ան գիտէր, որ Ֆրանսիոյ մէջ կան հազարաւոր մարդիկ, որոնք կը պատրաստ են ամէն բանի համար տալ 30,000 ֆրանկ։

Ան գիտէր նաեւ

ԲՈՂՔ ՀԱՅԵՐԷՆ

(Վ. Ի.)

Գ. ՄԱՅ

Ընթ. Տաթևատուր Սարգսեան իշխ. Մարգարեան Տիգրանի հետ ժամադրած էր տասը տարի առաջ։ Հիմա ինչպէ՞ս պիտի հանդիպէր իրեան։ Ան ծերացած էր, մազերը ճերմկցած, ոտքերը ծանրացած։ Ինչպէ՞ս պիտի ճանչնար զինք։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր իրեան թէ ինք է Տիգրանը։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է այն Տիգրանը, որ տասը տարի առաջ, երբ ինք տասնվեց տարեկան էր, ան քսանհինգ տարեկան երիտասարդ մը, ուսանող, Փարիզի մէջ, Սորպոնի մէջ, ուր ինք կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար, ան ալ հոն կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է այն Տիգրանը, որ տասը տարի առաջ, երբ ինք տասնվեց տարեկան էր, ան քսանհինգ տարեկան երիտասարդ մը, ուսանող, Փարիզի մէջ, Սորպոնի մէջ, ուր ինք կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար, ան ալ հոն կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար, ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է այն Տիգրանը, որ տասը տարի առաջ, երբ ինք տասնվեց տարեկան էր, ան քսանհինգ տարեկան երիտասարդ մը, ուսանող, Փարիզի մէջ, Սորպոնի մէջ, ուր ինք կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար, ան ալ հոն կ՚երթար ֆրանսերէն սորվելու համար։

Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր, ինչպէ՞ս պիտի ըսէր, ինչպէ՞ս պիտի ըսէր։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է Տիգրանը։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է Տիգրանը։ Ինչպէ՞ս պիտի ըսէր թէ ինք է Տիգրանը

լրտեսութեան մեծ կազմակերպութիւն մը։ 10ի չափ անձեր ձերբակալուեցան եւ անոնց բնակարաններուն մէջ գտնուեցան բազմաթիւ փաստաթուղթեր՝ որոնք Ռուսիա պիտի ղրկուէին։

Ռուսեւտումին ոչ-յարձակման դաշինքը

Թրնեւէն առնուած լուրերու համաձայն, ոչ-յարձակման դաշինքի կնքման մասին Ռումանիոյ եւ Ռուսիոյ ներկայացուցիչները չեն կրցած գտնել բանաձեւ մը՝ որ թոյլ տայ չարունակել բանակցութիւնները։ Այս ձգձգումները նկատի ունենալով, լեհական կառավարութիւնը որոշեր է առանց սպասելու ռուսեւտումին ոչ-յարձակման դաշինքի կնքման, Ռուսիոյ հետ կնքել նման դաշնագիր մը։

Այս առթիւ ռումէն թերթերը խիստ դիտողութիւններ կ'ուղղեն Լեհաստանի հասցէին։

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

Փրուսիական կառավարութիւնը ճնշելէ յետոյ ընկերվարական *Ֆորվէրց* թերթը դադրեցնելու մասին կեդրոնի կառավարութեան կողմէ փոխանցուած թղթածրարը, որոշեց ընթացք չտալ պահանջիին։

Փրուսիոյ ներքին նախարարը Սեվըրիին, երկար նամակի մը մէջ կը բացատրէ այս որոշման դրդապատճառները.

— *Ընդունելով մէկտեղ որ կ'ըսէ այդ թերթին կողմէ վարչապետին եւ կառավարութեան դէմ ուղղուած յարձակումները խիստ են, պէտք է ընդունիլ նաեւ թէ անոնք ներշնչուած են առարկայական եւ ազգային նկատումներէ, եւ կը ձգտին մանաւանդ պաշպանել Գերման ժողովուրդին ներքին միութիւնը, երբ այս պահուան կը պայքարի իր արտաքին ազատութեան համար։*

Անգլիոյ զինուորական վիճակ

Անգլիոյ գաղթային նախարարը խորհրդարանին մէջ յայտնեց թէ Իրլանտա չէ կատարած կալուածական տարեվճարը եւ հաստատեց թէ, երկուշաբթի օր, խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ օրինագիծ մը, որ իրլանտական ներածումները կ'ենթարկէ մանուար մաքսատուրքի։ Ատով Անգլիոյ պետական գանձը պիտի կրնայ գոցել բացը՝ որ առաջ կուգայ այդ պատճառով։

Իրլանտա, յայտարարեց գաղթային նախարարը, ոչ միայն Անգլիոյ կը պարտի հողերու գնման փոխարժէքը, այլեւ ուրիշ պարտքեր եւ եթէ ատոնք չվճարուին, Անգլիա պիտի ունենայ 5 միլիոն ստերլինի բաց մը՝ ամբողջ տարուան համար։

Այն յայտարարութիւնը թէ կառավարութիւնը մտադրած է տնտեսական փոխ վրէժի դիմել հանդէպ Իրլանտայի, ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ երեսփոխանական ժողովին կողմէ։

Իրլանտայի ներածումները դէպի Անգլիա, կը հասնին տարեկան մօտ 30,000,000 ստերլինի։ Անգլիոյ այս որոշման մասին, Իրլանտայի կառավարութիւնը խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Տէ Վալերայի նախագահութեամբ։

Խորհրդային բանակին ուժը

Խորհրդային պատերազմական գործավարը Վորոշիլով՝ ամէն անգամ որ առիթը ներկայանայ՝ չի թերանար փառաբանելէ կարմիր բանակի դասակարգային հանգամանքը եւ անոր ամբողջ ջանքը կը ձգտի գարգացնել անոր յեղափոխական նկարագիրը։

Այս մասին, Մոսկուայի պատերազմական գերագոյն խորհուրդին պաշտօնաթերթը «Կրասնայա Զվեզտա», գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ պրոլետարական ծագում ունեցող ուսանող – սպաներու հաղաֆական որակը։

Ըստ բոլշեւիկեան թերթին, գիւղատնտեսական վարժարաններն ընդունուած երկրագործական եւ ճարտարագործական բանուորներու թիւը բարձրացած է 56էն 67 առ 100ի։ մինչ գիւղացիներունը իջած է 34էն 24,2 առ 100ի։ ինչ որ կը նշանակէ թէ գիւղական տարրը զգալի կերպով կը նուազի բանակին մէջ։

Գալով կրթութեան, միջնակարգ կրթութիւն ստացած երիտասարդներու թիւը կը ներկայացնէ 20,1 առ 100ի համեմատութիւն մը։ Բայց միայն նախնական կրթութիւն ստացած երիտասարդներու թիւը իջած է 85էն 70,7 առ 100ի։

Այս հաղաֆական արդիւնքները գոհունակութեամբ արձանագրելով մէկտեղ՝ բոլշեւիկեան թերթը պարտ կը զգայ դիտել տալու թէ «տկար կողմը կը մնայ միշտ կրթութեան միջին աստիճանը, զոր յոյս չկայ մօտ ատենէն բարձրացած տեսնելու»։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *վարժ եւ կիսավարժ կարուհիներ* premiére main *եւ* seconde main) *արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ Դիմել Տիկ. Պարոնվարդանի, առաւօտները ժամը 9—12,* Maison Adrine, *16* rue de Cotte, *մէթրօ* Ledru Rollin.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանթցային, արեան, մորթի, քի, կոկորդի, ականջիհիւանդութ. տարբալուծում։ Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulème, Métro: Couronne ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Ց.

Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կոմիտէնայաօր շաբաթիրիկուն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ արուարձանի եւ քաղաքի բոլոր ընկերները, Ֆրիսատափոր, Թոստոմ, Իշլան, Աղբիւր Սերոբ, Վռամեան, Ալկունի, Համազասպ, ընկ. կարօ, Ջաւարեան, Վրէժ եւ Աւտօենթակոմիտէներն ուխտումբերը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Շաւաթատեղին նամակով կը տեղեկացուի վարչութիւններուն։

ՎԻԼՆԻ կոմիտէն իր շրջանի բոլոր խումբերու՝ Ֆրիսատափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վաղը կիրակի ժամը 2ին, Խաժակ Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼԻՈՆԻ Շրջ. Կոմիտէն արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Համազասպ, Կայծակ, Կուկուննեան, Մարզպետ եւ Անդրանիկ խումբի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. նախկին Գրադարանի «բահին մէջ»։

ԼԻՈՆԻ Համազասպ խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը այս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի Պատ. Միութեան բոլոր անդամները, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 63 բիս տը լա Րէփիւպլիքի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼՈՒՄԸՐի կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Մ.Թ'Էթիէնի Մ. Շամոնի եւ Տիկուանի պատգամաւորները վաղը Կիրակի ժամը 3.30ին, ընկ. Մ. Թորոսեանի բնակարանը։

Սէն Թ'Էթիէնի ենթակոմիտէի ընկերները խիստ կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրուին այսօրՇաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Դաւթեան Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Կը խնդրուի ճիշդ ժամանակին ներկայ գտնուիլ։

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ կամքէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մ.Միութեան սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի չարունակութիւն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԱՐՕՆ-Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 131 rue Fbg. du Temple-ի սրճարանը, մէթրօ Պէլվիլ։ Օրակարգ՝ տարեկան հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Անդամ եւ ոչ-անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ բլլալ։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի։

ԱԼՖՈՐՎիլի Հ. Ը. Երիտ. միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ ու աղդամուհիները, ինչպէս նաեւ Բիւրակն երգչախումբի անդամ ու անդամուհիները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Հայ Ակումբի մէջ։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի նկատուի։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

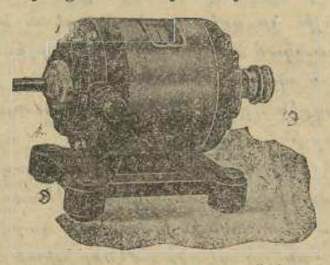
ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի գիւղէն հայրս՝ Նշան Տէյիրմէնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նոյնպէս կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիմոն Տէյիրմէնճեան, որ 1915ին կը ծառայէր Էրզրում, թրքական՝ բանակին մէջ սպայի պաշտօնով։ Իրենց, ծանօթ լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը, Աբթասդամ Տէյիրմէնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ախտաբ. եւ նոր մեթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ ըէսսիաճ 360 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ապահովագրուած եւ ֆաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեամբ վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Շորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ եառ ժամը 3_5։

ՆԷՕՅԵԻ ՍԻՒՒ - ՍԷՆ ՄԷՋ ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնի ժամ, տակաւին վարձու են քանի մը գեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու։ Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ։ Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Գօքս)։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56 - 63: *Փափաքողներու կը ղրկուի չէնքին պատկերազարդ գրքոյկը։*

Ներկայացում-պարահանդէս

ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌՔԻԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՔ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Սալ Լիսիէնի մէջ, 13 Rue d'Issy, Պիյանքուրի
Կը նախագահէ՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ. նուագ. արտասանութիւն, ընտիր ճա
կը ներկայացուի՝ «ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ»
Մուտքը 5 ֆրանք

Պուլվար Օսսօի մանկապարտէզի հանդէսը

Փութացէ՛ք ներկայ գտնուիլ Տիկին Մարի Սվաճեանի Պուլվար Օսսօի (Մարսէյլ) «Հայ փեթակ» մանկապարտէզի ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ։
Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 84 բիս Շաբ, Սալօն Շաբի մէջ։
Կը նախագահէ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՔԵԱՆ
70—80 կայտառ Հայորդիներ բեմի վրայ
Ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք վաղուան սերունդը
Թիֆեռնիներու եւ շուշանիներու պարը ձեզի պիտի տայ դրախտայ
տեսարան մը։ Փութացէ՛ք ծափահարելու «Հայ փեթակ»ի սիրուն մեղուները։
Գինը մէկ ժողովրդական։

Ժողովրդային հանգերձ Լիոնի մէջ

Կազմակերպութեամբ եւ դեկավարութեամբ
Ա.Ի. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ
եւ մասնակցութեամբ Տէսֆոի «ԿՈՄԻՏԱՍ» երկտես երգչախումբի
Տիկ. ՆՈՒԱՐԴ ՊԱԼԵԱՆ (դաշնակ), Օր. A. RODANI (դաշնակ ընկերակ
եւ ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԶՊԻՒԼԵԱՆ (սոփրանօ) *Փարիզէն*
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, Էմիլ Զոլա սրահին մէջ
127—129, rue Boileau, ԼԻՈՆ
Յայտագիրը՝ կ. վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ա. Գարթեւեան, Դ. Պազարճ
եւ Ա. Գ. Մելքոնեան։
Տոմսերու գիները՝ 6 եւ 4 ֆրանք
Երեխայ եւ զանազան ուտելիքներ բերել բացարձակապէս արգիլուած է։ Սրահին դուռը կը բացուի ժամը 8ին, Հանդէսը կը սկսի 8.45ին, որէհին դուռը կը փակուի 9էն մինչեւ առաջին բաժնի վերջանալը։

Հրաւէր բոլոր փափկաձաշակներուն
Ճաշարան Գ Ա Ր Լ Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

Դիմեցէ՛ք
ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆԻ
76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE
ԻՐԱՒԱՔԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆ
Կատարեալ ձրի խորհրդակցութիւն։
Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ արագ եւ խղճամիտ՝
Ամուսնական, ամուսնալուծման, գատական, անունները արգիլքի, ժառանգական, հպատակութեան գործեր։
Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7։

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

Բ Ո Ւ Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Եւ նա ինձ պատասխանեց. «Մենք ատում ենք եպիսկոպոսներին, նրանք բոլորն էլ սատանա են, բայց սիրում ենք սրբազան Մօնտանէլլիին. նա երբեք սուտ չէ խօսած ու չէ գործած անիրաւութիւն»։

—Զարմա՞նք. — բացագանչեց Զեմմա գրեթէ ինքնիրեն. — իսկ ինքը դիակ՞ թէ ժողովուրդը ի՞նչ է մտածում իր մասին։

— Ինչո՞ւ պիտի չդիանայ։ Մի թէ ժողովրդի ասածը ճիշդ չէ՞։

— Ճիշդ չէ։

— Ինչի՞ց դիակէք։

— Իրենից։

— Ի՞նքն է ասել ձեզ. Մօնտանէլլի՞ն։ Ձեմ հասկանում։

Կինը թափ տուեց ճակտին ընկած մազերը ու զարմաւ խօսակցին։ Ու նորից կանգ առան։ Զեմմա նորից յենուեց վանդակին ու ինչ որ գծում էր գետնին հովանոցի ծայրով։

— Զեզարէ, մենք այսպէս մօտիկ բարեկամներ ենք, իսկ ես մինչեւ այժմ դեռ չեմ պատմել ձեզ հանդամանօրէն Արթուրի պատմութիւնը։

— Եւ պէտք էլ չէ, սիրելիս — արագ ընդհատեց տղան։ — Ես դիտեմ բոլորը։

— Ձեզ պատմել է Ճիովաննի՞ն։

— Այո, մեռնելիս. մի գիշեր երբ մօտը հսկում էի։ Ձեմմա, սիրելիս, լաւ է ճշմարիտը դիտենաս, քանի որ մի անգամ խօսք է բացւել արդէն։ Նա ասում էր, որ այդ ծանր պատմութիւնը ձեզ տանջում է ընդմիշտ, եւ ինքը լսում էր, որ մի բարի ընկեր լինեմ ձեզ լինեմ ձեզ համար ու հեռացնեմ ձեր հոգին անցեալի մտածմունքից։ Ես ասրի, սիրելիս, ինչ կարող էի, բայց երեւի ապարդիւն։

— Դիտեմ որ դուք միշտ մի ճշմարիտ ընկեր էք եղել։ — պատասխանեց Զեմմա մեղմօրէն, մի վայրկեան աչքերը բարձրացնելով. — եւ առանց ձեր բարեկամութեան իմ վիճակս չատ վատ կը լինէր։ Իսկ սրբազան Մօնտանէլլիի մասին ուրեմն ոչինչ չէ՞ ասել։

— Ես չդիտէի, որ նա էլ այս գործում խառն է։ Ճիովաննին ինձ պատմել է միայն մտանիչի պատմութիւնը, այլ եւ թէ...

— Այլ եւ թէ ինչպէս ես խփեցի Արթուրին ու նա գնաց խեղդւեց։ Այն ժամանակ ես կը պատմեմ ձեզ հիմա Մօնտանէլլիի մասին։

Նրանք վերադարձան դէպ ի կամուրջը, որի վրայով պէտք է անց կենար կարգինալի կառքը։ Զեմմա խօսելիս չատուում նայում էր Ջրին։

— Այն ժամանակ Մօնտանէլլին կանոնիկ էր ու Պիզայի հոգեւոր ճեմարանի տեսուչը։ Նա փիլիսոփայութեան դասեր էր տալիս Արթուրին ու պատրաստում էր նրան որ համալսարան մտնի։ Նրանք չափ կապած էին իրար, ու աւելի սիրող ընկերներ էին նման քան ուսուցչի ու աշակերտի։ Արթուր յարգանքով էր նայում Մօնտանէլլիի կոխած հողին անգամ։ Ճիշտում եմ ինչպէս մի անգամ նա ինձ ասաց, թէ կը գնայ Ջուրը կ'ընկնէր, եթէ յանկարծ իր պատրէին կորոնցնելու լինէր. նա այդպէս էր անուանում Մօնտանէլլիին։ Գետայ մէջ ընկաւ այդ լրտեսի պատմութիւնը, որը արդէն դիտէք։ Յաջորդ օրը հայրս ու Բերտէնները, այսինքն հօր կողմից Արթուրի եղբայրները որ դիւղի մարդիկ էին, ամբողջ օրը ման էին գալիս նրա դիակը Դարսէնում, իսկ ես նստած սենեակումս մտածում էի եղածի վրայ։

Մի վայրկեան չունէ առաւ ու չարունակեց.

— Ուշ գիշերին հայրս սենեակս մտաւ ու ասաց. «Զեմմա, զաւակս, ցաւ իմիր, մի մարդ է եկել, քեզ տեսնել է ուզում»։ Յաճը ընդունարանում սպասողը մի ուսանող էր, մեր խումբի անդամներից մէկը։ Մատիկ զուռատ էր ու զոդում էր ամբողջ մարմնով։ Նա յայտնեց ինձ, որ Ճիովաննին նորից գրել էր բանից թէ տեղեկացել է բանտապանից ճշմարտութիւնը թէ ինչպէս Կարդին խաբել էր Արթուրին խոստովանութեան ժամանակ։ Ուսանողը աւելացրեց. «Լաւ է որ գնել իմացնք նրա անմեղ լինելը»։ Հայրս բռնեց ձեռքիցս եւ աչխատում էր մխիթարել. Նա այն ժամանակ դեռ չէր իմանում, որ ես խփել էի Արթուրին։ Վերադարձայ սենեակս ու նստեցի մի յանկ ամբողջ գիշերը։ Առաւօտեան հայրս Բերտէնների հետ գնաց նաւահանգստի աւազանում մի հետք որոնելու։ Ամէնքն էլ յոյս ունէին, որ դիակը կը գտնեն։

— Բայց չգտա՞ն, չէ՞։

— Ո՛չ. երեւի հոսանքը ծովն էր քշել։ Սենեակումս նստած էի միայնակ, երբ սպասուհին յայտնեց թէ մի «գերապատուելի հայր» եկաւ հիմա, ինքը ասաց որ հայրս նաւարաններում է ու նա էլ գնաց։ Ես հասկացայ, որ դա Մօնտանէլլին էր լինելու, վազեցի հեռւից ու դռան մօտ վրայ հասայ։ «Հայր Մօնտանէլլի, ձեզ հետ խօսել եմ ուզում»։ Նա կանգ առաւ ու յառ աչքով դրաւ։ Ա՛խ, Զեզարէ, եթէ դուք նրա դէմքը տեսնէիք. ամբողջ ամխաներով հալածում էր ինձ վերջը։ «Ես դոկտոր Վարրէնի աղջիկն եմ, ասացի, եւ եկել եմ ձեզ յայտնելու, որ Արթուրին ես սպաննեցի»։ Ու պատմեցի նրան բոլորը. իսկ նա կանգնած քարի պէս անշարժ լսում էր ինձ, մինչեւ որ վերջացրի. յետոյ ասաց. «Հանգստացէք, զաւակս. Արթուրին սպաննողը դուք չէք, ես եմ։ Ես խրեցի նրան ու նա բացաւ խարէութիւնը»։

Այդ խօսքերով չատ եկաւ ու գոռ եւաւ դռնից՝ էլ առանց ոչինչ ասելու։

— Է՛, իսկ յետո՞յ։

— Չգիտեմ, թէ ինչ եղաւ վերջը։ Նոյն երեկոյեան ինձ պատմեցին, նա փողոցում կաթւած էր սատկել տարել էին նաւարաններից մօտ մի որ տուն։ Ահա բոլորը ինչ որ գիտեմ Հայրս այնչափ գորով ունէր դէպ ինձ եւ արաւ ամէն բան, ինչ որ կրնար էր։ Երբ պատմեցի նրան եկեղեցիները, նա խնդրեց թողել իր գործը ու անմիջապէս փոխադրեց ինձ Ա լիա, որպէս զի ոչինչ այլ եւս ինձ անելը չմնչեցնէ։ Վախենում էր, որ էլ ջուրը կ'ընկնեմ։ Եւ իսկապէս մի աւժամանակ չատ էի մօտիկ այդ մտքին։ Բայց քիչ յետոյ հայրս հիւանդացաւ, դուրս եկաւ որ քաղցկեղ է ու ես ստիպւած էի խնամել նրան մինչեւ գերեզմանը։ Ես ինձ համար ոչինչ չունէր։

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՅՈՒԼԻՍ
1932
3 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1922 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ՏՕՍԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Ցունիս 29ին քաշուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Ենկիւրիի Ազգ. Մեծ Ժողովը հաւանութիւն յայտնած է Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելուն։

Ուրեմն, Թուրքիան ժընեւ կուգայ, ու անոր հետ՝ Հայկական Հարցն ալ ժընեւ կ'երթայ։ Այսպիսով, դիւանագիտական պայքարի նոր հորիզոն մը կը բացուի, ուր Հայերը եւ Թուրքերը դէմ դէմի պիտի գան երբորդ ուժի մը ներկայութեան, որ Ազգերու Դաշնակցութիւնն է։

Ամէնէն առաջ ըսենք թէ մենք հաւատք չունինք դիւանագիտական աշխարհին վրայ, ուր սեփական շահերը կը գերազասուին բոլոր տեսակի արդարութիւններէն, ու ակերը կը մատնուի անուշադրութեան։ Այդ գիտակցութիւնն ունի հայ ժողովուրդը, ու լաւ է, որ այս պարագային ալ նոյն գիտակցութեամբ ներկայանայ ժընեւ։

Ազգային ազատագրութեան խնդիրը կը լուծուի պայքարի բազմաթիւ ճակատներուն վրայ։ Մենք գիտենք, ու հայ ժողովուրդը գիտէ որ կազմակերպուած բազուկն է գերագոյն միջոցն ազգային ազատագրութեան, սակայն դիւանագիտական ճակատն ալ կայ ու միշտ կը մնայ միջոցներէն մէկը՝ պայքարը չարունակելու համար։

Թուրքերը ժընեւ եկած միջոցին՝ իրենց դէմ պիտի գտնեն հայկական պահանջները, ու այս անգամ պայքարը պիտի մղուի դիւանագիտական դետնին վրայ։ Հայկական պատասխանատու շրջանակները, առանց ընկրկելու, պէտք է լծուին այդ պայքարին։ Այս ալ խոշոր թիւերէն մէկն է այն ընդհանուր ճակատին, որ կ'երկարաձգուի հայութեան եւ թրքութեան միջեւ, եւ պէտք չէ թողնել, որ Թուրքերն այդ ճակատէն սրտրչաւ անցնին, առանց դիմադրութեան։

Հայերը ի՞նչ կը պահանջեն, եւ խնդիրն ի՞նչպէս կը ներկայանայ դիւանագիտական սեղանին։

Հայոց պահանջները կը հիմնաւորուին միջազգային բոլոր այն փաստաթուղթերով, որոնք կը ճանչնան հայկական իրաւունքները Թրքական տիրապետութեան տակ գտնուած Հայաստանի վրայ։ Այդ փաստաթուղթերը բազմաթիւ են։ Բայց ամէնէն կարեւորը Սեւրի դաշնագիրն է, առորագրուած ասպնեակ մը պետութիւններու, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Թրքական կառավարութեան կողմէ։

Հայերն, ուրեմն, հրապարակ կուգան իրենց ամբողջական իրաւունքը պահանջելու Թուրքիայէն։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը վերին հսկողն է կնքուած դաշնագիրներու պահպանման, բայց կարող է առարկել թէ Ազգաժողովը յատուկ պարտաւորութիւններ չունի Սեւրի դաշնագրին վերաբերմամբ, իսկ Թուրքերը կարող են 1922ի Լօզանի դաշնագիրն առաջ քշել, Սեւրի պարտաւորութիւնները չնչուած նկատելով։ Այս պարագային, հայկական հարցը իր ամբողջական վիճակին դուրս կուգայ եւ կը մտնէ այն աստիճանին մէջ, որ աստիճանով Ազգերու Դաշնակցութեան ստանձնած յանձնառութիւնները կը պարտաւորեցնեն։

Արդ, հայութիւնը, այս սահմանափակ ձեւին մէջ իսկ — Ազգերու Դաշնակցութեան պաշտօնական այնպիսի խոստումներ ունի, որ կարող է լաւագոյն կերպով պաշտպանել իր իրաւունքները եւ պահանջել, որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որպէս իրաւարար Հայերու եւ Թուրքերու միջեւ, իր նախորդ որոշումները յարգէ եւ յարգել տայ Թուրքիոյ։

Քանի մը խօսք Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնառութիւններու մասին։

1.— 1921ին Ազգերու Դաշնակցութիւնը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կ'ընդունէր Հայկական Օջախի մը հիմնումը Թրքական Հայաստանի մէջ, ամբողջովին անկախ՝ Թրքական հովանաւորութենէն։

2.— 1922ին, նոյն հարցը քննուեցաւ եւ բանաձեւն իր ամբողջութեան մէջ վաւերացուեցաւ։

3.— Լօզանի դաշնագրէն յետոյ, 1923ին եւ 1924ին, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կրկին անդրադառնալով Հայկական Հարցին եւ նկատի առնելով 700,000ն աւելի ցրուած հայութեան տեղաւորումը, միշտ հասատատականօրէն կանգնեցաւ իր 1921ի եւ 1922ի որոշումներուն վրայ։

Ինչպէս կը տեսնէք, Ազգերու Դաշնակցութիւնը որոշ յանձնառութիւններ ստանձնած է հանդէպ Հայերու։ Եթէ ժամանակին զինուորական ուժով չկրցաւ արժեցնել իր որոշումները, միջազգային զօրաբանակ մը չունենալուն պատճառով, եւ եթէ Թուրքին խօսք չկրցաւ հասկցնել դիւանագիտական ճանապարհով, որովհետեւ ան անդամ չէը Ազգերու Դաշնակցութեան, այսօր, երբ Թուրքիան կ'ուզէ մտնել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, երբ Ազգաժողովը պարտաւորութիւններ պիտի ստանձնէ իր նորեկ անդամին հանդէպ, կրնայ եւ պարտաւոր է լուծում մը տալ այն պարտաւորութիւններուն որ ստանձնած է նաեւ հանդէպ հայ ժողովուրդի, որ թէեւ տեղ չունի Ազգաժողովին մէջ, բայց կանգնած է անոր դռներուն առջեւ։

Հայկական Հարցը իր ամբողջական ծաւալով, Հայկական Հարցը Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումներու սահմանին մէջ, ու հայ ժողովուրդը, որպէս փոքրամանութիւն մը, իր լքեալ գոյքերու խնդրով, իր մարդկային տարրական իրաւունքներով ջրաղացի ծանր քար մըն է կախուած Ազգերու Դաշնակցութեան վզէն, եւ Թուրք ազգի վզէն։ Անկէ ազատուած չկայ, մինչեւ որ անոր տարրական իրաւունքները չյարգուին։

Դիւանագիտական այս պայքարը վերջինը չէ, այլ ըսա մեզ նոր կը սկսի, բոլորովին նոր թափով, գործունէութեան նոր եղանակով։ Մենք, Հայերս այս անգամ ժընեւ կ'երթանք չաս ակար՝ մեր բազուկով, բայց կ'երթանք ոչ թէ որպէս խնդրարկու, այլ հոն կ'երթանք, որպէս մշտատես փորձանք մը, որ արդարութեան ձայնը կը ներկայացնէ Ազգերու Իրաւարար Ատեանին առջեւ։

Ու այս պայքարը, եթէ այս տարի արդիւնք մը չտայ, պիտի կրկնուի ամէն տարի, ու ամէն անգամ, երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր նիստերը գումարէ Թուրքիոյ ներկայացուցիչներու ներկայութեան։

Հայկական Հարցը ժընեւի մէջ, յետ այսու, պիտի դառնայ Նոր Տանցիկ մը, ՄԵՐՋԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՏԱՆՑԻԿԸ, աշխարհի խիղճը խռովելու։

Ազգերու Դաշնակցութեան մաս կազմող 54 պետութիւններու սահմանին մէջ, այսօր 700,000 հայութիւն մը կայ, որ ամենօրեայ խռովքէ բռնուած է, ու եթէ այդ խռովքը կազմակերպուած ձեւով ներկայանայ ժընեւ, իր ամենօրեայ ծանրութեամբ պիտի ճնշէ քաղաքական մթնոլորտին վրայ, գոնէ համոզելու բոլորը, մանաւանդ Թուրքերը, թէ առանց Հայ ժողովուրդի խաղաղութեան՝ Մերձաւոր Արեւելքի խաղաղութիւնն անկարելի է։

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇԱՀՆ ՈՒ ՎՆԱՍԸ

Խորհրդային Միութեան տնտեսական բաղաքականութեան մէջ, սկիզբէն ի վեր որդեգրուած է «գեղեցիկ» ձեւ մը հաշուեկշիռները ներկայացնելու։ Ինչ որ կայ ու կը մնայ՝ շահ կը նկատուի, հարիւրին հարիւր։ Վնասները հաշուի մէջ չեն մտներ։ Այդ վնասները կը նկատուին անհրաժեշտ կորուստ, — բարոյական օգուտ՝ յեղափոխական ալիքներուն համար։ Վերջին հաշուով, ահռելի կորուստները կ'անցնին բոլշեւիկեան յաղթանակի ցուցակին մէջ։

Հայաստանն ալ կ'ընթանայ նոյն ճանապարհով, որպէս անբաժան մասնիկը խորհրդային Միութեան։

Ու ինչ որ կը մնայ հողին երեսը, մեր խեղճուկ հայրենիքին մէջ, գերագոյն շահ մը կը նկատուի։ Ու հայ ժողովուրդը, ստիպուած՝ փառք կուտայ Աստուծոյ, որ այսքանն ալ մնացած է։ — տակաւին կը շնչէ, հետեւաբար՝ «շինարարութիւնն իր գագաթնակէտին հասած է»։

— «Կեցցէ՛··· Կեցցէ՛···»

Լաւ· բայց անողոք թիւերն աւելի նշանակութիւն ունին առնելիք – տալիքի խնդիրներուն մէջ, քան հազարաւոր ճառերը։

Քիչ մըն ալ եղիք թիւերուն ուշադրութիւն դարձնեցէք։

1930ին եւ 1931ին, միայն երկու տարուան ընթացքին, երբ գիւղական տնտեսութիւններու համայնացումով աշխարհը զարմացուցին, Ռուսաստանը կորսնցուց 2 միլիառ փութ ցորեն, 4 միլիոն ձի, 16 միլիոն եղջիւրաւոր անասուն, 30 միլիոն ոչխար, 12 միլիոն խոզ· այսինքն Ռուսաստանի ամբողջ անասուններու 25 առ 100ը։ (Այս թիւերը կ'առնենք Ս· Դեմոկրատ կուսակցութեան յայտնի պարագլուխ Ա· Աբրամովիչի կարդացած բանախօսութենէն, որ զետեղուած է «Պասլէտնի Նովոստի» թերթին մէջ, թիւ 4085)։

— «Կեցցէ՛··· Կեցցէ՛···»։

Իսկ Հայաստանի կորուստները աւելի բարձր համեմատութիւններ ունին,—անասուններու 30 առ հարիւրը կոտորուած է։ Ու գիւղատնտեսական բոլոր ճիւղերը 40 առ հարիւր կորուստներ ունեցած են համայնացման խելագար բաղաքականութեամբ։

Բայց··· տակաւին գիւղեր կան Հայաստանի մէջ, որ կը ծխան, եզներ ու կովեր կան հայ հողին վրայ, որ կ'արածեն, փոշոտ փողոցներ կան, որ կը վերաճորոգուին։ Այո՛, այո՛, դրբամ կը ստացուի Մոսկուայէն՝ Հայաստանը վերաշինելու համար։ Ալ ի՞նչ կ'ուզեմ, փող կուտան Հայաստանին։ Ո՞վ պիտի տար այդքան գումար···

Ու ոչ ոք·հաշիւ չըներ, տեսնելու որ Հայաստանը այս չորս տարիներու խելագար բաղաքականութեամբ՝ իր կանխիկ ունեցածէն ա՛յնքան վնասած է, ո՛րքան տասը տարիներու ընթացքին չէ ստացած պետական պիւտճէէն։

«Շինարարութիւն»ը կը շարունակուի։

Բոլշեւիկեան հաշուեկշիռ։ Արտասահմանեան ջրոտ ուղեղներ։

Միշտ «փառք Աստուծոյ» մնացորդին համար···

ԲԻՒԱՐԷՑ

Ներգաղթի Դ. կառաւարի մեկնումը

— :-: —

«Հորիզոն» կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները՝ ներգաղթի Գրդ կառաւարի մասին, որ արդէն մեկնած պէտք է ըլլայ։

Ներգաղթի Գրդ կառաւարի փոխադրութեան համար տրամադրուած է *Իարկա* նաւը։

Դ·րդ կառաւարի մաս կը կազմեն Աբեղեէն, Կորնթոսէն, Փաթրասէն, Սելանիկէն, Սէրէզէն եւ Տրամայէն գաղթականներ։

ա) Ներգաղթողները իրենց մօտ պէտք է ունենան միայն այն իրերը որոնք անհրաժեշտ են նաւուն մէջ փիրէայէն մինչեւ Պաթում։ Ինչպէս օրինակ՝ ուտելիք, անկողին, իսկ այն ամէն իրերը որոնք նաւապարհին չպիտի գործածուին, պիտի իջեցուի նաւուն ամպարը եւ առանց բացառութեան։ Ուստի այդ կարգի իրերը լաւ կերպով ծրարուին եւ մեկնողին անունը, մականունը եւ իր կարգաթիւը յստակ կերպով պէտք է գրուին ծրարներուն վրայ։

բ) Կարգապահութեան եւ մխրութեան հսկելու համար ընտրուած է 6 հոգիէ բաղկացած յանձնախումբ մը, որուն տրուած հրահանգներուն պէտք է անսալ· գործադրել ընդդիմացողները Պաթումի մէջ կ'ենթարկուին պատասխանատուութեան։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱԱՇՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

— :-: —

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ՀԵՏ

Դամասկոսի «էլիֆ Պա» թերթը Լիբանանի սահմանադրութեան բարեփոխութեան մասին խօսելով կը յայտարարէ որ արդէն կատարուած են հետեւեալ բարեփոխութիւնները·

1·— Հանրապետութեան նախագահը պիտի ընտրուի չորս տարուան համար եւ նախագահը վերընտրելի չի կրնար ըլլալ։

2·— Երեք նախարարութիւններ միայն գոյութիւն ունենան։

3·— Դահլիճը պատասխանատու պիտի ըլլայ հանրապետութեան նախագահին, միայն պիտենէի խնդիրը պիտի ենթարկուի երեսփոխանական ժողովի վաւերացումին, եթէ ժողովը չվաւերացնէ դահլիճը կ'իյնայ։

4·— Հանր· նախագահը իրաւունք ունի լուծելու ժողովը։

5·— Երեսփոխանութեան ընդհ· թիւը 80 պիտի ըլլայ, որոնց մէջ պիտի գտնուին բոլոր համայնքներու ներկայացուցիչները։ Կառավարութեան կողմէ նշանակելի երեսփոխանութիւններ չպիտի գտնուին ժողովին մէջ։

6·— Ընտրութիւնները պիտի ըլլան ուղղակի, մէկ աստիճանի վրայ։

7·— Առժամեայ կառավարութեանց պետերու կողմէ ցարդ տրուած որոշումները միմիայն մարզպանը կրնայ փոխել։

Այս կէտերը գրեէ վերջ «էլիֆ Պա» կ'աւելցնէ որ մարզպանութիւնը եւ տեղական կառավարութիւնը արդէն հայ պետերու հետ սկսած են բանակցութեան, Հայերէ առնուելիք երեսփոխանութիւններու շուրջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀՐԱՒԷՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Մտնելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը՝ բացառիկ եւ լիակատար նիստի մը մէջ, զրաղեցաւ Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրով՝ գործակցելու համար «ազնիւ գատ»ին։ Այս մասին, «Մանչէն»ի Թղթակիցը կը հեռաձայնէ·

— *Սովորութիւնը այդ չէ։ Դաչինքը կը նախատեսէ որոշ խնդրանք մը այն պետութեան կողմէ, որ կը փափաքի մտնել մեծ շրջանակին մէջ։ Զանց առնուեցաւ եւ պարզ է թէ, գործը կը պատրաստուէր արդէն՝ քանի մը չաբաթներէ ի վեր, քանի որ Լինկիւրիի Ժողովը կրցաւ, առաջուց իր պատասխանը տալ հրաւէրի մը, որ դեռ ճամբայ չէր հանուած։ Ցուզիչ կողմն այն է որ, Ցունաստան, ամէն գնով ուզեց՝ հինգ դարու թշնամիի մը այս միջազգային մկրտութեան մէջ՝ կնքամօր դեր կատարել։ Առաջին ակնարկով՝ կարելի չէր, որովհետեւ կանոնադրական ձեւականութիւնը որ եւ է ճառ չի նախատեսեր ուժ տալու համար յանձնուած բանաձեւին։ Ձեւականութիւնը խախտեցին եւ Պ· Հիմանս որ կը նախագահէր, բացառապէս չնորհ մը ըրաւ Ցունաստանի արտաքին նախարարին Պ· Միխալաքոփուլոսի, այս կանոնազանցութիւնը արդարացնելով նախարարին դէպ ի Աթէնք մօտալուտ մեկնումովը։*

«Ցնորհիւ այս ճարտարութեան, տիրին ունեցանք լսելու հակիրճ, բայց բացառիկ արժէքով ճառ մը· որովհետեւ, իրօք, վերջ դնելով հէս հազարամեակի պատմութեան, նոյն իսկ այս հանդիսաւոր վայրին մէջ, ուր վարժուած են սին ճառամարանութեան, խօսքերը կ'ազդէին տակաւին, երբ իրականութիւն մը կ'արտայայտուէն։

«Հելլէն պատուիրակը ոչինչ չափազանցեց յայտարարելով·

— Եթէ, հազիւ հանի մը տարի առաջ, մէկը գար այս բեմէն յայտարարեր թէ Ցունաստան եւ Թուրքիա օր մը ձեռ ձեռի պիտի տան՝ սերտօրէն միացած բալեալու համար դէպ ի հասարակաց իտէալ մը, թերեւս պիտի ընդունուէր սկեպտիկ ժպիտներով, ինչպէս՝ իր գուշակութիւններուն մէջ՝ շատ հեռու գացող տեսանող մը։ Երանի՛ թէ շատ չանցած կարենայինք ողջունել նման իրողութիւններ, որոնք, ատենին, ցնորք կը թուէին եւ դեռ այսօր, կը կարծուի թէ դժուար է ամոնց հասնիլ· բայց ամուր եւ վճռական կամք մը կրնայ վերջնապէս գայն ստանալ։

«Մորհրդածութեան արժանի եւ սկեպտիկներուն յոյս տալու չափ բան մը կայ։ Փոքր գործ մը չէ ապահովաբար, հաշուեյարդարի ենթարկել վէճ մը որ կը սկսի Այա – Սոֆիայի՝ Օսմանցիներուն կողմէ գրաւման թուականէն, խուժում զոր պատմութիւնն ուզեց ընդունիլ երբ Մէջլին դարու վերջը եւ սկզբնաւորութիւնը արդի ժամանակներու»։

Լօզան կ'աշխատի դանդաղօրէն

Լօզանի մէջ կ'աշխատին դանդաղօրէն, խօսակցութեան վերջնական ելքը ապահովելու յոյսով։ Գերմանիա չուզելով մէկտեղ խմբի մը պատասխանատուութիւնն ստանձնել, չուզեր նաեւ ընդունիլ Ֆրանսական պատուիրակութեան կողմէ մշակուած վճարման եղանակի ծրագիրը։

Տակաւին կարելի չէ եղած վերջնական համաձայնութեան մը գալ, Գերմաններու պարտադրուելիք գումարի քանակին մասին։ Ֆրանսա առաջարկած է չորս միլիառ ոսկի մարք, վրան բարդելով Երնկի եւ Տօբսի փոխառութիւնները եւ Հուվերի առաջարկով յետաձգուած գումարը։

Իսկ Անգլիացիները կը մերժեն ընդունիլ չորս միլիառէն աւելի գումար։

Կարեւորագոյն կէտն ալ դեռ վերջնապէս չէ ճշդուած, այն որ համաձայնութիւնը այն առեն միայն իրական պիտի ըլլայ, եթէ ընդունուի Ամերիկայի կողմէ։

× *Գերման վարչապետը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ վարչապետին հետ, վճարելի գումարին մասին։ Գերմանական չրջանակները կ'ըսեն թէ Ֆոն Փափէն վճռապէս յայտնած է՝ Մաքտոնալտի թէ Գերմանիա չի կրնար ընդունիլ ծրագրուած կարգադրութիւնը։ Իսկ համաձայն Ֆրանսական չրջանակներէ տիած տեղեկութիւններու, Ֆոն Փափէն յայտնած է թէ գերման պատուիրակութիւնը ոչինչ կրնայ ըսել՝ եթէ իրեն չներկայացնեն յատակ, վերջնական առաջարկներ։ Աւելցուցած է նաեւ թէ Գերմանիա փոքր գումար մը միայն պիտի կրնայ տալ։*

Զինաթափութեան ժողովը

Զինաթափութեան ժողովին մասնակցող փոքր պետութիւնները հաւաքաբար դիմում մը պիտի կատարեն ժողովի նախագահին Հէնտըրսընի։

Այս պետութիւնները տեսնելով որ իրենց շրջանակէն դուրս, բանակցութիւններ կը կատարուին մէկ ֆանի շաբաթէ ի վեր՝ մասնաւորաբար Ցրանսայի, Ամերիկայի եւ Անգլիոյ միջեւ, իրենք եւս որոշեր էին իրենք մէջ խորհրդակցիլ Զինաթափութեան ժողովի աշխատաւիճներուն մասին։

Այս աշխատաւիճներուն արդիւնքն է որ փոքր պետութենց ներկայացուցիչները պիտի յայտնեն Զինաթափութեան ժողովի նախագահին։ Անոնք եկած են այն եզրակացութեան թէ, արձակուրդի առթիւ, ժողովը իր աշխատաւիճներուն դադար տալէ առաջ, փոխանակ ի նպաստ զինաթափութեան սին արտայայտութիւններ ընելու, պէտք է անյապաղ եւ յատակօրէն արտայայտուի այն կէտերուն մասին, որոնց շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է, կամ կրնայ գոյանալ։

Այս կէտերը որոնց շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է, ուսումնասիրուած են փոքր պետութենց պատուիրակներուն կողմէ։ Անոնք կ'առաջարկեն որ Զինաթափութեան ժողովը ոչ թէ որոշէ սահմանափակել, այլ կրճատել ըսպառազինումները։ Այս կրճատումները այժմէն իսկ անոնք կը նկատեն կարելի օդանաւային սպասարկութենց, պատերազմական ելեւմուտքներու մէջ եւն·։

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐԻՑ ՄԵԿԸ
ՅԱ ԿՏՈՎԿՎՈՍՈՍԻ ՂՎԻՎՋՈՂ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ի. ՀՈՍՈՒՀՈՐԻ ՀԱՅՑԸ Ի ՆԻՒՅՈՐՔ ԲԱԼԱՏԱՅ

...Ո՞ւր կայ, ներքին էջ էակէն-
ներ գոյ ուտելիդ։ էակներէն
յարձակում ներա՞ւ ինչ։ Ո-
ւրտեղ որ ձեզնէ ալ էակ մը
կայ իր ներքին աշխարհով,
որ ինքզինքը կը զգայ ուրիշ
էակներու մէջ միայնակ եւ
կարիքը ունի ներքին հաղոր-
դակցութեան։ Ես, օրինակ,
ամէն անգամ որ Լոնտոն կ'ե-
կամ, կ'այցելեմ Ազգային
Պատկերասրահը, ուր կան
Վերմէերի հրաշալի նկարնե-
րը։ Ինչո՞ւ համար։ Ոչ թէ
նկարչութեան սիրոյն, այլ
որովհետեւ գիտեմ, որ հոն
պիտի գտնեմ Վերմէերի հո-
գին, որ ինծի պիտի խօսի
իր նկարներուն միջոցով։
Ինչո՞ւ համար կ'այցելեմ
Պրիթիշ Մուզէում։ Ոչ թէ
հնութիւններու սիրոյն, այլ
որովհետեւ հոն կան Ասո-
րեստանի թագաւորներուն
հսկայ արձանները, որոնք
ինծի կը խօսին իրենց ան-
ցեալէն, իրենց ժողովուրդի
մասին, որ ինծի հետաքրքիր
է, որովհետեւ ես ալ ունիմ
ներքին աշխարհ մը, որ կը
փնտրէ ուրիշ ներքին աշ-
խարհներ, որ հաղորդակ-
ցութեան մէջ մտնէ անոնց
հետ։ Ես ալ ունիմ իմ ան-
ցեալս, որ կ'ուզէ ուրիշ ան-
ցեալներու հետ հաղորդակ-
ցութեան մէջ մտնել։ Ես ալ
ունիմ իմ ներքին աշխարհս,
որ կ'ուզէ ուրիշ ներքին աշ-
խարհ

ԲՈՎԱՅ ՀԱՅԵՑԱԿԸ

(Վ. Կ.)

Գ. ՄԱՍ

— Ես չեմ ձգտում...
= Ես ուզում եմ ասել...
— Ինչ-որ պես...
= Ոչ թե պես, այլ...
— Այդպես...
= Այդպես...
— Ոչինչ, ոչինչ...
= Ինչպես ես հասկանում, այդպես էլ թող լինի...
— Ես ոչինչ չեմ ասում, միայն թե ուզում եմ ասել, որ ես...
= Ես ոչինչ չեմ ասում, միայն թե ուզում եմ ասել, որ ես

Ե.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբէգշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի շարունակութիւն։

ՕՆԻՒՖՒ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Նահապետ, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Համազգայնական խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը այս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան Եռեմեանի ընկերամիութէն ժողովի կը հրաւիրէ Ապրամ, Եփրեմ խան, Համազգայնական եւ Վարդգէս խումբերը, այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Պուլղար Օսմօի մանկապարտէզի հանգէսը

Փութացէ՛ք ներկայ գտնուիլ Տիկին Մարի Մահճեանի Պուլղար Օսմօի (Մարսէյլ) «Հայ փեթակ» մանկապարտէզի ԱՄԱՁԵՐՔԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ։

Այսօր Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 84 բիս Շաբ, Սալօն Շարի մէջ։

Կը նախագահէ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՔԵԱՆ

70—80 կայտառ Հայորդիներ բեմի վրայ

Ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք վաղուան սերունդը

Թիթեռնիկներու եւ շուշաններու պարը ձեզի պիտի տայ դրախտային տեսարան մը։ Փութացէ՛ք ծափահարելու «Հայ փեթակ»ի սիրուն մեղուները։

Գ ի ն ե ր ը՝ ժ ո ղ ո վ ր դ ա կ ա ն։

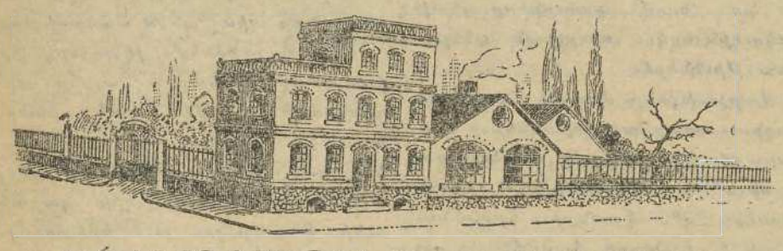
Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

RÉALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կրնար ոեւէ անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։

Նշանեան 20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Տընի)

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՔԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Գ Ր. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻՔԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փողոցի արկածներու *մահնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114։ Օթօպիւս BA, AZ *եւ* BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Լաւ պատեհութիւն

ՄԱՆՈՒ է մեկնումի պատճառաւ Վիլէէ-լէ-Պէլի մէջ, կայարանէն 3 վայրկեան հեռու, փավիլիոն մը. 5 սենեակ, խոհանոց եւ 258 մէթր հող։ Գին՝ 50,000 ֆր., 20,000 ֆր. կանխիկ, մնացեալին համար դիւրութիւն կը տրուի։ Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Jaurès *կամ* Louis-Blanc. Tel. Nord 89-06, 95-79.

ՎԱՐՁՈՒ Է *նպարավաճառի խանութ մը իր բոլոր կահկարասիներով (կշիռ, դարակներ, սեղան եւայլն)* Bld. de la Villette*ի մօտ։ Տարեկան վարձք 3000 ֆր.։ Պայ՝ 9 տարի, բովիդ՝ 10000 ֆր.։ Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226* Rue Lafayette, *Փարիզ, մէթրօ Լաւի Պլան, Հեռ.* Nord *89-06 եւ 95-79։*

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ,
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ԴՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ։
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ։ Կանոնաւոր յանձնում։
63bis Ave. Carnot. CACHAN (Seine).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի գիւղէն հայրս՝ Նշան Տէյիրմէնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նոյնպէս կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիժոն Տէյիրմէնճեան, որ 1913ին կը ծառայէր Էրզրում, Թրքական բանակին մէջ սպայի պաշտօնով։ Իրենց, ասկէ լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը, Արիստոմ Տէյիրմէնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.

Լիոնի մէջ Հայերը կը գտնեն լաւագոյն ընդունելութիւնը
CHEZ JOSEPH
91 Rue Moncey
պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ներս։ հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախագահութեամբ Վ/ՍԵՄ. ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՓԷԼԷԿԵԱՆԻ

Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

10 Յուլիս Կիրակի ժամը 2-8, Մուրաս-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի ճաղը։
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրաձայն դերձիքներով, զեւեղուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ, Բաւիօյի զորձարան նայէր Գ. Մարտիկ Պասմաճեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՕՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՁԱՐԸ **ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ**

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբի մը եւ ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ։

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ՊԱԼԷԹԻ ԽՈՒՄԲԸ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՄԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 22 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ձոխ պիւֆէ մասչկի գիներով ***Մուտ 10 ֆրանկ, տղոց համար 5 ֆրանկ***

Ընծրեւի պարագային ֆանդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի Քառեթասրահին մէջ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նուսուֆեան հղեայրները կը ծանուցանեն իրենց պարագաներուն եւ բարեկամներուն որ այսօր Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգեհանդիստ պիտի կատարուի իրենց հօր եւ մօր ՏԻԳՐԱՆ եւ ԼՈՒՍԻՆ ԵՈՒՍՈՖԵԱՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ, Սէն Ժէրմէի (Մարսէյլ) Հայոց մատրան մէջ։

Մասնաւոր հրաւէր ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni
Գործակալութիւն «Opéra»
18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)
Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝ շահաբաժնով։ Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ։

1930

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

"ԿՈՄԻՏԱՍ" ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԽՈՒՄԲԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

9 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ **Salle Gaveau**ի *ՄԷՋ,* **45 Rue la Boëtie**
Կ Ը Մ Ա Ս Ն Ա Կ Ց Ի Ն

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԽՈՒՄԲԸ՝ 90 ՀՈԳԻ ԴԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ

Տիկին Ռօզ Պասմաճեան (Soliste des Concerts Poulet)
Տիկին Զապէլ Ըմիթպաշեան (ԴԱՇՆԱԿ)

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7 Ֆրանք
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ՆԱՅՈՓ ՎԱՃԱՌԸ
ԵՒ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ

ՇԱՆՕԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը ճիշդ 9ին, երգերու ժամանակ դռները փակ կը մնան։ Կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղաք չբերել։

ՊԱՅՔԱՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆԱՐՈՒԱՏԵԼԻ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ
71, Rue Longue des Capucins
71, բիւ լօնկ տէ քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅԼ
Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

Գ Ի Ն Ե Ր Ո Ի Ա Ր Տ Ա Մ Ս Ո Վ Ո Ր Զ Ե Ղ Չ

	Հին գին	Նոր գին
Նոր կազի օճախներ Բաւիւս մարքա	65	45
Ձայնով գլուխներ	15	10
Ննջայն գլուխներ	17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Շուտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

եկէք տեսէք եւ փորձեցէք ճամոզուելու համար

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Ամրցելի գիներով։ Ցանկնարարութիւնները կ'ուղարկուին որոշուած օրը։ Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն։

Դիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

Etude de Me BERNARD WAHÉ **(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)**

(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը սանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան, ներս առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Լուսանկարչական նոր սէթոտի հաժամաձայն գեղեցիկ մնուցուկներ, ամբողջ կազմուածքով, խիստ դիւրամատչելի պայմաններ, Դիմել՝ Յ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆի 24 rue de Beguin, Lyon*։ Մանրամասնութեանց մասին տեղեկանալ Պ. Ա. Կիւլպէնկեանէ, 35* rue Dunoir, Lyon.

Հրաւէր բոլոր փափկասպասկներուն
Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐԻՆ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբոյժ. գործո՛ւթիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
34 Boulevard de Clichy, Paris (18)
Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս, առողջապահ. Նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բարմաիր հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաճական, ձեւադրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծնունդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ գրսի հիւանդներուն։

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ
Նուպար Ամիրխանեան

Բիւ Մօշնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, *Paris (17), Métro* Brochant: *Դիներու վրայ կարեւոր զեղչ։ Աժան եւ բնաիր կերպասներ։ Ա. Փասօն ալ կը կարէ։*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ՝ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ 1932

5 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1923

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՆԵՐՔԻՆ ՎԷՐՔԵՐԷՆ

Հայ ժողովուրդն, իր ներքին կազմակերպութեամբ՝ խիստ ակար է: Ու այդ ներքին ակարութիւնը զգեստող է, ամէն վայրկեան մեզ կը ջլատէ, կը քամէ մեր կենսական ուժերը եւ պարապութեան ճամբուն վրայ կը պահէ մեր ժողովուրդը:

Մինչդեռ մենք հաւաքական կամքի պէտք ունինք, ուժերու խնայողութեան պէտք ունինք, բոլոր ազգերէն եւ ժողովուրդներէն աւելի՝ մենք պէտք ունինք հաշուի առնելու մեր ժողովուրդի տնտեսական եւ բարոյական միջոցները, եւ այդ ապրիլներէն հոսող կենսունակութիւնը գործածել՝ ամէնէն անհրաժեշտ պահանջներուն հասնելու համար:

Ինքնապաշտպանութեան տարրական բնազդն իսկ պիտի մղէր մեր ժողովուրդը աւելի զօրանալ ներքնապէս, չղթայուիլ իրարու, հաւաքական ճիգով դիմագրաւելու վտանգները, որ մեզ կը չրջապատեն, որ կուգան ամէն կողմէ խոցելու մեր ակար մարմինը. բնութեան օրէնքն է, որ ակարագոմները ենթակայ են մանրէներու յարձակումին: Այս պարագային, եթէ արտաքին վտանգին դէմ կռուիլը սրբազան պարտականութիւն մըն է, աւսր առաջին քայլը պիտի ըլլայ ներքին ուժերու վերակազմումը, համախմբումը եւ անոնց կենսունակութիւնը՝ վտանգներուն դիմագրաւելու:

Ամէն տեղ ու ամէն ճակատի վրայ մեր ժողովուրդը վտանգի ենթակայ է: Եթէ չատ բաներուն իր ձեռքը չի հասնիր, անկասկած է որ այդ ձեռքը իր ներքին կեանքին կրնայ հասնիլ: Ինչ որ դառն է խոստովանիլ, այն է որ՝ ներքին կեանքի մէջ անկամութիւն մը կը տիրէ, ու այդ անկամութենէն կամ չարակամութենէն ուժերը կը ցրուին, միշտ ապակեդրան ուղղութեամբ, անհաչիւ եւ անհամապատասխան մեր ներկայ նիւթական եւ բարոյական կացութեան:

Այս ընդհանուր ակնարկը կ'ընդգրկէ, գրեթէ, մեր բոլոր գաղութները: Ամէն ոք իր միջավայրին մէջ կարող է փոքրիկ հաշուեկշիռ մը պատրաստել եւ տիրող բացասական երեւոյթներէն, անհաշիւ սպառումներէն:

Հեռուստ վայրերու օրինակները այս անգամ պահեստի պահենք: Ամփոփենք մեր ակնարկը մեր անմիջական չրջապատին վրայ, Փարիզն առնենք որպէս օրինակ: Փարիզն իր չրջապատով կը հաշուէ մօտ 18,000 հայութիւն մը: Ոտանի մեծահասակներ ունի կը գտնէք: Մեծադիր անուններն ալ որպէս յատկեալ չկայսմ: Ու այդ պատճառով, որքա՜ն աչքեր կան յառած դէպ ի Փարիզ:

Բայց կայ ազգերզգական երեսն ալ այս արտաքին կեանքին: Դուք կարղացիք ու կը չարունակէք կարդալ օգնութեան ձիչերն անգործներու, անոթներու, ծիւրած հիւանդներու: Դուք կարդացիք մեր աչխատակցին տեղեկութիւնները Փարիզի մէկ թաղին մասին, ուր բազմանդամ ընտանիքները հիւանդութիւններէն կը հալին: Դուք կարդացիք բժիչկին թերթօնը, ուր կը պատկերացուի հիւանդութիւններու վտանգը, որուն ենթակայ են հայ բեկորները, չատ անգամ անպիտակից ու անպատչաման: Ալ չխօսինք կրթական խեղճութիւններու մասին:

Հեռուէն դատողները պիտի կարծեն թէ Փարիզի մարմիններըը, փոքրիկ չարժումով մը, կրնան այս բոլոր վէրքերը դարմանել, կամ արդէն դարմանած են: Փարիզը եւ Ֆրանսայի չրջանը երջանիկ են ու կարող են ձեռք կարկառել տակերջանիկ չրջաններուն:

Անչուչա կարող են, եթէ կազմակերպութիւն ունենային. եթէ բազմաթիւ կազմակերպութիւններով իրար չէլատէին, որուն արդիւնքը հաւասար է կազմակերպութիւն չունենալուն:

Փարիզը կեդրոնատեղին է այնքան մարմիններու, որ ուրիչ գաղութները չունին: Փարիզը չլացուցիչ արտայայտութիւնները ունի իր հասարակական, գրական, մչակութային եւ գեղարուեստական հաւաքոյթներով, որ նախանձը կը չարժէ հեռաւոր գաղութներուն: Բայց իրականին մէջ՝ անկեղծն, անդեկ եւ եթէ կ'ուզէք՝ անօրմալ գաղութ մըն է:

Ազգային եւ քաղաքական երեւոյթները, այս անգամ քննութեան առարկայ չընենք: Ընթերցողի ուչադրութիւնը կեդրոնացնենք միայն անցած վեց ամիսներու հանրային չարժման վրայ:

Յունուարէն ասդին, եթէ ի մի հաւաքենք բոլոր միութիւններու հանրային օժանդակութիւնները՝ պիտի տեսնենք թէ քանի մը տասնեակ հազարներու տահմանին մէջ կը մնան: «Եղբայրական անմիջական օգնութեան» մարմին մը կազմուեցաւ, օրը օրին աճող անգործներուն անմիջապէս օգնութիւն հասցնելու: Ու դուք տեսաք որ ընդամէնը 40,000 ֆրանք միայն կարելի եղաւ հաւաքել, հինգ ամսուան ընթացքին: կարմիր Աչ, Տիկնանց Միութիւն, Ազգանախնամ եւ ուրիչ միութիւններ, առանց անուան խորութեան, թնչ որ կրցան ճարել՝ հիւանդի մը, դպրոցի մը, կամ այլ անհրաժեչտ կարիքի մը հասնելու համար, բոլորը միասին 30—40,000 ֆրանքը չանցնիր:

Այս անգործութեան պատկերին միւս երեսը դիտենք: Նոյն հաստատութիւնը, նոյն միութիւններու կամ անհատներու ու խմբակներու նախաձեռնութեամբ անցած վեց ամիսներու ընթացքին ունեցաւ թատերական, երաժչտական, մչկ խօսքով գեղարուեստական եւ հասարակական հանդէսներ եւ հաւաքոյթներ, որոնց համար Փարիզի 18000 հայութիւնը ծախսեց մօտ չորս հարիւր հազար ֆրանք:

Երբ տասնեակ երիտասարդներ կը մեռնին Թոքախտէն, երբ երեք մատուռներ կը ծախսուին պարտքի դիմաց, երբ մանկապարտէզ մը կը դոցուի քանի մը հազար ֆրանքի պակասէն, Փարիզի հայութիւնը կրնայ մօտ կէս միլիոն ֆրանք ծախսել թատրոնի եւ հանդէս – խնջոյքներու:

Այս հակասութիւնները ցոյց կուտան որ մենք ներքնապէս կազմակերպուած չենք, մեր գործերը հաւասարակչռուած չեն, ու մեր ժողովուրդի նիւթական եւ բարոյական ուժը կը սպառի անհաչիւ, ու չատ անգամ անօգուտ:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ գաղթական թերթերը կը գրեն թէ որոշուած է, յառաջիկայ աշնան, էջմիածնի մէջ, ընտրել նոր կաթողիկոսը, ինչպէս հաներ է արտօնել «ոդորմած» Մոսկուան:

Ու ծափ ու ծնծղայ կը զարնեն անա ամբողջ աղբատները: Պոլսոյ հայ թերթերը կը գրեն թէ ցնծութեան մէջ է ինկեր հայ ժողովուրդը, լսելով որ նոր կաթողիկոս մը պիտի ընտրուի: Կը հաւատա՞ք, մեր ժողովուրդն ալ Պոլսոյ դպիրաճաներուն չափ յիմա՞ր կը կարծէք դուք: Մեր ժողովուրդը շատ լաւ գիտէ թէ կաթողիկոս մը ընտրելէ առաջ դեռ ի՜նչ գործեր կան ընելիք:

Այսու հանդերձ թող ուրախանանք տիրացուները և պատրաստուին պատգամաւոր երթալու դէպ ի էջմիածին:

Նախաթ օրուան *ՅԱՌԱՋԻ* մէջ, մեր ընթերցողները կարդացին թէ ի՛նչպէս երեւանի կոմսոմոլները, դիմակաւորուելով ոմանք Աստուծոյ կերպարանքով, ոմանք Յիսուսի պէս, ուրիշներ Տիրամօր նման, կռիւ կը յարուցանէին եկեղեցիներուն առջեւ: Աստուած, Յիսուս, Տիրամայր, Յովսէփ, Հոգին Սուրբ եւ ժողովուրդը իրարու կը փաթթուէին եւ իրար կը ծեծէին, վրայ կը հասնէր ոստիկանութիւնը, կը ձերբակալէր կրօնասէրները եւ կ'առաջնորդէր բանտ:

Սառյգ գիտեմ, որ կաթողիկոսական ընտրութիւններուն առթիւ, արտասահմանի պատգամաւորները դիմաւորելու համար, հիմակուընէ պատրաստութիւն կը տեսնեն երեւանի կոմսոմոլները:

Նոյն իսկ երգեր են հիւսած.

Անոփիա ու Մարութիա,
Պօղոս, Պետրոս ու Կիրակոս,
Բարբիս ու Ղազարոս,
Փիլոպէս, Մարկոս, Գրիգոր,
Վարդերանոս եւ Աստանիա,
Ամբրոսիոս, Քրիսփիա,
Ընտրել Հայոց կաթողիկոս:

Այս երգով, մոմով ու խաչվառով, կոմսոմոլները երեւանէն էջմիածին պիտի առաջնորդեն մեր Թադէոս – Բարթողիմէոսները: Տաճարին դուռները պիտի բացուին եւ կոմսոմոլ մը, Աստուծոյ պէս ծպտուած, Լէնինի ցասումը պիտի պոռթկայ եկուորներուն երեսին, չինչ պատգամաւորները, Յոբի կերպարանափոխեալ, պիտի հարցնեն իրենիք իրենց թէ ինչո՞ւ հաւատացին, ինչո՞ւ եկան եւ ի՛նչ եղաւ:

ՀԱՐԹՈՒՈՑ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԼԱՐԱՔԻԼԻՍԱ (Սիսիան)· — Յունիս 16ին, երեկոյեան ժամը 4,48ին, զգալի եղան ստորերկրեայ ցնցումներ: Առաջին հասած տեղեկութիւններու համաձայն երկրաչարժէն փլած են 2 տուն, մէկը Ղարաֆիլիսայի, միւսը՝ Ախլաթիանի մէջ: Մարդկային զոհեր չկան (*Ասրհ. Հայաստան*, 18 յունիս):

ՄՄԲ.— Դարձեալ խոյն չէջանն է, Զանգեզուր, ուր պատահեցաւ վերջին ապեսալի երկրաչարժը:

ՍԱՀՄԱՆԱՓԻՆ ՎԷՃ ՄԸ

Ատենէ մը ի վեր վէճ մը գոյութիւն ունի Պաղեստինի եւ Սուրիոյ ֆրանսական իշխանութեանց միջեւ: Պաղեստինի անգլիական մարզպանութիւնը կ'ուզէ որ սուրիական սահմանին մաս մը հողեր կցուին Պաղեստինի, դիւրացնելու համար հարիւղի ճամբու շինութիւնը, որ պիտի հանդիպի այդ հողերուն· սակայն ֆրանս· մարզպանութիւնը չէր ուզեր կցել այդ տարածութիւնները:

Այժմ աւելի սաստկացած է այդ վէճը, որովհետեւ հարիւղի ճամբու շինութիւնները սկսած են: Երկու իշխանութեանց համաձայնութեամբ կազմուած է յանձնախումբ մը, վէճի ճնշութեան համար: Յանձնախումբի անդամներն են Ամմանի միւթէսարրիֆը, Պէյհի պէյ Թաբիպ եւ Պաղեստինի մարզպանի օգնականը:

Յանձնախումբը իր ճնշութիւնները աւարտելէ վերջ պիտի պատրաստէ տեղեկագիրը, անկէ վերջ երկու մարզպանները պիտի գրաղին լուծումով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Անգլա-ֆրանսական հաշտաձայնութիւն մը

Գերմանիա կ'ընդունի, բայց կը սակարկէ

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պատուիրակութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացաւ, Գերմանիոյ առաջարկուելիք գումարին վրայ: Պիտի պահանջուի 4 միլիառ 200 միլիոն մարք:

Գերման պատուիրակութիւնը ընդունելով մէկտեղ միանուագ այս գումարի սկզբունքը, սկսած է սակարկել եւ ներկայացուց հետեւեալ հակաառջարկները: Գերմանիա կ'ընդունի հատուցումներու գլուխէն վճարումներու վերսկսելու սկզբունքը, երեք տարի տեւող պայմանաժամով մը յետոյ, պայմանաւ ոսկեայ որ Գերմանիոյ տնտեսական եւ գերմանական կացութիւնը թոյլ տայ:

Գերմանիա կ'ընդունի ընդամէնը վճարել երկու միլիառ ոսկի մարք, բայց որոչ տարեվճարներով, հատանաբար 10 տարուան ընթացքին:

Ամերիկա եւ պարտերու հարցը

Ուչադրութեան արժանի լուրի մը համաձայն, Միացեալ – Նահանգներու կառավարութիւնը որոշած է վիճելու պատերազմական պարտքերու կրճատման մասին:

Պաչտօնական չրջանակներէ բլուած է այս լուրը: Այս մասին վիճաբանութիւնները պէտք է կատարուին ամէն մէկ պարտական պետութեան հետ առանձին եւ պատճառ չպիտի տան հատուցումներու ջնջման:

Հատուցումները նուազեցնելու որ եւ է փորձ որ կը կատարուի երրորդական պետութեան մը կողմէ, պայման դրուելով որ Ամերիկա կրճատ պատերազմական պարտքերը, կ'ըսուի թէ պիտի հանդիպի Ամերիկայի ընդդիմութեան եւ դէչ տպաւորութիւն պիտի գործէ Ամերիկայի հանրային կարծիքին վրայ: Որովհետեւ, Ամերիկա կը չարունակէ անջատ հարցեր նկատել հատուցումներն ու պատերազմական պարտքերը:

Կը յիչուի թէ երբ Փռանսայի նախկին վարչապետ Պ. Լաւալ Ամերիկա այցելեց անցեալ աշնան, նախադահ Հուվըր յստակ դիրք մը բռներ էր· ամերիկեան կառավարութիւնը որոչած էր այն ատեն պատերազմական պարտքերը նկատի առնելու, իրարանչիր պետութեան վճարման կարողութիւնը հիմ բռնելով: Ինչ որ կը նչանակէ պարտքերու վերանչնութիւն: Հուվըրի ընթացքը այս հարցին մէջ՝ չէ փոխուած:

Հանրապետական կուսակցութիւնը կը զգուչանայ այս հարցը արծարծելէ բնտրական պայքարի ընթացքին· բայց ամրկալարներու կողմէ կատարուած յայտարարութիւնը ընդդիմ պարտքերու ջնջման, չի կարծուիր թէ ամէն դուռ կը փակէ փոխադարձ համաձայնութեանց առջեւ:

Ամերիկա կը հետագրէ յունական վճարումները

ԱԹԷՆՔ, 3 Յուլիս·— Կը հաղորդուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ընդունած է յունական կառավարութեան առաջարկը երկու եւ կէս տարի հետ երկարաձգելու յունական պարտքերու վերսկսման պայմանաժամը:

Այս դիւրութիւնը Յունաստանի տրուած է անկախ միջազգ. որ եւ է համաձայնութենէ որ կրնայ գոյանալ մօտ ատենէն՝ պարտքերու եւ հատուցումներու հարցին մէջ:

Ամերիկայի եւ Յունաստանի միջեւ գոյացած առաջին համաձայնութեան հետեւանքով, յունական կառավարութիւնն իրաւունք ունէր Ամերիկայէն ուզելու վճարումներու յետաձգում մը, այն պարագային որ Յունաստան իր տնտեսական կացութեան պատճառով՝ ի վիճակի չըլլար կատարելու իր յանձնառութիւնները:

Պուկարիոյ մէջ սով

ՍՕՖԻԱ, 3 Յուլիս·— Պուլկարական թերթ մը շարք մը յօդուածներ կը հրատարակէ հարաւային Պուլկարիոյ մէջ տիրող սովին վրայ: Սովը այնքան մեծ աւեր կը գործէ, կը գրէ թերթը, որ հազարաւոր մանուկներ անսնուդ կը մնան եւ այնքան ընիսարցած են, որ մեռնելու վտանգին ենթարկուած են:

Քուշուիովաֆ գիւղին մէջ, բազմաթիւ անձեր մեռած են երկարատեւ անօթութենէ:

Թերթը կը պահանջէ որ անմիջական միջոցներ ձեռք առնուին, այս դժբախտներուն օգնելու համար:

Անգլիւրդսական յարաբերութիւններ

Իրանեան պիտի մնայ վճարել

Պատասխանելով Անգլիոյ աչխատաւորական երեսփոխաններու նախագահին հրաւէրին, իրանական աչխատաւորականներու պետ Ուիլըմ Նորթըն Լոնտոն հասաւ, տեսակցելու համար քաղաքական գանգատն անձնաւորութեանց հետ: Տեսակցութեանց ընթացքին պիտի քննարկին անգլիական կառավարութեան տալիք որոչումները՝ իրր փոխարէն ընդդէմ Իրանեան կալուածական պարտքերու դժուարին տարիներ:

Լոնտոնի մէջ՝ Իրանեան աչխատաւորականներու պետը մատնեց յայտարարեց թէ Իրանեան կառավարութիւնը չի կրնար եւ պէտք է իր որոչումը եւ թէ աչխատաւորականները այս հարցին մէջ ուժ պիտի տան Տէ Վալերային կառավարութեան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԻՔԼԵՐԵԱՆՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԸ ՄԻՒՆԻԽԻ ՄԷՋ

— :-: —

ՀԻԹԼԵՐ ԿԸ ՃԱՌԵ

Հիթլերեան կուսակցութիւնը եւ «Արոյրէ նակատ»ը Միւնիխի մէջ կազմակերպած էին երկու ցոյցեր: երկու հակառակորդ կազմակերպութիւնները իրենց համազգեստներով անցք կատարեցին քաղաքին փողոցներուն մէջ: Տեղատարափ անձրեւը կտրած էր ցուցարարներուն խանդավառութիւնը: Միջադէպեր չպատահեցան: Սակայն հարիւրի չափ համայնավարներ՝ պռոչտուճներով փորձեցին խանգարել հիթլերեաններուն ու գրգռել: Սակայն, ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք:

Հիթլերեանները հաւաքուած էին քաղաքին արեւելեան մասը· մինչ հանրապետականները գրաւեր էին հարաւը:

Հիթլեր այս ցոյցերու ընթացքին նաւ մը խօսեցաւ Գերմանիոյ քաղաքական կացութեան մասին:

— *Մեր հակառակորդներն, բաւ, մեր չարժման մէջ տեսնել կ'ուզեն ներկայ թշուառ կացութեան մէկ արտայայտութիւնը· բայց այս չարժումը նախ ժայթքեցաւ գերման ժողովուրդի հոգիի թշուառութենէն եւ արտայայտութիւնն է այն խռչոլին զոր այս ժողովուրդը կ'առաջադրէ: կ'ուզենք ամբողջ ազգը վրդովել եւ ոչ թէ դասակարգ մը: Կաթոլիկ կուսակցութեան քաղաքագէտները չեն որ պիտի սահմանեն հիթլերեաններու իրաւունքը իչխանութեան գլուխ ուզելու: Վճռած ենք Գերմանիան վերակազմել նոյն իսկ անառնասպէս եւ ասոր համար, արմատրուի ժողովուրդին: Պէտք է որ աչխատաւորութիւնը քաչենք նոր Գերմանիոյ պատին կոմը եւ գիւտաչխութիւնը հիմ բռնենք մեր վերաչխատութեան:*

«Ինձ համար կարեւորութիւն չունի թէ մեր հակառակորդները կ'ըսեն թէ պէտք է վերջ տալ Փոն Փափէնի կառավարութեան· որովհետեւ ես միայն կը զրաղիմ անոնցմով որ Գերմանիան կառավարեցին 1918 նոյեմբեր 7էն, մինչեւ մեր օրերը:»

ՆԱԻԹԱՀԱՆԳԵՐ՝ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կը հաւաստուի թէ մեծ յաջողութեամբ պսակուած են այն խուզարկութիւնները, որոնիք կատարուեցան գտնելու համար ենթային երակները Զաֆինբոսի եւ Քաթէրինիի շրջաններուն մէջ: Զաֆինբոսի ենթահանիքերու շահագործման պատճառ եղած է անգլեւհելլենական ընկերութեան մը, որ հիմակուընէ իսկ կը յայտնի օրական 50 թօնա ենթ արտադրել: Կ'ենթադրուի թէ, կարճ ժամանակէն, օրական արդիւնաբերութիւնը պիտի հասնի 1500 թօնայի:

Քաթէրինիի ենթահանիքերուն շահագործումը ստանձնած են Շանկիայէն եկած ենթուպոս եղբայրները: Եթէ խուզարկութիւնները յաջողութեամբ պսակուին, հելլէնական ենթտարարուեստին համար ձեռք պիտի ձգուի անհրաժեշտ նախանիւթը: Հելլէնական ենթտարարուեստին երկու երրորդը կը գործէ ենթով:

ՊՐԻԱՆԻ ԱՃԻԻՆԸ ՓՈՒԼԱԴՐՈՒԵՑԱՒ

Պրիանի անիւնը ցարդ կը հանգչէր Փասիի գերեզմանատան մէջ: Կիրակի օր, անիւնը փոխադրուեցաւ Ռուշրէ ուր գետեղուեցաւ յատուկ դամբանին մէջ:

Մասնաւոր կառախումբեր յատկացուած էին Փարիզէն Ռուշրէ տանելու համար անոնք որ կ'ուզէին ներկայ գլլալ արարողութեան: Հազարաւոր բազմութիւն մը այս կերպով, կրցած էր իր վերջին յարգանքը մատուցանել խաղաղութեան այս անխոնջ ուխտաւորին: Ներկայ էին կառավարութեան անդամները, օտար դիւանագիտական մարմինը, Ազգերու Դաչնակցութեան ընդհ· քարտուղարը եւ Բելլոկ:

Պ· էրիօ, Ֆրանսայի վարչապետը, որ Լօզանէն ուղղակի Ռուշրէ անցեր էր, արտասանեց ճառ մը, որով շեշտեց անոր հաղթական դէմքը եւ մանաւանդ կատարած դերը Ժընեւի մէջ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

Պարսկաստանի տնտեսական նախարարութիւնը (Վզարաթը Իխտիզար) իր սաղմնաւորման շրջանում, գործնէութեան լայն ասպարէզներ չունէր, բայց, նախատեսում էր։ Պարսիկ հեռատես դիւանագէտները ականատես համաշխարհային տընտեսական քաոսին, երկրի տնտեսական դիմադրական կարողութիւնը բարձրացնելու համար, ձնունդ տուին այդ նախարարութեան, մէկ կողմից, զարկ տալու ներքին արդիւնաբերական ձեռնարկներին, միւս կողմից, այդ նախարարութեան միջոցով հաւասարակշռելու Պարսկաստանի ներածման եւ արտածման ցաւոտ խնդիրը։

Դեռ Դաջարներու թագաւորութեան օրով, ներածումը աւելի շատ էր, քան արտածումը. իսկ արտածման նիւթերը անմշակ եւ աններկայանալի վիճակում, ասպէս, չոր մրգեղէնը. ձեռագործ աշխատանքները։ Գորգի մասին չեմ յիշում, որովհետեւ վերջինիս որակը այժմ աւելի ցածր է, քան առաջ։ Այդ էլ ունի իր պատճառները, որի համար կ'անդրադառնանք մի առանձին յօդուածով։

Երկրից դէպի արտասահման հոսող դրամը ոչ չափ, ոչ կշիռ ունէր։ Ամէն ինչ թողնուած էր պատահականութեան։ Մանրազնին եւ անհրաժեշտ նիւթերը՝ շաքար, հիւսուածեղէն, դեղօրայք, մի խօսքով, ոչ գիւղատնտեսական նիւթեր քամում էին Պարսկաստանի ելմտական աղբիւրները, եւ յաճախ, պետական եկեմուտքի բացերը ծածկում էին արտաքին փոխառութիւններով — Անգլիայից, Ռուսիայից — մեծ մասամբ, ի վնաս երկրի շահերի։

Առանց երկրում անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելու հնարաւորութիւնների, երկրի ներածուն ու արտածումը հաւասարակշռելու բոլոր տեսակի ծրագրները պիտի դառնայ պարապուէին ամլութեան. միւս կողմից, Պարսկաստանը ճիշտ է, հարուստ է անմշակ մնացած հանքային նիւթերով, բայց զերազանցապէս վերջինս, իւր զարկացման մէջ որ եւ է առաջադիմութիւն ցոյց չի տալիս, որովհետեւ խթանող չկայ։ Արդեօ՞ք անհրաժեշտութիւն չի նկատւում այս ուղղութեամբ աշխատանքներ կատարելու, թէ՞ պետական շրջանակները որոշ նպատակներ ունին։

Այդ մեզ անծանօթ է։

Ճակընդեղի արդիւնաբերութեան աշխատանքներին ամէն տեսակի դիւրութիւններ տրւում են, որովհետեւ թէ Տէհրանի կից՝ Քարիզակի եւ Քարանի նոր բացուելիք շաքարի գործարանների համար անհրաժեշտ նիւթն է կազմուած։

Ձոյզ շաքարի գործարանները դանդաղ, բայց հաստատուն հիմքերով, կառուցւում են։ Անշուշտ, բոլոր մասնագէտները եւ անհրաժեշտ նիւթերը արտասահմանից են բերւում։ Միայն, ինչպէս երեւում է, վարչական մասը կազմում է, որովհետեւ յաճախ վարչութիւնները փոխւում են. վերջերս Քահրիզակի գործարանի դեկավարութիւնը յանձնուած է Բանկը Միլլուն, այսպէս կոչուած, կիսապաշտօնական պետական բանկին, որի դրամագլուխը 800 հազար թուման է միայն։ Մասնագէտը Գերմանացի. Դիակ. Փիլոտերբրան։

Ժողովուրդը անհամբեր է վայելելու երկրի շաքարը, որովհետեւ, դրսից եկածը, մեծ մասամբ Ռուսիայից, շատ սուղ է վաճառւում, քիլօն 7 դրան։

Իսկ վերջին ռուսեւպարսկական դաշնագրի համաձայն, շաքարը, լուցկին եւ նաւթը միայն Ռուսիայից կը գնուի։ Այս մենաշնորհը, շահամոլների ախորժակները բացել, եւ այդ նիւթերի արժէքները բարձրացել են։ Միւս կողմից, Ռուսաստանը ժամանակին շաքարը, լուցկին եւ նաւթը հասցնել չի կարողանում։ Իսկ Թաւրիզում գործող լուցկու գործարանները, ոչ մի յառաջդիմութիւն ցոյց չեն տալիս, թէեւ պետութիւնից դրամական աջակցութիւն ստացել են։

Հիւսուածեղէնի տրդիւնագործութիւնը Պարսկաստանում լայն չափեր է ստացել։ Մէկ կողմից, պետական բանակի հագուստեղէնը մատակարարում է միայն այդ միջոցով. իսկ միւս կողմից, արտասահմանից ներածւող հիւսուածեղէնի քանակը հարիւրին 80 կրճատուած է։ Այս երկու հանդամանքները, պարսիկ դրամատէրերի մէջ շահ ապահովելու նախաձեռնութիւն են ստեղծել, եւ Պարսկաստանի հսւսար եւ բոլոր քաղաքներում, առանց նկատի ունենալու տեղական պայմանները, իրար հետեւից նորանոր գործարաններ են բացւում։

Այսպէս, Թաւրիզում թէկի եւ բրդի գործարանները սունկի նման հսկայածախս գործարանը հազիւ իր ծախսերն է ծածկում։ Իսպահան վաղուց գոյութիւն ունէր կտորեղէնի գործարանը, բայց որակով թոյլ։

Եւ որքան այդ ասպարէզում երկիրը առաջադիմում է, այնքան այդ տեսակի նիւթերի ներածումը պակասած է։ Այս տարի խոշոր տոկոսով այդ ապրանքների ներածումը կրճատուել է։

Նոյնը նաեւ օճառի արդիւնագործութեան մէջ։ Նախկին տարիներում, մաքսային հաշուեցուցակների համաձայն, երկիր էր մտնում 1 ուկէս միլիոն թումանի օճառ եւ անուշահոտեղէն։ Պետական շրջանակները յոյս ունեն, որ կարճ ժամանակում այդ տեսակի նիւթերի ներածման չափը զերօյի պիտի հասնի։

Թաւրիզի, Թէհրանի եւ ուրիշ քաղաքների նման գործարանները, օրէ օր լաւ որակի ապրանք են հասնում շուկայ, եւ լեռ մղում ներածուած եւրոպական նիւթերը։

Միայն, ինչպէս նկատեցի, հաշիւ եւ տեղական պայմաններ նկատի ունենալու մտահոգութիւն չկայ։ Մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն չի արւում որեւէ ձեռնարկ կատարելիս, ամէնքը իրենց գործարանները ուզում են հաստատել կամ մայրաքաղաքում, կամ էլ մեծ քաղաքներում, գաւառական քաղաքներըմոռնուած են անուշադրութեան, մինչդեռ, օրինակ, Թէհրանի օճառի գործարանների հսւսար ճարպը, բուսական իղերը գաւառներից ներկրւում, Ղազուինի բրդի գործարանը իր հիմքը Քիրմանշահից, Մէշէդից է բերում եւ այսպէս բոլորը։ Սա երկու անպատեհութիւն ունի, մէկ օր արդիւնագործած ապրանքը թանդ է նստում (կտորեղէնը քիչ է տարբերւում արտասահմանի արժէքներից), երկրորդ, գաւառական քաղաքները դատապարտւում են անգործութեան, գործազուրկների թիւը օրէց օր գաւառներում աւելանում է։

Կաշւի գործարանները՝ Թաւրիզում եւ Համատանում, իրենց զարգացման փուլի մէջ են։ Միայն, այն բոլորը, որոնք մասնաւոր ձեռնարկներ են, մրցումի շնորհիւ, հազիւ կարողանում են իրենց բացը ծածկել։ Միասին ընկերութիւններ կազմելու խիստ օգտակար մտայնութիւնը, մեր երկրից բացակայում է։ Այդ է պատճառը, որ շատերը վախենում են եթէ մի օր աշխարհը իր նախնական բնականոն պայմանները առանալու են, այն ժամկէտը, որ ներկայումս գործարանը կարող է իր ծախսերը հատուցանել, ի՞նչ պիտի լինի, մանաւանդ, արդիւնագործած նիւթերը ժամն չեն վերջանում։

Ջոր մրգեղէնի գործը սկսում է նախկին պատմաններում։ Այն գործով զբաղողները, մեծ մասամբ Թաւրիզում՝ Ատրպատականում, խիստ պահպանողական են։ Եթէ այս ուղղութեամբ էլ առաջադիմութիւն լինի, հետաքրքրութեամբ կարող է թիւրքական չոր մրգեղէնը Եւրոպայի շուկայից յետ մղել, ինչպէս անցեալ եւ այս տարի՝ Համբուրգի շուկայում։

Մի խօսքով, երկրում եւ ու գեռ է տիրում, անընդհատ գործարանների պատւէրներ տրւում են Եւրոպա։

Պարսիկ դրամատէրները իրենց դրամագլուխը որեւէ ձեւով օգտագործել են ուզում։

Իսկ ի՞նչ ենք անում մենք, պարսկահայերս։

Ալքոլ պատրաստել, դինի ձախել, հիւրանոց, ճաշարան բաց անել, զորգի, չոր մրգեղէնի, ժորթեղէնի միջնորդ վաճառականներ դառնալ — ահա մեր առաջադիմութիւնը։

Ձեռքները ծալել, նստել ենք, թէ ե՞րբ պիտի գայ Մեսիան, որ Ռուսաստանում կարգ ու կանոն մտցնի, որպէս զի մենք էլ սկսինք մեր հին ճախարակը մանել, եւ հին օրերի շահերը վայելել։ Հետաքրքիր մտայնութիւն, որ հէնց այժմեանից անյարմարութեան է դատապարտուած։

Մեր հայրենակիցները, Պարսիկները ամէն մարզում առաջադիմում էին, մեզ էլ ամէն միջոց եւ հնարաւորութիւն տալիս են իրենց հետ այդ աշխատանքներին լծուելու, բայց մե՛մ կ'ասէք։

Որ եւ է Պարսկահայ, որ եւ է ձեռնարկ չի կատարել։ Ձենք հաշւում արտասահմանից եկող Հայերին, որոնք այս թահ ու բոհի մէջ, իրենք թաւալւում են, եւ շատերիս, որոշ ձեռնարկների ձեռնամուխ լինում։

Հաւաքական աշխատանք, բժշկական ընկերութիւններ կազմելու մտահոգութիւն, ժամանում անգամ գոյութիւն չունի մեր մէջ։ Եւ... Պարսկահայութիւնը, օրից օր առաջադիմելու, հարստանալու փոխարէն, ազքատանում, յետադիմում է։

Վ. ԱՍՏՂՈՒՆԻ

ԳԼԼԸՉ ԱԼԻ ՊԷՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Բ.— ՄԱՐԱՇԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՈՒՄԸ

Գլլըճ Ալի պէյ հետեւեալ կերպով կը չարունակէ իր յիշատակները։

— Ամերիկացի միսիոնար Էյմմէն դիս չճանչցաւ։ Արդէն անճանաչելի վիճակ մը ունէի։ Մազերս ու մօրուքս երարու խառնուած էին, հագուստներս պատառ պատառ եղած էին։ դէմքս ու ձեւս անյայտ գլխանոց մը դրած էի եւ գէնքերով ու շարք շարք փամփչակալներով ծածկուած էր մարմինս։ Ինքզինքս ճանչցուցի Էյմմէնի։

Այդ վայրկեանին ամօթի զգացում մը ունէր այս միսիոնարը, որ Հայերէն աւելի հայ երեւնալով էյտիսթամպուլի մէջ լսած էր։

«Ինքզինքնիդ կրնաք փրկել միմիայն հայկական բազմանքներուն ծառայելով»։

Անմիջապէս ձեռքերուս փարեցաւ եւ ներողութիւն խնդրեց։ Էյտիսթամպուլի մէջ գարիի վաճառականի հանդամանքով բաւ խօսքերս կրկնեցի։

— Պ. Էյմմէն, մեր նպատակը Հայը, Թրանսցին կամ Ամերիկացին չէ։ Մեր նպատակն է ըմբռնասանալ այս դեղեցիկ երկիրը զրաւողին դէմ, ով որ ալ ըլլայ ան։ Թրանսցիները քաշուեցան։ Հետեւաբար, անոնք որ մեր վրայ դէնք չեն պարպեր, բարեկամ կրնչուին են։ Այս պատճառով ձեր միջամտութեան հարկ չկայ։ Հայերը տարիներէ ի վեր մեզի հետ ապրած են եւ ուրիշ որ եւ է երկրի մէջ չտեսնուած ձեւով խաղաղութեան ու բարօրութեան մէջ աշխատած են, նոյն վերաբերումը պիտի տեսնեն թէ այսօր եւ թէ վաղը։

Այն պահուն երբ Պ. Էյմմէն նկատողութիւն կ'ընէր, ըսի որ եկեղեցիներէն կրակով դադրեցնել յանձնարարել կրակը դադրեցնել։ Միեւնոյն ատեն յանձնարարեցի այլ եւս չգործածել իր հետը բերած խոշոր ձերմակ դրօշը։

— Պ. Էյմմէն, ըսի, այլ եւս պէտք չկայ այս դրօշակին, մենք Ամերիկացիները կը նկատենք բարեկամ, եւ ոչ թէ թշնամի։

Պ. Էյմմէն շնորհակալութիւն յայտնեց եւ մեկնեցաւ։

Անոր մեկնումէն յետոյ մեր ուժերուն հրամայեցի կրակը դադրեցնել։ Քանիերեք օրուան դժնդակ ու արիւնալի պայքարը վերջ գտած էր։

Մարաշը ազատուած էր...

Հրամայեցի վերադրաւել Այնթապի արտաքին բոլոր անցքերը։ Բիչ չատ կացութեան տէր կը գտնուէինք եւ մեր կռմնակերպութիւնը ներքին ըմբոստութեան կը պատրաստուէր, երբ Թրանսցիները օգնական ուժեր բերին, ինչ որ կոտրեց ժողովուրդին բարոյական ուժը։

Կարգ մը երեւելիներ եւ աւատապետներ եւս վախնալով ժխտական քարոզութիւն կը կատարէին, վարանումի մատնելով երիտասարդութիւնը։ Մինչդեռ Թրանսցիները խիստ նեղ կացութեան մատնուած էին եւ բացայայտ էր թէ չկրնդրկութեամբ պիտի վերջնական Մարաշի մէջ եղածին նման ներքին ու արտաքին յարձակում մը։ Թրանսցիները ինքզինքին ազատելու համար հատանաբար քանի մը տուներ թնդանօթի պիտի բռնէին, բայց ի վերջոյ ամբողջ այդ չրջանը ազատած պիտի ըլլար։

Հատատանն առմանեան մասնաւոր Թրանսցիներուն տրուած այս հարուածները հիմը դրին Թրանքիւթըք բռնկամութեան։

Այնթապի թուրք երիտասարդութիւնը լուսարանելու համար հետեւեալ յայտարարութիւնս գրուել տուի քաղաքին մէջ։

Այնթապի թուրք եղբայրներուս.

Լսեցի թէ քաղաքին մէջ նոր ուժ մը մտցուցած են Թրանսցիները, որոնց կատարած բռնութիւնները մէջտեղն են։ Անոնք կ'ուզեն տեղաւորուիլ թրքական հողերուն վրայ եւ Հայերը պաշտպանելով փճացնել թուրքին գոյութիւնը։ Երբեք մի մտահոգուիք սակայն եղբայրներ, թշնամիները պիտի չհանդչին իրենց նպատակին։ Մեզի հետ է Աստուած, որ պաշտպանն է բոլոր ճնշուածներուն եւ տառապեալներուն։

Այս տեսակի գրաւումի մը չի կրնար հանդուրժել թուրքը։ Երբեք մի յուսուիք եթէ պաշարման վիճակն հռչակուի Թրանսացիք։ Ազգային հպարտութիւնը ձեր միակ ուժն է։ Հաստատեցէք թէ պատկերն էք թուրք ազգին։ Մի խորուիք զաւակներէն։ Անիծեցէք վատերը եւ ապստամբեցէք՝ ձեր իրաւունքներն ու պատիւը փրկելու համար։ Մեր մեծ դատին յաղողութեան համար բոլորդ օժանդակութիւն կը սպասեմ։

Հարաւային Շրջանի Միլլի ուժերու Ընդհ. հրամանատար Գլլըճ Ալի

Նոյն օրը Այնթապի Թրանսացի հրամանատարն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակած էր, բայց երիտասարդները իմ յայտարարութիւնս Գրանսականին վրան փակցուցած եւ Թրանսական յայտարարութիւններուն վրայ արիւն քսած են՝ իբրեւ սպառնալիք։

Այս դէպքը մեծ ազդեցութիւն գործեց Այնթապի մէջ։ Թրանսացիները անյոյս վիճակի մատնուած էին քաղաքին մէջ։

×

... Կէս գիշերին մօտ երկաթուղին հասանք։ Այլ եւս թշնամի պահակներուն դէմը կը գտնուէինք եւ հրացանաձգութիւնը սկսելու վրայ էր։

Այդ միջոցին ձիաւոր սուրհանդակ մը ինծի յանձնեց «գաղանի» մակագրութեամբ նամակ մը, որ ղրկուած էր Մարաշի կեդրոնական մարմնին կողմէ։ Ահա նամակին բովանդակութիւնը։

«Գլլըճ Ալի պէյ,

Բիւրեղէն ճամբայ ելած զօրաւոր թշնամի ջոկատ մը Այնթապ մտնելուն պատճառով Գաղջըլը հասած է, ուր ընդհարումի սկսած է Շապան պէյի ուժերուն հետ։

Թշնամին գերակշիռ եւ ընդհարումը խիստ արիւնալի է։ Ձեր հայրենասիրութենէն կը սպասենք որ իսկոյն վրադտնաք, Բիւրեղ – Այնթապ ճամբուն մէջ մտնէք եւ այդ կերպով ետ դարձնաք կացութեան»։

Կացութիւնը խիստ փափուկ էր։ Այնթապի մէջ Թրանսական գրաւման բանակը կը բաղկանար 400 Թրանսացի զինուորներէ, որոնց վրայ նոր ուժերու յաւելումը ամէն բանէ առաջ պիտի կոտրէր բնակչութեան բարոյական կռիւը։ Այս պայմաններուն մէջ անհրաժեշտ կը դառնար խիստ ետ դարձնել Այնթապէն։

Գիշերային արագ չարժումով մը եւ 14 ժամ յետոյ երբ արշալոյսը կը ծագէր, Քաթըրանճը հասած էինք արդէն։

Գիշերը անցուցինք ճամբայի դիրքերուն մէջ, ուրկէ կանուխ ճամբայ ելլելով երեկոյեան մօտ հասանք Գաղջըլը։

Անմիջապէս քննութիւն մը կատարեցի կացութեան մասին։ Դժբախտաբար սացած տեղեկութիւններս լաւ չէին։

Թշնամին, որ Քաթմայէն ճամբայ ելած էր Այնթապ երթալու համար Գաղջըլը գիւղին մօտակայ Քուպրու

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ (23)

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կարմիր բանակայիններուն նամակները երեթարկւում են ամենախիստ ըննութեան։ Աչխատում են որ գրածից անոպատ լուրեր չհասնին զինուորներուն ականջին։ Ես տեսնուեցի հարիւրաւոր կարմիր բանակայիններուն հետ, ծանօթ թէ անծանօթ, թէ մեր դիւղում եւ չրջանում, թէ Թիֆլիսում եւ թէ Ռուսաստանում. իրենց բախտաւոր էին զգում միայն նրանք ովքեր կրթութիւն չունէին եւ չէին հասկանում չուրջը կատարուածներից չատ բան, կամ իրենց եաեւը ընտանիք չունեցողները։ Միւսները բոլորն էլ զժգոհ էին եւ ցաւումով էին խօսում կառավարութեան գործած անարդարութիւնների մասին։

Լաւ թէ վատ, երկու տարի բանակում ծառայելուց յետոյ, զինուորը վերադառնում է գիւղ եւ առաջին օրից հէնց ընկնում է հակասութիւնների մէջ։ Բանակում եղած ժամանակը նրան նեղշնչել էին, որ աչխարհիս միակ ազատ եւ արդար իչխանութիւնը խորհրդային իչխանութիւնն է, գիւղում տեսնում է՝ բռնութիւն, կամայականութիւն, թայֆայական հաչիւներ, կիրք, զրկանք։ Հասկանալի է, որ բանակում ստացած «քաղաքականութիւնը» չատ չուտով գոլորշիանում է նրա գլխից, եւ նաեւ մոռանում է գիւղի դժգոհների բանակին։

Դասալքութիւնը զօրամասերից սովորական երեւոյթ է, բայց այդ մասին ոչ մի տեղ չի յայտնւում։ Ջօրքի վիճակով հետաքրքրուելը խիստ արգիլուած է։

Ժողովրդի մտաւոր մակարդակը, մանաւանդ քաղաքական – հասարակական տեսակէտից, բաւական բարձր է, թէեւ միակողմանի։ Նոյն իսկ խորհրդային թերթերի եզովպոսեան լեզուն հասկացւում է առանց դժուարութեան։ Գրուածները ընդունւում են ի հակառակին, զրոյը մի բան է ասում, ընթերցողը հակառակն է հասկանում։ Կամ տողերի մէջ լսուած վնասում։

Ցիշում եմ, Խորհրդային Միութիւնն այցելել էր յայտնի գրող Պանաչիտի Խարատաչին։ Երեք օր չետոյ, թերթերում վրդովմունքով գրուեց, որ արտասահմանի մամուլում Խարատաչին գրպարտութիւններ է արել Խորհրդային իչխանութեան հասցէին. մենք ներքան այնպէս լաւ ընդունեցինք, իսկ նա, թշնամականը, գրում է թէ Խորհրդային Միութեան մէջ հաց ստանալու համար մարդիկ հերթի են կանգնում։ Ընթերցողները դրանից իրենց եզրակացութիւնները էին անում։

Կամ, օրինակ, Խորհրդային մամուլը ամէն օր խօսում է իմպերիալիստներից սպառնացող պատերազմական վտանգի մասին, ժողովուրդը կարդում ու երազում է. Աստուած, երբ պիտի գայ վերջապէս պատերազմը։

Բայց մամուլը, ի հարկէ, ունենում է ազդեցութիւն մարդկանց սխալ դատելակերպութիւն է տալիս։ Օրինակ, Խորհրդային Միութեան ամէնամեծ ներում տարածուած է այն համոզումը, որ արտասահմանի մանեակ միլիոնատէր բանուորութիւնը կոտրւում է սովից եւ ուղղակի սորուկ է դրամատէրերի ձեռքում։ Աչխատել չգիտեն, որ արտասահմանի գործազուրկ բանուորը տարիներով դրամ է տանում պետութիւնից կամ ապահովագրական հաստատութիւններից եւ, յամենայն դէպս, աւելի լաւ է ապրում քան խորհրդային բանուորը։ Այնտեղ համոզուած են, որ Մուսոլինիի ֆաչիստ. ազժիմի տակ բանուորները հաղարներով բանտ են նետւում, տանջանքներով զնդակահարւում ու բնաջնջւում են։

Պարսկաստանից անցնելիս ես իմ աչքերովը տեսայ, որ բոլոր քաղաքներում ամէն գներով խորհրդային ապրանքներ էին ծախւում—ծխախոտ, սապոն, կերպասեղէն, քարիւղ, թէյ, չաքար,— մինչդեռ Թուրսաստանում մարդիկ թէյի կարօտ են քաչում եւ բանուորական ճաչարաններում չաքարի փոխարէն զործ են ածում սախարին, թէեւ չաքարի գինը գանձում են բանուորների ռոճիկներից։ Ախտաբատում 50 գրամ հասարակ ծխախոտը (մախորկա) ծախում էին 4 բուրլով, իսկ քիչ անդին, Պարսկաստանում, ռուսական ընտիր ծխախոտը վաճառում էր քանդապատիկ աւելի ամանդնով։

Տոլարի գինը կառավարական օրէնքով, 1 բուրլի 96 կոպէկ էր, իսկ դուրս «սեւ չուկայում», ծանուկ ծախւում էր 25–30 բուրլով։ Ցարական 10 ռսկի բուրլիանոցը 1924–ին խորհրդային դրամով արժէր 11 բուրլի եւ նոյնիսկ 9 ուկէս բուրլի, իսկ իմ հետառալու ժամանակ՝ 30 բուրլի։

Մանաւանդ մարդկանց ռսկի ծախելը արգիլուած է, պէտք է ծախել միայն պետութեան, իսկ կառավարութիւնը ռսկին գնում է նախապատերազմական գներով, այսինքն՝ ռսկի 10 բուրլիանոցի փոխարէն տալիս է նոյնքան չէրնովէց թուղթ, որը արժէքազուրկ է եղած։ Մանաւանդ մարդկանց վաճառողներին խիստ պատիժ է սրւում։ Այսպէս ծխախոտի յայտնի վաճառական Ակչլանեանը, որ արդէն ուժից ընկած ծերունի էր, Սիբիր աքսորուեց միայն իր պահի մատանին ծախած լինելուն համար, ի հարկէ, ծայրայեղ կարիքից ստիպուած։ Ես տեսայ արգուն, Կոլխային, կայսրանում, որ արցունքը աչքերին ճանապարհ էր գնում աքսոր ուղարկուող հօրը։

Հացի փուռերը կօօպերատիւներում 7 կոպէկ էր, իսկ մանաւանդ մարդկանց մօտ, եթէ գտնուէր, 80 կոպէկ։ Կօօպերատիւներից բանուորներին օրական տրւում էր 800 գրամ, ոչ–բանուորին՝ 400 գր., երեխաներին՝ 200 գր.։ Սապոն, եղած ժամանակը, տրւում էր ընտանիք–գլուխ ամսական 400 գր.։ Կարագ, պանիր՝ չէր գտնուում, եղած դէպքում ընտանիք–գլուխ արւում էր 50–100 գրամ։ Կօշիկ՝ գոյը 100–150 բուրլի, այն էլ մեծ դժուարութեամբ էր ճարւում, նոյնպէս եւ մախուֆակտուրան ու հագուստը։ Սակայն, չատ հակառակ հաց չկար, երբեմն տալիս էին հիւանդներին, բայց ստանալու համար պէտք էր ներկայացնել բժշկական վկայական։

Եկեղեցիների մեծ մասը գրաւուած էր. զանգերը հանուած էին։ Եկեղեցի գնալը օրէնքով արգիլուած չէր, բայց գնացողները կասկածի եւ հսկողութեան տակ էին ընկնում, մանաւանդ երիտասարդութիւնը։ Այսպէս կոչուած «Հանգստեան տներից», Սեւ Ծովի եզերքին, օգտւում էին, կարելի տակ, բացատպէս արտօնեալները, առաջին հերթին կոմունիստները, խորհրդային բարձր պաչտօնեաները, «Հարուածայինները» եւայլն։ Ժողովուրդը թշնամանքով էր վերաբերւում «Հանգստեան տներից» օգտուողներին. կոչում էր «Հացկատակներ»։ Թատրոններից էլ օգտւում էին արտօնեալ դասերը։ Բանուում եւ աչխատում էի իբրեւ կօչիկար, մեր կատած կօշիկների 90 առ հարիւրը գնում էր չեկիստներին եւ կոմունիստներին, մնացածը՝ կօօպերատիւներին, որտեղից նոյնպէս, առաջին հերթին, որ ւում էր բոլշեւիկներին։

×

Անկարելի է թուել ու նկարագրել բոլոր այն անարդարութիւնները, որոնց ականատես եղայ ես։ Եւ ամէն այժմ, երբ բախտը ինձ, վերջապէս ժպտաց, եւ ես դուրս պրծայ խորհրդային ժժոխքից, սարսռանքով ու սոսկումով եմ վերյիչում այդ ամէնը։ Ամերիկացից ես մեկնեցի վատ յոյսերով, կենսուրախ, խանդավառ, հայրենիքը ծառայելու անզուսպ ոգեւորմամբ։ Հայրենիքից հեռացայ յուսահատ, հոգով ու մարմնով հիւանդ, արատաւորուած ու կոտրուած թեւերով։

Գրում եմ այս տողերը սրտի կսկիծով։ Գրում եմ որպէս զի ուրիշներ էլ իմանան։ Գրում եմ քաւելու համար անցեալի մեղքս։ Ինչքա՜ն մարդկանց ինքս էլ մոլորուած, խաբել եմ անգիտակցաբար, — թէ խորհրդային Միութիւնը բանուորի եւ գիւղացիի արտասահմանի հայրենիքն է, ուր աչխատաւորների միահամուռ ջանքերով ընկերվարութիւն է կառուցւում։ Ո՛չ, լսեցէ՛ք, ես սուտ է, անամօթ կեղծիք ու խարէութիւն է։ Ընկերվարութիւն չկայ, Խորհրդային Միութիւնը մի ահարկու բանտ ու տանջարան է բանուորների եւ գիւղացիների համար։

Մ. Ա. Վ.

(Վ Ե Ր Ջ)

լու լերան վրայ ընդհարումի բռնուած էր Շահին պէյի ուժերուն հետ: Ծաւերեւածական տեղեկութեանց համաձայն, թշնամին պարտութեան մատնած էր Շահին պէյի ուժերը եւ իր դէմը ուրիշ դիմադրութիւն չտեսնելով ազատօրէն շարունակած էր իր ճամբան եւ յաջողած էր Ալինթապ մտնել:

ՀԱՑ ԳԱՂՈՒԹԻ ՄԸ ՃԻԳԵՐԸ

— :-: —

Պօմօն Սէն – Ժիւլիէն Լա Ռոշիէր եւ շրջակայքի հայութիւնը որ կարելի է հաշուել 500էն 600 ընտանիք, այս վերջերս զերազոյն ճիգեր կ'ընէ ունենալու համար իր սեփական Մատուռ Մանկապարտէզը:

Այս նպատակին համար ընտրելէ յետոյ յանձնախումբ մը, դիմած է Ազգ· Կեդր· վարչութեան առ ի վաւերացում, իսկ վարչութիւնը գնահատելով եւ վաւերացնելով խնդրեց Սահակ Սրբազանէն ժապաւինեալ առաջնորդ Սրբազանէն ժապաւինեալ առաջնորդ մը: Սրբազանը նոյնպէս պատրաստել տալով ժապաւինեալ առաջնորդ եւ գլուխը արձանագրելով ֆրանսական կառավարութեան հայ գաղթականներու առած 70 հազարի մնացածէն 5000 ֆրանք յանձնեց յանձնախումբին: Այդ 70,000 ֆրանքի գումարը պէտք է ըսել որ չատ պատշաճ կերպով գործածուեցաւ շրջանի մատուռներու չինութեան՝ հողի գնման կանխավճարի ձեւով: Յանձնախումբը հանդուրժ ձեռնարկած է հանգանակութեան եւ քանի մը օրուան մէջ արդէն իր մէջէն 15,000 ֆրանքի հասցուցած է գումարը՝ հինգ հազարով կ'ընէ ընդհանուր գումար 20,000 եւ կը շարունակէն առանց վհատելու իրենց թանկագին ժամանակը տրամադրել այս նուիրական գործին յաջողութեան, որ պատճառ պիտի ըլլայ նուազագոյն 300 երկսեռ երախաներու հայերէն կրթութեան: Գովելի է անոնց ճիգերը եւ քաջալերանքի արժանի:

Հանգանակիչ յանձնախումբը նամակներ գրած է Բարեգործականին եւ հայապէի մեծահարուստ անձնաւորութեանց մեծ յոյսերով եւ ակնկալութիւններով, բայց դժբախտաբար որքան որ կը լսենք այդ ակնկալութիւնները ամբողջովին ապարդիւն եղած են, ոմանց չոր ու ցամաք մերժումով եւ ոմանց ալ քար անտարբերութեամբ:

Ցաւալի է Բարեգործականին ժխտական պատասխանը որ երբեք չէր սպասուեր, քանի որ ան այս վերջին տարիներս իր գոյութեան իրաւունքը կ'արդարացնէր մխիթարեան գործին սատարելով, ինչ որ ազգը իրաւունք ունէր իրմէն սպասելու: Դիտեմ թէ տակից քանի մը տարի առաջ Բարեգործականը որոշ գումարով մը օգնութեան հասած Պօմօնի Մանկապարտէզին որ դատապարտուած էր գոցուելու: Նկատումները մէկ կողմ դնելով իսկ՝ գնահատական էր այս ժեստը, իսկ այժմ տարօրինակ կը թուի այս մերժումը իրեն ուղղուած այն սրատուռչ կոչին ի պատասխան: Արդեօ՞ք խորթութիւն կայ Փարիզի արուարձաններու մանկապարտէզներու եւ Պօմօնի չինուելիք դպրոցին մէջ: կը հարցնեմ ի՞նչպէս պիտի հանդուրժեն Մարսէյլի Բարեգործականի անդամները այս անարդարութեան հանդէպ, չարունակելով յումպէտս իրենց տարեկան նպաստները: Բարեգործականէն երբեք չէինք սպասեր այս վերաբերմունքը:

Շէնքին համար նախատեսուած է 50 հազար ֆրանք որուն 20 հազարը պատրաստ կարելի է ըսել: Հանգանակութիւնը կը շարունակուի, գովելի է հայ աշխատաւորներու, արհեստաւորներու եւ գործատէրներու զեղեցիկ վերաբերմունքը դէպ ի այս հատագործը, անոնցմէ ոմանք արձանագրութեան իրենց դրամ չարաբեներով ձրի աշխատիլ: Իսկ արհեստաւորները ձրի պատուհաններ ու դռներ չինել փայտով մխասին, ուրիշ մը անձրեւի եւ ջուրի խողովակները տրամադրել: Ահա թէ ինչպէս հայ ժողովուրդը կը չինէ իր դպրոցն ու եկեղեցին, աւելի արժէքաւոր քանի որ անոր սեփական տէրը ինքն է ոչ թէ անհատ մը որ օր մը կարող է իր մէկ քմահաճոյքին հետեւանքով փակել այդ դուռները հասարակութեան առջեւ: Մենք տեսած ենք հայրենիքի մէջ եկեղեցիին դէմ յանդիման կանգնած դպրոցը: Օտարութեան մէջ չինուած հոյակապ եկեղեցիները ժամանակի ընթացքին մոռացութեան դատապարտուած են, դպրոցն է որ մխիթարչ կապը կը պահէ այս ժողովուրդին դէպ ի իր մայրենի լեզուն եւ հայրենիքը, այլապէս ամէն մէկ քայլափոխին այլասերման վտանգն է որ կը սպառնայ հիմէն անոր գոյութեան:

Գ· Շահլամեան

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ ԵՒ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

— :-: —

Ազգային ապատագրութեան համալինող Տարօն – Տուրուբերանի անմահներու յիշատակի օրն է Վարդավառը· օր մը որ ոչ միայն Տարօնցիներուս այլ ամբողջ հայութեան պարտականութիւն կ'իյնայ յարգանքով ոտնեալու:

Եթէ բաղդատութեան դնենք անոնց կեանքն ու գործը՝ մեզ նման սերունդին լուծի տակ տրորուած ազգերու հերոսներու կեանքին ու գործին հետ, ինչպիսին են Սերպիա, Ռումանիա, Պուլկարիա եւն· կրնանք ճակատագրացրկել որ մերինները ալ աւելի յանդուգն, ալ աւելի անձնազոհ, ալ աւելի զոհաբերուող եղան, քանի որ հակառակ մեր աշխարհագրական դիրքին ու քաղաքական ընչահեղձ մթնոլորտին, առանց կատարելագործուած հրացանի, առանց մարտական միջոցներու, լեռներու անմատչելի բարձունքներէն դերբնական ուժով մը հրաշքներ գործեցին· 40 տարի անդադար Տարօն անհպատեան վրէժխնդրութեան ոխերով պայքարեցաւ ընդդէմ Թրքական դարչելի բռնութեան:

Այս անապահան զոհողութենէն վերջ օրքան ցանկալի է մեզ ըլլալ հայրենի ազատ հողի վրայ, ունենալ մեր Պանթէոնը, ուր ամբիւններու վրայ կանգնած կոթողներու առջեւ հայ եռագոյնով ու սուրով, հայ ազատագրիչներով, փառապանծ ողջունէինք:

Աւա՛ղ, հեռո՛ւ ենք··· կրակէ, սուրէ, աքսորէ, բազմապիսի չարչարանքներէ ազատողներս ալ՝ անագորոյն ճակատագիրը չդիմայ դրաւ մեր ձեռքերուն, այս օտար ապատաժնեղու վրայ, ուր ոչ հայրենասիրական սերմ կը բռնայի ոչ ալ հայրենի զգացումներով գոյնզգոյն անուշարոյր ծաղիկ:

Սակայն այս դժբախտ անչարժութեան հայրենի մոգական ուժը տակաւին չէ ցնդած մեր միս ու ոսկորէն, մեզ մերթ ընդ մերթ կը հրահրէ պարտադրելու չմոռնալ հայրենիքը չմոռնալ անոր սիրոյ համար մեռնող մեր սիրելի հերոսները:

Այսպէս համախմբուած հայրենի անցնող տրամօրօր երազներու երանութեան մէջ, կը խոնարհինք անհուն երախտագիտական զգացումներով մեր հերոսներու անմահ յիշատակի առջեւ երբ Վարդավառը գայ:

Մեզմէ չատերը տակաւին չեն կրցած ըմբռնել Տարնոյ յեղափոխութեան գաղափարի վեհութիւնը, Տարնոյ հերոսներու կեանքն ու գործը, որոնք կեանքի ամէն զոհողութիւններ կրելով, հայրենի դաշտ, անտառ, լեռ, ձոր, կտրելով ուղեցին արմնցնելու Հայը իր զարաւոր ստրկութեան քունէն:

Մեր մէջ կեանքի բազմակողմանի ըմբռնում չկայ: Հերոսներն էին որ ազատութեան գաղափարը արմնցուցին թէ ի՞նչ է կեանքը, ի՞նչ է հայրենիքը, ի՞նչ է ազատութիւնը:

Հասկցուցին թէ ապրելու հետ պէտք է լաւ ապրիլ, ազատ ապրիլ, ձգտում ունենալ, յեղափոխել անարդարութեան ու բռնակալութեան դէմ, մարմնով ու հոգիով, զեղարուեստով եւ կրօնով:

Որովհետեւ ազգի մը մէջ կեանքի բոլոր երեւոյթները ներդաշնակ համաչափութեամբ պէտք է զարգանան:

Ահա թէ ինչ էր անոնց մեզի գծած ճանապարհը որու վրայ նայիլ անդամ չենք կրնար· քանի որ չղթայած է մեզ բախտ եւ այս պատճառով մեր մէջ տասնեակ մը տեսակ մը ընկերային հիւանդագին վիճակ եւ եթէ այս հիւանդագին վիճակը չբուժուի հետեւանքը կ'ըլլայ քայքայում, մեղկացում:

Մեր այս հիւանդագին վիճակը բուժել կարելի է միայն հերոսներու պաշտամունքով:

Մարսէյլ Գ· Շէխիկեան

Պ. Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԷՆ

Բարեգործականի 30 յունիսի զեկոյցէն քաղելով, Պ. Գ. կիւլպէնկեանի հրաժարագրէն կուտանք այն հատուածը՝ որ կը բացատրէ հրաժարման դրդապատճառը.

Ամէն գժուարութեանց հետ նոր անակնկալ դէպք մը կուգայ սակայն Միութեան խաղաղութիւնն վրդովել, այն է երեւանի կառավարութեան պաշտօնական ներկայացուցիչ Պ. Յանճեան անհեթեթ առարկութիւնով իմ անձիս դէմ նախատինքներ ըրած է· ի զուր սպասեցինք որ Հայաստանի կառավարութիւնը հերքէր այդ բացարձակ անտեղի յարձակումը· ուստի ես իբրեւ նախագահ Հ· Բ· Ը· Միութեան պարտաւորուած եմ հրաժարիլ, ի նկատի ունենալով որ Բարեգործականը երեւանի կառավարութեան հետ դանագան բարեգործական ձեռնարկներու համար անհրաժեշտ կապ ունի, եւ ես իմ անուամբ եւ առարկրութեամբ չեմ կարող յարաբերութիւն ունենալ անոնց հետ՝ իբրեւ նախագահ՝ ներկայ պարագաներու ներքեւ:

Պ· Կիւլպէնկեանի հրաժարման յաջորդող պարագաներուն մասին, Բարեգործականը կուտայ հետեւեալ զեկոյցը·

— Երբ Տ· Կիւլպէնկեան վերադարձաւ Համբորգ Միութենէն, որուն ընթացքին հեռագրով մը պատասխանած էր իրեն ուղղուած նամակին, կրկնելով իր հրաժարականը, կեդր· Ժողովէ կողմէ պատուիրակութիւն մը, որ կը բաղկանար Վահմ· Տ· Գ· Նորատունկեանէ, Տիգրան Խան Քէլէկեանէ, Առաքել եւ Զարեհ Պէյ Նուպարէ, ներկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ հրաժարեալ նախագահին հետ, որ, թէեւ յոյժ սիրալիր կերպով ընդունեցաւ յարգոյ պատուիրակները, անոնց իր հոգածութեան եւ անպաչտօն աշխատակցութեան մասին հաւաստիքներ տալով, բայց եւ այնպէս անխախտ մնաց իր որոշումին վրայ, անգամ մը եւս թուելով պատճառները՝ զորս Յանճեանի ճառը, հայ թերթերու խծբծանքները եւ իր համոզումը թէ իր ներկայութիւնը Միութեան համար աւելի վնասակար էր քան օգտակար:

«Այս տեսակէտին համաձայն չգտնուելով, Միութեան պատուիրակները պարտք սեպած են հերքել մեր նախագահին առարկութիւնները: Արդարեւ, եթէ բացարձակօրէն անարդար են քաղ· Յանճեանի վերագրումները, որոնց դէմ կեդր· ժողովը բողոքից Հայաստանի կառավարութեան ուղղուած իր 7 Մայիս ամսաթիւ պաշտօնագրով, եւ որոնցմէ վերջ երեւանի պաշտօնաթերթին մէջ (24 Մայիսին) աւելի եւս բուռն յօդուած մը հրատարակուեցաւ, *եթէ մամուլի քննադատութիւններն ալ անխուսափելի են որ եւ է ձեռնարկի հանդէպ որ կը չարժի եւ կը տեղծագործէ, սակայն եւ այնպէս Տ· Կիւլպէնկեանի անձնաւորութիւնը մեր ազգին ղեկավար չրջանակներուն եւ մեր Միութեան բոլոր բարեկամներուն չարդանքով չրջապատուած է մինչ այ:* Այն խանդավառութիւնը որով ընդունուեցաւ չուրջ երկու տարի առաջ իր ընտրութիւնը եւ այն անկեղծ ցաւը զոր իր հրաժարականը պատճառեց, ցայտուն փաստ է որ ազգը համօրէն գիտցաւ գնահատել, ինչպէս կ'արժէր, Տ· Կիւլպէնկեանի մասին յատկութիւնները, անձնական համբերը եւ անձնուէր ղեկավարութիւնը:

«Այս բացատրութիւնները սակայն չեն կրցած տարհամոզել չարդոյ նախագահը, որ չնորհակալութիւն յայտնելով հանդերձ անոր ցուցուած պատրաստակամութեան համար, կրկնած է թէ իր որոշումը անդառնալի ըլլալով հարկադրուած էր պնդել իր հրաժարականին վրայ, նոյն իսկ Միութեան չահուն համար, մանաւանդ որ իր յարաբերութիւնը Հայաստանի կառավարութեան հետ այլ եւս անկարելի դարձուած էր:

«Այս պայմաններուն մէջ, կեդր· Վարչ· ժողովը, իր 15 Յունիսի նիստին մէջ, ինքզինքը զգաւ Տ· Գալուստ Կիւլպէնկեանի հրաժարականը ընդունելու տխուր հարկադրանքին առջեւ, եւ հրաժարեալ նախագահին ուղղեց իր երախտագիտական զգացումները՝ այն աշխատակցութեան համար զոր իր կարճատեւ նախագահութեան չրջանին ընծայեց, դէպ ի Միութիւնը իր ցոյց տուած վեհանձնութեան համար, ինչպէս նաեւ իր խոստումին համար՝ բարոյապէս եւ նիւթապէս զօրավիգ կանգնելու Հ· Բ· Ը· Միութեան, որուն կը միացնեն ինքը Թանկագին կապեր եւ յիշատակներ:

«Կեդր· ժողովը, աւելի նպատակաւոր սակայն վտանգի պահն էր: Փոթորկումի պահը: Այն պահը, որ սարսափին հետ խիզախութիւնը կը ծնցնէ: Ու այդ խենթ ու զօրեղ գրկախառնուածը, որ ըղձանք էր, յորդում էր ու սեղմումէ վերիվ՛եր բան մը, հոգեպնդեց Սուրէնը: Հազիւ փախեց գայն: Ինչ առաջ վարանող այդ երիտասարդը դարձաւ ինքնավստահ ու վճռական, նաւապետին նման, որ կ'օրօրուէ դինիի շիշին առջեւ ու առոր հետ, եւ, վտանգի ազդանշանին վրայ, զարմանալի ու զերմարդկային ինքնամփոփումով մը կը կառչի դեկին···

Սուրէն ծռեցաւ սեղանին ու արագօրէն մրոտեց թուղթի մը: վազեց դուռ: Գնդասեղով մը դրաւ գայն դրան դռնքի կողմը, ներսէն կղպեց ու վերադարձաւ:

Ապահով էին: Մինակ: Զիրար սեղմած՝ երկու թռչուններու նման հովէն օրօրուող ճիւղի մը վրայ··· Աատիկ խելացնոր յուզման մը մատնուած էր: Թեւերը դրեր էր անոր ուսին, մարմինը ամբողջովին կռթնցուցած՝ անոր յաղթ իրանին, կծկուած, ծուարած նոյն իսկ, ու երեսը դրած Սուրէնի կուրծքին, աչքերը փակ, կը շնչէր արտակարգ խռովքով մը··· Պահ մը տարակուսեցաւ այդ երջանկութեան, գլուխը վերցուց, նայեցաւ Սուրէնին, եւ ուզեց համոզուիլ թէ իրա՛ւ անոր գրկին մէջ էր, անոր թեւերովը պարուրուած···: Մինչ Սուրէն, կ'ըմբոշխնէր պահը, զերագանցօրէն երջանիկ այն մտածումէն թէ իրն էր, վերջապէս իրը···: Ու մեծ, բուռն, տարօրէն հրճուանքէ մը մղուած շոյեց անոր մազերը եւ դարձնելով Աատիկի դէմքը իր դէմքին, համբուրեց զայն շրթներէն չերմ, գեղուն, անդիմադրելի տենչանքով մը···

Աատիկիկը ինար սեղմուած Սուրէնի Զէկերնարխօսիլ: Ու հոգիս կը լսէր շշնչուն բառերը Սուրէնին, զոր կ'արտաբերէր ան՝ զգուելով զինքը ու համբուրելով խելայեղ յուզումով մը: Ու անոր բառերը կը թրթռային իր մէջ, կը վերատեղծէին տեսիլ մը, որ պահ մը պատրանք էր թուած, եւ որուն, անձայն, սեւեռած ինացեր էր իր զիտակցական ու զգացողական կեանքի ամբողջ ընթացքին, ինչպէս փոթորիկէ բռնուած նաւ մը հեռակայ բայց միշտ մօտ թուղ փարոսի մը···

Արտասովոր խռովքը Աատիկին, եւ պսպղուն ու զեղաբոյր ժպիտը անոր, անօրինակ յուզման մը մատներ էին Սուրէնը: Ու երկուքը, պահ մը, ընդելուզուեր էին, կարծես: Այդ պահը երեւակայուած, բայց զեռ անձանօթ աշխարհ մը բացեր էր Սուրէնի համար: Վճի՛ռ: Լոյսի, անրջանքի, հոգեպարար յոյզերու աշխարհ մը···

***

Ժամեր վերջ, երբ Սուրէն տուն վերադարձաւ, չափազանց խռովուած գտաւ մայրը: Ըսաւ թէ «փէք ալաֆրանկա աղջիկ մը» եկեր էր, ձգեր էր valise մը, ու, սպասելէ վերջ բաւական ատեն, մեկներ էր, թողլով նամակ մը:

Սուրէն առաւ նամակը ու բացաւ. իր աչքերը բացեր էր եւ՛ մայրիկը···

Ֆրանսուհիէն էր: Քանի մը տողեր միայն:

Կ· ՄԵՀԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՄԱՄՈՒԼ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ՏՈՒՐՔ

«Հայրենիք» վերի խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (յունիս 14)·

— «Իր Հինգամեայ Ծրագիրը կատարեալ ձախողանքէ փրկելու, ինչպէս նաեւ վերահաս պատերազմի մը հանդէպ աւելի պատրաստ ըլլալու համար, Խորհրդային կառավարութիւնը վերջերս կարգ մը արտադրութիւններ ըրաւ ժողովուրդին: Օրինակ՝ որոշ արտօնութիւններ տուաւ գիւղացիներուն իրենց արտադրութիւններու յաւելեալ մասը ազատօրէն շուկայ հանելու եւ ուզած գնով ծախելու, թեթեւցուց տուրքերն եւ կենսամթերքներու բաշխման դժուարութիւնները եւ անգամ իրաւազուրկ «բուրժուանեան» ու «կուլակներուն» աննախընթաց դիւրութիւններ տուաւ:

Սակայն, որովհետեւ Մոսկուա ի վիճակի չեղաւ արտասահմանէն խոշոր փոխառութիւն մը կնքելու իր Հնգամեայ Ծրագիրը եւ գինուորական պատրաստութիւնները աւարտեցնելու համար, Խորհրդային կառավարութիւնը ուրիշ ելք չէ գտած, բայց եթէ կրկին դիմելու ներքին փոխառութեան միջոցին, որով կ'ուզէ 3200 միլիոն ռուբլի կամ 1600 միլիոն տոլար կորզել ժողովուրդէն:

Որոշ է, թէ Խորհրդային Միութեան բազմիցս թշնամուած ժողովուրդը չպիտի կարենայ եւ ոչ ալ ուզէ իր ազատ կամքով այդքան խոշոր գրամական զոհողութիւններ ընել: Ուստի Մոսկուայի իշխանաւորները բունի միջոցով պիտի փորձեն գանձել իրենց յայտարարած «փոխառութիւն»ը, որ իրականին մէջ պիտի գառնայ հազիւ քողարկուած հսկայավիթխար տուրք մը:

Արդարեւ Մոսկուայէն եկած տեղեկութիւններու համաձայն, Խորհրդային կառավարութիւնը կը պահանջէ, որ ամէն աշխատաւոր իր «յօժար կամքով» տալ առնուազն իր երեք շաբաթականները: Եւ որովհետեւ Խորհրդային Միութեան դրեթէ բոլոր արդիւնաբերութիւնը կառավարութեան հսկողութեան տակ է, այդ զոհողութիւնն ընել խաւսափող աշխատաւոր մը փողոց պիտի նետուի, եթէ չկատարէ կառավարութեան պահանջը:

Անիկա ուրիշ բան չի նշանակեր, բայց եթէ այն, որ Մոսկուայի վերջերս ըրած գիւղացիները ժողովուրդին ոչ միայն չեն ի՛առնուին անկէ, այլ եւ աւելի ծանր բեռեր կը դրուին անոր ուսերուն վրայ»:

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՆԵՐ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

«Ճիմհուրիյէթ» կը գրէ·

«Ոստիկանութիւնը կասկածի մը վրայ պէտք տեսած է կարգ մը անձեր հսկողութեան տակ առնելու եւ ճնշութիւն կատարելու: Խնդրին բնոյթը պիտի հասկցուի կատարուած ճնշումներէն վերջանալէն յետոյ: Ոստիկանական շրջանակներուն մէջ այս մասին խիստ լուռթիւն կը պահուի»:

ՏՏԱՑԱՆՔ

1.— Թշնամութիւն եւ Շաշտութիւն, կատակերգութիւն երեք արարուածով. Հ. Գէորգ Վ. Փանչիկեան, Վիեննա, 1932, էջ 46· Գինը՝ 6 ֆրանք·

2.— Պանդոկի գողը, դաւեշտ մէկ արարուածով, Հ. Գէորգ Փանչիկեան, Վիեննա, 1932, էջ· Գինը՝ 3 ֆրանք·

3.— Սպիտակ տաբատը կամ Ա-կամայ մարզիկը, կատակերգութիւն մէկ արարուածով, Հ. Գէորգ Փանչիկեան, Վիեննա, 1932, էջ 34· Գինը՝ 5 ֆրանք·

Այս պրակները կը կազմեն թատերական շարք մը, զպրոցներու համար· Հրատարակութիւն Վիեն. Մխիթարեան տպարանի· Դիմել՝ Librairie des P. P. Méchitharistes· Méchitharistengasse 4. Vienne (Autriche)·

4.— Ազգային դէմքեր, Հ. Միմոն Երեմեան, Թ. շարք, տպգր. Վիեննա, 1931· Գինը՝ 3 ֆրանք·

ԱՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այսօր կը լրանայ ՅԱՌԱՋԻ առաջին վեցամսեան· կը խնդրուի մեր յարգելի բաժանորդներէն, որ փութով մեզի փոխադրեն իրենց նոր բաժնեգինը:

Կարգ մը բաժանորդներ, որ մինչեւ հիմա հակառակ մեր կրկնակի դիմումներուն չեն վճարած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան փութացնելու զայն այս առթիւ: Այլապէս պիտի ստիպուինք դադրեցնել թերթին առաքումը իրենց հասցէին յառաջիկայ յուլիս 15էն վերջ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

"ՅԱՌԱՋ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (131)

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վէպ)

Գ. ՄԱՍՕ

Մինչ Սուրէն դեռ կը մտածէր: Անոր այնպէս կը թուէր թէ խիզախութիւն մը կրնայ ծնիլ արժէք Աատիկին: Ինք յանձն առած էր երթալի մը ճակատին դառնութիւնը: Բայց Աատիկը, — կը խորհէր — կրնար աւելի բախտաւոր ըլլալ: Կ'ուզէր տիրանալ անոր. անշո՛ւշտ: Ի՞նչ երազներ էր, իր կարգին, այս մենութիւնը: Եւ որքա՜ն տագնապներ կր տարակոյսէն, որ չկար հիմա, ո՛չ, չկար հիմա···: Եւ անա իր դէմն էր ան՝ իր զգացումին ամբողջ թափով, եւ նուիրումի պատրաստ: Սպասուն՝ բառի մը եւ հաւանութեան մը: Բայց, տարօրէն մտահոգութիւն մը դեռ կը կաշկանդէր Սուրէնը: Ու կը մտածէր թէ Աատիկ, այդ անպատրաստ ու դիւրաթեք աղջիկը, կրնա՞ր տոկալ այն անխուսափելի տագնապին, որ, իրենց եւ իր տանը սէջ երեւան պիտի գար տարբեր ձեւերով: կը վարանէր, նաեւ ապագայ պատասխանատուութեան մը առջեւ: Մտքին ու որտին պայքարն էր: Երբայի ուիրականութեան պայքարը: Դատն, ճնշող, ծանր բարդութիւններով:

— Ինչո՞ւ կը լռէք, — խօսեցաւ վրկին Աատիկ — դուք առաջ աւելի յանդուգն էիք··· կը յիշէ՞ք այն օրը, ձեր տունը, երբ խիզախ քայլ մը առիք··· հիմա, երբ աւելի ազատ կրնանք-շարժիլ, կը վարանիք ու կը լռէք···

Այո՛: Ինչո՞ւ կը լռէր: Ի՞նք ալ չէր գիտեր: Ի՞նչ ըսէր:

Այո՛, թէ ոչ: Խօստովանի՞լ ու հրահրե՞լ, թէ··· Թէ ի՞նչ, սակայն կրնա՞ր թիավարել իր զգացումին դէմ: Երբ մանաւանդ խուժեր էր աւիքը ու կը ծեծէր իր կուրծքը:

Այն պահուն, ոտնաձայներ լսուեցան բակէն: Խօսուտուք կիներու միջեւ: Կուգային: Աճապարել պէտք էր: Աատիկի սիլտը սկսաւ աւելի ուժգնօրէն տրոփել: Աւելի մօտեցաւ Սուրէնին: Ուզեց փարի՛լ անոր: Իրեն այնպէս թուեցաւ թէ ահա կը քանդուի երազը··· Թէ կրնան գալ, թէ կրնայ մեկնիլ Սուրէն ու դանել··· Սարսափած էր ու ժժդունած: Պոռալ կ'ուզէր ու չէր կրնար: Փաթթուիլ կ'ուզէր ու կծկուիլ անոր կրծքին վրայ, բայց զեռ կը յամենայնին փնտռուած բազուկները: Կը շնչէր արագ ու հեւուն: Տա՛ք, քաղցրօրէն տաք մը անցաւ մարմնէն: Նայուածքը տուաւ Սուրէնի նայուածքին: Եղնիկի մը նման որ երկար փնտռտուքներէ վերջ մայրը կը տեսնէ՝ ստուերոտ ձորի մը մէջ, Ջուրէն անդին, ու հրճուանքը կը ճառագայթէ իր մութ աչքերուն մէջ··· Ու նետուիլ կ'ուզէ: կը նետուի: Նետուեցա՞ւ, Աատիկ, թէ՞ զրկուեցաւ···: Ոտնաձայները մօտեցան, սակայն վտանգի պահն էր: Փոթորկումի պահը: Այն պահը, որ սարսափին հետ խիզախութիւնը կը ծնցնէ: Ու այդ խենթ ու զօրեղ գրկախառնուածը, որ ըղձանք էր, յորդում էր ու սեղմումէ վերիվ՛եր բան մը, հոգեպնդեց Սուրէնը: Հազիւ փախեց գայն: Ինչ առաջ վարանող այդ երիտասարդը դարձաւ ինքնավստահ ու վճռական, նաւապետին նման, որ կ'օրօրուէ դինիի շիշին առջեւ ու առոր հետ, եւ, վտանգի ազդանշանին վրայ, զարմանալի ու զերմարդկային ինքնամփոփումով մը կը կառչի դեկին···

Սուրէն ծռեցաւ սեղանին ու արագօրէն մրոտեց թուղթի մը: վազեց դուռ: Գնդասեղով մը դրաւ գայն դրան դռնքի կողմը, ներսէն կղպեց ու վերադարձաւ:

Ապահով էին: Մինակ: Զիրար սեղմած՝ երկու թռչուններու նման հովէն օրօրուող ճիւղի մը վրայ···: Աատիկ խելացնոր յուզման մը մատնուած էր: Թեւերը դրեր էր անոր ուսին, մարմինը ամբողջովին կռթնցուցած՝ անոր յաղթ իրանին, կծկուած, ծուարած նոյն իսկ, ու երեսը դրած Սուրէնի կուրծքին, աչքերը փակ, կը շնչէր արտակարգ խռովքով մը···: Պահ մը տարակուսեցաւ այդ երջանկութեան, գլուխը վերցուց, նայեցաւ Սուրէնին, եւ ուզեց համոզուիլ թէ իրա՛ւ անոր գրկին մէջ էր, անոր թեւերովը պարուրուած···: Մինչ Սուրէն, կ'ըմբոշխնէր պահը, զերագանցօրէն երջանիկ այն մտածումէն թէ իրն էր, վերջապէս իրը···: Ու մեծ, բուռն, տարօրէն հրճուանքէ մը մղուած շոյեց անոր մազերը եւ դարձնելով Աատիկի դէմքը իր դէմքին, համբուրեց զայն շրթներէն չերմ, գեղուն, անդիմադրելի տենչանքով մը···

Աատիկիկը ինար սեղմուած Սուրէնի Զէկերնարխօսիլ: Ու հոգիս կը լսէր շշնչուն բառերը Սուրէնին, զոր կ'արտաբերէր ան՝ զգուելով զինքը ու համբուրելով խելայեղ յուզումով մը: Ու անոր բառերը կը թրթռային իր մէջ, կը վերատեղծէին տեսիլ մը, որ պահ մը պատրանք էր թուած, եւ որուն, անձայն, սեւեռած ինացեր էր իր զիտակցական ու զգացողական կեանքի ամբողջ ընթացքին, ինչպէս փոթորիկէ բռնուած նաւ մը հեռակայ բայց միշտ մօտ թուղ փարոսի մը···

Արտասովոր խռովքը Աատիկին, եւ պսպղուն ու զեղաբոյր ժպիտը անոր, անօրինակ յուզման մը մատներ էին Սուրէնը: Ու երկուքը, պահ մը, ընդելուզուեր էին, կարծես: Այդ պահը երեւակայուած, բայց զեռ անձանօթ աշխարհ մը բացեր էր Սուրէնի համար: Վճի՛ռ: Լոյսի, անրջանքի, հոգեպարար յոյզերու աշխարհ մը···

***

Ժամեր վերջ, երբ Սուրէն տուն վերադարձաւ, չափազանց խռովուած գտաւ մայրը: Ըսաւ թէ «փէք ալաֆրանկա աղջիկ մը» եկեր էր, ձգեր էր valise մը, ու, սպասելէ վերջ բաւական ատեն, մեկներ էր, թողլով նամակ մը:

Սուրէն առաւ նամակը ու բացաւ. իր աչքերը բացեր էր եւ՛ մայրիկը···

Ֆրանսուհիէն էր: Քանի մը տողեր միայն:

Կ· ՄԵՀԵԱՆ

(Շարունակելի)

Իրլանտական կառավարութիւնը կ'ուզէ որ այս մասին կազմուելիք իրաւարարատեանին անդամները ազատօրէն նշանակուին:

Եթէ փոխանակ այս առաջարկը ընդունելու, անգլիական կառավարութիւնը պարզապէս դիմէ փոխարժի միջոցներու, Անգլիա ինքն իսկ այնքան պիտի նեղուի որքան Իրլանտա, որ պիտի չկարենայ իր հասոյթի աղբիւրները կազմակերպել՝ բոլոր հաւանականութեանց դիմագրաւելու մտադրութեամբ:

Ուիլըմ Նորթըն հաւատաց թէ ներկայիս՝ իրլանտական նոր ընտրութեանց հարց չէ կրնայ ծագիլ, եւ թէ, եթէ Ծերակոյտը պնդէ հաւատարմութեան երդումի չնչման օրինագծին մէջ մացուելիք փոփոխութեանց վրայ, օրինագիծը պիտի քուէարկուի 18 ամիս յետոյ, երբ Ծերակոյտը փոխուի:

Զինադադարի ժողովը

Անգլիոյ արտաքին նախարարը Սըր Ճօն Սայմըն փափաք յայտնած էր այսօր հրաւիրելու ծովային հինգ պետութիւնները, անոնց յայտնելու համար անգլիական հակառաջարկները՝ ընդդէմ Հուվըրի զինաթափութեան ծրագրին՝ նաւային զինաթափութեան մասին: Ամերիկեան պատուիրակութիւնը մերժած է այս հրաւէրը յայտնելով թէ նաւային զինաթափութեան վերաբերեալ բոլոր հարցերը պէտք է քննուին ցամաքային եւ օդային զինաթափութեան հարցերուն նման, Զինաթափութեան ժողովին մասնակցող պետութեանց կողմէ, առանց խտրութեան: Այսպէս ուրեմն, Մուսոլինի – Նահանգները կը լքեն այն եզրանակը որուն հիման վրայ կնքուած էր 1921ի Ուաշինկթընի եւ 1930ի Լոնտոնի դաշնագրերը: Գործնականապէս ուրեմն կը դժուին 1929ի Հուվըր – Մաքտոնալտ համաձայնութիւնը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը որոշեց զինուորական ծառայութեան շրջանը 14 ամիսէն իջեցնել 12 ամսուան:

ՖԱՇԱԿԱՆ ԼԵԳԻՈՆՆԵՐԸ.— Մէկ տարուան ընթացքին Իտալիոյ փաշական լեգէոնները ունեցած են 181,933 հոգիի յաւելում:

Ներկայիս՝ փաշական լեգէոնները կը բաղկանան 1,329,693 հոգիէ:

ԵՐԿԱԹՈՒՂիի ԱՐԿԱԾ.— Բուռն փոթորիկի մը ընթացքին, երկու նեպրիթացներ բախում ունեցան Փրակայի մօտերը: Կառեբէրէն շատերը բանդուեցան եւ 15 մեդր բարձրութենէ վար գլորեցան: Բեկորներուն տակէն կարելի եղաւ դուրս հաշել 9 դիակ եւ 20ի չափ վիրաւորներ:

8.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շրջունակութիւն:

ԱՆԻԼՒԻ-Պուա Բոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Երեքշաբթի, Փոթորիկ, Ագատամարտ եւ Մասիս խումբերը այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. *Կարեւոր օրակարգ:*

Գալատ

ԼիՈՆի Համազգաստ խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը այսօր ԵՐԵՔՇԱԲԹի իրիկուն ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընկերներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ խան, Համազգաստ եւ Վարդգէսխումբերը, այսօր Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԼիՈՆի Մարզպետ խումբի անդամական ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ճիշդ ժամանակին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

Երգահանդէս Վիէնի մէջ

Կազմակերպուած Լիոնի «ԳՈՂԹԱՆ» երկսեռ երգչախումբի

Ղեկավարութեամբ Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Մէրքըը կաթոլիկ սրահին մէջ:

Յայտագիր.— կոմիտաս վրդ., Գ. Սիւնի, կ. Զաքարեան, Գ. Վազարեան, Ա. Պարթեւեան եւ Պ. Պետրոսեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի դիւղէն հայրս՝ Նշան Տէյիրմէնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նոյնպէս կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիմոն Տէյիրմէնճեան, որ 1915ին կը ծառայէր Էրզրում, թրքական բանակին մէջ սպայի պաշտօնով: Իրենց, ժամին լուր ունեցողներէն կը խնդրեմ իմացնել իր եղբօրը, Աքիսոզոմ Տէյիրմէնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախագահութեամբ Վ.ՍԵՄ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆի

Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

Այս Կիրակի ժամը 2-8, Մուրաս-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի հագը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրախօս գործիքներով, պետերուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ. Բառիօյի գործագ. նստէր Պ. Թարտիկ Պասմաճեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՈՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐԸ՝ **ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ**

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբի մը եւ Ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ:

ՓԱՐԻԶի ՕՓԵՐԱՅի ՊԱԼԷԹի ԽՈՒՄԲԸ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՋՈՒԱՐՃԱԼի ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 23 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ճոխ պիւֆէ՝ մատչելի գիներով ***Մուտք 10 Փրանկ, տղոց համար՝ 5 Փրանկ***

Ընծրեւի պարագային ֆանդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի Թատերասրահին մէջ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Ուրճաժի Դէպօրտ Զավուշի խումբը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի իր որդւոյն ՋԱՐՋԱՆԻի ժահուան առթիւ, որ զոհ գնաց ինքնաշարժի արկածի մը:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

Նուիրուած Ապրիլեան Հերոսամարտի 15ամեակին, հրատարակութիւն վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան (Թաւրիզ):

415 մեծադիր էջ, երկսիւն բազմաթիւ նկարներով եւ քարտէսներով: Ցարուած վէնետիկ:

Գին 75 ֆրանք:

Գիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 *rue Monsieur-le'Prince, Paris(6).*

1930

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
"ԿՈՄԻՏԱՍ" ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ **Salle Gaveau**ի *ՄԷՋ,* **45 Rue la Boëtie**
ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ՝ 90 ՀՈԳԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ

Տիկին Ռօզ Պաստւագրեան (Soliste des Concerts Poulet)

Տիկին Զապէլ Լեւոպարեան (ԴԱՇՆԱԿ)

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7 Ֆրանք

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ՇԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԸ ԵՒ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ

ՇԱՆՕԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը ճիշդ 9ին, երգերու ժամանակ գոները փակ կը մնան: Կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղաք չբերել:

Մարդիի առեւտրականներուն եւ հայրենակիցներու

ՕԳՏԱԻԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ԱՆՄՈՌԱՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐԷՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Լրասնագիտութիւն՝ ռոպերու, ժիւփերու, քոէֆ տը շինէ շրմրզիէներու եւ մետաքս ժեւսէներու:

H. KEHRIBARIAN

19 Rue de Cléry, PARIS (2)

Métro: SENTIER Tél. RICHELIEU 97-12

Կ'ընդունինք ապապրանքներ գաւառէն և արտասահմանէն

ՊԱՃԱՌԱՐ ԳՈՐԾԱԶԳԿՈՒԹԻՒՆ ԴԷՄ ԿԱԶԻ ՕԱՃԱՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵԼԻ

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

71, Rue Longue des Capucins

71, բիւ լօնկ տէ քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅ.

Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՋԵՂՉ

Նոր կազի օճախներ Բաւիւս մարքա		Հին գին 65	Նոր գին	45
Ձայնով գլուխներ		15		10
Անձայն գլուխներ		17		13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Նուազագոյն պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

Եկէք տեսէք եւ փորձեցէք համոզուելու համար

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտայլ Ֆրանս., առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղոանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակենեան դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Ձակաշիւմախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէական, ձեւագրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծնունդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քեշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայերուն ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Բ Ո Ի

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Հօրս մահից յետոյ մինչեւ մենակ վոքրիկ եղբայրներս դրկիս, մինչեւ որ անդրանիկ եղբայրս կարողացաւ նրանց իր մօտը առնել: Դրանից յետոյ էր, որ սիրեցի ձիավաններին: Երբ նա Անգլիա եկաւ, մենք վախենում էինք առաջին հանդիպումից. մեր մէջ մի այդ տեսակ սարսափելի յիշատակ կար բնակած: Նա այնպէս դառն զգում էր իր սխալը, իր այն դժբախտ նամակը, որ գրել էր բանից: Բայց կարծես թէ, ընդհակառակը, ընդհանուր վիշտը մեզ աւելի մօտեցրեց միմեանց:

Մարթինին ժպտաց ու չարժեց գլուխը:

— Դուք ինչպէս էիք, չգիտեմ, — ասաց նա, — բայց ձիավաններին ձեզ սիրահարել էր հէնց առաջին հանդիպումից: Ցիշում եմ, երբ առաջին անգամ Լիկորնօ գնալուց յետոյ Միլան վերադարձաւ, այնպէս յափշտակած էր ձեզմով, որ հոգիներս հանեց իր անգլուհու Ջեմմայովը: Ես ուզղակի առում էի ձեզ այն ժամանակ: Ա՛յ, կարգինալը:

Կառքը անցաւ կամուրջը ու մօտենում էր Լունգարնոյի ափին մի մեծ տան: Մօնտանէլլի եան էր ընկել բարձին սաստիկ յոգնած եւ անկարող ուշ դարձնելու ոգեւորուած ամբոխին, որ հաւաքել էր մուտքի մօտ նրան տեսնելու: Տաճարում նրա զէմքին ճառանչ տուող ոգեւորութիւնը կորել էր բոլորովին, եւ արեւի ճառագայթները մերկացնում էին նրա կնճիռները, հոգսերի ու յոգնածութեան թողած այդ հետքերը: Երբ կառքից իջաւ ու տուն մտաւ ծանր ու կքած ձեռնոտ քայլերով, Ջեմման չուռ եկաւ ու դանդաղ դիմեց դէպ ի կամուրջը: Նրա զէմքը մի վայրկեան կարդինալի յուսահատ ու խամրած հայեացքն էր ստացում: Մարթինի լուռ գնում էր կողքից:

— Ես յամառ եմ հարց տուել ինձ, — սկսեց Ջեմման մի կարճ լռութիւնից յետոյ — թէ նա ինչ խարէութեան մասին էր ասում: Ախպէս երբեմն անցել է մտքովս... դիտէ՞ք, ինչքան էլ որ սարօրինակ չինի, զարմանալի նմանութիւն կայ երկուսի մէջ:

— Ի՞նչ երկուսի:

— Արթուրի ու Մօնտանէլլիի մէջ: Ես այդ նկատողը միայն ես չեմ: Բայց ի դրանից, զգացում էր, որ այդ ընտանեքի յարաբերութեան մէջ ինչ որ մի ծածուկ բան կար: Տիկին Բերտէնը, Արթուրի մայրը, զարմանալի ազնիւ կին էր: Նա էլ նոյն ոգեշունչ զէմքը ունէր, ինչ որ Արթուրը: Միայն նա կարծես միշտ մահ ունէր մի բանից, յանցանքի վրայ բռնուած մարդու նման. նրա խորհրդաւոր դիմագիծը կերպով կապուած էր վարուելքի հետ: Իսկ ինքը Արթուրը այնպէս ակնյայտնի նման չէր այդ բոլոր տափակ Բերտէններին: Ի հարկէ, մանկութեանը մարդ ամէն բանի հաւատում է, բայց այժմ երբ անցկացել եմ վերլուծում, ինձ թուում է, որ Արթուրը Բերտէններից չէր

— Դուք մի բան է իմացել իր մօր մասին եւ այդ էլ եղել է նրա մահուան պատճառը եւ ոչ թէ կարմիր դէպքը, — ասաց Մարթինը: Այդ միտքս արանքը միայն գաւաւ:

Ջեմման ցնցեց գլուխը:

— Եթէ տեսնէիք նրա զէմքի արտայայտութիւնը, երբ ես խնդրեցի, այդպէս չէիք խօսի, Չեզարէ: Մօնտանէլլիի մասին կարելի է բոլորը ճիշդ է, նոյն իսկ չատ է հաւանական, բայց ինչ ես եմ արել, դրանից ոչինչ չի փոխուում:

Ու մի քանի բայլ առաջ գնացին առանց խօսելու:

— Սիրելի բարեկամս, — ասաց վերջապէս Մարթինը, — եթէ մի ամենափոքրիկ հնարաւորութիւն լինէր անցեալը փոխելու, արժէր որ մարդ մտածէր հին սխալների մասին. բայց քանի որ միեւնոյն է մտածելուց ոչինչ դուրս չի գայ, լաւ է՝ թողէք մեռելներին թաղեն իրենց մեռելները: Այն ինչ որ այն ժամանակ պատահել է, սարսափելի է ի հարկէ, բայց այժմ դժբախտ պատանին գուցէ աւելի երջանիկ է քան իր դեռ ապրող չատ ընկերները, որոնք կամ աքսորուած են կամ բանտում: Մենք այժմ պարտական ենք մտածելու այդ թշուառների մասին եւ իրաւունք չունինք մեռելների համար ցաւելու: Ցիշեցէք Շելլիի խօսքը. «Անցածը մահուան է պատկանում, իսկ ապագան քո ձեռքիդ է»: Օգտուեցէք այդ ապագայից, քանի դեռ ձերն է եւ խորհեցէք, ոչ թէ ինչ փատ բան որ արել էք մի ժամանակ, այլ թէ ինչո՞վ կարող էք օգտակար լինել այժմ:

Ու յուզած բանից նրա ձեռքից, բայց յանկարծ թողից ու զէպ ի կողք մի չարժում արաւ, երբ իր եռանից մի մեղմ ու ձիգ ուղղ ձայնի հնչիւնը լսեց.

— Սըրպան Մօնտանէլլին անշուշտ այնպէս է, ինչպէս որ դուք ասում էք, յարգելի բժիշկ: Թէ իսկը կ'ուզէք՝ նա չափազանց է լաւ այս աշխարհի համար, եւ փառ չէր լինի եթէ նրան միւս աշխարհը ուղարկէին: Ես վստահ եմ, որ նա այնտեղ էլ նոյն իրաւացումբ առաջ կը բերի, ինչպէս եւ այստեղ: Հաւանօրէն չատ կան այնտեղ ոգիներ, որոնք երբեք չեն տեսել այնպիսի մի հրաշալիք, ինչպիսին է այնիւ կարդինալը, իսկ ոգիները ամէն բանից աւելի նորութիւնն են սիրում:

— Այդ դուք որտեղի՞ց գիտէք. — հարցրեց Բիքարդօ հազիւ զսպած ոտնձգութեամբ:

— Սուրբ գրքից, սիրելի բժիշկ: Ես թէ հաւատանք Աւետարանին, ամէնպատկառելի ոգիներին անգամ գալիս անապատելի գաւդրգութիւններ, իսկ ապնութիւնն ու կարդինալ ամէնից տարօրինակ խառնուրդն է թուում ինձ, նոյնչափ դժուարամարս որչափ խնչափառն ու մտաւոտակ արմատը: Վա՛յ, պարան Մարթինի ոտիկին Բօլլան: Ի՞նչ հրաշալի եղանակ է անձրեւներից յետոյ, չէ՞: Դո՞ւք կ'էիք գնացել լսելու Ն–նոր Սաւանարոլայն:

Մարթինի չաւ եկաւ: Բառը նրան էր մեկնել զգուշիկ ձեռնոցով իր նուրբ ձեռքը, սիկառը բերնին ու ձիրքին մի ծաղիկ: Պայծառ արեւը ցոլում էր նրա հայելու նման փայլող կօշիկների վրայ եւ լուսաւորում էր նրա ժպտուն դէմքը զեւից անդրդարձող մի լոյսով: Մարթինին նայեց նուազ հաշ եւ աւելի քնքուշ սոլիկ, քան սովորաբար: Բառը սիրոյ անդմից Մարթինի ձեռքը, որ եւ դժգոհ տեսքով առաւ նրա բարեւը:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ· ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՅՈՒԼԻՍ 1932 — 6 JUILLET 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1924 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԱՃՈՒՄԸ

Թրքական պետութեան ընթացքին Լենկիւրիի Ազգ· Մեծ Ժողովը, արտաքին աշխարհին քան մը հասկցնելու համար, զարմանահրաշ յայտարարութիւններ արձանագրած է Թուրքերու արտակարգ աճումին մասին:

Ազգային պաշտպանութեան գործավարը կը յայտարարէ թէ Թրքական զինուորներու թիւն աւելցած է, հակառակ պիւտճէի կրճատման, որովհետեւ, Թուրքիոյ բնակչութիւնն այժմ արդէն 17 միլիոնի հասած է...

Ներքին գործերու գործավարը, Շիւքրի պէյ, խազալով Թուրքիոյ բնակչութեան թիւերուն հետ, ու առանձնապէս հիմնուելով գիւղացիութեան վրայ, Ազգ· Ժողովը կը խանդավառէ այն յոյսով թէ 1945ին Թուրքիոյ բնակչութեան թիւը պիտի հասնի 25 միլիոնի:

Բացայայտ է Թուրքիոյ իրարանցումը, անմարդաբնակ տարածութիւնները լեցուն ներկայացնելու: Անցած երկու – երեք ամիսներուն, Թուրքիան չատ բան լսեց իր երկրի տարածութեան մասին: Իտալիոյ նկատումները կշռեց, ու վախը սրտին մէջ՝ դիւանագիտական ժպիտներով փակել խնդիրը: Բայց Թրքական մամուլը չատ զբաղեցաւ Ֆրանսական կարգ մը թերթերու այն արտայայտութիւններով՝ որ Իտալիոյ ցոյց կուտային Թրքական անբնակ վայրերը:

Կան նաեւ Հայերը, ինչո՞ւ չէ, որոնք մշտապէս պահանջատէրը կը մնան իրենց դառարկ հայրենիքին:

Կան չատ ուրիշ աչքեր, մեզմէ անյայտ, որ իրենց նայուածքը սեւեռած կը պահեն Թուրքիոյ վրայ: Ու Թուրքիան, բնազդօրէն կ'անհանգստանայ այդ սեւեռումներէն:

Նոր Թուրքիա, Մերձաւոր Արեւելքի հզօր ուժը, ֆէսերը կարգի եւ եւրոպական դիմակ կրդեցնելով, կողմէ աշխարհը զարմացնող, դաշնակից Միջերկրական պետութիւններու մէջ հալեցնող, դաշնակից Սորվրդային Միութեան, բարեկամ Իտալիոյ եւ Յունաստանի, հիմա ալ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան, բայց··· երկրի տարածութիւնը կայ ու կը մնայ, եւ սեւեռուն աչքերը մօտ ու հեռու հորիզոններէն կը փայլատակեն:

Թուրքիա, որ յեղափոխական անօրինակ քայլերով երկիրը կերպարանափոխեց, զարաւոր խալիֆայութիւնը ջնջեց, ճնշուած ազգերու գլուխը կարելով՝ անոնց հարցը փակեց, կամ կարծեց փակել, գեռնատարած պարտութենէն վեր կեցաւ՝ ազգային պետութիւն մը կազմակերպեց, Եւրոպան իր առջեւ խոնարհեցուց դիւանագիտական ճակատին վրայ, այդ Թուրքիան, դիտակցելով այն մեծ ու ահաւոր վէրքը, որ բնակչութեան նուազումով յայտնի էր, բնականօրէն պիտի դիմէր «յեղափոխական» միջոցներու, ազգաբնակչութեան ճման խնդիրն ալ լուծելու ու լեցնելու տարածութիւնները, որպէս զի դառարկութիւններու վրայ ախորժակ ունեցողները իրենց ախորժակը զսպէին:

Ու Թուրքիա, անվարան, կը դիմէր «յեղափոխական» ելոյթի մը, երկրի նոսրութիւնը խտացնելու համար: 1927ի մարդահամարը, որ Թուրքիոյ Թիւը կը հասցնէր 14 միլիոնի, այս մտահոգութեան պարզ պատասխան մըն էր: Մենք վեց տարի առաջ անդրադարձած ենք այդ մարդահամարին: Բոլոր տուեալները (Թրքական եւ եւրոպական) մէկտեղելով՝ Թուրքիոյ մէջ կ'ունենայինք կան եւ եւրոպական) մէկտեղելով՝ Թուրքիոյ մէջ կ'ունենայինք տարեկան 10 միլիոն բնակիչ: Ուրիշ ազգերը եւ ոչ Թուրք տարրերը դուրս հանելով այս առաւելագոյն Թիւէն, կը մնար 7 միլիոն Թուրք բնակչութիւն մը:

Հինգ – վեց տարի Թուրքերը մխիթարուեցան 14 միլիոն բնակչութիւն ունենալու հաւատով եւ կարծեցին թէ այդքանը բաւական է լայն բացուած աչքերը կուրացնելու համար: Սակայն պատմութիւնը քալեց իր ճանապարհով, իրականութեան ճանապարհով: Թուրքիոյ ամէնէն ակար կողմը մնաց երկրի դառարկութիւնը քալեց իր ճանապարհով, իրականութեան ճանապարհով: Թուրքիոյ ամէնէն ակար կողմը մնաց երկրի դառարկութիւնը: Ու հիմա, համաձայն պարագային եւ քաղաքական մթնոլորտին, թուղթի վրայ, Թուրքերու Թիւը կը բարձրանայ 17 միլիոնի: Այսինքն, 14 միլիոնն ապահովելէն յետոյ, անցած վեց տարիներուն, տարին կէս միլիոն մարդ աճած է Թուրքիոյ մէջ: Մարդահամարի լեզուով՝ այդ կը նշանակէ հարիւրին չորս աճում: Բարձրագոյն Թիւը, որ մէկ անդամ միայն արձանագրուեցաւ Հայերու հաշուին, որպէս համաշխարհային մրցանիշ:

Այդ ալ բաւական չէ: Ըստ երեւոյթին Թուրքիան պատճառներ ունի վախնալու որուան ախորակներէն: Ու ներքին գործավարը պէտք տեսած է աշխարհին հասկցնելու թէ 1945ին Թուրքիոյ բնակչութեան Թիւը պիտի հասնի 25 միլիոնի, այս անդամ տարին մօտ 700,000 մարդու աճումը նախատեսելով:

Թրքական դիւանագիտութիւն: Մէկ քարով երկու Թռչուն զարնել, կամ կառքով նապաստակ բռնել, ի հարկէ, կարելի է Թրքական ճակատին վրայ: Բայց Ազգ· Մեծ Ժողովին մէջ, Թուղթի վրայ, վեց տարուան ընթացքին, 9 միլիոն բնակչութիւնը 17 միլիոնի բարձրացնել եւ տասը տարի յետոյ ալ 25 միլիոն խիտ բնակչութեամբ դառարկ տարածութիւններ ծածկելը կը մնան Թուրքին վրայ, առանց որ եւ է մէկը խաբելու: Խաբուողը կը մնայ Թուրքը, որովհետեւ իրականութիւնը, մանաւանդ Թուական իրողութիւնները Թրքական ճանապարհներ չեն:

Կ. Մ.

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

— :·: —

Քանի մը օր առաջ Սոֆիայի մէջ գինուորական նախարարութեան շէնքին դիմաց, Խաղաքային պարտէզի մայթին վրայ նկարիչ – ուսուցիչ Իվ· Թոտորով կը կարդար մահագդ մը, Խասրովօ սպանուած մակեդոնացի Պետր Անգելովի մասին: Անոր մօտեցաւ անծանօթ երիտասարդ մը եւ ըսաւ.

— Ի՞նչ կը կարդաս, չէ՞ որ դուք սպաննեցիք:

Նկարիչը պատասխանեց·

— Գնա՛ գործիդ:

Անծանօթը յանկարծ ատրճանակը հանեց եւ երեք հարուած արձակեց Թոտորովի գլխուն եւ խոյս տուաւ, իսկ Թոտորով անշունչ վար ինկաւ:

Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ բռնել մարդասպանը, որ առաջին հարցաքննութեան իսկ խոստովանեցաւ թէ կը կոչուի Բոժկօ Զանով, իմքն է սպաննիչը, թէ հրաման ստացած էր դեռ քանի մը ամիս առաջ, սպաննելու մակեդոնական գործիչ եւ երեսփոխան Պետր Մրմէվը: Երբ իրեն յայտնեցին թէ սպաննուողը ուրիշ անձ է, չուզեց հաւատալ, վստահօրէն պնդելով որ իր սպաննածը Մրմէվն է:

Ոստիկանութիւնը 10 հոգի մը, որոնց մէջ էր Մրմէվ, ցոյց տուաւ անոր, բայց մարդասպանը չկրցաւ նանչնալ զայն: Մրմէվ յայտնեց իմքնիքը, դարձեալ անօգուտ, այն ատեն ցոյց տուաւ իր անձնագիրը:

Զանով տեսնելով իր սխալած դուրս

Զանով, 29տարեկան, քանի մը տարիէ ի վեր եկած է Մակեդոնիայէն Անտոն Շտէրէվի հետ, որ քանի մը ամիս առաջ սպաննուեցաւ Սանիմամայի մէջ: Մրմէվի սպաննութեան հրամանը, իրեն տուած է երկայնահասակ մէկը, զոր իրեն ծանօթացուցած է ասկէ առաջ Շտէրէվ, յայտնելով որ իրենցմէ է (փրոթոկերովեան):

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐԳ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՁԱԽՈՂԱՆ

Պելկրատի դատարանը վերջացուց դատավարութիւնը 30 համայնավարներու, որոնց կը մեղադրուէին համայնավարական բարոզչութեամբ: 18 հոգի դատապարտուեցան 1էն 4 տարի բանտարկութեան: Միւսները արդարացուեցան:

ՆՈՐ ՄԻԶԱԴԷՊ ՏՆԻԵՍԴԵՐԻ ՎՐԱՅ

Տնիեսդերի վրայ նոր միջադէպ մը տեղի ունեցաւ Ալպայի մօտերը: Բոլշեւիկներու պատկանող նաւակ մը, որուն մէջ կը գտնուէին բազմաթիւ անձեր, փոթեց ռումանական եզերքը հասնիլ: Սակայն ռումանական եզերապահ մը զայն նշմարած ըլլալով, կրակ բացաւ նաւակին վրայ: Նաւակին մէջ գտնուողները ստիպուեցան անձնատուր ըլլալ եւ յանձնուեցան ռումէն սահմանապահներուն: Իրենցմէ մէկը որ բոլշեւիկեան գործակալ մըն էր, սպաննուեցաւ:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՑՈՑՑ ՄԸ ՁԱԽՈՂԱՆ

Փարիզի համայնավար սէնտիֆանեներու կեդրոնը՝ կոչ ուղղած էր իր անդամներուն նախորդ օր հաւաքուելու Քոնքորտի հրապարակը եւ յետոյ, երթալ ցոյց կատարելու երեսփ· ժողովին առջեւ, ընդդէմ օրավարձերու եւ թոշակներու նուազման ծրագրին:

Ոստիկանութիւնը՝ նախապէս արդէն միջոցներու դիմած էր: Համայնավարները որ խումբ խումբ կը հասնէին, կը պաշարուէին սնտիկանիներու կողմէ եւ կը տարուէին դէպ ի Թիւիլըրիի մուտքը եւ անկից դէպ ի ոստիկանատուն:

Այսպէս, 500 ցուցարարներ ձերբակալուեցան եւ մէկ քանի ժամ յետոյ ազատ արձակուեցան, երբ արդէն ցոյցը ձախողած էր:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄՈՒՏՔը ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«Թան»՝ Լենկիւրիէն տրուած հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ·

— Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ Խալք կուսակցութիւնը իր երեքշաբթի նիստին մէջ, որոշեց Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, այն պարագային որ հրաւիրուի: Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարութեան հրաւէրը անմիջապէս որ ընդունուի, կառավարութիւնը Ազգ· Ժողովին պիտի ներկայէ, խնդրելով որ որոշում մը տայ:

Լենկիւրիի մէջ շրջող զրոյցներու համաձայն, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պետութիւնները՝ գրեթէ բոլորը առաջարկած են Թուրքիան ընդունիլ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ:

Պաշտօնական զեկոյց մը կը հերքէ արտաքսահրամանի մէջ հրատարակուած այն տեղեկութիւնը թէ Խորհրդային կառավարութեան թելադրութեամբ, Թուրքիա՝ իբր Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքի պայման պիտի դնէ Տարտանէլի վրայէն միջազգային հսկողութեան վերացումը:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՕԶԱՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսական պատասխանը գերման առաջարկին

Իտալիոյ վերջին ռազմախաղը

Լօզանի Ֆրանսական պատուիրակութիւնը կը սպասէ վարչապետ Պ· Էրիոյի վերադարձին, բանաձեւելու համար իր պատասխանը գերմանական առաջարկներուն: Ֆրանսական շրջանակները այն կարծիքն ունին թէ գերմանական առաջարկները կը ձգտին խանգարել բանակցութեանց ընթացքը· բայց առանք չպիտի կրնան յաջողութիւն գտնել:

Թագրքին տանդիպ ու կը գտնուի իրենց համար չափազանց նպաստաւոր դիրքի մը մէջ: Ոչ ոք կրնայ կասկածիլ թէ Գերմանները կրնան վճարել, երբ կը յայտարարէին թէ անկարելի է:

Ֆրանսական պատուիրակները նոր տեսակցութիւն մը ունենան անգլիական պատուիրակներուն հետ, խորհրդակցելու համար գերմանական առաջարկներուն մասին:

Ֆրանսական պատուիրակները յայտնեցին թէ առանց Ֆրանսական վարչապետին ներկայութեան, չպիտի կրնան հիմնապէս քննել գերմանական առաջարկները:

Անգլիոյ վարչապետը նիստի հրաւիրեց Հինդերու դիւանը, որուն պարզեց բանակցութեան ընթացքը եւ առեղծուած կացութիւնը:

Մաքտոնալտ կը յուսար նոյն օրն իսկ տեսակցութիւն մը ունենալ գերման վարչապետին հետ: Այս տեսակցութիւնը տեղի չունեցաւ:

Եւ ինչպէս Ժընեւի մէջ, Լօզանի մէջ ալ, փոքր պետութիւններու ներկայացուցիչները սկսած են տրտնջալ թէ իրենք ալ հարցին մէջ կոչմ ըլլալով մէկտեղ հեռու կը մնան կատարուած աշխատանքներէն եւ բանակցութիւններէն: Անգլիոյ վարչապետը՝ Լօզանի ժողովին նախագահի իր հանդամանքով՝ հարկ դատեց ուրեմն հաւաքել հրաւիրուած պետութեանց ներկայացուցիչները եւ անոնց պարզել օրուան կացութիւնը:

Այս հաւաքոյթին մէջ, Մաքտոնալտ յայտնեց թէ մեծ յոյս ունի որ Լօզանի ժողովը պիտի կրնայ իր աշխատանքները վերջացնել հինգշաբթի իրիկուն ամէնէն ուշը, եւ հետեւաբար, պատուիրակութիւնները պիտի կրնան հրաւիրուիլ լիակատար նիստի մը: Յայտնեց նաեւ թէ եթէ հաւատացումներու հարցը վերջնական կարգադրութեամբ մը, մեծ յոյս ունի թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան մը գալ Ամերիկայի հետ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵԼՈՑԹ ՄԸ

Մինչ գերման պատուիրակութիւնը կ'ընդունի գոնէ 2 միլիառ վճարում մը, իտալական պատուիրակութիւնը կը չարունակէ պնդել հատուցումներու եւ պարտքերու ընդհանուր ակնարկին վրայ:

Իտալական պատուիրակութիւնը Լօզանի մէջ ցրուել տուաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին Պ· Կրանտիի մէկ յայտարարութիւնը·

— Երեք շաբաթ տեւող աշխատանքներէ յետոյ, կ'ըսէ Պ· Կրանտի, աւելի եւս համոզուած եմ որ, բոլորին շահը նկատի ունենալով, Լօզանի կացութեան մէջ՝ միակ ելքը կը կայանայ «ըսպունիզ»ի հարուած»ին մէջ:

Լօզանի ժողովը չէ հրաւիրուած մեզ ապահովելու համար ապագայ կամ կասկածելի վնասումներ, որոնք պիտի ցնպաստէին պահպանելու եւ ծանրացնելու այսօրուան կեղծ եւ անբնական կացութիւնը:

Խորհրդաժողովը հրաւիրուեցաւ կատարելու համար փոխանակութեան վերսկսման եւ վստահութեան վերահաստատման անհրաժեշտ գործը:

Պէտք է զգուշանալ որ նախընթաց ծրագրերուն տուն տուող ոգին չապրդի մեր ներկայ աշխատանքներուն մէջ:

Լօզանի մէջ ստացուելիք կարգադրութիւնը պէտք է վերջնա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՍՏԱԼԻՆ ԾԱՆՐՕՐԷՆ ՀԻՒԱՆԴ

Վարշաւիոյ նամբով՝ Մոսկուայէն տրուած լուրեր կը հաստատեն Ստալինի հիւանդութիւնը: Կարմիր բռնապետը ծանրօրէն հիւանդ է եւ կ'ըսուի թէ, երկու շաբաթէ ի վեր ո՛չ ոք կրցած է յարաբերութեան մտնել անոր հետ:

ԱՒՍՏՐԻՈՑ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայի աւստրիական մամուլը գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ Ազգերու Դաշնակցութեան ելմտական յանձնախումբին որոշումը՝ Աւստրիոյ ըլլալիք 300,000,000 շիլինի փոխատուութեան մասին: Աւստրիական մամուլը կը յուսայ թէ այս շաբթու, Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ այս որոշման վաւերացումէն յետոյ, ամբան ընթացիքին իսկ նոյն որոշումը պիտի վաւերացնեն այն խորհրդարանները՝ որոնց երկիրները կը մասնակցին փոխատուութեան եւ այս կերպով, Աւստրիա պիտի կրնայ սեպտեմբերին իսկ՝ իր տրամադրութեան տակ ունենալ կարեւոր գումար մը:

ՍՈՓՈԼՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

Փրակայի մէջ սկսան Սոխոլներու կազմակերպած հանդէսները: Կիրակի կէսօրէն վերջ, 180,000 հոգիի ներկայութեան, 17,000 այբեր եւ 16,000 կիներ՝ անցք կատարեցին:

ԱՄԵՐԻԿԱ ԽՄԵԼ ԿՈՒԶԷ

Ամերիկայի ռամկավարներուն կողմէ նախագահական ռամկավարներու ընդհ· ժողովին բանաձեւը եւ թէ ոգելից ըմպելիի արգելքը արդէն կարելի է թաղուած նկատել:

ԼԵՀԵՒՌՈՒՍԱԿԱՆ ՈՉ – ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻ ԿՆՔՈՒՄԸ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 3 Յուլիս·—Վարշաւիայէն հաւաստի աղբիւրէ բխած լուրերու համաձայն, լեհական կառավարութիւնը մտադրած է այս շաբթու ընթացքին, ստորագրել լեհեվսորիրդային ոչ – յարձակման դաշինքը, առանց սպասելու որ նման դաշինք մը կնքուի Ռումանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ:

Միւս կողմէ, կ'ըսուի նաեւ թէ ռուսեւռումէն դաշինքի կնքման մասին՝ բանակցութիւնները կը շարունակուին:

Ռումանական թերթ մը կը յայտնէ թէ Ռումանիոյ եւ Ռուսիոյ ներկայացուցիչներուն միջեւ բանակցութիւնները կը կատարուին ո՛չ թէ երկու կողմերու սահմանային վիճակը նշդելու, այլ 1929ին իրենց միջեւ ստորագրուած փրոթոքոլը ընդլայնելու համար:

Պաշտօնական շրջանակներ տակաւին չեն հաստատած այս տեղեկութիւնը:

ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԶՕՀԵՐԸ

Ամերիկայի մէջ անկախութեան տօնի հանդէսներուն առթիւ, զանազան արկածներով սպաննուած են 200 հոգի, մէկ օրուան մէջ:

Իսկ Թեխասի մէջ, 135 հոգի խեղդուած են Անտոնիոյի ողողումներուն հետեւանքով:

ՊՈԼԻՍԸ ՍԹԱՆՊՈՒԼ

Թուրքիոյ ներքին գործավարութիւնը նոր հրամանագրով մը կրկին յիշեցուցած է թէ Պոլիսը կը կոչուի Սթանպուլ **(Istamboul)**:

Ամբողջ Թուրքիոյ մէջ՝ Կ·Պոլիս անունը գործածել արգիլուած է: Եւ այն նամակները որոնց վրայ գրուած է Կ· Պոլիս փոխանակ Սթանպուլի, իրենց հասցէներուն չպիտի յանձնուին:

ԿԱՐԼԻՔԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՐԱՓԱՐՏԵՐԸ.— ԱՉԳԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐ.— ՅՈՒՐՈՒՄ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ

Յունաստանի կարապարտերը ստիպված են եղել ընդունել ազգային կառավարության առաջարկը՝ կազմելու կոալիցիոն կառավարություն։ Ազգային կառավարության գլուխ է անցել Կարլիքի նախկին վարչապետ Ցալդարիսը։ Նոր կառավարությունը ստանձնել է հետևյալ խոստումները։

1) Կարգի հաստատում երկրում։ Ընդհանուր ներում հանրապետական շարժման մասնակիցների համար, որոնք ձերբակալված չեն եղել հանցագործությունների համար։ Ներում հայտարարել նաև այն զինվորականների համար, որոնք մասնակցել են ապստամբությանը։

2) Ընտրությունների անցկացում ազատ պայմաններում։ Ընտրությունները նշանակել են 1936 թ. հունվարի 19-ին։

3) Ընտրական օրենքի վերականգնում։ Ընտրական օրենքի վերականգնումը նշանակում է, որ ընտրությունները կանցկացվեն համաձայն 1927 թ. ընտրական օրենքի։ Ընտրական օրենքի վերականգնումը նշանակում է նաև, որ ընտրությունները կանցկացվեն համաձայն համամասնական ներկայացուցչության սկզբունքի։

4) Սահմանադրական ժողովի գումարում։ Սահմանադրական ժողովը գումարել է 1927 թ. ընտրական օրենքի հիման վրա։ Սահմանադրական ժողովի գումարումը նշանակում է նաև, որ Սահմանադրական ժողովը կորոշի հանրապետության կամ միապետության հարցը։

5) Վիրավոր հաշմանդամների, ազգային հերոսների և զոհվածների ընտանիքների հոգատարություն։

6) Վիրավոր հաշմանդամների համար 10 միլիոն դրախմա հատկացնելու մասին օրենքի ընդունում։

Ահա՛ այն հարցերը, որոնք ներկայացրել է Ցալդարիսի կառավարությունը։

***

Յունաստանի կառավարական ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ Յունաստանի կառավարությունը ոչ մի կերպ չի մտադրվում միջամտել Յունաստանի ներքին գործերին։ Կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։ Կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։ Կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։

Ընտրությունների ժամանակ Յունաստանի կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։ Կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։ Կառավարությունը ոչ մի կերպ չի ձգտում ազդել ընտրությունների վրա։

ԲՐԻՀԱ ՀԱՅՑԵՐԸ

(Ն. Կ.)

Գ. Ս.— «Vallisեր, որ գրքերդ կարդում եմ, ինձ համար ես միայն գոյություն ունես»:

Ես ձեզ չեմ ճանաչում, ինչպես ոչ ոք ձեզ չի ճանաչում, բայց ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ոչ ոք ձեզ չի սիրում:

Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ոչ ոք ձեզ չի սիրում, որովհետև ես ձեզ ճանաչում եմ, ինչպես ոչ ոք ձեզ չի ճանաչում:

Ես ձեզ ճանաչում եմ, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ:

Ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև ես ձեզ ճանաչում եմ

կան կարգադրութիւն մը ըլլայ եւ ջնջումը պէտք է կիրարկուի հանդէպ եւրոպական բոլոր պետութեանց, ըլլան անոնք պարտական թէ պարտապահանջ՝ հատուցումներու եւ պատերազմական պարտքերու մէջ: 1

Այսպէս միայն կարելի է պատրաստել տիեզերական կարգադրութիւն մը.

Պէտք է որ այստեղ հաւաքուած ամէն մէկ պետութիւն, ոչ թէ խօսքով, այլ գործով ցոյց տայ թէ ունի պատասխանատուութեան, զոհողութեան եւ վտանգի իր բաժինն ստանձնելու, ինչպէս կը պահանջէ ներկայ պահու ծանրութիւնը»:

⁂ *Լօզանի մէջ գրոյց կը չրչի թէ գերման պատուիրակութիւնը համաձայն չէ Փօն Փափէնի հետ, զոր կը մեղադրեն թէ գերման հակառաջարկներու մշակման մէջ, պէտք եղած չափով նկատի չէ առած պատուիրակութեան բաղձանքները եւ ուելի, զանոնք մշակած է ըստ իր անձնական տեսակէտին:*

Կ'ըսուի թէ գերման պատուիրակութիւնը ձեռնարկած է մշակելու նոր հակառաջարկներ, զոր այսօր ինք պիտի ներկայացնէ Ժողովի նախագահին՝ Մաքտոնալտի:

Անգլեւիրլանտական վէճը

Կը յիշուի թէ իրլանտական կառավարութիւնը մերժած էր լլյոյտ Ճաուրկանել կալուածական պարտքի տարեվճարը մէկուկէս միլիոն ոսկերլին, անգլիական կառավարութիւնը առաջարկած էր հարցին քննութիւնը յանձնել իրաւարար տեսանի մը: Իրլանտայի վարչապետը Տէ Վալերա այս առաջարկն ալ մերժած էր, առարկելով թէ իրաւարար տեսանը բաղկացած պիտի ըլլայ մխիթարեան Անգլիացիներէ եւ իր կողմէ առաջարկեր էր իրաւարար տեսանի կազմին մէջ դնել օտար պետութեանց հպատակ անձնաւորութիւններ:

Անգլիոյ գաղթային նախարարը յայտարարեց թէ, տեղեկանալէ յետոյ Իրլանտայի մերժողական պատասխանին, անգլիական կառավարութեան կը մնայ յատուկ մաքսատուրքերու ենթարկել իրլանտական ներածումները: Գաղթային նախարարը՝ անգլիական խորհրդարանին մէջ յայտնեց նաեւ թէ, կառավարութիւնը միշտ վախաքելով վէճը կարգադրել խաղաղօրէն ու բարեկամաբար, կը խնդրէ որ խորհրդարանը յատուկ մաքսատուրք դնելու իրաւունքը կառավարութեան տայ այն պարագային համար, երբ այլ եւս ուրիշ որ եւ է միջոց չմնայ, թէ այս մաքսատուրքերը պիտի նշանակուին այն չափով որ՝ կարելի ըլլայ տարեվճարին վերջնարէնը ստանալ:

Կառավարութեան բանաձեւն ուրեմն, իրաւունք կուտայ 100 առ 100 աւելցնելու իրլանտական ներածումներու վրայ մաքսատուրքը:

Զինաթափութեան ժողովը

Օդանաւորդութեան միջազգայնացման հարցը կը չարունակէ զբաղեցնել Զինաթափութեան ժողովի յանձնախումբը: Երկու դէխաւոր տեսակէտներ կան դէմ առ դէմ: Մէկը՝ Ֆրանսական տեսակէտը՝ որ կը պահանջէ միջազգայնացնել օդանաւորդութիւնը: Միւսը՝ կը թելադրէ պահել քաղաքային օդանաւորդութեան ազգային հանգամանքը՝ ենթարկելով հսկողութեան: Այս տեսակէտին վրայ կեցած է գլխաւորաբար իտալական պատուիրակութիւնը՝ որ միւս պատուիրակութեանց ուղղուած յուշագրով մը կը քննադատէ Ֆրանսական տեսակէտը:

Ըստ իտալական տեսակէտին, քաղաքային օդանաւերու մասին՝ ժողովին կողմէ որոշումը պէտք է ծառայէ արգիլելու որ ան չգործածուի զինուորական նպատակներու. բայց պէտք է նաեւ զգուշանալ որ այդ նպատակին հետ կապ չունեցող որ եւ է ուրիշ նպատակ չվնասուի որոշման հետեւանքով:

Ֆրանսական պատուիրակութեան առաջարկը միջազգայնացնելու օդանաւորդութիւնը, չերաշխաւորեր թէ պետութիւնները չպիտի կրնան քաղաքային օդանաւերը գործածել զինուորական նպատակներու: Իսկ հսկողութեան եւ տեղեկատուութեան վրայ հիմնուած եղանակ մը, ըստ իտալական պատուիրակութեան, յաւագոյնն է:

Հնդկական խռովութիւնները կը տատանուին

Պոմպէյի վերջին խռովութիւններու ընթացքին, սպաննուած են 10 եւ վիրաւորուած 200 հոգի:

Քանի մը հազար հոգիէ բաղկացած յուղարկաւոր մահմետական բազմութիւն մը, փորձեց գերեզման մը մտնել՝ արգիլուած ճամբով մը: Ոստիկանութիւնը յարձակած ըլլալով բազմութեան վրայ, շատերը փախան փողոցին մէջտեղը ձգելով դագաղը: Բայց շատ չանցած վերադարձան աւելի մեծ բազմութեամբ եւ հետեւելով ընդդիմութեան կանտիական եղանակին, երկար ժամեր գետինը պառկած մնացին դագաղին շուրջը:

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
Նախագահութեամբ Վ.Ս.Գ.Մ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՒՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ
Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

Այս կիրակի ժամը 2-8, Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի ճաղը:
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրաձայն զրոյցներով, պետեղուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ, Բառիօյի գործարան նատէր Պ. Մարտիկ Պաղտասեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՈՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՇԱՐԸ՝ ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբի մը եւ ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ:
ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ՊԱԼԷԹԻ ԽՈՒՄԲԸ. ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՋՈՒԱՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՄԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 23 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ճոխ պիւֆէ՝ վնասչեզի գիներով ***Մուտք 10 ֆրանկ, տղոց համար՝ 5 ֆրանկ***

Անձրեւի պարագային հանդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի Թատերասրահին մէջ
Հասկրդակցութեան միջոցներ.— Tram. *թիւ 1, իջնել* Pont de Sèvres, *հոկեկարք Մէն Լազարէն եւ իջնել* Gare Sèvres.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԱՆԻԷՌ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի անդամական ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ճիշդ ժամանակին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ԼԻՈՆԻ Կայծակ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Կրագարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

Երգահանդէս Վիէնի մէջ

Կազմակերպուած Լիոնի «ԳՈՂԹԱՆ» երկսեռ երգչախումբի
Ղեկավարութեամբ Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Մէրքըը կաթոլիկ սրահին մէջ:
Յատուկ գործ.— կոմիտաս վրդ., Գ. Սիւնի, Կ. Զաքարեան, Դ. Ղազարեան, Ա. Պարթեւեան եւ Պ. Պետրոսեան:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13) *Le Gérant H. STEPHAN*

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՏԱՌԱՔԱՂ ԿԸ ԿԱՂԷ

Լիլի քնակիչներէն մէկը, 60 տարու, հանի մը օրէ ի վեր կոկորդի ցաւէ կը տառապէր: Ուզեց հասկնալ թէ ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ կոկորդին խորը: Անցաւ հայելիին առջեւ, վերէն ու վարէն ձեռով բռնեց շրթունքը ու իրարմէ անջատեց, բացաւ բերանը որքան որ կրնար: Այս գործողութենէն յետոյ, երբ տեսաւ թէ անհնարակ լեզուն անընդհատ կը շարժի եւ կ'արգիլէ դիտելէ կոկորդին յատակը, առաւ պատառաքաղ մը եւ ուժգին կոխեց լեզուին վրայ զայն զսպելու համար: Բայց կ'երեւի մարդուն լեզուն՝ խօսք հասկցող տեսակէն չէր: Ըմբոստական շարժում մը ըրաւ — որմէ կ'երեւի, մեր ծերուկը սարսափած՝ դադով ֆշշեց ձեռքը եւ միշտ նոյնքան սարսափով նշմարեց թէ պատառաքաղը որ մնացեր էր բերնին մէջ՝ կը սահէր ու կ'երթար, կ'երթար դէպ ի ներս, դէպ ի վար, ըսպառնալով գինքը խեղդել···: Երբ մարդուկին խելքը գլուխն եկաւ, ըմբռնց որ լեզուն գէշ խօսք մը խաղացեր էր իր գլխուն եւ պատառաքաղը հանդարտ կը հանգչէր ստամոքսին խորը:

Հիմա ինքն ալ հանդարտած կը մըտածէ՛ պատառաքաղը դուրս հանելու դժուար գործողութեան վրայ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Նահատակ Գրագէտներու Յարեկամներ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԻՆ ՕՐԴ ՀԱՏՈՐԸ
ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՀՐԱՊԻ
ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ
ԳԻՆ՝ 20 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

Բացուած է
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՈՒՐ կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ,
ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՔՐԱԳԱՆԱԿ:
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ: Կանոնաւոր յանձնում:
63bis Ave. Carnot.CACHAN (Seine).

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սուլթանները Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փողոցի արկածներու *մահնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: Օթօպիւս BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ
Նուպար Ամիրխանեան
Րիւ Սօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ: Աժան եւ ընտիր կերպասներ: Ա. ֆասօն ալ կը կարէ:

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Ճանկարծ Բիքարդօ բացագանչեց.

— *կարծես, ամիկինը ահաւ է:*

Այնպէս գունատ էր նա, որ դէմքը պլիսարկի եղերքի տակից դրեթէ մեռելի էր նմանում, իսկ վզին կապած ժապաւէնները բարձրանում էին ու իջնում սրտի ուժգին զարկից:

— *Ես տուն եմ գնում, — ասաց նա թոյլ ձայնով:*

Կառք կանչեցին ու Մարտինին նստեց նրա կողքին որ տուն տանի: Բոլոր ծուխ քիչ ուղելու համար Ջեմմայի փէչը, որ կախուել էր կառքից ու աչքերը յառել նրան. Մարտինին տեսաւ, թէ ինչպէս Ջեմման եւս նմանից խնդրեց սարսափը դէմքին:

— *Ի՞նչ եղաւ ձեզ, Ջեմմա, — հարցրեց նա անդլիերէն, երբ կառքը չարժուեց: — Ի՞նչ ասաց ձեզ այդ սրիկան:*

— *Ոչինչ, Չեզարէ: Ես··· ես վախեցայ: Ինձ թւեց որ···*

Մի ձեռքով ծածկեց աչքերը. իսկ Մարտինի լուռ սպասում էր, մինչեւ կինը ինքն իրեն գոնէ: Քիչ – քիչ Ջեմմայի դէմքին երեւաց սովորական գոյնը:

— *Իրաւունք ունիք, — ասաց վերջապէս ուղևիցին դառնալով ու իր սովորական ձայնով: — Աւելի քան անհոգատ է որ մարդ զարհեցնի սարսափելի անցեալը: Բայց այստեղ մարդու ձեռքը են ծեւում: Էլ երբեք չխօսենք այդ բոլորի մասին, Չեզարէ, թէ չէ ամէն հանդիպող մարդու դէմքին մի խորհրդաւոր նմանութիւն եմ գտնելու Արթուրի հետ: Ձգայարանքի մի տարօրինակ պատրանք է սա, մի քօչմար օրը ցերեկով: Ահ՛ հիմա, երբ այդ զզուելի թեթեւսոլիկը մօտեցաւ, ինձ թւեց, կարծես Արթուրը լինէր:*

V

Անտարակոյս Բոռը չնորհք ունէր իրեն թշնամիներ ստեղծելու: Օգոստոսին էր եկել Ֆլօրենցա, իսկ հոկտեմբերի վերջին կոմիսէի երեք քառորդը արդէն Մարտինիի կողմն էր: Մօնտանէլլին ուղղած նրա վայրի յարձակումները դուր չէին գալիս Բոռի երկրպագուներին անդամ: Գալլին սկզբում հակուած էր հաւանութիւն տալու սրամիտ երգիծարանի ամէն մի արտայայտութեան ու ասածին, բայց նա էլ չատ չանցած սխալը սրտով սկսեց համաձայնելու, որ լաւ կը լինէր եթէ Բոռը Մօնտանէլլիի օձիքը բաց թողնէր: Չէ՞ որ մարդավարի կարդինալները ասանց այն էլ չատ չեն, հանդիպածի հետ պէտք է քիչ քաղաքավարի լինել:

Ծաղրանկարների ու կատակների այդ անձրեւին բոլորովին անտարբեր էր միայն ինքը Մօնտանէլլին: «Ամենեւին չի արժէ այդքան եռանդ ապատել, ասում էր Մարտինին, ծաղրելու համար մի մարդ, որ այդ տաճկան բարեսրտօրէն է վերաբերում քո ծագրին»: Քաղաքում պատմում էին, թէ ինչպէս մի անգամ Մօնտանէլլին Ֆլօրենցայի արքեպիսկոպոսի հետ ճաշելիս, յանկարծ իր գրպանից դանում է Բոռի կծու պատկերներից մէկը, կարդում է ու տալիս արքեպիսկոպոսին՝ ասելով·

— Ցիմար բան չէ, այնպէս չէ՞:

Մի անգամ քաղաքում լոյս ընկաւ մի թերթիկ «Աւետման գաղտնիքը» վերնագրով: Եթէ նոյն իսկ հեղինակը բաց թողած լինէր այս անգամ իր սովորական սուրբգրութիւնը, — թեւերը բաց մի Բոռ — թերթիկի չար ու կծու սէր կասկած թողնել չէր կարող ընթերցողին, թէ ով էր գրւածքի հեղինակը: Երգիծարանութիւնը գրւած էր խօսակցութեան ձեւով Մօնտանէլլիի ու Թոսկանայի մէջ· վերջինս սուրբ կոյս Մարիամի արտաքինով իսկ Մօնտանէլլին աւետող հրեշտակի կերպարանքով, շուչանների մի փունջ ձեռքին, իբրեւ խորհրդանշան մաքրութեան, եւ պատկած խաղաղութեան ձիթենիով՝ աւետում էր ճիշտ հակառակը այն ինչ որ ինքն էր անձնական վիրաւորիչ ակնարկներով ու կեղտառ ենթադրութիւններով: Ֆլօրենցայում ամէնքը երգիծարանութիւնը տեղ գտան ու անարժան, բայց եւ այնպէս ամբողջ Ֆլօրենցան ծիծաղեց: Բոռի չափազանց լրջութեամբ ասած անհեթեթութիւնները մէջ մի այնպիսի տիրող ուժ կար, որ նոյն իսկ նրա հակառակորդները ծիծաղում էին կարգալիս, ճիշտ ինչպէս եւ ջերմ կողմնակիցները: Ու պատկիլը իր եւս մղող թօնին հակառակ, մեծ տպաւորութիւն արաւ տեղացիների վրայ: Մօնտանէլլիի անձնական բարի անունը այնքան ամուր էր, որ նոյն իսկ ամենասուր պատկիլն անդամ լրջօրէն վնաս տալ չէր կարող, բայց եւ այնպէս մի վայրկեան բոլորն էլ լարուած էին նրա դէմ: Բոռը գիտէր, թէ ուր պէտք է խայթել, եւ թէեւ յափշտակած ամբոխը դեռ միշտ հաւաքւում էր կարդինալի տան չուրջը, երբ վերջինս դուրս էր գալիս կամ վերադառնում, սակայն «ճիրտիա» ու «Սանֆէսթասների լրտես» նշանաւոր բացագանչութիւնները յաճախ խանդում էին արդէն բաւական ու օրհնութեան կոչերին:

Մօնտանէլլիին պաշտպանողներն էլ քիչ չէին: Պատկիլի երեւալուց երկու օր յետոյ տեղական կղերական լրագիրը մի աքանչելի յօդուած տպեց «Քայտնութեան գաղտնիքի հեղինակին» խորագրով, որի տակը տառապրւած էր «Եկեղեցու որդի»: Մի տաք պաշտպանողական էր դա Մօնտանէլլիին Բոռի վիրաւորանքների դէմ: Նրանում հեղինակը մի անսովոր պերճախօսութեամբ ու եռանդով բացատրում էր նախ խաղաղութեան բարեացակամութեան հաստատութիւնը երկրում, անւանում էր նոր պապ իրրեւ այդ վարդապետութեան մարգարէն եւ վերջում պահանջում Բոռի որ նա ապացուցանէ իր ենթադրութիւնների գոնէ մէկը· Հանդիսատեսները կեսպով էլ համոզում էր հաստատութիւնը, որ հաւատ չընծայի տեղ բանսարկուի խօսքերին: Եւ պաշտպանողական ուժը եւ յօդուածի զրական արժէքը այնքան բարձր էր ընթացիկ լրագրական գրութիւնների մակարդակից, որ քաղաքում ընդհանուր ուշադրութիւն գրաւեց: Հետագրքրութիւնը նրանով աւելի էր զրգռւում, որ նոյն իսկ լրագրի խմբագրութիւնը դուշակել չէր կարողանում թէ ով է հեղինակը: Յօդուածը չուտով առած ձին էլ տպագրեց պանֆիլտի ձեւով եւ անանուն պաշտպանի մասին խօսում էին արդէն Ֆլօրենցայի բոլոր սրճարաններում:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ 1932

7 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1925 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԵՒ ՖԷՅՍԱԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շէյխ Պարզանի ապստամբութիւնը, որ սանձ մը ի վեր ծաւալած էր Մուսուլի չրջանին մէջ, կարծես իր վախճանին կը հասնի: Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Շէյխ Ահմէտ Պարզան անդլեւրաքեան ուժերէն ճնշուած՝ անցած է Թուրքիա եւ յանձնուած թրքական հրամանատարութեան: Այժմ ան կը գտնուի Էնկիւրի: Թրքական իշխանութիւնները Շէյխին իրրեւ բնակավայր նշանակած ունին Աղրիանոպոլիսը:

Քրտական չարժման մէկ խոշոր արարն ալ կը վախուի վարագոյրով: Բայց պատմութիւնը լուսաբանութեան կը կարօտի: Իսկ պատմական անցքը Մերձաւոր Արեւելքի կարեւորագոյն դէպքերէն մէկն է եւ մեզ կը չահագրգռէ մեծապէս:

1930ի քրտական ընդարձակ ապստամբութիւնը, որ պայթեցաւ Արարատի չրջանին մէջ եւ արձագանգներ գտաւ քրտական գանագան լեռնամասերուն վրայ, ազգային ազատագրական չարժում մըն էր ուղղուած Թուրքիոյ դէմ: Այդ չարժման համակիրը էին քրտական գանագան հատուածները, Թուրքիոյ ներսը եւ Թուրքիայէն դուրս, այն դիտակցութեամբ, որ քրտական հարցի լուծումը գերազանցապէս թրքական լուծէն ազատագրուիլ կը նչանակէ: Առհէ յետոյ միայն Քիւրտերը կրնան մտածել քրտական հատուածներու միութեան մասին:

Այս հիմնական ուղեգիծը զօրաւոր իրագործելի էր. նախ այն պատճառով որ բոլոր Քիւրտերը տակաւին լիովին իւրացուցած չէին այդ քաղաքականութիւնը, եւ երկրորդ՝ Թուրքիայէն դուրս գտնուած հատուածներն ունէին տեղական այնպիսի կարեւոր քաղաքական խնդիրներ լուծելու, որոնք Քիւրտերը կը մղէին անջատ գործունէութեան:

Ահա, այդպիսի կարեւոր խնդիր մը հրապարակ կը գայէր Իրաքի մէջ, երբ տակաւին Արարատի ապստամբութեան վերջին գործողութիւնները կը չարունակուէին Մուսուլի սահմաններուն վրայ: Այդ Թուրկմանին, Անգլիոյ նախաձեռնութեամբ, Իրաքը կը պատրաստուէր մէկ – երկու տարիէն անդամ դառնալ Ազգերու Դաչնակցութեան, որմէ յետոյ անդլիական հովանաւորութիւնը պիտի վերնար: Անգլիոյ եւ Իրաքի միջեւ այդ առթիւ կնքուած դաչնադրութիւնը քրտական ինքնավարութեան իրաւունքներն անտեսած էր: Իսկ Մուսուլի եւ Սիւլէյմանիէի քրտութիւնը, որ 7 — 800,000 բնակչութիւն կը հաչուէ, Իրաքին միացուած էր միջազգային որոշ յանձնառութիւններով: Անգլիան առանձնած էր այդ յանձնառութիւնները: Մինչդեռ, հիմա, Անգլիան կարգադրելով իր գործերը Իրաքի թագաւորութեան հետ, ստիճանական կերպով կը կրճատէր կէս – ինքնավար իրաքեան Քիւրտիստանի իրաւունքները եւ զայն կը յանձնէր Ֆէյսալի բարեհաչոյ գոյութեան:

Իրաքեան Քիւրտիստանը առաջին տարիներուն քաղաքութիւններ ստացաւ Անգլիացէն, որ օգտագործեց Քիւրտերը որպէս հաւասարակչռող ուժ՝ Արաբներուն դէմ: Մուսուլի չրջանի Քիւրտերը յուսացին որ իրենց ինքնավարութիւնը պիտի ընդարձակուի, ու իրենք, Իրաքի Թագաւորութեան սահմանին մէջ՝ կէս – անկախ պետութիւն մը դառնան: Բայց անդլիական չահերը թելադրեցան Արաբներուն կողմը: Ու երբ որոշուեցաւ Ջնջել Հովանաւորութիւնը եւ Իրաքն անդամ դարձնել Ազգերու Դաչնակցութեան, Քիւրտերու առջեւ դրուեցաւ հրատապ հարց մը: — Պաչտպանել քրտական իրաւունքները Իրաքի մէջ, եւ աչխատիլ միջազգային իրաւական դրութիւն մը ստեղծել իրաքեան Քիւրտիստանին, երբ Իրաքը մտնէ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ: Տեղական ուրիշ հանգամանքներն ալ եկան՝ միացան այս հիմնական պատճառին, ու մենք ականատես եղանք Շէյխ Մահմուտի ապստամբութեան, (Սիւլէյմանիէի չրջանին մէջ), որ վերջացաւ Շէյխին անձնառութեամբ ու աքսորով: Տարի մը չանցած Շէյխ Պարզան պարզեց ապստամբութեան դրօչը, որ ահա, այսօր կը ծալլուի, չնորհիւ Անգլիացիներու զօրեղ աչակցութեան, որ բերին իրաքեան զօրքերուն:

Անցած երկու տարիներուն տեղի ունեցած քրտական երկու ապստամբութիւններն ալ ճնշուեցան գերազանցապէս անդլիական ուժերու միջամտութեամբ: Այլապէս թէ Սիւլէյմանիէի Շէյխ Մահմուտը եւ թէ մանաւանդ Շէյխ Ահմէտ Պարզանը ոչ միայն զիրենք ընկճուելիք ուժը չէին, այլ կրնային պարտութեան մատնել արաբական զօրքերը եւ վտանգել Պաղտատը:

Ֆէյսալ Թագաւորը, առ այժմ յաղթած է իրաքեան Քիւրտիստանի երկու մեծագոյն ուժերը ընկճել, մէկը աքսորի մէջ կը պահէ՝ իր թեւարկութեան տակ, իսկ մէսլը՝ բանտի տեսուր խաղով մը կ'ներթայ Էնկիւրի, (Քիւրտիստանի իսկական թշնամին) աքսորի մէջ նոր ու վտանգաւոր գործիք մը դառնալու Մուսթաֆա Քէմալին ձեռքը՝ քրտական չարժումը թեթեւու Իրաքի եւ Պարսկաստանի դէմ, ի հարկէ ի վնաս այս պետութիւններուն եւ քրտական ընդհանուր չարժման:

Բայց այս Շէյխերը մէջտեղէն վերցնելով՝ քրտական հարցը չի վերնար Իրաքի հորիզոնէն: Քիւրտերը Իրաքի ազգաբնակչութեան մէկ երրորդը կը կազմեն եւ բացարձակ մեծամասնութիւն են իրենց հայրենի հողերուն վրայ: Շէյխ Մահմուտէն եւ Ահմէտ Պարզանէն յետոյ՝ նոր Շէյխեր պիտի կանգնին այս ժողովուրդին գլուխը եւ պայքարը պիտի չարունակեն:

Մեր խօսքը, անչուչտ, չի հասնիր Ֆէյսալ Թագաւորի վարչութեան: Սակայն, կ'ենթադրենք որ այդ նոր Թագաւորութեան պետական մարդիկը պիտի մտածեն սիրաչահիլ Քիւրտերը, լսելու անոնց ինքնավարութիւնը եւ դաչնակցային կապերով Քիւրտիստան մը ունենալ դիմակից, քան թշնամի կարաւան:

Պաղտատ նատողները պատմութիւնը մեզմէ աւելի լաւ գիտնալու պարտաւորուած են: Ու անոնք եթէ պատմութեան նային, պիտի տեսնեն թէ վեցերորդ դարէն մինչեւ 13րդ դարը, Մուսուլի եւ չրջականերու Քիւրտերը առ նուազն քանի անդամ ապստամբած են արաբական կայսրութեան դէմ, քանի անդամ Մուսուլը պրաւած են, իշխանապետութիւններ հիմնած, խալիֆաներ վար առած, Պաղտատը գրաւած, եւ կայսրութեան թիկունքը հարուածելով, ստիպած են ամենակարող խալիֆայութիւնը նահանջելու իր հեռաւոր սիրտպետութիւններէն: Այժմ, երբ Շէյխալը Հարիւն Թաչիսը չէ, թէեւ Պաղտատի մէջ կը նստի, պէտք է նկատի առնէ տասը դարու փոթորկալի պատմութիւնը եւ նախընտրէ քրտական բարեկամութիւնը:

Ու այս, պիտի ըլլայ այն առաջ քաղաքականութիւնը, որ զօրավիզ պիտի դառնայ Իրաքի վերածնունդին, քրտական պատասխանը, չաղկապուած իր միւս հատուածներուն՝ պիտի նետուի քրտական չարժման իսկական բեմը, Թուրքիոյ դէմ:

Քրտական ազատագրութեան հիմնական ու ամրողջական դործը Թուրքիոյ մէջն է, Թուրքիոյ դէմ: Հնարաւորութիւն պէտք է տալ Քիւրտերուն, որպէս զի այս հիմնական գործն չեղոքին:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՄԱՐԶԱՑԻՆ ԱԼ... ԿԱՐՄՐԵ՞Ր Է

Կ'ըսեն թէ Թոմարզացին էշը գողցեր, ներկեր ու ետրէն ծախեր է տիրոջը:

Ապահովաբար լաւ չէր ներկեր: Այլապէս կարելի՞ էր իմանալ խաբէութիւնը: Երբեմն ներկեր կան, որ չեն կրնար ծածկել ներքեւի ներկը:

Նոյն պատմութիւնն է, որ կուտայ մեզի Ըէյսիճի (Միացեալ Նահանգներ) «Նոր Թոմարզա» ամսաթերթը, օրկան Թոմարզայի Հայրենակցական Միութեան:

Այս թերթին յօդուածագիրները խօչած *սամխոզի* նման կարմրեր են, եւ կը փառաբանեն խորհրդային իշխանութեան բարիքները, — «սոցիալիստական իրաւակարգը, նոր կարգերու, նոր խոհալներու աշխարհը»:

«Նոր Թոմարզա» չի գոհանար կարմիր ներկելով իր գաղափարները, եւ ներկ մըն ալ կը գարնէ իր լեզուին: Երեւացի գրողները կը պնդեն թէ բրիտանական դրամագլուխները ներկակ է եւ ռուսահայերէնը՝ կարմիր: «Նոր Թոմարզա»ն ալ ահա կարմիր լեզու կը գործածէ, *ումով* եւ *իցով* կը գրէ եւ *հէնց* ու *մէնց* բաներ ալ կ'ըսէ:

Դժբախտաբար, իշուն պատմութեան նման, «Նոր Թոմարզա»ն լաւ չէ ներկեր իր գաղափարները, ոչ ալ իր լեզուն:

Օրինակ, վերջին թիւին մէջ, յօդուածագիր Տիրան, որ *Մուրճ ու Մանդաղ* խորագրով պատմուածք մը ունի, (ատոր գրական արժէքը ապուխտի հոտին չափ ամէն կողմ կը թափանցէ), տեղ տեղ երեւան կը հանէ իր լեզուին հին ներկը: Իսկ Միհրան Դազարեան, որ կը փառաբանէ «խորհրդային» Հայաստանը, թոյլ կուտայ որ իր յօդուածին տակ գրուի *ապաբան «Միացեալ Անկախ Հայաստան»ի*: Եւ միջազգայնական ներկուած նոյն Թոմարզացին է, որ ահա կ'երգէ.

Թոմարզայի հայրենակցական դրօչին տակ,
Պիտի կերտենք մեր հին փառքն ու յիշատակ:

(Այնտեղ խորհրդային Հայաստանի մէջ):

Նոր Թոմարզացին չի՞ գիտեր, որ «մեր հին փառքն ու յիշատակը» կը կազմեն, ըստ Ա. Խանջեանի, (կարդալ *Պրոլետարի* մէջ, 21 մայիս), «հայ ֆէոտալական հարստահարիչ պնակալէզ – գովերգուների լուսաւոր չական աշխատանքը», զոր հայ կարմիրները վճռեր են բանդել, մինչեւ այն աստիճան որ «բարը բարի վրայ չմնայ նացիոնալիստական, կղերական, բուրժուական եւ տիրացուական» այդ «փառքն ու յիշատակը»:

Էհ, «նոր» Թոմարզացին ինքզինք կը ներկէ, բայց այսքան միայն կը ներկէ: Տակի ներկը չի կրնար ծածկել: Ո՞վ կրնայ հաւատալ, որ Թոմարզացին, որքան ալ նոր կոչէ ինքզինք, կոմունիստ կը դառնայ մորթով, միսով եւ ոսկորով:

ՀԱՐԹՈՑ

ՇԷՅԽ ՊԱՐԶԱՆԻ ԱՆՋՆԱՏՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

— :-: —

Լոնտոնի Գաղթային Պաշտօնատունը կը հաստատէ այն լուրը թէ բրիտանական օդանաւորդութեան միջամտութեան եւ իրաքեան զօրքերուն յառաջացման հետեւանքով, Պարզանի շէյխը հարկադրուեցաւ անձնատուր ըլլալ Զայթայի հիւսիսային սահմանին վրայ գտնուող թրքական ուժերու հրամանատարին:

Շէյխը հպատակութեան նամակ մը գրեց Իրաքի կառավարութեան:

Գաղթային պաշտօնատունը կը հաստատէ թէ այս յաջողութեանց ապագայ հետեւանքը մեծ է այն իմաստով թէ բրիտանական օդանաւորդները. որոնք բազմաթիւ դժուարին եւ վտանգաւոր գործողութիւններ կատարեցին:

Յաջողութեան մէկ մեծ մասը կը պատկանի նմանապէս իրաքեան բանակին եւ ոստիկանութեան, որոնք գրաւած են լեռնային շրջաններու մէջ հողամասեր եւ որոնք կրցած են դիմագրաւել շէյխին մոլեռանդ կուսակիցներուն վայրագ ընդդիմութեան, առանց թշնամական շարժում մը առաջ բերելու. հիւրտ ազգագնակչութեան խոշոր զանգուածին կողմէ:

Պաղտատէն կ'իմացուի թէ Շէյխ Ահմէտ Պարզան ներկայիս Էնկիւրի կը գտնուի եւ թէ թուրք իշխանութիւնները Ադրիանուպոլիսը իբրեւ բնակավայր նշանակած են անոր:

Թրքական թերթերը կը գրեն այս մասին.

— Պարզանի Շէյխը Ահմէտ՝ Միջագետքի գօրքերուն հետապնդումէն փրկուելու համար սահմանը անցնելով Թուրքիա եկած է: Թուրքերը կը սպասէին արդէն իրեն: Հետեւաբար սահմանագլուխը անցնելուն պէս, Թուրքերը առին իրեն եւ իրեն ընկերացող 100ի չափ կուսակիցներուն զէնքերը:

Պարզանի Շէյխին Թուրքիա անցնելովը վերջ կը գտնէ քառամսեայ հետապնդում մը: Այս հետապնդման մէջ անգլիական օդանաւային ուժերը կարեւոր դեր մը կատարած են: Վերջին քանի մը օրուան մէջ անգլ. օդանաւերը եգիպտոսէն այդ շրջանակը բերած էին Նօթթէմբէրքրիշայրի զօրացուցիչ պատկանող ջոկատները:

× Էնկիւրիէն կը հաղորդուի թէ նիշդ է անգլ. թերթերու այն լուրը թէ Պարզանի Շէյխը ապաստանած է Թուրքիա: Շէյխը եւ իր հետեւորդները ի մօտոյ յարմար տեղ մը պիտի բնակեցուցուին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գերմանիոյ մէջ ընտրութիւնները պիտի կատարուին յուլիս 31ին: Ու քանի կը մօտենայ այս թուականը, այնքան կոիւները կը շատնան հակառակորդ տարրերու միջեւ:

Այսպէս, նախորդ օր, բուռն կոիւներ տեղի ունեցած են ամբողջ Գերմանիոյ մէջ՝ աջերու եւ ձախերու միջեւ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵԿՆՈՒՄ ՆԵՐԳԱՂԹԻ 4ՐԴ ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ

Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ ներգաղթի 4րդ կարաւանը մեկնած է «Ինտրէոս» նաւով: Կարաւանին մաս կը կազմեն 1750 հոգի, որոնց 350ը Հին Յունաստանի շրջանէն:

Առ այժմ, մինչեւ սեպտեմբեր, ոչ մէկ աշխատանք չպիտի տարուի նոր կարաւան պատրաստելու համար: Մեր տեղեկութեանց համաձայն, առաջին առթիւ պիտի փոխադրուին Պուլկարիոյ մէջ արձանագրուած գաղթականները:

(«Նոր Օր», 2 Յուլիս)

Իսկ Աթէնքէն, Յունիս 28ի թղթակցութիւն մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ.

— Այսօր մեկնեցաւ դէպ ի Սելանիկ Դ. կարաւանի շոգենաւը: 315 հոգի առնուած են հին Յունաստանէն: Մնացեալը նորէն է, Սելանիկ, Տրամա, Սէրբէզ, Գավալա եւն.: Փաթրասէն եւ Կորնթոսէն գալիճներուն տրամադրուած են փոխադրական միջոցներ ձրիօրէն Փիրէա փոխադրուելու, նոյնպէս Սէրէզէն, Տրամայէն եւ այլ վայրերու մեկնելիճներուն՝ դէպ ի Սելանիկ փոխադրութեան համար:

Շոգենաւը վաղը Սելանիկ պիտի հասնի եւ 30ին կը մեկնի Պաթում: Ուտեստեղէնը հոգացած են Նանսէնեան օճիսը եւ Բարեգործականը: Միջազգային կարմիր խաչը եւ Հելլէն խաչը հագուստեղէն եւ խոտացած կաթ նուիրած են փոխբերուն:

Ցարդ մեկնողներուն թիւը կ'ըլլայ աւելի քան 6500: Պ. Շահվերտեան դեռ կը մնայ: Ե. կարաւանի մըն ալ խօսք կայ: Ամէն պարագայի անկէ առաջ պիտի մեկնին հաւանաբար Պուլկարիայէն արձանագրուած 1000ի մօտ անձեր եւ մաս մըն ալ Պոլսէն:

Թուրքիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ

Թրքական պատուիրակութիւնը

ԺԸՆԵՒ, 5 Յուլիս.— Վաղը ժամը 10ին, *Ազգերու Դաչնակցութեան արտակարգ ընդհ. ժողովը պիտի դումարուի Ժընեւի մէջ, նախագահութեամբ Պ. Փօլ Հիմանսի:*

Ժողովին օրակարգի միակ նիւթն է Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրին հարցը՝ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ անոր ընդունելութեան մասին:

⁂ *ԷՆԿԻՒՐԻ, 5 Յուլիս.*— *Կը հաստատուի թէ Ժընեւի աչխատանքներուն մէջ՝ Էնկիւրիի կառավարութիւնը իր կողմէ ներկայացնելիչ նչանակած է Լոնտոնի նոր դեսպանը Միւնիր պէյ: Սեպտեմբերին երբ վերաբացուի Ազգերու Դաչնակցութեան նստաչրջանը, Թուրքիա պիտի ղրկէ բազմանդամ պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ արտաքին գործոց վարչութեան Թէվֆիք Րիւչտիի:*

Լօզան ճգնաժամի մէջ

Սակարկութիւններ եւ նոր պայմաններ

Լօզանի ժողովը այս անդամ անյոյս ճգնաժամ մը կ'ապրըի, չնորհիւ գերմանական նոր պայմաններուն:

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ հաղիւ Փարիզէն Լօզան հասած, հաւաքեց Ֆրանսական պատուիրակութեան անդամները, տեղեկանալու համար առեղծուած կացութեան, որմէ յետոյ գնաց տեսակցելու ժողովի նախագահին Պ. Մաքտոնալտի հետ, յայտնելու համար թէ Ֆրանսա բացարձակապէս կը մերժէ գերմանական հակառաջարկները եւ իր ամենավերջին նուազագոյն պահանջ, կանգ կ'առնէ 4 միլիառ ոսկի մարքի միանուագ գումարին վրայ, որ որոշուած էր գլխաւոր հինգ պահանջատէր պետութեանց կողմէ:

Պ. Էրիօ հաղիւ մեկնած էր Պ. Մաքտոնալտի քովէն, երբ գերմանական նոր պայմանները հաղորդելու եկաւ Ֆոն Փափէն ընկերակցութեամբ Գերմանիոյ երմտական նախարարին:

Այս տեսակցութեան ընթացքին՝ գերման վարչապետը յայտնեց Պ. Մաքտոնալտի թէ, անկարելի է որ երկու միլիառ 600 միլիոն ոսկի մարքէն աւելի գումարի մը վճարումը ընդունի Գերմանիա. — *Այս 600 միլիոնը, ըսաւ գերման վարչապետը, ոչ միայն կը կազմէ առաւելագոյնը որմէ վեր չեմ կրնար երթալ, այլ նաեւ, այդ գումարն ալ չպիտի կրնամ ընդունիլ՝ եթէ մերժուին կարգ մը հաղաբական պայմաններ՝ զոր մեծ անհրաժեշտ կը նկատեմ:*

Ահա այդ պայմանները.

1) Սպառազինութեանց մէջ՝ իրաւունքներու հաւասարութիւն, զոր գերման պատուիրակութիւնը անընդհատ կը պահանջէ Ժընեւի մէջ՝ փետրուար 2էն ի վեր:

2) Զնջում Վերսայլի դաշնագրին 8րդ հատուածին, որ կապ ունի հատուցումներուն հետ. ջնջում մասնաւորաբար 231րդ յօդուածին, որ Գերմանիոյ կը վերագրէ պատերազմի պատասխանատուութիւնը:

3) Ամբողջական վաւերացում Լօզանի կարգադրութեան, որ այդ կերպով պիտի դառնայ Գերմանիոյ ուզած վերջնական կարգադրութիւնը:

4) Վերահաստատում գերման երկաթուղիներու եւ Ռայնխպաճի իմիճնավարութեան, այսինքն՝ վերացում միջազգային հսկողութեան՝ որ ծանր կը կշռէ գերման երկաթուղիի ընկերութեան եւ դրամատան վրայ:

Պ. Մաքտոնալտ ի զուր պնդեց թէ գերմանական այս պահանջները անընդունելի են եւ կրնան ձախողեցնել խորհրդաժողովը:

Անգլիոյ վարչապետը գերմանական այս պայմանները հաղորդեց Պ. Էրիոյի, որ բացարձակապէս մերժեց նոյն իսկ նկատի առնել զանոնք, յայտարարելով. — *Ո՛չ մէկ պատրուակով, չեմ ուզեր հաղաբական որ եւ է, ուղղակի թէ անուղղակի յանձնառութիւններու տակ մտնել: Որքան ցարդ բարեհաճ գտնուեցանք ու հաշտարար ոգի ցոյց տուինք, այնքան անհաշտ պիտի մնանք այս կէտին վրայ: Առանք այն տեսակ եղանակներ են որոնք չեն գար Ֆրանսացիներուն:*

Իսկ Ֆրանսայի երմտական նախարարը որ կ'ընկերակցէր Պ. Էրիոյի, Պ. Մաքտոնալտի յիչեցուց գրամական զոհողութիւնները՝ որոնց կ'ենթարկուի Ֆրանսա, ընդունելով չորս միլիառի միանուագ գումարը: Երկրի տարեվճարներով Գերմանիա պէտք է հատուցանէ 34 միլիառ մարք: Ուրեմն, իրր վերջնական գումար ընդունելով չորս միլիառը, 30 միլիառի նուազում մըն է որ կը տառնայ արդէն Գերմանիա (180 միլիառ ֆրանք):

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ ՃԱՄԲՈՒՍ ՎՐԱՅ

2. ՏԵՂԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱԿԸՆԹԱՑՈՒԹԻՒՆ

Կոմոտինի։ — Թուրքերը կը յամաոին կոչել Կիմիլճինա։ Մօտ երկու ժամ՝ Տէմէ Ազաճէն։ Իսկ վեց ժամ հեռու՝ պուլկարական սահմանագլուխէն։

Կատաբեալ արեւելք։ Կը խորզայ, կը խոկայ, կը յօրանջէ։

Աչքի առջեւ բերէք Անատոլուի քաղաքներէն որ եւ է մէկը, — սրածայր մինարէներով, ապարօշներով, սեւ ու ճերմակ «չարվարներով» եւ կոսէ քօղերով։ Արեւելք՝ նա՛եւ իր բարքերով եւ խառնիճաղանճ թուրքերէնով։

Ի հարկէ քաղաքը ունի նոր մաս մըն ալ։ Եւ նոր տարբ։ Ամէն կապանքէ ազատ Յոյներ ու Հայեր, ինչպէս եւ Թուրքեր։

Երկու տարի առաջ, հակաքէմալական բերդ մը կը համարուէր Կիմիլճինան, իր Հօճա Սապրիներով, Զօֆսար Խամայիլներով եւ մնացորդով։ 1930 Հոկտեմբեր 30ի համաձայնութեամբ, քշուած են բոլորն ալ։ Եւ քէմալականութիւնը կ'ընդարձակէ իր նուաճումները։ Թուրքերէնը կ'ուսուցանեն թէ՛ արաբական եւ թէ՛ լատինական տառերով։ Հինները չեն ուզեր բաժնուիլ սրբազան տառերէն։ Նորերը, ընդհակառակն, նախանձախնդրութեամբ կը գործադրեն քէմալական բարեփոխումները, եւ կը հաւատան իրենց դաւին։ Հիներու ղլխուն կ'օրօտան «Ազատարար»ին փառքը։

Եւ տակաւին մեր մէջ պնդողներ կան թէ ինչ որ կը հրամանագրուի քէմալապետութեան մէջ՝ խրթուխիկ է եւ արուեստական։

Եթէ կախազանի սարսափը գլխարկ դնել կուտայ Անատոլուի մէջ, այստեղ ի՞նչ բան է որ նոյն իսկ «Իմանիթէ» կարդալ կուտայ Թուրք երիտասարդին, խորհրդային բոլոր հրատարակութիւններով։

×

Բնակչութեամբ՝ Թուրքն ու Ցոյնը կը հաւասարակշռեն իրար։ Երրորդ տարրը՝ Հայն է։ Հին ու նոր գաղութ։ Երկու հարիւր տուն, որոնց 140ը գաղթական։ Բոլորը մէկ՝ ամփոփուած մեհեանի թաղին մէջ։ Շրջապատած՝ եկեղեցին, դպրոցն ու Հայ Ակումբը։ Այս վերջինը՝ ժողովուրդի Տուն մը, երկու յարկ, երեք ընդարձակ սրահներով, որոնց մէկը վարձու արուած է իբրեւ սրճարան։ Վերնայարկը՝ «Ցառաջդիմասէր» Միութեան սրահն է, բառական լաւ կահաւորուած։

Այստեղ ալ՝ երկու Միութիւն, երկուքն ալ երիտասարդական։ Երկուքն ալ երկսեռ եւ ճոխ գրադարանով։

Մէկը՝ «Սեւումեան», աւելի համեստ սրահի մը մէջ, բայց աւելի ազգային, քան իսկ երիտասարդական բովանդակութեամբ։ Այս մէկը՝ «պրոլետար», միւսը՝ քիչ մը ազնուական։ Սեւումեանը՝ ոգի ունի։ միւսը՝ չուք։ Սեւումեանը «գաղթական» է։ «Ցառաջդիմասէր»ը՝ մեծ մասով տեղացի, թէ՛ անդամներով եւ թէ՛ շրջապատով։ Մէկուն մէջ հայերէնը զօրաւոր է, միւսին մէջ՝ սացական արուեստը։ Սեւումեանը իր թատերախումբով եւ ժողովրդական, հայրենասիրական հանդէսներով, երգերով ու արտասանութիւններով կը պարծի։ միւսը՝ երաժշտութեամբ։ Արդարեւ, ունին գեղեցիկ նուագախումբ մը։

Մեր ամէնէն կուտական գաղութներէն մէկն է Կոմոտինը։ Ամէն տարի, Ս. Խաչի տօնին, ուխտի կ'երթան Ադրիանուպոլսոյ Սուրբ Խաչ վանքը, որ Կոմոտինէն 40 քիլոմեթր հեռու է։ Ուխտագնացութիւնը կը տեւէ երեք օր։ Ամբողջ գիշերը կ'անցնեն ճամբու վրայ։ Ամէն տարի ուխտի կ'երթան 1500 հոգի։ Ուխտագնացութիւնը կը կազմակերպէ Կոմոտինի Հայ Ակումբը։ Ուխտագնացութեան ծախքերը կը հոգան ուխտաւորները։ Ամէն ուխտաւոր կը վճարէ 1 ոսկի

ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

(Վ Ի Պ)

Գ. ՄԱՍ

Յետոյ, ապուռ գուռը փակելով, ուրիշ մարդկանց հետ, ինձ եւս դէպի ներս հրեցին, ու ես ինքզինքս յանկարծ գտայ մի մեծ, լուսաւոր սենեակի մէջ, որ ինձ թագաւորական պալատի մը նման երեւցաւ։ Ամէն կողմ ոսկի, արծաթ, մետաքս, թանկագին քարեր, ու ես ինքզինքս կորսնցուցի այդ ամէնուն մէջ։ Ինչպէս որ ըսի, ես ալ ուրիշներու հետ ներս մտայ, ու ինծի համար ալ ոչ ոք ուշադրութիւն դարձուց։ Ես ալ ուրիշներուն պէս սկսայ նայիլ ամէն կողմ, ու ինչ որ տեսայ, ամէնքն ալ ինծի համար նոր էին։ Ես ալ ուրիշներուն պէս սկսայ ուզել ամէն ինչ, որ տեսայ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
Նախագահութեամբ Վ.ՍԵՄ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ

Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

Այս Կիրակի ժամը 2-8, Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՒԱՆԴԻՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի ճաղը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրաձայն դործիքներով, դետեղուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ, Բաւիօյի գործարա-նատէր Պ. Մարտիկ Պաամաճեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՈՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐԸ՝ **ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ**

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբի մը եւ ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ։

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ՊԱԼԷԹԻ ԽՈՒՄԲԸ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՋՈՒԱՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 23 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ճոխ սիւֆէ՝ մատչելի գիներով ***Մուտք 10 ֆրանկ, տղոց համար՝ 5 ֆրանկ***

Անձրեւի պարագային հանդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի Թատերասրահին մէջ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Tram. *թիւ 1, իջնել* Pont de Sèvres, *հոկեկարք Սէն Լազարէն ; եւ իջնել* Gare Sèvres։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Արամեակ Թովմասեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աբգար Յակոբեան եւ զաւակները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն, Հ. Յ. Դ. Ռընոաժի Գէորգ Չաուշ խումբին եւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրելի որդւոյն ՋԱՐՋԱՆԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի դառնագէտ մահուան առթիւ։

Ռընոաժ

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant **H. STEPHAN**

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
"ԿՈՄԻՏԱՍ" ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

1930

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ **Salle Gaveau**ի մէջ, **45 Rue la Boëtie**

Կ Ը Մ Ա Ս Ն Ա Կ Ց Ի Ն

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ՝ 90 ՀՈԳԻ ԱԿՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ

Տիկին Ռօզ Պաստագեան (Soliste des Concerts Poulet)

Տիկին Զապէլ Ըլմասեան (ԴԱՇՆԱԿ)

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7 Ֆրանք

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԸ. ԵՒ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ

ԾԱՆՕԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը ճիշդ 9ին, երգերու ժամանակ դռները փակ կը մնան։ Կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղաք չբերել։

Երգահանդէս Վիէնի մէջ

Կազմակերպուած Լիոնի «ԴՈՂԹԱՆ» երկսեռ երգչախումբի կողմէ

Ղեկավարութեամբ Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը կաթոլիկ սրահին մէջ։

Յայտագիր.— կոմիտաս վրդ., Գ. Սիւնի, Կ. Զաքարեան, Դ. Ղազարեան, Ա. Պարթեւեան եւ Պ. Պետրոսեան։

Դաշտահանդէս Շավիլի մէջ

Հ. Յ. Դ. Արզուխեան խումբի կողմէ, Յուլիս 24ին։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ծիրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ, 31 յուլիս Կիրակի օր, St. Cloudի անտառին մէջ։ Մանրամասնութիւնները յայտնուած կ'ըլլան։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Սէն Թ'Էթիէնի Նորակազմ մասնաճիւղին կողմէ։ Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սալ տի Հարմոնի մէջ։ Կը նախագահէ՝ ՏԻԿԻՆ Վ. ՍԵԴՐԱԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ ՕՐ. ՀԷՐՄԻՆԷ ՄԻՍՔՃԵԱՆ (Կրօնօպլէն)

եւ Պ. ԲԱԲԿԷՆ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, նուագ, արտասանութիւն. մեներգ, հայկական պար փոքրիկներու կողմէ եւ կենդանի պատկեր։

Մ ու տ ք ը պ ա տ ա ս խ ա ն ա տ ո ւ ի ։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԹՈՒՐՆՈՒԱ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած դերձակ եղբայրք փափագեաններու կողմէ

17 յուլիս կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտին վրայ։ Շաբիոդ խումբը ալիսի ս:ռանայ խիստ արժէքաւոր բաժակ մը (Coupe internationale)։

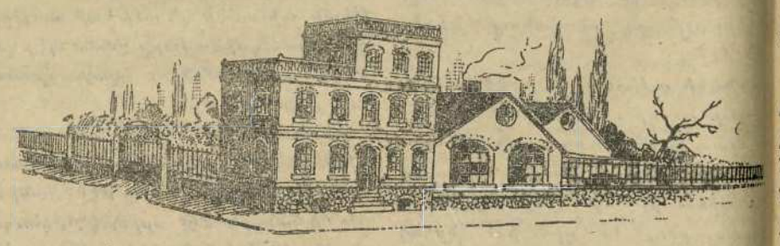
Երջաններէն մասնակցիլ փափաքող բոլոր հայ խումբերը մանրամասնութեամց համար պէտք է դիմեն փափագեան եղբայրք դերձակատուն՝ 3 rue Juiverie, Vienne (Isère).

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԻՃԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ
Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն
Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ ծախծն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ծախու ձաւարի գործարան Վալանսի մէջ
Կառարելագործուած եւ արդի մեքենական դրութեամբ օժտուած ծանօթ գործարանս՝ առեւտուրս փոխելու նպատակով պիտի ծախեմ։ Զափաւոր գին, ընտրեալ յաճախորդներ, խիստ ածան վարձք, անսահման պայմանաժամ վարձակալութեան։ Երաշխաւորուած շահ։
Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ LÉON AHARONIAN,
3 Place de l'Hôpital, Valence (Drôme)

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները։ Աջակից, կոտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

RÉALISATION IMMOBILIERE
Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ ան ծնառութիւն, առանց մեզի խորհրդակցելու։
Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ Երկարաժամկէտ նուազագոյն տոկոսով։
Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ընկերութիւնս նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։
Նշանեան *20, Passage Prado,* (Մէթրօ Սէն-Տընի)

Բ Ո Ռ
(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Բոռը պատասխանեց սուր յարձակումներով պապի ու նրա արբանեակների հասցէին, մանաւորապէս Մօնտանէլլիի, ակնարկելով որ անչուշտ նրա համաձայնութեամբ էին գրուած այդ նեղրողանները։ Դրան անանուն պաշտպանը նորից պատասխանեց մի դայրացկոտ բողոքով։ Մօնտանէլլիի Ֆլօրենցա լինելու բոլոր ժամանակը երկու զրագէտների մէջ բռնկած վէճը գրաւում էր ընդհանուրի ուշադրութիւնը, նոյն իսկ աւելի քան հէնց ինքը նշանաւոր քարոզիչը։

Ազատական կուսակցութեան մի քանի անդամները համարձակութիւն առին վերջապէս ու մատնանիշ արին Բոռի աւելորդ թշնամութիւնը Մօնտանէլլիի նկատմամբ, բայց այդ բացատրութիւնները ոչ մի ցանկալի հետեւանք չունեցան։

Նա սիրալիր ժպտում էր ու պատասխանում թեթեւակի կակազելով։

— Ճ–ճիշդն ասած, պարոններ, դուք այնքան էլ բարեխիղճ չէք։ Տիկին Բօլլայի հետ պայմանաւորուելիս, ես պահանջեցի, որ ինձ չխանգարէք մ–մի քիչ պարճանալու։ Այդպէս էր մեր պայմանը։

Հոկտեմբերի վերջը Մօնտանէլլի վերադարձաւ Ռումանիա իր թեմը, ու մեկնելիս մի հրաժեշտի քարոզ ասաց Ֆլօրենցայում։ Այդ քարոզի մէջ խօսեց նաեւ ծագած վէճաբանութեան մասին, ու մեղմիւ մեղադրելով երկու զրագէտների խստութիւնը, ընդգծում էր իր անյայտ պաշտպանին նեղոզմտութեան օրինակ տալ ու ընդհատել այդ անօգուտ ու ապեղ բանակռիւը։ Ցաջորդ օրը տեղի կղերական թերթում մի յայտարարութիւն երեւաց, թէ սրբազան Մօնտանէլլիի հրաժարականով յայտնած ցանկութեան համեմատ «նեկղեցու որդին» դադրեցնում է վէճը։

Այսպիսով վերջին խօսքը մնաց Բոռին։ Նա բաց թողեց մի թեթեւիկ, ուր յայտնում էր, թէ ինքն իրեն բոլորովին գինաթափ է զգում ու ընկճւած Մօնտանէլլիի քրիստոնէական հեզութեան առաջ, թէ ինքը պատրաստ է հաշտութեան արցունքներ թափելու ու գրկելու առաջին հանդիպած անգիտիսին։ «Ես նոյն իսկ համաձայն եմ, — ասում էր նա վերջում, — գրկելու իմ անյայտ հակառակորդիս։ Եւ եթէ ընթերցողներս գիտենային, այնպէս ինչպէս ես ու նորին սրբազնութիւնը գիտենք, թէ ի՞նչ են պարունակում իմ խօսքերս եւ թէ ինչո՞ւ իմ հակառակորդս իր անունը չի տալիս, այն ժամանակ նրանք էլ կը հաւատային իմ զղջումիս անկեղծութեանը»։

Նոյեմբերի երկրորդ կէսին Նա յայտնեց կոմիտէին թէ դնալու է Ծովի ափը մի երկու շաբաթ հանգստանալու։ Ասում էր թէ Լիզոնը է գրնալու, բայց բժիշկ Րիքարդօն, որ քիչ յետոյ այնտեղ էր եղած եւ ցանկացել էր նրան այցելել, ի զուր օրանել էր ամբողջ քաղաքում։ Դեկտեմբերի հինգին մի խոշոր քաղաքական չարժում սկսեց պատրաստ նահանգում ու ապեներնեան չղթայի ամբողջ երկայնքով։ Այն ժամանակ բոլորն էլ խոհոյն հասկացան Բոռի յանկարծական քաշուելու պատճառը, որ ձմեռան կէսին իր համար արձակուրդ էր ստրքել։ Նա վերադարձաւ Ֆլօրենցա, երբ ապստամբութիւնը հանդաւ, եւ փողոցում հանդիպելով Րիքարդօին՝ ասաց նրան նրբին սիրալիրութեամբ։

— Ասացին, որ որոնել էք ինձ Լիգորնոյում, մինչդեռ ես ապրում էի Պիզայում։ Ի՞նչ սիրուն հին քաղաք է։ Մի ինչ որ բան ունի, որ Ակրոպոլան է յիշեցնում։

Ծննդեան մօտերը եկաւ մի անգամ դրական կոմիտէի ցեղակից նիստին բժիշկ Րիքարդօի տանը։ Նիստը բազմամարդ էր, եւ երբ Նա ներս մտաւ մի քիչ ուշ, ժպտագին ներողութիւն խնդրելով իր անճշդապահութեան համար, սենեակում ոչ մի բաց աթոռ չկար արդէն։ Րիքարդօ ոտքի եկաւ միւս սենեակից մի բազկաթոռ բերելու, բայց Բոռը առաջը կտրեց։

— Անհանդիստ մի լինէք, ես կ'ոտքերիս։

Մօտեցաւ պատուհանին, որի մօտ դրել էր Զեմման իր աթոռը, ու անփոյթ յենեց ղլուխը լուսամուտի չրջանակին։ Կիսափակ աչքերով նայում էր նա սիկնոջ, մի նուրբ սքինքսեան ժպիտ չրթունքին, որ յիշեցնում էր Լէօնարդօ դա–Վինչիի նկարներից մի պատանու նայւածքը։ Եւ նոյն վայրկեանին այն բնազդական անխոտորելիութիւնը, որ Զեմման միշտ զգում էր դէպ ի նա, փոխեց յանկարծ մի անհանգիստ ստրատիի։

Խորհրդակցութեան նիստը մի քրոջիւր էր, ուր բացատրելու էին կոմիտէի հայեացքը երկրին սպառնացող սովի մասին եւ այն միջոցները, որ պէտք է ձեռք առնէր։ Դժուար էր մի եղրակացութեան յանգելը, քանի ոլ կոմիտէի կարծիքները այդ առթիւ չատ էր բաժան։ Աւելի արմատական կուսակցութիւնը, որանց թւում եւ Զեմման, Մարտինին ու Րիքարդօն, կողմնակից էին բուռն մի կոչ անելու կառավարութեանն ու հասարակութեանը, որ խոհոյն եւ եթէ միջոցներ ձեռք առնեն դիւղական բնակչութեանը օգնելու համար։ Աւելի չափաւոր մի մասը, որանց թւում ի հարկէ եւ Գրասինին, վախենում էին, որ չափազանց խիստ լեզուն աւելի կը գրգռի մինիստրութիւնը, փոխանակ հանդարտեցնելու։

— Ի հարկէ, պարոններ, լաւ է անշուշտ օգնութիւնը, — ասում է Նա իր հանգիստ ու կարեկից հայեացքը ձգած գրուած արմատականներին։ — Մեր մեծամասնութիւնը պատրաստ է գոհունակ բաներ է ցանկանում որ սակայն հարիւր թէ սառնանք։ Եթէ կը սկսէք այդ թեմով խօսելու, ինչպէս առաջարկում էք, կառավարութիւնը ոչ մի միջոցի էլ չի դիմի մինչեւ որ խոհոյն սովը վրայ հասնի։ Եթէ դուք կարողացաք մինիստրութիւնը համոզէք որ տեղեկութիւնները հասաքի հունձքի դրութեան մասին պատրաստ կողմերում, դա արդէն կլինէր մի քայլ դէպ ի առաջ։

Գալլի, որ կանդնած էր վառարանի մօ կանգնում, չատակեց առարկելու մտադրանին։

— Մի քայլ առաջ։ Բայց սովը մեզ չի սպասի որ այդ տեսակ քայլերը մենք առաջ չարժենք։ Ամբողջ ժողովուրդը կը կոտորւի մինչեւ մենք որոշութիւն հասցնելու կը լինենք։

— Հետաքրքիր էր խմանա լ... սկսեց Սակկոնի, բայց մի քանի ձայն ընդհատեցին նրան։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՈՒՐԲԱԹ 8 ՅՈՒԼԻՍ 1932
8 JUILLET 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1926 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՎԵՐՋ ՄԸ ԱՅՍ ԱՆԵԼ ՎԻՃԱԿԻՆ

Այսօրուան «Ցառաջ»ի Գ. էջին մէջ կը կարդանք Փարիզի Ազգաբնակութեան զեկոյցը, որ լուծուած կը յայտարարէ «Եղբայրական Անմիջական Օգնութեան» ցանճնաժողովը:

Նման ձեռնարկներու քայքայման ազդանշանն է որ կը տրուի ինչպէս միշտ՝ զարձեալ կեդրոնէն:

Այս կազմակերպութիւնը՝ անշուշտ, իր գործունէութեամբ և առաջադրութիւններով լրիւ չէր համապատասխաներ մեր ըմբռնումներուն:

Այս տարուան սկիզբները, երկար ու ամուլ խորհրդակցութիւններէ, կարդ մը ազգային տարրերու կողմէ՝ սպրթաքեցման անհրաժարելի խաղերէն յետոյ, երբ կարելի եղաւ ուաքի հանել ձեռնարկը, մենք անվարան համակրանքով ողջունեցինք զայն:

Մեզ համար, ե. Ա. Օգնութիւնը՝ առաջին քայլն էր, որ բնած հայկական անկայուն կեանքի պարտադրութենէն իսկ, կ'արժէր ամբօրէն կազմակերպել ու տեւականացնել, իբրեւ հուսկ ապաստանը այն թշուառ հայորդիներուն, որոնք վերջին պահուն միայն՝ կը յօժարին ձեռք երկարել:

Մեր թելադրութիւններն ու դիտողութիւնները այդ մասին, թերեւս արտայայտուած քիչ մը խստութեամբ, կը բխէին ձեռնարկին հանդէպ անկեղծ բարեկամութենէ: Կ'ուզէինք որ գործը ամբանար, ընդլայնէր իր սահմանները, պաչտօնական եւ անհրաժեշտ մասը կազմէր Ֆրանսայի գաղթական հաւաքականութեան և ընդգրկէր այս ամբողջ չրջանին օգնութեան պէտքերու յանձնառումը:

Հաւաքեր ու բաչխեր է 42,531 ֆրանք: Կաթիլ մը ջուր պէտքերու անապատին մէջ: Բայց թերեւս այն կաթիլը որ կենդանութեան պահ մը եւս կը չնորհէր ծարաւահիւծ օրհասականին:

Եւ մինչ գաւառական անկիւններէ ալ կուգան նման ձեռնարկներու կազմակերպման լուրեր, օգնութեան կանչերը կը չառնան ու կը սառականան:

Ու բնական էր: Անգործութիւնը ասկից վերջն է որ ամէնէն աւելի ուժգնօրէն պիտի հարուածէ հայ աչխատաւոր զանգուածները: Ասկից վերջն է որ ամէնէն աւելի անոնք պիտի ենթարկուին ոգևանօթ աւերներուն:

Ուրբաթ օրէն կը գոհանայինք կրծելով երեսնց նիհար ինայողութիւնները, — արդար վաստակը տաժանակիր աչխատանքի:

Ու քանի՛ երկարի տնտեսական տագնապը, այնքա՜ն աւելի պիտի հիւծէ Ֆրանսայի հայութեան մեծագոյն մասը: Բազկացած առաւելապէս աչխատաւոր տարրերէ, չառերը ո՛չ միայն կը գալարուին անլուր ու չամառ տագնապի մը գլաններուն տակ, այլ եւ կը մնան ենթակայ իրաւական անորոչ կացութեան մը հետեւանքներուն:

Անգործութիւնը կառավարութեան աչքը բացաւ նաեւ ինքնութեան «անկանոն» Թուղթերու վրայ: Ու թէեւ, Աչխատանքի նախարարին յայտարարութիւնները՝ քաղաքական ապաստանեալներու մասին, կրնան հայ իրաւասու չրջանակներու խիղճը յանձնել զուր ինքնախաբէութեան մը մխիթարանքներուն, բայց ոչ մէկ կերպով կրնան ապահովել անոք ու անլեզու ենթակաները՝ մանաւանդ գաւառական անկիւններու մէջ: Գաղտնիք չէ թէ առուտր փաղանգ մը կը կազմեն այն հայրենակիցները՝ որոնց ինքնութիւնը կրնայ կասկածելի թուիլ կառավարական ապաստարկութեանց: Գաղտնիք չէ նաեւ թէ, յանուն այս գաղթականութեան գործող հայ հաստատութիւններէն ո՛չ մէկը յարդ՝ հետաքրքրուած է պատրաստելու վիճակագրութիւն մը — հոգ չէ թէ թերի, նկատի առնելով միջոցներու պակասն ու դժուարութիւնները—: Ու զայն դասաւորելով՝ ներկայացնելու ուր որ պէտք է, հաւաքական դարման մը փնտռելու համար կացութեան:

Աւելորդ է վաստակու ելլել թէ ինքնութեան Թուղթերու կանոնաւորումը՝ չառերը պիտի փրկէր անգործութեան ու անօթութեան տառապանքէն, մանաւանդ գաւառի մէջ: Շատերուն համար, մէկը կապուած է միւսին: Շատերուն համար՝ մէկ հարցին լուծումը կը նչանակէ լուծումը տագնապին, անգործութեան նպաստի տատգումով, կամ աչխատանքի ապահովումով:

Ու մեզ հետ, նաեւ չատ ուրիչներ ալ չեն գիտեր թէ ի՞նչ կը խորհին ու մանաւանդ կը բանին հայ իրաւասու եւ պատասխանատու չրջանակներ:

Ահա ուրեմն, երկու հարցեր, անգործութիւն եւ ինքնութեան Թուղթեր, մէկը՝ օգնութեան, միւսը՝ կանոնաւորման պահանջներով: Հարցե՛ր որոնք պիտի բաւէին մոռցնելու «չրջանակային» եռասիրութիւնները եւ գործակցութեան մղելու իրաւասու մարմինները, եթէ անոնց չպակսէր բան մը ընելու կամքը, յօժարութիւնն ու կորովը:

Ու բան մը ընել կարելի պիտի ըլլար անշուշտ, եթէ իրաւասու իւրաքանչիւր չրջանակ կամ միութիւն, ինքն իսկ գիտնար թէ ի՞նչ կրնայ ընել իր միջոցներով, մէկը՝ անգործներու օժանդակութեան, միւսը՝ ինքնութեան Թուղթերու կանոնաւորման մէջ:

Որովհետեւ տարիներու աղմկալից գործունէութենէ մը յետոյ, երբ դեռ ծայրն ենք ծրարոց, անուէր ու անճար ժողովուրդին հետ՝ պէտքը կը զգանք հարց տալու, Գաղթականաց զոյգ դիւաններուն, Բարեգործականին, Ազգ. եւ Հայրենակցական ու այլ միութիւններուն, եւն.

— Իւրաքանչիւրդ ի՞նչ կրնաք ընել:

Պատասխանը դիւրաւ պիտի կրնային տալ իրարու եւ հանրութեան, եթէ, թերեւս, ո՛վ գիտէ, չողոմն չպարի տակ խնամքով պարտկուած անկարութիւնը լոյսին հանելու վախը չկապէր շատերը:

Բայց, այս վիճակը՝ իր ելքը կը պահանջէ:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՌ ՄԸ ԺԸՆԵՒԷՆ ԴՈՒՐՍ

Սա ճովի սիւնակին մէջ՝ անշուշտ կը կարդամ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ՝ Թուրքիոյ մուտքին առթիւ արտասանուած ճառերը: Եւ եթէ կրնամ, ջանացէք խնդալ:

Որովհետեւ խնդուքը՝ միշտ ուրախութիւն, անփութութիւն եւ հրնըռուանիճ չէ որ կը յայտնէ: Այլ երբեմն ալ զարշանք ու զայրոյթ:

Ժամանակին, փրանսացի մեծ առակախօսը Լա Ֆոնթէն՝ անասուններուն կը խօսեցնէր փիլիսոփայի իմաստութեամբ:

Ժրնեւ եւ Աւազանի ժողովներուն կը խօսեցնէր փիլիսոփայի իմաստութեամբ:

Ժրնեւ հաւաքուած իմաստուններ՝ Լա Ֆոնթէնի պէտ չունին խօսելու համար, երբ իրարու հետ կը մրցին գովեստին յաւագոյնն ու ամէնէն առատը ուղղելու անոր որ՝ դեռ քանի մը տարի առաջ՝ նոյն սրահին մէջ՝ «աւազակ» կը յորջորջուէր:

Բայց ինչ ալ ընեն, այս մարդիկը՝ որոնցմէ շատերը առաջին անգամ բլլալով Թուրք մը տեսան ժրնեւի մէջ միայն, չեն կրնար աւելի անյիշաչար բլլալ քան որ եւ է Հայ, որ դժբախտաբար, արեւելքէն արեւմուտք, հիւսիսէն հարաւ, կրնայ ամէն տեղ բերան բանալ, սակայն բաց ի ժրնեւէն:

Եւ եթէ կարենար հոն ալ ձայն հասցնել, անշուշտ պիտի ըսէր.

— Պարոննե՛ր, ձեր ուշացած շողոմտքաւութիւնները կեղծ դրամի ձայն կը հանեն: Թուրքին հանդէպ ձեր բարեկամութիւնը հաշուական է ու քրուաբանական: Մենք Հայերս միայն էինք, եւ ես ու դո՛ւք միասին ան վայրագ բանադատեցինք իսկ կը հանդուրժենք սիրով, եղբայրական համբերութեամբ:

«Թուրքը կողոպտեց մեզ: Ինչ որ ձգեր էր մեզ, այն ալ տուիք:

«Թուրքը ջարդեց մեզ: Անոնք որ ողջ էին մնացեր, այսօր դարձեալ՝ յանուն համերաշխութեան ու սիրեզրական խաղաղութեան եւ յանուն Թուրքիոյ ազգային պաշտպանութեան պէտերուն, պատրաստ են իրենց վիզը դնելու բրիական եաթաղանիներուն տակ:

«Թուրքը հալածեց ու կը շարունակէ հալածել մեզ: Կ'օրհնենք ձեռքը որ մեզ կը զարնէ:

«Թուրքը խլեց մեր հողերը: Յանուն թուրք ցեղի բարօրութեան ու բարգաւաճման, բոլորովին հեռացնէ անկից:

«Դո՛ւք պարոննե՛ր. ենթարկուեցէք մեր վիճակին նա՛խ եւ յետոյ նաեւ-ցէք Թուրքի հանդէպ ձեր բարեկամութենէն:»

«Եւ եթէ հաւաքուեր էք այստեղ Լա Ֆոնթէնի հետեւողութեամբ՝ միջկենդանական խաղաղութիւն հաստատելու, թոյլ տուէք որ մենք ալ ներկայանանք իբր գառն Աստուծոյ:»

Այսպէս պիտի խօսէր Հայը՝ Թէֆէնեան «էֆէնտի»ի բերնով:

ԽԱՐՏՈՑ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Պոլսական Թերթերը հետեւեալ լուրը կը հրատարակեն՝ արուած Փարիզէն.—

Արժանահաւատ ադբիւրներէ առնուած տեղեկութիւններու համաձայն, փրանսական կառավարութիւնը որոշած է արգիլել կարգ մը շահախնդիրներու գաղտնի եւ յայտնի դաւերով Թուրքիոյ դէմ կատարած շարժումները: Այս կարգէն ըլլալով, Մէհմէտ Ալիի Փարիզի մէջ հրատարակած «Լա Ռէփիւպլիք Անշէնէ» թերթը փակելէ զատ, շատ ստորին նպատակներով հրատարակուող եւ Նէճաթի Բիփաթստորագրութեան ներքեւ կարգ մը միջնորդ Հրեաներու խմբագրած «Լա Թիւրբի Լիպրը» անուն թերթն ալ փակելու հրաման տուած է: Այս օրերս թէ փրանսական պաշտօնական եւ թէ եւրոպական ու տնտեսական շրջանակներու մէջ, ի նպաստ Թուրքիոյ բանակցութեան մտնելէ առաջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ անձնապատ պայմանիներու տակ: Փրանսացիները որ կը կարծէին թէ բանաձեւի կէտերուն շուրջ կատարեալ համաձայնութեան մէջ էին Անգլիացիներուն հետ, պահ մը այն տպաւորութիւնը կրեցին թէ սխալած են: Վէճը գլխաւորաբար դարձաւ Վերսայլի դաշնագրին 8րդ գլուխին 231րդ յօդուածին շուրջ: Փրանսայի եւրոպական նախարարը այդ առթիւ շեշտեց թէ այդ կէտին վրայ համաձայնութիւնը գոյացած է հատուցումներու շուրջ, թէ եւրոպական յանձնառութիւնները որոնք նշանակուած են դաշնագրին 8րդ մասին մէջ կը ջնջուին. բայց ո՛չ բարոյական յանձնառութիւնները:

Դիւանին ներկայացուած բանաձեւերը՝ որոնց շուրջ սկզբունքի համաձայնութիւն մը գոյացած է փրանսական եւ անգլիական պատուիրակութեանց միջեւ հետեւեալ կէտերը կը շօշափեն.

1) *Հատուցումներու մասին ընդհանուր համաձայնութիւն մը, որ հաւանութեանը պէտք է արժանանայ Լօզանի աչխատանքներուն մասնակցող պետութեանց:*

2) *Քաղաքական խաղաղութեան յայտարարութիւն մը:*

3) *Անգլեւֆրանսական համաձայնութիւն մը Անգլիոյ հանդէպ պարտքերու մասին:*

4) *Անգլեւիտալական համաձայնութիւն մը Անգլիոյ հանդէպ Իտալիոյ պատերազմական պարտքերուն մասին:*

5) *Ցունիս 17ի վճարումներու յետաձգումը երկարող վաւերագիր մը:*

6) *Համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին վերաբերեալ յայտարարութիւն մը:*

Դիւանին ժողովէն յետոյ, Անգլիոյ վարչապետը յայտնեց Փրանսական պատուիրակութեան թէ գերմանական պատուիրակութիւնը նոր առաջարկով ներկայացուցեր է եւ տրամադիր է վճարելու 3 միլիառ ոսկի մառ եւ ամէն ջանք թափեց, որպէս զի Փրանսական եւ գերմանական պատուիրակութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը գոյանայ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ազգերու Դաչնակցութեան հրաւէրը Քեմալական կառավարութեան

ԺՐՆԵՒ, 6 Յուլիս.— Ազգերու Դաչնակցութիւնը այս առաւօտ մանաւանդ նպատ մը յատկացուց՝ այս միջազգային կազմակերպութեան մէջ մտնելու հարմար, Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրին:

Այս նպատին մէկ մասին ներկայ եղաւ Պ. Քելլոգ՝ չրջապատուած դիւանագիտութեան ժողովի ամերիկեան պատգամաւորներէն: Ժողովին նախագահը Պ. Հիմանս զայն ողջունեց իբրեւ Արիսթիտ Պրիանի հետ հեղինակը Փարիզի դաչնագրին, որ Ազգերու Դաչնակցութեան դաչինքին հետ, կը կազմէ խաղաղութեան դաչինքը:

Տասնեւվեց պետութեանց ներկայացուցիչներ խօսք առին պաչտպանելու համար՝ ի նպաստ Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրին՝ Սպանիոյ եւ Ցունաստանի պատուիրակութեանց կողմէ, անցեալ չաբթու ներկայացուած բանաձեւը: Այդ պետութիւններն են Աւստրալիա, Պարսկաստան, Իտալիա, Գերմանիա, Փորթուգալ: Անգլիա, Հնդկարիա, Ֆրանսա, Ճապոն, Պուլկարիա, Լեհաստան, Հնդկաստան, Իրլանտա, Աւստրիա, Գանատա եւ Քոլոմպիա:

Բոլոր ճառախօսները ուրախութիւն յայտնեցին եւ չնորհաւորեցին Թուրքիան՝ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ՝ իր մուտքին առթիւ:

Աւստրալիոյ պատուիրակը որ կուտած է կէլիպօլուի մէջ, ոգեկոչեց Թրքական բանակին հերոսութիւնը եւ ուրախութիւն յայտնեց որ Մուսթաֆա Քէմալի հանրապետութիւնը, այսօր, միջազգային գործակցութեան քաղաքականութիւն մը կը կիրարկէ:

Իտալիոյ ներկայացուցիչը չեչտեց Իտալացիներու մասնաւոր ուրախութիւնը՝ նկատի առնելով Թուրք հանրապետութեան հետ՝ իրենց մտերմական յարաբերութիւնները:

Գերմանիոյ ներկայացուցիչը՝ յանձին Թուրքիոյ ողջունեց «հաւատարիմ, հին բարեկամ մը»: Փորթուգալի պատուիրակը իր երկրին հաւանութիւնը եւ անոր բարեկամական չնորհաւորութիւնները յայտնեց:

Անգլիոյ ներկայացուցիչը Թուրքիոյ այս անդամակցութեան մէջ խմբագրեց Ազգերու Դաչնակցութեան մէկ նոր յաւելդիմութիւնը՝ դէպ ի տեղերականացում եւ գովքը հիւսեց Թրքական քաղաքականութեան՝ որ չէ սահմանափակուած Եւրոպայի մէջ: Թուրքիոյ անդամակցութեան մէկ նշմարեց նոր յաւելդիմութիւն մը՝ դէպ ի տեղերականացում: — Այս ժողովին մէջ արտասանուած բառերն, ըսաւ, նշանն են այն բանին որ կը մոռցուի, նպաստելու համար խաղաղութեան կազմակերպման: Եւրոպայի մէջ աւելցուց՝ Թուրքիոյ ամէնէն հին բարեկամութիւնն եղաւ Ֆրանսայինը՝ որուն մեծ թագաւորը գայթակղութեան տեղի կուտար, ըսելով թէ ինքը հաւատացեալներու հրամանատարն է»:

Ուրախութիւն յայտնեց նաեւ Լեհաստանի ներկայացուցիչը: Իսկ Քոլոմպիոյ պատուիրակը՝ ողջունեց Թուրքիան, որ մարդկութեան ամէնէն մեծ պատմութիւններէն մէկին ունի: «Մենք, ըսաւ, Սպանիայէն սերածներս՝ ճանչցանք մեր հաւատակիցներուն եւ մեր քաղաքակրթութեան այս թշնամիին քաջութիւնն ու ուղղամտութիւնը: Ժամանակները փոխուած են: Այսօր, հաճոյքով կ'ընդունինք մեր մէջ՝ այս նոր անդամը»:

Նախագահը Պ. Փօլ Հիմանս հաստատեց ժողովին միաձայնութիւնը: Այսպէս հրաւէրը պիտի ուղղուի էնկիւրիի կառավարութեան, եւ որովհետեւ կասկած չկայ թէ Թուրքիա պիտի հաւանի մտնել Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ, նոր նիստ մը պիտի գումարուի յուլիս 18ին, երկուչաբթի օր, յայտարարելու համար Թուրքիոյ վերջնական մուտքը Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ:

ՆՈՐ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՕԶԱՆԻ ՄԷՋ

Գերմանական նոր առաջարկ մը

Լօզանի ժողովը օրհասական եռուզեռ մը կ'ապրի երկու օրէ ի վեր: Տեսակցութիւններ Անգլիոյ վարչապետին, Իտալիոյ արտաքին նախարարին, Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն միջեւ փոխադարձաբար:

Հինգերու դիւանը իր մշակած բանաձեւին մասին՝ Գերմանիներուն հետ բանակցութեան մտնելէ առաջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ անձնապատ պայմաններու տակ: Ֆրանսացիները որ կը կարծէին թէ բանաձեւի կէտերուն շուրջ կատարեալ համաձայնութեան մէջ էին Անգլիացիներուն հետ, պահ մը այն տպաւորութիւնը կրեցին թէ սխալած են: Վէճը գլխաւորաբար դարձաւ Վերսայլի դաշնագրին 8րդ գլուխին 231րդ յօդուածին շուրջ: Ֆրանսայի եւրոպական նախարարը այդ առթիւ շեշտեց թէ այդ կէտին վրայ համաձայնութիւնը գոյացած է հատուցումներու շուրջ, թէ եւրոպական յանձնառութիւնները որոնք նշանակուած են դաշնագրին 8րդ մասին մէջ կը ջնջուին. բայց ո՛չ բարոյական յանձնառութիւնները:

Դիւանին ներկայացուցած բանաձեւերը՝ որոնց շուրջ սկզբունքի համաձայնութիւն մը գոյացած է փրանսական եւ անգլիական պատուիրակութեանց միջեւ հետեւեալ կէտերը կը շօշափեն.

1) *Հատուցումներու մասին ընդհանուր համաձայնութիւն մը, որ հաւանութեանը պէտք է արժանանայ Լօզանի աչխատանքներուն մասնակցող պետութեանց:*

2) *Քաղաքական խաղաղութեան յայտարարութիւն մը:*

3) *Անգլեւֆրանսական համաձայնութիւն մը Անգլիոյ հանդէպ պարտքերու մասին:*

4) *Անգլեւիտալական համաձայնութիւն մը Անգլիոյ հանդէպ Իտալիոյ պատերազմական պարտքերուն մասին:*

5) *Ցունիս 17ի վճարումներու յետաձգումը երկարող վաւերագիր մը:*

6) *Համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին վերաբերեալ յայտարարութիւն մը:*

Դիւանին ժողովէն յետոյ, Անգլիոյ վարչապետը յայտնեց Փրանսական պատուիրակութեան թէ գերմանական պատուիրակութիւնը նոր առաջարկով ներկայացուցեր է եւ տրամադիր է վճարելու 3 միլիառ ոսկի մառ եւ ամէն ջանք թափեց, որպէս զի Փրանսական եւ գերմանական պատուիրակութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը գոյանայ:

ՋԻՆԱՔԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀՈՒՎԸՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ՇՈՒՐՋ

Զինաթափութեան ժողովի դիւանը նիստ գումարեց ժընեւի մէջ եւ այդ նիստը բաղմաթական կարեւորութիւն մը ստացաւ:

Անգլիոյ արտաքին նախարարին ճաչ Սայմընի առաջարկով, որուն հաւանութիւն յայտնեցին Փրանսայի պատուիրակը պատերազմական նախարար Փօլ Պոնքուր եւ ամերիկեան պատուիրակը կիպսըն, դիւանը որոշեց ընդհանուր յանձնախումբին 2-3 նիստերը յատկացնել՝ լսելու համար այն պատուիրակութիւնները՝ որոնք տակաւին իրենց դիրքը չեն յայտնած հանդէպ Հուվըրի զինաթափութեան ծրագրին:

Այդ նիստերէն յետոյ է որ ընդհանուր յանձնախումբը իր աչքին առջեւ պիտի ունենայ բանաձեւի նախագիծ մը որ պիտի ներկայացնէ այն կէտերը՝ որոնց շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է:Կ'ենթադրուի թէ այդ կէտերը հետեւեալներն են.

1) *Այն կէտերը որոնց շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է Անգլիոյ, Փրանսայի եւ Ամերիկայի պատուիրակութեանց մէջեւ:*

2) *Այն կէտերը՝ որոնց շուրջ համաձայնութեան եկած են երկրորդական պետութիւնները:*

Գլխաւորաբար ուրեմն, քիմիական պատերազմը, օդանաւային ռմբակոծումը, զինաթափութեան մնայուն յանձնախումբը, պատերազմական եւ խումուտքի կրճատման հսկողութիւնը եւ հնդկաստանի նման տիրապետութեանց հարցերը պիտի քննարկուին:

Գալով նախազգաի Հուվըրի զինաթափութեան ծրագրին, սկզբունքի վիճաբանութիւն մը չէ որ տեղի պիտի ունենայ, երբ պատուիրակութիւնները հրաւիրուին իրենց տեսակէտները յայտնելու: Այս վիճաբանութիւնը տեղի պիտի ունենայ յետագային, երբ պետութիւնները բննած ըլլան ծրագիրը եւ մասնագէտներու յանձնախումբերը վերջացուցած ըլլան անոր մասնագիտական ուսումնասիրութիւնը:

Զինաթափութեան դիւանի նիստին, Անգլիոյ արտաքին նախարարը ճաչ Սայմընն յայտնեց թէ Անգլիա ի վիճակի է աւելի յանդուգն ծրագիր առաջարկելու զինաթափութեան ժողովին: Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը պատասխանեց թէ ուրիշ պատուիրակութիւններ ալ կրնան նոյն բաղձանքը ունենալ, սակայն դժբախտութիւնը հոն է որ բոլոր յանդուգն առաջարկները նոյն վերջնական նպատակը չեն հետապնդեր եւ հետեւաբար, աւելի լաւ է կանգ առնել միջակ այլ ընդհանուր չափի մը վրայ:

Իսկ Գերմանիոյ ներկայացուցիչը հեգնանքով դիտել տուաւ թէ տակաւին որ եւ է կէտի շուրջ որ եւ է ընդհանուր համաձայնութիւն չէ գոյացած:

Բանակներու թիւի հարցը չերեւիր այն կէտերուն մէջ, որոնց շուրջ իբր թէ սկզբունքով՝ համաձայնութիւն է գոյացած: Ճշմարտութիւնն այն է որ այս հարցը վէճերու եւ անհամաձայնութեանց դուռ բացած է եւ այդ վէճերը՝ ընդհանուր յանձնախումբին մէջ կրնան լուծուիլ՝ երկար վիճաբանութիւններէն յետոյ:

Այս հարցին մէջ՝ տարակարծութիւնը գլխաւորաբար կը կայանայ առնոր մէջ որ, բազմաթիւ պետութիւններ — որոնց կարգին նաեւ Ֆրանսա, կը պնդեն թէ բանակ ըսելով պէտք է հասկնալ ոչ միայն իրական բանակը, այլ եւ մարտական օրէնքն կազմակերպուած միութիւնները. մինչ ուրիշ պետութիւններ — ինչպէս Իտալիա, Գերմանիա եւ Ռուսիա, կը հակառակին այս տեսակէտին:

ԹՐՔԱԿԱՆ թերթերը կը գրեն թէ փրանսական ելմտական մեծ խմբակ մը, կէսը փրանսական եւ միւս կէսը բրիական դրամատուներու կողմէ ապահովուելու պայմանով, Թուրքիոյ մէջ մեծ դրամատուն մը հաստատելու փափաք յայտնած է:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

«Հայրենիք» օրաթերթը գեղեցիկ մտածումն ունեցած է անգլիերէնով հարցարան մը կազմելու եւ դիմելու Ամերիկահայ նորահաս սերունդին:

Հարցումը կ'ուղղուի ամերիկեան կրթութիւն առացած երիտասարդութեան գիտնալու համար թէ՝ իրենց առօրեայ կեանքին մէջ կը գիտակցի՞ն որ իրենք հայ են եւ ի՞նչպէս կ'արտայայտուի այդ գիտակցութիւնը, թէ՝ ասոնք որ եւ է պարտականութիւն կը զգա՞ն դէպ ի Ամերիկահայութիւնն կամ դէպ ի ամբողջ հայ ժողովուրդը, թէ՝ անոնք հայերէն կը կարդա՞ն կամ անգլիերէն լեզուով՝ Հայոց մասին գրուած գիրքերը կը կարդա՞ն. թէ՝ կը փափաքի՞ն ունենալ անգլիերէն լեզուով չաբաթաթերթ մը կամ ամսագիր մը երիտասարդութեան համար. թէ՝ ի՞նչ է իրենց վերաբերմունքը դէպ ի հին սերունդը, եւն., եւն.:

Այս հարցարանին պատասխանները սկսան տեղալ, հարցարանի հրատարակութենէն քանի մը օր յետոյ: Հայրենիքը սկսած է հրատարակել անգլիերէնով գրուած պատասխանները, համառօտ թարգմանութիւնը կցելով անոնց:

Ուրախալի է երիտասարդութեան այս հետաքրքրութիւնը: Անոնց արտայայտած մտքերը խիստ չափազանց են: Այս պատասխանները, գոնէ նուազագոյն չափով պիտի կրնան պարզել մտայնութիւնը նորահաս սերունդին եւ գործակցութեան դեռին մը ստեղծել, ուր հին ու նոր սերունդը եթէ ոչ զուգահեռ քալելու հնարաւորութիւն պիտի ունենան, գոնէ իրար պիտի ճանչնան եւ գիտակցութիւն պիտի ունենան ապագայ քայլերու մասին:

Անջրպետը հին եւ նոր սերունդին մէջ չատ մեծ է, ինչ որ կը վերաբերի Ամերիկահայութեան: Մեր միւս գաղութները, — Պարսկաստան, Սուրիա եւ Եգիպտոս ունին, որոշ չափով հայեցի դաստիարակութիւն եւ նոր սերունդը հին սերունդի ժառանգորդը կը հանդիսանայ: Տարբերութիւնը տարիքի եւ նոր ըմբռնումներու մէջ կը կայանայ: Յունաստան, Ռումանիա, Խորհրդահայաստան նահապետական են կան կրթութեամբ, հայերէն լեզուի գործածութեամբ տակաւին հեռացած չէ հին սերունդէն:

Մինչդեռ Ամերիկահայութեան պարագան բոլորովին տարբեր է: Ամերիկահայը ասկէ 20—25 տարի առաջ տուաւ այն միջին սերունդը որ հայկական կէս կրթութիւն մը ունէր, եւ իր բարձրագոյն կրթութիւնը ստացաւ Ամերիկայի մէջ: Այդ սերունդը կապուած մնաց հայ չրջապատին: Ամերիկահայ այս մտայնանշուած սերունդը կը համապատասխանէ այն նորահաս սերունդին, որ այժմ կը հաւաննայ Ֆրանսայի մէջ, որ բաւական հայերէն գիտէ եւ իր ամբողջական կրթութիւնը կը ստանայ Ֆրանսական բարձրագոյն ղպրոցներուն մէջ: Այս սերունդի մասին ուրիշ անգամ մը կ'անդրադառնամ: Այժմ նկատի առնենք Ամերիկահայ մեծ գաղութի այդ բազմահազար պատանեկութիւնն ու երիտասարդութիւնը, որ իր կրթութեան բեռումով կարուած է հայ իրականութենէն: Ինչպոյ առարկան այս սերունդն է:

Հետաքրքրական է դիտել թէ ի՞նչպէս կազմուեցաւ այդ սերունդը եւ ինչո՞ւ համար անջրպետը հին եւ նոր սերունդին միջեւ այդքան ակնբախ է Ամերիկայի մէջ:

Այս վերջին 25 տարուան ընթացքին հասած նոր սերունդը Ամերիկահայութեան ստուար մէկ մասը կը կազմէ: Եթէ հաշուենք Ամերիկայի Հայերուն թիւը 130,000, վստահօրէն կրնանք ըսել որ այդ թիւի 40 տո հարիւրը 1էն մինչեւ 30 տարեկանները կը կազմեն: Որով մօտ 50 հազարի կը հասնի Ամերիկայի երիտասարդ հայութիւնը: Այս թիւէն կարելի է հանել մօտ 10 հազար հոգի, որ հայկական չրջանակին հետ կապուած է կամ դուրսէն եկած է: Անդին կը մնայ 40 հազար հոգի, որ իր կրթութիւնը ստացած է, կամ կը չարունակէ ստանալ ամերիկեան հաստատութիւններուն մէջ:

Արդ, այս նոր զանգուածը առաջ եկած է այնպիսի գաղութէ մը, որ իր կրթութեամբ չատ նախնական էր, կամ գրեթէ անգրագէտ: Ընտանեկան նիստ ու կացով հայկական դաստիարակը կը ներկայացնէր իսկ իր քաղաքական արտայայտութեամբ՝ կապուած էր հայկական քաղաքական կուսակցութիւններուն: Կար խոչոր զանգուած մը, որ գրել – կարդալ չգիտէր, կուսակցութիւններու չէր պատկաներ, կ'ապրէր իր նախնական բարքովը եւ չատ անգամ՝ թրքախօս էր: Երիտասարդ սերունդը կապուելով ամերիկեան դպրոցներուն եւ երիտասարդական մրութիւններուն, թէ իր կրթութեամբ եւ թէ իր նոր բարք ու վարքով, ամբողջովին կը կտրուէր իր ընտանեկան միջավայրէն: Հայկական դպրոցներու չգոյութեան պատճառով հայերէնը կ'անգիտանար, որով չէր կարող հետեւիլ հայերէն թերթերուն: Միւս կողմէ, հայ քաղաքական կուսակցութիւնները հիմնուելով հին սերունդին վրայ, որպէս ազատագրութեան ձգտող տարրի, ինք եւ թափանցող միջոցներ ձեռք չէին առներ իրենց կապելու նոր սերունդը: Ընդհանուր կարծիք էր թէ՝ նոր սերունդը, որ անգլիերէն կը խօսի միայն, եւ ամերիկեան չրջանակներուն կապուած է, անդիտակից է հայ ժողովուրդի պահանջներուն:

Ահա, այս պայմաններուն մէջ կը հասունայ ամերիկահայ նոր սերունդը, կ'ընտելանայ իր միջավայրին, կ'ունենայ իր ուրոյն կեանքը, եւ կապերը կը բարակնային հայ հին զգացումին հետ: Փաստօրէն հոն, այժմ, ամերիկեան կրթութեամբ եւ հոգեբանութեամբ ամբողջական հայ մը հասակ կը նետէ:

Ճիշդ է, կամաւորական չարժման եւ Հ. Հանրապետութեան կազմութեան օրերուն, հոգեբանական բեկումներ տեղի ունեցան, բայց սերունդէ սերունդ կապ հաստատելու եւ իրարու չարունակող ժառանգորդներ ստեղծելու համար՝ սիստեմաթիկ աշխատանք պէտք էր, ինչ որ պակսեցաւ մինչեւ այսօր:

Հիմա, «Հայրենիք»ի նախաձեռնութիւնը, թէեւ ուշացած, կուգայ ձեռնամուխ ըլլալու մեծ գործի մը, կապելու նոր եւ հին սերունդները իրարու, անոնց հոգեկան ժառանգութիւնը փոխանակելու եւ չարունակելի սերունդներուն համար գծելու ապագայ ուղղին նախ մը: Հարցարանի ոգին այս բանին կը ձգտի:

Պատասխանները տակաւին պիտի չատանան եւ թերեւս յայտնութիւններ ըլլան մեզի համար: Շատերու կարծիքին չափ՝ անտարբեր չէ այդ սերունդը հանդէպ հայ կեանքին: Ոմանք հայերէն դիտեն խօսիլ եւ քիչ մը կը գրել: Շատերը անգլիերէն լեզուով չատ բան կարդացած են հայութեան մասին. ինչ որ կարեւոր է, այս պարագային, այն է թէ՝ ամերիկահայ դեկավար մտաւորականութիւնը պիտի կրնա՞յ անմիջապէս ըմբռնել նոր սերունդի հոգեբանութիւնը եւ գործնական ելք տալ անոր ձգտումներուն:

Մէկ-երկու պատասխաններուն մէջ կարդացի, — «Հայ դեկավարնե՛ր, մենք հիւանդացանք անընդհատ լսելով սովեալ Հայաստանի մասին...»: Այո, սովեալ Հայաստանի մասին այլեւս լսել չեն ուզեր: Կ'ուզեն քանի մը դրական երեւոյթներ տեսնել, կ'ուզեն կորովի նոր արտայայտութիւն մը լսել: Դրսեկը սերունդ է, ու պէտք ունի խանդավառուելու դրական երեւոյթներով:

«Հայրենիք»ը չպիտի բաւականանայ միայն այս պատասխանները տալով եւ ընդհանուր հետաքրքրութիւն մը առեղծելով, այլ պիտի դիմէ վճռական քայլի մը, հիմնելու «Հայրենիք» չաբաթաթերթը, անգլիերէն լեզուով, որ օրաթերթին եւ «Հայրենիք» ամսագրի կողքին՝ պիտի գայ մեծապոյն բացը դոցելու եւ իր չուրջը հաւաքելու ամերիկահայ երիտասարդ սերունդի մտաւորական ընտրանին:

Բաց ի չաբաթաթերթէն, «Հայրենիք»ը կրնայ նախաձեռնել անգլիերէն լեզուով չարք մը գրքոյկներու հրատարակութեան, որոնք ընթերցման նիւթ դառնան հայ պատանիներուն:

Ահէ երեք – չորս տարի առաջ «Հայրենիք» օրաթերթին մէջ «երիտասարդ սերունդի դաստիարակութիւնը» վերնագրով երկու յօդուածներ գրեցի: Այդ յօդուածներով առանձնապէս քննութեան կ'առնէի ամերիկահայ նոր սերունդի խնդիրը եւ կը թելադրէի անգլիերէն հրատարակութիւններու ձեռնարկել եւ Հայոց պատմութիւնը, գրականութիւնը, ազգագրական չարժումները գրի առնել այն մեթոտներով, ինչ մեթոտներով [illegible] որ ամերիկանացած նոր հայութիւն մըն է, ու այդ ճանապարհով պայքարել հայեցի դաստիարակութեան: Որովհետեւ հայերէնով սկսուած դործը անկարելիութեան պիտի բախէր, ու նոր սերունդի հսկայ զանգուածը պիտի մնար հեռու մեր բոլոր ջանքերէն: Մինչդեռ անգլիերէնով սկսուած գործը պիտի ընթանար այդ երիտասարդութեան սիրած եւ ծանօթ հունով, որ հետզհետէ պիտի թեքէր դէպ ի հայկական ընդհանուր մտահոգութիւնները:

«Հայրենիք»ը նախաձեռնութիւն ըսանձնեցինք յետոյ, պէտք է անցնի գործին: Որովհետեւ ես վստահ եմ թէ, եթէ այսօր «Հայրենիք» օրաթերթը 5000 բաժանորդ ունի հին սերունդէն, «Շաբաթաթերթը Հայրենիք» (անգլիերէն), չանցած հինգ տարի, 5000էն աւելի բաժանորդ պիտի ունենայ նոր սերունդէն:

Այս կապակցութեամբ, եթէ հին սերունդը հայեցի դաստիարակութեան պիտի նպաստէ, նոր սերունդը հայ ժողովուրդին պիտի կապէ եւ ապրեցնէ զայն մեր ազգային յոյզերով, նոր սերունդն ալ իր կարգին՝ հին ու փտած կազմին պիտի բերէ իր առողջ դաստիարակութիւնը, դրական ձգտումները, թարմ ու կորովի ոգին:

Կ. ՍԱՄՈՒԻՆԻ

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Կառավարութեան դիրքը

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երեսփոխան ժողովը նախորդ օր գրաւեցաւ անգործութեան հարցով: Այս առթիւ, ի պատասխան բազմաթիւ հարցապնդումներու, Աշխատանքի նախարարը Պ. Տալիմիէ, ճառի մը մէջ ամփոփեց կացութիւնը եւ պարզեց կառավարութեան կիրարկած միջոցները՝ մեղմացնելու համար անգործութեան չարաչար հետեւանքները: Ահա կարեւոր հատուածները՝ նախարարին ճառին:

ՆՊԱՍՏԻ 180 ՕՐԸ

— Ամէնէն կարեւոր հարցն է ներպաստի համար նշանակուած 180 օրուան սահմանը:

Այս ժամանակը անցնելուն, նախապէս ընդունուած եւ կիրարկուած դրութեան համաձայն, նպաստը կը ջնջուէր, եւ անգործը կը ստիպուէր դիմելու բարեգործական հաստատութեանց:

Նախորդ օրէնսդրական շրջանին, յայտարարեր էի թէ նպաստի այդ եղանակը անընդունելի է եւ ոչ – գործնական: Այսօր, դեռ կարծիքս չեմ փոխած:

Անընդունելի՝ որովհետեւ անգործը կը դարձնէր պատասխանատու տագնապի մը տեւողութեան համար, որուն զոհն էր միայն: Վեց ամսուան դժուարին կեանքէ մը յետոյ, կը ներուագեցնէին անոր ապրուստի միջոցները, եւ զայն կը ստիպէին որ խնդրարկու մը դառնար:

Գործնական չէր, որովհետեւ ո՛չ ոք կ'անգիտանայ թէ սովորական ժամանակի մէջ, բարեգործական հաստատութեանց աղբիւրները սահմանափակ են: Անոնք դժուարութիւն կը կրեն կատարելու իրենց պարտականութիւնը եւ չեն կրնար աւելի ծանր բեռան տակ մտնել:

Այս կացութիւնը ուսումնագործող հրամանագիրը ետ առնուեցաւ: Աւելցնեմ թէ նպաստի 180 օրուան սահմանափակման ջնջումը չպիտի ստիպէ զիս որ յատկացեալ վարկեր պահանջեմ 1932ի տարեշրջանին համար:

Աշխատանքի նախարարը յայտնեց նաեւ թէ ինչ կատարած է արհեստաւորներու եւ մտքի աշխատաւորներուն համար, որոնք վարձուորներ չեն, բայց նոյնքան խոր թշուառութեան մատնուած են:

—Որովհետեւ անգործութեան հանրային նպաստի սնտուկը օժանդակութիւն չէ տրամադրած ասոնց մասին, նախատեսեցինք փոխադարձ օգնութեան սնտուկի կազմութիւնը, նման ասոնց որ փոխադարձ օգնութեան ընկերութիւններ ստեղծած են իրենց համախոհներուն համար:

Հսկողութիւնը դիւրին չպիտի ըլլայ: Բայց մասամբ այս անպատեհութեան առաջքը պիտի առնուի, անդամները ստիպելով որ անդամավճարով մը մասնակցին: Սակայն տագնապէն վնասուած աշխատաւորներէն ի՞նչպէս պահանջել որ սնտուկի կազմութեան անհրաժեշտ գումարը հայթայթեն:

Մտածեցինք թէ բանի որ ելմտական վարկ չէ յատկացուած, կարելի է փոխատուութիւններ ընել անոնց՝ արհեստաւորներու զարգացման յատկացուած գումարներէն:

Այս նպատակով ալ օրինագիծ մը ներկայացուած է:

ՆՊԱՍՏ ԲՈԼՈՐ ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵՐՈՒՆ

Ցարդ, անգործութեան նպաստէն կ'օգտուէին միայն անգործները, որոնց բնակած վայրին մէջ անգործութեան սնտուկ կար: Աշխատանքի նախարարը հրամանագրով մը հրաւիրած է նահանգապետները որ իրենց կարելիին ընեն՝ որպէս զի համայնքները հաստատեն իրենց նպաստի սնտուկը:

Այն պարագային որ համայնքները մերժեն, անգործները պիտի կապուին նահանգային սնտուկին՝ որուն պիտի մասնակցին համայնքները:

Բայց գեղծումներու առաջքն առնելու համար, այս մասին պատրաստուած օրինագիծ մը կը նախատեսէ խիստ պատիժներ՝ գեղծարարներուն եւ անոնց մեղսակիցներուն:

ԿԷՍ – ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

1931 յուլիս 8ի հրամանագիր մը՝ կէս – անգործներու օժանդակութիւնը կը սահմանափակէր 18 շաբթուան: Այս պայմանաժամն ալ վերցուած է յուլիս 25ի նոր հրամանագրով:

Կէս – անգործներու օժանդակութիւնը ցարդ կը կատարուէր տեղական սնտուկներով, աշխատաւորական եւ գործատիրական ընկերութիւններով:

Պատպետատա ու 1 սրջհամայնական սնտուկներ կան որոնք կը նպաստեն 16,067 կէս – անգործներու: Ցուլիս 15ի համար տեղեկագիր ուղած եմ նահանգային սպասարկութիւններէն: Անմիջապէս որ ստանամ այդ տեղեկագիրը, հրամանագրի նախագիծ մը պիտի ղրկուի ելմտական նախարարին, որպէս զի յարգուին կառավարութեան յանձնառութիւնները:

ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Աշխատանքի նախարարը անդրադառնալով օտար գործաւորներու հարցին, յայտնեց թէ ներկայ մերժելը չ օտար գործաւորներու խնդրանքը՝ Ֆրանսա մտնելու: Եւ արդիւնքը՝ այսօր հետեւեալն է.

— 1930 մայիսին, Ֆրանսա մտած են 16,454 օտարներ. Ֆրանսայէն մեկնած են 3433 օտարականներ: 1931 մայիսին՝ մուտք՝ 12,400, ելք՝ 4433: 1932 մայիսին՝ մուտք՝ 309, ելք՝ 7 հազար 356: Ցունիսին մուտք՝ 219, ելք՝ 6282: 1931ին Ֆրանսայէն մեկնած են 168,000 օտար աշխատաւորներ. իսկ այս տարուան առաջին հինգ ամիսներուն ընթացքին՝ 124,000 օտարականներ:

Աշխատանքի նախարարը ծանրանալով մէկտեղ նաեւ Ֆրանսայի աշխատաւորներուն գործ հայթայթելու անհրաժեշտութեան մասին, յայտնեց թէ խօսք չէ կրնար ըլլալ իրենց երկրի բռնապետներուն յանձնելու անոնք՝ որոնց համար Ֆրանսան ապաստան մըն է:

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Խօսելով շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի սկզբունքին մասին, Աշխատանքի նախարարը ցոյն կարծիքը յայտնեց թէ այս հարցը պէտք է կարգադրուի միջազգային գետնի վրայ. Արդէն Աշխատանքի միջազգային համագումարը հարցը ենթարկած է ուսումնասիրութեան: Աշխատանքի նախարարը ամբողջովին պիտի օժանդակէ այս ուսումնասիրութեան, բայց Ֆրանսա չի կրնար կիրարկել շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի սկզբունքը, երբ ան չէ ընդունուած տակաւին եւ է երկրի օրէնսդրութեան մէջ:

Նախարարը առաջարկեց խորհրդարանին վաւերացնել երկու պայմանադրութիւններ՝ որոնք աշխատանքը կը սահմանափակեն ամբողջական ազատութեան եւ ոչ – ճարտարարուեստական գործարաններու մէջ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՆՔ ԱՅՍՊԷ

— :-: —

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

Պէյրութի մէջ ազգային հիմնական կուժիւնները զարձած են անուէր ա դարակ մը, ուր հոգատէր կտրած ե իրենք իրենց ազգային վարկի մակդիր տուած մէկ քանի ոչ իրա տասու մարդիկ, որոնք համաձայն իրենց ցանկութեան կը չափեն ու ձեւերն ազգային գործերը ու իրե քժահաճոյքին համաձայն կը մ տակարարեն հանրային գումարներ Հաշուետու չեն զլար իրենք գ րենք այս ժողովուրդին, որովհետ ժողովուրդէն չեն ընտրուած եւ յամառին իշխանութեան գլուխ ինայ:

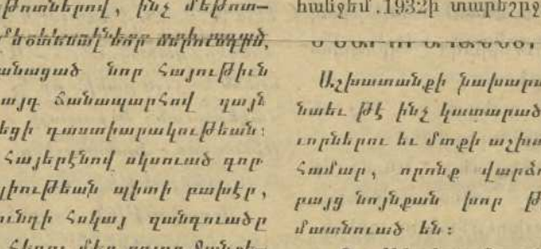
Պատմենք ապօրինի եւ քժահա նի հոգաբարձութեան գանձապա Պ. Վահան Տիրացուեան պատգ նպարտավաճառի խանութ էր բացա Զգոնանալով նպաստավճառութեն բացած էր նաեւ պանդոկ մը:

Մենք գիտէինք որ Պ. Վ. Տիրա ցուեան իր խանութը պարտքով ե բացած: Աւելի քան վեց ամիսէ իվե լուր կը շրջէր թէ իր պարտքերը չիկրնար վճարել, որով յայտնի էր սնանկութիւնը: Պ. Տիրացուեա ներկայիս կը գոնուի բանտը եւ գաբարձութեան մնտուկը գոնուա ազգ. վարժարանի երկու հարիւր կ'ին կը գոնուի մօտը, իբրեւ հոգ բարձութեան գանձապահ:

Նմանապէս հոգաբարձութեան տեներ պատ Պ. Արմենակ Չէրքէզեա շատ յաճախ իր պէտքերուն համա կը գործածէր դպրոցին լումանե:

Ս. Նշան ազգ. երկսեռ վարժար նը այս տարի ունի 1300 սակի բա Այս բացը զոցելու համար, հոգ բարձութիւնը ձեռնարկած է հանդ

(*) Արարատ անունը Ս. գրոց մէջ գործածուած է իբրեւ երկիր կամ թագաւորութիւն. «պատուէր տուէ՛ի Արարատի, Մինոիի եւ Ասքանազի թագաւորութիւններուն, որ անոր (Բաբելոնի) վրայ գան» (Երեմիա Գլ. ԾԱ – 27):

ԱՐԱՐԱՏ (Լուսանկարուած 1926ին)

(*) Արարատ անունը գրուած է Ասորեստանի սեպագիր արձանագրութիւններուն մէջ Ուրարտու կամ Նաիրի երկրին համար: Հայերը Ուրարտուն կը կոչեն Արարատ, որ նշանակէ Արեւ երկիր, որ աւելի կը ճիշդ կը թուի:

Ե. դարու հայ մատենագիրները՝ Ագաթանգեղոս, Բիւզանդ, Ղազար Փարպեցի, Կորիւն, Եղիշէ եւ Մովսէս Խորենացի թէ՛ ամբողջ Հայաստանի իմաստով առած եւ թէ Հայաստանի 15 նահանգներէն (Այրարատեան Նահանգ) մին նկատած են Արարատը:

Իբր լեռ՝ Արարատ անունը գործածուելէ առաջ Հայերը սոյն լեռը կ'անուանէին Մասիս: Թէեւ այժմ ամենամժողովրդականը եւ գործնականը Արարատ անունն է:

Արարատ անունը, որ հայկական չէ, նախ գործածած են Ասորեստանցիներն ու Բաբելացիները եւ ապա Հրեաներուն եւ Պարսիկներուն միջոցաւ փոխանցուած է Հայերուն:

Մկրտիչ Աիւելի ԱՐԱՐԱՏ.— Արարատ անուն փոքր լեռ մը կայ Աւստրալիա Մելպուրնի մօտ (*). Նոյնպէս համանուն փոքր քաղաք մը կայ կղզիին մէջ: Իսկ Հիւսիսային Ամերիկայի Վիրճինիա, Աւստամա եւ Բինսիլվանիա նահանգներուն մէջ կայ մէկ մէկ Արարատ անունով փոքր քաղաք: Բայց այս բոլոր Արարատները իրենց անունը կ'առնեն Հայաստանի Արարատէն:

ՏԵՂԸ ԵՒ ԴԻՐՔԸ.— Արարատ լեռը կը գոնուի հիւսիսային լայնութեան 39°, 42'ի եւ արեւելեան երկայնութեան 61°, 86'ի վրայ. դիրք մը որ բոլոր աշխարհագիրներու ուշադրութիւնը գրաւած է. ինչպէս երկու դերման գիտուններ՝ Ալեքսանտր Փոն Հումպոլտ եւ Գառլ Ռիթթէր դիտած են որ Արարատ Հին – ցամաքին մէջ, Բարեյաւոյց Գլուխէն մինչեւ Պեհրինկայի նեղուցը տարածուող դաշտաւարիններուն ամենաերկայն դիծին կեդրոնական հանգոյցը կը ձեւացնէ, նոյնպէս Սեւ եւ Կասպից ծովերուն միջեւ հաւասար հեռաւորութեան վրայ գոնուելով եւ ըլլալով Միջագետքի մեծ դաշտագետինին հիւսիսային ծայրը, այս լեռը երկու հաւասար մասերու կը բաժնէ Ճիպրալթարի պայքալ լիճը տարածուող անապատներուն եւ ներքին ծովերուն ցած մակերէսին երկայն գիծը:

Արարատի հիւսիսը կը տարածուի մրրային (alluvion) կազմութեամբ բասխի դաշտը (*) 800 — 900 մեդր բարձրութեան վրայ, իսկ հարաւայ արեւմուտքը կը գոնուի Պայազիտ լեռնագաւառը՝ ծովին մակերեսէն 150 մեդր բարձրութեամբ:

Արարատ երկու գագաթ ունի, Մեծ Մասիս եւ Փոքր–Մասիս, որոնք բարմէ 800 մեդր յայնութեամբ 2705 մեդր խորութեամբ կիրճով բաժնուած են: Փոքր – Մասիս կը գոնուի Մեծ – Մասիսի հարաւային արեւելքը եւ ունի գրեթէ կանոնաւոր կոնաձեւ կամ քառանկիւն բրգաձեւ գագաթ մը, որուն ծայրը թեթեւակի կլորցած է. Մեծ – Մասիս ունի կոնաձեւ գագաթ մը՝ զոյգ ծայրերով, բայց բազմաթիւ անկանոնութիւններով, որոնք կը գոնուին խիստ չափանաւորապէս անոր արեւմտեան հարաւային կողերուն վրայ:

ՅՈՎՀ. ՊԱՊԻԶԵԱՆ

(*) Մելպուրնէն 75 քիլոմեդր դէպի արեւելք:

(*) Հռոմայեցիներուն Campus Arxeni կոչածը:

(Շար.)

ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՅՐԸ

(Վ. Ի Գ)

Վ. ՍԱՍՆ

Գիշերօթիկ մեր վիճակախաղում մի ուրիշ տիպ էլ կար, որ ամեն անգամ ինձ ստիպում էր ժպտալ։ Դա ուսուցչուհի Ասյա Ալեքսանդրովնան էր։ Նա ամեն անգամ, երբ ինձ տեսնում էր, ասում էր.

— Ա՛յ, ահա և մեր ճարտասանը։ Ասա, տղա՛ս, ինչ ես ուզում։

Ես ամաչում էի, կարմրում, ոչինչ չէի կարողանում ասել։ Ասյա Ալեքսանդրովնան ինձ ուղարկում էր տնօրենի մոտ։ Ես գնում էի, բայց ոչինչ չէի ասում։ Տնօրենը հարցնում էր.

— Ի՞նչ է պետք։

Ես ամաչկոտ ձայնով պատասխանում էի.

— Ասյա Ալեքսանդրովնան ուղարկեց...

Տնօրենը ինձ ուղարկում էր ուսուցչուհի Ասյա Ալեքսանդրովնայի մոտ։ Ես գնում էի, բայց ոչինչ չէի ասում։ Ասյա Ալեքսանդրովնան հարցնում էր.

— Ի՞նչ է պետք։

Ես ամաչկոտ ձայնով պատասխանում էի.

— Տնօրենը ուղարկեց...

Ասյա Ալեքսանդրովնան ինձ ուղարկում էր տնօրենի մոտ։ Ես գնում էի, բայց ոչինչ չէի ասում։ Տնօրենը հարցնում էր.

— Ի՞նչ է պետք։

Ես ամաչկոտ ձայնով պատասխանում էի.

— Ասյա Ալեքսանդրովնան

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ Լ.Ի ՄՈՒԼԻՆՕՑԻ Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին կարեւոր օրակարգ: Բացականները նկատի պիտի առնուին:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Ռագմիկ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Պուճուկեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ԱՆԻԼԻՒ-Պուա Բոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Քրիստափոր Ենթակոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆԻ Վարուժան Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի եւ խիստ կարեւոր հարցեր: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԻՄԻՆի Աբարատ խումբի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Կիրակի իրիկուն ժամը 3ին ընկ. Մ. Ժամկոչեանի վերնայարկը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԳԷՈՐԳ ԶԱԻՈՒՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Յ. Դ. Առնուվիլի Ռագմիկ խումբին կողմէ, 17 Յուլիս Կիրակի օր, Ford - Stainsի անտառին մէջ:

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Մէկ Թ'Էթիէնի նորակազմ մասնաճիւղին կողմէ: Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Մալ տի Հարմօնի մէջ:

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿԻՆ Վ. ՍԵՒՐԱԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ ՕՐ. ՀԷՐՄԻՆԷ ՄԻՍԻՔՃԵԱՆ (Կրօնօպոլէն)

եւ Պ. ԲԱԲԿԷՆ ՂԱԶԱՐԻԿԵԱՆ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, նուագ, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական պար փոքրիկներու կողմէ եւ կենդանի պատկեր:

Մ ու տ ք ը պ ա տ ա հ է

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ռուսերական հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

Ջ. Ո. Մրուժեան Փարիզի մասնաճիւղին անդամներէն (ով որ ազատ է) կը խնդրուի տպարան հանդիպիլ կամաւորաբար ԵՐԿՈՒՆՔ ծալելու համար, այս Կիրակի, ժամը 3էն վերջ, 11 rue Louis Blanc.

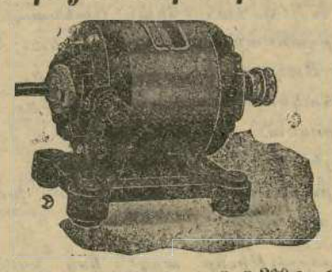
ՄԱՐՍԻԼՅԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ 22 Մայիս Կիրակի օր, ուր մեծամասնութեամբ վարչութեան անդամ ընտրուեցան Պ. Պ. Խաչիկ Համբարձումեան՝ ատենապետ, Յովսէփ Կոչունեան՝ փոխ ատենապետ, Յակոբ Գէորգեան՝ քարտուղար, Վահան Շամլեան գանձապահ, Հայկ Արզումանեան, Գարեգին Մեսրոբեան եւ Վարդգէս Քէչէճեան՝ խորհրդական:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հայրս (Զարշամպացի) Նշան, մայրս՝ Ագապի, Եղբայրս՝ Յարութիւն, Քոյրս Ալիս կամ Աբաքսի: Իմացնել «Յառաջ»ի կամ կարապետ Նշանեանի Mamultein Sanatorium, Djounié, Liban.

— Կը փնտռուի Սիվրիհիսարցի Յակոբ Ուղտենց, որ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իր հասցէն իմացնել «Յառաջ»ի եւ իր եղբօր՝ Գրիգոր Ուղտենցի, c)o Garage Poste, Hmayag Aghapékian, Tauris-Perse (Via U. R. S. S.).

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօճաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ ճաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Զորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
Նախագահութեամբ Վ.ՍԵՄ. ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՓԷԼԷԿԵԱՆԻ

Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

Այս Կիրակի ժամը 2-8, Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի ճաղը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրախօս գործիքներով, զետեղուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ. Բատիօյի գործարատէր Պ. Մարտիկ Պասմաճեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՕՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐԸ ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբի մը եւ ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ:

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ՊԱԼԷԹԻ ԽՈՒՄԲԸ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶՈՒՄԱՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՄԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 23 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ճոխ պիւֆէ՝ մատչելի գիներով ***Մուտք 10 ֆրանք, տղոց համար՝ 5 ֆրանք***

Ոչ ոքի տոմսակ չպիտի ղրկուի: Տոմսակները պիտի ծախուին դաշտահանդէսի մուտքին առջեւ:

Աննկարագրելի պարագային ինանդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի թատերասրահին մէջ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Tram. թիւ 1, իջնել Pont de Sèvres, շոգեկարք Սէն Լազարէն եւ իջնել Gare Sèvres:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի. Տիկին Ագապ Քօլճեան, Այրի Տիկին Ե. Ամիրխանեան, Պ. Միսաք Ամիրխանեան, Պ. Մարտիրոս Քօլճեան (Ամերիկա), Պ. Կիրակոս Քօլճեան (Ամերիկա), Այրի Տիկ. Վ. Քօլճեան եւ զաւակունք, Պապիկ, Կարապետ եւ Օր. Շուշան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրելի զաւկին, քեռորդւոյն եւ հօրեղբօրորդւոյն ՏՕՆԱՊԵՏ ՔՕԼՃԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Յունիս 30ին, 22 տարեկան երիտասարդ հասակին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, խոր սուգի մատնելով իր ծնողքն ու ազգականները:

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
"ԿՈՄԻՏԱՍ" ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ

1930

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ **Salle Gaveau**ի *ՄԷՋ,* **45 Rue la Boëtie**
ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ՝ 90 ՀՈԳԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ

Տիկին Ռօզ Պաստւագրեան (Soliste des Concerts Poulet)

Տիկին Զապէլ Լեւապարեան (ԴԱՇՆԱԿ)

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7 ֆրանք
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԸՐԸ ԵՒ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ

ԾԱՆՕԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը ճիշդ 9ին, երգերու ժամանակ գոները փակ կը մնան, կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղաք չբերել:

Երգահանդէս Վիէնի մէջ

Կազմակերպուած Լիոնի «ԴՈՂԹԱՆ» երկսեռ երգչախումբի կողմէ

Ղեկավարութեամբ Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը կաթոլիք սրահին մէջ:

Յայտագիր.— կոմիտաս վրդ., Գ. Սիւնի, կ. Ջաքարեան, Գ. Պազարեան, Ա. Պարթեւեան եւ Պ. Պետրոսեան:

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՋԱԿ

Նուպար Ամիրխանեան

Բիւ. Մօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Դիներու վրայ կարեւոր զեղչ: Աժան եւ բնաիր կերպասներ: Ա. ֆասօն ալ կը կարէ:

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Ընդրցելի գիներով: Ցանձնարարութիւնները կ'ուղարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարաթաճներուն:

Գիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԴՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ.

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ: Կանոնաւոր յանձնում:

63bis Ave. Carnot-CACHAN (Seine).

Etude de Me ***BERNARD WAHÉ*** **(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 52—73

արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտաբար գատարանները. առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur-le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Բարձր խօսեցէք. չենք լսուի:

— Էլ ինչ կարելի է լսել, երբ փողոցում դժոխային աղմուկն են բարձրացրել, — բացագանչեց Գալլի զայրացած. — Ձեր մօտի լուսամուտը փա՞կ է, Բիքարդօ, այնտեղ ոչինչ չի լսուում: — Ջեմման եւս նայեց:

— Այո — ասաց նա, — լուսամուտը փակ է. կարծեմ փողոցով անց է կենում մի չրջիկ կրկէս կամ դրա նմանի մի բան:

Փողոցից լսուում էր ճիչ ու ծիծաղ, ոտքերի դոփիւն եւ բժժոցների ծնկծնկոց, այս բոլորը խառն մի սարսափելի պղնձէ գործիքի նւագին ու թմբուկի անխնայ զարկերին:

— Ի՞նչ անենք, — ասաց Բիքարդօ, —չի կարելի փողոցում լուսինն պահանջել Ծննդեան ուօներին: Ի՞նչ էիք ասում, Սակկոնի:

— Ասում էի, հետաքրքիր է՝ ինչ կարծիքի են այդ մասին Պիզայում ու Լիվորնոյում: Գուցէ պարոն Բիվարէյը ասէ ոք չտեսաւ Բիվարէյի դէմքը:

Փողոցից անդ էր կենում չրջիկ կրկէսը իր էշ հեծած ծաղրածուներով ու գոյնզգոյն շերտաւոր զգեստներ հագած խեղկատակներով: Կիրակի օրւան գրօսնող բազմութիւնը ճիչ ու ծիծաղով կատակներ էր փոխանակում ու ծաղրածուների հետ թղթէ ժապաւէններ նետում իրար: Սատ – չաքարով լի փոքրիկ քսակները թռչում էին դէպ ի այն սայլակը, ուր նստել էր Կօլոմբինան փետուրներով ու փալիերով զարդարուած կեղծ գանդուրները ճակատին ու չինծու ժպիտը ներկած չրթունքին: Սայլակի հետից գալիս էին մի շարք խայտաբղէտ մարդիկ. փողոցային արաբներ, մուրացիկներ, գլխիկոնծի ուող ծաղրածուներ եւ իրենց ապրանքը գովող մանրավաճառներ: Ներանք խմբուում, կոչում ու ծափահարում էին մէկին, որին Ջեմման չէր կարողանում որոշ տեսնել խիտ բազմութեան միջից: Մի վայրկեան միայն տեսաւ պարզ, որ դա միմոն էր, մի կուզիկ ու հրէշաւոր թզուկ, խեղկատակի հագուստներով ու գլխին բժժոժազարդ մի թղթէ գլխարկ: Անտարակոյս պատկանում էր չրջիկ կրկէսի խմբին ու զարմացնում էր ամբոխը իր ծամածռութիւններովին ու ծոմռումներով:

— Ի՞նչ է պատահել. — ասաց Բիքարդօ մօտենալով պատուհանին: — Ինչո՞վ էք այդպէս յուզուած:

Նա զարմացել էր, որ նրանք թողել էին նման այդ կարգի մի փողոցային տեսարանի համար: Ջեմման չուտ եկաւ:

— Հետաքրքիր մանաւանդ ոչինչ չկայ. — ասաց նա: — Փողոցային կրկէս: Բայց մի այնպիսի ժպտային աղմուկ բարձրացրին, կարծեցի մի մանաւանդ բան է պատահել:

Նա կանգնել էր, մի ձեռքով պատուհանի ցանգը եղրը բռնած, երբ յանկարծ զգաց, թէ ինչպէս Բոռի սառն մատները յուզմամբ սեղմեցին իր ձեռքը:

— Շնորհակալ եմ. — չչնչաց նա կամաց: Ցետոյ փակեց լուսամուտը ու նստեց նրա մօտ պատուհանի վրայ:

— Ներեցէք, պարոններ, — ասաց իր սովորական անփոյթ չէչտով — որ խանգարեցի ձեզ: Նայում էի փողոցային խեղկատակներին. այնպէս հետաքրքիր տեսարան է:

— Սակկոններին ձեզ մի բան էր հարցնում. — ասաց Մարտինի տրտնջոտ: Բոռի վարմունքը նա մի անհեթեթ ցուցամոլութիւն էր համարում. եւ զժգոհ էր, որ Ջեմման այդպէս անտակտ կերպով հետեւել էր նրա օրինակին:

Բոռը վրայից նետեց Պիզայում խրերի դրութեան մասին եղած ամէն հարց, ասելով որ այնտեղ պէնացել էր հանգստանալու: Ցետոյ մի կենդանի վէճ ծագեց հունձքի վերաբերմամբ, վերջն էլ պանդխտի, եւ խօսում էր արագ, անընդհատ, աստիճ կակազելով, որով եւ չափազանց յոգնեցնում էր բոլորին: Կարծես բաւականութիւն էր գտնում իր սեփական ձայնը լսելուց:

Երբ նրատը վերջացաւ, եւ կոմիտէի անդամները ոտքի էլան գրկելու Բիքարդօն մօտեցաւ Մարտինին:

— Ձեր էշն ինձ մօտ չէ՞ք մնայ Ֆաբրիցին ու Սակկոնին խօսք են տուել մնալու:

— Շնորհակալ եմ. միայն խոստացել եմ ուղեկցել տիկին Բօլլային:

— Մինչ իսկապէս վախենում էք որ ես առանձին տուն հասնել չեմ կարող, — ասաց տիկինը ոտքի էլնելով ու վերարկուն առնելով: — Ի հարկին որ նա ձեզ մօտ կը մնայ, լաւ է քի բացւի. այնպէս հաղիւ է դուրս գալիս տնից:

— Եթէ կը կամենաք, ես կ'ուղեկցեմ ձեզ. — մէջ մտաւ Բոռը, — մի եւնոյն է, ես արդէն այն կողմով է գնալու:

— Եթէ ճշմարիտ որ մեր կողմն էք գնալու...

— Իսկ դուք երեկոյեան դէմ ինչ կը հանդիպէ՞ք, Բիվարէյ. — հարցրեց Բիքարդօ մօտեցաւ Մարտինիին:

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 9 ՅՈՒԼԻՍ 1932

9 JUILLET 1932

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1927 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆԻ ՀԱՋԱՐԱԿԱՆԸ

Բարեգործականը զեկոյց մը հրատարակեց, լուսաբանելու Գ. Կիլպէնկեանի հրաժարման պատճառները: Զեկոյցէն կը տեղեկանանք, որ Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը, վերջապէս, յանգած է այն եզրակացութեան թէ՝ նախագահին հրաժարականը անդառնալի է եւ հետեւաբար՝ ընդունած է զայն: Սակայն նոր նախագահ մը չէ կրցած ընտրել եւ ատ այժմ գործը թողած է փոխ-նախագահներուն, ցնոր անօրինութիւն:

Ըստ էութեան չարժէր քննել այն պատճառաբանութիւնները որ ուղղուած են Ազգասէր Յանջեանի մը յարձակումներուն դէմ, եւ ոչ ալ այն իրաւանցումը, որ ցոյց տուած է Բարեգործականի կեդրոնը՝ բողոքելու Արտրդայլին Հայաստանի կառավարութեան, ի պաշտպանութիւն իր նախագահին:

Մեր կարծիքով հրաժարականի այս փաստը եւ Գ. Կիլպէնկեանի անդառնալի որոշումը կը բերեն Բարեգործականի ներքին վտանգին, որմէ ետք չբաւէ այս Միութիւնը, հիւանդագին երեւոյթները յաճախակի պիտի դառնան: Հրաժարականը, այս պարագային, խնդրոյ առարկայ կ'ըլլայ միայն այն չափով, որչափով կ'ուզենք տեսնել Բարեգործականը վերակազմուած եւ ապատուած ներքին մեքենայութիւններէն: Այդ գործին մէջ, Բարեգործականի վարիչներուն եւ Յանջեաններու միջեւ գոյութիւն ունեցող փոխ – յարաբերութիւնները երկրորդական նշանակութիւն ունին:

Բարեգործականի դեկավար չրջանակները եւ անխուսափելի վարիչ – պատուիրակը, լաւ կ'ըլլար որ հանրութիւնը յանձնէին Բարեգործականին հետ կապուած հիմնական խնդիրներով: Մենք այլ եւս ձանձրացած ենք այն դեկոյցներէն, որ վարիչ–պատուիրակը պարբերաբար լոյս ընծայել կը յանձնէ, կարծես Ց. Պատրոնեանի գրածներէն արտագրելով: Ժողովուրդն անմահ Պատրոնեանը կը կարդայ եւ կուշտ ու կուռ կը խնդայ: Սակայն վարիչ – պատուիրակի զեկոյցները տխրութեան կը մատնեն մեր ժողովուրդը, որովհետեւ ան Բարեգործականէն շատ բան կը սպասէ, բայց ոչ երբեք կատակերգութիւն:

Ցաւանք որ, օր մը, հիմնական ու էական խնդիրներն իրենց լուծումը պիտի գտնեն, ու Բարեգործականը չիմնական պարիսպներով կարուած չպիտի մնայ այս ժողովուրդէն:

Այս սպասումն իր կարգին:

Գ. Կիլպէնկեանի հրաժարականը այլ կողմով հետաքրքրական երեւոյթ մը կը պարզէ, որ հոգեպէս կապուած չէ Բարեգործականի ներքին կեանքին հետ, սակայն չահեկան մէկ երեսը կը ներկայացնէ հրապարակ նետուած խնդրին: Այդ, այն վրդովմունքն է, որ յայտ կը բերէն թէ նախագահը, թէ Բարեգործականի վարիչները եւ թէ իրենց համախոհ մամուլը՝ ընդդէմ Յանջեանին եւ իր նմաններուն:

Կարդացէք Գ. Կիլպէնկեանի պատճառաբանութիւնները, մէկ ըրէք Բարեգործականի «բարեմիտ» դիմումը Ս. Հայաստանի կառավարութեան «հերքելու» կոմիտասի քարտուղարի զրպարտութիւնները, պիտի կարծէք որ այս մարդիկը Հրաշէն նոր լիճած են եւ առաջին անգամն է, որ գործ կ'ունենան բոլշեւիկներուն հետ: Այլապէս, եթէ Կիլպէնկեանի մտայնութեամբ գործող մարդիկ անտեղեակ են Յանջեաններու ամէնօրեայ «քեալլագէօզութիւն»–ներէն, վարիչ – պատուիրակը, գոնէ, ատոր տարուան հայ բոլշեւիկեան թերթերուն հետեւած ըլլալու էր, գիտնալու համար թէ՝ անցած ատոր տարիներու ընթացքին՝ չատ աւելի վարկաբեկիչ բաներ ըսուած են իրենց հասցէին, թէ՛ որպէս անհատի եւ թէ որպէս հաւաքականութեան: Եւ ըսած են չատ կոպտութեամբ:

Հետեւաբար, տեղի ունեցած իրարանցումը տխրացուած ենք տղայական գտնել, կամ, ենթագրել որ այս մարդիկ անգիտակից միամիտներ են, անպատասխանատու՝ իրենց պատասխանատու պաշտօնին մէջ:

Անցէք այս պաշտօնատունէն ամբակամար «Ազատագի»ի խմբագրատունը, ուր ատոր տարիէ ի վեր «Ժողտ. Հայաստան» թերթը կը կարդան եւ երբեմն ալ «բարեկամութիւն» կը խաղան հայ բոլշեւիկներուն հետ: «Ազատագ»ի խմբագիրը նոր լեռնէն իջած անգէտ հովիւի մը պէս կը գրէ.

— «Քեալլագէօզութիւն» կը կոչեն Հայաստանի մէջ այն ծայրայեղութիւնները որ կը գործեն մեծ ու պզտիկ դեկավար դէմքերը: Նոյն բառով կարելի է դրակել Հայաստանի կ. կ. կ. կ.ի բարտուղարի անբարեխիղճ վերաբերումը դէպ ի Պ. Գ. Կիլպէնկեան: Այս ծայրայեղութեան եւ մոլորութեան մէջ ինկաւ Ա. Խանջեան իր պաշտօնավարութեան առաջին օրերէն, երբ սկսաւ զանազան առիթներով «ելոյթ»ներ ունենալ գաղութահայութեան մասին:

Ու նոյնքան միամտութեամբ կ'եզրակացնէ. — «Ս. Տէր Գաբրիէլեան Փարիզ եկաւ, խանդավառութիւն մը ստեղծեց Ֆրանսայէն մինչեւ Ամերիկա եւ Յունաստան: Իսկ անոր վերադարձէն ետք Ա. Խանջեանի միակ ընելիքն եղաւ իր «ելոյթ»ներովը սառոյցներ ցանել ամէն տեղ»:

Վերէն վար յարձակողական խմբագրական մը խեղճ ու կրակ Յանջեանի մը վրայ, որ չնչին մասնիկն է ատոր տարուան բոլշեւիկեան էլէմէնտ են, պարզ էլէմէնտ, ուրիչ ոչինչ: Ու մենք յաճախ անցած ատոր տարուան մէջ խօսած ենք այդ յարաբերութիւններու մասին: Ոմանկամբ խմբագիրը, կարծես ձայն բռնելու Բարեգործականի հրաւառեան բնակիչներուն, նոր արթնցած պէս, մոլորութեան մէջ կը գտնէ Յանջեանները, որոնք «սառոյցներ կը ցանեն» ամէն տեղ:

Այս պահին վրայ, մենք կը կարծենք թէ, ե՛ւ Բարեգործականը ե՛ւ «Ազատագ»ն մոլորութեան մէջ ինկած են, նոր ճանչնալով Յանջեանները, որոնք առանց մոլորման՝ ատոր տարիներէ ի վեր, իրենց հասցէին գրած ու խօսած են միեւնոյն բաները:

Կ. Ս.

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

— :-: —

ՄԵԿՆՈՒՄ Դ. ԿԱՐԱՒԱՆԻՆ

«Հարիզոն» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Դ. կարաւանին մեկնումին մասին (2 յուլիս):

Մինչեւ կէսօրուան ժամը 12ը, արդէն ամէն փոխադրութիւն դէպ ի Խարբէտ շոգենաւը, վերջացած էր, եւ վայրկեանէ վայրկեան շոգենաւ նամբայ ելլելուն կը սպասուէր: Ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար սակայն, մեկնումը քանի մը ժամ յետաձգուեցաւ եւ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 10 մնացած, վերջապէս, Խարբէտը վերցուց խարիսխը եւ նամբայ ելաւ:

Քարափը խռնուած էին հարիւրաւոր հայրենակիցներ, որոնք եկած էին ողջերթ մաղթելու ներգաղթողներուն: Այս անգամուան մեկնումը տակաւին, նախորդին պէս անաղմուկ չեղաւ: Երբ սկսան շոգենաւին մեքենաները դառնալ, կամրջակին վրայէն, Գարեգին Մխիթարեան անունով համայնավար խլէզ մը սկսաւ «ճառ» խօսիլ, ծանօթ բանաձեւերով: Եւ ահա, շոգենաւին չորս կողմերէն տասնեակ մը ձեռքերու վրայ սկսան ծածանիլ փոքրիկ կարմիր դրօշակներ, անխուսափելի մուրճն ու մանգաղը վրան: Եւ շոգենաւին յետսակողմը խռնուած խումբ մը երիտասարդներ, փողի մը ընկերակցութեամբ սկսան հնչեցնել «Ընթերցասիրացի»ը: Ծափեր եւ քաջագանչութիւններ կը լսուէին մինչեւ շոգենաւին բացուիլը: Թէեւ փոքր՝ բայց եւ այնպէս անտեղի այս ցոյցը բոլորովին գէշ տպաւորութիւն գործեց ներկայ Յոյներուն եւ իշխանութեանց վրայ:

Այս կարաւանով երեսուն մեկնեցաւ նաեւ բնիկ Կիւմիւլնիցացի մանուկաբոյժ Պ. Թագուր Գէորգեան, որ հրաւիրուած է Խ. Հայաստանի կառավարութեան կողմէ, երեւանի մէջ պաշտօն ստանձնելու համար:

Պարզանի Շէյխը

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՊԻՏԻ ՅԱՆՁՆՈՒԻ

Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է.— Միջագետքի անգլ. արտակարգ Էօմիսէրին գաղթային նախարարութեան եկած հեռագիր մը կը հաստատէ թէ յունիս 22ին Շէյխ Ահմէտ անձնատուր եղած է Միջագետքի զինուորներուն գործակցող թրքական ուժերուն: Շէյխ Ահմէտ իր անձնատուութենէն յետոյ հնազանդութիւն յայտնած ըլլալով Միջագետքի կառավարութեան, խնդրուած է թրքական սահմանագլխի հրամանատարութենէն որ Շէյխը, երկու եղբայրները եւ հետեւորդները Միջագետքի հրամանատարին յանձնեն: Պարզանի շարժումը այլ եւս վերջ գտած կը նկատուի: Պիւրտ ժողովուրդը գոհունակութեամբ ընդունած է երկրին վարչաձեւը:

ԹՈՒՐՔԻԱԽՕՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մոսկուայէն տրուած լուրի մը համաձայն, մօտ ատենէն Թուրքիա պիտի մեկնի բոլշեւիկ մտաւորականներու եւ արհեստագէտներու խմբակ մը, որ թուրք կառավարութեան հրաւէրով, տեղւոյն վրայ պիտի մշակէ թերեւս հաստատման ծրագրեր, ինչպէս շաբաթի եւ թուղթի արտադրութեան գործարաններ: Ըստ փաշայի Մոսկուա այցելութեան առթիւ, երկու երկիրներու միջեւ գոյացած համաձայնութեան գործնական առաջին քայլը կը նկատուի այս ձեռնարկը:

ԴՈՐԾԱԴՈՒԿ ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ՄԷՋ

Պելճիքայի նաւտարարութեան երկու կարեւոր կեդրոններու մէջ, գործադուլ յայտարարուած է երկու օրէ ի վեր: Կը մասնակցին 37,000 գործաւորներ: Շարժումը կը սպառնայ ծաւալիլ: Բանթողները չափազրգռուած վիճակի մէջ են եւ վախ կայ որ խռովութիւններ ծագին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դերհանական նոր նահանջ մը

Ֆրանսայի վարչապետին վճռական յայտարարութեան առջեւ, թէ որ եւ է կերպով տեղի չպիտի տայ քաղաքական պահանջներուն, Գերմանները սկսան նահանջել: Յան Փարիզն յայտնեց Մաքտոնալտի թէ նկատի առնելով Գերմանիոյ անտեսական եւ էմմատական դժնդակ կացութիւնը, գերման պատուիրակութիւնը սահմանած է առ այժմ հրաժարիլ քաղաքական պայմաններու պահանջէն, եւ կը յուսայ որ յետագային՝ պահանջատէր պետութիւնները թոյլ պիտի տան որ Գերմանիա կրկին տեղանի վրայ դնէ նոյն հարցը:

Բայց մինչդեռ քաղաքական պայմաններու պահանջով, Գերմանիա յանձն կ'առնէր երեք միլիառ ոսկի մասքի վճարում, հրաժարելով անոնցմէ, կը վճարատնայ երկու միլիառ գումարին:

Ֆրանսայի վարչապետին հետ տեսակցութեան մը ընթացքին է որ գերման պատուիրակութիւնը հրաժարած է պահանջելէ քաղաքական պայմանները:

Ասորիներու դժգոհութիւնը

Կը յիշուի թէ Իրաքի անգլիական օդանաւային կայանի ասորի պահակներուն մէջ ըմբոստական շարժում մը առաջ եկեր էր եւ այս առթիւ, անգլիական ուժեր՝ եգիպտոսէն օդանաւերով մեկներ էին Պաղտատ:

Անգլիոյ գաղթային նախարարը զեկուցագրով մը խորհրդարանին յայտնեց այն պատճառները, որոնց հետեւանքով, օդանաւային կայանի պահպանման յատկացուած 1500 ասորի զինուորներու մէջ՝ դժգոհութեան շարժում մը ծայր տուած է:

Այս դժգոհութեան գլխաւոր պատճառն է վախը, որ Իրաքի ասորի փոքրամասնութիւնը զգացած է՝ Իրաքի վրայէն անգլիական հոգատարութեան վերացման հետեւանքով:

Կը յիշուի թէ յունուարին, Ասորիները Ազգերու Դաշնակցութենէն խնդրեր էին թոյլ տալ իրենց որ իբր ուրոյն ազգ կազմակերպուին եւ հաստատուին Իրաքի մէջ. բայց այս խնդրանքը մերժուեր էր:

Շարժումը արդէն վերջ գտած է:

Փարիզի բրամական դեսպանը

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը պաշտօնական այցելութիւնն ընդունեց Փարիզի Թրքական նոր դեսպանին Սուտա պէյի որ, նախագահին յանձնեց իր լիազօրագիրը՝ իբր արտակարգ դեսպան:

Հանրապետութեան նախագահը եւ Թուրք նոր դեսպանը փոխադարձ մաղթանքներ ուղղեցին Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց ուժեղացման համար:

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Անգլիա եւ Հնդկաստան

Անգլիոյ փոխ – վարչապետը Պոլտուին երեսփ. ժողովին պարզեց կառավարութեան տեսակէտը զինաթափութեան վերաբերեալ հարցերու մասին:

Նաւային զինաթափութեան մէջ յայտնեց Պոլտուին, անգլիական կառավարութիւնը համամիտ է նախագահ Հուվըրի առաջարկներուն: Բայց նկատելով որ ամերիկեան առաջարկը կը վերաբերի բոլոր տեսակի մարտանաւերուն, եւ նկատի ունենալով նաեւ անգլիական նաւատորմին բացառիկ կարեւորութիւնը՝ երկրին պաշտպանութեան համար, անգլիական կառավարութիւնը գործնական չի գտներ մարտանաւերու թիւը իջեցնել՝ որոշ սահմանէ մը անդին:

Անգլիական կառավարութիւնը կը կարծէ թէ կարելի է 1/3 չափով նուազեցնել մեծ զրահաւորներու թիւը. իսկ յածանաւերու թիւին սահմանափակումը կարելի է նկատի առնել յառաջիկայիին:

Ըստ Պոլտուինի, պետութիւնները պէտք է պայմանագրութեան մը կապուին բոլորովին արգիլելու համար օդային ռմբակոծումը: Օդանաւերու թիւը պէտք է սահմանափակուի, ինչպէս նաեւ անոնց տարողութիւնը՝ բաց ի այն օդանաւերէն, որոնք կը ծառայեն գօրախումբերու փոխադրութեան:

Անգլիա արդէն ընդունած է հիմնական եւ միջոցային պատերազմի ջնջումը: Կ'ընդունի նաեւ Հուվըրի առաջարկը արգիլելու 20 թօնոնոց մեծ հրասայլերը, զոր կը նկատէ մասնաւորաբար յարձակողական: Բայց Անգլիա յարձակողական չի նկատեր փոքր հրասայլերը:

Գալով ցամաքային զինաթափութեան, Պոլտուին յայտնեց թէ 1913ին, Անգլիոյ բանակը երկրին, գաղթավայրերու եւ Հնդկաստանի մէջ, կը բաղկանար 259 հազար հոգիէ, սպայ եւ զինուոր, եւ թէ ներկայիս՝ այդ թիւն արդէն իջած է 207,000ի:

⁂ Ժընեւի անգլիական պատուիրակութիւնը զինաթափութեան ժողովի դիւանին յանձնեց յիշատակագիր մը, որով կը յայտնէ թէ, Հուվըրի զինաթափութեան առաջարկները կ'ընդունի համակրութեամբ, թէ համաձայն է Հուվըրի հետ որ ցամաքային, նաւային եւ օդանաւային զինաթափութեան հարցերը չեն կրնար իրարմէ անջատուիլ: Ցամաքային զինաթափութեան հարցին մէջ, Անգլիա մեծ չափով համամիտ է Հուվըրի: Գալով նաւային զինաթափութեան, պէտք կը շեշտեն նկատի առնելու իւրաքանչիւր երկրին պարագաները. իսկ օդանաւային զինաթափութեան հարցին մէջ՝ համամիտ է նաեւ որ արագ եւ կտրուկ արգելքներ դրուին:

Ֆրանսական ընդծովեայ մը ընկղմած

7 հոգի կ'ազատին—63 հոգի խեղդուած

Ֆրանսական «Փրոմէթէ» ընդծովեան որ Շէրպուրկի առջեւ փորձ կը կատարէր ջուրին երեսը, յանկարծ ընկղմեցաւ 50 մեղր խորութեամբ:

Այս աղէտին պատճառը տակաւին կարելի չէ եղած ստուգել:

Շէրպուրկի ծովային հրամանատարութիւնը անմիջապէս փրկութեան միջոցներու դիմեց: Ընդծովեային ապատեցան ընդամէնը 7 հոգի, անոնք որ ընկղմած պահուն կամուրջը կը գտնուէին: 63 հոգի կորսուած են ընդծովեային մէջ: Կը կարծուի սակայն թէ կարելի պիտի ըլլայ փրկել անոնք որ ընդծովեային խցիկներուն մէջ փակուած էին:

Ընդծովեան որ ծով իջեցուած էր 1930 հոկտեմբերին ընկղմեցաւ մէկ վայրկեանի մէջ:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

— :-: —

«Ժուռնալ»ի քաղաքական խմբագիրը, հետեւեալ տողերով կը պարզէ թէ Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ թելադրուած է հետեւեալ պատճառներէ եւ նոյնքան չհասկնալի քաղաքական նկատումներէ:

— Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր բազուկները կը բանայ Թուրքիոյ, որ խաղաղութեան տաճարին մէջ կը մտնէ իր դարաւոր նախկին ոսոխին՝ Յունաստանի միջոցով: Ինչ յուզիչ պատկեր: Միայն թէ՛ երեւի մէջ կարելի է տեսնել նման հովուերգութիւններ: Ու տակաւին, հոն իսկ, մարդ ստիպուած է հարց տալու ինքնիրեն թէ ի՞նչ իրական բան կայ այս հրապուրիչ հեռապատկերին տակ:

Յամենայն դէպս, այս յուզիչ արարողութիւնը կրնար աւելի կանուխ ալ տեղի ունենալ: Միջազգային ակումբին մէջ մտնելու համար, ընդունելութեան պայմանաժամ չկայ. ոչ իսկ դատաստանական տեղեկագիր կը հարցնեն, ոչ տուրբ վճարած ըլլալու վաւերաթուղթ: Զաղացքէ ներս մտնելու պէս կը մտնեն, պայմանաւ որ ներս մտցնող մը ըլլայ:

Ասիկա, ձգենք որ շատ չի պատշաճիր կանոնադրութեան, որ ընդունելութեան խնդրագիր մը կը նախատեսէ: Բայց անառակ որդիներուն համար, ժընեւի մէջ այնքան ներողամտութիւն կը տիրէ, որ ոչ իսկ կը հարցնեն թէ փաթախ կը վերադառնայ օգնութիւն խնդրելո՞ւ թէ ուժի օժանդակութիւն մը բերելու:

Այս չէ՞ Թուրքիոյ պարագան: Ան էէն ըրած էր Ազգերու Դաշնակցութեան, որովհետեւ չէր ուզեր անոր շնորհել մնայուն պոռա մը՝ խորհուրդին մէջ: Խնդրանքը կատարելապէս արդարանալի պիտի ըլլար, եթէ նոր Թուրքիան խմաստութիւնն ունենար մնալու 300 միլիոն մահմետականներու գլուխը: Այն ատեն, իրօք, իսլամական աշխարհի մեծ ուժը պիտի ներկայացնէր: Ասոր տեղ, նոր Թուրքիան ուզեց միայն 15 միլիոն գիւղացիներու հանրապետութիւն մը ըլլալ, որ այսօր, շատ ուրախ պիտի ըլլար ժընեւի մէջ փնտռելով երկրական օժանդակութիւն մը: Որովհետեւ, այս նկատումն է մանաւանդ, որ տուն արուաւ Թուրքիոյ մուտքին:

Անշուշտ, այդ չէ միակ պատճառը: Պէտք չէ մոռնալ թէ ներկայանալէ առաջ, Թուրքիա Մոսկուա գնաց արտօնութիւն խնդրելու: Ան ուրեմն իրրեւ տեսակ մը բոլշեւիկեան անուանառու կը ներկայանայ: Բոլշեւիկները որ շատ խոհեմանկ են, կը նախընտրեն մնալ Դաշնակցութենէն դուրս: Անոնք հասկցած են թէ ժընեւի ընկերակցութիւնը իր լաւագոյն շնորհները կը վերապահէ անոնց, որ չեն կախուիր իր զանգակին չուանէն:

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ցոյն կառավարութիւնը վերջնական կերպով կը խորհի, թէ ընտրութիւնները հաչակելու համար պէտք է սպասի խորհրդարանական քառամեայ շրջանը, որ կը լրանայ օգոստոս 18ին:

Կառավարութիւնը այս որոշման յանգած է նկատի ունենալով, որ կարելի չպիտի ըլլայ երեսփ. ժողովը վերաբանալ յուլիս 20էն առաջ: Ելմտացոյցին եւ ընկերային ապահովագրութեանց օրինագծին քուէարկութիւնը առ նուազն կը պահանջէ երկու շաբաթ:

Այս պարագային, խորհրդարանական աշխատանքները պիտի վերջանան օգոստոս 19ին եւ նոյն օրն իսկ պիտի հաչակուին երեսփոխանական եւ ձերակալական ընտրութիւնները: Այնպէս որ, ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան սեպտեմբեր 25ի կիրակի օրը:

ՊՈՄՊԷՅԻ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոմպէյի մէջ նոր խռովութիւններ ծագեցան նախորդ օր: Այս խռովութեանց ընթացքին մէկ հոգի սպանուեցաւ. 60 վիրաւորներ կան: Մզկիթի մը մէջ սպանուած խոզ մը գտնուեցաւ: Հնդիկի մը կողմէ մահմետականներուն ուղղուած այս նաւթգանքը՝ կը սպառնայ նոր խռովութեանց պատճառ դառնալ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ներկայ դարու մէջ մարդիկ եւ իրերը կը մօտին չատ արագօրէն եւ անոնց մատուցած ծառայութիւնները ալ կը մնան անարժէք։ Ա. յարնդհանուր կանոնէն չեն կրնար խուսափիլ դաշնագրերը, որոնց բովանդակութիւնը երթալով կը դառնայ անարժէք եւ ապահովութիւնն ալ ծիծաղելի։ Ըսել որ նման եղրակացութեան մը յանգելու համար միլիոնաւոր կեանքի եւ միլիառներով ոսկիներ պէտք է կորսուէին, որպէսզի օր մը արար աշխարհ լսէր թէ յանո՛ւն տառապող եւ ճնշուած ազգերու ազատագրութեան, յանո՛ւն մարդկային իրաւունքի պաշտպանութեան մեծ սպանդի դրօճը յաղթականօրէն վերջացնող ազգերուներկայացուցիչները թուք ու մուրի արժանի եղած թուրքը պատուի առնելով կը հրաւիրեն Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։

Ճիշդ է որ Ազգերու Արիսպագոսի յարգելի եւ արժէքաւոր ներկայացուցիչները, որ տարին քանի մը անգամներ Լէմանի եզերքը, անպայման ազդուած են լճի խորքէն բխած թմրեցուցիչ եւ քնացնող յատկութիւններէն։ Աչքի զարնող քանի մը դէպքերու ներբնչումը եւ ձեռնարկներու փորձը, ազդելու համար ազգերու վրայ, պատկանած են ուելի չուտ անհատականութեան քան հաւաքականութեան։ Յարդ իրենց գործը եղած է աշխարհի խաղաղութիւնը ապահովել արձանագրութիւններով, բազդատական յարաբերութիւններով, ճիշդ այն մարդուն նման որ մեծ երկրաշարժ մը կեցնելու համար, բարձր ձայնով կը բացատրէ երկրի ծանրութեան կէտի եւ անոր հաւասարակշռութեան օրէնքները։

Ուիլսըն, Լէօն Պուրժուա եւ ուրիշներ եթէ երբեք յետ պատերազմական շրջանի մեծ գաղափարախօսները եղան, եւ ուզեցին աշխարհը օժտել միջազգային մեծ կազմակերպութիւնով մը, որու միջոցաւ պիտի լուծուէին միջազգային բոլոր կնճիռները, ժողովուրդները պիտի գտնէին իրենց խաղաղութիւնը եւ քաղաքակրթութիւնն ալ իր ազատ թռիչքը, մոռցած են ամենակարեւորը, այն է չարժական դարձնել այդ, հաստատութիւնը, որ փոխանակ հակայական գաղտնի վարկերով պետութեանց սահմաններէն ներս ժողովուրդները քամուելու, պզտիկ միջազգային ձախաերով փոխադրուէր ան սահմանէ սահման, ուր որ կայծ մը կայ մոխիրի տակ վառ ու վտանգաւոր, որ այժմ ունի աշխարհը բռնկցնելու, սկսած Սաուէն մինչեւ Տանցիկ, Պեսարապիա, Թրակիա եւ Հայաստան։ Նման միջոցով մը թերեւս հնարաւորութիւն տրուէր կայծերու թիւը կոտրելու, եւ թուրքին ալ աւերող ու վնասակար դերը ըմբռնելու։

Յիսունեւչորս ազգերէն եթէ 9 ուղէին ծածկել բորբոքող կրակը, 45ը պիտի տեսնէին, զգացուէին, ու ցնցուէին, տեղեկանալով որ իրենցմէչատերու այսօրուան կեանքը վաղուան մեծ վտանգներու սպառնալիքին տակ կը գտնուի։

Եթէ Տանցիկ մը այսօր միջազգային հաւասարակշռութիւնը խանգարելու բնոյթը ունի, նոյնքան եւ աւելի վտանգաւոր է Հնդկաստան Եւրոպա ուղիղ գծով կտրող հայկական շերտամասը, որ թէպետեւ այսօր աւերակ է, բայց երկու զանգուածներու չփումի եւ բաղխումի կարեւոր կէտը կը կազմէ, Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի։

Ռուսաստանը երբեւիցէ պիտի չուզէ Ազգերու Դաշնակցութեան մաս կազմել։ ան արդէն իր լայնածաւալ երկիրով, իր անսահման բնական հարստութիւններով ո՛չ թէ ենթակայի մը դիրքով այլ հաւասարէ հաւասար իրաւունքով պիտի կանգնի Եւրոպայի դէմ, իր ուրոյն կազմակերպութիւնով։ ինչ որ պիտի ընեն Մխայեալ – Նահանգները, չնորհիւ իրենց գիւղատնտեսական եւ դրամական կարողութեան, համախմբելու հիւսիսային, միջին եւ հարաւային Ամերիկաները։

Աչխարհը ունի երկու բեւեռ, մարդկութիւնը պիտի ունենայ երեք, ամերիկեան, եւրոպական եւ ռուս – ասիական։ Առաջինը իր կազմակերպութեամբ աւելի յառաջացած է, երկրորդը խմորումի մէջ է, երրորդը որքան որ սպրմնային վիճակի մէջ է տակաւին, չնորհիւ տիրող համայնավարական կարգերու, բայց անգամ մը որ դադրին կուիւ տարերը դառնալէ, եւ երկիրը հրապարակ հանէ առեւտրականներ ու ճարտարարուեստի մարդիկներ, որոնք փոխանակ չորս հարիւր միլիոն Գիւղացիները որպէս ընչազուրկներ նկատելու, հաշուի առնեն զանոնք որպէս սպառողներ, այն ատեն արդէն Մեծն Պետրոսեան Ռուսաստանը պիտի վերերեւնայ աւելի հմնաւորուած եւ աւելի լայնածաւալ։

Եւրոպան, մէկդի ձգելով Գերմանիան, կը զգայ այդ, ու ջանք պիտի չխնայէ անչուշտ գերմանեւուս վերջնական հակացողութեան մը առաջքը առնելու, որպէս զի մէկ կողմէն զօրաւոր Ամերիկայի եւ միւս կողմէ ռուս – գերման – ասիականացած միութեան միջեւ չհզմռուի ու պարզ սպառող չուկայի հանգամանքը չառնէ։

Վերջին չինեւճափոն պատերազմը կարեւոր փորձ մըն էր ապահովաբար այնքան վտանգաւոր ծրագիր մը վիժեցնելու, ուրիշ կարեւոր փորձ մըն է դարձեալ, Թուրքիան Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ առնելը։

Հակառակ իր մեծ հարստութեան և Եւրոպայի վրայ ձեռք բերած նիւթական ու բարոյական ազդեցութեան, Ամերիկան, իր ծաւալականութեան վտանգով այնքան չի տարսափեցներ Եւրոպան, որքան Ռուսաստանը, որ հարուստ նախանիւթերով, աւելի ընդարձակ քան Միացեալ Նահանգները եւ Եւրոպան միացած, Եւրոպան խնայելու ամերիկեան ծրագրէն չատ հեռու պիտի մնայ, պիտի ուզէ զայն օգտագործել յօդուտ իր անտեսականի յառաջացման, քամելով նախապէս անոր նախանիւթը եւ մէկդի նետելու մնացածը, ճիշդ այնպէս ինչպէս նաբլինզի հիւթը կը ծծենք եւ կեղեւը կը նետենք։

Որքան որ Wall-Streetեան տիրապետութիւնը վտանգ մը կը նկատուի Եւրոպայի համար, բայց այսու հանդերձ երկու ցամաքամասերու ժողովուրդներու նոյնանման քաղաքակրթութիւնը եւ բարքերը բխած ըլլալով մէկ ակէ, կարող են մեծ վտանգի մը առջեւ միանալ։ Նոյն իսկ եթէ երբեք Եւրոպան ամերիկեան գաղթականը մը դարձնելու ցանկութիւնը իրականանայ, անհրաժեշտ պիտի չըլլայ տիրող կարգ ու սարքերը տակն ու վրայ բերելու։

Ռուսաստանի ծնողական կապը իր ասիականութիւնով ինչքան որ հեռու է եւրոպականէն, նոյնքան հեռու կը մնայ իր մտածելակերպով, ի մասնաւորի իր այն բացորոշ քաղաքականութիւնով, որով այնքան աչքառած է ու կ'աչքառատի Գերմանիան զատել Եւրոպայէն եւ կապել իրմով Ասիային, ուր կայ անտեսական գործունէութեան անհատնում ասպարէզ։

Ամէն անգամ որ եւրոպական դրամատէրերը քով քովի եկած են աչխարհի համար վարկերը բանալու, Ռուսիան միչտ հոն գտնուած է խոչոր բաժին մը ձեռք բերելու համար։ բայց երբ նոյն տեղը կամ այլուր անկեղծ համագործակցութեան մը խօսքը եղած է, հոն ներկայացած է ան որպէս խանգարող։

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանը պիտի համագործակցի Եւրոպային, ցեղային նմանողութեա՞մբ, գաղափարական եւ հոգեբանական նոյնութիւնո՞վ, ո՛չ երբեք։ եւրոպական ներքին վէճերու կարգադրութե՞ան համար, ամենեւին։ Հապա՞... պարզապէս դրամ քաչելու եւ ներքնապէս խառնակելու համար։ Դրամին կարիք ունի իր նախնական հարստութիւնները չհագորդելու համար, խառնակելու՝ որպէս զի իր գործունէութեան ծրագիրը չխանգարուի։

Եւրոպայի համար Ռուսաստանի վրայով ասիական չուկաները ձեռք անցընելն ու պահելը այսօր անկարելութիւն է։ միակ ճանապարհը որ այժմ կարելիութիւն կը համարուի, այդ ալ Փոքր – Ասիան է, Պարսկաստանով Հնդկաստան – Չինաստան մինչեւ Հնդկաչին չկորնցնելու համար։

Ասոր համար Եւրոպան Ռուսաստանի վրայով ասիական չուկաները ձեռք անցընելու եւ պահելը այսօր անկարելութիւն է։ միակ ճանապարհը որ այժմ կարելիութիւն կը համարուի, այդ ալ Փոքր – Ասիան է, Պարսկաստանով Հնդկաստան – Չինաստան մինչեւ Հնդկաչին չկորնցնելու համար։

*Ասոր համար Ռուսաստանի վրայով ասիական չուկաները ձեռք անցընելն ու

ԵՐԿԱՅԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

(Վ Ի Պ Ա Կ)

Ա.

Ցնծա՛, Մորդո — ըռաա — Տնա՛յ, մեր տա՛ք ու ցուրտ ձիւնա՛ծ տունը, ուր մանուկ ես դարձա՛ր, ուր ծնա՛ւ ես դուն, ուր ծնա՛ւ ես դուն, ուր ծնա՛ւ ես դուն

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին կարեւոր օրակարգ։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Ռազմիկ խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Պուճուկեանի բնակարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդաւատելով։

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի շարունակութիւն։

Գաւառ

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆԻ Վարուժան հնչակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ձանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորի եւ խիստ կարեւոր հարցեր։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՏԷՍԻՆի Արարատ խումբի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերներըվաղըկիրակի իրիկուն ժամը 3ին ընկ. Մ. Ժամկոչեանի վերնայարկը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ կարեւոր է։

ԼԻՈՆԻ Համազգայ խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը 12 Յուլիս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՏԷՍԻՆի առաջամեայ մարմինը ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Տէսինի կազմին պատկանող բոլոր ընկերները՝ վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կ. Խաչէ Սէն Թ'Էթիէնի նորակազմ մասնաճիւղին կողմէ։ Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սալ տի Հարմօնի մէջ։ Կը նախագահէ՝ ՏԻԿԻՆ Վ. ՍԵՒՐԱԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ ՕՐ. ՀԷՐՄԻՆԷ ՄԻՍԻՔՃԵԱՆ (Կրօնօպլէն)

եւ Պ. ԲՈՒԿԻՆ ԱՂԱԲԻԿԵԱՆ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, նուագ, արտասանութիւն մեներգ, հայկական պար փոքրիկներու կողմէ եւ կենդանի պատկեր։

Մ ու տ ք ը պ ա տ ա ս խ ա ն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. Մխիթեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղըԿիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Զ. Ո. Մխիթեան Փարիզի մասնաճիւղին անդամներէն (ով որ ազատ է) կը խնդրուի տպարան հանդիպիլ կամաւորաբար ԵՐԿՈՒՇԲ ծալելու համար, վաղը Կիրակի, ժամը 3էն վերջ, 11 rue Louis Blanc.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հայրս (Զարշամպացի) Նշան, մայրս՝ Ագապի, Եղբայրս՝ Յարութիւն, Քոյրս Ալիս կամ Արաքսի։ Իմացնել «Յառաջ»ի կամ կարապետ Նշանեանի Mamultein Sanatorium, Djounié, Liban.

— Կը փնտռուի Մխիթարեանց Յակոբ Ուզտենց, որ կը գտնուէր Մարսէյլ։ Իր հասցէն իմացնել «Յառաջ»ի եւ իր եղբօր՝ Գրիգոր Ուզտենցի, c)o Garage Poste, Hmayag Aghapékian, Tauris-Perse (Via U. R. S. S.).

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

Նուիրուած Ապրիլեան իերոսամարտի 15ամեակին, իրատարակութիւն վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան (Գաւրիճ)։

415 մեծադիր էջ, երկսիւն բազմաթիւ նկարներով եւ քարտէսներով։ Ցպուած վենետիկ։

Գին 75 ֆրանք։

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 *rue Monsieur-le'Prince, Paris(6).*

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթոր եւ բեռաձի 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ իւստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Շաբաթ եւ Շաբաթ կէսօրէ եւսք ժամը 3-5։

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
Նախագահութեամբ Վ.ՍԵՒ. ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ
Ի ՆՊԱՍՏ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ
Վաղը Կիրակի ժամը 2-8, Մուրատ-Ռաֆթայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ.— Կը նուագէ «Sandrossian Orchestra»ի ճաղը։
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Բարձրախօս զոյգ մը քներով, գետեղուած պարտէզին զանազան մասերուն մէջ, Բաւարար զօրաւոր։
Նաեւ Պ. Լարտիկ Պասմաճեանի կողմէ, 66 rue Mouffetard, Paris.

ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ ՓՈՔՐԻԿ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐԸ **ՌԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ**

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ.— Հայ արուեստագէտներու խումբ մը եւ ֆրանսացի առաջնակարգ արուեստագէտներու կողմէ։
ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ՊԱԼԷԹԻ ԽՈՒՄԲԸ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՁՈՒԱՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ, ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒՄ (Phèbus). 23 Bld. Bonne Nouvelle, Paris

Ճոխ պիւֆէ՝ մատչելի գիներով ***Մուտք 10 ֆրանկ, տղոց համար՝ 5 ֆրանկ***

Ոչ ոքի տոմսակ չպիտի ղրկուի։ Տոմսակները պիտի ձախուին դաշտահանդէսի մուտքին առջեւ։
Ընծրեւի պարագային իջնդէսը տեղի կ'ունենայ վարժարանի Թատերասրահին մէջ
Հասկրդակցութեան միջոցներ.— Tram. թիւ 1, իջնել Pont de Sèvres, հոգեկարգ Մէն Լազարէն եւ իջնել Gare Sèvres։
Կարգապահութեան կը հսկեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները։

ՆԷՕՑԵԻ ՍԻՒՌ - ՍԷՆԻ Մ ԷՋ
ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ
Pont de Neuilly եւ Պուա տը Պուլօնեի մօտ, տակաւին վարձու են քանի մը գեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք հատաձայն յարկաբաժիններու։ Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ։ Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս)։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9*bis* Rue Casimir Pinel եւ 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), հեռաձայն՝ Marcadet 56-63: *Փափաքողներու կը ղրկուի չէնքին պատկերազարդ դրքոյկը։*

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
"ԿՈՄԻՏԱՍ" ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ
1930
ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ **Salle Gaveau**ի *ՄԷՋ,* **45 Rue la Boëtie**
Կ Ը Մ Ա Ս Ն Ա Կ Ց Ի Ն
ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ 90 ՀՈԳԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ
Տիկին Ռօզ Պատմագրեան (Soliste des Concerts Poulet)
Տիկին Զապէլ Ըճմապտակեան (ԴԱՇՆԱԿ)
ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7 ֆրանք
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ՇԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԸ
ԵՒ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ
ՇԱՆՕԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը ճիշդ 9ին, երգերու ժամանակ դռները փակ կը մնան։ Կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղաք չբերել։

Յետաձգուած է
Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի համերգը որ տեղի պիտի ունենար այս Կիրակի Վիէնի մէջ

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

Ծախու ճաշարի գործարան Վալանսի մէջ
Կատարելագործուած եւ արդի մեքենական դրութեամբ օժտուած ծանօթ գործարանս՝ առեւտուրս փոխելու նպատակով պիտի ծախեմ։ Չափաւոր գին, ընտրեալ յաձախորդներ, խիստ աժան վարձք, անսահման պայմանաժամ վարձակալութեան։ երաշխաւորուած շահ։
Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ LÉON AHARONIAN,
3 Place de l'Hôpital, Valence (Drôme)

Դիմեցէ՛ք
ՎԱՐԴԱՆ Ա. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆԻ
76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE
ԻՐՕԻԱՒԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒԵՍԱԿ ԹՕՐԳՄԱՆ
Կուտայ ձրի խորհրդակցութիւն։
Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ արագ եւ խղճամիտ՝
Ամուսնական, ամուսնալուծման, հպատակութեան, անուններու արգարացման, ժառանգական, հպատակութեան գործեր։
Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7։

ՊԱՅԾԱՔԱՐ ԳՈՐԾԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱՋԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵԼԻ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ
71, Rue Longue des Capucins
Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ
ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՁԵՂՁ

Նոր կազի օճախներ Բաւիոս մարքա		ՅԻՆ ԳԻՆ	65	Նոր ԳԻՆ 45
Ձայնով գլուխներ			15	10
Ասնձան գլուխներ			17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ
Շուտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ
եկէք. տեսէք եւ փորձեցէք յամոզուելու համար

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

Բ Ո Ռ
(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ինչ տարօրինակ արարած է դա, եւ ինչ տարօրինակ ակռ ղէպ ի փողոցի խեղկատակները։ — ասաց Բիքարդօ վերադառնալով հիւրերի մօտ։

— Զգում է երեւի որ հոգեկէս ապագիկ է նրանց, — ասաց Մարտինի։ — Ինքն էլ ամբոխային մի խեղկատակ է։

— Ես կը ցանկայի, որ ուրիշ բան դուրս չգար։ — ասաց Ֆաբրիցի լուրջ ձայնով։ — Եթէ խեղկատակ էլ է, չատ վտանգաւոր տեսակից։

— Վտանգաւո՞ր։ ի՞նչ տեսակից։

— Այնպէս։ ինձ դուր չեն գալիս նրա այդ խորհրդաւոր բացագանչութիւնները։ Սա արդէն երրորդ անգամն է որ հետանում է։ ու ես ամենեւին չեմ հաւատում, որ Պիզա էր գնացել։

— Իսկ ինձ թւում է, որ նա չի էլ ծածկում, թէ գնացել էր սարերը, — ասաց Սակկոնի։ — Նա մինչեւ անգամ չաշխատեց էլ հերքելու, թէ դեռ յարաբերութեան մէջ է կոնդրաբանդիսանների հետ, որոնց հետ ծանօթացել էր Սավինեայի ապստամբութեան ժամանակ։ Նրանցից օգտւում է իր դրամները փոխադրելու համար։

— Ես ձեզ հետ հէնց այդ հարցի մասին էի ուզում խօսել։ — ասաց Բիքարդօ։ — Ինձ թւում է, որ մեր կոնդրաբանդի գործը Բիվարէյցին յանձնէինք ամէնից լաւը կը լինէր։ Իմ կարծիքով ապարանական գործը Պիստոյում լաւ կազմակերպած չէ։ եւ հէնց փոխադրութեան եղանակը, սեկանների մէջ վաթաթելը եւ այլն, այդ բոլորը աւելի քան նախնական է։

— Բայց մինչեւ հիմա ամէն բան հրանալի է գնում։ — ասաց Մարտինի բարկացած։ Նա զայրանում էր որ Գալլին ու Բիքարդօն չարունակ բռնում էին իրենց օրինակ հէնց առաջ քաշում, որին պէտք էր հետեւել։ Ամէն ինչ աքանչելի կերպով սարքած էր համարում նա մինչեւ այդ ծոմապահ բանդիտի լոյս ընկնելը, որ ութսար էր դառնալ ամէնքի համար։

— Սախլատ հինք համակերպելու նախկին կազմութեանը, երբ դեռ աւելի լաւ աչքի առաջ չունէինք։ Բայց ինքներդ էլ գիտէք, չէ՞, որքան ձերբակալութիւններ են եղած ու որքան կազդուրներ բռնուած են։ Ես համոզած եմ, եթէ Բիվարէյցը գործը իր վրայ առնի, ամէն ինչ խղճի պէս կը գնայ։

— Ինչո՞ւ էք այդպէս կարծում։

— Նախ որ մենք կոնդրաբանդիտաների համար օտար մարդիկ ենք։ Նրանք նայում են մեզ ոչ իբրեւ մարդու վրայ, այլ իբրեւ ոչխարների, որոնց խուզել է պէտք։ Իսկ Բիվարէյցը նրանց բարեկամն է, գուցէ նոյն իսկ եւ առաջնորդը, նրան հաւատում են։ Ամէն մի կոնդրաբանդիտա Ապենինեներում, հաւատացնում եմ ձեզ, Սավինեայի ապստամբակցին համար պատրաստ է անելու, ինչ որ մեզ համար երբեք չի անի։ Վերջապէս մեզնից ոչ ոք Բիվարէյցի պէս չի ճանաչում սարերը։ Մտածեցէք, չէ որ նա մանկութիւնից ի վեր ամէն տարի անցկացրել է սարերում, ամէն ձորակ, ամէն քարայր գիտէ, ամէն հովիտ, ամէն ժայռ։ Նա ամէն տարի անցնում է Ապենինեան լեռնաշղթան, ամէն տարի նա տեսնում է ձիւնը, ամէն տարի նա ապրում է սարեցիների հետ ու բոլոր աբահեանները գոց գիտէ։ Ոչ մի կոնդրաբանդիտա չի համարձակի նրան խաբելու, նոյն իսկ եթէ կամենայ էլ եւ ոչ մէկին էլ չի յաջողուի, եթէ համարձակւի։

— Ուրեմն ի՞նչպէս, դուք ուզում էք նրան առաջարկէք որ իր վրայ առնի մեր արտասահմանեան հրատարակութիւնների ամբողջ ցրւումը, բացատրելով, հասցէները, մեքենաները — մի խօսքով բոլորը, թէ՞ միայն փոխադրութիւնը։

— Ինչ հասցէներին ու մեքենաներին է վերաբերում՝ նա հաւանօրէն գիտէ արդէն այն ամէնը, ինչ որ գիտենք մենք, նաեւ այն, որ մենք չգիտենք։ Չեմ կարծում որ այդ կողմից նրան յայտնելու մի նոր բան ունենանք։ Հրատարակութիւնների տարածման մասին էլ նախ պէտք է խորհուրդ անել բոլորի հետ։ Ամէնից հեռանալը, իմ համոզմամբ, գաղտնի փոխադրութիւնն է։ Թող մի անգամ դրքերը այնտեղ մտնեն Բոլոնիա, տարածելը արդէն համեմատաբար դիւրին գործ է։

— Ես անձնապէս հակառակ եմ այդ ծրագրին։ — ասաց Մարտինի։ — Նախ՝ Բիվարէյցի ճարպիկութիւնը դեռ փորձած չէ։ Հնթադրութիւն է միայն։ Մենք դեռ չենք տեսել նրան կոնդրաբանդի գործի վրայ ու չգիտենք թէ ինչպէս կը պահէ իրեն վտանգաւոր վայրկեանին։

— Դէ՛, էլ այդ կողմից վախի բան չկայ։ — ասաց Բիքարդօ։ — Սավինեայի ապստամբութիւնը ցոյց տուեց, որ նա գիտէ գործ տեսնել ինչպէս հարկ է։

— Բայց ի դրանից։ — չարունակեց Մարտինի, Բիվարէյցի մասին մեր ունեցած չատ քիչ տեղեկութիւնների վրայ դատելով, ճշմարիտ չգիտեմ կարելի է նրան վստահանալ կուսակցութեան բոլոր գաղտնիքները։ Նա ինձ թիեիւսլիկ ու ցոյցի խեղդ մարդ է երեւում։ Իսկ վտանգաւոր է բոլոր կոնդրաբանդի գործը միայն նրա ձեռքը տալը։ Ի՞նչ էք կարծում, Ֆաբրիցի։

— Եթէ միայն այդ առարկութիւնները ունենայի ես, ինչ որ դուք էք առաջ բերում, — պատասխանեց փրօֆիէսօրը, — ես անտարակոյս ուշ չէի գրաւել նրա այն առաւելութիւնների սիրուն, որ Բիքարդօն թւեց։ Ես չեմ կասկածում ոչ նրա քաջութեանը ոչ էլ հոգեկան արիութեանը։ Իսկ ինքնատիրապետութեան մասին ես լաւ է ճանաչում սարն ու սարցիները՝ չատ ապացոյցներ ունենալ կայ մի այլ առարկութիւն։ Ես համոզած չեմ որ նա սարերը միայն փոխադրութեան համար է գնում։ Ես կասկածի եմ գնում, որ ուրիշ նպատակ ունի։ Ի հարկէ մեր մէջը մնայ։ ես իմ ենթադրութիւնս եմ ասում ինձ թւում է, որ նա մի որ եւ է անձի հետ կապ ունի, գուցէ եւ ամէնի վտանգաւորի։

— Որի՞ մասին էք ասում։ կարմրօմիների՞։

— Ո՛չ։ դանակաւորների։

— Դանակաւորների՞։ Բայց չէ՞ որ թափառականների մի փոքրիկ խումբ է, մեծ մասով գիւղացի, ասում ես մի կրթութեան ու քաղաքակրթութեան։

— Այդպէս էին եւ Սավինեայի ապստամբները, բայց մի քանի կրթուած մարդիկ գլուխ էին կանգնած։ կարելի է որ սրանց փոքրիկ խումբն էլ այդպէս է կազմւած։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	Վ.ԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՅՈՒԼԻՍ 1932

10 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1923 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — Գինն 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Անցած կիրակի Սեւրի Մուրատեան վարժարանի տարեկան հանդէսը տեղի ունեցաւ, ու մենք տեսանք կայտառ Հայ պատանիներ, Հայեցի կրթութեամբ, զինուած նաեւ օտար լեզուներով եւ գիտութեամբ: Երբորդ տարին է որ կը բոլորէ այս վերահաստատուած վարժարանը, բայց կը խոստանայ բեղուն ապագայ մը, հաստատաքայլ ու մնայուն, դարուոր Մխիթարեան հաստատութեան պէս:

Երկու չաթաթ տառէ ալ, Պէյրութի մէջ, իր երբորդ տարեշրջանը կը բոլորէր Հայ Ճեմարանը, ապագայ մեծ յոյսերով եւ յարատեւ կամքով:

Ահա, երկու լուսատու օջախներ, որ Հիմնուեցան միեւնոյն տարուան ընթացքին, Էջմիածնի միեւնոյն մատենադարանին եւ դիմելով միեւնոյն նպատակին: Այս պատճառով այդ երկու կարեւոր կրթական հաստատութիւնները մեր ուշադրութիւնը կը գրաւեն, ու մենք պարտական կը զգանք, ամէն տարի, տարագիր Հայութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել անոնց վրայ:

Սեւրի Մուրատեան վարժարանը ունի 54 աշակերտ, 18 ուսուցիչներով: Պէյրութի Հայ Ճեմարանը այս տարի ունի 81 աշակերտ, 10 ուսուցիչներով:

Մէկը հաստատուած է Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի մօտ հարիւր հազար Հայութեան ծոցին մէջ. միւսը հիմք բռնած է Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Իրաքի մօտ երկու հարիւր հազարի հասնող Հայ գաղութներուն մէջ: Բայց, իրաւապէս, այս երկու վարժարանները ամբողջ տարագիր Հայութեան համար են, ու անոնք կոչուած են իրենց քաշելու հեռաւոր գաղութներու պատանիները, Հայեցի բարձր կրթութիւն մը տալու անոնց:

Գոլէճի ասպիճանով այս երկու վարժարաններու աշակերտութեան ակաւտութիւնը չափազ է չհոտեցնէ մեր ընթերցողները: Այդ հաստատութիւններու կարեւորութիւնն այն բարձր կոչումին մէջն է, որուն լծուած են անոնք: Երեք տարին կը բոլորեն 54 եւ 81 աշակերտով. բայց անոնց աշակերտներուն թիւը հետզհետէ պիտի բարձրանայ, հանրութիւնը հետզհետէ պիտի ծանօթանայ եւ գիտակցի այդ հաստատութիւններու կատարելիք մեծ գերին, ու դուրգուրանքով պիտի չրջապատէ զանոնք:

Տարագիր Հայութեան կրթական ճակատը թոյլ է, նիւթական միջոցները խեղճուկ են, իսկ օտար վարժարաններու ընձեռած դիւրութիւնները աւելի քան կը պաչարեն Հայ պատանի սերունդը: Հայկական դիմագծի պահպանումը, որ բոլորի մտահոգութիւնն է, անշուշտ մեծապէս կախուած է նախնական կրթութենէն: Մեր բոլոր գաղութները կլանուած են այդ մտահոգութիւններով: Հայութեան պահպանումը, ձուլումի դէմ եղած պայքարը, այս գետնին վրայ սրատեսութիւն մը կը պարզէ: Բայց ատոր համար պայքարին լծուող Հայ ժողովուրդը պէտք է պիտնայ վարել այս պայքարը, վարել այսօր, վաղը եւ հեռուոր ապագային:

Ահա, այստեղն է որ գերազանց կարեւորութիւն կը տանին յիշեալ գպրոցները եւ այն մէկ քանի հաստատութիւնները, որոնք ցրուած Հայութեան կրթական գործին մէջ՝ միջնակարգ վարժարաններու դերը ստանձնած են:

Ապրիլեան եղեռնը հնձեց Հայ մտաւորականութիւնը: Թուրքը լաւ գիտէր թէ գլխատելով Հայ մտաւոր սերունդը, գլխատած կ'ըլլայ ցրուած այն Հայութիւնն ալ, որ իր աուրէն հեռու մնաց: Այսօր, պէտք է խոստովանինք, որ Հայ մտաւորական տարրը խիստ չատ նուազած է. եղածներն ալ թերի կրթութիւն ունին. ուսուցիչներէն չատերը իրենց կոչումին անհամապատասխան են: Եւ դեռ պէտք է միխիթարուիլ այն իրողութեամբ, որ այսօրուան մտաւորական եւ կրթական չարժումը մշակները կը գտնէ հին բեկորներէն: Այս վերջին տասը տարիներուն, Հայ պատանիները զրկուելով Հայ միջնակարգ կրթութենէն, գալիք սերունդը, որ վաղը Հայ իրականութեան մտաւորական տարրը պիտի կազմէ, Հայութեան պիտի ներկայանայ նախակրթական պաչարով մը: Իսկ եթէ իր ուսումը չարունակած է օտար հաստատութիւններուն մէջ, եւ պաչար ունի, սակայն, Հայեցի կրթութիւնը պիտի մնայ նախնական մտահոգութիւն մը վրայ: Այս պակասութիւններով հասունցած Հայ մտաւորականութիւնն ու կրթական մշակները չպիտի կրնան կատարել ձուլումի վտանգին, չպիտի կրնան բարձրացնել Հայոց կրթական մակարդակը, եւ սիւները դառնալ Հայ մշակոյթին:

Այս պայմաններուն մէջ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը եւ Պէյրութի Հայ Ճեմարանը մէկ մէկ հիմնական խարիսխներ են, Հայոց կրթական ամբողջ ճակատին վրայ, գիտակից ու կորովի պայքար մը մղելու: Որովհետեւ, այդ հաստատութիւնները են որ տարիներու աքնալեան եւ սիստեմատիկ աչխատանքով հետզհետէ Հայ ժողովուրդին պիտի հասցնեն դրագէտը, ուսուցիչը, հանրային գործիչը, մէկ խօսքով՝ Հայ մտաւորականը, որ իր ուսերուն վրայ պիտի առնէ Հայութեան մչակութային պահպանման պատասխանատու մեծ գործը:

Աւդ, Մխիթարեան Հայրերն իրենց կարելին րրած են, ու հիմնած են վարժարանը, որ կրնայ 54ի փոխարէն կրթել 154 աշակերտներ: Հայ Ճեմարանը, հիմնուած է ժողովուրդի սանթիմներով եւ գերազանց զոհողութիւններով: Հոս կան 18 ուսուցիչներ, հոն տասը: Ու մտաւոր մչակներն իրենց թօքերը կը մաչեցնեն կրթութիւն տալու պատանիներուն, որոնք վաղուան մչակները պիտի պատնան: Ինչպէս կը տեսնէք ամէն բան պատրաստ է, եւ գործը կը քալէ:

Սակայն պարտական մը կայ որ պէտք է մեր խօսքը լսէ, աւելի չուտ՝ այս լուսատու օջախներուն ձայնը լսէ, — այդ, Հայ հարուստ գաղութահարդն է, ունեւոր միջին խաւը, կրթութեան նուիրուած այդ միութիւնները՝ բարեգործականը առաջին հերթին, որ բացուա գպրոցներուն՝ իրենց քսակները պէտք է բանան, որպէս զի հարիւրաւոր պատանիներ հնարաւորութիւն ունենան պատրաստուելու եւ ետ պատրաստուելու վաղուան համար: Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԱՊԱՏԻ ՔԱՐՈԶ

Անցեալները հարցում մը ուղղած էինք «Ապագայ»ին, գիտնալու համար թէ ինչո՞ւ երկու տող լուր մը իսկ չէր գետեղած իր սիւնակներուն մէջ՝ Գէորգ Զավուշի մահուան բանւեւիճգամեակին առթիւ, երբ ամէն օր, նոյն սիւնակներուն մէջ *թշնամի «հերոս»*ներու ցուցադրութիւնը կը տեսնենք:

Ազգային արժէքներու «նախանձախնդիր» թերթը շուարած ու սրտնեղած իր լռութենէն, ոչ թէ ամօր համար որ գեղեցիկ խօսք մը չի գտներ արձանագրելու անմահ հերոսի յիշատակին, այլ ամօր համար, որ վատ բան մը չի կրնար ընել զգացումներ թունաւորելու, ահա, վերջապէս, իր «սրբագան» պարտականութիւնը կը կատարէ:

«Ապագա»ն կը հրատարակէ գրութիւնն արտասահմանի փողոցներուն մէջ մեծցած տգէտ տղայի մը, որ ո՛չ երկիրը կը ճանչնայ, ո՛չ անցեալը գիտէ եւ ոչ ալ պատմութիւնը կարդալու կարողութիւնն ունի, ցոյց տալու համար թէ Գէորգ Զավուշը սպանուած է շէֆի մը թելադրանքով եւ Սուլուխցի հայու մը ձեռքով...

Եթէ այդ անիշան տղան իր չնչին հոգեբանութեան գոհացում տալու համար գրած է այդ տողերը, թերթի խմբագրութիւնը պիտի ունենար վայրկեան մը մտածելու՝ այդպիսի գռեհիկ սուտի մը տեղ տալու համար:

Բայց «Ապագա»ն կ'ուզէ ապացուցանել թէ՝ եթէ ազնիւ բան մը ընելու անկարող է, վատ բաներ ընելու միշտ պատրաստ է. եթէ ազգային իսկական արժէքները փառաբանելու ատեն իր լեզուն կը կապուի, ցեխարձակումի համար՝ լեզուն ոսկոր չունի:

Բացասական այս կողմը յայտնի է մեզ, ու մենք այդ առթիւ ապացոյցներու պէտք չունինք: Կ'ուզէինք գիտնալ թէ, «Ապագա»ն եւ իր նմանները, որ եւ է օր, որ եւ է պարագայի, ընդունա՞ծ են ազնուութեան ապացոյցը տալու:

Ազնուութեան սիւնակը բաց կը մընայ իրենց առջեւ:

ԲԻՒԱՐԵՑ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՎԸ

Լոնտոնէն ուրուած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը պիտի գումարուի սեպտեմբերին:

Թէեւ ժողովին վայրը տակաւին չէ նշանակուած, սակայն կը կարծուի թէ տեղի պիտի ունենայ Լոնտոնի մէջ:

Լօգանի մէջ տրուած որոշման մը համաձայն, խորհրդաժողովը պիտի բաժնուի երկու մասի. մէկը եւրոպական, միւսը առեւտրական:

Եւրոպական յանձնաժողովը պիտի ուսումնասիրէ ոսկիի, վարկերու, փոխանակութեանց եւ տագնապներու հարցերը: Առեւտրական յանձնաժողովը պիտի գրաղի մաքսատուրէրու, ներածումներու սահմանափակման, արտածումներու եւ արտադրութեանց մասին համաձայնութեանց հարցերով:

Անգործութիւնը

Վերջին շաբթուան ընթացքին, իբր նպաստընկալ անգործ, թաղապետական սնտուկներու եւ բարեգործական հաստատութեանց մէջ արձանագրուած էին ընդամէնը 259,839 հոգի:

Նախանցեալ շաբթու անգործներու թիւն էր 263,162: Ուրեմն մէկ շաբթէն միւսը 3323 հոգիի նուազում մը:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գերմանիոյ յառաջիկայ ընտրութիւններուն առթիւ, կուսակցութիւնները լծուած են մեծ աշխատանքի: Գերման ռամկավար – ազատականները չեն ուզեր միացեալ ցանկ ներկայացնել ընկերվարականներուն հետ, հակառակ շրջող գրոյցներուն:

Պերլինի մէջ, համայնավար երիտասարդութեան կողմէ կազմակերպուած ցոյց մը տեղի տուաւ խռովութեանց: Երիտասարդները բարերով յարձակեցան ոստիկաններուն վրայ, որոնք կրակ բացին: Ի վերջոյ յաջողեցան ցուցարարները ցրուել:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան դիմումը

ԷՆԿԻՒՐԻ, 7 յուլիս.— Ազգ. Մեծ Ժողովին նստաչրջանը երկարաձգուած մինչեւ յուլիս 10, որպէս զի կարենայ քննել Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մասնակցութեան հարցը:

Ազգ. Մեծ Ժողովը, անկից վերջ, իր աչխատանքները պիտի վերսկսի Նոյեմբեր 1ին:

× *ԷՆԿԻՒՐԻ, 8 յուլիս.— Պաշտօնական չրջանակները չատ զգացուած են Ազգերու Դաչնակցութեան գործակցելու համար Թուրքիոյ ուղղուած հրաւէրէն, եւ մանաւանդ, թուրքերին անդամ երկիրներու պատուիրակներուն կողմէ, Թուրքիոյ մասին արտասանուած սիրալիր խօսքերէն:*

Թէվֆիք Բիւճէի պէյ, վաղը խորհրդարանին վաւերացման պիտի ենթարկէ այս հրաւէրին մասին հաստատական պատասխան մը եւ խորհրդարանին հաւանութեամբ, այդ պատասխանը անմիջապէս պիտի հետագրէ Ազգերու Դաչնակցութեան ընդհանուր քարտուղարութեան:

× Թուրքիոյ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ մուտքին առթիւ բողոքելու համար, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը մեկնած էր ժընեւ ու ներկայացուցած յիշատակագիր մը:

Հաւանականութիւն Լօգանի մէջ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԻՏԻ Վ.ՃԱՐԷ ԵՐԵՔ ՄԻԼԻԱՌ ԱՌԱՆՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒ

Անգլիա-Ֆրանսական ու գերման բանակցութիւնները, որոնք ընդհատուեր էին նախորդ գիշեր, վերսկսան յաջորդ օրը: 4 ժամ տեւող վիճաբանութենէ յետոյ, կողմերուն միջեւ համաձայնութիւն գոյացաւ: Գերմանիա հատուցումներու գլուխէն կ'ընդունի վճարել երեք միլիառ ոսկի մառք, առանց քաղաքական պայմաններու:

Համաձայնութեան մանրամասնութիւնները հետեւեալներն են.— Երեք միլիառի գումարը զոր Գերմանիա պիտի վճարէ վերջնապէս ազատելու համար հատուցումներէն, պիտի կազմուի պարտատոմսերով, որոնք պիտի յանձնուին Միջազգային դրամատան: Երկու տարի տեւող վճարումներու յետադարձ մը յետոյ, Միջազգային դրամատունը չրջաբերութեան պիտի դնէ այդ պարտատոմսերը, անմիջապէս որ վատահ ըլլայ թէ ապահովուած է անոնց անուանական արժէքին 90 առ հարիւրը:

Այս գումարին չինման համար պայմանաժամ նչանակուած է 37 տարի: Միջազգային դրամատունը պիտի ձեռնարկէ պարտատոմսերու յայտարարական չրջաբերութեան. ինքն իսկ նչանակելով չրջաբերութեան թուականները:

Երեք միլիառի պարտատոմսերու գնահատման համար, 15 տարի պայմանաժամ տրուած է Միջազգային դրամատան, որ այդ պայմանաժամէն յետոյ, պիտի ջնջէ մնացած պարտատոմսերը:

× *Լօգանի ժողովի պատուիրակութիւնները լիակատար նիստի մը մէջ ստորագրեցին հետեւեալ դիւանագիտական պաչտօնաթուղթերը:*

1) Համաձայնագիր մը Գերմանիոյ հետ:

2) Գերմանիոյ վերոյիչեալ փոխանցման միջոցներու մասին համաձայնագիր մը:

3) Ոչ – գերմանական հատուցումներու վերաբերեալ որոշմագիր մը:

4) Կեդրոնական Եւրոպայի, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Եւրոպայի վերաբերեալ որոշմագիր մը:

5) Համաշխարհային տնտեսական եւ ելմտական խորհրդաժողովին վերաբերեալ որոշմագիր մը:

Համաձայնութիւն գոյացած է նաեւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հանդէպ պարտքերու մասին:

Ռուսեւամերիկեան յարաբերութիւններ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «ԴԻՏՈՂ» ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը գրէ թէ նչաններ կան որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կը փափաքի, եթէ ո՛չ պաչտօնական, գոնէ կէս – պաչտօնական չափով մը հաստատել խորհրդային կառավարութեան հետ: Եւ ասոր համար, մտադրութիւն ունի Մոսկուա ղրկելու ամերիկեան «դիտող» մը:

Ռուսիա բնականաբար, գոհունակութեամբ պիտի ընդունի Ուաչինկթընի կառավարութեան կողմէ նման որոշում մը, իբր առաջին քայլը դիւանագիտական կանոնաւոր յարաբերութեանց:

Ինչ որ ալ ըլլայ, կը հաստատէ անգլիական թերթը, Ուաչինկթընի պաչտօնական կարծիքը համակրանքով կը դիտէ խորհրդային կառավարութեան հետ յարաբերութեանց մչակումը: Ուաչինկթընի կառավարութեան այս որոշման տուն տուած են Մանչուրիոյ մէջ ճապոնական յառաջխաղացումը եւ Ջինաստանի կացութենէն բխած հարցերը:

Անգլեւիրլանտական վէճը

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ բուէարկեց իրլանտական ներածումներուն վերաբերեալ օրինագիծ մը: Օրինագծին մէջ՝ փոփոխութեան բոլոր առաջարկները մերժուեցան կառավարութեան կողմէ, ինչ որ տեղի տուաւ աչխատաւորականներու բուռն բողոքներուն:

Կալուածական տարեվճարներու հարցին մասին՝ անգլիական կառավարութեան ծանուցագիրը դրկուեցաւ իրլանտական կառավարութեան, որ հաւանաբար, այսօր իսկ պիտի զբաղի այդ հարցով:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԹՈՒՐՔԵԻՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

Սուրիական «էլ Նեհաս» թերթը կը գրէ.

— Փորձերը ցոյց տուին որ թուրք կառավարութեան հետ կնիռուած համաձայնութիւնները չեն համապատասխաներ Թուրքիոյ մտայնութիւնը ոչ մէկ օգուտ կայ, բանի որ թուրքին մտայնութիւնը ոչ մէկ փոփոխութիւն կրած է:

Կ'ըսէինք որ թուրքեւսուրիական սահմանի վրայ պատահած դէպքերուն պատճառը երկու կողմերու բարի դրացնութեան հաղաքականութեան շուրջ համաձայնութիւն կնճռած չըլլալն է: Բարի դրացնութիւնը, կ'ըսէինք, կրնայ վերացնել բոլոր դէպքերը եւ մարել կիրքերը: Բայց, ահա տեսանք որ, փրանսական հովանաւոր տէրութիւնը այդ բոլորը ըրաւ: Միւնչեւ հիմա կնճռուեցան մէկէ աւելի համաձայնագիրներ Թուրքիոյ եւ բարձր Կոմիսէրութեան միջեւ, որոնք բաւական են ապահովութեան վերահաստատման: Սակայն արդիւնքը ցոյց տուաւ որ այդ համաձայնութիւններու կնճռումէն վերջ աւելի սաստկացան եւ բազմացան անապահովութեան արիւնոտ դէպքերը: Բոլոր գրգռութիւններու եւ յարձակումներու հեղինակները իրենք Թուրքերը ըլլալով հանդերձ, պատասխանատուութիւնը կ'ուզեն մեզի վերագրել»:

«Էլ Նեհաս» յիչելով Գաւրու Պէյ ազայի զեկավարութեամբ Թուրք աւազակախումբի մը սուրիական սահմանէն ներս մտնելով Սաքօզա գիւղին վրայ յարձակելը, կ'աւելցնէ.

— Այս բոլորով հանդերձ Թուրքերը կը գրեն որ Սուրիացիներ կը յարձակին թրքական սահմանէն ներս եւ կը խանգարեն անդորրութիւնը: Թուրք թերթեր կը գրպարտեն Սուրիացիները, իբր թէ անոնք կողոպտուներ կ'ընեն իրենց սահմաններէն եւ կը մեռցնեն իրենց գիւղացիները:

Թուրք թերթերը կը գրեն պես-պես իբր թէ բանի մը շաբաթ առաջ Սուրիացիներէ կազմուած աւազակախումբ մը մտնելով իրենց սահմանէն ներս բռնացնած է երեք գիւղացիներ:

× Գաւրու Պէյազ ազայի զեկավարութեամբ թրքական աւազակախումբ մը մտաւ սուրիական սահման եւ յարձակեցաւ Վէլտիբան գիւղին վրայ: Գիւղացիները դիմադրեցին եւ ժամ մը տեւող կռիւէ վերջ աւազակները սահպուեցան փախչիլ թրքական սահման, կը գրեն Հալէպի թերթերը:

ԸՆԿՈՒՄԱԾ ԸՆԴՈՎԵԱՆ

— :-: —

ՈՉ ՄԷԿ ՅՈՑՍ ՓՐԿԵԼՈՒ

Ֆրանսական ընկերմած ընդովեան «Փրոմեթէ»ն փրկելու համար, աչխատանքներ կը կատարուին բուռն թափով: Կարելի եղաւ ստուգել թէ ընդովեան ընկերմած է 75 մեղր խորութեամբ:

Այս խորութեամբ, սովորաբար ոչ մէկ յոյս կայ աշխատանք կատարելու յաջողութեամբ, կամ կապ հաստատելու ընկերմած նաւուն հետ: Սակայն փորձերը կը շարունակուին եւ իտալական «Արթիչեօ» նաւը որ կրցեր էր պատերազմի պահուն ընկերմած «Ժիփիթ» նաւէն հանել մեծ բանակութեամբ ոսկի, կը յուսացուի որ իր վարպետ սուզակներով պիտի կրնայ փորձ մը կատարել, հակառակ մեծ դժուարութեանց:

Սուզակները եթէ յաջողին իջնել նաւուն խոր, անոր կողին տրուած հարուածներով պիտի փորձեն հասկընալ թէ նաւուն ներսէն պատասխան տուող պիտի ըլլա՞յ իրենց հարուածներուն: Որովհետեւ, տակաւին յոյս կայ որ նաւուն ամբաիակ խցիկներուն մէջ ողջ մնացած նաւագներ կան: Ծովային սպայ մը կը յայտնէ թէ նմանութեան պարագաներու մէջ կարելի է տոկալ 36 ժամ, ամէնէն նպաստաւոր պայմաններու մէջ, որովհետեւ, որեւէ շատ ըլլայ խցիկներն ապատանուած անձերուն թիւը, այնքան կը նուազի շնչելի օդը: Արդ, այն պահուն, երբ կը գրենք այս տողերը, 36 ժամը արդէն շատոնց անցած է...

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ ՎՃԱՐՎՈՂ ՄԱՐԴԸ

3.— ՔԱՆԻ ՄԸ ԲՈՒՆԱՎՈՐՎԵՐ

Տարեկան հերկատարածքը 90,000 ակր է, որուն 60,000-ը վարելահող է (մնացեալը՝ արօտ եւ մշակելի հող)։

Ընտանիքին 20—30 հոգի եւ աշխատանքի ուժ ունի 6500 ակր հողագործական տարածութիւն։ Ունի 4 տրակտոր, 3 հնձող, 2 հնձող-կապող, 2 հնձող-կապող-կալսող, 2 ցանող, 2 փոցխ, 2 ջրցան, 2 ցանող-պարարտացնող, 2 փոցխ-պարարտացնող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 փոցխ-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող, 2 ցանող-պարարտացնող-թունաթափող-ջրցան-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող-ցանող

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵՆԷ ՄԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ ՀԱՅ ՄԸ ԱՆԴԱՄԱՀԱՐ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԹԻՒ ՄԸ ՎԱՐԱՆԱՒՈՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ամերիկահայ մը, որ Հայաստան վերադարձած է 1931-ին, ինքզինքը կը գտնէ Ռուսիոյ մէջ, ուր կը ստիպուի ապրիլ ամէն տեսակ զրկանքներու մէջ։ Ան կը ներկայացնէ ռուսահայ կեանքի ամենէն ողբերգական կողմերը։ Ան կը պատմէ, թէ ինչպէս ինքն ալ ենթարկուեցաւ ամերիկահայ գաղութի ամենէն ծանր հարուածներէն մէկուն։ Ան կը պատմէ, թէ ինչպէս ինքն ալ ենթարկուեցաւ ամերիկահայ գաղութի ամենէն ծանր հարուածներէն մէկուն։

ցով: Բայց չի սպասուիր որ Իրլանտա անգլիական ծանուցագրին պատասխանէ մօտ ատենէն:

Անգլիոյ գաղթային նախարարը իր վերջին ճառին մէջ՝ հաշտարար լեզու մը գործածեր էր, ինչ որ լաւ տպաւորութիւն գործած է Իրլանտայի պաշտօնական շրջանակներուն վրայ եւ կը կարծուի թէ իրլանտական կառավարութեան պատասխանը պիտի խմբագրուի համապատասխան ոճով մը:

Պուլկար ևսխարարևեր Փարիզ կուգան

Պուլկարիոյ երմատական նախարարը Պ. Սթեֆանով՝ ընկերակցութեամբ Ազգային գրամատան տնօրէնին, Փարիզ կուգայ երկուշաբթի օր, բանակցելու համար Պուլկարիոյ նախապատերազմեան պարտքերու հարցին մասին: Նոյն նպատակով Լօզանէն Փարիզ պիտի գայ Պուլկարիոյ վարչապետը Պ. Մուշանով:

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԱՆԻԷՒ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ համազգայ խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը 12 Յուլիս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ապրի տիկին ցակոբեան եւ ՏԷր եւ տիկին Մինաս ցակոբեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, նամակով եւ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ որդւոյն եւ եղբօր *ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ* դառնաղէտ մահուան առթիւ:

7 Յուլիս 1932, Տէսին

ԴԱՏՇԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Պալրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

31 Յուլիս Կիրակի ժամը 14էն 22, Վարժարանին պարտէզը

1 Bld. du Nord, Le Raincy

Մարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

վարժարանին սանուհիներուն կողմէ

ձազպանտ՝ ծանօթ խումբ.— պար, ճոխ պիւֆէ:

Շրջաւարտներու վկայականներու բաշխում

փափաքողները կրնան առտուընէ գալ իրենց ճաշով միասին:

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Առնել Օվէթայէն կամ ժան-ժօրէսէն 21A եւ կամ ալ լ'Էսթէն կարկանի գիծը եւ իջնել Բէնոթ-Փավիլիօն: Շոգեկառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ ժամը 2, 4 եւայլն:*

ՇԱՆՕԹ.— Ընծրեւի դէմ ապաստարան:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, *ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ*, Գ. Չօիրասպ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Տ. Չէօկիւրեան եւ Ի. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՀԱՄԲԱՆ*, Մաննիկ Պէրպէրեան 10, *ԵՏՔԸ*, էրիկ Մարքա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Քրիստ. Միքայէլեան 10, *ԽՆԴՐԸ եւ ՉԱՀԱՀԷՏՏԻՆ* Բաֆֆի 25, *ՎԱՀԱՆԹԻՆ*, ժորժ Սան 20, *ԹԷՐՃԱՆՕ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Պ. Մելոյեան 10, *ՄԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Թաւեան 2 հատոր 30 ֆր., *ԺԻՏՏԼԻՒ ԵՒ ԺԱՒԻՒՆ*, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., *ՍԻՄՕՆ ՓԷՏԷԼԻՒԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 հատոր 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալճեան (Խոշերի) 12.50, *ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼԵԱՆ*, Գ. Կառվարենց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ռատանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՄԱՄՈՒԼԵԱՆ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

Առեւտեան հետազօտութիւն Լիոնի մէջ

14 Juillet Ա.Թիւր 59 Rue Dunoir

ՌՈՒԲԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՍՐՉԱՐԱՆԸ

Ուր պիտի գտնէք ՊՈՂՈՍ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՕՂԻՆ՝ յարակից ադանդերով, Պոլսոյ հրապարակի վրայ ճանչցուած Նշանաւոր ՈՒՏԻ ՓԱՐԻԶԻ ՕՂԻՆԻՆ, որուն պիտի ընկերակցի Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած (խանէնաէ) Պ. ԺՈՒՔ եւ Լիոնի յայտնի նուագողներ:

Այս բացառիկ պատեհութենէն օգտուելէք՝ վերապրելու հայրենիքի կարօտով:

CABINET V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 87-53

Կ'առանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութենց եւ բոլոր պաշտօնատուններու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագնի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ մտեսական տագնապը: Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

Լիոնի մէջ Հայերը կը գտնեն Լաւագոյն ընդունելութիւնը

CHEZ JOSEPH

91 Rue Moncey

պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni

Գործակալութիւն «Opéra»

18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)

Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝ չափաւոր ակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆիշտարար դատարանները, կատարէ certificats de coutumes՝ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան ԳԱԼԼՕ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Ծախու ձաւարի գործարան Վալանսի մէջ

Կատարելագործուած եւ արդի մեքենական դրութեամբ օժտուած ծանօթ գործարանս՝ առեւտուրս փոխելու նպատակով պիտի ծախեմ: Ջափաւոր գին, ընտրեալ յաճախորդներ, խիստ աժան վարձք, անսահմանի պայմանաժամ վարձակալութեան: Երաշխաւորուած շահ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ LÉON AHARONIAN,

3 Place de l'Hôpital, Valence (Drôme)

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Անմրցելի գինով: ցանձնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն:

Դիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓՍՄԱՔՈՒՆ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր

փողոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: *Օթօպիւս* BA, AZ եւ BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սարբճիրան թագաւորը, խմողին մարդոցութիւնը կը դիւրաշարժ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

կեգրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Լուսանկարչական նոր մեթոտի հաւաձայն գեղեցիկ մնտուկներ, ամբողջ կազմուածքով, խիստ դիւրամատչելի պայմաններ, Դիմել՝ Յ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 24 rue de Beguin, Lyon *Մանրամասնութեանց ժամին տեղեկանալ Պ. Ա. Կիւլպէնկեանէ, 35* rue Dunoir, Lyon.

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մարուր ապրանքներ, *ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՎ ՓՈՔՐՈՒԹԵԱՆ:*

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ: Կանոնաւոր յանձնում:

63bis Ave. Carnot-CACHAN (Seine).

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Ձեռ կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, չոդանկարում (**radiographie**), գոլ-մանիշակագոյն, լետ-կարմրագոյն եւ ալեծկծկեան դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Ցեղադրական եւ ֆրէյոեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Ի ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

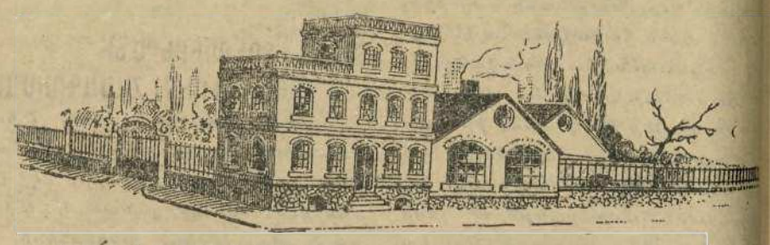
Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

RÉALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւ անձնառուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինուելեանց եւ փոխառութեանց համար: Երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ընենք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան 20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Ջրնի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՅՈՒԼԻՍ
1932
12 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1929 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Գաղութներու կազմակերպութեան հարցը ճիշդ տասը տարուան պատմութիւն ունի: Այդ խնդիրը տասը տարի անընդհատ մնաց օրակարգի առաջին հարցը, ու փոթորկեց տարագիր ամբողջ հայութիւնը:

Տասը տարի անընդհատ ծեծուած խնդիր մը, այսօր կը մնայ օրակարգին վրայ, նո՛յնքան հրատապ, ո՛րքան էր առաջին օրերուն:

Երբ խնդիր մը իր լուծումը չի ստանար, այնքան վիճաբանութիւններէն յետոյ, տրամաբանական պիտի ըլլար զայն հանել օրակարգէն: Իսկ եթէ, նայն խնդիրը՝ հակառակ իր անլուծելի բնոյթին՝ կը մնայ առօրեայ մտահոգութեան առարկայ եւ կը զբաղեցնէ հայ հանրային կարծիքը, մենք ստիպուած ենք ընդունիլ խնդրին կարեւորութիւնը:

Մնդիրն, ուրեմն, մեր ներքին կեանքի հրամայական պահանջներէն կը բխի, ու ատոր համար, տասը տարի յամառօրէն կուգայ հայ ժողովուրդի սեղանին վրայ, իր լուծումը գտնելու: Հարցը իր սուր բնոյթով, ամէն տեղ, մեր ժողովուրդի առջեւ կը ցցուի, օրըստօրէ, ամէն օր, ու ամէն տեղ, հայ ժողովուրդի քայլերը կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը կը շեշտեն: Այդ անհրաժեշտութիւնը կ'անտեսէ անցեալ տարիներու բոլոր պատճառաբանութիւնները, կ'անդիմանայ ամէն տեսակի հակամարտութիւններ, խմբական ու անհատական չահերը, ու դարձեալ կուգայ հարկադրել բոլորը՝ կրկին մտածելու գաղութահայութեան նպատակայարմար կազմակերպութեան մը մասին:

Եւ սակայն խնդիրն իր լուծումը չի ստանար:

Ու այս երեւոյթը հիւանդագին կոմիր կը բնորոշէ մեր ժողովուրդին, հաւաքական նկարագրի հիւանդութիւն մը, որ տարագիր հայութեան պատմութեան ամէնէն տխուր էջը պիտի կազմէ:

Տխուր՝ այն պատճառով, որ մեր ժողովուրդը քնագդօրէն կը ձգտի կազմակերպուելու, իր գոյութիւնը պահպանելու համար. քնագդօրէն բոլոր թերինները կը տեսնէ ու կը սոսկայ: Սակայն գիտակցօրէն անկարողութեան կը մատնուի, կը չլսուի, կը նահանջէ: Կամքը կը պակսի՝ քայլ մը առնելի առաջ նետելու: Համոզումնութիւնը կը պակսի՝ գործի անցնելու եւ աստիճանաբար վերելք մը կատարելու:

Ու խնդիրը կը մնայ սեղանի վրայ, ժողովուրդը քնագդօրէն կը փոթորկի: Բայց ժողովուրդի կամակատարները կը վայլին անկամութեամբ:

Ժողովուրդի կամակատարները... Որո՞նք են ժողովուրդի կամակատարները, կամ աւելի չիտակ, առ այժմ, կամքն արտայայտողները: Բարի ըլլանք այդ իրաւունքը բաշխելու այն բոլորին, որ այդ յատկանութիւնն ունին: — Կուսակցութիւնները, իրենց կեդրոններով եւ մամուճիւղերով, հայ թերթերը, իրենց մեծ ու պզտիկ խմբագիրներով եւ յօդուածագիրներով, հայկական միութիւնները, բազմաթիւ եւ բազմազոյն, Ազգային մարմիններն՝ իրենց վարչութիւններով եւ առաջնորդներով. հայ մտաւորականութիւնը, ցրուած ու սպասողական, (կրնանք ըսել՝ կրաւորական). չէզոք ու ազդի մարդիկ, ազգին մասին մտածող: Եթէ դուրս մնացողներ եղան, թող իրենց անուններն աւելցնեն այս ցանկին վրայ:

Արդ, խօսեցէք այս բոլորին հետ, անոնք ձեզ պիտի համոզեն թէ գաղութահայ կեանքը պէտք է կազմակերպել, եւ թէ՝ չատ ուշացած ենք այդ գործին մէջ: Մտի՛կ ըրէք բերանացի եւ գրաւոր խօսքերը այդ խնդրի մասին, ու դուք պիտի տեսնէք թէ՝ տասը տարուան մէջ՝ հարիւր անգամ խօսած ու չեշտած են կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը: Քով քովի բերէ՛ք հայ լրագրութեան թեր ու դէմ կարծիքները, ու դուք պիտի հաստատէք թէ՝ դէմ արտայայտուողներէն չատերը, չատ մը պարագաններուն մէջ, աղաղակ բարձրացուցած են գօրաւոր կազմակերպութիւն մը ունենալու:

Ու դուք, բնականօրէն հարց կուտաք ձեզ, — եթէ բոլորը կը չեշտեն կազմակերպութեան անհրաժեշտութեան մասին, ինչո՞ւ համար խնդիրը չեն լուծեր, եւ անցնիլ գործնական քայլերուն: Ո՞վ է, որ իրենց ձեռքէն կը բռնէ...

Հարցը կը մնայ օդէն կախուած. պատասխան տուող չկայ: Օրակարգը կը յետաձգուի վազուան, եկող տարուան, ու այսպէս՝ չարունակաբար:

Որով, հայ ժողովուրդի կամքն արտայայտողները կը մնան բնագդական այն աստիճանին, ինչ որ ժողովուրդն ունէր: Գիտակցութիւնը, որ կամքին հետ չաղկապուած է, կը բացակայէ: Եւ հրապարակին վրայ ահրական կը մնայ կազմալուծող տրամադրութիւնը, ու իր աւերը կը գործէ, ազատօրէն տոզոսկելով ամէն տեղ:

Մենք, ասկէ առաջ, առիթն ունեցանք քննութեան առնելու միութիւններու գործունէութիւնը, ու մատնանշեցինք այն բացասական երեւոյթները, որոնք գերազանցապէս կը բխէին կազմակերպական թերութիւններէն: Մատնակի այդ երեւոյթներէն անցնելով ընդհանուրին, կը տեսնենք կեդրոնական կազմակերպութեան մը բացը, որ ահա տասը տարիէ ի վեր անհրաժեշտութիւն դարձած է:

Տարագիր հայութիւնը վերը բնորոշուած հոգեկան հիւանդութեան մատնուած է, հաւաքական կամքի եւ գիտակցութեան հիւանդութիւնն ունի, որմէ պէտք է բուժուի վերջապէս:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԸՆԿԵ՞Ր ԹԷ... ՀԱՁԻ ԽՄԲԱԳԻՐ

— :-: —

Հաճըն մը կայ Մարսիլիոյ մէջ: Աւելի ճիշդ կ'ըլլար, թերեւս, ըսել թէ մէկը կայ, ի Մարսէյլ, որ իմքիմը կը շփոթէ Հաճընի հետ: Որովհետեւ գրպանները լեցուն են Հաճընով, իր գրասեղանները կը տիան Հաճընի բեռով, ճաշասեղանն իսկ զարդարած է Հաճընով, ոմանք կ'ըսեն թէ մահիճն ալ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ չծախուած Հաճընները դէզ մը: Պատկած այդ անկողնին վրայ, մեծ երազներ կը տեսնէ ան: Ահա թէ ինչո՛ւ իմքիմը խելացի կը կարծէ եւ մեծ:

Այդ խելացութեամբ եւ մեծիկութեամբ, վերջին թիւով կը պատասխանէ հայրենակիցի մը, որ կը հարցնէ թէ Հաճընի խմբագիրը որո՞ւ իրաւունքով «ընկեր» բառը կը դնէ Նահվերդեանները եւ խորհրդային Հայաստանի պետական վարիչներու անունին առջեւ, եւ ոչ թէ պարոն կամ նման բառ մը: Միթէ «ընկեր»ը գաղափարակիցներու յատուկ չէ՞, կը հարցնէ վրդովեալ հայրենակիցը, որ ապահովաբար չէզոք է, կարմիրներուն ալ հանդէպ:

Հաճընի խմբագիրը կը պատասխանէ թէ «ինչպէս կարելի չէ *պարոն* Մուսթաֆա Քեմալ կամ *ընկեր* Հուվըր կոչել Թուրքիոյ կամ Միացեալ Նահանգներու նախագահները, ճիշդ այնպէս ալ պատշաճ չէ ըսել Տիար Սահակ Տէր Գաբրիէլեան կամ պարոն Նահվերդեան»: Եւ կ'իմացնէ՛ որ, «Եւրոպական մեծ թերթերն իսկ երբ Սթալինի կամ Լիտվինովի մասին գրեն, «ընկեր» բառով կ'որակեն, մինչդեռ ամէն ոք գիտէ թէ գաղափարական ի՛նչ սոսկալի վիհ մը գոյութիւն ունի իրենց միջեւ»:

Ցետոյ չնաշխարհիկ յանելուած մը: — «Կան ոմանք ալ, որ անհատականի մոտավարութեամբ մը ֆրանսական **citoyen** բառին թարգմանութիւնը եղող «քաղաքացի» մակդիրը կը գործածեն»: Ու կ'ըսէ թէ այդ բառը «ֆրանսերէնին իմաստը չի պարփակեր եւ կարծէք թշնամական կեցուածք մը ունի «գիւղացիին» դէմ»: (Ի՞նչ կ'ըսես):

Եւ կը յայտարարէ· — «Մենք կը նախընտրենք ընկերին ընկեր ըսել, պէյին պէյ, մըսըքըրին մըսըքըր, աղային աղա եւ է յետին մտքի»:

Ըսենք մեր ալ կարծիքը· — Հաճընի (ընկե՞ր, պէ՞յ, մըսըքը՞ր) խմբագիրը ե՞րբ է տեսեր, որ ֆրանսական բաղխենի թերթերը «ընկեր» ըսեն համայնավարներուն (հեգնական բացատրութիւններէն դուրս): Նոյն··· խմբագիրը ի՞նչպէս հասկցեր է, որ «բաղաքացի»ն համազօր չէ **citoyen**ին եւ չշնամական կեցուածք ունի «գիւղացի»ին դէմ (արդեօք կը շփոթէ՞ բաղբցիին հետ):

Կարեւորն այդ չէ սակայն: Անգամ մըն ալ Յիսուսի են ըրեր նման հարցում մը: Հարցուցեր են թէ րաբբի՛ անուանեն գինեը, վարդապե՞տ, տէ՞ր: Անուանեցէք ինչպէս կ'ուզէք, ըսեր է ան: Հաճընի խմբագիրը մեզի չըսեր սակայն թէ ի՞նչպէս անուանենք գինեը:

— Հանի՞ խմբագիր (պարզապէս անոր համար որ Հաճընոյ խմբագիրն է եւ մենք սովոր ենք պէյին պէյ ըսել, «առանց որ եւ է յետին մտքի»):

ՀԱՐԹՈՑ

ՄԱՀ Պ. ԺԻԼԷԹԻ

Լոս Անճելոսի մէջ 77 տարեկանին մեռաւ Ժիլէր որուն անունը եւ նկարը տպագծուած են ամբողջ աշխարհի մէջ, շնորհիւ իր հնարած մեխեանական ածելիին:

1903ին էր որ հրապարակ հանեց իր հնարած ածելին: Այդ տարին ան ընդամէնը ծախել յաջողեր էր 53 գործիք եւ 14 երկվեցեակ շեղբ: 1926ին կը ծախէր 15 միլիոն գործիք 50 միլիոն երկվեցեակ շեղբ, ընկերութեան ապահովելով 200,000,000 շահ:

Այս մարդը որ ամբողջ աշխարհին ածելի կը հայթայթէր, թոյլ չէր տար ձեռք դպցնել իր մօրուքին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ՑԵՏՈՑ

Պատերազմական պարտքերու հարցը

Լօզանի վեհաժողովին, համաձայնագրի ստորագրումէն առաջ, քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունեցող յայտարարութիւններ ըրին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները՝ պատերազմական պարտքերու առկախման մասին:

Մասնաւորաբար նշանակելի են Ֆրանսայի ներկայացուցչին, էմմանուէլ նախարար Պ. Ժէրմէն – Մարթէնի խօսքերը·

— Պէտք է, ըսաւ, յանուն ֆրանսական կառավարութեան յայտարարութիւն մը ընեմ, ճշդելու համար հրաւիրուած երկիրներու Ֆրանսայի հանդէպ ունեցած պատերազմական պարտքերու կացութիւնը: 1932 յունիս 16ին ստորագրուած յայտարարութեան հետեւանքները կարգադրուած են այնպէս որ պատերազմական պարտքերու գլուխէն կատարուելիք վճարումները պիտի դադրին մինչեւ այն պահը ուր Լօզանի պայմանագրութիւնը զոր կը կնճռեմ այսօր, կիրարկութեան դրուի կամ մինչեւ որ արձանագրուի թէ այս համաձայնութիւնը անկարելի է վաւերացնել»:

Նոյն ժողովին մէջ, Պ. Մաքտոնալտ յայտնեց երկու յանձնախումբերու կազմութիւնը, մէկը՝ պիտի զբաղի Գերմանիայէն զատ մնացեալ երկիրներու հատուցումներու հարցով: Միւսը՝ պիտի ուսումնասիրէ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի տնտեսական բարգաւաճման հարցը:

Առաջին յանձնախումբին նախագահ նշանակուած է Պելճիքայի նախկին վարչապետը Պ. Թէօնիս. իսկ երկրորդ յանձնախումբին նախագահ Ֆրանսայի պատուիրակներէն Պ. Ժորժ Պրիճ: Իսկ համաչխարհային տնտեսական եւ էմմանական համաժողովընախապատրաստող յանձնախումբը պիտի կազմուի յետագային:

Լօզանի ժողովը իր արդիւնքով՝ գանագան մեկնաբանութիւններու տեղի կուտայ տարբեր երկիրներու մէջ: Գերմանիոյ մէջ, մօտաւոր ընտրութիւններուն առթիւ, մամուլի մեծ մէկ մասը կը քննադատէ գերման վարչապետը: Իր բարեկամներն ամբողջ կը քննադատեն զինքը, իսկ իր հակառակորդներէն մէկ քանին են միայն որ կը գովեն անոր կատարած աշխատանքը:

Հուկէնպէրկի եւ Հիթլերի թերթերը կը մեղադրեն Ֆոն Փափէնը թէ չկրցաւ հատուցումներն ու պարտքերը բոլորովին ջնջել տալ կամ ընդունել տալ քաղաքական պայմաններ:

Երկու աջակողմեանները կը ջանան իրենց քննադատութիւններով այն տպաւորութիւնը ձգել թէ համամիտ չէին Ֆոն Փափէնի հաշտարար քաղաքականութեան: Իր ճառերուն եւ մամուլի ներկայացուցիչներուն ըրած յայտարարութիւններով՝ Հուկէնպէրկ կը յայտնէ թէ Լօզանի համաձայնութիւնը կը գտնէ «չարաչէտ» եւ թէ Գերմանիա երբեք չպիտի կրնայ վճարել երեք միլիառը՝ զոր ընդունեց իբր պարտք:

Գալով Հիթլերեան մամուլին, կը գոհանայ հաստատելով թէ Ֆոն Փափէն «երբեք արտօնուած չէր խօսելու յանո՛ւն գերման ժողովուրդին»:

Ներկայիս, գերման կառավարութիւնը խոր հպարտական մեծամասնութիւն չունի վաւերացնել տալու համար Լօզանի համաձայնութիւնը: Կաթոլիկները որ հատատարիմ կը մնան Պրիւնինկի եւ կը չարունակեն ուխտադրուժ նկատել Ֆոն Փափէնը կը յայտնեն թէ ձեռնպահ պիտի մնան: Միացեալ ընկերվարականները՝ կ'երեւի պիտի հետեւին կաթոլիկներու օրինակին: Գալով Հիթլերեաններուն, Հուկէնպէրկեաններուն եւ համայնավարներուն, բացէ ի բաց դէմ են:

ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ

Լօզանի նպաստաւոր էլքը, անգլիական մամուլին կողմէ նախապէս ընդունուեցաւ խանդավառութեամբ: Բայց այս խանդավառութենէն յետոյ, մամուլը այժմ կը հարցնէ թէ, Անգլիա գիտէ՞ իրօք թէ գործը ո՞ր տեղուանքն է:

Իրօք, գժուար թէ աչունէն առաջ, Անգլիոյ համար կացութիւնը պարզուի: Ամէն ինչ կախում ունի Ամերիկայի ընթացքէն, որուն յառաջիկայ տարի, Անգլիա պէտք է վճարէ 37 միլիոն ոսկի ոսկերին, այսինքն ոսկերինի ներկայ արժէքով 50 միլիոն: Իսկ Լօզանի համաձայնութիւնը Անգլիան կը զրկէ մօտ 33,5 միլիոն ոսկերինէ· 15,800,000 ոսկի Գերմանիայէն առնելիք, 17,750,000 դաշնակիցներէն:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ուաշինկթընի չրջանակները կը չարունակեն գոհունակութիւն յոյց տալ Լօզանի համաձայնութեան մասին: Սակայն պատերազմական պարտքերու վերաբերեալ հարցը սկսած է մտահոգութիւն պատճառել:

Ռամկավար եւ հանրապետական մէկ քանի ծերակուտականներ յատակօրէն կը յայտնեն թէ դէմ են պարտքերու վերաքննութեան հարցին եւ կը յայտարարեն թէ Ծերակոյտը չպիտի ընդունի որ Եւրոպա առաւելութիւններ ստանայ Լօզանի մէջ՝ ի վնաս Ամերիկայի:

Արտաքին նախարարութեան մէջ՝ Լօզանի համաձայնութիւնը կը նկատուի իբր կարեւոր քայլ մը դէպ ի առաջ, սակայն կը յայտնեն նաեւ թէ Հուվըրի 1931ի յետաձգումը կը մնայ կիրարկելի, այն իմաստով որ պարտական իւրաքանչիւր ազգի վճարման կարողութիւնը նկատի պիտի առնուի: Միւս կողմէ, Ծերակոյտի մէջ ընդունուած բանաձեւով մը՝ հարց կ'ուղղուի նախագահ Հուվըրի թէ ի՞նչ հիման վրայ Միացեալ – Նահանգները յայտարարած են որ պարտքերը պիտի ջեղչուին, եթէ պահանջ ներկայացուի: Դի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՀ՝
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՍՊԵՏԻ

Ժընեւէն հասած մասնաւոր հեռագիր մը ցաւով կը ծանուցանէ մահը յայտնի գրագէտ Պ. Յովհաննէս Ասպետի (Օննիկ Ջիվքէ–Սարաֆ), կարեւատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ:

Հանգուցեալը ծնած էր Պալիս, Սկիւտար, եւ մօտաւորապէս 55 տարեկան էր: Բարեկեցիկ ընտանիքի զաւակ, ստացած էր խնամեալ դաստիարակութիւն մը եւ երիտասարդ տարիքին այցելելով Եւրոպա, իր տպաւորութիւնները՝ Պոլիս դարձին հրատարակեց *Միամիտ մը Արկածները* հատորին մէջ, որ ժամանակին մեծ աղմուկ հանեց: Իբր հատոր հրատարակած է նաեւ պուրժէի *Փլխոտիայի մը Աչակերտին* թարգմանութիւնը:

Պահ մը առեւտրական ասպարէզը մնալէ յետոյ իսիզինիը նուիրած է օրագրութեան, շատ մը վէպեր թարգմանած է *Բիւզանդիոնի* մէջ, որուն մնայուն գրական աշխատակիցը եղած է պզտիկ պատմուածքներով եւ հրապարակագրական յօդուածներով:

Զինադադարէն յետոյ եղած է անդամ *Վերջին Լուրի* խմբագրական կազմին եւ հրատարակած է գրական շաբաթաթերթ մը՝ «Հայ Միտք»:

Պոլսոյ Ազգ· երեսփ· ժողովին մէջ Գատը գիւղի երեսփոխան էր եւ վարեց ատենադպրութիւնը նոյն ժողովին:

Գրական գողտրիկ էջեր ստորագրած է *Կոչնակի* եւ Պոլսոյ եւ արտասահմանի շատ մը հայ հանդէսներու մէջ:

Պոլսոյ էֆեմէրական գրաւումին վրայ նիւթ ալ իբր կամաւոր սպրագիր գացած է նախ Քօրֆու, ապա Մարսէյլ ուր ամուսնացաւ եւ ունի երկու փոքրիկ, իսկ չորս տարիէ իվեր արժանապէս կը վարէր Ժընեւի, Պ. Քրքաքիք–Պօնարի հաստատած «Յուսոյ Հայաստան» որբանոցին տնօրէնութիւնը:

—)(o)(—

ՌՈՒՄԻՆԵԻՊՈՒԼԿԱՐ ՄԻԶԱԴԷՊ ՄԸ

Սիլիսթրէյէն Պուքրէշ հասած լուրերու համաձայն, պուլկար ահաբեկիչներու խումբ մը նախորդ գիշեր, փորձածեն անցնիլ ռումանական սահմանը: Սակայն, ռումէն սահմանապահ զօրքերը նշմարելով, կրակ բացած են անոնց վրայ: Պուլկարները ստիպուած են վերադառնալ: Ռումէն զինուորներու կրակէն 5 Պուլկարներ վիրաւորուած են:

ՋԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՎԻՃԱԿ ՌՈՒՍԻՈՑ ՄԷՋ

Խորհրդային «Ճրագից Մէրիկ» շոգենաւով Օտեսայէն Փիրէա հասած են ռուսական իշխանութեանց կողմէ աքսորուած վեց Յոյներ, որոնք Օտեսայի մէջ, նախապէս, մեծ առեւտուրով կը զբաղէին:

Յիշեալները ներկայանալով փիրէացի ոստիկանութեան, յայտարարած են թէ, տնտեսական եւ վարչական տեսակէտով զարհուրելի վիճակ կը տիրէ Ռուսիոյ մէջ եւ հողագործական բնակչութիւնները սաստիկ ահաբեկուած են:

Նոր հասած այս ճամբորդներէն մին՝ Անտոնիոս Շամլիտիս «Մակեդոնիա» թերթին տուած է՝ խորհրդային «դրախտ»ի մէջ տիրող պայմաններու մասին շատ վատ տեղեկութիւններ:

ՀԻԹԼԵՐԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

Պերլինի դատարանին առջեւ, գերմանական թերք մը դատ բացած է Հիթլերի դէմ: Թերթին տնօրէնը՝ դատավարութեան ընթացքին՝ փաստեր տուաւ թէ Հիթլեր որ իր հետեւորդներուն կը յորդորէ զրկանք եւ զոհաբերութիւն արհայավայել կեանք մը կ'անցընել:

Հիթլեր եւ իր մէկ բանի օգնականները՝ մարտի ընթացքին երբ Պերլին անցուցած են մէկ բանի օր, բնակելով ամէնէն նոյն պանդոկը, իրենց անձնական պէտերուն համար միայն՝ ծախսած են 25,000 ֆրանք:

Այդ պանդոկին մէջ՝ թուաւորութեան վախով, Հիթլեր իրեն համար առանձին նիշ կերակուր պատրաստել կուտար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԽԻՎԻ ՎԱՎԵՐԱԳԻՐԸ)

ՍՊԱՌ

Ելնելով իր ընդհանուր իշխանությունից՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ա. Ս. Ամիրխանյանը հրամայում է.

Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գերագույն գլխավոր հրամանատարի պաշտոնը վերացնել, իսկ նրան ունեցած իշխանությունները վերապահել ինձ:

Ես՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ա. Ս. Ամիրխանյանս, հրամայում եմ, որ վերոգրյալ հրամանը ստանա օրենքի ուժ և անհապաղ ենթակա լինի կատարման:

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ա. Ս. Ամիրխանյան

Երևան, 24 մարտի — 1918թ.

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ա. Ս. Ամիրխանյանի հրամանագրով Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գերագույն գլխավոր հրամանատարի պաշտոնը վերացվել է, և նրան ունեցած իշխանությունները վերապահվել են ինձ:

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ա. Ս. Ամիրխանյան

Երևան, մարտի 24, 1918թ.

1915—1917 թվերին, մերոնց կեղտոտ մոլորյալ քաղաքացիները ոչ մի կերպ չէին ուզում հավատալ, որ Թուրքիան պատերազմ է մղում Գերմանիայի դեմ, և որ Գերմանիան Թուրքիայի բարեկամն է:

1917 թվի հունվարին Գերմանիան հայտարարեց անսահմանափակ սուզանավային պատերազմ, որ բացի մեզ ամենքիս համար ուրիշ ոչ մի նշանակություն չունի, քան որ Գերմանիան ուզում է, որ Ամերիկան չմտնի պատերազմի մեջ:

Ամերիկան մտավ պատերազմի մեջ, և ահա 1918թ. մարտի 4-ին Գերմանիան հրամայեց իր դեսպան Բեռնշտորֆին, որ Տիկին Ամերիկային ասի, թե Գերմանիան ուզում է, որ Ամերիկան չմտնի պատերազմի մեջ:

Ամերիկան ասում է, որ Գերմանիան ուզում է, որ Ամերիկան չմտնի պատերազմի մեջ, որպեսզի Գերմանիան ավելի հեշտությամբ կարողանա ոչնչացնել Անգլիան, Ֆրանսիան և Իտալիան

ԲՈՎԱՅԻՆ ՀՈՅԱԿԱՐԿ

(Վերջ)

— Ասաղը քարափայրի ընկավ, — ձայնը կտրեց Ալմաստը, — ասաղը ոսկեհատ էր, ասաղը ոսկեհատ էր, ասաղը ոսկեհատ էր...

— Ինչ ասաղ, ինչ ոսկեհատ, — ասաց Ալմաստի մայրը, — ասաղ չկա, ոսկեհատ չկա, ոչինչ չկա, ոչինչ չկա...

— Ասաղը ոսկեհատ էր, — ասաց Ալմաստը, — ասաղը ոսկեհատ էր, ասաղը ոսկեհատ էր...

—

տել կուտան կարգ մը չրջանակներ թէ, եթէ Գերմանիա չի կրնար վճարել, այդ չի նշանակեր որ եւրոպայի մնացեալ երկիրներն ալ նոյն վիճակին մէջ են։

Հիթլերի մարտական ուժերը

Հիթլերի կողմէ ընկերվարական թերթի մը դէմ բացուած դատի մը ընթացքին, հիթլերեան սպայակոյտէն մէկը խոստովանած է թէ մարտական խումբերը կրթուած են զինուորական ոգիով եւ թէ բնական է որ ուժ մը որ կազմուած է 400,000 անձերէ, ունենայ իր գաղտնի լրտեսական կազմակերպութիւնը։

Հանայնավարներ Ռումանիոյ մէջ

Քիչնեւի մէջ 200 համայնավարներորոնց խառնուած էին բազմաթիւ կիներ ցոյց մը կազմակերպած էին, բողոքելու համար ընդդէմ իրենց ընկերներու ձերբակալման, այն մեղադրանքով թէ կը դաւեն պետութեան դէմ։

Ոստիկանութիւնը փորձեց զանոնք ցրուել երբ կը գտնուէին քաղաքին կեդրոնը։ Ցուցարարները սկսան աւրճանակ պարպել ոստիկաններուն վրայ եւ վիրաւորեցին անոնցմէ չատերը։

Հեծեալ ոստիկանները որոնք օգնութեան կանչուած էին, յարձակում գործեցին ցուցարարներուն վրայ։ Գիրկընդխառն կռիւ մը տեղի ունեցաւ. սպաննուեցաւ համայնավար մը եւ վիրաւորուեցան ուրիշ չատեր։ Քանի հոգի ձերբակալուեցան։

Աղաբեկովի առեւանգման դատը

Պուքրէշի դատարանը չարունակեց Գոստանդայի մէջ՝ Աղաբեկովի առեւանգման փորձին հետեւանքով բացուած դատը՝ ընդդէմ ահաբեկիչներուն։ Կարճ դատավարութենէ մը յետոյ, դատարանը որոշեց գործը յղել եղեռնագործ առեանին, սպանութեան փորձի մեղադրանքով։

Նոր միջադէպ Տնիեսդերի վրայ

Քիշնեւէն տրուած լուրերու համաձայն, բոլշեւիկեան սահմանապահ զինուորներ որոնք հսկողութիւն կը կատարէին Տնիեսդէրի եզերքներուն վրայ, անցնելով ջուրի սահմանը՝ սպաննեցին երկու ռումէն զինուորներ։

Ֆրանսական ընկերման ընդծովեան

Մ՛չ մեկ յոյս փրկելու

Իտալական «Արթիյիս» նաւուն սուզակները իյնան ընկղմած ընդծովեային քովը։ Սուզակներէն մէկը երեք ժամ մնաց ընդծովեային քով եւ անոր կողքին տրուած հարուածներով փորձեց հասկնալ թէ ողջ մարդ մնացա՞ծ է ներսը։ Ոչ մէկ պատասխան ստացաւ։ Ինչպէս յայտնի է, ընդծովեան ընկղմած է 75 մեգր խորութեամբ փոսի մը մէջ, եւ ո՛չ մէկ յոյս կայ նաւը փրկելու։

Շէրպուրկի ծովային հրամանատարը՝ իբր սուգի նշան, հրամանգեց կէս պարզել դրօշները՝ իր իրաւասութեան տակ գտնուող նաւերուն վրայ։

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Արիւնահեղ նոր կռիւներ տեղի ունեցան Պոմպէյի Հնդիկներուն եւ մահմետականներուն միջեւ, երբ անոնք կը մասնակցէին «Հնդկաստանի ճնշուած դասակարգերու» համագումարին։ Երեք հարիւրի չափ Հնդիկներ, բիրերով եւ դաշոյններով զինուած մբտան համագումարի սրահը եւ խուժեցին մահմետական պատգամաւորներուն վրայ, վիրաւորելով աւելի քան 50 հոգի։

Պելճիքայի հանքագործներուն բանթողը

Պելճիքայի հանքագործներուն բանթողը կը շարունակուի հետզհետէ տարածուելով եւ արիւնահեղ միջադէպերու տեղի տալով։

Լուվիէռ հաւաքը պաշարման վիճակի ենթարկուած է։ Փէրոնի մէջ՝ ոստիկանութիւնը յարձակում գործեց բանթողներուն վրայ եւ վիրաւորեց 15 հոգի։ Շարլըրուայի մէջ՝ բախում մը տեղի ունեցաւ ոստիկաններու եւ գործաւորներու միջեւ։ Վիրաւորուեցան հինգ հոգի։ Իսկ Մարշիէնի մէջ՝ գործաւորները բարկոծելով վիրաւորեցին վեց ոստիկաններ։

Կառավարութիւնը խորհրդակցութիւն կատարեց ձեռք առնուելիք միջոցներուն մասին, եւ նշանակեց զօրավար մը, որ տեղւոյն վրայ կարգադրութիւններ պիտի ընէ կարգապահական միջոցներու մասին։

Համաշխարհային տնտեսական համագումարը

Ժընեւի մէջ հետեւեալ կերպով կը նախատեսեն Լօզանի մէջ տրուած որոշումներու գործադրութիւնը՝ ինչ չափով որ կը վերաբերի Ազգերու Դաշնակցութեան։

Անմիջապէս որ Լօզանի ժողովին նախագահը պաշտօնապէս Ազգերու Դաշնակցութեան հաղորդէ տրուած որոշումները, փութով նիստի պիտի հրաւիրուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը։ Այս նիստը հաւանաբար տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի կամ չորեքշաբթի։ Այն առեն խորհուրդը պիտի նշանակէ յանձնախումբը որ պիտի զբաղի համաչխարհային տնտեսական համագումարը պատրաստելու գործով։ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդն է որ պիտի նշանակէ համագումարին վայրը, թուականը եւ նախագահը։

Անգլիացիները կը վախնան որ համագումարին թուականը նշանակուի նոյեմբերին կամ դեկտեմբերին։

Գալով վայրին, հաւանական կը նկատուի որ նշանակուի Լոնտոնը, մանաւանդ եթէ նախագահը նշանակուի Անգլիոյ վարչապետը, ինչպէս հաւանական կը նկատուի։

Երկաթուղային արկած Թուրիոյ մէջ

Էնկիւրի — Պոլիս երկաթուղիին վրայ, Փոլաթի եւ Պէյլիճ կայարաններուն միջեւ, կառախումբի ծանր արկած մը պատահեցաւ։

Վայրաշարժ մը եւ աւոր կապուած կառքերը ջախջախուեցան։ 19 մեռեալ եւ 11 վիրաւորներ կարելի եղած է հաշել բեկորներուն տակէն, ուրիշ դիակներ ալ կան ծածկուած բեկորներուն տակ։ Էնկիւրիէն օգնութիւն ղրկուեցաւ։

Երրորդ անգամն է որ, գրեթէ նոյն վայրը, արկած կը պատահի։

Ց.

Ն. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ-շաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի շարունակութիւն։

ԱՆԻԷՌ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերըվաղը Շաբաթ-շաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ։

Գալուստ

ԼԻՈՆԻ Համազգայի խումբի արտակարգ ժողովի շարունակութիւնը այսօր ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՑՐԵՆԻՔ, ամսագիր, ժ. տարի, թիւ 8 (Յունիս), հետեւեալ նոյն բովանդակութեամբ.—

Ա. Ահարոնեան՝ Ոսկեփայլ Իզէզը, Արմ. Տիգրանեան-Ահարոնեան՝ Քառեակներ, Է. Մկհոէրեան՝ Սէրը, Ց. Մնձուրի՝ Աչունը, Ա. Սրապեան՝ Թռչնիկի հանգոյն, Համասեղ՝ Սպիտակ ձիաւորը, Կ. Զարեան՝ Բանկօօպը, Ա. Անոյշ՝ Առիւծը վիրաւոր, Վ. Վալադեան՝ Գարամանեան Հրանդ, Ա. Աճէմեան՝ Ափերուն վրայ, Ս. Ցարգսարեան՝ Կարօտ, Լեւոն Շանթ՝ Օձին Պայքարը, Ա. Գառնոյ՝ Երկու երգ, Վ. Սօֆեան՝ Դուռ, Վ. Հայրապետեան՝ Գղիի բանահիւսութենէն, Ա. Գիւլխանդանեան՝ Հայ – Թաթարական ընդհարումները, Ս. Մասուեան՝ Գիտական պատերազմը, Ա. Խաչիկեան՝ Քազաքապետի մը յիշատակները, Ռ. Բերբերեան՝ Գ. Քաթիպա, Վ. Մինախորեան՝ Նոր Թուրքիոյ անտեսական կեանքը, Տարագիր՝ Ցուղ մը անցեալէն, Ա. Աթան՝ Հայ կեանքը, Մ. Օ. Ամերիկահայ կեանքը, Ա. գրախօսական։

Տարեկան բաժնեգինն 5 տոլար։

Հասցէ՝ **13—15 Shawmut Str. Boston Mass (U. S. A.)**։

Գտնուած

Մէն Շուտանէն Պ. Յակոբ Յովակիմեան «Յառաջ»ի 1545 եւ 1546 թիւերով կը փնտռէր իր ազգականներէն Պ. Գրիգոր Գարաօղլանեանը։ Վերոյիշեալին հասցէն է՝ Hovaguimian Agop 3 bis rue Ernest Renan, Chaville, (S. et O.).

Ուշադրութիւն

Լիոնի Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Կրադարանը ստացած է հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները.—

Արծակ էջեր եւ հեքեաթներ՝ Զարդարեան, Պանդուխտի կեանքէն՝ Հրանտ, Դեղամ Տ. Կարապետեանի ցարօնի Աշխարհը, Դեղամ Բարսեղեանի Ամբողջական գործը, Ա. Արփիարեանի Ամբողջական գործը, Գրիգոր Զոհրապի ցանօթ դէպքեր եւ պատմուածքները, Մ. Վարանդեանի Մուրատը, Պերճուհիին փոթորիկէն վերջը, Ռէնի Գնդակահարուածները, Վազգէն Շուշանեանի Ամրան գիշերները, Հ. Զուտերմանի Լուռ ջրադացը, Պէնհուրը։

Գրադարանը բաց է ամէն օր ժամը 7.30էն 9ը, բացի Շաբաթ եւ Կիրակիէ։

ՓԱՐԻԶԻ ամենասիրուն գլխարկները F. SORBIER*ի մօտ, 14 Rue Lafayette. Փարիզ։ Անմրցելի գին։*

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ ծտէմ եւ ցէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՀ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radio. théraphie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Շակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քիմիական, ֆիզիքական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այրի, քիմ, ականջի, ինչպէս սաև արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՊԱՅՔԱՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵՂԻ

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

71, Rue Longue des Capucins

71, րիւ Լօնկ տէ Քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅ.

Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

Գ Ի Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Ա Ր Տ Ա Ս Ո Վ Ո Ր Զ Ե Ղ Չ

Նոր կազի օճախներ Բաւիոտա մարքա		Հին գին	65	Նոր գին 45
Ձայնով գլուխներ			15	10
Ձնծայն գլուխներ			17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Շաւտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

Եկէք. տեսէք եւ փորձեցէք ձամոզուելու համար

Արեւելեան նուագախումբ Լիոնի մէջ

14 Juilleti Ա.Թիի 59 Rue Dunoir

ՌՈՒԲԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՍՐՁԱՐԱՆԸ

Ուր պիտի զանէք ՊՈԼՍՈՑ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՕՂԻՆ՝ յարակից ազանդերով, Պոլսոյ հրապարակի վրայ ճանչցուած նշանաւոր ՈՒՏԻ ՓԱՐԹԻ ՕՂԼՈՒՆ, որուն պիտի ընկերակցի Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած (խանէնտէ) Պ. ԺՈՒՔ եւ Լիոնի յայտնի նուագողներ։

Այս բացառիկ պատեհութենէն օգտուեցէք՝ վերապրելու հայրենի կարօտով։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Յովհաննէս Հարմանեան (Ակնայ Բենկեան գիւղէն), որ 1923 թուին Պուլկարիայէն Փարիզ եկած է եւ Սիթրօէնի գործարանը կ'աշխատէր։ Իմացնել տղոց՝ Լեւոն Ասատուրեանի, 11 rue DescarteS, Asnières, Seine, France.

— Կը փնտռուի Կարապետ Թ. Մասեան, որ գտնուէր San Vicente Pueblo de Quintas Sarmiento, F. C. 5 Buenos Aires (Rép. Argentine)*։ Իմացնել եղբօր՝ Լեւոն Ասատուրեանի, 11 rue* DescarteS, Asnières, Seine, France.

Imp. A. DER (Agopian) **17, Rue Damesme, Paris (13e)**

Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Եւ նկատեցէք որ Ռումանիայի ապստամբներէն մեծ մասը Սալինեռայի նախկին գործիչներն են, որոնք իրենց խիստ թոյլ դիրքով եկեղեցւոյ դէմ բացարձակ կուիւ մտնելու՝ դարձել են մարդասպան։ Ձեռքերը չի հասնում թնդանօթի՝ վերցրել են դանակ։

— Բայց ի՞նչն է ձեզ ենթադրել տալիս, որ Բիվարէկցը նրանց հետ կապ ունի։

— Ես խոսքէս չեմ էլ ենթադրում, կասկածում եմ միայն։ Կարծում եմ որ նախ առուգել պէտք է ամենայն դէպս, կոնդրաբանդի գործը նրան յանձնելուց առաջ։ Եթէ նա երկու գործին միանգամից ձեռնարկէ, ամենամեծ վնասը կը հասցնէ մեր կուսակցութեան։ Ընդ միւսը կը փճացնէ մեր լաւ անունը, առանց ոչ մի օգուտ տալով գործին։ Այսպէս թէ այնպէս այդ մասին նորից մի անգամ պէտք է խօսել, իսկ հիմա անց կենանք Հռոմից եկած նորութիւններին։ Աստմ են՝ այնտեղ դիտաւորութիւն կայ մի կոմիսարիա նշանակելու, որ քաղաքային վարչութեան համար մի ծրագիր մշակէն։

VI

Ջեմման ու Բոռը գնում էին լուռ Լունկարնոյի ափով։ Բոռի տենդոտ հետաքննութիւնը կորել էր բոլորովին։ Նա մի բառ անգամ չէր արտասանել Բիթքարդօի տնից դուրս գալուց ի վեր, եւ Ջեմման ուրախ էր նրա լուռ մնալուն։ Նա միշտ իրեն անյարմար էր զգում Բոռի ներկայութեանը, իսկ այսօր աւելի եւս նիհարի ժամանակ Բոռի տարօրինակ վարմունքը չափազանց զարմացրել էր նրան։

Ուֆֆիցիի ապարանքի առաջ Բոռը յանկարծ կանգ առաւ ու զարձաւ ուղեկցին.

— Ցտեսնեցա՞ք։

— Ո՛չ. ինչո՞ւ էք հարցնում։

— Մի մասնաւոր զբաղում չունի՞ք այս երեկոյ։

— Ո՛չ։

— Ձեզ մի խնդիրք ունիմ. կը ցանկայի որ ինձ հետ մտնէք գալու դայիք։

— Ո՞ւր։

— Ուր ուզում էք։

— Բայց ինչո՞ւ։

Բոռը դժուարացաւ։

— Ձեմ կարող ասել. այսինքն՝ չատ է դժւար։ Բայց, խնդրեմ, հիմէք, եթէ կարող էք։

Եւ յանկարծ բարձրացրեց աչքերը Ջեմմայի դէմքին. մի զարմանալի արտայայտութիւն կար այդ աչքերի մէջ։

— Այսօր ձեր մէջ մի անսովոր բան է դառնում. — ասաց Ջեմման մեղմ։

Բոռը մի թերթիկ փրցրեց իր օգտակի ծալկից ու ճմրթել սկսեց։ Նա ո՞ւմն էր այդպէս զարմանալի կերպով նմանում։ Նմանում էր ինչ որ մի մարդու որ նոյն մտերի չարժուն ուներ ու նոյն ջղային արագ ձեւերը։

— Տրամադրութիւնս վատ է այսօր. — ասաց նա աչքերը ցած ձգելով ու հազիւ լսելի մի ձայնով։ — Ձէի ուզել առանձին մնալ։ Կամենո՞ւմ էք մի պտոյտ։

— Լաւ։ Բայց կարելի է դուք կը զերազանցիք որ ինձ մօտ գնանք։

— Ո՛չ. գնանք ընթրենք ճաշարանը։ Ա՛յ, այստեղ եպիսկոպոսարանի հրապարակում մէկը կայ։ Մնդրեմ, մի մերժէք. խոստացաք։

Մտան ճաշարան, բերել տուա ճաշը, բայց ձեռք չի դպցրից եւ ոչ մի բանի, չարունակ յամառ լռում էր, հացն էր փշրում ու անհամբեր խաղում սփռոցի ծոպերի հետ։ Ջեմման անյարմար զբութեան մէջ էր ու զղջում էր որ չմերժեց միասին գալը։ Լռութիւնը ճնշիչ էր դառնում։ Բայց եւ այնպէս Ջեմման չէր ուզում մի դարտակ խօսակցութիւն բանալ այդ մարդու հետ, որ կարծես մոռացել էր նրա գոյութիւնն անգամ։ Վերջապէս Բոռը բարձրացրեց հայեացքը ու ասաց կարուկ.

— Ցանկանո՞ւմ էք գնանք կրկէս ներկայացմանը։

Ջեմման ապշած նայեց նրան։ Ի՞նչ մեխուել էր կրկէսը այդ մարդու գլխում։

— Երբ եւ իցէ տեսե՞լ էք այդ կարգի մի ներկայացում. — հարցրեց տարօրինակ կերպով

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՅՈՒԼԻՍ 1932

13 JUILLET 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1930 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

Տարագիր հայութիւնը բաժնուելով բազմաթիւ գաղութներու, ամէնէն չաս տառապեցաւ կեդրոն մը չունենալուն երեսէն: Իւրաքանչիւր գաղութ, թողուած իր բախտին, տապլտկեցաւ ինքն իր մէջ, երբեմն յաջողեցաւ տեղական կազմակերպութիւն մը ըստեղծել, երբեմն ալ անկարելիութեան բախեցաւ: Տասնամեայ պատմութիւնը հարուստ է փաստերով, որոնք կ'ապացուցանեն թէ ազգովին անընդունակ ենք առողջ կազմակերպութիւններ ունենալու, երբ անդին, այդ ուղղութեամբ, աշխարհին խրատ տալու յաւակնութիւններ ունինք:

Այսու հանդերձ չբջանները մեծ մասը գաւ իր բնակ ոճն ճամբան: Միւսներն ալ երկար տարիներու պատակաւմներէն յետոյ, հետզհետէ կը մօտենան բնականոն կեանքին:

Սակայն կեդրոնական մարմնի մը բացը զգալի է ոչ միայն ժողովուրդէն, այլ նոյն իսկ տեղական ազգային մարմիններէն: Հակառակ այն իրողութեան որ համազգային կեդրոնական մարմին մը գոյութիւն չունի, տասը տարիներուն ընթացքին, դուք յաճախ կը հանդիպիք անհատական թէ հաւաքական կոչերու, ուղղուած այդ անգոյ մարմնին:

Կիրակի օրուան «Յառաջ»ին մէջ հրատարակեցինք Վիէնէն թղթակցութիւն մը: Կարդանք միասին.

«Վսեմաշուք տեարք, ճար մը ցոյց տուէք, եւ եթէ չէք կրնար, գոնէ ճաւակ մը վարձեցէք, տարէք ծովը թափեցէք, բանի որ ազգին անունով կը խօսիք, «գիշեր ցերեկ հաւաքականութիւն բարօրութեան կ'աշխատինք» կ'ըսէք»:

Ու այս ճիչը ուղղուած՝ «ԱՒՐ ՈՐ ԱՆԿ Է» ...

Ողբերգութիւնն այս «աւ որ անկ է»ին մէջն է: Հայ ժողովուրդն իր մաքին մէջ կ'երեւակայէ կեդրոնի մը գոյութիւնը, կը փնտռէ ազգի պատասխանատուութիւնը առանձնող վարիչ մարմին մը, ու ամէն անկիւնէ, բոլոր նեղ պարագաներուն, իր ազատղակը կը բարձրացնէ, յոյս ունենալով որ իր ձայնը լսող մը կ'ըլլայ: Բայց մեր ազգային ներկայ կեանքին մէջ, «աւ որ անկ է»ն դառնրկութիւնն է, թափուր աթոռ:

Հաւաքական կամքը կը բացակայի: Ու անոր տեղ տասնեակ մը հաստատութիւններ կը գործեն, երբեմն իրենց միութեան անունով, երբեմն «ազգին» անունով, ըստ պարագային: Երբ պատասխանատուութեան խնդիրը կ'ըլլայ, անոնք կը քաշուին անյայտութեան մէջ. — «Ազգը թող խորհի այդ մասին, մենք ի՞նչ կրնանք ընել»: Իսկ երբ պէտք կայ ազդեցութիւնը տարածելու ժողովուրդին վրայ, անոնք, ամէնքն ալ հրապարակ կուգան ազգը վարելու յաւակնութեամբ:

Արդ, տասը տարի կորնցուցինք սին վէճերով, ու չկրցանք ազգային կեդրոնական մարմին մը ունենալ: Տասը տարուան ընթացքին հրապարակ դրուած հակառակ պատճառաբանութիւնները ջրուեցան ժամանակի չնորհիւ: Իսկ տուժողը եղաւ տարագիր հայութիւնը: Այժմ, որ եւ է խելահաս մարդ չի կրնար ըսել թէ այս գաղութները մէկ քանի ամսուան կամ մէկ տարուան կեանք ունին միայն: Ոչ ոք կարող է ըսել թէ՝ Ա. Հայաստանի կառավարութիւնն իր ներկայացուցիչներով պիտի կառավարէ արտասահմանի հայութիւնը: Ոչ ոք կարող է ըսել թէ մեր ներքին կեանքը կազմակերպուած է եւ հայ ժողովուրդի վարիչ մարմինները գործերը կը տանին գոհացուցիչ կերպով: Ընդհակառակն, այսօր, ամէն անգամէն աւելի՝ հայ ժողովուրդը ինքզինքն անօգնական կը զգայ, անօգնական անհեսական գեանի վրայ, անօգնական մշակութային ճակատին վրայ, անօգնական յարաբերական գործերուն մէջ: Անկազմակերպ մեր ներքին կեանքին մէջ, ու անդլուխ՝ օտարներուն առջեւ:

Մինչդեռ, հայ ժողովուրդը ցրուած երկրէ երկիր, ենթակայ բազմաթիւ կառավարութիւններու, պատասխանատու կեդրոնի մը եւ անոր կազմած ազգային մարմիններուն պէտք ունի, որ յանուն հայ ժողովուրդին, անօրինէ այս թափառական բազմութիւններու բախտը, պատասխան մը տայ հազարաւոր դիմումներուն, որոնք կ'ուղղուին «աւ որ անկ է»ին, ու ոչ ոք կ'ընդունի այդ դիմումները, և մտածէ բազմաթիւ հնճուռտ խնդիրներուն վրայ, որոնք մեր գտնուած միջավայրէն կը բխին եւ ստիպողաբար լուծման կը կարօտին:

Վաթսունական թուականներուն այս ժողովուրդը ճիգ մը թափեց իր ազգային կեանքը կազմակերպելու: Հայերս, պարծանքով յիշատակեցինք, որ Արեւելքի Եւրոպացիներն ենք: Ու ահա, հօթանասուն տարի անցնելէն յետոյ, ցրուած քաղաքակիրթ ու կազմակերպուած Եւրոպայի մէջ, մեր կազմակերպական անմանկութեամբ կը փայլինք:

Փակենք տասը տարուան տխուր պատմութիւնը, եւ գիտակցական ճիգ մը թափենք տխուր նոր տասնամեակ մը չբոլորելու համար:

Համազգային կեդրոն մը ստեղծելու խնդիրը հասունցած է: Այդ ուղղութեամբ հանրային կարծիքը պատրաստ է եւ անհամբեր սպասող: Հարկաւոր է կորովի նախաձեռնութիւն մը: Այդ նախաձեռնութիւնը կրնայ գալ կուսակցութիւններէն, մնացած բոլոր ուժերը համախմբելով, կամ նոյն իսկ չէզոք անհատներէն կամ խմբակներէն, որոնք պիտի կրնան համագործակցութեան լծել կուսակցութիւնները:

Ինչպէս ըսինք, հարկաւոր է նախաձեռնող մը, որ հաւատք ունենայ այս գործին վրայ, եւ յամառօրէն քալէ դէպ ի այդ նպատակի իրագործումը:

Մենք վստահ ենք որ գործը, այդ պարագային, կը պսակուի յաջողութեամբ:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՏՈՐԻՆ ԼԱՔԷՑ ՄԸ

— :-: —

Բոշայ մը, աւելի ստորին իր նկարագրով եւ ամբողջ գոյութեամբ, քան որ եւ է սովորական բոշայ: Անսկզբունք, թափառական՝ մէկ թերթէն միւսը, իր անձնական շահի համար սողոսկող, եւ գորտի պէս գլուխը դուրս հանող հոն՝ ուր պղտոր ճահիճ մը կայ, կրկռալու համար թաթխուածայն, — չնչին արարած մը՝ *Տիգրան Զաւէն*:

Որքան լաւ հոտը առած է բոլշեւիկեան գարշահոտութեան, եւ ո՛րքան շուտ իւրացուցած է անոնց սկզբունքները, անոնց ջուրերուն երեսն ելնելու համար:

Չէ՞ որ պէտք է արդարացնէ այն նպաստը, որ կը ստանայ՝ արտասահմանի սրճարանները թափառելով:

Նշանախօսքը շատոնց տրուած է բոլշեւիկեան կեդրոններէն: — Իմպերիալիստական ճակատ՝ ընդդէմ Խորհրդային Միութեան: Քննել բոլոր խնդիրները այս մտահոգութեամբ: Հոգ չէ թէ խնդիրը կը դառնայ թաղական խորհուրդի մը կամ գրական դասախօսութեան մը շուրջ: Եթէ Լաֆէն կրցաւ այդ հարցը կապել միջազգային իմպերիալիզմի պատրաստութեան՝ ընդդէմ բոլշեւիզմի, հարցը լուծուած է: Մարդուկն իր ճամբան շտկած է:

Բոշան, որուն հասարակ անունը պէտք չենք տեսներ կրկնելու, փարիզէն ընդարձակ յօդուածներ կը ղրկէ «Պրոլետար»ին, յայտնելու համար թէ «հայ բուրժուազին թիւ առած՝ յայտարարում է միացեալ ճակատ Խորհրդային Միութեան դէմ», թէ «Խորհրդային գրոհի վերահաս վտանգը» կը պատրաստուի:

Ու փաստերը շարան շարան կուգան իրարու ետեւէ:

Գ. Կիւլպենկեանի հրաժարականը, որ «իր բաժինն է բերում հակախորհրդային պատերազմի գաղափարական պատրաստութեան»:

— «Այդ ամբարիշտ աշխատանքին համոյքով լծուեց *Ապագան*»:

— «Այդ գարշելի աշխատանքին լծուած ենք տեսնում եւս Խ. Հայաստանի «բարեկամ» Բարեգործականի կեդր. վարչութեան ժողովը»:

— «Ապագա՞յ: Ցառաջն աւետում է, «Ապրիլեան սգատօնը այս տարի բոլոր գաղութների մէջ տօնուեցաւ համազգային բնոյթով, համերաշխութեան եւ իրար հասկացողութեան մթնոլորտ ստեղծելով»:

— «Ապագա՞յ: Այո՛, Պ. Ա. Զօպանեանի գրկախառնումը վաւաշոտ կաթոլի՝ մինչեւ ուղն ու ծուծն ապականած կառավարութեան հետ»:

Ահա, կարկառուն ապացոյցներ, ըստ որոնց արտասահմանի հայութիւնը ձեռ ձեռքի տուած միջազգային իմպերիալիզմին՝ պատերազմի կը պատրաստուի ընդդէմ Խորհրդային Հայաստանի...

Գարշելի՛, երի՛ցս գարշելի Լաֆէյ:

ՐԻՎԱՐԷՑ

«ԼԱ ԹԻՒՐՔԻ ԼԻՊՐԸ»

ԹԵՐԹԸ ԶԷ ԴԱԴՐԱՆ

Թրքական թերթ մը գրած էր թէ Փարիզի մէջ, հրատարակուած թուրք ընդդիմադիրներու թերթը «Լա Թիւրքի Լիպրը» դադրած է փաշնական կառավարութեան հրամանով:

Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ այս լուրը բոլորովին անհիմն է, եւ թէ թերթին յառաջիկայ թիւը լոյս կը տեսնէ մօտ ատենէն:

ԴԷՊ Ի ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆ.

ՆՈՐ ԵԻ ՎԻԹՒԱՐԻ ՋԷՆՔԵՐՈՎ

Լոնտոնէն տրուած լուրի մը համաձայն, Անգլիոյ մէջ փորձը կը կատարուի նոր եւ վիթխարի ջրասուառնակի մը, որ պիտի գործածուի պատերազմական հետախուզութեան եւ ռմբակոծութեան համար:

Այս նոր ջրասուառնակը 5580 ձիու ուժ ունի եւ կրնայ բովանդակել 10 հոգի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքիոյ մասնակցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ՋԱՆԱՑ ՍԻՐՏՆ ԱՌՆԵԼ ԻՐ ԲՈԼՇԵՒԻԿ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ՝ Թուրքիոյ մուտքին առթիւ, արտաքին գործավարը Թէվֆիք Րիւշտի պէյ պարտք սեպած է հետեւեալ հեռագիրը ուղղելու Խորհրդային Միութեան արտաքին գործավարին:

— Պատիւն ունիմ ձեզ ղրկելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ Թուրքիոյ մուտքին մասին՝ անոր կողմէ եղած հրաւէրին պատճէնը, ինչպէս նաեւ պատճէնը՝ այդ հրաւէրին՝ իմ կառավարութեանս տուած պատասխանին: Այս առթիւ, յանուն Թրքական կառավարութեան, պատիւ ունիմ ձեզ յայտնելու թէ բոլորովին բնական է որ, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ՝ հաւասարական մուտքէն յետոյ, Թուրքիա չարունակէ հաւատարմօրէն պահել միջազգային յանձնառութիւնները զոր ստանձնած է ցարդ եւ որոնք արդէն, երբեք անհասելի չեն այդ կազմակերպութեան անդամի մը պարտաւորութիւններուն, քանի որ անոր ոչ միայն զլխաւոր ջանքը, այլ հիմնական նպատակն է պահպանել եւ տեւականացնել խաղաղութիւնը՝ ամբողջ աշխարհի մէջ: Թուրք հանրապետութիւնը իրօք, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ իր մուտքով ուրիշ բան չվլիսի ընէ՝ եթէ ոչ չարունակել ներկայացուած ամբողջ միջոցներով, ծառայելու հաստատ խաղաղութեան մը խէսալին, որուն իրականացման երբեք չէ դադրած ջերմօրէն ընծայելէ իր համեստ օժանդակութիւնը:

«Այս առթիւ, գիտնալով թէ Խորհրդային Միութեան կառավարութիւնը իրմէ աստիճան մտադրուած է բարձր զգացումներով հանդէպ խաղաղութեան խէսալին, ուրախ եմ ձեզ հաստատելու թէ յանքը զոր իմ կառավարութիւնս թափած է Թուրքիոյ եւ Խորհ. Միութեան միջեւ մշտ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւնները զարգացնելու համար, որեւէ կերպով կանգ չպիտի առնէ եւ ընդհակառակն, ան պիտի ձգտի ամբացնելու մեր երկու պետութեանց գործակցութիւնը՝ իրենց խաղաղութեան խէսալին ամենամեծ բարիքին համար:

«Այս նկատումներով եւ փափաքելով ճշդորոշել մեր երկու երկիրները միացնող բարեկամական յարաբերութեանց ապագայ զարգացումը, առաջադրած եմ քիչ առենէն ձեզ ղրկելու աւելի մանրամասն նամակ մը, այն ոգիով որ 1926 ապրիլ 24ին, Գերմանիոյ արտաքին նախարարին կողմէ ուղղուած էրՊերլինի Խորհրդ. դեսպանին, Գերմանիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մուտքէն քիչ առաջ»:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու համար, Թուրքիոյ ուղղուած հրաւէրին՝ Թուրք արտաքին գործավարը պատասխանած է հետեւեալ հեռագրով.

— Ազգերու Դաշնակցութեան Ժողովին անունով՝ ձեր հրաւէրին ի պատասխան, պատիւ ունիմ ձեզ հաղորդելու թէ Թուրքիա պատրաստ է դառնալու անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ թէ ցարդ կնքուած դաշնագրերու հետեւանքով՝ Թուրքիոյ ստանձնած յանձնառութիւնները՝ նոյնիսկ այն դաշնագրերը որոնք կնքուած են Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ չեղող պետութեանց հետ, բնաւ անհասելի չեն Թրնեւի հաստատութեան անդամի պարտականութիւններուն հետ: Այս առթիւ, դիտել պիտի տամ թէ Թուրքիոյ անդամակցութենէն առաջ ստորագրուած բոլոր դաշնագրերը կնքուած են համաճայն Փարիզի դաշինքին ոգիին, զոր ստորագրած են Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներէն չատերը: Այսպէս ստորագրութիւնն ընելով, պարտք կը զգամ աւելցնելու թէ Թուրքիա կը դառնայ մասնաւոր կացութեան մը մէջ՝ 1923 յուլիս 24ին, Լոզանի մէջ ստորագրուած պայմանագրութիւններէն բխող դինուորական պարտաւորութեանց հետեւանքով:

**** Թէվֆիք Րիւշտի Թուրք արտաքին գործավարը՝ չնորհակալութեան հեռագիր մըն ալ ուղղած է Ֆրանսայի պատուիրակ եւ պատերազմական նախարար Պ. Փօլ Պոնքուրի, Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրին առթիւ անոր արտասանած համակրական ճառին համար:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ 1

Այս խորագրին տակ, «Ցէպա» կը գրէ.

— *Հայկական հանրապետութեան պատուիրակութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան արտակարգ ժողովի ամէն մէկ անդամին ղրկած է նամակ մը, ուր չեչտելով Թուրքիոյ կողմէ Հայաստանի քայքայումը եւ 1920ի Սեւրի դաշնագրով Հայաստանի գոյութեան ճանաչումը, Ազգերու Դաշնակցութենէն կը խնդրէ դարձեալ միջամտել որպէս զի վերահաստատի հայկական հայրենիքը»:*

ԽՄԲ.— Հ. Հ. Պատուիրակութեան նամակին թարգմանութիւնը՝ կարդալ այսօր Բ. էջ:

Գաղտնի դաշնագրեր կնքուած են Լոզանի ժողովի ընթացքին

Լոնտոնի քաղաքական չրջանակները չահագրգռուած են հրատարակուած լուրով մը, որ կը յայտնէ թէ Լոզանի մէջ ստորագրուած են չորս գաղտնի դաշնագրեր.

1) Համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ, Լոզանի դաշնագիրը վաւերացնելու այն ատեն միայն, երբ գոհացում ստանան իրենց պահանջատէրերէն:

2) Նոյն պետութիւնները յանձն առած են ոչ մէկ պայմանա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՒՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—)(o)(—

Գերմանիոյ զանազան վայրերուն մէջ՝ խռովութիւնները կը շարունակուին հիթլերեաններու, հանրապետականներու եւ համայնավարներու միջեւ:

Սիլեզիոյ մէջ, հիթլերեաններ յարձակում գործեցին ընկերվարական սէնտիֆաններու գրասենեակին վրայ և փորձեցին ներս խուժել: Կռուի ընթացքին, սպաննուեցան 2 հիթլերեաններ եւ 30 հոգի ալ վիրաւորուեցան:

Ուշ ատեն միայն, ոստիկանութիւնը՝ զինուորներու աջակցութեամբ յաջողեցաւ կարգը վերահաստատել:

Պրեսլաուի մօտերը, կռիւ մը տեղի ունեցաւ հիթլերեաններու եւ հանրապետականներու միջեւ: Հիթլերեանները ատրճանակ պարպեցին եւ ծանրօրէն վիրաւորեցին երեք հոգի:

Պրէմի մէջ, ոստիկանները անակնկալի բերին 7 հոգինոց համայնավարներու խումբ մը որ կը ջանար պահուըտիլ կամուրջին տակ: Անոնց վրայէն գտնուեցան ատրճանակներ եւ ուժանակներ:

ՊԵԼՃԻՒԱՑԻ ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԲԱՆԹՈՂԸ

—)(o)(—

Ինչպէս գրեր էինք, գործադուլը հետզհետէ կը տարածուի երկրին ռազմարագործական կեդրոններուն մէջ: Ֆլանտրը որ ցարդ հանդարտ մնացեր էր, սկսած է շարժիլ:

Շարլըռուայի մէջ, ծանր միջադէպեր տեղի ունեցան: Կիրակի օր հանդարտութիւն տիրեր էր բացէիմի մէջ: Բայց, երկուշաբթի օր հռուգեոր սկսաւ: Յաջորդ օրը, կանուխէն բանթողները խումբ խումբ սկսան ցոյցեր կատարել փողոցներուն մէջ:

Ոստիկանութիւնն արդէն՝ զինուած երկու գնդացիրներով՝ գրաւած էր բացաթիին մեծ հրապարակներէն մէկը՝ ուր պիտի հաւաքուէին համայնավարները, միթինկ մը գումարելու համար թատրոնին մէջ՝ որ փակուած էր կառավարութեան հրամանով: Քանի կը հասնէին համայնավարները՝ ոստիկանները կը ջանային զանոնք ցրուել:

Համայնավար 2000քանթողներ՝ շրջակայ գիւղերէն յաջողեր էին խառնիմտնել եւ հաւաքուիլ ժողովրդական Տան առջեւ, ուր ընկերվարական ծանօթ պետը վաւերացնելու ժողովի կը նստէր: Ամբոխը որ հետզհետէ կը ստուարանար, կը պահանջէր որ վաւերացնելու ճառ մը խօսի: Վաւերացնելու խօսեցաւ հանդարտութիւն յորդորելով: Բայց ամբոխը պահանջեց որ ընկերվարական պետերը անցնին իրենց գլուխը, սպառնալիքներ ուղղեց, աղմկեց, փորձեց խուժել ժողովրդական Տունը, մինչեւ որ ոստիկանութիւնը հասաւ եւ պարպեց հրապարակը մեծ դժուարութեամբ:

Ոստիկաններն ստիպուեցան զէնքի դիմել ամբոխը վախցնելով հանդարտեցնելու համար: Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան:

Շարլըռուայի մէջ՝ պահակազօրքը օգնական ուժ ստացած է ամէն հաւանականութեան հանդէպ:

Կը կարծուի թէ համայնավար դաւ մըն է որ սարքուած է:

ՏԱՆՑԻԿԻ ՀԱՐՑԸ

Վարշաւիոյ մէջ հսկայ հաւաքոյթ մը տեղի ունեցաւ, մասնակցութեամբ 50,000 հոգիի, բողոքելու համար Տանցիկի հարցին մէջ՝ Գերմանիոյ բռնած ընթացքին դէմ: Հայրենասիրական ճառերէ յետոյ, բանաձեւ մը ընդունուեցաւ հետեւեալ իմաստով.— Բոլոր այն ձեռքերը որ կը ձգտին մատնաչափ մը խլել մեր ճուիրական հողէն, կը ջախջախենք:

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կանտիի բարտուղարութիւն որ մէկ ամիս բանտ մնացեր էր, հրաման ըստացած ըլլալով 24 ժամուան ընթացքին հեռանալ Պոմպէյէն, ճեպընթացով մեկնեցաւ Պէնարէս, ուր հնդիկ Ազգ. խորհուրդը նիստ պիտի գումարէ յառաջիկայ շաբթու:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հանրապետական վարչաձեւի հաստատումէն ի վեր ինը տարի անցած է, բայց պայքարը թագաւորականներու եւ հանրապետականներու միջեւ ոչ միայն դադրած չէ, այլ աւելի սրուած եւ սպառնական դարձած է։ 1915էն ի վեր Յունաստանի ներքին խաղաղութիւնը եւ ներդաշնակութիւնը խանգարուած է։ Կուսակցական պայքարները ազգասիրաս չափերու հասած են։ Ուժերու այս բաժանումէն տուժած են երկիրն ու ժողովուրդը։ Կը տուժեն մինչեւ այսօր ալ. եկող գացող կառավարութիւններուն մեծագոյն ժամանակը կը կազմէ ներքին ճակատը։ Այս պատճառաւ, արտաքին եւ ելեւմտական խնդիրները արժանի ուշադրութեամբ չեն քննուիր եւ շատ անգամ կը ձգուին ինքնահոսի։

Կացութիւնը հանրապետական վարչաձեւի հաստատումէն յետոյ, աւելի բարդացաւ։ Ժողովուրդին մէկ մասը որ զգացական կապերով կապուած է արքունիքին, պօյքօթի ենթարկեց հանրապետութիւնը եւ մինչեւ մէջ խարխլիւն չը դնելու պայմանաւ, սկսաւ վատաբանել նոր ըէժիմը, դուրսէն եւ ներսէն։ Թագաւորականներու մեծամասնութիւնը կը գտնուի Պէլօպօնէսի եւ Աատիկէի մէջ։ Կարեւոր ուժ ունին նաեւ Մ՚ակեդոնիոյ մէջ։

Ինչպէս Հռոսիոյ, այնպէս ալ Յունաստանի կեանքէ կտրուած բազմաթիւ գիւղերու մէջ տակաւին չեն հաւատար թէ կոստանդին թագաւոր մեռած է։ Կրօնական պաշտամունքներ կը կատարեն անոր առողջութեան համար եւ հաւատքով կը սպասեն այն օրուան՝ որ իրենց պիտի վերադարձնէ հանգուցեալ թագաւորը։

Թագաւորականներուն հակումն ու ձգտումը զէպի նախկին վարչաձեւը գաղափարական հիմքեր չունի։ Տեսակ մը հին ցեղային ձգտում է, վերջին 100 տարիներու սովորութիւն։ Յոյն ժողովուրդին մեծ մասը յատկական արքունիքին կապող բուն պատճառը ուրիշ է։ Պոպտա մը Պէլօպօնէսի մէջ, բաւական պիտի ըլլայ համոզուելու թէ ինչո՞ւ։ Ըերմ գուրգուրանք կայ մանաւորապէս կոստանդինի եւ ընդհանրապէս արքունիքի բոլոր անդամներուն հանդէպ։ Միայն Քալամաթայի մէջ, արքունիքի անդամները, իշխանական իշխանուհի, աւելի քան 500 հոգի ակրատած են. կնքահայր ու կնքամայր եղած են։ Թիւը աւելի մեծ է Բաթրասի, Կորնթոսի եւ Լիվիռնի մէջ, նոյնը նաեւ Աատիկէի մէջ։ Արքունական այս սովորութեան հետեւելով, թագաւորական կուսակցութեան դրեթէ բոլոր ականաւոր դէմքերը հարիւրաւոր մանուկներ կնքած են իրենց բարոյականպաշտպանութեան տակ առնելով զանոնք։

Այս սովորութիւնը փոքր սահմանի մէջ, տակաւին պահուած է։ Ծանօթ թագաւորական Բալիսի համար կ՚ըսուի թէ միայն Աթէնքի մէջ երկու հարիւր նորածինի կնքահայր եղած է։ Իրրեւ թարմադոյն փաստ, յիշենք Փիրէայի վերջին թագաւորական ընտրութիւններուն, ժողովրդ. կուսակցութեան թեկնածու Պ. Սթեֆանոպուլոսի մէկ օրուան մէջ քառասուն դաղթական մանուկի կնքահայր ըլլալը։ Ժողովուրդը սիրաշահելու եւ դրաւելու ինքնատիպ քաղաքականութիւն է ասիկա, որ լայն ծաւալի վրայ գործադրուեցաւ Կոստանդինի թագաւորին օրով։ Բոլորովին անտեղիօրէն չէ որ այսօր ալ գիւղացիները Փօչօ անունը կուտան Կոստանդինի, ինչ որ ցոյց կուտայ մտերմական ու հեռաւոր ազգանական կապ։

Հանրապետական վարչաձեւիհաստատումէն յետոյ, անկումի շրջան մը սկսաւ թագաւորականներուն համար։ Զգացումները մասամբ տեղի տուին իրապաշտ ըմբռնումներուն։ Մանաւորապէս մայրաքաղաքին մէջ հանրային կարծիքը գրաւի շրջադարձ ունեցաւ։ Մեծագոյն պատճառը, ժողովուրդի համոզուած հանրապետական ըլլալը չէ, այլ իրականութեան յարմարուելու բնազդը ու նաեւ այն հաստատ համոզումը թէ միապետութեան վերահաստատումը անխուսափելի վտանգներու առջեւ կը դնէ երկիրը, ոչ միայն արտաքնապէս. այլ նաեւ ներքին ճակատին մէջ։

Թագաւորականները քաղաքական դաւանանքէ գուրկ ըլլալնուն, շուտով հաշտուեցան իրականութեան եւ անոր պայմաններուն հետ։ Նախ իրենց քաղաքական արժէքը նուազեցաւ գաղթականութեան ժամանումով։ Երկրորդ՝ բանակը գարձաւ իրենց դէմ։ Երրորդ՝ կորնթոսեցին իրենց հեղինակաւոր ներկայացուցիչները — Կունարիս, Սթեթասոս եւլլն — որոնք իրենց մտաւոր պատրաստութեամբ եւ բարոյական հեղինակութեամբ, հովիւի պէս իրենց հետեւէն կը քաշէին բազմութիւնները։

Հրապարակի վրայ մնացին երկրորդական դէմքեր, միջակութիւններ ինչպէս՝ Ցալտարիս, Վօռիքիս, Փրանիօթաքիս, որոնք թէ փորձառութիւն չունին եւ թէ անպատրաստ են երկրի ճակատագիրը վարելու։ Ժողովրդական կուսակցութեան զարգացած մասսան այս բոլորը նկատի ունենալով, կամաց կամաց շրջադարձ կատարեց եւ դարձաւ ուղեկից հանրապետականներուն։

1922-23, կազմալուծման շրջան մը եղաւ թագաւորականներուն համար։ 1921էն յետոյ, գարձնալ կը սկսի վերելքը։ Երկրին ընդհանուր շահերու նկատումով կը կազմուի քօալիսիօն դաշինքը, որուն մէջ կարեւոր տեղ կը տրուի թագաւորականներուն։

Երկու կարեւոր դէմքեր Ցալտարիս եւ Մեթաքսաս, կը գրաւեն ներքին եւ հաղորդակցութեան նախարարութիւններուն աթոռները։ Այս ժամանակամիջոցին, կիրքերը քիչ մը կը մեղմանան, կուսակցական պայքարներու վերջ կը տրուի եւ աշխատանք կը տարուի ժողովուրդին երկու մասերը հաշտեցնելու։ Թագաւորականներու պնդումով, բանակէն հեռացուած թագաւորական սպաները պաշտօնի կը կոչուին, եւ սասնց փոխարէն, չորս հարիւր հանրապետական սպաներ պահեստի կ՚անցնին։

Միաժամանակ, բրօրականտ կը կատարուի ժողովուրդին մէջ, ի նպաստ արքունիքին։ Աւելի քան տարի մը կը տեւէ այս վիճակը 1928ին Վենիզէլոս արտասահմանէն կուգայ քաղաքական բեմ հլլելու համար։ Տեսակ մը պետական հարուածով կը տապալէ քօալիսիօն դահինը, կը լուծէ խորհրդարանը եւ կը կատարէ նոր ընտրութիւն։ Բարգաւաճութեան եւ բարօրութեան նշանաբաններով կը ներկայանայ ժողովուրդին։

Ջորս տարուան մէջ երկիրը անճանաչելի ընելու խոստումներ կուտայ ժողովուրդը, հանրապետական թէ թագաւորական, զանգուածովին կը քուէարկէն Վենիզէլոսին։

Անմոռանալի պատութիւն կը կրեն թագաւորականները, որոնց դեկավարներէն շատեր, ինչպէս Վօռիքիս եւ Մեթաքսաս, երեսփոխան չեն ընտրուիր։ Թագաւորականներու միջնաբերդը նկատուող Բէֆթալոնիան ու Կորնթոսն անգամ իրենց քուէները կուտան Կրէտացի դիւանագէտին։ Ժողովուրդի ժտայնութեան մէջ գալի շրջադարձ կատարուած էր։ Զգուած գինուորական շարժումներէն, տնտեսական անկայուն վիճակէն եւ արտասահմանեան վարկի պակասէն, ժողովուրդը կը փնտռէր հուժկու եւ զօրաւոր բազուկ մը, որ իշխանութիւնը կեդրոնացուցած թաթին մէջ, երկիրը կառավարէր։

Այդ բազուկը եղաւ Պ. Վենիզէլոսի անձը։ Ձեռնհաս ըլլալու համար, պէտք է խոստովանիլ որ առաջին երկու տարիներուն, Վենիզէլոս մեծ բարիքներ ըրաւ երկրին։ Հաւասարակշռեց պիւտճէն, բանակը դրաւ դօրանոցին մէջ, արտասահմանէն վարկ գտաւ, ժողովուրդին վստահութիւն ներշնչեց իր ապագային համար եւ տակաւին ուրիշ բարիքներ։

Իր ժողովրդականութիւնը առաջին հարուածը կը ստանայ 1930ին, հելլենեւթուրք հաւաձայնութենէն։ Իր վստահելի լեհնարանը, գաղթականութիւնը, չկրցաւ տակավ բարոյական այդ ապտակին։ Ծովու պէս ալեկոծուեցաւ գաղթականական աշխարհը, եւ Վենիզէլոս, առաւար բազմութիւններու աչքին գարձաւ ազգային դաւաճան։

Թագաւորականները օգտուեցան հոգեբանական րոպէէն։ Մօտեցան գաղթականութեան ու եթէ չկրցան սիրաշահիլ, գոնէ յաջողեցան անջրպետը խորացնել գաղթականութեան եւ Վենիզէլոսի միջեւ։ Այդ օրերուն զուգադիպեցաւ Աթէնքի քաղաքապետի ընտրութիւնը։ Գաղթականութիւնը իր զժգոհութիւնը յայտնելու համար ձեռնպահ մնաց եւ ընտրուեցաւ ծանօթ թագաւորական Մեթաքսիս։

Այդ օրէն նոր վերելքի շրջան մը կը սկսի թագաւորականներուն համար։ Վրայ հասաւ 1931ի մեծ տնտեսական ու ելմտական տագնապը։ Կացութիւնը դիւրացուելու անզօրութիւնը հրաշալիօրէն օգտագործուեցաւ հակակառավարականներու կողմէ, կրեւսացին չկրցաւ իրագործել խոստումները։ Երկիրը մատնուեցաւ անտեսական ու ելեւմտական աննախընթաց տագնապի։ Պիւտճէին բացը հասաւ մեծ չափերու, տրախմին կորնցուց ոսկեչափը։ Մնացեալը ծանօթ է արդէն։

Ժողովուրդը, որ արդիւնքէն կը դատէ միշտ, Վենիզէլոսի հանդէպ

Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄՈՒՄԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Գրեր էինք թէ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը բողոքի դիմում մը կատարած է Ազգերու Դաշնակցութեան, Թուրքիոյ մուտքին առթիւ։ Ստորեւ թարգմանութիւնը այդ բողոքին։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ
Պ. ՆԱԹԱՆԱՒԱՀԻՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Պարոն Նախագահ եւ Պարոնայք,

Այն ժամուն ուր Արդարութեան միջոցաւ ժողովուրդներուն խաղաղութիւնը ապահովելու կոչուած պետութիւնները կը պատրաստուին հրաւիրել Թուրքիան մանելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւնը, որ սասրագրած է Սեւրի դաշնագիրը եւ բազմիցս պաշտպանած է հայ ժողովուրդի դասը Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ՝ պատիւն ունի ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրելու հետեւեալ պարագաներու վրայ։

Պատերազմէն առաջ հայ ազգը չորս միլիոնի բնակչութիւն մը կը հաշուէր, որուն երկու միլիոնէն աւելին Թուրքիոյ մէջ՝ մեծ մասամբ հաստատուած իրենց նախահայրերուն պատմական հողերուն վրայ՝ հայկական վիլայէթներուն մէջ։

Թուրքերը, օգտուելով մեծ պատերազմէն՝ ի կատար ածելու համար մեր ժողովուրդը բնաջնջելու իրենց ծրագիրը, զոր մասամբ միայն կրցած էին գործադրել մինչեւ այն ատեն՝ կոտորածներու եւ տարագրութեանց չարաշունչ մը այդ թիւը իր կէսին վերածեցին։ Ու մնացորդներն ալ, թէեւ մօտ մէկ միլիոն մարդկային էակներ, իրենց օջախներէն դուրս քշելով ու վտարելով՝ տարաղնեցին օտար աշխարհներու մէջ։ Ու թուրք կառավարութիւնը ձեռք դրաւ ամբողջ հայ ժողովուրդի ինչքին վրայ, մասնաւոր թէ ազգային ստացուածք, դպրոցներ, եկեղեցիներ, հաստատութիւններ։ Անէն ինչ բռնագրաւուեցաւ կեղեքումներու ամէնէն կամայական եղանակով։

Այսօրուան հանրապետական Թուրքիան ալ, հակառակ իր ըրած կարգ մը յայտարարութիւններուն՝ նախորդ կառավարութեանց քաղաքականութիւնն է որ կը շարունակէ։

Պատերազմէն յետոյ՝ 1920 թուի օգոստոսի 10ին, տասրագրուեցաւ Սեւրի դաշնագիրը, որուն 88րդ յօդուածով «Թուրքիան կը յայտարարէ ընդունիլ Հայաստանը իբր ազատ եւ անկախ պետութիւն մը, ինչպէս ընդունած են զայն Դաշնակից պետութիւնները»։ Այս յօդուածը որոշ կերպով կը ցուցնէ արդէն որ Դաշնակից պետութիւնները Սեւրի դաշնագրէն առաջ իսկ ճանչցած էին արդէն Հայաստանի անկախութիւնը։

Բայց 1922 թուի դէպքերուն հետեւանքով Սեւրի դաշնագիրը փոխարինուեցաւ Լօզանի դաշնագրով, որուն մէջ Հայաստանի, կամ Հայու անուան յիշատակութիւնն իսկ չկայ։

Սակայն, Ազգերու Դաշնակցութիւնը չէր կրնար չհետաքրքրուիլ հայ ժողովուրդին թախտովը եւ իր առաջին ընդհանուր ժողովին մէջ իսկ, 1920 թուի նոյեմբերին, անիկա կը խորհէր Հայաստանը ընդունիլ իր ծոցին մէջ։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պարտաւորուեցաւ այդ խորհուրդը մէկ կողմ ձգել՝ մանաւանդ քէմալական բանակին յարձակման պատճառով, բայց յաջորդ տարին իսկ, 1921ին, անիկա միաձայնութեամբ կը քուէարկէր բանաձեւ մը, Հայկական Ազգային Օջախի մը առեղծումին համար Թուրքիոյ մէջ, անկախ Թրքական ամէն ներկայութենէ։

Այդ որոշմանդրը կրկին ձեռք առնուելու եւ հաստատուելու ամէն տարի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովներուն կողմէ, մինչեւ 1924 թուականը, այսինքն Լօզանի դաշնագրին առորագրութենէն վերջն իսկ։

Բայց Ազգերու Դաշնակցութիւնը Թուրքիոյ վրայ ազդելու ոչ մէկ միջոց ունենալով իր ձեռքն՝ պարտաւորուեցաւ տարուէ տարի յետաձգել իր արդարութեան եւ հատուցումի ջանքերը։

Սակայն, այսօր, երբ անիկա ձեռք կ՚երկնցնէ Թուրքիոյ՝ զայն հրաւիրելու համար մանել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, արդեօք ինքն իր հանդէպ իսկ պարտաւոր չէ՞ օգտուիլ այդ նպաստաւոր ու բացառիկ առիթէն՝ արժեցնելու համար հայկական պահանջները։

Հարիւր հազարաւոր հայ գաղթականներ, խոնուած յոյն շրջանակի մը վրայ իրենց հայրենիքին չուրջը, Պարսկաստանէն մինչեւ Պալքանները, անցնելով Իրաքէն, Սուրիայէն, Եգիպտոսէն եւ Յունաստանէն, դեռ եւս առանց հաշուելու անոնք, զորս բախտը նետած է աւելի հեռաւոր ափունքներ՝ իրենց աչքերը յառած կը մնան այն երկրին վրայ, որ իրենցն էր եւ իրենց նախահայրերունը, եւ որ կը մնայ հոմա թախտը ու ժայռ։ Այդ հարիւր հազարաւոր գաղթականները, իմչպէս կրնան ընդունիլ, որ մէկ կողմէն նկատի չառնուին պետութիւններու եւ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ իրենց հանդէպ ստանձնուած յանձնառութիւնները, մինչդեռ միւս կողմէ Թուրքիան, իրենց բոլոր ժառանգութեանց պատասխանատուն՝ մուտք գործէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ՝ առանց արդարութեան հատուցման։

Վերջապէս, այս տողերը առորագրող Պատուիրակութիւնը պարտականութիւն ունի իր ամենավճռական վերապահումներն ընելու Թուրքիոյ ներկայ սահմաններուն վերջնական ճանաչման մասին, քանի որ հայ ժողովուրդը չի կրնար ընդունիլ որ անիկա կանազրկուի իր դարաւոր իրաւունքներէն եւ պատմական ժառանգութենէն։

Հակառակ իր կրած ծանր յետադիմութիւններուն՝ հայ ժողովուրդը հաւատք կը տածէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի դրաւչանայ նոր անարգարութիւն մը գործելէ եւ անիկա կը մաղթէ որ Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, սկիզբն բնակէտն ըլլայ Արդարութեան եւ Հանգստութեան նոր դարաշրջանի մը։

Ընդունեցէք, պարոն Նախագահ եւ պարոններ, մեր ամենախորին յարգանց հաւաստիքը։

Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախագահ եւ Սեւրի դաշնագիրը առորագրող՝

Ա. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Փրնիւ, 28 Յունիս 1932

ԼՕԶԱՆԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

—)(o)(—

«Թայմզ» խմբագրական մը նուիրած է Լօզանի մէջ գոյացած համաձայնութեան, ուր ի մէջ այլոց հետեւեալ յատկանշական խորհրդածութիւնները կ՚ընէ։

Ցետ այսու հատուցումներու գրութիւնը, որ եւրոպայի եւ աշխարհի տնտեսական խառնակութեան չնպաստած էր, կը դարձի գոյութիւն ունենալէ։ Պատերազմական պարտքերու խնդրի առաջին մասը լուծուած է։ Եւրոպայի տնտեսական դրութեան թոյն մը քամուած է։ Հիւանդը տակաւին կը մնայ, թէեւ կազդուրիչ ուրիշ դեղեր անհրաժեշտ պէտք է գործածուին, մինչեւ որ կարելի ըլլայ բուժել ան իր առողջութիւնը գտած է տակաւին տնտեսական փախստի տրամադրութեամբ կեցած է, եւ չատ տեղին յուսալ որ այսուհետեւ կարելի պիտի ըլլայ աւելի չատ կեդրոնացնել վերակազմութեան ուժերը, քան անցեալին ժառանգութիւն մնացած թերութիւնները մաքրելը։ Լօզանի մէջ ըլլուի եկած մեծ համաձայնութեամբ ընդունած է այն գրութիւնը, որով միացեալ կողմանի վճարումներ կ՚ընդլային մէկ երկրէն միւս խումբ մը երկիրներու (իրարու դաշնակցած պատերազմի մէջոցին), եւ խնդրոյ առարկայ բոլոր երկիրները կը համաձայնին միասին վերականգնել խորտակուած տնտեսական կարգը։

Հոգեբանական ազդեցութիւնը պիտի ըլլայ, առ նուազն նոյնքան կարեւոր որքան գործնականը։

Ցետագայ վերակազմութեան աշխատանքին մէջ, կը սպասուի որ Գերմանիա լիովին եւ հաւասար չափով դեր մը ստանձնէ միւս երկիրներուն հետ միասին։ Կը յուսացուի որ անոր պիտի օգտուի այս առիթէն, որովհետեւ, այսօր, ոչ մէկ երկիր կրնայ ինքնակամուլ առանձին։ Լօզանի մէջ Եւրոպան հաւաքաբար կատարեց իր բաժին պարտականութիւնը պատմը րամական պարտքերու կարգադրութեան վերաբերմամբ։ Այս գեղեցիկ ձեռնարկը կը մնացած ամբողջ աշխարհի վրայ տարածելու համար չի կրնար իրականանալ միայն Եւրոպայով։

Բոլոր պետական մարդիկ, որոնք

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

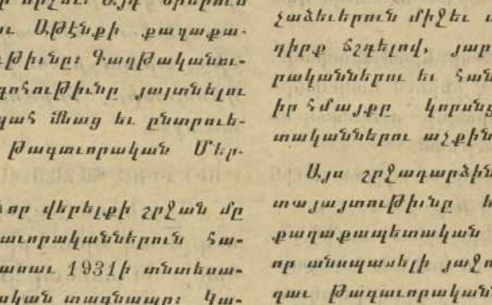
ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲԱՐՁՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— Երբ Արարատը դիտենք անոր ստորոտը եղող դաշտագետինէն, կը տեսնենք զանազան գօտիներ։ Ներքինը կ՚երեւի աւազներու եւ հրաբխային մոխիրներու մնիւքին սպիտակագոյն գօտին։ աւելի վերը՝ մինչեւ լերան կէս բարձրութեան հասնող կանաչութեան գօտին։ Ցետոյ կուգայ անապատային գօտին, հրաբխային սեւ ժայռը, որ ձիւնի երակներով ընդմիջուած է։ Եւ վերջապէս կը ցցուի սառոյցի պսպղուն պատատով ծածկուած չքեղ կոնը։

Արարատի գագիթները Վեսուվի կամ Հեքլայի նման յաւերժական չորութեան ենթակայ են։ Բուսականութիւնը հոն չատ աւելի ազքատ է քան Հայաստանի միւս լեռներուն վրայ։

Իրարու խիստ մօտ եղող երկու լեռներ՝ Արագած եւ Արարատ, հակապատկեր կը ներկայացնեն այս տեսակէտով. բարեբերութիւն, ծաղկաւէտ չքեղութիւն եւ առատութիւն՝ Արագածի վրայ, անբերութիւն ու անկենդանութիւն Արարատի վրայ։

Ա. ԲԱ. Բ. Ա. Տ

Արագածի կողերէն վար հոսող անթիւ առուակները գարնան պատճառ կը դառնան անոր երիվերանգ ծաղիկներով եւ գալարագեղ կանաչութեամբ ծածկուելուն։ Ամառը, մինչ Երեւանի դաշտին մէջ այրող տաք մը կը տիրէ, այս բարձր լեռնագաշտին վրայ կը տիրէ զգլխիչ զովութիւն մը, Հայաստանի գրախտը, ուր կը անանձի բազմաթիւ բնակչութիւն մը։

Արագածը հակառակ իր քիչ ձիւնունենալուն, կ՚ոռոգուի բազմաթիւ յորդառատ ջուրերով եւ հեղեղատներով, որոնք կը կազմուին իր վրայ գոյացած 10է աւելի լիճերէն։ Նոյնպէս քանի մը փարատիս հեռու Ակմանկոի հրաբուխը (Սեւան լիճին արեւմուտքը) կը հոսեցնէ բաւական թիւով առուակներ, որոնք Սեւանայ լիճին ընդարձակ աւազանին ջուր կը հայթայթեն։

Մինչ Արարատ ըլլալով Հայաստանի միակ լեռը, որ ամառ եղանակին ալ կը պահէ իր ձմրան հեքմակ վրայ։

Երկու ակեր միայն կը գտնուին Մեծ – Մասիսի ամբողջ շրջապատին վրայ, Գինոյ գետը եւ Ս. Յակոբայ աղբիւրը. ունի նաեւ Քիւի – Կէօլ լիճը՝ 3300 մեդր բարձրութեան վրայ ձագարաձեւ եւ բոլորչի փոսի մը մէջ դոյացած։ Այս փոսը ունի 200 մեդր տրամագիծ։ Իսկ Փոքր – Մասիս ունի միայն մէկ ակ։

Ուրեմն, ո՞ւր կ՚երթան Արարատի ձիւներէն կազմուած ջուրերը։

Գերման բնագէտ Մօրից Վակներ տեսութիւնը չատ աւելի հաւանական կարելի է նկատել։

Ըստ այդ գիտնին, Արարատի բազորերկրեայ անհուն ընդունարաններուն մէջ կը հաւաքուին բազմաթիւ երակներէ ներթանցուող անձրեւներէ եւ ձիւնհալէ գոյացած ջուրերը։

Եթէ այս ընդունարաններուն եւ իրենց տակի հրաբխային վառարանին մէջեւ եղած պատառը ծակելով ջուրերը թափեցան կրակին վրայ, 1840ի ազէտին պատճառը դիւրին կ՚ըլլայ բացատրել։

Այս պայմաններուն տակ ի՞նչ բուսակնութիւն առաջ կրնայ բերել Արարատ։

Միայն ձիւնի մարզին եւ ստորին տաք մարզին մէջ եւ 5000—10500 ոտք բարձրութեան վրայ եղող միջին մարզը որ չունի դաշտագետինին կիզիչ տաքը, ոչ ալ գագաթին բեւեռային ցուրտը, այլ գտնուելով ձիւնի սահմանին մօտ, կը զովանայ անկէ եւ Արարատի կողերը չրջապատող ամպերէն խոնաւութիւն քաղելով առաջ կը բերէ արօտավայրեր, ուր ամառը իրենց հօտերով կուգան կը հաւաստուին Քիւրտեր, մանաւորապէս երկու Մասիսներու մէջտեղը եղող Սարտար Պուլագի (*) խոտաւէտ լեռնադաշտին վրայ, որուն բարձրութիւնը կը հասնի 2000—2400 մեդրի։

(*) Առողջ ու թարմ օդով վայր մը, ուր երեւանի սարտարները ժամանակին իրենց վրաններ կը հաստատէին ամառ եղանակին։ Անկէ կը բխի սառոյցապար ջուրի աղբիւր (Սարտարի Պուլագ = Սարտարի աղբիւր)։

Ասկէ կ՚երեւի երասխի դաշտը, ուր կէ անդին Զանգեզուրի եւ Ղարաբաղի լեռները սահման կը դնեն տեսադաշտին։

ՅՈՎՀ. ՏԱՊՏԻՍԵԱՆ
(Շար.)

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

(Վ Կ Ո)

Գ. Ա Ա Ո

— Ասող եղա՞ց գիտուն։
— Ես՛ — խո՛ մի հատ։
— Մի՞ մոտ։
— Ասում է՝ Ամերիկան հանճարեղ է, ինքը՝ ամերիկացի, ինքն էլ ոչինչ չգիտի, ոչինչ չգիտի։ Ինչպե՞ս կարելի է։
— Ինչպե՞ս թե։
— Ինչպես որ ասում եմ։ Ինքն ասում է՝ ես ամերիկացի եմ, ես ամեն բան գիտեմ։ Ես ասում եմ՝ ինչ գիտես, ասա։ Ասում է՝ ոչինչ չգ

գրքիւն կնմէլ Միացեալ – Նահանգներու հետ որով վնասուին իրենց մէկուն շահերը:

3) Ֆրանսա եւ Անգլիա համաձայնած են դադրեցնել Քայռօ – Զըրչիլ պայմանագրութենէն բխող վնասումները, միեւնոյն վաճառացնում:

4) Նման պայմանագրութիւն մը կնմուած է նաեւ անգլիական եւ իտալական կառավարութեանց միջեւ:

Կէս – պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտնեն այս առթիւ թէ Լօզանի յաջողութեամբ փաստուած գործակցութեան ոգին, համաձայնագիրն ստորագրողներուն կողմէ բնական է որ պէտք է նկատուի լաւագոյն միջոցը՝ յաղթելու համար մնացեալ դժուարութեանց: Բայց կը չեշտեն թէ առիկա չի կրնար ժխտել գաղտնի համաձայնութեանց գոյութիւնը, կազմելու համար եւրոպական տալիքօտրներու միացեալ ճակատ մը՝ ընդդէմ իրենց ամերիկեան պահանջատիրոջ:

Ռուսեռումեն ոչ-յարձակման դաշինքը

Ռումանական թերթերը կը շարունակեն հակասական լուրեր հրատարակել ռուսեռումէն ոչ – յարձակման դաշինքին բանակցութեանց մասին:

Կարգ մը թերթեր գրեցին թէ բարելաւում մը կը նշմարուի Ռուսիոյ, Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ միջեւ՝ կատարուած բանակցութեանց մէջ եւ թէ Ռումանիա պիտի կրնայ միեւնոյն ատեն ոչ–յարձակման դաշինքը կնքել Ռուսիոյ եւ Լեհաստանի հետ:

Լաւատեղեակ շրջանակներ կը հաւաստեն թէ այս լուրերը անհիմն են եւ թէ ժընեւի մէջ կատարուած բանակցութիւնները որ եւ է նպաստաւոր արդիւնք չեն տուած եւ հետեւաբար որ եւ է համաձայնութիւն չէ գոյացած Ռուսիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ:

Կ'ենթադրուի ուրեմն թէ դաշինքը պիտի կնքուի Ռուսիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ, առանց Ռումանիոյ մասնակցութեան:

Փախուստ կարմիր դրախտեն

ՊՈՒԿՐԷՇ, 11 յուլիս.— Ռումանական «Ունիվերսուլ» թերթը կ'իմանայ թէ 28 ռուս գիւղացիներ, գիշերանց յայզողած են անցնիլ Տնիեստր գետը եւ ապաստանիլ ռումանական հողը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԺԱՆԹԷՕՑԻԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Պուա-Քոլոնպի Պատանեկան միութեան կողմէ

Այս կիրակի, Արժանթէօյլի անտառին մէջ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ կարմիր հաշի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին՝ կարեւոր օրակարգ՝ կը հրաւիրուին ընկերներ եւ ընկերուհիներ, բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՍԻՓԱՆ երկաեռ երգչախումբի վարչական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Café Depart. Mètre St. Michel.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հօրեղբօրորդիս՝ Յովհաննէս Հարմանեան (Ակնայ Բենկեան գիւղէն), որ 1923 թուին Պուլկարիայէն Փարիզ եկած է եւ Սիթրօէնի գործարանը կ'աշխատէր: Իմացնել Տրզատ Հարմանեանի, Ttavers de Liban No. 2, Marseille:

— Կը փնտռեմ հայրենակից Բոյաճեան, որ գտնուէր San Vincente Pueblo de Quintas Sukino, F. C. 5 Buenos Airès (Rép. Argentine): *Իմացնել իր հղբօր՝ Լեւոն Աւետարանի,* 11rue DescarteS, Asnières, Seine, France.

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻՔ ՄԸ

ԾԱՆՕՒ է Իսի-լէ-Մուլինօի կայարանին մօտ պենզինքրիի խանութ մը, ուր կը գտնուած ապրանքներով կամ առանձին, իրաւունք կայ որևէ առեւտրական գործի: Միասին կը տրուի նաեւ գեղեցիկ յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց, եւալէն: Մանրամասնութեանց համար զիմել ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն յետոյ Պ. Գաբրիէլ Գարաեանի, 75 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux, Seine.

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ձեր համարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեւակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թաճիրեանի

6 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆԿ*

ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՒԻ ԱՆԳԼԵՐԷՆ

Ամէն Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն սկսեալ

Ընդհանուր դասախօսութիւն մը՝ Հայ Դատի մասին

Ներկայ պիտի գտնուին Անգլիոյ Խորհրդարանի անդամներ:

*Ներկայ պիտի գտնուի նաեւ Պ. Ա. Ճէյմս Մաթոս, որ Ամերիկայի Կոնկրէսին մէջ Հայ Դատի պաշտպանն է

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒԼԻՍ 1932

14 JUILLET 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1931 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈՒԼԻՍ 14Ը

Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Տօնը, իր փառաւոր եւ վոխորկալի անցեալէն մերկացած, քաղքենի հաճոյքներու եւ համատարած պարահանդէսի մը կերպարանքը կը զգենու այսօր:

Մի քանի տասնեակ բազմութիւններ պահ մը կը մոռնան ծանր մտահոգութիւնները այսօրուան ու վաղուան, ժպիտը դէմքերուն վրայ, ծիծաղ կը սփռեն յեղափոխութեան մաշած ու գունատ համազարհին վրայ: Սակայն հոգեկան տագնապն իր ալիքներն ունի, ու այսօր, այդ առերեսումի ուրախ բազմութիւնները ներքին ալիքներէն քշուած, կը հեռանան Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան եղերքներէն, ուր հին յեղափոխութեան ալիքները չասոնց փշրուած են, ու կը նետուին նոր փոթորիկի մը մէջ, նոր արշալոյսներու ի խնդիր:

Քաղքենի հանդարտութիւնը երբեք այնքան խարտեաշ եղած չէ, որքան մեր ապրած օրերուն:

Հաւասարութիւն, եղբայրութիւն, Արդարութիւն...

Ո՛րքան քմծիծաղ կայ այսօր մարդկութեան դէմքին, երբ ամէն օր կը լսէ չասոնց անրովանդակ դարձած այս բառերը: Եւ ո՛րքան անհաւատութիւն կայ նաեւ այն մարդոց քով, որոնք ամէն օր, անհատական եւ հաւաքական կեանքը կը վարեն՝ հնչեցնելով հաւասարութեան, եղբայրութեան եւ արդարութեան չեփորը:

Սակայն մարդկութիւնը կ'ապրի իր անցեալովը: Եթէ Մեծ Յեղափոխութեան համամարդկային թռիչքներն այսօր քաղքենի սրճարաններուն մէջ կը խեղդուին, անոր ձայնը իր հնութեան մէջ կը հնչէ հզօր ու մարդկային, եւ կը կազմէ փառքերէն մէկը մարդկութեան, որ դարերով կեանքի եաեւէն քաշուեցաւ, բայց պահ մը կեանքն իր եաեւէն քաշեց, կերտեց զայն իր հոգուն նման, անհամոզին ու հաւաքարար ստուածացուց:

Ի՞նչ էր Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութիւնը: Ընկերարանական ու պատմական ծեծուած երեւոյթներու պարզաբանումը չէ որ հոս կ'ուզենք ցուցադրել, այլ ոգին, որ դարերէն կուգար, եւ դար մը ամբողջ աշխարհը փոթորկեց: Անցաւ Ֆրանսայի սահմաններէն, դարձաւ ուրիշ ազգերու սեփականութիւնը եւ եղաւ համամարդկային հրդեհ մը, որ բերդեր խորտակեց, չղթաները կտրատեց, երբեմն աւերներ գործեց, բայց ազատութեան ու վերածնունդի առաջնորդեց ազգերն ու ժողովուրդները:

Անհատական ու հաւաքական պռոթեկում մըն էր յանուն մարդկութեան երջանկութեան: Բազմաթիւ դեղեցիկ նշանախօսքերուն մէջ, թերեւս ամէնէն քիչ խօսուած է մարդկութեան երջանկութեան մասին: Սակայն էութիւնն այդ Մեծ Յեղափոխութեան ձգտումն էր երջանիկ մարդկութիւն մը ստեղծելու: Բռնութեան վերացումը, Պաստիլլներու խորտակումը, անհատի անձեռնմխելիութիւնը, ու ապա եղբայրութիւն, հաւասարութիւն եւ արդարութիւն, իբար գրկած, խաչել ընկերային կարգ մը պիտի տային մարդկութեան-կարգ մը, ուր երջանկութիւնը պիտի թագաւորէր:

1789էն ասդին Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան ալիքները, ճնշուած ու չղթայուած մարդկութեան մը անասհման ատելութիւնը կը բերէին տիրողներուն դէմ, բերդերը կը խորտակէին, Թագաւիրները կը գլխատէին, միջնադարեան կամայականութեան եւ դասական աւատապետութեան չէնքերը հիմնայատակ կ'ընէին, երկիէ երկիր, մօտ մէկուկէս դարու ընթացքին, մինչեւ մեր օրերը, մարդկութեան նոր կեանք մը չնորհելու համար: Ու այս հեղեղային ընթացքով, եթէ յեղափոխութեան մեծ սկզբունքները մաչեցան, ձեւափոխուեցան և բաժին դարձան զանազան դասակարգերուն, տարբեր գունաւորումներով եւ տարբեր արժէքներով, մինչեւ այսօրուան անբովանդակութիւնը, երկու հիմնական սկզբունքներ մնացին համայն մարդկութեան սեփականութիւնը:

ա) Մարդկութեան երջանկութեան խաչալը:

բ) Այդ երջանկութեան հասնելու միջոցը, — յեղափոխական պռոթեկումը, արի ու հզօր, բոլոր պատուարները խորտակող, բռնութիւնները գետնատարած:

Մեծ Յեղափոխութեան բազմաթիւ սկզբունքներն ու նշանաբանները դարձան սեփականութիւնը տիրող դասերուն եւ դասակարգերուն: Այդ սկզբունքներու սուր անկիւնները բթացան ու յարմարեցան տիրողներուն: Իսկ տիրողներն ալ՝ իրենց կարգին՝ հրաժարեցան աւատապետական յատկութիւններէն, մերժեցին բացարձակապետութիւնը, յեղափոխութեան տուիքներով զօրացան՝ կազմելու ժամանակակից քաղքենի հասարակութիւնը, որ բաները կը հանդիսանար եղբայրութեան, հաւասարութեան եւ արդարութեան, եւ սակայն, հեզհեզիկ կը բռնէր աւատապետութեան եւ միապետական բռնակալութեան տեղը, բարեփոխուած եւ ազատական:

Դար ու կէսի ալեկոծութիւններէն յետոյ, այսօր մարդկութիւնը աւելի մեծ հոգեկան եւ անտեսական տագնապի մը ենթակայ է: Կիրքն ու աւերութիւնը կուտակուած են մարդկային անարդարութեան դէմ, դասակարգային կեղեքումներուն դէմ, դրամատիրական եւ քաղքենի նոր Պաստիլլներուն դէմ, նոյնքան հզօր, բայց աւելի գիտակից, քան 1789ի մարդկութիւնը:

Ահա երեք քառորդ դար է ի վեր՝ աշխատաւոր միլիոնաւոր զանգուածները, ժառանգելով Մեծ Յեղափոխութեան անաղարտ ոգին, ծառանգով տիրող դասակարգերուն դէմ, (որոնք յեղափոխութիւնը նոր դասակարգի տիրապետութեան կռուան դարձուցին՝ ճկելով ու ծալլելով զայն իրենց ուզածին պէս), նոր ու մեծ յեղափոխութիւն մը կը հրահրեն աշխարհին մէջ, միշտ ի խնդիր մարդկութեան լիակատար երջանկութեան:

Այսօր, աշխարհը համատարած Պաստիլլ մը դարձած է, իսկ դիտակից ու ազատամիտ մարդկութիւնն այլ եւս չի կրնար հանդուրժել անոր:

Մարդկութիւնը պէտք ունի նոր Յուլիս 14ի մը: Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՇԱՏ ՈՉԻՐ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

— :-: —

«Միլլիյէթ» կը գրէ (6 յուլիս) թէ ամբան այս եղանակին չափազանց շատցած է թիւը ոճրագործութիւններուն, որոնք կը կատարուին Պոլսոյ մէջ: Անճնասպանութիւններուն թիւը եւս նոյնիսկ մտահոգիչ: Թերթերն սկսած են գրաղիլ այս հարցով, եւ կ'աշխատին գտնել պատճառը: Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ ամբան տաքերն են գլխաւոր պատճառը: Թուրք խմբագիրները կ'ուզեն, որ գիտական շրջանակներն ալ հաստատեն այդ կարծիքը: Բայց երբ կը դիմեն Պոլսոյ Բժշկ· Համալսարանի մտայինհիւանդութեանց դասախօսներէն Տոքթ· Ֆախրէտտին Քէրիմի պէյի, պատասխան կը ստանան, որ տաքը չէ պատճառը Պոլսոյ ոճիրներուն: Թէեւ կան բժիշկներ, ինչպէս Կարնիէ եւ ձէէ, որոնք, հիմնուելով կարգ մը վիճակագրութիւններու վրայ, կը պնդեն թէ ոճիրները կը շատնան յունիս – յուլիս – օգոստոս ամիսներուն եւ կը նուազին դեկտեմբեր – յունուար – փետրուար ամիսներուն, սակայն պէտք է դիտել, որ Պոլսոյ մէջ շատ տաք չըլլար վերջերս, ինչպէս կը հաստատէ թուրք բժիշկն ալ: Մտայինհիւանդութեան դիւրաթեքութիւնն է պատճառը, կ'ըսէ թուրք բժիշկը, եթէ մէկը զանազան պարագաներու տակ (ալիով, սիֆիլիզ) յանկարծ ոճրագործ կը դառնայ: Ատիկա կը հաստատուի նաեւ Պոլսոյ անձնասպանութեան համեմատական ուսումնասիրութեամբ: 1928ին անձնասպան եղած էին 231 Թուրքեր, 1929ին 172 հոգի, 1930ին 135 հոգի: Այստեղ եւս տաքը չէր պատճառը:

Առանց փորձելու բժշկագիտական բնութիւն մը ոճրագործութեան եւ անձնասպանութեան պատճառներուն մասին, առանց մի առ մի թուելու անձնասպանութեան եւ ոճրագործութեան մղող ազդակները, անմիջապէս ըսենք թէ ազգէ ազգ կը տարբերին անոնք: Օրինակ, Ռուսը աւելի դիւրին անձնասպան կ'ըլլայ, Թուրքը՝ ոճրագործ:

Ու մերժելով կարծիքը, որ կ'ըսէ թէ տարն է պատճառը Պոլսոյ մէջ վերջերս տեղի ունեցած ոճիրներուն, — խլրտան ալ հարբուխը պատճառ ցոյց կուտայ, կ'ըսէ մեր ժողովուրդը — մենք կը յայտարարենք թէ Պոլսոյ ոճրագործութիւններուն միակ պատճառն այն է, որ Թուրքերը օժտուած են ի քէհ այդ··· արուեստով: Այլապէս կարելի՞ էր երեւակայել ոճրագործութեան արհիւզարհուր ձեւեր, զոր անոնք փորձեցին Հայոց վրայ:

ՀԱՐՈՒԹՈՒՆ

ԿՕՇԻԿԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՐԿԱԾՈՎ

—)(o)(—

«Կօշիկի Նաթոլէոնը» ինչպէս կը կոչէին զինքը, Թոմաս Պաթու սպանիուցաւ օդանաւի արկածի մը հետեւանքով: Իր անձնական օդանաւը, որով կը ճամբորդէր, յանկարծ վար ինկաւ Զլինի մօտերը:

Արկածին պատճառները տակաւին չեն ճշդուած: Կազմուած է յանձնախումբ մը, զինելու համար արկածին պատճառները:

Թոմաս Պաթու, լեհ, արտակարգ դէմք մըն էր: Ծնած էր 1876ին եւ 30 տարի առաջ, դեռ սկրզ կօշկակար մըն էր: Իր եղբօր հետ լաթէ կօշիկ կարելով՝ ապրուստը կ'ապահովէր, եւ ատկից մեկնելով ստեղծեց «կօշիկի բագաւորութիւնը» որ զինքը վերածեց վիպական անձնաւորութեան մը՝ իր շուրջն ստեղծելով առասպելներ:

Զլին կոչուած վայրը ուր ծնած էր փոքր գիւղ մըն էր: Ինքը զայն վերածեր էր 30,000 հոգինոց գործաւորական քաղաքի մը: Գործարանները այնպէս մը կազմակերպած էր որ իր գործին վերաբերեալ ամէն ինչ ինքն իսկ կ'արտադրէր: Օրական մինչեւ 150,000 զոյգ կօշիկ կ'արտադրէր:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ՅԵՏՈՑ

Մահտնապտի յայտարարութիւններ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջեւ

Անգլիոյ վարչապետը Մաքտոնալտ՝ որ նախագահեր էր Լօզանի ժողովին, երեսփ. ժողովին առջեւ պարզեց կատարուած աշխատանքները հաւտուցումներու եւ պարտքերու հարցին չուրջ:

Մաքտոնալտ նախ թուեց այն պատճառները, որոնք տուն կուտային հաւտուցումներու հարցին կարգադրման, եւ յայտնեց թէ իր կարծիքով, յետպատերազմեան անտեսական դժուարութիւններուն հիմը կը կազմէին անոնք եւ թէ անոնց վերացումը էական պայման մըն էր գործերու բացուելուն:

Անգլիոյ վարչապետը հետեւեալ կերպով պարզեց կացութիւնը·

1) Գերմանիա վնասեց միմիայն հատուցումներ:

2) Ֆրանսա, Անգլիա եւ միւս երկիրները նոյն կացութեան մէջ գտնուելով, վնասեցին եւ գանձեցին պատերազմական պարտքեր:

3) Ամերիկա ստացաւ պատերազմական պարտքերու կարգադրութիւնը:

Արդ, այս երեք դասակարգի բաժնուող պետութիւնները մեծ ջանք թափել վոխադարձ պայմանագրութիւններէ բխող իրենց յանձնառութիւններուն չուրջ, չխանդչակելու համար իրենց շահերը:

Միւս կողմէ, Գերմանիոյ վարչապետը Ֆոն Փափէն, վճռական մերժած է ընդունիլ թէ պատերազմական պարտքերու հարցը կը վերաբերի Գերմանիոյ: Իսկ ամերիկեան կառավարութիւնը պէտք տեսեր էր զգացնելու եւրոպական պետութեանց թէ չի կրնար իր պարտականներուն վրայ նայիլ իբր հատուցմանց մէջ՝ պահանջատէրի աչքով:

Ըստ Մաքտոնալտի, Լօզանի խորհրդաժողովին առաջին գործն եղած է հաչտեցնել այս երեք տեսակէտները:

Ամերիկայի ընթացքին մասին, Անգլիոյ վարչապետը բսաւ.

— Նման հարցերը բննելով, կը դպինք ամերիկեան հանրային կարծիքի ամէնէն զգայուն կէտերէն մէկուն: Ոչ ոք պիտի կրնայ մեղադրել Միացեալ – Նահանգները իր որդեգրած ուղղութեան համար: Թէեւ Ամերիկա որ եւ է յանձնառութեան տակ չէ մտած եւ որ եւ է կերպով չէ յայտնած թէ պատրաստ է խօսակցելու, վստահ եմ թէ, աշխարհի մէջ ոչ մէկ ազգ այնքան տրամադիր է որքան Ամերիկան՝ նպաստելու ներկայ դժուարութիւնը հարթելու նիգին:

Ակնարկելով այն թելադրութեանց որոնց հետեւանքով՝ Լօզանի բանակցութիւնները պէտք է վերջնագրի մը հանգամանքն առնային՝ հանդէպ Ամերիկայի, Մաքտոնալտ պարագ սեպեց յառաջօրէն ճշդելու թէ Լօզանի գործն եղաւ եւրոպան զուրս հանել իր ներքին դժուարութիւններէն եւ համաձայնութիւն գոյացնել այն առաջադրութիւններուն վրայ, զոր Լօզան հրաւիրուած պետութիւնները էական եւ իրագործելի նկատեցին:

Մաքտոնալտ մանրամասնօրէն բացատրեց Գերմանիոյ կացութիւնը եւ չէշտեց թէ պէտք չէ վնասել Գերմանիոյ վարկին, ո՛չ ալ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ՝ անոր առեւտրական դիրքին:

Անգլիոյ վարչապետը գոհունակութեամբ հաստատեց թէ Լօզանի խորհրդակցութիւնները նպաստեր էին մերձենալու յառաջ բերել մէկ կողմէն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, միւս կողմէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ, ինչպէս նաեւ այս երկու պետութիւնները մօտեցնելու Անգլիոյ:

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը

Թուրիոյ ընդունելութիւնը

Հաւանական կը նկատուի որ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը նիստ մը գումարէ ուրբաթ օր, երկու հարցերով, — Ասսորիոյ հարցը եւ Համաչխարհային տնտեսական ապագայ խորհրդաժողովը:

Ասսորիոյ մասին խորհուրդը պիտի տայ կարգ մը որոշումներ՝ գործադրութիւնը ապահովելու համար Ասսորիոյ սրտաչիք միջազգային փոխառութեան:

Գալով համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին, Խորհուրդը պիտի որոշէ թէ կրնա՞յ ատանձնել զայն հրաւիրելու եւ կազմակերպելու հոգը:

Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Ազգերու Դաշնակցութեան արտակարգ ժողովը պիտի հաւաքուի երկուշաբթի օր, պաշտօնապէս ընդունելու համար իր նոր անդամը Թուրքիան: Ժողովին դիւանը առջի իրիկուն նիստ գումարելով մշակեց ընդունելութեան բանաձեւը: Ատկից զատ որոշեց նաեւ առաջարկել երկուշաբթի օրուան արտակարգ ժողովին, որ սովորական նստաշրջանը բացուի սեպտեմբեր 19ին, փոխանակ 5ին:

Գերմանիոյ ծպտուն բանակը

Գերման կառավարութիւնը երկարօրէն զբաղեցաւ պարտադիր աշխատանքի հարցով, որով պիտի կարենայ երկրին մէջ կատարել տալ հանրօգուտ մեծ աշխատանքներ եւ մեքենայն առեն,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒԸ

Ֆրանսական ազգային տօնին առթիւ, տպարանը փակ ըլլալով, *ՅԱՌԱՋ*ի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ, Յուլիս 16ին, շաբաթ օր:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԹԵՐԹԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

—)(o)(—

Սօֆիա հրատարակուող Թրակիացիներու օրկան «Թրակիա» թերթը թուրքեւպուլկար յարաբերութեան վրայ խօսելու առթիւ ըսած է· «Պուլկարները Թրակիոյ նուիրական եւ դարաւոր իրաւունքներէն չեն կրնար հրաժարիլ եւ մինչեւ իրենց հայրենիք վերադարձը պիտի շարունակեն իրենց պայքարը: Մինչեւ որ Թրակիոյ տէր չըլլան՝ Պուլկարներու եւ Թուրքերու միջեւ անկեղծ եւ իրական բարեկամութիւն չպիտի կրնայ հաստատուիլ»: Նոյն թերթը հետեւեալ տողերով կը շարունակէ իր յօդուածը:

«Թուրքերը 1913ին 200,000 Պուլկարները կողոպտելով վտարելու իրենց բարբարոսական արարքը եթէ պատմութեան գործը կը նկատեն, շատ կը խաբուին: Անիկա Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ անդունդ մը բացած է:

«Եւ եթէ պետական մարդոց հեռատեսութեամբ չկրցուի այդ անդունդը, 1912ի դէպքերը պիտի կրկնուին: Պուլկարիոյ մէջ ամէն տեսակ կեանք եւ ազատութիւն վայելող կէս միլիոնէ աւելի հայրենակից ունեցող Թուրքեր պարտաւոր են հասկնալ այս կէտը»:

«Վագըթ» այս մասին կը գրէ· — Թրակիոյ թերթին այս տողերը զարմանքով եւ ցաւով կարդացինք: Եւ կը յուսանք որ պուլկար կառավարութիւնը պիտի արգիլէ այս կարգի հրատարակութիւնները, որոնք երկու ազգերու յարաբերութիւնները խանգարելու քնոյթ ունին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Լօզանի աշխատանքներուն լրացումը՝ ազդանշանն եղաւ Գերմանիոյ ընտրական իսկական պայքարին:

Հիթլերեականները ամէնէն աւելի կը յարձակին իրենց գլխաւոր հակառակորդին ընկերվարականներուն վրայ: Իսկ այս վերջիններուն ընտրական կացութիւնը աննպաստ չէ իրենց: Այն օրէն ի վեր որ անցան ընդդիմութեան մէջ, անոնց հեղինակութիւնը ժողովուրդին աչքին՝ աւելի բարձրացած է, եւ Արդարէ ձակատը որ կազմեցին մէկ քանի շաբթուան ընթացքին, կը գործէ բուռն թափով:

Իսկ կաթոլիկներու ընտրական պայքարի նշանախօսքն է «*Վերադարձ դէպ ի Պրիւնինկ*»:

Ընտրական այս պայքարը կը շարունակէ բազմաթիւ զոհեր խլել հակառակորդ բանակներէն:

Ցարդ արձանագրուած են 44 միլիոն ընտրողներ:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ ՄԷՋ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Յեղափոխական շարժումը որ կը տարածուի հարաւային ամերիկեան մէկ պետութենէն միւսը՝ բխած է գլխաւորաբար տնտեսական վիճակէն: Չիլիէն յետոյ, Բերուն եւ հիմակ ալ կարգը եկած է Պրազիլիոյ, ուր շարժումը կը տարածուի արագօրէն:

Սան – Փոլոյի զինուորները միացած են ըմբոստներուն, իրենց թնդանօթներով եւ 50 օդանաւերով:

Ըմբոստները տապալեցին կառավարութիւնը:

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Պելճիքայի գործադուլը հետզհետէ կը տարածուի: Կառավարութեան ձեռք առած խիստ միջոցները կոտրեցին համայնավարական գրգռութեանց թափը: Կառավարութիւնը նոր նիստի մը մէջ կրկին զննեց երկրին ընդհանուր կացութիւնը եւ հաւանութիւն յայտնեց ձեռք առնուած միջոցներուն:

ԱԶԳԵՐԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹԻՒՐՔԻԱՆ

Թիւրքիայի մուտքը Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ, այսօր, կարելի է ասել, կատարած փաստ է: Մի փաստ, որ ո՛չ անսպասելի էր եւ ոչ զարմանալի: Զարմանալին, գուցէ, այն ձեւն է, որով Թիւրքիան առնուում է ժխնելի հաստատութեան մէջ. նոյն իսկ յետպատերազմեան ամէն տեսակ խայտառակութիւնների վարժուած բարքերի համար էլ եղկելի է Եւրոպայի ցուցահանած բարոյական թշուառութիւնը Անգորայի հանդէպ:

Նկատեցէ՛ք, որ Թիւրքիան ինքը չէ Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ մտնել ձգտողը. Ազգերի Դաշնակցութիւնն է իր նեղրում Թիւրքերին՝ բարեհաճել իր անդամը դառնալու: 28 պետութիւններ՝ Ճունաստանի գլխաւորութեամբ՝ նախաձեռնութիւն են ստանձնել «հրաւիրելու» Թիւրքիային: Ոտքի տակ են դրել սահմանած կանոններն ու ժամանակի ընթացքում նիւթագործուած կարգերը: Ընդունելութեան առանձին ճեպընթաց եղանակ է ստեղծուում, որով անտեսուում է կանոնագրի պահանջը՝ թեկնածուի յատկութիւնները նախօրօք յանձնաժողովի քննութեան բովից անցկացնելու եւ ձեւափոխում են ընդունելութեան արարողութիւնները: Թիւրքիայի հասցէին ուղղուում են քծնանքի ու սիրաշահութեան գարշելի խօսքեր: «Քաղաքակիրթ մարդկութիւնը» այս անգամ էլ հոդեկան անորակելի ազատութիւն երեւան բերից առանց դէթ անուշ խօսքերով եբեւոյթները վարագուրել ջանալու: Ի՞նչ հարկ. Ճիւդիզմ եւ քաղաքականութեան մէջ. մերկութիւնը այլ եւս ամօթ չէ:

Բայց ինչի՞ են ձգտում ժխնելի Ճիւդիստները, ի՞նչ յոյսեր են կապում Թիւրքերի Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ մտնելու հետ: Ի հարկէ, անմտութիւն է հաւատալ նրանց բարոյական կամ զղջափարախօսական պատճառաբանութիւններին. Թիւրքերը ժխնելու են բերում աւելի քան գործնական հաշիւներով: Դրամը, ինչպէս յայտնի է, արիւն չի ծծում եւ հոտ չունի: Աւելուտը կարելի է անել եւ վայրենիների հետ: Եթէ նման սկզբունքներն անվիճելի են «քաղաքակիրթ մարդկութեան» համար, ինչո՞ւ Թիւրքերին էլ չմտցնել «պարկեշտ հասարակութեան» համակեցութեան մէջ եւ առեւտրական ու դրամական օրինաւոր փոխ – յարաբերութիւններ սկսել նրանց հետ: Թիւրքերը, այո՛, դեռ բարբարոս են, բայց «աւելի լաւ է զազանին պահել վանդակի մէջ, քան ազատ թողնել դուրսը»:

Եւ Թիւրքերին «վանդակի մէջ» առնելով՝ ամէն պետութիւն իր ակնկալութիւններն ունի: Եւ որքա՜ն բազմազան, խաչաձեւուղ, բարդ ու խճճուած ակնկալութիւններ ու հաշիւներ. մէկը իր «հանրային պարտքն» է ձգտում փրկել կրօնաւոից կամ Մերձաւոր Արեւելքում ոչնչացած նախկին հմայքը երազում վերականգնել. միւսը «արեւի տակ հոգ» է որոնում իր ազգ եւ հողազուրկ զաւակների համար. երրորդը չանթարգելներ է փնտռում հանդարտեցնելու համար իր հպատակ իսլամ աշխարհի խռովայոյզ մաքերը. չորրորդը Փոքր – Ասիայում կրած պարտութեան վէրքերն է տենչում զարմանել. ուրիշներ առեւտրի նոր հնարաւորների յետեւից են ընկած եւ այնպէս անհնարին թուացող այս օրերին պատրաստ են ամէն գնով մէջ մտնելու համար: Այն ընդհանուր զժգոհութիւնն ու անհանգստութիւնը, որով բռնուած է մարդկութիւնը, միջպետական կառոյցի մրցութիւնների ու պայքարների եւ յուսախաբութիւնները խորապէս ազդրադարձել են եւ ժրնելի հաստատութեան վրայ: Տասը տարի առաջ Ազգերի Դաշնակցութիւնը կամակատար գործիք էր յաղթող պետութեանց ձեռքին. այսօր, մանաւանդ, Գերմանիայի մուտքից յետոյ, արամազծօրէն տարբեր փոխ – յարաբերութիւններ են ըստեղծուում: Մինչեւ այժմ Անգլիային ու Ֆրանսային հաւատարմօրէն հետեւող փոքր պետութիւններից չատերը հիասթափուած, ուելի եւ ուելի յաբում են ընդդիմադիր կողմին: Նախկին միասարրութեան հետքն իսկ չկայ. Ազգերի Դաշնակցութիւնը խարխափում է հիւանդագին տագնապի մէջ՝ անընդունակ լուծելու ներքին հակասութիւնները: Այդ անկարողութիւնը աչքի ընկաւ, մանաւանդ, դիւնաթափութեան եւ չին – ճապոնական բախումի խնդիրներում. երբ մի զօրաւոր անդամ զէնքի ուժով յարձակւում է թոյլ անդամի վրայ, ապանում, աւերում, թալանում է նրան, խլում նրա հողերը եւ Ազգերի Դաշնակցութիւնը մասը մասին չի խփում վերջ տալու համար այդ խայտառակութեան, ի՞նչ համբ ու արժէք կարող է ունենալ նման հիմնարկութիւն:

Ազգերի Դաշնակցութեան ծոցում տեղի ունեցող խմորումները եւ ուժերի վերադասաւորումները, անկասկած, չէին կարող մնալ աննկատելի, եւ նրանցից ճարպիկ կերպով օգուտ Գերմանիան: Նրանց վրայ ուշադրութիւն է դարձրել եւ Մոսկուան: Լիակնոյի որդեգրած քաղաքականութիւնը բնորոշում է նրանով, որ, հակառակ Զիչէրինին, նա չի խուսափում բուրժուական աշխարհի հետ գործակցելուց՝ «բերդը ներսից գրաւելու» դիտաւորութեամբ: Ազգերի Դաշնակցութեան վերաբերմամբ էլ Մոսկուան աւելի եւ աւելի զառնում «համակիր»՝ անուղղակի եւ նոյն իսկ ուղղակի ձեւով մասնակցելով նրա յանձնախմբերի եւ կազմակերպած խորհրդաժողովների աշխատանքներին: Այս քաղաքականութեան հետեւողական դարպացումը, անխուսափելիօրէն, բոլշեւիկներին էլ կը բերէ ժրնելու: Զգէտք է դարմանալ, եթէ որոշ ժամանակ յետոյ Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ խորհրդային իշխանութեան հրաւէր ուղղելու հարց էլ յարուցւի: Իսկ մինչ այդ, Մոսկուան աշխատում է աւերացնել իր կատաղիցների թիւը Ազգերի Դաշնակցութեան ներսը. դաշնակից ու բարեկամ Թիւրքիայի ներկայութիւնը ժրնելուում այդ տեսակէտից գրական եւ քաղաքական երեւոյթ է:

Հիմք կա՞յ ենթադրելու, որ Թիւրքերի ակնկալութիւնները կ'արդարացան ժրնելուում: Այսինքն՝ խոշոր փոխադարձութիւն ու անտեսական աշակցութիւն կը սպասո՞ն Եւրոպայից: Միայն Ազգերի Դաշնակցութեան անդամ դառնալու փաստը, ի հարկէ, բաւական չէ նման աշակցութիւն սպասելու համար: Երկրորդ պայմանը երաշխիքն է: Կարո՞ղ է Թիւրքիան տալ վստահելի երաշխիքներ: Ուրիշ խօսքով՝ կարո՞ղ է ընդառաջ գնալ Մուսոլինիի «խաղաղ թափանցման» ծրագրին, կամ գոհացնել Ֆրանսացի պարտատէրերին, կամ վերջ տալ արեւելքում հրձիգի դեր կատարելուն եւ իրապէս մտնել արեւմտեան քաղաքական համակեցութեան մէջ: Եթէ կարող է, ամենայն հաւանականութեամբ, չօչափելի աշակցութիւն կը սպասուի. հակառակ դէպքում, այսօրուայ դրութիւնը ոչնչով չի փոխւի:

Եթէ, սակայն Անգորան ընդունի Եւրոպայի թելադրած պայմանները, այդ կը նշանակէ վերազարձ դէպի Օսմանեան կայսրութեան ժամանակները: Ճիշտ է, քէմալական Թիւրքիան թոյլ չի տայ վերականգնել կապիտուլասիոնները, բայց, ըստ էութեան, Եւրոպայի պահանջած երաշխիքը ոչ այն ինչ է, եթէ ոչ առանց այդ աւելի բառը գործածելու՝ հասատաւել արտաքին հակակշռի դրութիւն: Թիւրքերին դրամ տալ առանց երաշխիքի, նոյն իսկ խելագարութեան անդունդի եզերին կեցած այսօրուայ Եւրոպան կը ժխտարանայ:

Այսպէս թէ այնպէս, մուտքը Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ Թիւրքիայի համար արտաքին յաջողութիւն երեւոյթ կը նշան չէ բնաւ: Աւելի շատ մի նահանջ է, ներքին թուլութեան մի նոր ապացոյց:

Իսկ ինչ է բերում Թիւրքիայի մուտքը Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ հայ ժողովրդի համար: Զեւականօրէն, անշուշտ, որոշ հիասթափութիւն: Ըստ հիմնական կանոնագրի՝ Ազգերի Դաշնակցութիւնը երաշխաւորում է իր անդամ պետութիւնների սահմանների անձեռնմխելիութիւնը, հետեւաբար, եւ պիտի պաշտպանէ Թիւրքիան Հայերի հողային պահանջների դէմ: Բայց, ըստ էութեան, մինչ դեռ նոր տեսանք, թէ Ազգերի Դաշնակցութիւնը ինչպէ՛ս պաշտպանեց իր անդամ Զինաստանի սահմանների անձեռնմխելիութիւնը, եւ պատճառ չունինք մտածելու, թէ Թիւրքիայի վերաբերմամբ դրութիւնը կը լինի ուրիշ կերպ: Ամէն բան, վերջին հաշուով, կախուած է իրական ուժերի փոխ – յարաբերութիւնից եւ քաղաքական պայմանների դասաւորութիւնից: Եւ հայ ազգային ուժերը պարապուր են, մի հատուած հիգերով եւ յամառ ու հետեւողական աշխատանքով չարունակել պայքարը յանուն հայկական հարցի վերջնական լուծման թէ՛ զուրսը եւ թէ՛ Ազգերի Դաշնակցութեան մէջ:

Եթէ Ազգերի Դաշնակցութիւնը, առ հասարակ, որ եւ է արժէք պիտի ներկայացնէ, Թիւրքերի մուտքից յետոյ Հայերին տրուած հանդիսաւոր խոստումներն ու յանձնառութիւնները չեն կարող անտեսուել: Եթէ Ազգերի Դաշնակցութիւնը պիտի լինի անզօր եւ անարժէք մի մարմին, Թիւրքերի մուտքով էլ ոչինչ չի փոխւի այսօրուայ կացութեան մէջ:

«Դրօշակ»

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

Թուրք կառավարութիւնը նոր տուրք մը եւս տնօրինեց: Այդ տուրքը պիտի վճարեն այն հասատատութիւնները, որ նոր կը բացուին: Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը պատրաստած է ցուցակ մը հինգ դասի բաժնելով բոլոր այն հաստատութիւնները, որոնց բացման առթիւ տուրք պիտի գանձուի, հետեւեալ ձեւով.—

Առաջին կարգի պանդոկներու բացումէն 100 ոսկի, սրճարաններէն 12,5 ոսկի, ծաղրաններէն 10 ոսկի, անուշավաճառներէն 15 ոսկի, սինեմաներէ եւ թատրոններէ 80 ոսկի, սուրճի հանուքներէն 20 ոսկի, բաղնիքներէն 15 ոսկի, գինետուններէն 50 ոսկի:

ԹԱՒՐԻԶԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Ատրպատականի կենտրոնական քաղաք Թաւրիզում, ուր 8 հազար շունչ հայութիւն ունինք ներկայումս, կան երեք ազգային դպրոցներ Հայկազեան - Թամարեան, Աբրամեան - Ասնաւեան եւ Կենտրոնական - Թեմական. վերջինս միջնակարգ է, իսկ առաջին երկուսը ծնողական - վճարաւոր:

Յունիս 3ին տեղի ունեցաւ Հայկազեան - Թամարեան դպրոցի ամավերջի հանդէսը. եղան յատուր պատշաճի արտասանութիւններ հայերէն, պարսկերէն եւ ռուսերէն լեզուներով, երգեր եւ մարզանքներ. տեսուչը եւ հոգաբարձութեան գանձապահը կարդացին իրենց զեկուցումները. այդ տեղեկագրերից պարզուեց, որ 1931 - 1932 թուին խաղաղ եւ բնականոն պայմաններում է սկսուել դպրոցական տարին եւ այդպէս էլ վերջացել է:

Ուսման տարին սկսուել է սեպտեմբերի 15ին: Տարուայ սկիզբին ունեցել են 333 ան - անուհիներ՝ 166 աղջիկ, 167 տղայ, իսկ տարեվերջին՝ 328 հոգի՝ 165 տղայ, 163 աղջիկ. վեց հիմնական եւ չորս գուքընթաց դասարաններ են ունեցել: Այդ 328 աշակերտ - ուհիները առանց բացառութեան ապրում են Լիլաւա թաղում. դրանցից 207 հոգի թաւրիզեցիներ են, 52ը Ատրպատականի գանազան գաւառներից, իսկ 69 կովկասահայ եւ տահկահայ ծնողների զաւակներ. 28 երախայ բարեկեցիկ ընտանիքներից են, 243ը միջնակարգ ապրողներ, իսկ 77 հոգին միջնակարգ կրթութիւն ունեցող ընտանիքներից են գալիս: 253 հ. տարրական, իսկ 13ը կատարելագործման «անզրազէտ» ծնողների զաւակներ են (տարիբին 4). Թոշակաւորները 251 հոգի են. դրանք իրենց վճարումներով հազիւ են լրացնում իւրաքանչիւր աշակերտի համար եղած ծախսերի տարիբի 50ը, իսկ կատարելագործ լրացնողները հազիւ կազմում են թոշակաւորների տարիբին 10ը:

Աշակերտների մի խոշոր մասը, 77 հոգի — 23, տարիբին 5ը, թոշակ չի վճարում. շատերը նոյնիսկ գրենական պիտոյքների օժանդակութեան կարօտ են. միայն Ատրպատականի Հայ Կանանց Միութիւնն էր, այդ նպատակով ւիսուն դրան տրամադրեց (նոյնքան եւ Աբրամեան դպրոցին): Ուսման տարուան ընթացքում 180 զբաղմունքի օր են ունեցել, 8630 դասով: Դ. բաժանմունքից սկսած, 133 ան - անուհիներ կարգացել են տիսուին 2835 գիրք. աղջիկները մէջին թուով 22, իսկ տղաները քսան գիրք. օգտուել են նմանապէս եւ դրսի գրադարաններից: Ուսուցչական գրադարանից օգտուել են 33 հոգի, որոնք վերցրել են 167 գիրք:

Դպրոցը առանում է «Արփի» (նուէր Հայ Կարմիր Խաչից) եւ «Հայրենիք» ամսագիրը: Տիկին Պ. Աբմենակ Աֆթանդիլեանը սրտի դառնութեամբ յիշատակեց, որ իրեն վիճակուած է եղել եւ հարկաւոր եղած տեսուր պարտականութիւնը: Թոշակները վճարում են վերին աստիճանի անբարեխղճօրէն, չնայած ծնողներին տրում են ամէն տեսակի դիրուներ: Թոշակների անկանոն վճարումներն են պատճառ եղել աշակերտութեան բացակայութիւնների աճմանը. անշուշտ տնտեսական տագնապը եւս մեծ դեր է կատարել վճարումների անկանոնութեան գործում...

Բոլոր դասարանական կարգերը փոխում են 231 հոգի — հարիւրին 70 —, ինում են 88 հոգի — հարիւրին 26,8, վերաքննելի են 9 հոգի — հարիւրին 2,8: Տղաներից փոխադրուում են 108 հոգի (հարիւրին 65,4), աղջիկներից 123 հ. (հարիւրին 75,4): այսպիսով տղաների փոխադրութեան տոկոսը 10ով պակաս է աղջիկներից:

Աւարտական դասարանում 25 հոգի են՝ 10 տղայ, 15 աղջիկ, դրանցից աւարտում են 14 հոգի — 3 տղայ եւ 11 աղջիկ, ինում են 10 հոգի, վերաքննելի է 1 հոգի: Ջ. լրացուցիչ դասարանի վերաբացումից յետոյ, որ տեղի ունեցաւ 1925—26 ուս. տարում, ընթացաւարտ են եղել 174 հոգի: Տարէց տարի աւելի զգալի է այն չերմ վերաբերմունքը, որ տածում են ծնողները ու օրացոյցը անհատները դէպի իրենց ազգային հաստատութիւնները:

×Յունիս 5ին երեկոյեան, Արամեան Թատերասրահում տեղի ունեցաւ Արամեան — Ս. Աննայեան երկսեռ դպրոցի տարեվերջի հանդէսը.

Տեսչական եւ հոգաբարձական տեղեկագրերից իմացանք, որ ժամանակակից ուսուցական անյապաս պայմանները խիստ բացասաբար են անդրադարձել դպրոցի կրթական ու դաստիարակչական յաջողութեան ընթացքի վրայ:

Այս տեսակէտից մեր միջավայրը չափազանց անմխիթար է, աշակերտութեան հարիւրին 41ը բացարձակապէս չունեւոր ընտանիքների զաւակներ են, գործ ամէն տեսակ յարմարութիւններից:

Ազատեան գպրոցում զբաղմունքները սկսուել են սեպտեմբեր 15ին եւ տեւել են մինչեւ յունիս 28ը, ունեցել են 180 դպրոցական զբաղմունքի օրեր, 5508 դասով վեց տիպական դասարաններում: Այս տարի 10 օրով աւելի են պարապել ազգային դպրոցներում, որովհետեւ առաջնորդուել են պարսկահայ ուսուցչական համագումարի մշակած ծրագրով եւ որոշումներով: Պէտք է ասել, որ այդ համագումարի աշխատանքների շնորհիւ է, որ այսօր պարսկահայ դպրոցներում գոյութիւն ունի ծրագրային որոշ միօրինակութիւն, մի բան, որ չափազանց կարեւոր հանգամանք է մեր դպրոցների համար:

Ուսուցչական խումբը նախկինի էն, կազմուած 10 հոգուց, որոնցից երկուսը պարսկերէնի դասատուներն են: Դասերից բացի, ազգային երկու դպրոցներում էլ, դասատուները կատարել են եւ այլ դպրոցական ամենատարբեր պարտականութիւններ, նպատակ ունենալով չերմ մասնակցութիւն ունենալ նաեւ դպրոցի անտեսական ձեռնարկների կազմակերպման գործում: Ուսուցիչ-ուսուցչուհիները բոլոր առանձնաձայն աշխատանքները ու պարտականութիւնները կատարել են ամենայն բարեխղճութեամբ:

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

ԱՐԱՐԱՏ

Նոյնպէս ամառը կ'անցընեն իրենց հօտերով Քիւի – Կէօլի բարձր լեռնադաշտին վրայ, որ ունի 3300 մեդր բարձրութիւն: Ամանք կը մշակեն ցորեն կամ գարի, բայց մեծ մասը կը անանի իր հօտին արտադրութեամբը: Ձմեռը մօտենալուն սանք կ'իջնեն հովիտները մէջ:

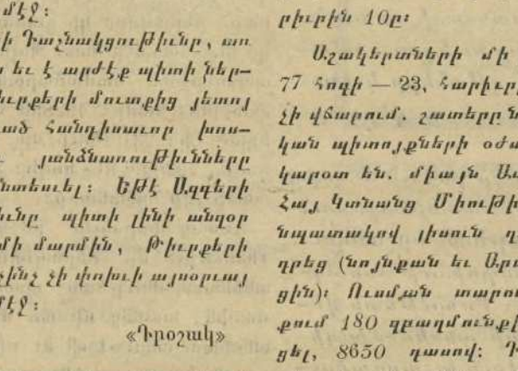
Արարատի 3475 մեդր բարձրութեան վրայ տակաւին կ'աճի բուսականութիւն. 3750 մեդրի վրայ կը դադրին ցորեն ապրիները, որոնց տեղ կը բռնեն մարմանդներ: Իսկ 4338 մեդր բարձրութեան վրայ գտնուած են Թուրքկոտեմի (Draba) տեսակ ծաղկաբեր փոքրիկ բոյսեր:

Հոն կ'աճին Ալպեան լեռներու բուսական տեսակները, բայց նուազ բազմաթիւ: Հոն անասուններ չկան. միայն Փոքր – Մասիսի 2600 մեդր բարձրութեան վրայ կը գտնուի փոքրահասակ ցարասիներու (Betula alba, bouleau) պուրակ մը, ինչպէս նաեւ անոր սառրոտը՝ կիրճին մէջ կը ծաղկին գանազան տեսակ բոյսեր, որոնց մէջ յիշուելու արժանի են Իշառուդտ կամ Հասարակ Իդիսար (Onobrychis sativa), Ալպեան եռեռուկ (Cerastium Alpinum), Իլլիրիական եբաւունկ (Ranunculus Illyricus), Ամենագեղ տլփա (Erigeron pulchellus), Ընտանի սագախոտ կամ Ը. ոդկուզուկ (Chenopodium urbicum), Քարրիկ զանգակածաղիկ (Campanula saxifraga), Քօշխոտատերեւ վարդ (Rosa Pimpinellifolia) եւայլն:

Մասիսի բուսատաս մարդին մէջ կ'աճին տերեփուկ կամ կապուտիկ (Centaurea Cyanus), Կանեղեղնիճ, Քարհերմուկ (Saxifrage), Ցակորուկ (Physalis alkekengi), Ակնալուս (Euphrasia), Թանթռնիկ կամ սագալեզու (Sedum Telephium), Համասպրամ արեւելեան (Lychnis orientalis), Կտեմ եւ գիհի:

Իսկ Ակռափէն վեր՝ Մ. Ցակորայ վանքին եւ աղբիւրին մօտ կ'աճին Կապուտակ լուսադեղ (Conyza acris cærulea), Վահիճուկ (Veronica), Արարատեան նարտարուկ (Petrocalis Araratica), Իբերական հիրիկ (Iris Iberica), Հրանեւնկներ (Renoncule), Ալպեան աստղածաղիկ (Aster Alpinus), Քարրիկ զանգակածաղիկ, Կովկասեան լուսնոտ (Pyrethrum Caucasicum), Շահնբրամ առապարի (Dyanthus petræus), Քաղցր Կորնգան (Hedysarum Caucasicum), Կապուտածաղիկ առուոյտ, վայրի կակաչ (Tulipa Sylvestris), Միամաղիկ սերկեւիլեն (Cotonaster unifloria) եւ սերկեւիլեն (Cotonaster):

Արարատի սառրին կողերը ծածկող աւազներուն եւ հրաբխային մոխիրներուն մէջ կ'աճի անասպատային սակաւաթիւ բուսականութիւն մը: Զոր հոգը, որ արեւէն խանձած է, կ'աճեցնէ մեծ մասամբ փուչերով պինուած սակաւատերեւ գաճճ թուփեր, որոնք հազիւ կրնան հասնիլ 1666—1866 մեդր բարձրութեան մարզը, ուրկէ վերջ կը գադրին:

ԱՐԱՐԱՏ ԼԵՌ

Գաճաճ թուփերու այս մարզը անյարմար է մշակութեան եւ անբնակ: Միեւնոյն մինութիւնը կը տիրէ ձիւնամերձ գօտիին մէջ, ուր սեւ լերկ ժայռերը ծածկուած են միայն քանի մը հազուագիւտ կարմիր ու դեղին մամուռներով, որոնցմէ 8 տեսակ ճանչցած է Ժրնելուցի բուսաբան Միլլէր եւ անոնցմէ երկուքը նոր տեսակներ: Զանոնք կոչած է Araratica եւ Chantricum:

կենդանիներ.— Անասուն եւ ըստուեբների պակասին հետեւանքով Արարատի վրայ կենդանիներ չատ քիչ կը գտնուին, հակառակ ըստ հայկական աւանդութեան թէ՝ ջրհեղեղէն վերջ կենդանիներու բոլոր տեսակները Արարատի գագաթէն վար իջած եւ տարածուած են երկրագունդի ամէն կողմը:

Արարատի գառիթափին վրայ տեսնուած են այծքաղ (*), առն (**) կամ վայրի ոչխար, տեսակ մը փոքրահասակ ապուռս, կուզ, հասարակ նապատակ, վայրի այծեամ (*), արջուտան կամ Քաթթարինէ (**), վայրի կատու: Մինչդեռ մեծաքակ գաշտերուն եւ երասխի խառուտներուն մէջ կարելի է գտնել մսակերներէն գայլ, բորենի եւ շնագայլ:

Արարատի սառրին գառիթափերու աւազներուն եւ հրաբխային մոխիրներուն մէջ կը վխտան կրխաներ, մղձներ, կարիճներ եւ գաշտերու յատուկ տեսակ տեսակ կենդանիները: Թոշուններէն բաւական բազմաթիւ են հազուագիւտ տեսակներ են, մանաւորապէս արծիւ, անզղ եւ բազէ, ինչպէս նաեւ ագռաւ: Իսկ Ջրային թռչուններէն, Գինով գետին սառրին մէջին մէջ կը գտնուին արագիլ, Հոգմամազ, վայրի կարապ (փոքրաթիւ), քաշահաւ եւն.:

Լերան սառրոտը կան գտնուած մէջ ջատներ եւ երկիներուն թիթեռներ, որոնց մէջ կը յիշուին Ծիծեռնակի (Papilio machaon) եւ Papilio cardui բուսած տեսակները:

ԳՈՎՀ. ՊԱՊԻՍԵԱՆ
(Շար.)

(*) Capra ægagra:
(**) Felis lynx:

(*) Capra ibex, ֆրանս. Bouquetin:
(**) Ovis musimon, ֆրանս. mouflon:

ԲԵՐՆԱԿԱՆ ՀՈՅԱԿԸ

(Վ. Կ.)

Գ. Ա. Ս.

— Մրմ՜, — ասաց Հայկը և նայեց ինձ այնպես, ասես ուզում էր ինձ ներս թափանցել...

— Ես ու Ռուդոլֆը ամեն օր միասին էինք գնում ֆուտբոլ խաղալու, — ասաց նա ինձ, — Ռուդոլֆը ինձ ավելի մեծ էր թվում, քան ես էի, և ես ամեն կերպ ջանում էի նրան հասնել, որ ինձ էլ ընդունեն իրենց խմբի մեջ: Ռուդոլֆը ինձ ասում էր, որ ես դեռ շատ փոքր եմ, և ես ամեն օր ավելի էի ջանում, որ մեծանամ: Ես ուզում էի, որ ինձ էլ «մեծ» համարեն: Ես ուզում էի

հարիւր հազարաւոր անգործներ հեռացնել կեդրոններէն, ուր քաղաքական կռիւները կը չատնան։

Կառավարութեան անդամներուն մէջ, կարեւոր մաս մը կը ջանայ պարտադրել իր տեսակէտը ստեղծելու համար աշխատանքի բանակը» որ բաղկացած պիտի ըլլայ քանի մը հարիւր հազար երիտասարդներէ, 17էն 30 տարու։

Առանք պիտի անցնին բժշկական քննութենէ եւ աշխատանքէ զերծ չպիտի ըլլան, եթէ բժշկական քննութիւնը չհաստատէ անոնց տկարութիւնը։

Այս աշխատաւորները պիտի կազմակերպուին զինուորական կարգապահութեամբ, նախկին սպաներու հրամանատարութեան տակ։

Կառավարութիւնը ստացած է նաեւ աշխատանքի բանակի ծրագիրը մը, որ կը նախատեսէ 200,000 հոգիի կազմակերպումը, մինչեւ 500,000ի բարձրացնելու համար ի հարկին։

Այս բանակին կազմակերպումն ու պահպանումը պիտի արժէ տարեկան 200 միլիոն մարք (1 միլիառ 200 միլիոն ֆրանք)։

Տօքթ. Հ. Եազմաճեան, Տէր եւ Տիկին Տէր Յակաւուրեան, Տէր եւ Տիկին Նէվշէհիրլեան եւ զաւակները (Լոնտոն), Այրի Տիկ. Հ. Բ. Շահպազ եւ զաւակը, Պ. Օ. Լուսինեան, Այրի Տիկին Ա. Վարդանեան եւ զաւակները (Սոֆիա), կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ եւ զարմուհիին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ԵՒՓԻՄԷ ԵԱԶՄԱՃԵԱՆԻ

զոնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 11ին, իր բնակարանին մէջ 2 rue Béringier, Արժանթէօյլ, ուր պիտի կատարուի կրօնական արարողութիւնը, այսօր Հինգշաբթի, 14 Յուլիս, ժամը 14.45ին։

Մարմինը պիտի ամփոփուի Արժանթէօյի գերեզմանատան մէջ։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Շոգեկառքը կառ. Սէն Լազարէն կը մեկնի ժամը 13.46ին եւ 14ին։ Ճրամուէյ թիւ 40 փլաս Քլիշի-Արժանթէօյ կայարան, օթօպիւս 39)40 Մատլէն Արժանթէօյ կայարան։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քան լա Պօքքա, Մ. Տ.— 70։
Առնուվիլ-լէ-Կոնէս, Ռ. Մ.— 30։
Պերլին, Ռ. Վ.— 100։
Թուլոն, Կրէ.— 70։
Սէն Թ'Օպան, Խաչ.— 35։
Շաս, Ապր.— 25։
Խունուզ, Է. Վ.— 100։
Պոլէն, Թ. Մ.— 35։
Տէսէն, Պատ. Մ.— 5։
Ալֆոռվիլ, Ռ. Յ.— 100։
Ժուայէօզ, Ա. Մ.— 70։
Ռըթել, Ագ.— 70։
Մարսէյլ, Ի. Թ.— 35։
Շավիլ, Մ. Մ.— 100։
Միլան, Գործ.— 103 լիրէթ 25։
Մարսէյլ, Ն. Ի.— 70։ Ղրկեցինք։
Լիոն, Մէլ.— 15։
Շաթու, Զէն.— 70։
Քոկըլէն, Պ. Ֆ.— 35։
Պէր լա Պօսք, Վարդ.— 70։
Սէն Թրոփէզ, Հ. Զ.— 35։
Լիոն-Վեզ, Ա. Տ.— 35։
Մորիսթէլ, Պ. Ո.— 15։
Ռոմէնվիլ, Ա. Էմ.— 100։
Պերլին, Ք. Ռ.— 200։
Տիկուան, Համ.— 35։

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ կարմիր խաչի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ ընկերուհիներ, բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՀՐԱԽԷՐ

վէնսէնի եւ շրջակայքից երկսեռ հայրենակիցներուն

Դպրոցասէրի կեդրոնական վարչութիւնը՝ յառաջիկայ վերաժուռին 1 Հոկտ. 1932ին վէնսէնի մէջ մանկապարտէզ մը բանալու հաւանութիւնը պաշտօնապէս տեղեկագրած ըլլալով. վէնսէնի եւ շրջանի երկսեռ ազգայինները ընդհ. խորհրդակցութեան կը հրաւիրուին այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 8 Ave. de Paris, Vincennes.

Ցանօթ.— Կը խնդրուի Փարիզահայ թերթերէ արտատպել ներկայ կոչը։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կարապետ Թոմասեան, որ գտնուէր san Vincente Pueblo de Quintas Sukino, F. C. 5 Buenos Airès (Rèp. Argentine)։ *Իմացնել իր եղբօր՝ Լեւոն Աւետարեանի,* 11rue DescarteS, Asnières, Seine, France.

ՎԱՐՁՈՒ Է *լուսաւոր եւ ճոպարկ Սէն Մարթէն, Մէթրօ Լուի Պլանի ճիշդ գիմացը, լուսաւոր արհեստանոց մը՝ յարմար ամէն տեսակ գործի, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել գերձակ Պ. Սահեան Շիրինեանի, 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.*

8.

Փարիզ եւ արուարձանները

ԱՆԻԼԻ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ։

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Ռագմիկ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ընկ. Պուճիկեանի բնակարանը։

Գաւառ

ՎԻՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմ խումբերու բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8ին, Յաժակ ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ Անցեալ երկու ժողովներու շարունակութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէն սիրալօտաբար ժողովի կը հրաւիրէ Ազբիւր Սեբաստ ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ, մեր կուսակցական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՅԱՏՈՒԿ ՀՐԱՒԷՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ արուարձաններու եւ քաղաքի բոլոր ընկերները, Քրիստափոր, Ռոստոմ, Իշխան, Ղկնունի, Վռամեան, Ջաւարեան, Շամազասպ, Ընկ. Կարօ, Աւետ, վրէժ խումբերն ու ենթակոմիտէները, նախորդ ժողովի վայրը, այսօր Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 8.30ին։ Սիրալօտ եւ կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԺԱՆԹԷՕՅԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Պուա-Քոլոնպի Պատանեկան միութեան կողմէ

Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ իրիկուն

Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՀԱԿ – ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

Կը նախագահէ՝ Հ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ եւ Ա. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Արտասանութիւններ, երգ եւ նուագ, հաճելի անակնկալներ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— փօրթ տը Քլիշիէն առնել 40 թիւ ֆանրակառքը, սէն Լազարի կայարանէն շոգեկառք առնել եւ իջնել կաս Արժանթէօյ։

Ընտանեկան մեծ Դաշտապարահանդէս Տէսինի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութեան կողմէ իր կազմութեան տարեդարձին առթիւ, հովանաւորութեամբ Տէսինի կոմիտէին։

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Տէսինի Հայոց Ծանօթ «Պազ աղբիւրին» մօտ։ *Գեղարուեստական ճոխ բաժին, արտասանութիւն, եւն.։*

Կը մասնակցի Տէսինի վառ. «Արծիւ» ֆանֆարի խումբը ղեկավարութեամբ Պ. Թիրայր Թոփկեանի։

Պարերու համար ընտիր ճաղ (Լիոնէն)։ Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով։ Անձրեւոտ օդի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԳԷՈՐԳ ՉԱՒՈՒՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի Առնուվիլի գեղեցիկ անտառներուն մէկուն մէջ, Ford-Stains

Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Արտասանութիւն, երգ, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր, եւն.։ ճոխ պիւֆէ։

Ցանօթ.— Կար տը Նօրէն (Gare du Nord) առնել շոգեկառք ժամը 12.9, 13.27, 15.17 եւ իջնել Gare Villiers le Belle Gonesse.

Դաշտահանդէս Խաւսատրի Արշաւաւիի տոքին

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լիոնի Մարզպետ խումբին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Լիոնի Կոմիտէին։

24 Յուլիս Կիրակի առաւօտ ժամը 7.30էն մինչեւ իրիկուն, Քրէփիօ-լա Բաթ, գեղածիծաղ կղզիին մէջ։

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով։

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

Գիները խիստ ժողովրդական

Ընտանեկան ճաշկոյր

Ցառանասէր Կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Հայ Ակումբին մէջ
Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷՒԼԻՆ ԲԻՋԱՆԻ
Զուարճ «Կարմիր Խաչի բախտը», երգ, արտասանութիւն, անակնկալներ
Մուտքը ազատ է

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԹՈՒՐՆՈՒԱ. ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած դերձակ եղբայրք փափագանոցներու կողմէ Այս կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտին վրայ, տաճող խումբը սիրասանայ խիստ արժէքաւոր բաժակ մը (Coupe internationale)։ Շրջաններէն մասնակցիլ փափաքող բոլոր հայ խումբերը մարզամասնեան համար պէտք է դիմեն փափագեան եղբայրք դերձակատուն՝ 3 rue Juiverie, Vienne (Isère).

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՇՔԱՓԻԼԵԱՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո լուծիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրո եամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

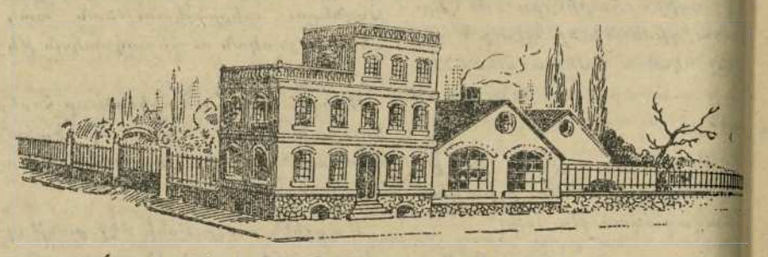
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարան, ներու առջեւ, կատարէ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

RÉALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխատուութեանց համար։ Ցած պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք ա րեկան։ Ընդունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։

Նշանեան 20, *Passage Prado*, (մէթրօ սէն-տրնի)

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

մէթրօ Օտէօն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ։

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ։ Կանոնաւոր յանձնում։

63bis Ave. Carnot.CACHAN (Seine).

Imp. A. DER (Agopian) 17, Rue Damesme, Paris (13

Le Gérant **H. STEPHAN**

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Վա՛յ, ի՞նչ կայ, ի՞նչ ունիս։ — հարցրեց Բոռը ծունկի գալով նրա կողքին։ — Աւաւա՛ խ, մի տեսէք, տիկին։

Երեխայի ուսն ու բազկոնիկը ծածկւած էր արիւնով։

— Աւա՛ տեսնեմ ի՞նչ է պատահել։ — չարունակեց Բոռը քաղցր ձայնով։ — Ընկա՞ր. ո՞չ. ծեծեցի՞ն. այդպէս էլ կարծում էի. ո՞վ։

— Քեռիս։

— Հա՞. դէ, ի հարկէ։ Ե՞րբ։

— Այս առաւօտ։ Հարբած էր, ես էլ... ես էլ...

— Դու էլ ընկար ձեռքի տակ. չէ՞։ Երբ մարդ հարբած է լինում, նրա ձեռքի տակ չպէտք է ընկնել, տղաս։ Հարբածները այդ մէկը չեն սիրում։ Հիմի ի՞նչ անենք այս փոքրիկին, տիկին։ Եկ լոյսին, մի ուշ տեսնեմ։ Թրկիր վիրս, քեզ ոչինչ չեմ անի ես։ Մ՛յ, այդպէս։

Գրկեց երեխային, անց կացրեց փողոցի միւս կողմը ու դրաւ քարէ լայն ցանկապատին։ Հանեց գրպանից դանակը ու երեխայի գլուխը իր կրծքին թեքելով ճարպիկութեամբ կտրեց հագուստի պատռուած թեւը, մինչ Զեմման բռնել էր վիրաւոր ձեռքը։ Ուսը սաստիկ ջարդւած էր եւ ուռած, մի խոր պատռւածք էլ ձեռքի երեսին։

— Ինչպէ՞ս է կարողացել ծեծել այսպէս մի պատառ երեխային։ — ասաց Բոռը թաշկինակը փաթաթելով նրա ձեռքին, որպէս զի հագուստին չկպւի։ — Ինչո՞վ է խփել քեզ։

— Կրակի խառնիչով։ Ես փող էի խնդրում, իսկ նա վեր կալու խառնիչը ու խփեց։

Բոռը ցնցւեց։

— Շատ ցաւի՞ց։—ասաց նա մեղմ։

— Նա խփեց խառնիչով, ես էլ վախեցայ։ Փախայ, որովհետեւ խիստ էր։

— Ու ամբողջ օրը թափառում էիր առանց բան ուտելու։

Պատասխանի փոխարէն երեխան վերսկսեց լացը։ Իսկ Բոռը վերցրեց նրան ցանկապատից։

— Բան չկայ, բան չկայ. մենք քեզ կը բժշկենք։ Միայն ինչպէս անենք որ մի կառք ճարէինք։ Վախում եմ նրանք բոլորն էլ թատրոնի առաջ կը նացած լինեն, ներկայացում կայ այսօր։ Շատ ցաւում եմ, տիկին, որ ձեզ այսպէս ման եմ ածում քաղաքում, բայց...

— Ես կը գամ ձեզ հետ։ Կարելի է օգնութեանս պէտք լինի։ Բայց կարո՞ղ էք այդպէս առանէք այդքան հեռուն. ծանր չէ՞։

— Մ՛, առնելը ոչինչ, հանդիստ եղէք։

Թատրոնի առաջ մի քանի կառք կար միայն ու բոլորն էլ վարձած։ Ներկայացումը վերջանում էր ու հանդիսականներից շատերը արդէն դնացել էին։ Զեմմայի անունը մեծ տաւերով տպւած էր պատի յայտարարութիւններին. մասնակցում էր բալէտին։ Մնդրելով Զեմմային, որ մի վայրկեան սպասի՝ Բոռը մօտեցաւ դերասանների մուտքին ու դիմեց ծառաներից մէկին։

— Տիկին Բէննին արդէն դնա՞ց։

— Ո՛չ, պարոն. — պատասխանեց ծառան, զարմացած նայելով այդ լաւ հագնւած պարոնին որ մի փողոցի երեխայ էր գրկել։ — Տիկին Բէննին կարծեմ մեկնելու վրայ է։ Ահա նրա կառքը։ Մ՛յ, եւ ինքը։

Զեմման իջնում էր սանդուղներից՝ մի հնձոպայի թեւից կախւած։ Նա թովիչ կերպով գեղեցիկ էր իր բաց կարմիր թաւիշ վերարկուին մէջ, որ ձգել էր պարահանդէսի հագուստի վրայից։ Ջայլամի փետուրներից մի ահագին հովահար կախւած էր կողքին։ Մուտքի վրայ կանգ առաւ, քաշեց ձեռքը սպայի թեւից ու ապշած մօտեցաւ Բոռին։

— Ֆելիչէ, — բացագանչեց չունչը կտրած։ — սա ի՞նչ բան է։

— Փողոցում դտայ, բոլորովին ջարդւած ու անօթի։ Պէտք է կարելին չափ շուտ տուն հասցնել, եւ քանի որ ոչ մի տեղ կառք չի ճարւում, կը խնդրէի ձերը։

— Ֆելիչէ, այդ սարսափելի մանուկին հօր տունը տանելու չէ՞ք։ Կանչեցէք մի ոստիկան, կը տանի ապաստանարան կամ մի այլ տեղ։ Բազաքի բոլոր թափառականներին հո՛ չի կարելի տուն հաւաքել։

— Երեխան հիւանդ է. — չարունակեց Բոռ, — վաղը կարելի է ապաստանարան ուղարկենք, բայց նախ եւ առաջ պէտք է տանել ու կերակրել։

Զեմման զրանքի մի ծամածռութիւն արաւ։

— Տեսէք, ինչպէս թեքել է գլուխը ձեզ։ Ի՞նչ կեղտոտ է, ինչպէս կարելի է։

Բիմարէց նայեց նրան կատաղած։

— Անօթի՛ է, — ասաց խիստ — դուք անշուշտ չէք հասկանում, թէ դա ինչ ասել է։

— Պարոն Բիմարէց, — մէջ ամտեց Զեմման, — իմ բնակարանս այստեղից հեռու չէ, տանենք երեխային այնտեղ, եւ եթէ կառք գտնել չկարողանանք թող մնայ դիշերը ինձ մօտ։

Բոռը արագ գարձաւ նրան։

— Համաձա՞յն էք. — հարցրեց Զեմման։

— Ի հարկէ։ Գիշեր բարի, տիկին Բէննի։

Գնչուհին մի սառն գլխի բարեւով թափ տւաւ ուսերը, զայրացկոտ տւաւ նորից սպայի թեւը, հաւասիկը ու սահեց նրանց կողքովը դէպի կառքը, որն իր ձեռքից խլել էին դուռմ։

— Ես վերջը կ'ուղարկեմ կառքը ձեր հետեւից, պարոն Բիմարէց։ — ասաց Զեմման, կանգ առնելով դուռում։

— Լա՛ւ։

Իջաւ փողոց, հասցէն ուշ կարդալով պատին ու վերադարձաւ Զեմմայի եւ բեռան հետ։

Կէտրին քնած չէր, սպասում էր տիրուհուն. եւ լսելով պատուհանից ուշ տւաւ շուտով տաք ջուր ձարելու եւ ուրիշ ինչ որ պէտք էր վէրքը կապելու համար։

Երեխային աթոռին դնելով, Բոռ ծունկի եկաւ նրա մօտ, եւ զգոյշ նելով նրանից քրքրւած հագուստները ու կապում էր վէրքերը խնամքով ու փարպետ։ Երբ առաջացումը ու փաթաթից նրան մի ծածկոցի մէջ՝ ներս մտաւ Զեմման մատուցարանը ձեռքին։

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1923) :-: R. C. Seine 276.206

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
16
ՅՈՒԼԻՍ
1932
16 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1932 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ»Ը

Եթէ դաշնագրերը չկրցան կազմակերպել, հաստատել եւ ամրապնդել խաղաղութիւնը, գժուար թէ որ եւ է համաձայնագրով՝ կարելի ըլլայ երկիրները եւ անոնց ղեկավար մտքերը իրար կապել վստահութեան կամուրջներով։

Միջազգային խռովայոյզ այս կացութեան մէջ, գուարճալի դիտ մըն է որ հրապարակ կը նետեն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետները՝ իրենց «վստահութեան համաձայնագիր»ով։

Լօզանի ժողովէն յետոյ, որ կրնայ վերաբացուիլ... նախկին գժուարութիւններու ուելի եւս սաստկացումով, ի՞նչ է որ կ'ուզեն իրենց այս նորութիւնով։

Հրաւիրել պետութիւնները որ իրենց միանան կարգ մը հարցերը քննելու եւ լուծելու՝ անկեղծ մտադրութեամբ։

Այդ իսկ է խնդիրը։

Որովհետեւ, միջազգային փոխադարձ վստահութիւնը եթէ պէտք է բխէր ու տարածուէր մանաւանդ Լօզանէն, գիտենք սակայն թէ կնքուած համաձայնութիւներ գժուարութեամբ կը պարտակէ խոր գժգոհութիւններ։

Ֆրանսա միլիոններու կորուստով փրկեց իր մեկուսացումը։ Իսկ Նեւթական հսկայ չհրը զոր Գերմանիա ապահովեց Լօզանի մէջ՝ չի զուգակշռեր իր քաղաքական պահանջներու ճախողութիւնը։ Պայքարն ուրեմն Գերմանիոյ կողմէ՝ Ֆրանսայի զօրեղ ընդդիմութեամբ՝ կը մնայ առ այժմ առկախ եւ կը չարունակէ ըլլալ նոր վէճերու, անհամաձայնութեանց եւ անվստահութեան արատայայտութեանց հնոց մը։

Իսկ ժրընեւի զինաթափութեան ժողովը որ սայթաքումէ սայթաքում կ'երթայ իր խախուտ հանգրուանին, կենդանի պատկերը կը կազմէ անվստահութեան մթնոլորտին։

Պարզ է թէ երբ իւրաքանչիւր պետութիւն միմիայն իր կողմը կը տաշէ, իրեն համար անտարակելի փաստերու չարանով մը, եւքի ամէն ճամբայ կը կորուի խաչաձեւումներու գրոհին տակ։ Եւ այս միջավայրին մէջ է որ Հռովբրի զինաթափութեան ծրագիրը՝ եկաւ դուռ բանալու խաղաղասիրական նոր ճառերու։

Անցեալ չաբթու դումարուած զինաթափութեան ընդհանուր յանձնաժողովին մէջ՝ բոլոր պատուիրակութիւնները մրցման ելեր էին առաւելագոյն գովեստ չտալիլու ամերիկեան ծրագրին, բայց եզրափակելու համար վերապահումներով...

Իսկ Անգլիա չզոհանալով առաջարկներու անսպառ մթերքէն, իր կողմէ կը ներկայացնէր հակառաջարկներ։ Համակրանք՝ Հռովբրի ցամաքային զինաթափութեան ծրագրին։ Բայց մերժում նաւային զինաթափութեան առաջարկներուն, զոր կը նկատէ միմիայն նպաստաւոր Միացեալ – Նահանգներու համար։ Ֆրանսա ինքզինքը նկատելով ամէնէն ուելի վտանգուածը ցամաքի վրայ, կասկածով կը նայի ամէն առաջարկի որ կրնայ նպաստել Գերմանիոյ զինական զօրացման։

Ու գերերու այլանդակ չրջումով մը՝ ժրընեւի քառսին մէջ՝ խաղաղութեան ու զինաթափութեան ճրագը կը բռնէ խորհրդային պատուիրակութիւնը...

Հռովբրի ծրագիրը ներկայացնելով մէկտեղ իւրաքանչիւրին կողմէ ընդունելի տրամադրութիւններ՝ անպատեհութիւնն ունի կրկին արծարծելու սկզբունքի վէճեր, որոնք կը միտին խաղաղութեան քաղցր խօսքերու տարափին տակ խեղդելու իւրաքանչիւրին զինապաշտ հակումներն ու ատով՝ անգամ մը եւս ձգձգելու ժողովին աշխատանքները։

Հռովբրի առաջարկները՝ առանց իրարմէ անջատելու ծովային, ցամաքային ու օդային զինաթափութեան հարցերը, կը ձգտին օրինականացնել եւ ամրապնդել իւրաքանչիւր երկրի պաշտպանութեան միջոցները՝ տկարացնելով յարձակողական զէնքերը։

Ընդունուած սկզբունք բոլորին կողմէ։ Բայց միայն սկզբունք որ իր գործադրութիւնը կը փնտռէ ու չի գտներ։

Ու Միացեալ – Նահանգներու նախագահը մեկնելով այս սկզբունքէն, կ'առաջարկէ մէկ երրորդ չափով նուազեցնել բոլոր ընդհանուր զինապահեստները, նկատի առնելով իւրաքանչիւր երկրի ներքին կարգապահական, եւ արտաքին յարձակման դէմ՝ պաշտպանութեան ուժերու պէտքերը։

Եթէ արտասանուած ճառերն իսկապէս մը ունին եւ կը ներկայացնեն գործնական արժէք մը, Հռովբրի առաջարկներուն պէտք չէր մնար արդէն եւ անոնցմէ շատ առաջ, պետութիւնները կրնային համաձայնած ըլլալ գոնէ զինաթափութեան համեստ, այլ ընդհանուր ծրագրի մը շուրջ։

Հռովբրի առաջարկներուն առթիւ արտասանուած ճառերը սակայն, անգամ մը եւս ցոյցառն կերպով կը չեշտեն ապրանքի, կեղծիքի եւ անվստահութեան ոգին որ կը տիրապետէ միջազգային յարաբերութեանց մէջ։

Ու այդ ոգին չեզոքացնելու ջանքերը՝ որոնց մէկ նոր փորձն է անգլեֆրանսական «վստահութեան համաձայնագիր»ը, ապատրութիւնը կը ձգեն պղպջաթին զարնուած կապիկի հարուածներու։

Համաձայնագրին լուրը հազիւ հաղորդուած, արդէն զժգոհութեան ու կասկածի ձայներ կը բարձրանան Ամերիկայէն, որ իր դէմ ուղղուած խաղ մը կը նշմարէ։

Ու «վստահութեան» համաձայնութիւնը խախտելու չատ գոյն եղանակը կը կարծէ գտած ըլլալ՝ ժրընեւի իր պատուիրակութեան միջոցով՝ նոր եւ ուժգին յարձակում մը գործելու Զինաթափութեան ժողովին վրայ։

Ամէն մարդ վրէժ լուծելու իր եղանակն ունի աշխարհի մը մէջ, ուր ամէն բանէ վեր՝ կը տիրէ կասկածը։

Ու վստահութիւն մը որ պէտքը կը տեսնէ պայմանագրութեան մը կապուելու, պարզ է թէ նախ ինքզինքէն իսկ կը կասկածի։

Մ. Ե.

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

—)(o)(—

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Զինաթափութեան ընդհ. յանձնախումբի նիստը որ բանի մը չետաձգումներէ չետոյ, նշանակուած էր երէկ չաբթի օրուան համար, բոլորովին չետաձգուեցաւ ցնոր տեսլականութիւն։

Այս չետաձգումներուն պատճառ ցոյց կը տրուի կարգ մը պատուիրակութեանց փափաքը փոփոխուած տեսնելու Պ. Պէնէշի կողմէ մշակուած բանաձեւին մէկ բանի կէտերը։ Ամերիկեան պատուիրակութիւնը մասնաւորաբար կը պնդէ որ բանաձեւին վերջին մասը ուելի յստակօրէն ի նպաստ արտայայտուի Հռովբրի ծրագրին հանդէպ։

Միւս կողմէ, երկրորդական ութ պետութիւններ կը պահանջեն որ Պ. Պէնէշի բանաձեւը ուելի լայն տեղ տայ իրենց թելադրութիւններուն, ինչպէս օդային ռմբակոծման պարագան, զոր բացարձակապէս կ'ուզեն արգիլուած տեսնել։

✕Զինաթափութեան ժողովին խորհրդային պատուիրակութիւնը հրատարակութեան տուաւ հետեւեալ գեկոյցը։

— Խորհրդային պատուիրակութիւնը ստացած ըլլալով յուլիս 11ին հրապարակուած բանաձեւը, Սըր Հնօ Սայմընի եւ Պ. Պէնէշի յանձնեց խորհրդային պատուիրակութեան նուազագոյն պահանջները, որոնք եթէ չընդունուին, այս պատուիրակութիւնը չպիտի կրնայ ընդունելի նկատել որ եւ է որոշում։

«Այս պահանջներուն էական սկզբունքը կարելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով։

1.— Որակական կրճատում՝ գոյութիւն ունեցող բոլոր սպառազինութեանց։ Զինաթափութեան առաջին հանգրուան 33 1/3 % առ նուազ, բացառութիւն նկատելով փոքր պետութիւնները եւ միջազգային դաշնագրերով զինաթափուած պետութիւնները։

2.— Ամբողջական ջնջում ռմբաձիգ օդանաւերու։

3.— Ամէն տեսակ յարձակողական հրասայլերու ջնջում։

4.— Սահմանափակում ցամաքային շարժուն հրետանիի, վերածելով առաւելագոյն 100 միլիմեթր փողային տրամագծի։ Նոյնպէս ծովային հրետանիի համար։

5.— Խորհրդաժողովի երկու նստաշրջաններու միջեւ գոյութիւն ունեցող ժամանակի ընթացքին, դիւանը պէտք է մշակէ 33 1/3 %ի կրճատման սկզբունքին գործադրութեան վերաբերեալ գործնական ծրագիր մը՝ պատեռազմական նաւերու բոլոր տեսակներու զինաթափութեան համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷՔԵՐԱՆՆԵՐԸ

Ամերիկեան վէքերանները կը շարունակեն խումբ խումբ հսկել ամերիկեան Ներակոյտին պալատին առջեւ եւ վերջին նիգեր կը թափեն՝ իրենց թշնաւութեան վրայ՝ ուշադրութիւնը հրաւիրելու ծերակուտականներուն եւ երեսփոխաններուն, նախ քան նստաշրջանի փակումը։

Լեհ գիւղացիներ կ'ըմբոստանան

Տասներեքինգ օրուան մէջ, երկրորդ անգամ ըլլալով Լեհաստանի կարգ մը շրջանակներուն մէջ, գիւղացիները ըմբոստացած են ընդդէմ նոր տուրքերու։

Երկու շաբաթ առաջ, Լիսօ գիւղին մէջ բնակիչները յարձակում գործեր էին ոստիկաններուն վրայ, որոնք եկեր էին նոր տուրքերը պարտադրելու։

Եատովի մէջ, նախորդ օր, գիւղացիները մերժեցին տուրքերը վճարել եւ ծանրօրէն վիրաւորեցին ոստիկանապայ մը։ Օգնական ուժեր հասան, որոնք սակայն ստիպուեցան նահանջել՝ գիւղացիներու սպառնական կեցուածքին հանդէպ։ Դէմ դէմի կրակ բացուեցաւ։ Երեք գիւղացիներ ըսպանուեցան եւ երկու հոգի ալ վիրաւորուեցան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ՅԵՏՈՅ

«Վստահութեան համաձայնութիւն» մը

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

Երեսփ. ժողովի արտաքին եւ երմտական յանձնախումբերուն առջեւ զեկոյց մը տալէ չետոյ, Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտնեց թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյացած է «վստահութեան համաձայնութիւն» մը, յատուկ ծրագրի մը վրայ, որ պիտի նպաստէ աշխարհի խաղաղութեան։

Ստորեւ «վստահութեան համաձայնագիրը»։

«Լօզանի խորհրդաժողովէն բխող վերջնական համաձայնագրին յայտարարութեան մէջ, ստորագիր պետութիւնները այն յոյսը յայտնած էին թէ համաձայնութիւնը որ գոյացաւ, տուն պիտի տայ ուրիշ նոր համաձայնութեանց, թէ այդ համաձայնութիւնները այնքան ուելի դիւրութեամբ պիտի կնքուին, որքան ժողովուրդները ուժ տան Լօզանի համաձայնութեան՝ ի նպաստ խաղաղութեան, տնտեսական եւ քաղաքական տեսակէտով։

Նոյն յայտարարութեան մէջ, ստորագիր պետութիւնները իրենց մտադրութիւնը յայտնած են ներկայ եւ ապագայ հարցերը լուծելու այն ոգիով՝ որ տուն տուաւ Լօզանի համաձայնութեան։

Այս գաղափարներէն ներչնչուելով, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները որոշած են իրենք իսկ անմիջական եւ փոխադարձ ձիգ մը կատարել, ինչպէս պարզուած է ստորեւ.

1) Համաձայն Ազգերու Դաշինքին ոգիին, մտադրութիւն ունին անկեղծութեամբ մեռնարկելու կարծիքի փոխանակութեան մը՝ իրենց ծանօթ բոլոր այն հարցերուն մասին, որոնք նոյն ծագումն ունին՝ ինչ որ Լօզանի մէջ կարգադրուած հարցը եւ կը վերաբերին եւրոպական պետութեանց։ Կը յուսան թէ ուրիշ կառավարութիւններ ալ, պիտի ուզեն միանալ իրենց՝ որդեգրելու համար նոյն գործելակերպը։

2) Անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները մտադրութիւն ունին միասին եւ ժրընեւի միւս պատուիրակութեանց հետ աշխատելու, զինաթափութեան հարցին մէջ փնտռելու համար լուծում մը որ շահագրգռուած բոլոր պետութեանց համար նպաստաւոր եւ արդար ըլլայ։

3) Իրարու եւ միւս շահագրգռուած պետութեանց հետ պիտի խորհրդակցին, հաստատելու համար համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին գործնական եւ խնամուած պատրաստութիւնը։

4) Սպասելով երկու երկիրներու միջեւ առեւտրական նոր դաշնագրի մը կնքումն՝ յետագային, երկու կառավարութիւնները պիտի զգուշանան որ եւ է արարքէ որ միւս երկրի շահերուն վնասելու հանգամանքը կրէ։

Իսկ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ՝ այս համաձայնութեան մասին խօսելու արտաքին նախարարը ձօն Սայմընն։ Այս համաձայնութիւնն, ըսաւ, մաս չի կազմեր Լօզանի համաձայնութեան։ Նաեւ անոր յարակից կամ յաւելուածական համաձայնութիւն մըն ալ չէ որ հատուցումներու հարցին մէջ կնքուած համաձայնութեան չուրջ չխոթութիւն առեղծէ։ Այլ ուելի, եւրոպական պետութեանց ուղղուած հրաւէր մըն է կատարեալ անկեղծութեամբ իրարու հետ յարաբերութիւն մշակելու եւ գանգատն հարցերը լուծելու։ Ըստ Անգլիոյ արտաքին նախարարին, այս համաձայնութիւնը յոյս կայ որ միւս պետութեանց կողմէ ընդունուի նպաստաւոր տրամադրութիւններով եւ ատոր հետեւանքով, կարճ ժամանակի մէջ լուծուին ներկայի գժուարութիւնները։

— «Այս համաձայնութիւնը, ըսաւ, փոխադարձ օժանդակութիւն մըն է նպաստելու որ անմիջապէս իրագործուի Լօզանի մէջ յայտնուած փափաքը՝ լուծուած տեսնելու մնացեալ հարցերն ալ։ Օրինակ, ինչ կը վերաբերի զինաթափութեան հարցին, կը կրկնեմ ինչ որ ըսի թէ մտադրութիւն ունինք ժրընեւի աշխատաւիթներուն մէջ գործակցելու Միացեալ–Նահանգներու պատուիրակութեան»։

Հետաքրքրուած նպատակին իրականացման գալով, ձօն Սայմընն յայտնեց թէ նոյն օրն իսկ հանդիպում մը ունեցած է Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Պելճիքայի ներկայացուցիչներուն հետ, անոնց ամէնն մէկուն յանձնած է համաձայնագրին պատճէնները եւ խնդրած է անոնցմէ որ իրենց կառավարութիւնները հրաւիրեն գործակցութեան։

— «Պէտք կը տեսնեմ շեշտելու թէ համաձայնագրին երեք կէտերը՝ առաջարկներ են ուղղուած գլխաւոր պետութեանց, Եւրոպայի մէջ մտցնելու համար բարեկամական եւ անկեղծ վիճաբանութեան, զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ փնտռելով բոլորին համար արդար լուծում մը, ընդհանուր տնտեսական խորհրդաժողովին պատրաստութեան, որ պիտի գումարուի աշնան եւ որուն կը յուսանք թէ պիտի մասնակցի Ամերիկան ալ։»

Օթթավայի խորհրդաժողովը

Քանի մը օրէն կը բացուի Օթթավայի կայսերական խորհրդաժողովը, որուն ժամանակաւոր պաշտօնական օրակարգը հրատարակութեան տրուեցաւ։ Վիճաբանութեան դրուելիք հարցերը բաժնուած են երեք մասի.

Ա.— Քննութիւն անգլիական կայսրութեան մաքսային եւ առեւտրական ընդհանուր քաղաքականութեան եւ կայսրութեան առեւտուրը վարող վարչական եղանակին։

Բ.— Երմտական եւ դրամական հարցեր։

Գ.— Առեւտրական համաձայնութեանց մասին բանակցութիւններ։

ԳԵՐՄԱՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Գերման ընկերվարականներու կեդրոնը հանրապետութեան նախագահին Հիմնէնպուրկի ուղղեց հեռագիր մը, որով ուժգնօրէն կը բողոքէ գերման կառավարութեան դաղտնակատութեան դէմ, որ կ'ըսէ, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ ստեղծած է դաղտնագիական պատերազմի նմանող վիճակ մը, եւ կը պահանջէ որ մարտական կազմակերպութիւնները եւ համազգեստները արգիլուին։

Քրիստոնէական սէնտրումներու կեդրոնը նոյնպէս Հիմնէնպուրկի ուղղուած հեռագրով մը կ'անդրադառնայ դաղտնական տնտեսական սաստկացման եւ արիւնահեղ դէպքերու յանախակի կրկնումին եւ կը հրաւիրէ հանրապետութեան նախագահը որ դաղտնական կառավարութեանց արգիլէ համազգեստ կրել։

✕ Պարտադիր աշխատանքի կազմակերպումը կանոնադրող հրամանագիրը պիտի հրատարակուի այսօր։ Կառավարական շրջանակները կը կարծեն թէ, տրամադրելի միջոցներով, այս տարուան ընթացքին, կարելի պիտի ըլլայ աշխատանքի բանակին մէջ մտցնել 120 — 130,000 անգործ երիտասարդներ։

ԿՐԻԼԷՆԿՕՅԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Թայմզ»ի Ռիկայի թղթակիցը յուլիս 11 թուականով կը գրէ։

— Խորհրդային Միութեան արդարադատութեան գործակատարը, Կրիլէնկօ որ յայտնի լեհական մըն է, խօսեցաւ դատաւորներու եւ Ջեկայի ներկայացուցիչներու առջեւ եւ թելադրեց որ շարունակեն անխնայ պատերազմը դասակարգային թշնամիներու դէմ որ զանազան պետական հաստատութիւններու մէջ կը վխտան, մասնաւորաբար պարենաւորման հաստատութեան։ Անոնք իրենց գերագոյն պարտականութիւնը պիտի համարեն բռնելու եւ պատժելու միջին խաւը եւ շահադէտները, որ զանազան ձեւերով սնունդեղէնի գիները կը բարձրացնեն եւ կը ծանրացնեն ներկայ պարենաւորման դժուարութիւնները։

ՀԱՅ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք, Պէյրութի վերջին Գաւառական ընտրութեանց միջոցին խառնակութեան փորձեր ընող վեց համայնավարներ դատի ենթարկուած էին։

Դատարանը հաղորդեց առհասարակ պատիժը։ Երեքական շարաթ բանտարկութեան կը դատապարտուին Զատիկ Տատուեան, Յովհաննէս Յովհաննիսեան եւ Գրիգոր Տանեան։ Միւս երեքը երկուքական շաբաթ բանտարկութեան։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԱՆՏԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Անգլիոյ վերջին տարիներ ամիսներէ ի վեր կը տեսնէ, նախորդ կէս գիշերին հասած իր սաստկութեան գագաթնակէտին, անգլիական մամայնի յատուկ օրէնքին կիրարկումովը՝ ընդդէմ իրլանտական ներածումներուն։

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի վերջին նիստին մէջ՝ աշխատաւորական երեսփոխան մը ուշադրութիւնը հրաւիրեց երեսփոխաններուն՝ մամայնի բացառիկ օրէնքին կիրարկման վրայ, եւ յայտարարեց թէ կառավարութեան ընթացքը ներշնչուած չի տեսներ այն բաբեկամեցողութեան ոգիէն, որոնք տուն տուեր էին Լօզանի խորհրդակցութիւններուն։

Իրլանտայէն տրուած լուրերու համաձայն, երկրագործական եւ առեւտրական շրջանակներու մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ, եթէ իրլանտական կառավարութիւնը չդիմէ ագդու միջոցներու՝ օժանդակելու համար երկրագործներուն եւ արտադրողներուն, այս վերջիններէն մէկ բանի շարաթուան ընթացքին՝ սնանկութեան դուռը պիտի հասնին։

Դարձեալ, իրլանտայէն տրուած լուրերու համաձայն, իրլանտական կառավարութիւնը կը պատրաստուի խորհրդարանին ներկայացնելու օրինագիծ մը, որով մամսային որոշակարգ տուրքերու կ'ենթարկէ անգլիական ներածումները։

ԹՈՒՐՔԻԱ ՆԵՐՍԷՆ ԵՒ ԴՈՒՐՍԷՆ

ԱԹԷՆՔԷՆ, ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ ԵՒ ՀՌՈՄԷՆ ՎԵՐՋ՝ ԺԸՆԵՒ

Մեծ գործի վրայ են Թուրքիոյ վարիչները: Մէկ քանի ամսուան ընթացքին այս ո՛րքան տենդոտ գործունէութիւն: Մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք այս որքան փոտաշուրջ այցելութիւն:

Առաջին կարեւոր այցելութիւնը կատարուեցաւ Աթէնք, անցեալ հոկտեմբերի սկիզբը: Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքական պատմութեան մէջ նոր էջ մը բացուեցաւ այդ թուականին: Եւեթպատերազմեան բարդ հարցերը կարեւոր հաշուեյարդարի մը ենթարկուեցան Աթէնքի մէջ: Մեծ պատերազմի ընթացքին Թուրքիա եւ Յունաստան ուղղակի չմասնակցեցան եւրոպական հողմամասինվրայ: Թուրքեւհելլէն Քշնամութիւնը իր բոլոր ուժգնութեամբ պայթեցաւ Զինադադարի չրջանին, 1919–1922, արեւմտեան ողղելով Անատոլուի կարեւոր մէկ մասը: Հելլէններու ուժամեայ յաղթանակէն վերջ —որ այնքան դիւրին եղած էր— անյուսալիօրէն աղետալի եղաւ արդիւնքը: Ո՛չ միայն հին Յունաստանէն եկած յաղթական բանակը ամօթալի պարտութեամբ մը ծով թափուեցաւ, այլեւ Անատոլուի ամբողջ հին քնակչութիւնը, որ երկար դարերէ ի վեր, նոյնիսկ Օսմանեան տիրապետութենէն առաջ հոն հաստատուած էր, պարտաւորուեցաւ լքել իր հայրենի հողը եւ վերադառնալ հին նախահայրերու հայրենիքը:

Հայկական Հարցէն վերջ, Թուրքիա լուծած էր նաեւ յունական հարցը, որ ծանօթ էր Մէղալօ Խոէա (Մեծ Գաղափար) անունով, այսինքն Մի-ացեալ Յունաստանի ստեղծումը, Հին Ելլադայի եւ Անատոլուի միացումը, մայրաքաղաք ունենալով Պոլիսը,— Բիւզանդական կայսրութեան վերակենդանացումը: Այս գաղափարին գլխաւոր առաքեալն էր Կրետացի Վենիզէլոսը, որ տարիներէ իվեր կը վարէ իր երկրին ճակատագիրը:

Տարակոյս չկայ թէ 1922ի Թրքական յաղթանակը հելլէն բանակին վրայ — չմոռնանք չեչուել ալակցութեամբ եւ մեզամակցութեամբ դաշնակիցներուն — պատմական եւ յիշատակելի պիտի մնայ մանաւանդ անոր համար, որ տասը չնորհիւ կազմուեցաւ այսօրուան միաձոյլ եւ միատարր Թուրքիան (խօսքը չենք ըներ Քիւրտերուն եւ միւս փոքրամասնութեանց): Լօզանի մէջ այս կատարուած իրողութիւնը ընդունելէ վերջ, Վենիզէլոս, Յունաստանի ազգային իդէալներուն մարմնացումը, իր վերջին տարիներու քաղաքական գործունէութիւնը նուիրեց Թուրքեւհելլէն բարեկամութեան ամրապնդման: Ամբողջ տասը տարի, 1912ի Պալքանեան պատերազմէն մինչեւ 1922ի հելլէնական գրաւումը իր դիւանագիտական անժխտելի տաղանդը Թուրքիան կործանելու և զայն բաժան բաժան ընելու յատկացնելէ վերջ, տեղի տուաւ, ընդունեց Յունաստանի պարտութիւնը եւ իրատես քաղաքականութեամբ մը այսօր մեծագոյն բարեկամն ու դաշնակիցը դարձած է երէկի մահացու թշնամիին:

Այս բարեկամութենէն կ'օգտուի Թուրքիան, որ այլեւս «զանցառելի քանակութիւն» մը չի նկատուիր դիւանագիտական աշխարհի աչքին: Ընդհակառակն Մօտաւոր Արեւելքի մէջ կարեւոր ազդակ մը դարձած է, ոչ անչուշտ անոր համար որ ներքին ուժ մը կամ արժէք մը կը ներկայացնէ, այլ պարզապէս իր աշխարհագրական բացառիկ դիրքին համար: Այս հանգամանքը Սուլթաններու օրով երկար տարի Ծառայեց պետութեանց հաւասարակշռութիւնը պահպանելու եւ Օսմանեան կայսրութիւնը կանգուն մնաց ո՛չ թէ ներքնապէս ապրելունակ ըլլալուն համար, այլ որովհետեւ Մեծ պետութեանց չափը այդ պէս կը պահանջէր: Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ, Աւստրեւհունգարիոյ կամ Գերմանիոյ քաղաքական նկատումները թոյլ չէին տար մէկ անգամէն անդամահատման ենթարկելու զայն՝ ի նպաստ մէկ կամ միւս կողմին: Մինչեւ որ բացառիկ դէպքեր պատահեցան եւ մեծերը կրցան համաձայնիլ՝ աւարի բաժանման բարդ թնճուկին չուրջ:

Այսօր ալ կացութիւնը նոյնն է: Մեծ Պատերազմի եւ Զինադադարի վերիվայրումներէն վերջ, գրեթէ բնականոն մի վիճակ մը ստեղծուած է Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: Գերմանական կնճիռի լուծումէն վերջ, նոյն կացութիւնը պիտի ստեղծուի նաեւ Արեւմուտքի մէջ:

Այն պատճառները, որ երկար տարի Օսմանեան կայսրութիւնը կանգուն պահեցին, չարժման մէջ դրուած են կրկին: Այս անգամ գործօնները տարբեր են:

Ռուսիան, հեռանալով ցարերու հին քաղաքականութեան եւ տարուած աշխարհագրական վիճակի պարտադրած պահանջներէն, կը չարունակէ իր անմիջական հակակշռին ու հսկողութեան տակ պահել Թուրքիան: Միայն թէ Թամանցիներու մեթոտին բոլորովին հակառակ դրութիւն մը որդեգրելով, այդ հսկողութիւնը կը կատարէ ոչ թէ ռչնամական, այլ բարեկամական կերպարանքի տակ: Միջազգային որ եւ է խնդրի մէջ իրենց դիրքը ճշդելէ առաջ, Էնկիւրիի վարիչները ստիպուած են Մոսկուայի հաւանութիւնն ու հրահանգը առանալու: Թուրքերը չատ լաւ կը գիտակցին թէ՝ առանց հիւսիսի զօրաւոր դրացիին բարեհաճութեան, վերջին ծայր վրանգուած է իրենց դիրքը: Այս ճշմարտութիւնը ամէն առիթ կը հասատուի, միւս աշխարհակալ պետութեանց մէջ նախանձ գրգռելու ատելճան:

Հակամարտութեան առանձնորդող այս նախանձէն կ'օգտուի Թուրքիա, իր հողային ամբողջութիւնը պահպանելու եւ միջազգային չուկային մէջ առկարկութեան առարկայ դառնալու համար:

Արեւմտեան Միութենէն անմիջապէս վերջ, Թուրքիոյ վրայ հսկողութիւն կատարելու եւ զայն իր օղակին մէջ առնելու յաջողած պետութիւնն է Իտալիան: Այս հողին վրայ, Մոսկուա եւ Հռոմ համաձայնութեան եզր մը գտած են: Թուրքիան բաժնած են ազդեցութեան չրջանակներու: Կ'աշխատին թոյլ չտալ որ ուրիշներ իրենց քիթը մխրճեն Թուրքիոյ գործերուն մէջ:

Յունաստան եւ Պուլկարիա մաս կը կազմեն Մերձաւոր Արեւելքի մէջ ըստեղծուած նոր խմբակցութեան, որուն ղեկը կը գտնուի պաշտօնապէս Իտալիոյ ձեռքը: Հունգարիան մէկ օղակը կը կազմէ նոյն քաղաքական չղթային:

Արեւելեան Եւրոպայի մէջ կազմուած այս նոր ուժը սկսած է կամաց կամաց ուշադրութիւնը գրաւել Արեւմտեան Եւրոպայի աշխարհակալ պետութեանց, մանաւանդ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ, որոնք գերմանական ճակատին վրայ աւելի տարողական եւ կարեւոր գրաւումներ ունենալով, ցարդ չէին կրցած աչերնին ժէշտ ուշադրութիւնը դարձնել այդ կէտին վրայ:

Հիմա որ արեւելեան ճակատին վրայ զէպքերը սկսած են գահավիժ ընթացք առանալ, հիմա որ Մոսկուայէն վերջ Հռոմ ալ գօրաւոր դիրք ապահոված է իրեն Թուրքիոյ մէջ, Ֆրանսա եւ Անգլիա մրցումի ելած են Իտալիոյ հետ, Թուրքիան սիրաշահելու եւ զանազան ձեւերով անոր բարեկամութիւնը ապահովելու համար:

Բաց ի դիւանագիտական գաղտնի բանակցութիւններէ, որոնց մասին դժուար է ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ, կարգ մը արտաքին փաստեր թոյլ կուտան հաստատելու Անգլիոյ պետական մարդոց բարեկամական նոր տրամադրութիւնները Թուրքիոյ հանդէպ:

Նոյնը՝ Ֆրանսայի կողմէ: Մանաւորապէս վերջին օրերս ստացուած կարգ մը տեղեկութիւններ որ եւ է կասկած չեն ձգեր Ֆրանսական նոր քաղաքականութեան նպատակներուն մասին:

Բոլոր այս խաղերուն հետեւանքն այն եղաւ, որ Թուրքիան ընդունուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Երկար տարիներ է վեր դաշակցութիւններ կ'ըլլային այս ուղղութեամբ, առանց որոշ արդիւնքի մը յանգելու: Անդիրը հասունցած էր այլ եւս: Մոսկուա եւ Հռոմ իրենց հաւանութիւնը տուած էին: Ու Թուրքիան այլ եւս որ եւ է պատճառ չունէր չմասնակցելու Ժընեւի արիսպագոսին:

Յուլիս 6ին Ժընեւի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր Ժողովը արտակարգ նիստ մը գումարելով, որոշեց հրաւիրել Թուրքիան պաշտօնապէս անդամակցելու միջազգային այդ մարմնին: Այնտեղ է որ բացորոշ կերպով ի յայտ եկաւ պետութեանց նոր դիրքը Թուրքիոյ հանդէպ: Բոլոր ճառախօսները իրարու հետ կը մրցէին՝ փաղաքշական բառ մը աւելի բսելու համար Թուրքիոյ հասցէին: Երէկի ջարդարարն ու վայրենին կը դառնար «հերոսական», «ասպետական»: Անգլիոյ, Աւստրալիոյ, Ֆրանսայի, Յունաստանի, Իտալիոյ, Պարսկաստանի, Գերմանիոյ, Ճափոնի, Պուլկարիոյ, Լեհաստանի, Հունգարիոյ, Իրլանտայի, Հնդկաստանի, Աւստրիոյ, նոյնիսկ Քանատայի եւ Քոլոմպիոյ ներկայացուցիչները ջերմ ներբողականներ հիւսեցին, անգամ մըն ալ ապացուցանելով բարձր սկզբունքներու, արդարութեան եւ ճշմարտութեան բացարձակ ունայնութիւնն ու սնանկութիւնը:

Մանաւանդ յատկանշական էր Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Փօլ Պընքուհի (նախկին ընկերվարական պետ) ճառը: Նախարարը ոգեկոչեց Ֆրանսուա Ա.ի եւ Սուլթան Սիւլէյման Քանունիի միջեւ կնքուած դաշինքը 16րդ դարուն, ցոյց տալու համար թէ Եւրոպայի մէջ Ֆրանսան եղաւ առաջին դաշնակիցն ու բարեկամը Թուրքիոյ, այնպիսի ժամանակ մը, երբ քրիստոնէութիւնը տակաւին բուռն կռիւ կը մղէր իսլամութեան դէմ: Կարծես ըսել կ'ուզէր թէ Ֆրանսա հիմա ալ չուզեր առաջնութիւնը ուրիշին տալ, — մանաւանդ Իտալիոյ, որ Միջերկրականի արեւելեան ասպարէզին մէջ բուռն հակառակորդ մը դարձած է Ֆրանսական ազդեցութեան:

Թէվֆիք Բիւճէն պէյ, Էնկիւրիի մրնայուն արտաքին գործակալը, չնորհակալութեան հեռագիր մը քաշեց անմիջապէս Փօլ Պընքուհի: Հեռագիրը կը վերջանայ սա բառերով.

«Ձեր յայտարարութիւնները կը նշանակեմ բարի նշան մը թէ՝ յառաջիկային պիտի զարգանան ձեր եւ իմ երկրիս միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութիւնները, որոնց ամրապնդումը փափաքելի է մեր կողմէ եւս նոյնքան անկեղծօրէն, որքան Ձեր վրանմամութեան կողմէ»:

Երբ ասոր վրայ աւելցնենք Էնկիւրիի պաշտօնական չրջանակներէն բրխած կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնց համաձայն Ֆրանքեւմուրք յարաբերութիւնները նոր դարձակէտի մը վրայ կը գտնուին եւ թէ Ֆրանսա կարգ մը ձեռնարկներ ըրած է Թուրքիոյ հաճելի ըլլալու համար, այն ատեն դժուար չըլլար գուշակել թէ՝ Էնկիւրի ո՛րքան պիտի օգտուի զարեւալ աշխարհակալ պետութեանց հակամարտութենէն, ճիշդ այնպէս ինչպէս օգտուած էր օսմանեան կայսրութիւնը, մանաւանդ Սուլթան Համիտի օրով:

Տարակոյս չկայ թէ ժընեւի երթալով, Թուրքիա մեծապէս պիտի օգտուի, Օսմանեան Հանրային Պարտքը թեթեւցնելու կամ ընդհատ, նաեւ կարեւոր փոխառութիւն մը ապահովելու ձեւով: Ու եթէ այդ երաշխաւորութիւնները չունենար, դժուար թէ Մոսկուան արտօնէր իրեն այս քայլը:

Ամէն պարագայի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելով, Թուրքիա ժամանակաւոր կերպով կ'ապահովէ իր սահմաններուն հետ նաեւ իր քաղաքական անկախութիւնը. նոյնպէս մեծ յոյսեր ունի վերականգնելու իր տնտեսական քայքայուած վիճակը:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՁԱԿԱՏԷՆ ՈՋ ՄԷԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրֆայէն կը հեռագրեն Պոլսոյ թերթերուն թէ աւազակութեան եւ մաքսանենգութեան դէպքերը գրեթէ դադրած են: Հիւսիսէն հարաւ իջեցուած կենդանիները յանձնուած են իրենց տէրերուն:

Սահմանին վրայ բոլոր այն դիւղերը, որոնք ինասուած էին աւազակներէն, իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնեն նոր կարգադրութիւններուն մասին:

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Թուրքերէն լեզուով եւ արաբական տառերով գիրք մը տպուած է Վերջերս Պոլսոյ մէջ: Այս գիրքը կը խօսի նոր օրէնքներուն մասին: Ոստիկանութիւնը գրաւած է տպուած բոլոր գիրքերը եւ քննութիւն կը կատարէ՝ հասկնալու համար թէ ո՛ր տպարանէն լոյս տեսած է այդ գիրքը:

Կարդացէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»ը

ԹԱՒՐԻԶԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Յունիս 10ին, դպրոցի փոքր բակում, տեղի ունեցաւ տարեվերջի հանդէսը, ի հարկէ աւելի շուքով, քան վերոյիշեալները:

Տեսչի պաշտօնակատար Պ. Հ. Պանիրեանի զեկուցումէ իմացանք, որ ունեցել են 183 ուսման օր: Տարուայ սկզբում արձանագրուեցին 141 աշակերտ-ուհիներ, 57 տղայ, 84 աղջիկ, տարուայ ընթացքում պակսել են 10 հոգի, տարուայ վերջը ունեցել են 131 հոգի, որոնցից տղայ 52 հոգի, իսկ աղջիկ 79 հոգի: Ուսուցչական կազմից մահացել է վաստակաւոր դաստատ եւ գպրացոցի տեսուչ Գասպար Յակոբեանը՝ փետրուար 27ին, արտի հիւանդութենից: Բացակայութիւնների մէջ 1ին թիւը 54,09 է, մինչդեռ անցեալ տարի 60 էր: Աշակերտական զրադարանից օգտուել են 74 հոգի միայն, 34 տղաներ եւ 40 աղջիկներ. 57 հոգի, դպրոցական գրադարանից չեն օգտուել, որովհետեւ ազքատիկ է գրադարանը, միջին թիւով կարդացել են իւրաքանչիւրը 17կտոր, գրսի գրադարաններից եւս օգտուել են ճանկալի է համարում, որ կազմուի դպրոցի նախկին ընթացաւարտներից դպրոցի չքաւոր սաներին օժանդակութիւն հաստնող մի միութիւն:

Ֆինանսական կողմից դպրոցում տեղի են ունեցել ապրիլ 16ից մինչեւ յունիս 31ը:

131 հոգուց (52 տղայ եւ 79 աղջիկ) փոխադրուում են ընդհատնը 80 հոգի, դրանցից 27 տղայ եւ 53 աղջիկ, մնում են 11 հոգի երկու սեռից դրանցից 8 տղայ եւ 3 աղջիկ, վերաքննելի են 39 հոգի, 16 տղայ եւ 23 աղջիկ, աղջիկների առաջադիմութիւնը շատ աւելի բարձր է, քան տղաներինը:

Ւարտական դասարանը բաղկացած էր 21 հոգուց, դրանցից 11 աղջիկ եւ 10 տղայ: Այս պատարանի սան-սանուհիները ներկայացրել են աւարտական շարադրութիւններ, որոնք պէտք է համարուին նրանց ընդհանուր զարգացման մի տեսակ չափանիշը: Այդ շարադրութիւնները որոնց նիւթին բնարել են իրենք սան սանուհիները, շօշափում են բազմազան հարցեր՝ գրական, հասարակական, ընկերային, առողջապահական, մանկավարժական եւ տնտեսական:

Ներկայիս 21 շրջանաւարտներով հանդերձ՝ Ամերիկեան Հայոց Թեմական Դպրոցը տալիս է մեր հասարակութեանը 357 մինչեւնակարգ կրթութեամբ անհատներ, որոնք մեծացնում են մեր հասարակութեան գիտակից շարքերը, մեր ընտանիքների բարոյական մակարդակը բարձրացնում են եւ ազնուացնում:

Պատկան մարմիններին է մնում այս օգտակար կրթական հիմնարկութիւնը դնել այնպիսի պայմանների տակ, որ նա լինի պատկառելի եւ աւելի մեծ չափով օգտակար, քան ներկայումս է. դրա համար հարկաւոր է զրամական ապահովութիւն, որից կատարելապէս զուրկ է թեմական դպրոցը եւ նրա այժմեան պիտանճէն հաւասար է տարրական դպրոցի պիտանճին:

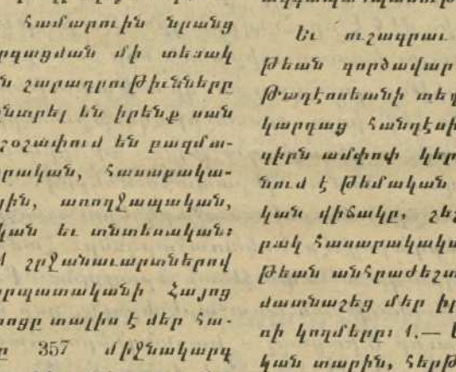
Դոկտոր Ալանեանի կտակի հաւանական մրցանակի արժանացան այս տարի եօթ ընթացաւարտներ մաթեմատիկական եւ հայագիտական առարկաների մէջ ցոյց տուած իրենց յառաջդիմութեան համար:

Տարեվերջի հանդէսը ունէր գեղարուեստական բաժինը, երգ արտասանութիւններ եւ երգեր. ինչներից ամենից շատ յաջող էին «Լազուգը» եւ «Լօրիկը» (հարնիք), իսկ մեներգներ երգող աղկերուհի Մարօ Բարեւուդարեանի աչքի զարկեց իր անուշ ձայնով: Ամենեւեւին տեղի ունեցաւ վկայականների բաշխումը: ապա աստղ աշակերտուհի Էլիզաբեթ Թանդիլեանը խօսեց «Հուսկ Բանը» որուն իբր պատասխան «Ազգիդ խօսքն» ասաց Սիմ Գրիգորեանը:

Այդ օրը Հոգաբարձութեան նախագահը՝ սրբազան Մեսրոպ Թանդեանը, հակիրճ կերպով նրբագրեց մեր ազգային երեք գործիչների տնտեսական նեղ կացութիւնը եւ հրաւիրեց ունեւորներին գոցել այդ դպրոցների բացը, որ չորս տրիր թուժանից անցնում է: Այս չին արձագանգ տուին մեր բարիսիրտ ունեւորները եւ բժիշկները, առորագրեցին իրենց կամաւոր նուրբերութիւնը յօգուտ ազգային դպրոցների. նրանք Պ. Զիլբեան Բուզադեանի գլխաւորութեամբ կատարեցին կամաւոր տուրքի բաժուը եւ յանձն առան ծածկել ազգային դպրոցների բացերը երկատարեայ ընթացքում. անշուշտ չնորհակալութեան արժանի են այդ գիտակից եւ զոհաբերող նուիրատուները: Իսկ օդնական եւ նեվաճառները եթէ ցանկանան բաքանչիւր չրջից 2-4 շահի յաջողել յօգուտ ազգային դպրոցների, այն ժամանակ մեր ազգային գիտակցութեան կանթեղները անվտանգ կը փայլին օտար հողմերուն տակ, հետեւապէս եւ աւելի ժեղ նեցուկը կը հանդիսանան ազգապահպանութեան գործում:

Եւ ուշագրաւ էր Հոգաբարձութեան գործավար ընկեր Սամուէլ Թադէոսեանի տեղեկագիրը, որ կարդաց հանդէսին: Այդ տեղեկագիրն ամփոփ կերպով պատկերում է թեմական դպրոցի տնտեսական վիճակը, շեշտելով առանձնակ հասարակական հաշուետուութեան անհրաժեշտութիւնը, ընդհատնուն մեր իրականութեան կողմերը: 1.— Սկսում է դպրոցական տարին, հերթապահ Հոգաբարձուն սպասում է պրասեհեակասկայն արձանագրուող չկայ. անփութութեան հետեւանքով ներկայ արձանագրութիւնը շարունակում է մինչեւ իսկ հոկտեմբեր ամսուն. մի վերաբերմունք, որի բացատրութիւնը մնում է անլուծելի գատնում է ոչ ցանկալի սովորութիւն կարծում ենք պէտք է վերացնել:

2.— Սկսում է աշակերտների արձանագրութիւնը, եկող ծնողին նախերեսցուցարտականութիւնն ի մարում մի համառօտ ճառով տայ տեղեկութիւններ դպրոցի տրամադրութիւնը հանդէսը կրթական գործ: Սակայն անմիջապէս այդ գաղափ

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱԿՈՌԻԻ ՎԻՀԸ ԿԸ ԳԱՀԱՎԻԺԻ

նուէր Արարատի կողին վրայ բուսած հսկայ ճեղքի մը մօտ: Այս ճեղքը բացուած էր Արարատի հրաբխային պատթկումներու ընթացքին:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄԸ ԵՒ ԱՆԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ. — 1840 Յունիս 2, հինգշաբթի, արեւը մարը մանկ կէս ժամ առաջ, հանդարտ օդով պայծառ երկինքով օր մը որոտաձայն ահաւոր պոռթկում մը սարսափեցուց Ակոռիի բնակիչները:

ԳՈՎՀ. ՊԱՊԿԵՍԵԱՆ

(Շար.)

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

ԱՐԱՐԱՏ

Վարդագոյն տարմահաւը (Etourneau) մարախներու այս չարդարարը առատ է դաշտերուն մէջ:

Արարատի թռչուններէն *ԱՐԾԻՒ*

ՀԱՆՔԵՐ. — Արարատի կազմութեան մասին խօսած ատենիս յիշեցինք կարգ մը հրաբխային ժայռեր, որոնցմով կազմուած են զոյգ Մասիսները կամ անոնցմէ ամանք հրաբխանեղաւ առաջին դաշնակիցն ու բարեկամը Թուրքիոյ, այնպիսի ժամանակ մը, երբ քրիստոնէութիւնը տակաւին բուռն կռիւ կը մղէր իսլամութեան դէմ: Կարծես ըսել կ'ուզէր թէ Ֆրանսա հիմա ալ չուզեր առաջնութիւնը ուրիշին տալ, — մանաւանդ Իտալիոյ, որ Միջերկրականի արեւելեան ասպարէզին մէջ բուռն հակառակորդ մը դարձած է Ֆրանսական ազդեցութեան:

Թէվֆիք Բիւճէն պէյ, Էնկիւրիի մրնայուն արտաքին գործակալը, շնորհակալութեան հեռագիր մը քաշեց անմիջապէս Փօլ Պընքուհի: Հեռագիրը կը վերջանայ սա բառերով.

«Ձեր յայտարարութիւնները կը նշանակեմ բարի նշան մը թէ՝ յառաջիկային պիտի զարգանան ձեր եւ իմ երկրիս միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութիւնները, որոնց ամրապնդումը փափաքելի է մեր կողմէ եւս նոյնքան անկեղծօրէն, որքան Ձեր վրանմամութեան կողմէ»:

Երբ ասոր վրայ աւելցնենք Էնկիւրիի պաշտօնական չրջանակներէն բրխած կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնց համաձայն Ֆրանքեւմուրք յարաբերութիւնները նոր դարձակէտի մը վրայ կը գտնուին եւ թէ Ֆրանսա կարգ մը ձեռնարկներ ըրած է Թուրքիոյ հաճելի ըլլալու համար, այն ատեն դժուար չըլլար գուշակել թէ՝ Էնկիւրի ո՛րքան պիտի օգտուի զարեւալ աշխարհակալ պետութեանց հակամարտութենէն, ճիշդ այնպէս ինչպէս օգտուած էր օսմանեան կայսրութիւնը, մանաւանդ Սուլթան Համիտի օրով:

Տարակոյս չկայ թէ ժընեւի երթալով, Թուրքիա մեծապէս պիտի օգտուի, Օսմանեան Հանրային Պարտքը թեթեւցնելու կամ ընդհատ, նաեւ կարեւոր փոխառութիւն մը ապահովելու ձեւով: Ու եթէ այդ երաշխաւորութիւնները չունենար, դժուար թէ Մոսկուան արտօնէր իրեն այս քայլը:

Ամէն պարագայի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելով, Թուրքիա ժամանակաւոր կերպով կ'ապահովէ իր սահմաններուն հետ նաեւ իր քաղաքական անկախութիւնը. նոյնպէս մեծ յոյսեր ունի վերականգնելու իր տնտեսական քայքայուած վիճակը:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՁԱԿԱՏԷՆ ՈՋ ՄԷԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրֆայէն կը հեռագրեն Պոլսոյ թերթերուն թէ աւազակութեան եւ մաքսանենգութեան դէպքերը գրեթէ դադրած են: Հիւսիսէն հարաւ իջեցուած կենդանիները յանձնուած են իրենց տէրերուն:

Սահմանին վրայ բոլոր այն գիւղերը, որոնք ինասուած էին աւազակներէն, իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնեն նոր կարգադրութիւններուն մասին:

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Թուրքերէն լեզուով եւ արաբական տառերով գիրք մը տպուած է Վերջերս Պոլսոյ մէջ: Այս գիրքը կը խօսի նոր օրէնքներուն մասին: Ոստիկանութիւնը գրաւած է տպուած բոլոր գիրքերը եւ քննութիւն կը կատարէ՝ հասկնալու համար թէ ո՛ր տպարանէն լոյս տեսած է այդ գիրքը:

Կարդացէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»ը

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱԿՈՌԻԻ ՎԻՀԸ ԿԸ ԳԱՀԱՎԻԺԻ

նուէր Արարատի կողին վրայ բուսած հսկայ ճեղքի մը մօտ: Այս ճեղքը բացուած էր Արարատի հրաբխային պատթկումներու ընթացքին:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄԸ ԵՒ ԱՆԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ. — 1840 Յունիս 2, հինգշաբթի, արեւը մարը մանկ կէս ժամ առաջ, հանդարտ օդով պայծառ երկինքով օր մը որոտաձայն ահաւոր պոռթկում մը սարսափեցուց Ակոռիի բնակիչները:

ԳՈՎՀ. ՊԱՊԿԵՍԵԱՆ

(Շար.)

ՎՂՋԱՑՈՒՑԻՉԸ

(Վ. Ք. Ս)

■■■■■■■■

(Վ. Ի)

— Ես ինչ-որ բան պիտի ասեմ ձեզ, որ ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է, ինչպես է, ինչու է, ինչ նպատակով է, ինչ հետևանքներ կարող է ունենալ, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ձեր վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել իմ վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել մեր շրջապատի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ աշխարհի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ տիեզերքի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ անսահմանության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ հավերժության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ժամանակի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ տարածության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ էության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ գոյության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչության վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչինչի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչինչի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենի վրա, ինչ ազդեցություն կարող է գործել ամբողջ ամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչնչաամենաոչինչաամենաոչն

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ԱՒՏՈՒՎԻԼԻ Ռազմիկ խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ընկ. Պուճիկեանի բնակարանը։

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի շարունակութիւն։

Գաւառ

ՎԻՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստամ խումբերու բոլոր ընկերները, այսօրշաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8ին, Ռաժակ ակումբին մէջ։ Օրակարգ՝ Անցեալ երկու ժողովներու շարունակութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՄԱՐՍԷյԼԻ Կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Աղբիւր Սեբոր ենթակոմիտէի բոլոր ընկերներըվաղը Կիրակի առաւօտ, մեր կուսակցական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՍԷՆ ԹՕԱՆԻՒԱՆի (Մարսէյլ) ընկեր կարօ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 6ին Օթէլ Թէրմինիւսի սրահին մէջ, 27 Բիւ Հանրակառքի վերջաւորութեան դիմացը։

Լինսաննկան երեկոյթ

Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Հայ Ակումբին մէջ
Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՋԱՆԴ
Զուարճալի «Կարմիր Խաչի բախտը», երգ, արտասանութիւն, անակնկալներ
Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԳԷՈՐԳ ՁԱՒՈՒՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Կիրակի Առնուվիլի գեղեցիկ անտառներուն մէկուն մէջ, Ford-Stains

Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Արտասանութիւն, երգ, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր, եւն.։ Ճոխ պիւֆէ։

Ծանօթ.— Կար տը Նօրէն (Gare du Nord) *առնել շոգեկառք ժամը 12.9, 13.27, 15.17 եւ իջնել* Gare Villiers le Belle Gonesse.

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԺԱՆԹԷՕՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Պուա-Քոլոնպի Պատանեկան միութեան կողմէ
Այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ իրիկուն
Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՀԱԿ – ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ
Կը նախագահէ՝ Հ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ
Կը խօսին՝ ընկերքներ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ եւ Ա. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Արտասանութիւններ, երգ եւ նուագ, հաճելի անակնկալներ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— փօրթ տը թրիշէէն առնել 40 թիւ ճանապարհը, սէն լազարի կայարանէն շոգեկառք առնել եւ իջնել կառ Արժանթէօյ։

ՁՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍի-լէ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ֆրանսահայ կ.հաչէի ժողովը այսօր Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին՝ 241 rue J. J. Rousseaux*։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ ընկերուհիներ, բացակաները նկատի պիտի առնուին։*

ՀՐԱԻԷՐ

վէնսէնի եւ շրջակայից երկսեռ հայրենակիցներուն

Դպրոցասէրի կեդրոնական վարչութիւնը՝ յառաջիկայ վերաժուտին 1 Հոկտ. 1932ին վէնսէնի մէջ մանկապարտէզ մը բանալու հաւանութիւնը պաշտօնապէս տեղեկագրած ըլլալով. վէնսէնի եւ շրջանի երկսեռ ազգայինները ընդհ. խորհրդակցութեան կը հրաւիրուին այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 8 Ave. de Paris, Vincennes.

Ծանօթ.— Կը խնդրուի Փարիզահայ թերթերէ արտատպել ներկայ կոչը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒ

ՍՏԱՑԱՆՔ

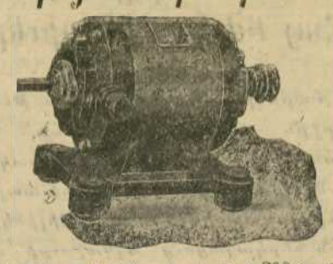
Առնուվիլ, Մազ.— 30։
Քլէրմոն Ֆէրան, Լ. Թ.— 140։
Լէ Վան, Մ. Տ.— 35։
Ֆէնեթ, Կ. Ա.— 70։
Թուլուզ, Թէրգ.— 100։
Կարաման, Լ. Գ.— 70։
Քլիշի, Տիկ. Զ. Ե.— 35։
Փարիզ (2), Մ. Ո.— 35։
Բուրպըվուա, Օ. Պ.— 70։
Նէօյեի, Գալ.— 35։
Ասվէրս, Տ. Ս.— 82։
Լիոն, Փ. Ս.— 7.50։
Ժալիեէս, Մ. Ն.— 140։
Մարսէյլ, Ժամ.— 70։

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ

ԾԱՆՕԹ է Իսի-լէ-Մուլինօի կայարանին մօտ պօնթըրիի Խանութ մը, ժէջը գտնուած ապրանքներով կամ առանձին, իրաւունք կայ որևէ առեւտրական գործի։ Միասին կը տրուի նաեւ զեղեցիկ յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց, եւայլն։ Մանրամասնութեանց համար զիմել ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն յետոյ Պ. Գաբրիէլ Գարաեանի, 75 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux, Seine.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ ճաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայականով, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Ջրեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԹՈՒՐՆՈՒԱ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած դերձակ եղբայրք փափագեցան կողմէ

վաղը կիրակի օր Շ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտին վրայ, ճաիոդ խումբը սլիտի ստանայ խիստ արժէքաւոր բաժակ մը (Coupe internationale)։

Շրջանիներէն մասնակցիլ փափաքող բոլոր հայ խումբերը մանրամասնութեամց համար պէտք է դիմեն փափագեան եղբայրք դերձակատուն՝ 3 rue Juiverie, Vienne (Isère)։

Լինսաննկան մեծ Դաշտապարահանդէս Տէսիլի մէջ

կազմակերպուած Շ. Ց. Դ. Պատանեկան միութեան կողմէ իր կազմութեան տարեդարձին առթիւ, հովանաւորութեամբ Էջմինի կոմիտէին։

վաղը կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Էջմինի Հայոց ծանօթ «Պաղ աղբիւրին» մօտ։ *Գեղարուեստական ճոխ բաժին, արտասանութիւն, եւն.։*

Կը մասնակցի Տէսիլի Վառպ. «Արծիւ» ֆանֆառի խումբը դեկավարութեամբ Պ. Թիրայր Խտիկեանի։

Պարերու համար ընտիր ճազ (Լիոնէն)։ Ճոխ պիւֆէ, մասնէլի գիներով։ Անձրեւօտ օդի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

Լինսաննկան գեղեկոյթ

կազմակերպուած Սալոնոյ Ջորի Հայրենակցական Միութեան կողմէ, վաղը կիրակի ժամը 2ին 14 Ավընիւ Իթալիի սրահին մէջ։

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ եւ անակնկալներ։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները՝ իրենց ընտանիքով եւ համակիրները։

Մուտքը ազատ է

ՎԱՐՁՈՒ Է

լուսաւոր եւ Ֆօպուրկ Սէն Մարթէնէն, Մէթրօ Լուի Պլանի ճիշդ գիմացը, լուսաւոր արհեստանոց մը՝ յարմար ամէն տեսակ գործի, կազ, էլեկտրականութիւն։ Դիմել դերձակ Պ. Ստեփան Շերիճեանի, 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.

Հրաւէր բոլոր փափկահաճախնկներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունին մածուցը

ՎԱՐՁՈՒ Է

Քալոնպ Լէ Վալէ Կայարանին մօտ գեղեցիկ յարկաբաժին մը 3 սենեակ, խոհանոց, տէպարա, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, տարեկան վարձք 3000 ֆրանք։ Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Louis Blanc *կամ* Jaurès, Tél. Nord 89-06, 95-79։

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համովին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ ԴԷՊԻ ՎԷՐՏԷՕՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հանգստաւէտ բուման օթօբառներ պիտի մեկնին 23 ցուլիս շաբաթ առաւտ ժամը ճիշդ 7ին Carrefour Chateaudunէն (rue du Fbg. Montmartreի եւ rue du Chateaudunի անկիւնը։

վերադարձը տեղի կ'ունենայ 24 ցուլիս կիրակի իրիկուն ժամը 10ին։

ՈՒՂԵՒՈՒԹԻՒՆ.—

Ա. օր.— Claye, Station du Maréchal Galliéni, (arrêt), Meaux, Bois Belleau (arrêt), Chateau Thierry, Dormans, Reims.— déjeuner, visite de la ville et de la Cathédrale et d'une cave de champagne.

Fort de la Pompelle, Souain - Vienne le Château, Romagne - Verdun (dîner et logement)

Բ. օր.— Départ de Verdun à 7 heures du matin, visite des forts de Vaux, de Douaumont et de la Citadelle, retour par Ste Meune hauld et Suippes, déjeuner à Ghâlons sur Marne, Epernay, château Thserry, Meaux et Paris.

ԳԻՆ.— *150* ֆր. երկու օրուան բոլոր ծախքը մէջը։ Ուխտագնացութեան մասնակցելու եւ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝ *Յ. ՏԱՐԱՆԵԱՆ*, 44 rue Lafayette.

Մեսամսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՊԱՅՔԱՐ ԳՈՐԾԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱԶԻ ՕԺԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵՑ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ
71, Rue Longue des Capucins
71, բիւ լօնկ տէ քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅԼ
Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՋԵՂՉ

Նոր կազի օճախներ Բատիոտա մարքա	Հին գին 65	Նոր գին 45
Ջայնով գլուխներ	15	10
Լինճայն գլուխներ	17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30 % զեղչ

Շուտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

եկէք տեսէք եւ փորձեցէք ինքզուելու համար

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Դիմեցէ՛ք

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆԻ

76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE

ԻՐԱՒԱԲԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒՆԱԿ ԹԱՐԳՄԱՆ

Կատար ձրի խորհրդակցութիւն։

Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ արագ եւ ճոխ ձեւով՝

Ամուսնական, ամուսնալուծման, ֆրատական, անուններու փոքաթութեան, ժառանգական, հպատակութեան գործեր։

Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում։

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7։

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Կարելի՞ է այժմ ձեր հիւանդը կերակրել։ — հարցրեց նա ժպտելով՝ հայեացքը սեւեռած այն փոքրիկ տաբօրինակ էակին։ — Ինքս եմ եփել նրա ընթրիքը։

Բոռը ելաւ ոտքի ու երեխից հանած ցնցոտիները մի կծիկ չինելով ասաց։

— Կարծեմ սաստիկ տակն ու վրայ արինք ձեր սենեակը։ — Այս բոլորը պէտք է այրել՝ ես վաղը նրան նոր հագուստ կը գնեմ։ Մի քիչ կոնեակ կը գտնի ձեզ մօտ, տիկին։ Մի երկու ումպ պէտք է տալ որ խմի. իսկ ես գնամ լամ ձեռքերս եթէ կը թոյլատրէք։

Երեխան կերաւ թէ չէ՝ խակոն քընեց Բոռի թեւերի մէջ գլուխը նրա կրծքին։ Ջեմման օգնեց կէտտիին սենեակը կարգի բերելու ու նորից եկաւ նստեց սեղանին։

— Պարոն Րիվարէց, մի պատառ բան կերէք գնալուց առաջ։ Գրեթէ չընթրեցիք, իսկ այժմ խիստ ուշ է արդէն։

— Ես մեծ հաճոյքով մի բաժակ թէյ կը խմէի անգլիաւարի։ Բայց խիղճ եմ անում, որ ձեզ այսպէս անհանգստացնում եմ։

— Ոչինչ։ Դրէք երեխային դիւանի վրայ, ձեզ յոգնեցնում է։ Միայն բարկանում է, մի սաւան փռեմ բարձին։ Հիմա ի՞նչ էք մտադիր անելու։

— Վա՞ղը։ Ման գամ, տեսնեմ ուրիշ ազգական չունի այդ հարբած քեռուց զատ։ Եթէ ոչ՝ պէտք է հետեւել տիկին Րէննիի խորհրդին եւ պատսանարան ուղարկել։ Գուցէ աւելի լաւ կը լինէր մի քար կապէինք վիզը ու նետէինք գետը, եթէ խակոպէս կարեկցում ենք նրան, միայն չատ անախորժութիւնների պատճառ կը դառնար դա մեզ համար։ Քնեց, քշեաւ տակը։ Ա՛, քեզ անբախտ էակ, չատ աւելի անպաշտպան քան փողոցում ընկած կատուն։

Երբ կէտտին մատուցարանը բերաւ՝ բացաւ աչքերը ու զարմացած դէմքով սկսեց նայել չուրջը։ Ճանաչելով Բոռին, իսկոյն գարձաւ նրան իբրեւ իր բնական պաշտպանին, իջաւ դիւանից եւ ափսոին ծածկոցի ծալքերի մէջ ֆճճւած գնաց նրա մօտ կծկուելու։ Արդէն այնչափ խելքի էր եկել, որ կարողանում էր հարցեր տալ։ Ցոյց տալով նրա հաչ ձեռքը, որով Բոռ մի կտոր կարկանդակ էր բռնել, հարցրեց։

— Ի՞նչ է դա։

— Ա՜։ Կարկանդակ։ Դո՞ւ էլ ես ուզում։ Չէ, այս չափն էլ հերիք է։ Սպասիր վաղը, բարեկամս։

— Ո՛չ, սա՛։ — Նա մեկնեց ձեռքը ու դպաւ Բոռի ձեռքի կորած մատներին ու մեծ ապիհին։ Բոռ խակոյն ձեռքը իջեցրեց։

— Ա՛խ, դա՛։ դա հէնց նոյնն է, ինչ որ քու ուզդ։ Ափսէ՛ մի մարդ, որ ուժեղ էր ինձնից։

— Երեւի չատ ցաւեց։

— Ա՛խ, չեմ յիշում։ ամենայն դէպս ոչ աւելի քան միւս անգամները։ Դէ, հիմա դնա պառկիր ,այսպէս ուշ գիշերով երկար չեն խօսիր։

Երբ կառքը եկաւ, երեխան նորից խոր քնել էր, եւ Բոռ, առանց նրան զարթեցնելու առաւ թեւերին եւ դիմաց դէպ ի սանդուղները։

— Դուք այսօր ինձ համար մի փրկարար հրեշտակ եղաք։ — ասաց Ջեմմային կանգ առնելով սեմի վրայ, — բայց ի հարկէ դա մեզ չի խանգարի որ ապագայում կուենք, որքան սիրտներս ուզում է։

— Ես երբեք չեմ ցանկանում կռիւ մտնեմ ում հետ էլ որ լինի։

— Հա՛։ բայց ես ցանկանում եմ։ կհանքը անտանելի կը դառնար առանց կռւի։ Կռիւն է երկրի աղը։ Դա նոյն իսկ կրկէսի ներկայացումներից էլ լաւ է։

Ու իջաւ սանդուղներից տանելով թեւերի մէջ քնած երեխային։

VII

Յունուարի սկիզբները, Մարթինին հրաւիրագիր ուղարկելով բոլորին որ դան գրական կոմիտէի տեղական ժողովին, Բոռից մի կարճ ու մատիտով գրած պատասխան առացաւ։ «Շատ եմ ցաւում, բայց գալ չեմ կարող»։ Մարթինին չատ անախորժ եկաւ այդ մերժումը մանաւանդ որ հրաւիրագրի մէջ ասւած էր՝ թէ ժողովը խիստ կարեւոր է։ Բոռի այդ տեսակ անփոյթ վերաբերումը դէպ ի գործը գրեթէ յանդգնութիւն էր թւում Մարթինի աչքին։ Բայց ի գրանից՝ այդ օրը մի քանի նամակ էր եկել վատ լուրերով, քամին էլ փչում էր արեւմուտքից, այնպէս որ Մարթինին ամենավատ տրամադրութեան մէջ էր։ Երբ ժողովին քժիշկ Րիքարդօն հարցրեց, թէ ուր է Րիվարէցը՝ նա պատասխանեց տրտնջալոտ։ — Նա զբաղւած է հաւաքնօրէն մի որ եւ է աւելի կարեւոր գործով ու գալ չի կարող, կամ չի ուզում։

— Ձշմարիտ, Մարթինի։ — ասաց Գալլի գրգռւած, — դուք ամենաանարդար մարդն էք Ֆլօրինցայում։ Երբ ձեզ մէկը դուր չի գալիս՝ էլ ամէն բանում սկսում էք նրան մեղադրել։ Րիվարէցը ինչպէս կարող է գալ, քանի որ հիւանդ է։

— Ձեզ ով ասաց, որ հիւանդ է։

— Մրթէ չգիտէիք։ Այս չորս օր է անկողնից վեր կացած չունի։

— Ի՞նչ ունի որ։

— Չգիտեմ։ Յորեքշաբթի ինձ հետ տեսակցելու էր, յետաձգեց հիւանդութեան պատճառաւ, իսկ երկշմտայ իր մօտ ասացին որ ծանր է եւ ոչ ոքի ընդունել չի ըսղ, կարծեմ Րիքարդօն է խնամ նրան։

— Ես ոչինչ չգիտէի։ Կը հարկ այս երեկոյ, տեսնեմ բանի չունի, — ասաց Րիքարդօ։

Յաջորդ առաւօտ Ջեմմային Րիքարդօ աշխատասենեակը մտաւ Բոդօն գունաթափ ու յոգնած։ Քնացել էր սեղանի առաջ ու թեւերի միջից դուրս մարթինին, որ խաչաձեւ մէկ ձեռքին, միւս ձեռքի սուր ծայրով թեթեւ նշաններ էր դնում։ Ջեմման գրած գրքի երեսին։ Ջեմմայի քայլ մի նշան արաւ, որ չխանգարի Րիքարդօն գիտէր որ չի կարելի գրերի գրութիւնը ընդհատել, նրա եռանդ գիւանին ու յորդորող էր, որ հազիւ էր ոտքի յոգնածութիւնից։

— 2, 4, 3, 7, 6, 1, 3, 5, 4, 1, — մայի ձայնը հնչում էր միակերպ քնացի նման։ — 8, 4, 7, 2, 5, 1։ — ուածը վերջացաւ, Ջեզարէ։

(Շար

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՅՈՒԼԻՍ
1932

17 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1933

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԻՒՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀՐԱՇՔՆԵՐԷՆ

Հրաշքը Թրքական ճակատին վրայ կը շարունակուի:

Աչխարհին զարմացնելու իրենց ճիգերուն մէջ՝ Թուրքերը ծիծաղելի դառնալէն չեն զգուշանար: Ընդհակառակն, իրար գերազանցելու ակնհայեւ աճապարանք մը ունին, որ կը մօտենայ ամպարտութեան:

Մեծաոյ որդեգրուած բոլշեւիկներէն, բայց նկարագիրը Թրքական է եւ Թրքավայել:

Անցած չաբթուան Ազգ. Մեծ ժողովի բեմէն Թուրքիոյ բնակիչներուն Թիւը, մէկ հարուածով բարձրացուցին 17 միլիոնի: Այս մեծաոը գտնելէն յետոյ ինչո՞ւ կէս ճամբան մնալ, մանաւանդ որ նման յայտարարութիւնները արտակարգ ծախսի չեն կարօտիր: Ու ահա «պատմութեան համաժողով»ը, որ կոչուած բոլոր ճակատներուն վրայ վեր հանելու Թրքութեան պատմական եւ մշակութային արժէքը, նորէն մէկ հարուածով՝ զայն բարձրացնելու քաղաքակրթութեան ամէնէն բարձր գագաթը, որմէ յետոյ ստիպման պիտի բռնեն աչխարհի մնացեալ ազգերը:

Թուրք մտաւորականները հաւաքուած «պատմութեան համաժողով»ին մէջ կը մտածեն պատմական փաստերով: Անոնք կը մտածեն եւ կը գտանեն այսպէս.

— Որոշեցինք եւ կատորեցինք Հայերը: Իրականացա՞ւ: Այո՛, իրականացաւ կը պատասխանեն ձայն բոնողները:

— Որոշեցինք եւ Թուրքիոյ բնակչութեան Թիւը բարձրացուցինք 17 միլիոնի: Եղա՞ւ: Այո՛, եղաւ կը ձայնեն բոլորը:

Ուրեմն, Թրքական ճակատին վրայ ամէն բան կարելի, գլուխ կը չարժեն Թրքական «պիտուններ»ը ու ի՛նչնչի գործի:

Բոլշեւիկներն ամէն քայլափոխին վկայութեան կը կանչեն Լէնինը: — «Իլիչն այսպէս բսած է»: Հիմա Թուրքերն ալ իրենց Իլիչն ունին: — «Մուսթաֆա Քէմալն այսպէս բսած է»: Այո՛, Քէմալն բսած է Թէ բոլոր հին քաղաքակրթութիւններու մայրը Թրքական հին քաղաքակրթութիւնն է: Ու «պատմաբաններ»ը մէկը միւսին եաեւէն բեմ կը բարձրանան Քէմալի «լուսաւոր» խօսքը պարզաբանելու եւ մանաւանդ ընդարձակելու համար:

— Հին եգիպտական քաղաքակրթութիւնը Թրքական է:

— Յունական քաղաքակրթութիւնն ու մշակոյթը Թրքական է:

Տիրապետելէ յետոյ հին քաղաքակրթութիւնները, ուելի անձնավստահ, արշաւանքը կը չարունակեն իսլամական քաղաքակրթութեան ամբողջ հունով:

Ու կը բացագանչեն. — Ի՞նչ անարգարութիւն. Համաչխարհային պատմութիւնը մինչեւ այժմ, Երդ դարէն մինչեւ 13րդ դարուն իսլամական քաղաքակրթութիւնը վերագրած է Պարսիկներուն եւ Արաբներուն:

Ու Պատմութեան համաժողովը իր սրբազան պարտականութիւնը կը կատարէ, սրբագրելով պատմութեան ոճիրը:—Այդ քաղաքակրթութիւնները զուտ Թրքական էին: Թուրք ճառախօսներն այնքան վստահ են այդ որոշման ճշդութեան, որքան կը հաւատան Թէ այսօր 17 միլիոն Թուրքեր կը բնակին Թուրքիոյ մէջ:

Եւ ինչո՞ւ մնալ միայն 17 միլիոն, երբ կարելի է դառնալ 150 միլիոն: Ու ահա կը գտնեն Պուտափէշթի հանրային մատենադարանի անօրէնը, փոթի. Զայթի Ֆէրէնց, որ կը պարծենայ իր Թուրանական ծագումով, կը յայտարարէ Թէ այժմ Հնդկաստանի մէջ կան 150 միլիոն Թուրքեր: (Ծափեր, որքան կ'ուզէք):

Այս բոլոր ծանրագրութ մարդոց Թեթեւութիւնները մեղմացնելու համար, գոնէ մէկ հատիկ պարկեչտ Թուրք, — Պոլսոյ Համալսարանի դասախօսներէն Չէքի Վէլիտ պէյը բեմ կուգայ՝ ըսելու Թէ «ձինկիզ խանի զաւակներուն երրորդ սերունդը ընդամէնը 25 հազար հոգիէ կը բաղկանար»: Եւ Թէ՝ «կեդրոնական Ասիոյ մէջ չկան Թրքական հին քաղաքներ, որոնց տեղը անյայտ ըլլայ»:

Մէկուկէս ժամ տեւող բանախօսութենէն, միայն այս քանի մը տողերը լոյս տեսան Թերթերուն մէջ: Բայց այդ համարձակ արտայայտութեան դէմ բեմին վրայ կը գտնենք համաժողովի բազմաթիւ անդամները, որոնք իրենց հարուածը կ'ուղղեն Չէքի Վէլիտին դէմ, ու կը հասկցնեն Թէ իր տեղն այլեւս համալսարանի բեմը չէ: Այս տեսաբաններն անշուշտ իրաւունք ունին. ի՞նչպէս կարելի է հրաժարիլ 150 միլիոն Թուրքերէն, որ այսօր կը բնակին Հնդկաստանի մէջ եւ վաղը կարող են անցնիլ Թրքական տոմարը..

Ահա Թէ ինչպէս կը կազմակերպուի Թրքական մշակոյթի եւ քաղաքակրթութեան պատմութիւնը, նոր ազգն արժանի դարձնելու հին բացարձակ մեծութեան:

Մենք որքան գիտենք, Թուրքերը միայն չարդարարութեամբ կրցած են նմանիլ իրենց նախնիքներուն: Այդ ուղղութեամբ պատմութիւնը երբեք չէ Թերացած իրենց պատուին արձանագրելու իրողութիւնները: Իսկ ինչ որ կը մնայ այն մեծաոին, որ պետական տէկրէտով հարիւրաւոր միլիոնի կը բարձրացնէ Թրքութեան Թիւը, հին բոլոր քաղաքակրթութիւնները ձինկիզ խանի պապերուն կը վերագրէ եւ վաւերական մշակոյթները Թրքականի ազդեցութեան կ'ենթարկէ, կոչուած է ծիծաղելի էջ մը ուելցնել նորթուրքիոյ պատմութեան վրայ:

Մենք կը զարմանանք որ պատմութեան համաժողովը չի պարծենար Թրքական վաւերական մէկ հանճարով, որ Նասրէտտին Հոճանն է իր Թողած գրականութեամբ: Գոնէ մինչեւ այժմ, ոչ Ցոյները եւ ոչ ալ Հայերը կրցան այս հանճարեղ առակախօսը խլել Թուրքերէն:

Աշխարհ, իրաւացի կերպով Թուրքերը կրնան պարծենալ Նասրէտտին Հոճայով, որու գրականութիւնը եւ անխնայ ծաղրանքն ինքնին բաւական պիտի ըլլային, որ Թուրք գիտնականները զգուշանային այսքան ծաղրելի ըլլալէն:

Կ. Մ.

Միացեալ Նահանգներու վերաբաւիներու օգնութեան ծախսը

—)(o)(—

Նիւ – Եորք Թրքստ Ընկերութիւնը որ այս միջոցիս Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան ծախսը կը հաշուէ, կուտայ թիւեր որոնք ցոյց կուտան Թէ հիմա Միացեալ Նահանգները մէկ տարուան մէջ վերաբաւիներու (նախկին պաշտօնեաներու) օգնութեան համար երկու անգամ աւելի կը ծախսէ քան այն ինչ որ բրիտանական կառավարութիւնը ծախսեց 11 տարուան մէջ իր անգործներու ապահովագրութեան համար: Վերաբաւիներու օգնութեան համար այս տարուան մէջ ծախսուած Թիւերու գումարը կը հասնի 928,387,795 տոլարի: Մինչդեռ 1920էն մինչեւ 1931 Մեծն Բրիտանիոյ անգործներու վրայ ծախսուած է 525,000,000 տոլար:

Ընկերութիւնը կ'ըսէ Թէ 1918էն 1931 պետական եւ դաշնակցային կառավարութիւններու զանազան ձեւի օգնութիւններուն որ տրուած է նախկին պաշտօնեաներուն անոնց ստորադասներուն եւ ընտանիքներուն ընդհանուր գումարը 6,580,000,000 տոլարէն աւելի էր: Վերաբաւիներու գործին վարիչ տնօրէնին յայտարարութեան համաձայն 1945 Թիւին դաշնակցային կառավարութիւնը ծախսած պիտի ըլլայ 21,500,000,000 տոլար, գումար մը որ Միացեալ Նահանգներու պատերազմի մասնակցութեան ծախսին հաւասար:

Կորկուղովի մտային վիճակը

Ինչպէս գրեր էինք, վերաբննիչ ատեանի նախագահը մերժեց ընթացք տալ Կորկուղովի փաստաբաններուն դիմումին, որով կը պահանջէին հակափրձի ենթարկել ոճրագործը, բռնուգելու համար անոր մտային վիճակը:

Այս մասին, Կորկուղովի փաստաբանը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ մամուլին:

Վերաբննութեան իրենց խնդրագրին մէջ Կորկուղովի պաշտպանը ներկայացուցած էր ոճրագործին կրնոջ կողմէ նշանակուած երեք ծանօթ մասնագէտներու տեղեկագիրը՝ իր ամուսնին մտային վիճակին մասին: Այդ տեղեկագիրը բոլորովին կը հերքէր դատական մասնագէտ բժիշկներու եզրակացութիւնը՝ Թէ Կորկուղով ամբողջովին պատասխանատու է իր արարքներուն:

Բժիշկ Լվով պատուակալ բժշկապետ Սէնի ժիմարանոցներու, կը յայտնէր Թէ ճնչելով իրեն ներկայացուած փաստաթուղթերը, կ'եզրակացնէ Թէ ամբաստանեալին մտային կարողութիւնները կասկածի տակ կրնան իյնալ եւ Թէ նոր եւ երկարատեւ ճնննութիւն մը անհրաժեշտ է:

Ուրիշ բժիշկ մը, նոյնպէս համբաւաւոր մասնագէտ, յայտնած է· — — «Երէ իր ոճիրէն առաջ իսկ, Կորկուղովը ինծի ներկայացուցած ըլլային, առանց վարանումի պիտի պահանջէի որ առ ի նախազգուշութիւն, զայն հսկողութեան տակ առնեն:

Իսկ Կորկուղով, ինչպէս բոլոր խեղճերը, ինքզինքը կը յայտարարէ կատարեալ խելօք մը:

Անգործութեան հարցը Ամերիկայի մէջ

Անգործութիւնը երթալով աւելի կը սաստկանայ ամբողջ Ամերիկայի մէջ: կացութիւնը կը բարդանայ անով որ Ձերակոյտ եւ Երեսփ· ժողով անելի մատնուած են 4 միլիառ ֆրանկի ընդյատ տրամադրող օրինագծին հետեւանքով:

Ամերիկայի ամբողջ անգործներու Թիւը կը գնահատուի 10–15 միլիոն: Ոչ ոք սակայն, ո՛չ իսկ նախարարը յստակօրէն չի գիտեր իրական ու վերջնական Թիւը անգործներուն: 10–15 միլիոնը ուրեմն, ենթադրական Թիւ մըն է, հիմնուած Թերի վիճակագրութիւններու վրայ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ազգերու Դաշնակցութեան արտակարգ ժողովը

Անգլիոյ վարչապետին խնդրանքին վրայ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը արտակարգ նիստ մը գումարեց նախորդ օր, համաշխարհային անտեսական խորհրդաժողովի մը գումարման մասին՝ Լոզանի մէջ տրուած որոշման գործադրութեան շուրջ խորհրդակցելու համար:

Անգլիոյ արտաքին նախարարին ձօն Սայմընի կողմէ ներկայացուած բանաձեւի հիման վրայ, որոշուեցաւ անտեսական համագումարին կազմակերպումը յանձնել յատուկ յանձնախումբի մը՝ որուն պիտի նախագահէ ձօն Սայմըն ինքը:

Յանձնախումբին պիտի անդամակցին Լոզանի հրաւէրն ուղղող Խորհուրդի անդամները:

Ժողովը յետոյ անցաւ Աւստրիոյ տրուելիք փոխառութեան հարցին: Գերմանիոյ ներկայացուցիչը յայտնեց Թէ իր կառավարութիւնը չպիտի մասնակցի փոխառութեան:

Աւելից վերջ, լսեց Անգլիոյ արտաքին նախարարին ձօն Սայմընի մէկ յայտարարութիւնը՝ «վաւառութեան համաձայնութեան» մասին:

ԱՆԳԼԵՒԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Մաքտոնալտ-Տէ Վալերա տեսակցութիւնը

Իրլանտայի աչխատաւորական կուսակցութեան երեսփոխաններու նախագահը, որ արդէն երկու երկիրներուն միջեւ իբր միջնորդ ծառայեր էր, անակնկալ կերպով հասաւ Լոնտոն, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ վարչապետին Պ. Մաքտոնալտի հետ: Այդ տեսակցութեան ընթացքին, որոշուեցաւ Լոնտոն հրաւիրել Իրլանտայի վարչապետը: Տէ Վալերա անմիջապէս մեկնեցաւ Լոնտոն, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մաքտոնալտի հետ:

Նոյն օրը արդէն կառավարական յանձնախումբը նիստ մը գումարեր էր, քննելու համար Իրլանտայի աչխատաւորական պետին կողմէ ներկայացուած առաջարկները: Վէճին պատճառը ծանօթ է: Իրլանտա կը մերժէ Անգլիոյ վճարել կայսերական իրաւարար առեւտրի մը, յայտնելով Թէ Իրլանտա իրաւունք ունի կասկածելու անգլիական իրաւաբաններու արդարադատութեան վրայ:

Սակայն, կ'երեւի Թէ գտնուած էր միջոց մը, որ երկու կողմերուն հաւանութեան կրնար արժանանալ: Անգլիա եւ Իրլանտա պիտի նչանակէին երկուքական հոգի: Իսկ այս չորսը պիտի նչանակէին հինգերորդ մը անգլիական գաղթապետութիւններէն:

Մաքտոնալտ — Տէ Վալերա տեսակցութիւնը բաւական երկար տեւեց: Լսուեցաւ Թէ Վալերա ընդունած է ուրիշ եղանակ մը, որով՝ փոխանակ հինգ հոգինոց իրաւարար առեւանի մը, կ'առաջարկուի կազմել չորս հոգինոց յանձնախումբ մը՝ քննելու համար վէճը: Երկուքը Իրլանտացի, երկուքը Անգլիացի: Սակայն գիշերը ուշ առեն, հրատարակուած պաչտօնական գեկոյց մը կը յայտնէր Թէ Տէ Վալերայի եւ Մաքտոնալտի միջեւ համաձայնութիւն չէ գոյացած:

Գիւղացիներ եւ գիւնուորներ կը փախին կարմիր դրախտի սարսափներէն

ՎԱՐՇԱՒԻԱ, 15 յուլիս·— վիլնայէն ստացուած լուրերու համաձայն, ռուս գիւղացիներու եւ գիւնուորներու խումբ մը յաջողած է գաղտնօրէն անցնիլ խորհրդային սահմանագլուխը եւ ապաստանիլ լեհական հողը:

Զինուորները խնդրած են որ զիրենք առնեն լեհական բանակին մէջ, իսկ գիւղացիները դիմում կատարած են, երթալու համար այն լեհական գիւղերը, ուր իրենց ազգականները կը բնակին:

Բոլոր գաղթականները յայտնած են Թէ՝ Ռուսիայէն փախած են այն պատճառով որ այլ եւս չէին կրնար տոկալ ժողովուրդին պարտադրուած զրկանքներուն, հողերու համայնացումէն ի վեր:

Ռումանական ընտրութիւններ

Այսօր, Ռումանիոյ մէջ տեղի կ'ունենան երեսփոխանական ընտրութիւնները: Իսկ յուլիս 20ին, 24ին եւ 26ին տեղի պիտի ունենան ծերակուտական ընտրութիւնները:

Քաղաքական կուսակցութեանց բազմութիւնը որ վերջին երկու խորհրդարանական շրջաններու յատկանշական կռիւն եղած էր, այս անգամ ի յայտ կուգայ ընտրական ցանկերու նշանակելի յաւելումով մը:

Ներկայ պայքարին մէջ, ամէնէն աւելի ազգ· – գիւղացիականներն են որ կը կարծուի Թէ պիտի յաջողին:

Չինաբախութեան ժողովը

Պ. Պէնէչի կողմէ մշակուած որոշումներու վերջնական բանաձեւը, որ պիտի փակէր պինաթափութեան ժողովի առաջին հանգրուանը, ժընեւի մէջ տեղի կուտայ պանագան բանակցութեանց: Գլխաւորաբար մեծ պետութեանց պատուիրակութիւններն են որ կը ջանան փոխոխութեան ենթարկել անոր կարգ մը կէտերը: Յարդ ընդամէնը 14 պետութիւններ հաւանութիւն յայտնած են Պէնէչի բանաձեւին: Եւ այդ պատճառով ալ կը ջանան մշակել բանաձեւ մը, որ աւելի բազմաթիւ համախոհներ գտնէ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Պէյրութի մէջ համայնավարական նոր թռուցիկներ գրուած են, որոնք Պէյրութի հաղաքապետութեան դէմ ուղղուած են եւ զայն կը նկատեն «պուրժուազիական» կառավարութիւններու խաղալիքը: Համայնավարները, վերջը, բուռն յարձակում մը կը գործեն հաղաքապետին վրայ եւ անվայել բառեր կը գործածեն:

Այս յարձակման պատճառը եղած է, ըստ իրենց, հաղաքապետութեան կողմէ իր աշխատաւորներուն անբաւական օրավարձ տրուիլը:

Ոստիկանութիւնը խնդայն խուզարկութիւններ կատարելով գրաւած է բաւական մեծ թիւով թռուցիկներ, սակայն կարելի չէ եղած ցարդ երեւան հանել հեղինակները:

× «Էլ Ահրար» կը գրէ·—

Նէհրի ոստիկանները ձերբակալած են երկու բոլշեւիկ Հայեր՝ Սողոմոն Տարտպեան եւ Կարապետ Ստեփանեան, որոնք գրգռած եւ հաջալերած էին Սթաճտարտ Օյլ եւ Շէլ ընկերութիւններու մթերանոցներուն վրայ ռումբեր նետողները: Անոնք այժմ յանձնուած են հարցաքննիչ դատաւորին:

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԿԻՊՐՈՍԻ «ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ»ԻՆ ՄԷՋ

Ստոյգ աղբիւրէ մեզ կը տեղեկացնեն Թէ Կիպրոսի Մելգոնեան կրթական հաստատութեան տնօրէնը Պ. Գ. Կիրակոսեան ստիպուած է իր հրաժարականը տալ՝ աշակերտներու ննշումին տակ:

Պ. Կիրակոսեանի կամայական ու էմհաճ ընթացքը, ուսուցիչներ եւ աշակերտներ իրարու դէմ լարելու եւ գրգռելու իր Թաղաքականութիւնը ի վերջոյ գտած են իրենց պատիժը:

Տնօրէնին սադրանքներէն զգուած աշակերտները յարձակած են իր վրայ եւ ստիպած են զինքը որ հրաժարականը տայ գրաւոր· ինչ որ կատարած է: Սակայն կառավարութիւնը միջամտած է եւ հիմա, գործը ինկած է դատարան:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սոֆիայէն տրուած լուրի մը համաձայն, Պուլկարիոյ ելմտական վիճակը գէշ է: Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը՝ իր ելմտական յանձնաժողովին յանձնարարութեան վրայ, որոշած էր որ Պուլկարիա 100ին 50 համեմատութեամբ վճարէ իր պարտքերը: Պարտքերուն մնացեալ 100ին 50ը, պուլկար պետական դրամատան մէջ պիտի դրուէր Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցչի անուան եւ ի հարկին պիտի ծախսուէր պետութեան կարիքին բացը գոցելու: Այս կացութիւնը վեց ամիս պիտի տեւէր եւ այս միջոցին Պուլկարիա պիտի համաձայնէր պարտապահանջներուն հետ: Բայց համաձայնութիւն չգոյացաւ, որովհետեւ պարտապահանջները 100ին 100 պահանջեցին: Այժմ փոխատուներու ներկայացուցիչը Մարսէլ Շարլօ Սոֆիա եկած է եւ կ'ուզէ որ իր անունով դրամատունը դրուի դրամը: Պուլկար դահլիճը չէ հաւանած: Պ. Շարլօ ձեռնունայն վերադարձած է: Թերթերը կը գրեն Թէ նոր բանակցութիւնները պիտի սկսին ժընեւի մէջ:

Երկրին ելմտական կացութեան վատթարացման պատճառը այն է, որ գիւղացին իր արտադրութիւնը չի կրնար ծախել, եւ շատ մը հաստատութիւններ փակուած են անգործութեան պատճառով: Այսօր, Պուլկարիոյ մէջ 200,000 անգործ կայ: Ժողովուրդը տուրքերը չի կրնար վճարել: Երեք միլիառ լեվա տուրքէ պահանջ կայ: Պետութեան հասոյթները կը նուազին եւ երեք ամիս է որ թոշակ չէ տրուած պաշտօնեաներուն:

ՅՈՅՆ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ՝ ՍԽԱԼԻ ՄԸ ԶՈՀ

Եանեայէն տրուած լուրի մը համաձայն, յոյն ոստիկաններ որոնք գիւղացիի պէս ծպտուած էին՝ հետապնդելու համար աւազակներու խումբ մը, ինկաւ հետեւակազօրաց կողմէ լարուած ծուղակի մը մէջ:

Զինուորները ոստիկանները աւազակ կարծելով, կրակ բացին անոնց վրայ եւ ծանրօրէն վիրաւորեցին զանոնք:

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ ՃԱՄԲՈՒՄ ՎՐԱՅ

4.— ՓԼՈՒԶՈՒՄ ԵՒ ՀԻՒԾՈՒՄ

Մարշակ մը համաառաջ՝ կ'ուտէ Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ գլուխը: կ'անդամալուծէ: Կը քամէ: Կը մահեցնէ:

Մուխը մարած է հինգ – վեց քաղաքներու մուխը:

Երէկ՝ բուխերիկներ կը կազմուէին մուխով: Այսօր՝ հազարաւոր տուներ մոխիրի վրայ նստած են նոյն այդ մուխին թանձրացումէն: Լեռնակուտակ ծխախոտ՝ կը փտի մխերանոցներուն մէջ:

Շահու տենչը սեւ խոտ ցանել տուեր է եղած – չեզած հողերուն վրայ: Իսկ այսօր հացը ամէնէն սուղ բանն է Ցունաստանի մէջ: Մարդիկ օրհնութիւն կը համարին եգիպտացօրենի ալիւրը:

Կէս օրուան դադար, ժամը 1—4: (Տեղ – տեղ մինչեւ 5): Ցնցոտին բան բառը չէ, պատկերացնելու համար հազուստ – կապուտը սա խչուառնեռնուն, որ փռուած՝ փողոցներու մէջ, պատերուն տակ, սուտ քունով մը կը խաբեն իրենց անօթութիւնը: Կամ սեփ – սեւ հաց մը ճարած, կը լափեն երկու լոլիկի եւ երեք պղպեղի հետ:

Եւ այս՝ ամէն քաղաքի մէջ: Փողոցէ փողոց, պատկերը կը փոխուի աւելի սեւնալով:

Ու կ'երեւակայեմ պատկերը գիւղերուն, ուր ցրուած են մեր որբերը: Պատկերը գիւղական փողոցներուն եւ արճճաններուն, ուր հանդիպեցայ երկու տարի առաջ, եւ ուր հետքերը փոխուած են այսօր, եթէ ոչ կորսուած:

Բայց նախ քաղաքը եւ քաղաքացին:

Ահաւասիկ չորրորդը, Տրամա, եւ հինգերորդը՝ Գաւալա, ուր հայկական հազարեակներ կը հեւան:

Ուրիկ՝ որ անցնիս, իւրաքանչիւր քաղաք ամէնէն դժբախտը կը համարվ ինքզինքը: Փախելու տենչ մը՝ բոլորին մէջ:

Քար մը իջած է բոլորի գլխուն եւ երկանքար մը կը քաշէ բոլորին ոտքերէն:

Ու բնականաբար, ամէնէն առաջ եւ ամէնէն աւելի զգեստուած է այն որ ոչ հոգ ունի, ոչ բուխերիկ:

Տրաման տեսեր էի երկու տարի առաջ: Նորութիւն չէր տագնապը, այն առեն ալ:

Բայց, հրամեցէք տեսէք այսօր, եւ բաղդատեցէք երէկուան հետ: Գլուխները կ'երերան եւ բերաններէն հազիւ կը բացուին:

Գրեթէ ամբողջովին անգործ են ծխախոտի բանուորները, — չորս հազար այր ու կին:

Տարիներով ծխախոտը բանած է արտերը, եւ այս տարի միայն գիւղացին խելք ըրած է ցորեն ցանել:

Ամէն ինչ դուրսէն կուգայ: Ձմեռը՝ կառավարութիւնը տոպրակած էր եգիպտացօրենի ալիւր բաժնել: Այն առեն տրախմին ոդղ էր: Իսկ յառաջիկայ ձմե՞ռ, երբ տրախմին հազիւ կէսը կ'արժէ:

Կառավարութիւնը, անդեմ ու անճար, փորձեց ուրիշ միջոց մը, — գինելով անցեալ տարուան ծխախոտը, քանի մը գործարաններ բացաւ, գործ ճարելու համար բանուորներուն:

Առայ՝ բանուորը քիթ – պոչով կ'ընդունէր օրական 100—120 տրախմին:

Կը յիշեմ որ, երկու տարի առաջ, Մակեդոնիոյ գիւղերու մեր որբերը կը նախընտրէին օրը իրիկուն ընել ազատ սրճարաններու մէջ, քան աշխատիլ օրական 60 տրախմիով: (Այն առեն 20 ֆրանք, իսկ այսօր՝ կէսէն ալ պակաս):

Հիմա բանուորն ու բանուորուհին կարգի կը սպասեն օրական 25—50 տրախմիի համար: Եւ բանուորնէր կան որոնց վաստակը մէկ տուփ սիգարէտ ալ չի բաւեր (ամէնէն աժանը 11 տրախմի): Շէնքի բանուորները նախապէս կը ստանային 100—150: Այսօր կը փնտռեն 30 տրախմին (5 ֆրանք):

Հիմնական բանուորն ու բանուորուհին կարգի կը սպասեն օրական 25—50 տրախմիի համար: Եւ բանուորնէր կան որոնց վաստակը մէկ տուփ սիգարէտ ալ չի բաւեր (ամէնէն աժանը 11 տրախմի): Շէնքի բանուորները նախապէս կը ստանային 100—150: Այսօր կը փնտռեն 30 տրախմին (5 ֆրանք):

Կանգ առած է նաեւ առեւտուրը: Երկու – երեք տարուան ապրանք մը թերուած է խանութներու մէջ, որոնց ամէնէն բանուկ յաճախորդներն են ճանճերն ու մժեղները:

×

Աւելի բախտաւոր չէ Գաւալան: Թէեւ բախտաւոր պէտք է համարել, բաղդատելով Տրամայի հետ: Ինչպէս որ բախտաւո՞ր է Կիւմիւլճինան, որովհետեւ հող ունի եւ միայն ծխախոտ չի ցաներ, իսկ իր սեւ օրը կուլայ Քանթին, իր ճակատագիրը ամբողջովին կապած ըլլալով ծխախոտին:

Գաւալան ալ մուխ կ'արտադրէ եւ մուխով կ'ապրի: Բայց ահաւասիկ 12 հազար բանուորներէն հինգ հազարը միայն կ'աշխատին: Հայկական հասաւութիւնը տարբական տոպրակ մը կ'տպահովէ երկու հարիւր բանուորներու եւ բանուորուհիներու:

Օրականներու նուազուրդ՝ այսուհետ ալ: Կիները՝ 28—30, այրերը՝ 55—65 տրախմի, նախկին 100—120ի փոխարէն:

Եւ ասոնք բախտաւորներն են: Անգործութեան պարագային — ձմեռը— կառավարութիւնը ամսական 300 տրախմի կը վճարէ, իբրեւ հացագին: Որոշ սակ մը վար դնելով օրավարձերէն:

Ներգաղթի պաշտօնեան հանդիպած է նաեւ այս քաղաքը, որ կը հաշուէ 1300—1400 Հայ: Արձանագրուած են 950 հոգի: Երկաններով՝ հազարէն աւելի:

Արձանագրուած են եւ կը սպասեն, առանց մեծ յոյսեր ունենալու:

×

Եւ այսպէս, խորշակ մը համաառաջած, կամ հիւծախտ մը յամրընթաց, տարուէ տարի կը քամէ երակները բովանդակ Ցունաստանի, բայց մասնաւորապէս Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ:

Տէակ Ադամը կը սպասէ եւ կը յուսայ, համակերպած իր ճակատագրին: Կոմօտինին (կիւմիւլճինա) թէեւ պրկուած, կը խնդայ հունձքէ հունձք: Քսանթին ի՞նչ ունի որ խնդայ: Լեռնակուտակ ծխախոտ եւ կոնակը՝ լեռներ: Բժիշկն ու դեղագործն անգամ յուսահատած են ինչպէս միւս քաղաքներուն մէջ: (6—7 հայ բժիշկներ՝ բացարձակ անելի մատնուած, Նոր գաղթականը կը փնտռեն, իրենց գլուխը պահելու համար):

Փլուզում եւ հիւծում, բառին բովանդակ նշանակութեամբ: Իսկ վախճանը՝ անսպոդ: Տէզպին չատ աւելի յառաջացած քան Նօրկը:

— Մեզի համար հաց չկայ այս երկրին մէջ, — կը փսփսան տասը տարիէ ի վեր հաստատուած տարագիրները:

— Բժիշկի մը սակը 75—80 տրախմի է · բայց եթէ 8—10 ալ տան, ձայն չես կրնար հանել: Թշուառութիւնը այնքան ընդարմացուցած է որ, մինչեւ մեռնելու վտանգ չտեսնեն, չեն դիմեր: Դիմեն ալ, ապարիկի տեսարան կ'անցընեն:

— Կառավարութիւնը անմատչելի դին մը նշանակած է սիկառէթի թուղթին, որպէս զի տախտակի պատրաստ սիկառէթ ծխել: Գիւղացին, միշտ հրնարամիտ, գունաւոր բարակ թուղթեր կը գնէ, ծխախոտ պլորելու համար: Ի հարկէ թունաւորելով ինքզինքը:

Սրճարաններն իսկ մեռած են:

×

... Եւ սակայն, գլուխները ոդղ են է՛ւ Տրամայի է՛ւ Գաւալայի մէջ, ինչպէս ամէն տեղ:

Կը տեսէ դիմագրական հիգը, դպրոցներով եւ միութիւններով: Եւ Դաշնակցութեան ցանած սերմերով:

Տրաման կարգ մը արժէքներ կորսնցուցած է անճարութեամբ: (Հայ Տուն, Հ. Մ. Ը. Մ.), բայց Գաւալան կը պահէ եղածը: Երկուքն ալ ունին Կ. Պոլսէ մասնաճիւղեր, առօրեայ հոգերու համար: Կանգուն են Գաւալայի երիտ. Միութիւնը եւ Հ. Մ. Ը. Մ-ը:

Տրաման ունի դպրոց մը՝ 80—90 աշակերտով: Տարեկան ծախքը՝ 75,000: Բացը՝ 35,000: Թշուառութեան վկայութիւն մը՝ այս ալ:

Գաւալան կը համրէ 180 աշակերտ: Տարեկան նախահաշիւը՝ 120,000 տրախմի: Ոչ միայն բաց չունին, այլ եւ կը յուսան գումար մը աւելցնել: Եւ 150,000 տրախմի ճարելով, կրցեր են ծախու առնել հին եկեղեցի մը, որ կը ծառայէ իբրեւ դպրոց եւ ազօթարան. եւ որ հիմնապէս պիտի նորոգուի:

Այս չոր ու ցամաք տեղեկութիւնները գէթ ամէն բան չեն բացատրեր:

ՇԱՏԵՐԼԻՆ ՄԻԿԸ

ՀԱՅՐ ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

(ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՇԵՐ)

Մեր ամէնուն դէմքին վրայ խորհրդաւոր տուէր մը կը թափառի: Անուն եւ իմաստ չունի ան: Մեզի հետ կը կրենք մեր ծնած օրէն: Ընտանիք ու մտերիմ, մեզմէ անբաժան է, եւ որուն խորհուրդը անմեկնելի է սակայն:

Ցաւերնական նշանակութիւն ունի նախիւն գիրը չաւրուիր խօսքը: Կամայ թէ ակամայ, ճակատագրապաշտներ դառնալու սոսկալուած ենք բոլորս ալ, ոչ այն մտքով անշուշտ, ինչ մտքով որ կ'ընդունուի արեւելքը, կրաւորական հնազանդութեան եւ մեղկութեան իր իմաստասիրութեամբ:

Որշրդաւոր տուէրին կամ ճակատին գիրերուն իմաստն է, որ անմեկնելի է մահկանացուներուս:

Կրնայի՞ գուշակած ըլլալ կամ կարդալ գիրերուն իմաստը, երբ երեք անդամ, տարբերեր Հայր Արսէն Ղազիկեանին հանդիպեցայ, Փարիզի մէջ:

Առաջին անգամ Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներու ընթրիքին, զոր տուեր էինք Գրիգոր Զօհրապի Ծանօթ դէմքեր եւ պատմուածքներ հատորին հրատարակութեան առթիւ, եւ որուն՝ բարերեր զուգադիպութեամբ մը, հրաւիրուած էր նաեւ ողբացեալ Վենետիկեանը, իրեւ մեր գործը խորապէս սիրող եւ աչխատակից: Երկրորդ հանդիպումս Սէն – Միշէլի գետնուղիի կայարանին մէջն էր· իսկ վերջինը՝ Սեւրի Մուրատեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ, ուր՝ այդ օրը դերասան Վահրամ Փափազեան կը խաղար Գօրքատօն:

Ամէն անգամ ալ անմեկնելի թախիծի մը ծանրութիւնը զգացի իր դէմքին վրայ: Պոլսոյ չէնչող վարդապետը չէր, եւ ոչ ալ, ճշմարտութեան համար իր բանավէճերուն մէջ պայքարող գիտնականը: Տարիները եւ անդադրում աչխատանքը չէին կրնար ազդած ըլլալ իր տրամադրութիւններուն վրայ: Զգուշացայ իր մտերմութեան մէջ մտնել ու հասկնալ փորձել իր տխրութեան պատճառը: Որովհետեւ, կը խորհէի, մենք իրաւունքը չունինք մտաւորական մարզուն, մանաւանդ հայ մտաւորական մարդուն, ներքին հանելուկը լուծել չանալ, եւ ոչ ալ իր դժգոհութեան առիմանները թեւակոխել: Զի՞ որ, անկախ գժգոհութեան պատճառներէն, ժամանակակից մտածող ու զգացող էակին համար ներքին ու արտաքին պատճառներ կան գժգոհութեան ու խորո՞ւնկ տրամութեան, որ կ'ապտուտացնէ մարդը եւ իր մտածումները: Կը խորհէի տակաւին· ինչո՞ւ համար հիւանդրքրուիլ ուրիշներուն անձնական ներքին հոգերով, երբ ուժն ու զարմանը չունինք մեզմացնելու խորունկէն բարձրացող վիշտը եւ սանձելու գժգոհութեան յորդահոսան ալիքները...:

Ամէն անգամ որ իրեն հանդիպեցայ, մեր խօսակցութեան կը յաջորդէր աւելի քան պերճախօս լռութիւն մը: Կը զգայի, որ վարդապետը տառապանք մը կ'ապրէր, որուն չկրցայ թափանցել: Արդեօք կանխատես ճամբորդութեան մը նախապգացո՞ւմն էր, որ իր Ծանրութեան ու մութին մէջ կը պահէր վաստակաւոր Վենետիկեանը: Միշտ ժպտիլ գիտցող արտաքինին հետ, հոգիին մէջ կը պահէր հիմն օրերու, բարեկամութիւններու եւ յիշատակներու քաղցրութիւնը, նման այն ճամբորդին, որ վերադարձի անստուգութեան մէջ, մեկնելէ առաջ, անգամ մըն ալ կ'ուզէ սեղմել ծանօթ ձեռքեր:

Գրչի եղբայրակիցներ, հեռաւոր ու մօտաւոր աչակերտներ պիտի գձեն անտարակոյս անոր բեղուն կեանքին մանրամասնութիւնները: Մեզի կը մնայ ոգեկոչել հոս անոր նկարագրին քանի մը հիմնական գիծերը, որոնք հայ մտաւորականութեան համար դասական դառնալու սահմանուած են:

Ինքը ճշմարիտ ու անկեղծ բարեկամութիւններու մարդն էր: Զգուխեղու համար մեծութիւնը այս պզտութեան, փորձեցէք մտնել մեր օրերու մտաւորականներու հոգիին մէջ, եւ զգացէք պարապութիւնը եւ հոն տիրող ցուրտը: Ինչպէս իր կենդանութեանը, այնպէս ալ իր մահէն յետոյ, դաւ չէք կրնար գտնել մէկը, որ անոր բարեկամութիւնը կասկածի տակ դնէ:

Անոր հոգիէն կը բացակայէր գարձեալ այն միւս զգայութիւնը, որ արհամարհանք կը կոչուի, որով կը տապալինք, հիւանդութենէ բռնուածի պէս, բոլորս ալ: Տարէցին ու երիտասարդին, համբաւի տիրացած գրողին եւ սկսնակին հետ պահէց միշտ իր մտաւորական երէց եղբայրակցի յարգանքը: Իր փորձառութիւնն ու համառութիւնը, խորհուրդն ու կարծիքը չի սակարկեր երբեք: Անիկա ճշմարիտ վարդապետներուն պէս համեստ էր, ուղիղ համեմատութեամբ իր համառութեան ու ծանօթութեան բովանդակ պաշարին: Իր ինքնատիպ ու սպիճարճակ ոճէն սթալ էր հեռուցնել եւ թէ արհամարհանք ունէր անձերու հանդէպ: Այս պարագան միշտ արտաքին էր եւ խարուսիկ:

Ոճի այդ ինքնատպութիւնը եւ յանձնառատամնութիւնը տասէ կուգար սէրէն՝ զոր ունէր նիւթին հանդէպ· անկեղծութենէն՝ որ իր հոգիէն կը բխէր եւ զուրգուրանքէն՝ զոր կը տածէր հանդէպ ամէն բանի, որ հայկական էր եւ մեր ազգային մշակոյթին յատուկ: Գիտէր առարկայական մնալ վիճաբանութիւններու պահուն, գիտ մը, որ մտքի բարձրութիւն, մտաւորական մարդու կրթութիւն եւ հոգիին ունենալ կը նշանակէր: Անոր առնձարձակ վազքն ու թռիչքը մեր գրական պարիզին մէջ միտս պատճառեու բնոյթը չունէին, ո՛չ ակօսներուն, ո՛չ ծառերուն եւ ոչ ալ նոյն իսկ աննչան տունկերուն:

Որովհետեւ ինքը մեր լեզուին ու գրականութեան համար գուրգուրացող պարտիզպան էր, գիտակից ոէր ու սիրական եւ խստագէմ պահակ ու ոստիկան, գիտակցութեամբ ու արժանաւոր կերպով:

Առանձնած գործն հանդէպ ցոյց տուած բծախնդրութիւնը հետեւեցայ մանաւանդ սա վերջին քանի մը տարիներուն, երբ իրեւ աչխատակից Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներուն, գուրգուրանքը եւ հոգածութենէ աւելի բան մը կը գնէր իր աչխատութեան մէջ: Ան էր, որ կը հայթայթէր մեր նիւթերը: Ամէն անգամ որ ձեռագիր տեարակներ, տատնահակներով, կը հասնէին, առաջին հետաքրքրութիւնը կ'երթար գրուած էջերուն հանդիպակաց կողմը, որ յաճախ, իր սովորական զուարթախոհութեամբը, բան մը կամ նախագասութիւն մը կը սրբագրէր, երբեմն սուր ակնարկութիւնով կամ ծանր բառով մը: Մեքենական ընդօրինակութիւնը չէր իրենը: Չէր նմանիր մինչեւ այն վանականներու, որոնք իրենց գրչագիրներուն մէջ չատ անգամ ընդօրինակուած սխալը կը չարունակէին պահել: Հայր Արսէն Ղազիկեան ծայրայեղ բծախնդիր էր: Հեղինակին բնագիրը կը պահէր գմբ գրելով ճիշդը, հաւանականը: Այս աչխատանքէն աւելի, տեարակներու ընդօրինակութեան հերոսութիւնն էր, որ մեր ուչագրութիւնը կը գրաւէր մանաւանդ:

— Ձեր գործը չէ, Վարդապետ, ըսի օր մը, որ ձեր թանկագին ժամանակը կը յատկացնէք ընդօրինակութեան: Զի՞ք կարծեր որ զուք ուրիշ տուերբեր ունիք տալիք մեր գրականութեան ու բանասիրութեան: Պէտք է գլուխ հանէք Մատենագրութեան պատմութիւնը, որուն համար տարիներէ ի վեր նիւթեր կը հաւաքէք: Նման անփութարիներէն եւ հոգնակոպ աչխատութեան մը համար, ձեզի պէս համբաւաւոր գործաւոր մը անդրաժէշտ է, եւ այն ոգին՝ զոր ցոյց տուած էք գասական մեծ գործելու թարգմանութեան առեն:

— Իրաւունք ունիք, յարեց տխրութեամբ, պէտք է կարգի դնել եւ գասաւորել ամէն բան, չէ՞ որ կը մտչինք ժամանակէն առաջ եւ ճամբորդենք...: Կը կարծէ՞ք թէ ընդօրինակութեան նման ապերախտ ու կրաւորական գործ մը ընդ ուրիշ ձեռքել կը գտնուին, առար կը գիջին...:

Զրերջացուց: Բայց ինձի համար միշտ խորհուրդ մը պիտի մնայ այդ յամառ եւ անխոնջ աչխատողին եւ վաստակաւոր մտաւնապրին մօտ ընդօրինակողի այնքան սովորական դերը, հաւատարմութեամբ ու յամառութեամբ, որուն դժուար է ուրիշ առնուն տալ, բայց եթէ՝ կամքի ուժ եւ համբերատար ոգի, որոնցմէ ա՛յնքան քիչ բաժին եկած է ժամանակակից նեղսիրտ ու որնող մարդուն:

«Կեանք եւ Արուեստ» տարեգիրքին համար խոստացաւ գրի առնել իր մտերիմ ներքին կեանքը եւ աչխատութեան եզանակը: Մոռացումը կատարելու ժամանակ ու պատեհութիւն չունեցաւ հէք վարդապետը: Բայց քերականի պատմից իրեն վիճակուածը վանքին մէջ, երբ ստիպուած էր ընդօրինակել: Վանքին մատենադարանէն մինչեւ աչխատութեան խցիկը երթուղարձ, ուսերուն վրայ առած մեծագիր քերթերուն հատաքածոները, թղուած այդ նուիրական աչխատութեան, օրուան մեծագոյն մասը:

Այդ կերպով էր որ դիրերը քովէ քով կը շարէր մարգրիտներու պէս, տողերը կը կազմէր, էջեր ու տետրակներ կը լեցնէր ու նամակատուն կը յանձնէր: Ահա թէ ինչ բանի ալ ընդունակ էր ողբացեալ վարդապետը, մէկը եւ չատութիւը Վենետիկեան Միսթարեանութեան մեծ դէմքերէն:

Բայց անիկա Մեծ վարդապետն էր, բազմաթիւ հատորներու հեղինակն ու անխոնջ թարգմանիչը, հայագէտ ու քերականագէտ: Այս քանի մը կտրուտր տողերով դժուար է տալ իր դիմագիծը, ա՛յնքան բազմակողմանի ու վաւերական: Վենետիկեան Հայրերու նուիրական ուանդութիւնները չարունակողի կշռումը զգացեր էր կանուխէն: Ենորհիւ այդ ճանչին էր, որ մեր գրականութեան պատկերին մէջ կը փոխադրէր միջազգային ծագիկներու անմման փունջը: Տանդէմ Աստուածային Կատակերգութիւնը (Դրժոխք, Քաւարան եւ Արքայութիւն), Օսիանի քերթուածները, Կոմերի Ճիոզոնատ, Վ. Ազնուրի Ցաւերնական գրոյցը, Լէոբարտիի երգերը, Վիրգիլիոսի Եդկականը, Մշակակերը եւ Հովուականքը, Համերոսի Իլիականն ու Ոդիսականը, Թասսոյի Երուսադէմ ազատեալը, Միլտոնի Դրախտ Կորուսեալը, Ֆրանսուա Գոբէի Դարբիններու գործադուլը, Աստ Նեկրիի Մրրիկները, Որատիոսի Արուեստ Քերթողականը եւ ուրիշ բազմաթիւ գործեր, բոլորն ալ իրենց բնագիրէն:

***

Աչքիս առջեւ ունիմ Փարիզ հրատարակուած իր վերջին լուսանկարը: Հասակ արեւահար ճակտին չեչուած ակօսներուն, աչքերը կը պահէն տակաւին երիտասարդական իրենց կրակն ու կրակը, քիչ մը պղտոր անթեղուած կրակ, թերեւս վաղաժամ աչխարհէն հոգերէն: Ի խնջ ու արիւն աչքեր, որոնք իրենց մէջ ցոլքերն ու կենդանութիւնն ցոյց չեզին քանի մը տասնեակի հատ պատկառելի հատորներու մէջ: Նոյն անմեկնելի խորհուրդը ամբողջ դէմքին վրայ, մկկու մը պէս որ անընդհատ ծրագիրներու ցաւալը կը տառապի, թեթեւ ժպիտով մը ներկրած կութիւնն հասած, ժպիտ մը, որ արհամարհանք է, ոչ միամտութիւն այլ այն ժպիտը, որ հոգիէն կու գայ եւ անոր պէս արդար է ու բարի, ան պէս գիտուն եւ ներողամիտ: Պատկառազդու վանականի տիպարը կը կազմացնէ անոր գլուխը, որ մեզի մէջ կորսուած է, կարծես անջուած մարմինէն, բանալու համար մարգուն հոգին կարգալու յատուկ չափանիշն է ճանչնալ անհատին գլուխ եւ այն աչքերը, որոնք հոգին ցոլացնեն:

Ու մենք, գրչի աւելի երիտասարդ եղբայրակիցներս, իր անվախճանելի կորուստր կը սգանք տխրութեամբ գիտակցելով որ անդարձ մեկնողը նեն տեղերը տակաւին երկա՞ր տարի թափուր պիտի մնան...:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՈՒԱՄԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵՒՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՄՏԱՆԵՆ ԱՐԴԱՐԱՄԻՏ ՕՏԱՐՆԵՐ

Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքին եւ այդ առթիւ, Հ. Պատուիրակութեան կողմէ ներկայացուած բազոմագրքին անդրադառնալու կազէք տը Լօզանի 9 Յուլիսի թիւին մէջ՝ Մօրիս Միւրէ կը գրէ·

... «Իւռ ուրիչ բան մըն ալ կը նէդ մեզ: Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութենէն նեռս՝ մինչ՞ կը նչանակէ թէ վերջնականապէս թաղուած է հայկական կսկծալի, ոգբերգական հարցը: Գիտենք թէ Հայաստան բառը չներեւար իսկ Լօզանի դաշնագրին մէջ: Հայաստան համր մնալու դատապարտուած պիտի ըլլա՞յ, ամէն անգամ որ ուղէ խօսիլ փրնեւի մէջ՝ «վէմօ»ով մը գարերէ ի վեր դիմքը հալածողներուն: Գ. Ահարոնեանի ստորագրութեամբ եւ Հայգատուրեակութեան կողմէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուղղուած յիչատակագրի մը մէջ, վերստին ասլի, անհունապէս բանաւոր սա խղճը կը գտնենք·«Այն պահուն երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ձեռք կը կարկառէ Թուրքիոյ եւ զայն կը հրաւիրէ որ ներս մտնէ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը արդեօք պարտք չի զգա՞ր օգտուելու նպաստաւոր եւ եզակի այս առթիւն, որպէսզի արդիւնաւորուի հայկական պահանջը:*

Աւելի գոհունակ սրտով պիտի ողջունէինք Թուրքիոյ մուտքը, եթէ կարենայինք վստահ ըլլալ թէ հայկական ուխտր նկատած առնուած է եւ եթէ կարենայինք հաւատալ թէ այդ ուխտր պիտի ընդունուի: Ցաւանքօր Թուրքիա, փրնեւ ընդունուելէ վերջ, Հայոց գոյացում տալը պատիւ պիտի սեպէ»:

Ու թերթը իր կողմէ կ'աւելցնէ·

— Մխանալով Պ. Մօրիս Միւրէի փափաքին, պարտք կը համարենք յիչեցնել որ Ազգերու Դաչնակցութիւնը մեկին խոստումներ բրած է հայ ժողովուրդին: 1921ին, Ազգերու Դաչնակցութեան ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց յայտարարութիւն մը որ սա բառերով կը վերջանայ·

«Ժողովը թախանձանօք կը հրաւիրէ խորհուրդը որպէսզի գերագոյն խորհուրդին առջեւ պնդէ դաչնագրին մէջ ձեռք առնուելիք միջոցներուն անհրաժեչտութեան վրայ, պահպանելու համար Հայաստանի ապագան եւ, մասնաւորաբար, տալու համար Հայերուն՝ ազգային օճախ մը, ամբողջովին անկախ օսմանեան սիրապետութենէն:»

1924ին, Պ. Կիւսթաւ Ասոր կը յայտարարէր Ազգերու Դաչնակցութեան 3րդ Ժողովին·

«Ազգերու Դաչնակցութեան համար պարտականութիւն եւ պատիւ է մխաքէ չչանել որ ճշմարտապէս խոստացած է վերջնական լուծում մը տալ՝ հայ ժողովուրդին օճախի եւ հայրենիքի այնքա՞ն անձկալից հարցին:»

ԵԹԷ Ազգերու Դաչնակցութիւնը ընդ առաջ երթար Թուրքիոյ՝ առանց յիչեցնելու այս հանդիսաւոր խոստումները, խորապէս անբարոյական «Ժէսթ» մը պիտի ընէր, որ անյուչ Ազգերու Դաչնակցութեան պիտի չբերէր այն վստահութիւնը որուն աւելի քան երբեք պէտք ունի ան:

8 Յուլիսի «Ժուրնալ տը Ժընեվ» կուտայ վերջին պարբերութիւնը «հրաւէր Թուրքիոյ» խմբագրականին զոր ստորագրած է Ու· Մարքթերբին բազմաթիւ քաղաքական խմբագիրը·—

... Շատ մը անձերու երկրորդ մտահոգութիւնը Հայաստանի կը վերաբերի: Ազգերու Դաչնակցութեան անդամները պիտի չկրնային մտնել Թուրքիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ կը մտնէ, քանի որ այդ տեսակէտէն արդէն կապուած է Լօզանի դաչնագրով: Մինչեւ իսկ սկսելիք նոր քաղաքական նիւթին մը պիտի չտեսնեն, Ազգերու Դաչնակցութեան Քարտուղարութեան հետ, այս գետնին վրայ, իր յարաբերութիւնները միշտ ալ ամենամարդասիրութեան եւ կատարելագործման մը գրաչէր կրած ըլլալուն: Բայց կրնանք ըսել որ, Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ մտնելը Թուրքիա ցոյց կուտայ կրկին՝ արդարութեան իր կամքը հպատակները հանդէպ: Շատ չեն իր հպատակները սակայն անոնց կը պարտի իրաւունքին յարգանքը: Եւ վերջապէս, իր պէս որ տասնօք թագաւորները ցնծութիւն պատճառեցին ընծայ մը կ'ապահովէ իրենց ժողովուրդին, ինչպէս որ հերիւմ մը կը զուգադիպի միշտ իրաւութեան փոխոխութիւններուն ինչո՞ւ համար Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ պիտի չնչանակուէր ուրախ լուրով մը:

Հասա՞ւ Հայաստանը

Գարձեալ «Ժուրնալ տը Ժընեվ»ի 11 Յուլիսի թիւին մէջ, այս խոր գրին տակ·

Պ. Քրաֆթ – Պոնար, որուն Հայ վերաբերեալ ազնուական գործունէութիւնը ծանօթ է ամէնուս, կը գրէ·

— Ուրեմն Թուրքիա պիտի չտեսնէ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ մտնելէ, այդպէս թող ըլլայ: Գուցէ՞ աւելի մատչելի ըլլայ: Բայց ան՞ւ գոնէ Հայերու վճռակամ հետաքրքրութեան դատաստանական իրաւունքը ունի Այն պահուն ուր Թուրքիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ կը մտնէ, փոխադարձութեանց վերաբերեալ տակաւին իրենց յայտարարութիւնները, եւ որոնք չեն կրնար զանոնք ազատել, գոնէ Թուրքիա մնացած Հայերու վիճակով հետաքրքրուելու դատաստանական իրաւունքը ունի Այն պահուն ուր Թուրքիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ կը մտնէ, փոխադարձութեանց վերաբերեալ տակաւին նոր խոստումներ պիտի չունենայ քանի որ այդ տեսակէտէն արդէն կապուած է Լօզանի դաչնագրով: Մինչեւ իսկ սկսելիք նոր քաղաքական նիւթին մը պիտի չտեսնեն, Ազգերու Դաչնակցութեան Քարտուղարութեան հետ, այս գետնին վրայ, իր յարաբերութիւնները միշտ ալ ամենամարդասիրութեան եւ կատարելագործման ուղղուած է եւ եթէ կարենայինք հաւատալ թէ այդ ուխտր պիտի ընդունուի: Բայց կրնանք ըսել որ, գերբ Դաչնակցութեան մէջ մտնելը Թուրքիա ցոյց կուտայ կրկին՝ արդարութեան իր կամքը հպատակները հանդէպ: Շատ չեն իր հպատակները սակայն անոնց կը պարտի իրաւունքին յարգանքը: Եւ վերջապէս, ինչպէս որ տասնօք թագաւորները ցնծութիւն պատճառեցին ընծայ մը կ'ապահովէ իրենց ժողովուրդին, ինչպէս որ հերիւմ մը կը զուգադիպի միշտ իրաւութեան փոխոխութիւններուն ինչո՞ւ համար Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ պիտի չնչանակուէր ուրախ լուրով մը:*

ԲՐԻՖԻ ՀՈՅԼԸՆԸ

(Վ Կ Ի)

Վ. Ա Ս Ո

■■■■■■■■

— Ես ամբողջ ու միայն ձեզնով եմ ապրում, Ֆիլլեան, — ասում էր նա ինձ, երբ ես դեռ ոչինչ չէի հասկանում։ — Ես ձեզ եմ պատկանում, ինչպես ամբողջ աշխարհը պատկանում է Աստծուն։ Ես ձեզ եմ տալիս իմ ամբողջ կեանքը, ինչպես Աստված է տալիս իր ողորմածութիւնը

Ցամաքային զինաթափութեան ծրագրին մասին՝ բուռն ընդդիմութիւն մը ցոյց կուտայ ամերիկեան պատուիրակութիւնը: Նոյն ընդդիմութիւնը կը նշմարուի նաեւ անգլիական պատուիրակութեան կողմէ, բանաձեւին կարգ մը կէտերուն դէմ:

Պէնէշի բանաձեւը գլխաւորաբար իր երեք կէտերով կը չահագրգռէ Ֆրանսան: Նախ, որ նաւային զինաթափութեան վերաբերեալ հատուածին մէջ, քօղարկուած բառերով կը հրաւիրէ Ֆրանսան եւ Իտալիան համաձայնութեան գալու, ճշդելու համար իրենց նաւային սահմանափակման չափը, նկատի առնելով Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի դաշնագիրը եւ ընդհանուր յանձնաժողովին համար մշակուած բանաձեւը:

Գալով ցամաքային ուժին, որուն սահմանափակման հարցը եւ եղանակը պիտի քննուին յետագային, սկզբունք մը արդէն դրուած է հետեւեալ բառերով. — Ցամաքային ուժերու խիստ սահմանափակում եւ կրճատում պիտի կատարուի: Կրճատումը կախում պիտի ունենայ իւրաքանչիւր երկրի յատուկ պարագաներէն եւ դէպքերէն»:

Այս տեսակէտն ուրեմն հիմնապէս կը տարբերի Հուվըրի առաջարկէն, որ կը նախատեսէ անպայման կրճատում: Ատկից զատ Պէնէշ նախընտրութիւն չի տար ամերիկեան ծրագրին, այլ զանոնք կը դասէ ուրիշ առաջարկներու կարգին: Այս երկու կէտերուն չուրջ է մանաւանդ որ կը յայտնուի ամերիկեան ընդդիմութեանը:

Եզմտական միջոցներով զինաթափութեան հարցը, Պէնէշ կը ձգէ յետագային:

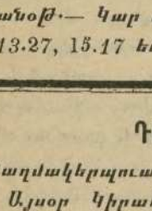
Դժոխային մեքենայ մը Ռուանիոյ մէջ

Պուէրէշէն տրուած լուրի մը համաձայն, Պրաթիլայի մօտերքը, դժոխային մեքենայ մը յանձնուած է ազգայնական – գիւղացիական կուսակցութեան երեսփոխանական թեկնածու՝ Մարկերէսոյի ազախնին: Մարկերէսօ այդ պահուն իր տունը չէր գտնուեր:

Դժոխային մեքենան պահուած էր ծրարի մը մէջ: Երբ ուզեցին ծրարը բանալ, զարհուրելի պայթիւն մը լսուեցաւ: Թեկնածուին կինն ու երկու զաւակները, ինչպէս նաեւ սպասաւոր մը ծանրօրէն վիրաւորուեր էին: Անմիջապէս փոխադրուեցան հիւանդանոց, ուր շատ չանցած հոգեվարքի մէջ ինկան:

Բացուած ճնշուածքիւնը երեւան հանած է թէ ծայրայեղ ազգայնական ընդդիմադիր կազմակերպութեան մը գործ է:

Ծ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

Ընտանեկան երեկոյթ

Ֆրանսահայ կարմիր խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Հալ Ակուարին մէջ
կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲՐԻԶԱՆԴ
Յաւելում «Կարմիր խաչի բախտը», երգ, արտասանութիւն, անակնկալներ
Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԳԷՈՐԳ ՉԱԻՈՒՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Կիրակի Առնուվիլի գեղեցիկ անտառներուն մէկուն մէջ, Ford-Stains
կը խօսի՝ ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
Արտասանութիւն, երգ, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր, եւն.: ձոխ պիւֆէ:

Ծանօթ.— Կար տը Նօրէն (Gare du Nord) *առնել շոգեկառք ժամը 12.9, 13.27, 15.17 եւ իջնել* Gare Villiers le Belle Gonesse.

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԺԱՆԹԷՕՅԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Պուա-Քոլոնպի Պատանեկան միութեան կողմէ
Այսօր Կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ իրիկուն
Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՀԱԿ – ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ
Կը ճախագահէ՝ Հ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ
Կը խօսին՝ ընկերներ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ եւ Ա. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Արտասանութիւններ, երգ եւ նուագ, հաճելի անակնկալներ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— փոթ տը Թիշիէն առնել 40 թիւ ճանրակառքը, սէն Լազարի կայարանէն շոգեկառք առնել եւ իջնել կառ Արժանթէօյ:

Ընտանեկան ցերեկոյթ

Կազմակերպուած Սալնոյ Ջորի Հայրենակցական Միութեան կողմէ, այսօր Կիրակի ժամը 2ին 14 Ամբնու Իթալիի սրահին մէջ:

Հանգամանութիւն, արտասանութիւն, երգ եւ անակնկալներ:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները՝ իրենց ընտանիքով եւ համակիրները:

Մուտքը ազատ է

ԴԱՏՇԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Դպրոցասէրի Ընտուց Միութեան կողմէ
31 Յուլիս Կիրակի ժամը 14էն 22, Վարժարանին պարտէզը
1 Bld. du Nord, Le Raincy
Մարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ
Վարժարանին սանուհիներուն կողմէ
ձազվանտ՝ ծանօթ խումբ.— պար, ձոխ պիւֆէ:

Շրջաւարտներու վկայականներու բաշխում

փափաքողները կրնան առաւօտեան գալ իրենց ճաշով միասին:
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ
Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Առնել Օփերայէն կամ Ժան-Ժօրէսէն 21A եւ կար տը լ'Էսթէն կարկանի դիծը եւ իջնել Բէնսի-Փավիլիոն: Շոգեկառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ ժամը 2, 4 եւ այլն:*

ՄԱՆՕԹ.— Անձրեւի դէմ ապաստարան:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, կեանքը, Ֆ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՂՕԹ ԴԻՄԱՐԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Գ. Զօհրապ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօկիւրեան եւ Ի. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՄՏ ՀԱՄԲԱՆ*, Մանկիկ Պէրպէրեան 10, *ԵՏՔԸ*, Էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Քրիստ. Միքայէլեան 10, *ԽԵՆԹԸ եւ ՋԱԼԱԼԷՏՏԻՆ* Բաֆֆի 25, *ՎԱԼԱՆԹԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԻՐՔԱՆՕ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԴԱԿԱՁԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Պ. Մելոյեան 10, *ՄԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 *հատոր* 30 *ֆր.*, *ԺԻՒՏԼԻՒ ԵՒ ԺԱՒԼԻՆ*, Ա. Պէրնէտ 2 *հատոր* 65 *ֆր.*, *ՍԻՄՕՆ ՓԻՂԼԻՎԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 *հատոր* 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալոճեան (Ռոզմերի) 12.50, *ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼԵԱՆ*, Գ. Կառավարենց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՏԻՑ*, Ռատանկի 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԳՐԱՏԱՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:

ՎԱՐՁՈՒ Է *Ֆօպուրկ Սէն Մարթէն, Մէթրօ Լուի Պլանի ճիշդ դիմացը, լաւաւոր արհեստանոց մը՝ յարմար ամէն տեսակ գործի, կազ, էլեկտրականութիւն: Դիմել դերձակ Պ. Մտեփան Շիրինեանի, 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.*

ՎԱՐՁՈՒ Է *Քոլոնպ լէ Վալէ կայարանին մօտ գեղեցիկ յարկաբաժին մը 3 սենեակ, խոհանոց, տէպարա, Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, տարեկան վարձք 3000 ֆրանք: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226* rue Lafayette, *Paris*, Métro Louis Blanc *կամ* Jaurès, Tél. Nord *89-06, 95-79:*

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ *(ԳՐԻՄԻԹԷԼ)*
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փողոցի արկածներու *մատնադիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: Օթօպիւս BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
"ՖՕԹՕ ԵՆՕ"
33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Հրաւէր բոլոր փախկաճաշակներուն
ճաշարան Գ. Ա. Ռ. Լ. Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անխիթ սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

CABINET V. YARJANIAN
JURISCONSULTE
54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 87-53
Կ'ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ գաւառ: Բրատոգիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մանաւանդ դիւրութիւններ պատասխանի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ մտահատական տագնապը: Մանաւանդ սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գաւառու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

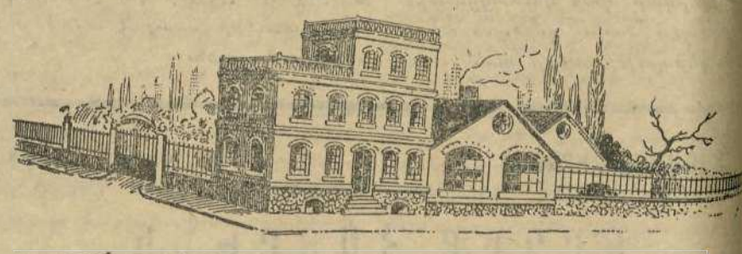
ՏՕԽՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ձեր հաճարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեւակերպութեանց համար դիմեցէք
Դաւիթ Թանիրեանի
6 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ*

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni
Գործակալութիւն «Opéra»
18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)
Հեռ. Provence 82—48
Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝ շահաւոր ակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐԿԱՐԱՁԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Կինը պէտք է խնամէ իր դէմքը, ինչպէս կը խնամէ մարմինը:
Այդ խնամքները առելի առողջապահութենէ կը ծնին քան պըրանքէ, եթէ կիրարկուին մեթոտով, չնորհիւ յատկապէս ուսումնասիրուած արտադրութեանց: Այդ առաւելութիւնները կ'ընծայէ Տօքթ. N. G. Payot, դէմքի բարեվոխման մասնագէտը:
Իր մեթոտը ծանօթացնելու համար, Տօքթ. N. G. Payot ծրի փորձեր կը կատարէ Բ. եւ Շբ. օրերը, ժամը *9.30 — 12* եւ *14 — 18*, 12 Rue Richepanse, թել. Central 04 — 54:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՒՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտայլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Շէն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղանկարում (radiographie), փոր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radio. théraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարքային բարմաքիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թորաքստաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Թելադրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զրի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIERE
Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կրնքել մանձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:
Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:
Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք մեկան, ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:
Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:
Նշանեան *20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Տընի)*

Etude de Me ***BERNARD WAHÉ*** **(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները, կատարէ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՇԱՔԻՒԼԵԱՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԴԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՒՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ
թերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործ. Լեթիւն կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ
ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
34 Boulevard de Clichy, Paris (18)
Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Բացուած է
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ, *ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ:*
Ապապրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեսէ: Կանոնաւոր յանձնում:
63bis Ave. Carnot.CACHAN (Seine).

Plomberie Couverture
Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout
Ամրցելի գինով: Ցանծնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն:
Դիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.266

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒԼԻՍ 1932
19 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1934 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը 1921էն ի վեր, անցեալէն առելի ջանքեր թափեց համերաշխութեան եւ համագործակցութեան մթնոլորտ մը ստեղծելու հայ գաղութներուն մէջ, դիմագրաւելու այն արտակարգ կացութիւնը, որուն կ'ենթարկուէր տարագիր հայութիւնը:

Համերաշխութեան եւ համագործակցութեան աշխատանքը, անցած տասը տարիներու ընթացքին, եթէ մասամբ մը արմատ կը բռնէր չգոք տարրերուն եւ անկախ խմբակներուն քով, դժբախտաբար՝ անկարելի կը դառնար քաղաքական հոսանքներու միջեւ: Իսկ համերաշխութեան եւ համագործակցութեան խնդիրը դերազանցապէս կապ ունէր հայ իրականութեան մէջ գոյութիւն ունեցող կուսակցութիւններուն հետ:

Դաշնակցութիւնն անտեսելով սեփական կուսակցութեան ազգեցութիւնը եւ տարրադասելով կուսակցական չահը ընդհանուր չահին, առանց ընկրկելու մինչեւ այժմ եղած ընդդիմութիւններէն, մնաց համերաշխութեան եւ համագործակցութեան կողմնակից, ուղղակի եւ անուղղակի մօտեցաւ զանազան հոսանքներուն, պարզեց գաղութներու ներկայ վիճակը, առաջադրեց ընդհանուրին ընդունելի գործունէութեան ուղեգիծեր, — որոնք կը բխէին մեր ներկայ իրականութեան անհրաժեշտութիւններէն, — եւ ջանաց համախմբել բոլորը համազգային խնդիրներուն շուրջ:

Երկար տարիներու փորձերէն յետոյ, այս տարի, հոսանքները իրականութեան հարկադրանքներէն մղուած, ուելի արամադիր էին համերաշխութեան եւ համագործակցութեան: Ու պէտք է ըսել թէ ժողովուրդը յոգնած մնր անկազմակերպ վիճակէն եւ չատ յաճախ անտեղի հակամարտութիւններէն, ուրախութեամբ կ'ուզէ դիմաւորել համերաշխ գործունէութիւն մը, որ ոչ միայն գաղութներու խաղաղութեան պիտի նպաստէ, այլ բոլորը պիտի մղէ չինարար աշխատանքներու, որուն այնքան կարօտ են գաղութները:

Այդ համերաշխութիւնն ու գործակցութիւնը կ'ուշանայ տակաւին, սակայն անյուսալի չէ: Այդ ուղղութեամբ ամէն ջանք չպիտի խնայուի, որովհետեւ գաղութահայութեան համար ուժերու համախմբումը եւ գործակցութիւնը կենսական անհրաժեշտութիւն մըն է:

Հիմնական խնդիրներու շուրջ եղած տարակարծութիւնները չեն որ արգելք կը հանդիսանան համերաշխութեան, ընդհակառակն, անցեալէն ժառանգութիւն մնացած հին ժանգ մըն է որ կը բանի, ու ճղճիմ խնդիրները կը տանան մեծ համեմատութիւններ ոմանց քով, եւ պատակոտմը կը յաւերժանայ:

Հայ ժողովուրդի անունով խօսող հոսանքներն ու թերթերը եթէ պահ մը հանրային չահը գերազանցէին, պիտի տեսնէին թէ համագործակցութեան ու համերաշխութեան մէջ, ոչ միայն հանրային ընդհանուր չահերը կ'ապահովուին, այլ նաեւ գործին մասնակցող կուսակցութիւնները կը կազդուրուին եւ կը դառնան իրենց կոչումին համապատասխանող կազմակերպութիւններ: Այս պարագային, թերեւս ամէնէն չատ տուժողը կ'ըլլայ Դաշնակցութիւնը, սահմանափակելով իր կուսակցական ազատութիւնն ու անկախութիւնը, մինչդեռ, մեւս հոսանքները, դուրս գալով իրենց նեղ շրջանակէն, կը մտնեն գործօն շրջանի մը մէջ:

Այս գրական տուեալները, դժբախտաբար չատ կ'անտեսուին, ու բացառական մտայնութիւնը կը չարունակուի մեր ընդդիմադիր հոսանքներուն քով:

Վերջնենք մէկ օրինակը ամփակաւոր մտայնութենէն, ու դուք պիտի տեսնէք թէ այս կուսակցութեան, կամ անոր զանազան մասնաճիւղերուն համար համերաշխութիւնը դառարկ խօսք մըն է. բաղձալին կը մնայ պատակոտմը, կարծես թէ իրենց գոյութեան իրաւունքը մխիթարական պատակոտմով կարելի է արդարացնել:

«Պայքար»ը (Ամերիկայի ռամկավարներու օրկանը) կը զրէ թէ իրենիք հաստատօրէն կը մնան իրենց դիրքերուն վրայ: Տեսնենք թէ ի՞նչ է այդ դիրքը:

«Գիտենիք թէ ինչո՞ւ համար Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը կը բաղձայ մեզ եւս իրեն հետ ունենալ գաղութներու մէջ: Դաշնակցութիւնը, այսօր, ծովն ինկած անհատի մը կը նմանի որ իր փրկութեան համար կը կառչի յարդի շիւղերուն»:

Ընթերցողը տրամաբանականօրէն կրնայ եզրակացնել թէ ռամկավարներն են այդ «յարդի շիւղերը», որոնց կ'ուզէ կառչիլ Դաշնակցութիւնը՝ փրկուելու համար: Բայց «Պայքար»ի խմբագիրն առանց անդրադառնալու վերի նախադրեալին, յարդի շիւղերը կը գտնէ «հայրենասիրական ոճնակատարութիւններուն» մէջ, որոնք իրը թէ կոչուած են Դաշնակցութիւնը փրկելու:

Ու ահա եզրակացութիւնը պատրաստ է ռամկավար «Պայքար»ի համար, որ կարծես թէ ոչ եւ է պատասխանատուութեան կոչուած չէ հայ իրականութեան մէջ:

«Այս յստակ եւ տեւական իրողութեան հանդէպ, հարկէ որ մեր ընկերները, բոլոր Հայերն ըմբռնեն թէ ոչ մէկ մերձեցում, ոչ մէկ ձեռնարկ, ոյն իսկ ամէնէն անկուսակցական նպատակին շուրջ, կարելի է ընել Դաշնակցութեան հետ, մինչեւ որ այդ կուսակցութիւնը միանգամ ընդմիշտ չհրաժարի խորհ. Միութեան եւ Հայաստանի կառավարութեան դէմ որդեգրած քշնամական դաղափարախօսութենէն»:

Ինչպէս կը տեսնէք, ոճնակատարութիւններէն սկսած մինչեւ բոլշեւիկեան վարչաձեւը, յարդի շիւղերէն մինչեւ Խորհրդային Միութիւնը իրար խառնուած են, առանց դատանքի, ու առանց տրամաբանութեան, յանգելու համար ռամկավարական տրամաբանութեան, — ոչ մէկ համերաշխութիւն եւ ոչ մէկ մերձեցում Դաշնակցութեան հետ:

Խօսինք այդ տարբերութիւններու մասին:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ԲԱՐԲԱՌԻ՛Ն...

—)(o)(—

Ալ պիր Թուրք,
Ալ պիր Թուրփ,
Վա՛ւր Թուրքը Թուրքէ,
Եաղըքսա՝
Եաղը՛ք Թուրփա:
ԹՈՒՐՔ ԺՈՂ. ԱՌԱՁ

Թուրքերը կը բարբառի՛ն ներքին:

Ընդհանուր պատերազմին էր, իշնչ-ման պարծենցան, իշնչ մեծխօսկուտիւններ ըրին, — այն օրերուն ալ կը պնդէին եւ ի լուր աշխարհի կը յայտարարէին թէ բրիական է Հելլենիներու բաղաքակրթութիւնը, ապացոյց որ Հոմերոսն ալ Թուրք է, քուն անուանով՝ Խօմէր (?): Այն ատեն ալ պնդեցին եւ յայտարարեցին թէ հայ աշուղական երգերը հետեւողութիւններ են բրիական ժողովրդական բանաստեղծութեան: Հիմա եւս կը պարծին ու մեծ մեծ կը նետեն, ըսելով թէ բրիական ծագում ունին եգիպտական բաղաքակրթութիւնը եւ եգիական արուեստը: Նոյն իսկ Ափէք Հանըմ, պատմագիտուհեան նուիրուած թրքուհին, կը յայտարարէ թէ երկիրը դեռ նոր էր պաղած, մարդկութիւնը նոր էր ծնած, երբ երեւցան Թուրքերը, (Թրքուհին մեզի չըսեր թէ ի՛նչպէս հասկցած է, որ նախապատմական այդ մարդիկը Թուրք էին, արդեօք *աբանէ՞թ* եղած էին, *լեպլեպի՞* կ'ուտէին, *ըպրըճան* առած կը լուացուէի՞ն): Չըլլայ թէ Ադամն ալ Թուրք ըլլայ:

Չինուորական ամէն յաղթութենէ յետոյ, բաղաքական յաղթանակներ շահելու այս դիւրին փորձը ըստ ոմանց ծիծաղելի, եւ ըստ բժիշկներուն՝ ախտաբանական է սակայն: Արդարեւ նման մեծամոլութիւն ապահովաբար յայտնած չեն նոյն իսկ անոնք որ վարակուած են սիֆիլիզով:

Արտօնելով, որ Թուրքերը այսպէս մեծ մեծ բրդեն սիֆիլիզաւոր հիւանդներու մեծխօսկութեամբ, մենք իրենց ուշադրութեանը կը յանձնենք թուրք ժողովրդական առած մը. — Երբ ածանցոց բոդկն իսկ Թուրքին գարնես, դարձեալ Թուրքին համար չէ որ կը մեղքնաս, այլ բոդկին, այսքա՛ն անարժէք է Թուրքը: Եւ հիմա գլուխ մը բոդկի գինն իսկ չունեցող Թո՛ւրքն է, որ, ըստ էնկիւրիի պատմաբաններուն, ստեղծեր է (!) արուեստները եւ բաղաքակրթութիւնները:

Ո՛չ, առած մը, — որ ծանօթ է բոլոր ժողովուրդներուն, — կ'ըսէ թէ խոտ իսկ չի բուսներ Թուրքերուն անցած հողէն, ալ ի՛նչ բաղաքակրթութիւն, ալ ի՛նչ արուեստ:

ՀԱՐԹՈՑ

ՌՈՒՍԻԱ ՍՈՎԻ ՎՏԱՆԳԻՆ ՏԱԿ

Պուբրէշէն տրուած տեղեկութեանց համաձայն, այս օրերս, Ռուսիայէն Ռումանիա եկող ճամբորդներ կը յայտնեն թէ մեծ թշուառութիւն կը տիրէ Ուկրայինայի եւ Թուրքեստանի մէջ: Ռուսիայէն դէպ ի Պեսարապիա գիւղացիներու խմբական գաղթը կը վերագրուի սովին, որ այս վերջերս, երբ պալով սաստկացած է:

Ռուսիոյ հացամբերանոցի, Ուկրայինայի մէջ, կատարեալ սով է: Միկոյեանը արտակարգ խստութեանց դիմած է՝ գիւղացիութեան մօտ գտնուած ցորենը ամբողջութեամբ բռնագրաւելու համար: Սովահարներու մահը Ուկրայինայի բաղաքներու մէջ սովորական երեւոյթ դարձած է:

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Պաղատահէն կը գրէ. — Նէյլս Պարգանի անձնատուութեամբ տակաւին վերջացած պէտք չէ նկատել անոր սկսած շարժումը: Ըստ երեւոյթին՝ նոր խմորումներ տեղի կ'ունենան: Պէտք չէ զարմանալ, երբ վաղը այլ աշիրէթներ ու այլ տեղերէ շարժումներու սկսին: Անգլիացիները ըստ երեւոյթին, որոշած են ասորական զօրամասերը փոխադրիել անգլիական գունդերով, քէեւ ոչ ամբողջութեամբ:

Իրաքի բաղաքական կեանքը դեռ չմտաւ իր բնականոն հունին մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքիոյ անդամակցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան

«Փըթի Փարիզիէն»ի թղթակիցը կը գրէ ժընեւէն, յուլիս 17 թուականով.— *Վաղը կէսօրէն վերջ, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը պիտի հաւանութիւն արտակարգ նիստ գումարելու՝ արձանագրելու համար ժընեւի կազմակերպութեան մասնակցելու առաջադրութեամբ իրեն ուղղուած հրաւէրին՝ Թուրքիոյ հատատական պատասխանը եւ այսպէսով Թուրքիան վերջնապէս ընդունելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Այս ընդունելութիւնը՝ ինչպէս նախորդները, առն պիտի տայ չարք մը ճառերու: Որմէ յետոյ, իր դիւանին առաջարկով եւ Թոյլ տալու համար իր անդամներուն, որոնցմէ չատերը անդամ են նաեւ դինադադարութեան ժողովին — որ վաղելն լաւ հանգիստ մը, ժողովը պիտի որոշէ մինչեւ սեպտեմբեր 19 յետաձգել իր 13րդ նստաշրջանը:*

Իտալիա եւ «վատահութեան համաձայնագիրը»

Փոփոխութիւններ իտալական դանդիին մէջ

«Վատահութեան համաձայնագիր»ը որ կնքուեցաւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջեւ, նախ անվատահութիւն ներշնչելէ յետոյ, հիմա համակրանքով կ'ընդունուի Իտալիոյ կողմէ: Երբ Իտալիոյ հրաւէրը ուղղուեցաւ մասնակցելու, հասկցուեցաւ թէ սահմանափակ շրջանակի մէջ եւ որ եւ է մէկուն դէմ ուղղուած համաձայնութիւն մը չէ: Սակայն հիմա, իտալական շրջանակները կը վախնան որ Ամերիկա այն տպաւորութիւնն առնայ թէ եւրոպական խմբակցութիւն մըն է որ կը կազմուի իր դէմ:

Քաղաքական շրջանակները համակիր մնալով մեկտեղ վատահութեան համաձայնագրին, կը թիւադրեն զգուշաւոր վարմունք հանդիպ Ամերիկայի եւ խորհրդ կուսան չաճապարել, այլ սպասել նախադահական ընտրութեան:

**** Լօգանի ժողովէն առաջ, զրոյց կը շրջէր թէ իտալական դահլիճին մէջ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին: Այս զրոյցները տակաւին կը շարունակուին: Կ'ըսուի թէ պիտի փոխուի եղմտական նախարարը եւ ազգային պաշտպանութեան երեք նախարարութիւնները պիտի վերածուին մէկի, թէ ներկայ արտաքին նախարարը Պ. Գրանի պիտի նշանակուի Լոնտոնի դեսպան եւ հետեւաբար, պէտք պիտի ըլլայ անոր տեղ ուրիշ մը նշանակել:*

Ռումանական ընտրութիւններ

Ռումանիոյ խորհրդարանական ընտրութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր, խաղաղօրէն եւ միայն փոքր մէկ բանի միջադէպեր տեղի ունեցած են գաւառներու մէջ:

Գիւղերու մէջ, ընտրութեանց մասնակցողներու թիւը սովորականէն աւելի եղած է: 70 առ 100ը միջին՝ մասնակցած են: Իսկ բաղաքներու մէջ, բոլորովին հակառակը պատահած է:

Շաբաթ եւ կիրակի օր, ոգելից ըմպելիի վաճառման արգելքը, կը թուի թէ առաջին առած է խոովութեանց եւ ծանր դէպքերու:

Յարդ յայտնի է ընտրական 72 շրջանակներէն 20ին արդիւնքը: կը թուի թէ խոշոր մեծամասնութիւն մը պիտի կրնան ապահովել գիւղացիները:

Սըտֆը փաշա Իտալիա կ'երթայ

Եգիպտոսի վարչապետ Սըտքը փաշա արձակուրդը անցընելու համար մեկնեցաւ դէպ ի Եւրոպա: Նախընթաց հանդիպելէ յետոյ, պիտի անցնի Հռոմ, ուր պիտի ընդունուի կառավարութեան կողմէ:

Ամերիկեան վերաբաններ կը յառաջին

Նաշիոնըլ-Բրընի ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ փակել նախագահական պալատին՝ Սպիտակ Տան երկաթ ցանկապատին դռները եւ հաստատել ոստիկանական ամուր շղթայ, արգիլելու համար ամերիկեան վերթերաններու կողմէ հաւանական նոր ցոյցեր:

Վերթերաններ դժգոհ են որ Ծերակոյտը իր նիստերը փակեց մինչեւ դեկտեմբեր, առանց վճռական որոշում մը տալու իրենց պահանջին մասին:

Վերթերաններ կը պահանջեն 2 միլիառ տոլար: կը յիշուի թէ այս մասին որոշում մը ֆուէարկուած էր Երեսփ. ժողովին կողմէ, բայց մերժուած Ծերակոյտէն:

Գերմանական ընտրութիւններ

կը շարունակեն գիրար կոտրել

Պերլինի մէջ ընդդ. ղրոյցներու համաձայն, հիթլերեականները պիտի ջանան իրենց ահաբեկչական արարքներով յետաձգել տալ ընտրութիւնները, որոնց արդիւնքէն կը վախնան:

Քանի մը օր առաջ, հիթլերեան պետերէն մէկը՝ Համպուրկի մէջ արտասանուած ճառով մը հարց կուտար թէ դերման ընտրողները պիտի կրնա՞ն յուլիս 31ին մօտենալ քուէատուփերուն եւ արտեօ՞ք մինչեւ այդ օրը, վճռական դէպքեր չպիտի դային զանոնք արգիլելու:

Հիթլերեանները կը յայտնեն թէ քանի որ համազգեստ կրելու արտօնութիւն արուեցաւ, կրնան նաեւ զէնք կրելու արտօնութիւն ալ տանալ: Այս կերպով, կը կարծուի թէ անոնք կը ջանան իրագործել իրենց մէկ նպատակը, — եւ իրենց միջոցներով իսկ երաշխաւորել իրենց ապահովութիւնը, — ինչ որ կը նշանակէ ահաբեկել ժողովուրդը:

(Նուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«Լ'Էօվր»ի մէջ կը կարդանք.

— Ահա ուրեմն Թուրքիան, որ պաշտօնապէս կը հրաւիրուի անդամակցելու Ազգերու Դաշնակցութեան:

Անոր կենսահայրերն եղան Ցունաստանն ու Սպանիան, երկու երկիրներ, որոնք մեծ դեր մը չեն կատարեր միջազգային կեանքին մէջ, բայց յուլիս 6ի նիստին, 16 պետութեանց ներկայացուցիչներ իրենց ուրախութիւնը յայտնեցին տեսնելու Թուրքիոյ հանդիսաւոր մուտքը՝ ժընեւի մէջ: Այս 16 պետութեանց մէջ են արեւմտեան ամէնէն մեծ ազգերը, որոնք մօտաւոր անցեալի մէջ, կարծեր էին թէ վերջնապէս վտարած են «Հիւանդ մարդը» Եւրոպայէն: Պատերազմէն եւ 1920ի Սեւրի դաշնագրէն ասդին, այս որքա՜ն ճամբայ: Պէտք է ուրախութիւն յայտնել:

Յուլիս 18ին երկուշաբթի, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը պիտի յայտարարէ էվմպական Թուրքիոյ վերջնական ընդունելութիւնը: Ցեղպատերազմեան պատմութեան մէջ՝ կարեւոր դէպք մը պիտի ըլլայ այդ: Գժբախտաբար, կարելի չէ ըսել թէ այս ճոր միութիւնը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան ծոցին մէջ՝ ուժ պիտի տայ ժողովրդավար ազգերու խումբին: Բայց ի՞նչ: Պէտք է երկիրներն ալ առնել այնպէս՝ ինչպէս մարդերը, — ինչպէս որ են:

Ինչո՞ւ Թուրքիան այսքան ուշ կը հասնի ժընեւ: Ահա տասը տարի է որ կը խօսին ճոր հաւանական անդամակցութեան վրայ: 1922ի դեկտեմբերին, Լօքա Փըքզրընը չէ՞ր որ կը յայտարարէր թէ անմիջապէս որ կանոնաւորապէս խաղաղութիւնը հաստատուի Թուրքիոյ եւ Լօզանի խորհրդաժողովին մասնակցող պետութեանց միջեւ, դաշնակից պետութիւնները հաճոյքով պիտի տեսնէին Թուրքիոյ մասնակցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան: Այս հաճոյքը երկար ատեն ուշացաւ: Թուրքիա շատ փութկոտութիւն ցոյց չտուաւ ժընեւ գալու, որ շատ մօտ էր Լօզանի···: Չէր վստահեր: Շատ կասկածոտ՝ այն մարդոց պէս, որոնք իրենց կեանքին մէջ՝ բաւական ճուաստացումներ կրած են, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ կը տեսնէր յաղթական ժողովուրդներու հյու գործիքը:

Ինչ որ աւելի շուտ կը մտահոգէր էնկիւրիի կառավարութիւնը, եթէ Թուրքիա մասնակցէր ժընեւի աշխատանքներուն, այն էր որ պիտի ստիպուէր որոշումները կիրարկել խորհուրդի մը, ուր տեւական անդամ չպիտի ունենար: Ինչպէս հարթել դժուարութիւնը:

Այստեղ է որ արեւելեան հնարամտութիւնը ի ցոյց եկաւ: Թուրքիա բազմապատկեց իր բարեհաճ ծառայութիւնները՝ Ցունաստանի եւ Պալկարիոյ միջեւ, այս երկու երկիրներն ալ մղեց հաշտուելու իրարու հետ եւ իր ճիգերը միացուց անոնց ճիգերուն, եւ ի վերջոյ, երէ մը գտան ու Թուրքիա, Ցունաստան եւ Պալկարիա կարգաւ մնայուն աթոռ մը պիտի գըրաւէին խորհուրդին մէջ: Միութիւնը ուժ է:

Այնքան վարանումներէ եւ զգուշութիւններէ յետոյ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելով, Թուրքիա վստահ է այնտեղ շահեր ապահովելու: Մէկ կողմէ, կը զօրացնէ իր միջազգային դիրքը եւ կ'ամրացնէ Մերթաւոր Արեւելքի մէջ իր կացութիւնը եւ միւս կողմէ, կրնայ յուսալ թէ ի հարկին, Արեւմուտքը պիտի օժանդակէ իր անփայլ ելեւմուտքին:

Վերջին հարց մը կը ծագի. խորհրդային Միութիւնը ի՞նչ աչքով կը դիտէ Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Ամէն ինչ թոյլ կուտայ մտածելու թէ Պ. Լիտվինով (որ անցեալ տարի էնկիւրիի գնաց եւ որ դեռ վերջերս, Մոսկուայի մէջ խանդավառութեամբ ընդունեց Ըսմէր փաշան եւ թէվֆիք Բիւշտի պէյը) իր հաւանութիւնը յայտնած է Թուրքիոյ նոր ուղղութեան: Ռուսիոյ շահն ալ չի՞ պահանջեր Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ունենալ իրեն հաւատարիմ գործօն անդամ մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՎԱՂՈՒՑ)
ՆՈՅՈՆ

Նոյեմբեր ամսուան(*) ընթացքին հետեւեալ ապրանքները չեն կրնար ներմուծուիլ Հայաստանի Հանրապետութիւն առանց ներմուծման արտօնագրի կամ ներմուծման վճարումը կատարելու դրամով։

Ներմուծման արտօնագրի ենթակայ ապրանքներ։

Ընդհանուր ներմուծման արտօնագրի ենթակայ ապրանքներ - ներմուծուող ամսական ընդհանուր քանակը կամ արժէքը որոշուած է ամսական 25,000 ֆրանկ արժէքի չափով։

Ներմուծման վճարումը կատարելու ենթակայ ապրանքներ։

Ընդհանուր ներմուծման վճարումը կատարելու ենթակայ ապրանքներ - ներմուծուող ամսական ընդհանուր քանակը կամ արժէքը որոշուած է ամսական 1500 հատ, 400 ֆրանկ արժէքի ապրանքներ ներմուծելու համար 8 հոգուանոց յանձնաժողով կազմուած է Ազգային Վաճառականական Վարչութեան կողմէ, որուն կը պատկանին հետեւեալ երեք անդամները՝ նախագահ՝ Ա. Ս. Ս. Ռ. Ի. Ի. Ա. Ն. Ց., անդամներ՝ Ա. Ա. Ա. Ն. Ի. Ա. Ն. Ց. եւ Ա. Ա. Ա. Ն. Ի. Ա. Ն. Ց.։

Ներմուծման արտօնագրի ենթակայ ապրանքներ ներմուծելու համար դիմումները պէտք է ներկայացուին Ազգային Վաճառականական Վարչութեան Ներմուծման Յանձնաժողովին, որ կը գումարի իր նիստերը ամէն Երեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը

ԲՈՂՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

(Վ Ի Պ)

Գ. ՄԱՍՈՒ

— Շարո՛ւ — ասաւ հայրը դառնութեամբ։ — Հարցուփորձ չենք ընելու։ Ինչո՞ւ համար պիտի ընենք։ Ի՞նչ կրնանք ընել։ Ամէն ինչ վերջացած է։ Ամէն ինչ կորսուած է։ Ամէն ինչ ոչնչացած է։ Ամէն ինչ մեռած է։ Ամէն ինչ ամայացած է։ Ամէն ինչ աւերակ է։ Ամէն ինչ մոխիր է։ Ամէն ինչ հող է։ Ամէն ինչ ոչինչ է։ Ամէն ինչ ունայնութիւն է։ Ամէն ինչ ունայնութիւն է։ Ամէն ինչ ունայնութիւն է։

Ու շարունակեց լալ։ Ողբը մի մեծ ամայութեան մէջ կը տարածուէր, ինչպէս ամպրոպի մը որոտը։ Ամենուն մէջ ալ ընդմիշտ մեռած էր ցնծագին ապագայի մը հաւատքը։ Ամէն ինչ, ինչ որ կար, ինչ որ կը տեսնէին, ինչ որ կը զգային, ինչ որ կը մտածէին, ինչ որ կը սպասէին, ինչ որ կը յուսային, ինչ որ կը հաւատային, ինչ որ կը սիրէին, ինչ որ կը ցանկանային, ինչ որ կ՚երազէին, ինչ որ կ՚ապրէին, ինչ որ կ՚ուզէին, ինչ որ կ՚ատէին, ինչ որ կը վախնային, ինչ որ կը ներշնչէր իրենց, ինչ որ կը պարտադրէր իրենց, ինչ որ կը պահանջէր իրենց, ինչ որ կը հրամայէր իրենց, ինչ որ կը թելադրէր իրենց, ինչ որ կը խրատէր իրենց, ինչ որ կը յորդորէր իրենց, ինչ որ կը խրախուսէր իրենց, ինչ որ կը քաջալերէր իրենց, ինչ որ կը մխիթարէր իրենց, ինչ որ կը սփոփէր իրենց, ինչ որ կը հանգստացնէր իրենց, ինչ որ կը հաստատէր իրենց, ինչ որ կը հաստատուն կը պահէր իրենց, ինչ որ կը զօրացնէր իրենց, ինչ որ կը կենդանացնէր իրենց, ինչ որ կը կեցուցանէր իրենց, ինչ որ կը կենսագործէր իրենց, ինչ որ կը կենսաւորէր իրենց, ինչ որ կը կենսատուէր իրենց, ինչ որ կը կենսաբերէր իրենց, ինչ որ կը կենսաստեղծէր իրենց, ինչ որ կը կենսանորոգէր իրենց, ինչ որ կը կենսանորոգէր իրենց, ինչ որ կը կենսանորոգ

Գերմանական ճախ չըլլանակները կը պնդեն թէ հիթլերեանները կ'ուզեն ստեղծել այնպիսի վիճակ մը, որ կառավարութիւնն ստիպուի պաշարման վիճակ յայտարարել ամբողջ երկրին մէջ եւ այս կերպով անկարելի դարձնել ընտրութիւնները որոնց արդիւնքին վրայ կասկածով կը նային:

**** Կիրակի օր Գերմանիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ, բուռն կռիւներ տեղի ունեցան: Հիթլերեանները Շլէզվիկ – Հոլշթայնի իրենց մարտական խումբերը կեդրոնացուցեր էին Համպուրկի արուարձանին՝ Ալթոնայի մէջ: Ցուցարարները կռուի բռնուեցան համայնավարներուն հետ: Այս կռուին մասնակցեցան մօտ 1000 հոգի: Տուներու պատուհաններէն եւ տանիքներէն, համայնավարները կրակ բացին հիթլերեաններուն վրայ, որոնք իրենց կարգին, յարձակում գործեցին տուներուն վրայ: Տեղ տեղ, յաջողեցան գռները կոտրել եւ գիրկ գիրկի կռուի բռնուիլ: Կէս գիշերին, կռիւը տակաւին կը չարունակուէր:*

Տասնի չափ սպանեալներ կան, որոնց հինգը համայնավար, վիրաւորներու թիւը տակաւին չէ ճշդուած. բայց մեծ է: Ձոհերէն չատերը երկար տաեն մնացին փողոցները, սպասելով որ ոիրենք վերցնող մը ըլլայ:

Արիւնահեղ կռիւ մըն ալ տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ: Երիտասարդ հիթլերեան մը սպաննուեցաւ: Պերլինի մօտակայ մէկ վայրին մէջ, կացութիւնը այնքան պղտոր է որ տեղական իշխանութիւններն ստիպուեցան օգնական ուժ ուղել Փոցտամէն: Այդ վայրին մէջ 140 համայնավարներ ձերբակալուեցան:

Անգլեւիրլանտական յարաբերութիւնները

Անգլիական կառավարութիւնը հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը հրատարակեց անգլեւիրլանտական վէճին մասին.

— Անգլիական կառավարութեան դիրքը հետեւեալն է Իրլանտայի ազատ պետութեան հանդէպ:

Կալուածական տարեվճարներու վէճը կը վերաբերի այն վճարումներուն, զոր Իրլանտայի կառավարութիւնը, քանի մը տարի առաջ, յանձն առեր էր եւ որոնք տակիզ է վեր, կանոնաւորաբար կատարուած էին, իրլանտական խորհրդարանի վաւերացումով:

Իրաւարարութեան առաջարկը բխեցաւ անգլիական կառավարութենէն եւ յայտնուեցաւ Պ. Տէ Վալերայի, յունիս 10ին: Իրլանտայի կառավարութիւնն այն տաեն դժուարութիւններ ստեղծեց, հարցնելով թէ ինչպէս կրնայ կազմուիլ այդ տեսակ տաեան մը: Սակայն, այս կէտին վրայ, Իրլանտա երբեք ուղղակի բանակցութիւններու չէ մտած Լոնտոնի հետ:

Վերջին պահուն անգլիական կառավարութեան առաջարկուեցաւ որ քննութիւն մը բացուի վիճելի իրողութեանց վրայ՝ չորս անդամէ բաղկացած կազմի մը կողմէ, երկուքը իրլանտական, երկուքը անգլիական կառավարութեանց կողմէ:

Այս առաջարկին նորութիւնը կը կայանար այն իրողութեան մէջ որ նախատեսուած չէր թէ այս կազմին որոշումները պարտադիր պիտի ըլլային երկու կողմերուն: Երբ չորս անդամները վերջացնէին իրենց տեղեկագիրը, երկու կառավարութիւնները պիտի բանակցէին եւ մասնաւոր որ եւ է մէկոց չէր նախատեսուած, ապահովելու համար համաձայնութեան մը կնքումը՝ այն պարագային որ բանակցութիւնները ձախողէին:

Անգլիական կառավարութիւնը՝ փափաքելով կարգադրութեամբ մը վերջացնել տարեվճարներու հարցը, տրամադիր էր իրաւարարութիւնն ընդունելու մարմնի մը որ մասնաւորաբար կազմուած ըլլար այս առթիւ:

Անգլիական կառավարութիւնը կ'առաջարկէր նաեւ որ իրաւարարութեան մասին համաձայնութեան մը կնքումէն եւ վիճելի դրամարներու վճարումէն յետոյ, յատուկ միջոցները առկախուին, ինչպէս մաքսային բացառիկ տուրքերու գանձումը:

Անգլիական կառավարութեան դիրքը կը մնայ նոյնը: Տրամադիր է այս տեսակ համաձայնութիւն մը կնքելու, անմիջապէս որ ստանայ իրլանտական կառավարութեան հաղորդակցութիւնը եւ այն տաեն վէճը կը կարգադրուի:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի վերջերս Անվերսի մէջ մեռած Պ. Անտօն Ճանիկեանի մօրեղբօրորդին՝ Պ. Միքէ Փափազեան, որ վերջին անդամ կը գտնուէր Պուլկարիա (հաւանաբար Վառնա): Կը խնդրուի տեղեկութիւն տալ «Ցառաջ»ի խմբագրութեան միջոցաւ Պ. Սահակ Տէր Թովմասեանի:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՎԷՐՏԷՕՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հանգստաւէտ ճոպանուղիով օդօբատներ պիտի մեկնին 23 յուլիս շաբաթ առաւտու ժամը 6½ին 7½ Carrefour Chateaudunէն (rue du Fbg. Montmartreի եւ rue du Chateaudunի անկիւնը) վերադարձը տեղի կ'ունենայ 24 յուլիս կիրակի իրիկուն ժամը 10ին:

ՕՐԱԿԱՐԳ.—

Ա. օր.— Claye, Station du Maréchal Galliéni, (arrêt), Meaux, Bois Belleau (arrêt), Chateau Thierry, Dormans, Reims.— déjeuner, visite de la ville et de la Cathédrale et d'une cave de champagne.

Fort de la Pompelle, Souain - Vienne le Château, Romagne - Verdun (diner et logement)

Բ. օր.— Départ de Verdun à 7 heures du matin, visite des forts de Vaux, de Douaumont et de la Citadelle, retour par Ste Meune hauld et Suippes, déjeuner à Ghâlons sur Marne, Epernay, château Thserry, Meaux, Paris.

Գին.— *150* ֆր. երկու օրուան բոլոր ծախքը մէջը: Ուխտագնացութեան մասնակցելու եւ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝ *Յ. ՏՄՐԱՆԵԱՆի*, 44 rue Lafayette.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓՈՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆի Մարզպետ խումբի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բացականները նկատի պիտի առնուին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, *ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՐԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ*, Դ. Զօյրապ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Տ. Չէօկիւրեան եւ Բ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ*, Մանուկ Պէրպէրեան 10, *ԵՏՔԸ*, Էրվին Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Գրիստ.Միքայէլեան 10, *ՀԵՆԹԸ եւ ՋԱԼԱԼԷՏՏԻՆ* Բաֆֆի 25, *ՎԱԼԱՆԹԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԻՐՔԱՆՕ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Ղ. Մելոյեան 10, *ՍԱԼԻՀԱՍ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., *ԺԻՏԷՔՍ ԵՒ ԺԱՔԼԻՆ*, Ա. Պէրնէա 2 հատոր 65 ֆր., *ՍԻՄՈՆ ՓՔԷԼԻՒԱՆ* 25, *ՀՈՐՔՐԻԱՆԻՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 հատոր 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալտեան (Թոզմիրի) 12.50, *ՏԱՒԻՂ ԵՒՈՂԵԱՆ*, Դ. Կառավարենց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ռատանիկ 5, QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԱՐԻԶ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՊԱՏՐՈՒԱՐ ԳՈՐԾԱԶԳԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵՍ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ
71, Rue Longue des Capucins
71, րիւ Լօնկ տէ Քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷԼ
Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՉԵՂՉ

Նոր կազի օճախներ Բաւիուս մարքա	ին գին 65	նոր գին 45
Ձայնով գլուխներ	15	10
Անծայն գլուխներ	17	13

Ուրիշ տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Նաւտով պիտի ծախսին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

եկէք տեսէք եւ փորձեցէք համոզուելու համար

ՎԱՐՁՈՒ Է՝ Քոլոնպ լէ Վալէ Կալտրանին մօտ դեկեմբեկ յարկին մէջ 3 սենեակ, խոհանոց, տէպաթա, ջուր, էլեկտրականութիւն, տարեկան վարձք 3000 ֆրանք: Դիմել Հ. Աբէլեան 226 rue Lafayette, Paris, Métro Louis Blanc կամ Jaurès Tél. Nord 89-06, 95-79:

ՎԱՐՁՈՒ Է՝ Պոլտոյ Սէն Մարթէն, Մէթրօ Լուի Պլան ճիշդ դիմացը, լուսաւոր արհեստանոց մը՝ յարմար ամէն տեսակ գործի, կազ, էլեկտրականութիւն: Դիմել դերձակ Պ. Սահեան Շերիճեանի, 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթանները Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE
23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel
Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:
Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրեալ ժամերով) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothorax-ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կամ խարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, Թելադրական եւ ֆրէյեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վիներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դէպի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՆԷՕՅԻ ՍԻՒՌ - ՍԷՆ ՄԷՋ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնեի ժօտ, տակաւին վարձու են քանի մը դեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու: Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ: Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս): Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56 - 63: *Փափաքողներու կը դրկուի շէնքին պատկերազարդ գրքոյկը:*

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Գնդապետը կոխեց թղթին՝ տեղը նշանելու համար ուր կանգ էին առել եւ բարեւեց Րիքարդօին:

— *Բարի լոյս բժիշկ: Ի՞նչ սոսկալի տեսք ունիք: Տկա՞ր էք:*

— *Ես առողջ եմ, միայն յոգնած: Բայց մի սարսափելի գիշեր եմ անց կացրել Րիվարէյի մօտ:*

— *Րիվարէ՞ի:*

— *Այո, չեմ քնել ամբողջ գիշերը, այժմ էլ սոսկացած եմ հիւանդներին այցելելու: Ձեզ հանդիպելի խմանալու համար թէ կարող էք արդեօք զոնել մէկը, որ մի քանի օր խնամէ նրան: Ես, ի հարկէ, պատրաստ եմ բոլոր ձեռքերս եկածը անելու, բայց ժամանակ չունիմ, իսկ նա հիւանդապահ կնոջ անունն անգամ լսել չի ուզում:*

— *Ի՞նչ ունի որ:*

— *Խիստ բարդ պատմութիւն է. Նախ եւ առաջ...*

— *Լաւ. չնորհակալ կը լինեմ: Րիվարէյի բոլոր գժբախտութիւնը չըզային բարդութիւններն են, բայց գլխաւորն այն է, որ դա հին ու չափազանց անխնամ թողած մի հիւանդութեան նորոգումն է: Շատ վատ է հիմա: Հաւանօրէն հիւանդացել է հարաւային Ամերիկայի իր կռիւների ժամանակ եւ չէ թէյիւել ինչպէս հարկն է. բարդ է նորից որ առողջացել է, միայն մնացել է մի քրոնիկ հակում բորբոքում առանալու ու ամէն մի չնչին բան կարող է հիւանդութեան կրկնութիւնը առաջացնել:*

— *Վատանգա՞ւոր է:*

— *Չէ: Միայն վատն այն է, որ հիւանդը կարող է յուսահատիլ ու մկնդեղ ընդունել:*

— *Շա՞տ է տանջւում:*

— *Սարսափելի: Չգիտեմ, ինչպէս է դիմանում: Սոխլած էի գիշերը օպիում տալու, թէեւ առելով առում եմ ջղային հիւանդին օպիում տալը. բայց անհրաժեշտ էր որ մի կերպ նրան հանգստացնէի:*

— *Հաւանօրէն ասասիկ է ջղային:*

— *Այո, բայց զարմանալի տոկուն: Քանի դեռ ցաւից բոլորովին չէր կորուսել իր ինքնիշխանութիւնը, նրա հանգստութիւնը խակը որ ապշեցնում էր ինձ. վերջը միայն հոգիս հանեց: Եւ ի՞նչ էք կարծում, ինչքան ժամանակ է, որ տեւում է. ամբողջ հինգ գիշեր: Եւ ոչ մի մարդ մօտը, բաց ի տխմար տանտիրուհուց, որ չի էլ զարթնի քնից, եթէ ամբողջ տունը փուլ գայ. ասենք՝ եթէ զարթնի էլ բոլորովին աւելորդ:*

— *Հապա նրա պարուհի՞ն:*

— *Տարօրինա՞կ էչ: Չի թողնում որ մօտը գայ: Մի հիւանդոտ սարսափ ունի նրանից: Այդ մարդը ընդհանրապէս ամենաանբարոյնների էակներից մէկն է, որ ես երբ եւ իցէ տեսած լինեմ, հակասութիւնների մի ամբողջ քաոս:*

Հանկց ժամացոյցը ու նայեց մի քանի վայրկեան:

— *Ուշանալու եմ հիւանդանոցը. Ի՛նչ անեմ: Օգնականս այս անգամ թող առանց ինձ սկսի հիւանդների չորքանը: Ախոռս, որ առաջուց չգիտէի Րիվարէյի հիւանդութեան մասին. կարելի չէր այդ դրութեան մէջ թողնել մարդուն մի քանի գիշեր:*

— *Բայց ինչո՞ւ իմաց չէ ուել, որ հիւանդ է. — ընդհատեց Մարթինի:*

— *Հասկանալի է, որ մենք առանց խրնամքի չէինք թողնել նրան այդ վիճակի մէջ:*

— *Ցաւում եմ, բժիշկ, — ասաց Ջեմման, — որ երկիգ գիշեր չուզարկեցիք մեզնից մէկին եաեւից, փոխանակ ձեզ այդպէս ուժասպառ անելու:*

— *Ուզում էի Գալլիեին իմաց տալ, բայց Րիվարէյը կատաղում էր այդ մտքիցն անգամ: Երբ հարցրի նրան թէ չի կամենում որ մէկին ու մէկը մօտը լինի, նա նայեց ինձ մի վայրկեան գժի պէս, փակից աչքերը ձեռքով ու ասաց. «Ներանց ոչինչ մի տակէ, վրան կը ծիծաղենք»: Մեխուած է գլխին, որ մէկը ծիծաղում է նրա վրայ: Չկարողացայ հանկանալ բանն ինչումն է: Շարունակ խօսում է սպանելին: Բայց չէ՞ որ հիւանդները տենդի ժամանակ անեբեւակայելի բաներ են խօսում:*

— *Ո՞վ կայ հիմա մօտը. — հարցրեց Ջեմման:*

— *Ոչ ոք. բաց ի տանտիրուհուց ու նրա աղջկանից:*

— *Ես խակոյն կը գնամ մօտը. — ասաց Մարթինի:*

— *Շնորհակալ եմ, իսկ ես կը հանգիստանամ երեկոյեան: Թուղթը, թէ ինչպէս պէտք է վարուէք, կը գտնէք սեղանի վրայ մեծ պատուհանի մօտ, իսկ օպիումը կից սենեակի դարակումն է: Եթէ նորից ցաւերը սկսեն, տուէք մի անգամ էլ, բայց ոչ աւելի: Եւ կարելի եղածին չափ մի հեռու տեղում պահեցէք, թէ չէ շուտ – շուտ կ'ընդունի:*

Երբ Մարթինին ներս մտաւ վարագոյրներով ծածկած սենեակը, Բուռը արդէ չուտ տուաւ գլուխը դէպ ի նա եւ պարզելով այլասող ձեռքը, խօսեց իր սովորական անփոյթ ձեւը աւելացնելով, թէեւ անյաջող:

— *Ա՛հ, Մարթինի, եկել էք հայհոյելու արդարութիւնս: Միայն մի նեղանաք որ երկու կամիսէի ժողովին չէի եկած. քիչ տկար եմ եւ...*

— *Թողէք կամիսէն հանգիստ: Չէնց նոր տեսայ Րիքարդոյին ու եկել եմ հարցնելու՝ արդեօք չե՞մ կարող ձեզ օգտակար լինել:*

Բուռը չանաց դէմքին չոր արտայայտութիւն տալու:

— *Իրա՞ւ. ի՞նչ բարի էք. մի չարժեր որ անհանդիստ լինէք. լաւ չեմ զգում քիչ, ուրիշ ոչինչ.*

—Րիքարդօն էլ այդպէս ասաց. կարծեմ ամբողջ գիշերը ձեզ մօ եղել:

Բուռը չարաբութիւնից կծեց չրի քը:

— *Ես ինձ հիանալի եմ զգում. չնորհակալ եմ. ոչինչ պէտք չէ. Լաւ, ես կը նստեմ մի ուրիշ կում, եթէ գերադասում էք առանց մնաք: Դուռը բաց կը թողնեմ, կանչել կարողանաք:*

— *Ինդրեմ անհանգիստ մի լինէք ոչինչ պէտք չէ: Ի դուր ժամանէք կորցնելու:*

— *Թողէք այդ յիմարութիւնները. ընդհատեց Մարթինին հատու նով. — ինչի էք ուզում ինձ խաբել. Աչք չունիմ ի՞նչ է: Պառկեցէք ու նեցէք, եթէ կարող էք:*

Անցաւ կից սենեակը, ու դուռը թողնելով՝ գիրքը առաւ ու նստ

(Շար.)

ՀԱՅՐԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵՆԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՅՈՒԼԻՍ 1932
20 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1933 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ՁԵՒՆԱՐԿՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋ

«Պայքար»ի առարկութիւնները կարգացինք: Դժբախտաբար ամբողջապէս կեդրոնը եւ մասնաճիւղերը չատ յաճախ նոյն ճամբաները չեն ընթանար: Եւ ոչ միայն կեդրոնն ու մասնաճիւղերը հակասական կեանք մը կ'ապրին:

Այս պայմաններուն մէջ, համերաշխութիւնն ու համագործակցութիւնը կը դառնան դժուարին, եթէ չըսենք անկարելի: Ամբողջապէս կազմակերպութեան տեսակէտները յարաւոխոխ են: Առանց տեսակէտի, սակայն, գործնական կեանքի մէջ անոնք համերաշխութեան դրօշակիրը կը մնան:

Երբ կը խօսինք համերաշխութեան եւ համագործակցութեան մասին, ամէնուն համար ըմբռնելի է թէ՝ իւրաքանչիւր կազմակերպութիւնը կը պահէ իր ինքնուրոյնութիւնը, իր նպատակները եւ իր գործելակերպը, եւ կը համերաշխի ու կը գործակցի այն խնդիրներուն չուրջ, որ համազգային նշանակութիւն ունին ու կը մտնեն բոլորի պարտաւորութեանց մէջ:

Այս տեսակէտէն դառնալով, անհրաժեշտ առարկութիւն մըն է ամբողջապէս թերթի այն պահանջը, թէ Դաշնակցութիւնը պէտք է հրաժարի բոլշեւիկեան կառավարութեան դէմ իր բացած պայքարէն, որպէս զի ամբողջները կրնան համերաշխել ազգային որեւէ խնդրի չուրջ:

Նախ, կասկածելի է ամբողջներու բարեկամութիւնը, որ անոնք կը շռայլեն օր մը հայ ժողովուրդին, օր մը Հայաստանին, ուրիշ օր մը բոլշեւիկեան վարչութեան, երթալ հասնելու մինչեւ Սորվրդային Միութիւնը: Ասոնք բոլորը տարբեր բաներ են: Ցետոյ, նկատի պէտք է առնել նաեւ այն, որ հայ բոլշեւիկները կը մերժեն ամբողջներու բարեկամութիւնը, եւ զանոնք կը նկատեն իրենց թշնամի: Այս իրողութիւնն ինքնին բաւական է, ցոյց տալու թէ ամբողջներու այս առարկութիւնը չինծու է եւ անկեղծ համոզումէ չի բխիր:

Իրենց առարկութիւնը ջրելու համար, մենք պէտք չունինք մեր կողմէ երկար դատողութիւններ ընելու: «Պայքար»ի խմբագրականները, որ ամէն օր իբր կը հակասեն, բաւական են ցոյց տալու համար թէ ինչ որ կ'ըսեն այսօր, կը հերքէին երէկ, կամ ինչ որ ըսած էին երէկ, կը հերքեն այսօր:

Տեսէք թէ ի՞նչ կը գրէ նոյն «Պայքար»ը, երբ Դաշնակցութեան պայման կը դնէ չկռուիլ բոլշեւիկեան վարչութեան եւ գործակիրներուն դէմ:

«Պիտի օգնեմ, մեր կարողութեան չափով, հայրենիքի վերաշինութեան եւ հզօրացման, սակայն անյետաձգելի պարտաւորութիւններ ունինք մեր ժողովուրդին հանդէպ, — բազմակողմանի պարտաւորութիւններ, եւ բարոյական պարտաւորութիւններ:

«Հարիւր հազարներով սփիւռքի մէջ ցիրուցան եղաւ այս հայութիւնը, որ երէկ իր պատմական հողամասին ազատութենէն զրկուեցաւ: Ոչ կրնանք այս զրկանքն ու անարդարութիւնը տեւական նկատել, ոչ ալ իր հողն ու տունը կորսնցուցած հայութիւնը յանձնել բոլշեւիկեան գայլերու որ գառնուկի մորթով իրեն կը մօտենան, անոր սրտէն ջնջելու համար սէրն ու զգացումը այն բոլոր բաներուն՝ զորս կորսնցուց, կորսնցնելով արեւմտեան Հայաստանը»: (*Յունիս* 17):

Այո՛, մենք ալ կ'ուզենք հաւատալ որ դուք քաղաքական եւ բարոյական պարտաւորութիւններ ունիք այս ցրուած ժողովուրդին հանդէպ: Աւտոր համար է որ կ'ուզենք համերաշխ քալել ձեզ եւ բոլորին հետ՝ այդ ժողովուրդի տարբերական չահերն ապահովելու համար:

Դուք կ'ըսէք թէ պիտի պայքարիք «բոլշեւիկեան գայլերուն» դէմ: Շատ լաւ: Մենք աւելին չենք ըսեր: Նոյն իսկ համաձայն ենք «գայլ» բառն ալ վերացնել, «բոլշեւիկ»ը բաւական յատկանշական որակական մըն է:

«Պայքար»ի ուրիշ խմբագրականէ մը.—«Բոլշեւիզմին ապագային ձգտումներուն դէմ պիտի կռուինք, որովհետեւ հայ ազգին վնասակար են»: (*Յունիս* 19):

Լաւ. մենք ալ նոյնը կ'ընենք, նոյն պատճառաբանութեամբ:

Որքան կ'ուզէք, այս ուղղութեամբ փաստեր կրնանք չարել, առնելով ամբողջապէս թերթերու խմբագրականներէն: Բայց պէտք է խոստովանիլ, ի պատիւ ամբողջներուն, թէ նոյն մտքերը հերքող խմբագրականներն ալ նոյն սիւնակին մէջ կը գտնենք՝ ապառաւութեամբ:

Ուրեմն բոլշեւիկեան բարեկամութեան պայմանը մէկ կողմի Թողունք: Դառնանք զուտ թերներուն, ուր գործ կայ, ու մենք պարտաւորութիւններ ունինք այս ժողովուրդին հանդէպ:

Երէկուան մէջբերումէն ընթերցողները տեսան թէ ամբողջապէս թերթը կը մերժէր ամէն մէկ մերձեցում, նոյն իսկ «ամէնէն անկուսակցական նպատակին չուրջ»:

Բայց նոյն «Պայքար»ը ուրիշ խմբագրականի մը մէջ հետեւեալը կը գրէ·

«Տոհմիկ դաստիարակութեան, ազգային պահպանման գործ մը կայ մեր առջեւ, որուն նուիրուած ենք բոլորս ալ, եւ ի՞նչ ճամբաներով ալ ընթանանք, միեւնոյն նպատակն է որ մեզ գրաւած է:

«Բայց, ճանի որ նոյնն է նպատակը, ինչո՞ւ մեր զօրութիւնը չկազմել այս նպատակին չուրջ յառաջ բերելով ներքին միութիւն մը սրտերու. ինչո՞ւ, աւելի խնամքով չմշակել մտերմիկ յարաբերութիւններ, որպէս զի սիրով, համակրութեամբ եւ յարգանքի զգացումներով օծուած ու բուրումնաւէտուած ըլլան մեր ազգային ծառայութեան գործերը: Այս պէտք է ըլլայ ողջմտութեան եւ հայրենասիրութեան ցոյց տուած ընթացքը, ճանի որ գործունէութեան տեսակները տարբեր են. եւ մեր իրական զօրութիւնը կը թխի միմիայն ազգային նպատակի միութենէն»: (*Մայիս* 12):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՄՈՒԼ

—)(o)(—

«Յուսաբեր» խմբագրական խորհրդածութիւն մը կ'ընէր հայ մամուլի մասին, ու կը յանգէր հետեւեալ եզրակացութեան·

«Կարծես հրամայական պահանջ կը դառնայ սեղմել քանակը՝ հայ մամուլի որակը բարձրացնելու եւ ընթերցողներու աւելի մեծաւար բազմութիւնները հայ խօսքին կապած պահելու համար»:

Այն ժամանակ, երբ պատասխանատու հայ մամուլը ձայն կը բարձրացնէ հայ թերթերու բանակը պակսեցնելու, որպէս զի որակը բարձրանայ, ճիշդ այդ ատենն է, որ հայ թերթերու բանակը օրը օրին կ'աւելնայ: Ասկէ երկու երեք տարի առաջ բոլոր պարբերականներու թիւն արդէն 70ը կ'անցնէր: Հիմա այդ թիւը կը մօտենայ 100ի, ի փառս Հայոց ազգին:

Երեւոյթը հիւանդագին է, եւ շատ նման հայ կեանքի շատ մը մարզերուն, — որեան կարելի է տարածուն, բայց ծանծաղ: Ծանծաղ գրականութեան մէջ, ծանծաղ հրապարակագրութեան մէջ, ծանծաղ ազգային գործերուն մէջ:

Եւ սակայն իւրաքանչիւրն իր տեղին մէջ բազաւորութիւն մըն է· իր փոքրիկ բովանդակութեամբ, իր վերամբարձ թեթեւութեամբ, իր դիւանագիտական «քոնիչեներով»:

Մեր կեանքի հորիզոններն իրարմէ կտրուած են հեռաւորութեամբ, ու այդպիսով՝ ստեղծուած է «աւատապետական» փոքրիկ դղեակներ, որոնք կաթիլ մը ջուրին մէջ կը խեղդեն հայկական կեանքը, կարծես թէ հայ կեանքը կը դառնայ իրենց փոքրիկ առանցքին չուրջը:

Եթէ մեր առաջաւոր մամուլը այսօր, որոշ բարձունքներու հասած է եւ կրցած է բայլ մը աւելի նետել քան նախկին հայ մամուլը, մնացած 80 ան 100ը մեր պարբերականներուն յետադիմութեան ապացոյցը կուտան եւ մեր մտաւոր շարժումը ետ կը տանին մինչեւ 1850 – 60ական թուականները:

Պէտք է բանդել այդ աւատապետական փոքրիկ դղեակները, հայ միտքը կեդրոնացնելու եւ զայն ծանծաղութիւններէն ազատելու համար:

ՐԻՎԱՐԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ 1950ԻՆ

—)(o)(—

«Տէր Ներսէ Իսթ էնա Ինտիա»ի մէջ կը կարդանք որ Բրիտանիոյ Աբբայական Կեդրոնական Ասիական Ընկերակցութեան տարեժողովը տեղի ունեցած է յուլիս 8ին Լոնտոնի մէջ: Այս առթիւ տարեկան ճառը խօսած է Սըր Արնոլտ Ուիլսըն, նկատելով «Ցաջորդ քսան տարիները Ասիոյ մէջ· բնութիւն մը եւ գուշակութիւն մը»:

Այս քննութեան եւ գուշակութեան մէջ Սըր Արնոլտ Ուիլսըն կ'ըսէ·—

«Համաձայն վերջին վիճակագրութեան Թուրքիոյ բնակիչներու թիւն է մօտաւորապէս 13ուկէս միլիոն, բայց ոչ մէկ նշան կայ անոր յառելման մասին: Թուրքիոյ սահմաններէն հաւանաբար էապէս պիտի չփոխուին 1950ին, բայց անկարելի չէ սահմանային որոշ ուղղում մը Արարատի շուրջ, ապագայ սովետ Հայաստանի վերադարձնելու հայ ցեղի հնաւանդ հայրենիքէն որոշ մասեր, — շրջաններ որոնք այժմ բոլորովին աւերակ ու անմշակ կը մնան»:

Սըր Արնոլտ Ուիլսըն չարունակելով իր գուշակութիւններ Թուրքիոյ մասին կ'ըսէ·—

«Արեւմտականացման շարժումը, որ այժմ այնքան զօրաւոր է Թուրքիոյ մէջ, պիտի տկարանայ: Որովհետեւ արեւմտականութիւնը հաշտ չէ ազգայնականութեան հետ, որ ի վերջոյ պիտի պահանջէ զգեստի եւ ազգային հաստատութեանց արտաքին արտայայտութիւնը:

«Թուրքիոյ առեւտրական զարգացումը դժուար թէ նշանակելի բան մը ըլլայ յառաջիկայ 18 տարիներու ընթացքին: Նոր Թուրքիան շատ քիչ բան ունի Նոր Ասիոյ տալու: Հաւանական չէ որ Թուրքիոյ ներքնային հանքայնի հարստութիւնները արագ կերպով օգտագործուին:

«Թուրքիա գլխաւորապէս երկրագործական երկիր մըն է, սակայն, կառավարութիւնը տակաւին իր ուշադրութեան գլխաւոր առարկան ըրած չէ զայն, ինչպէս ցոյց կուտայ վերջին ճանի մը պլուտճէներուն վրայ նետուած արագ ակնարկ մը: Մէկ ճանի տարիներու յաջորդական վատ հունձքի պատճառով երկրագործական բերքը նուազած է տարուէ տարի, եւ իբր հետեւանք՝ աստիճանաբար նուազած են Թուրքիոյ արտածութիւնները եւ Թուրքիոյ արտաքին առեւտրի ամնպատ կշիռը ծանրացած:

«Դրամական շրջաբերութեան սեղմուկները եւ բարձր մաքսերը ծանրացուցած են տնտեսական տագնապը»:

Սըր Արնոլտ Ուիլսըն, հետեւեալ գուշակութիւնները կ'ընէ Սուրիոյ մասին.—

«1950ին՝ Սուրիոյ պետութիւնը հաւանական է որ բոլորովին տարբեր ըլլայ 1932ի Սուրիայէն: Լիբանանի հանրապետութեան սահմանադրութեան կախակայումը 1932ի Մայիսին, սահմանանիշ մը պիտի դառնայ Սուրիոյ բազաֆական միացման մէջ: Օթօմօպիլային մեծ ուղեցանցը, որ պիտի շինուի 1930–1940 տարիներու ընթացքին, մղում մը որ պիտի տրուի առեւտուրին՝ բարիւղի փոխադրութեան գծով, ջրելեկտրական ջրաբաշխութեան մէջ շահադրուած կապիտալը, եւ այլ ծրագրեր, մեծ ազդեցութիւն մը ունեցած պիտի ըլլան Սուրիոյ բնակչութեան վրայ՝ 1950ի ժամանակները:

«Կրօնական տարբերութիւնները պիտի մեղմանան· Ֆրանսացիները պիտի ուրանան, թէեւ դժուարութեամբ, կառավարական արուեստի մը, որուն տիրացած են Ալճերիոյ, Մարօքի եւ Թունուզի մէջ, որոնք պիտի մնան 1950ին, ինչպէս 1932ին, իբրեւ կարկառուն օրինակներ այն կարելիութեանց, որոնք թագուն կը գտնուին իւրացման, ձուլման եւ բազմականութեան մը մէջ, երբ սա կը կիրարկուի ցեղերու հանդէպ, որոնք բարձր են իմացականապէս եւ անջատուած չեն Եւրոպայէ որ եւ է անյուսալի անջրպետով մը: Արեւելքի ու Արեւմուտքի իսկական բաժանման գիծը Հնդկաստանի արեւմտեան սահմանն է:

«Կը վախնամ թէ՝ Ֆրանսացիները Սուրիոյ բնակիչները որ եւ է կերպով գոհ պիտի չձգեն իրենց վիճակէն, բայց անոնք կամ համախմբուած պիտի ըլլան մէկ պետութեան մէջ եւ կամ պիտի խօսին այդպիսի կարելիութեան մը մասին, եւ վերջապէս յաջող կերպով դուրս պիտի գան երկար խնամակալութենէ մը:

«1950ին Եգիպտոսնեաներու թիւը մեծ պիտի ըլլայ մահմետականներու թիւէն, ու թէեւ պարագլուխները պիտի ըլլան գլխաւորապէս մահմետականներ, սակայն, առեւտրական ու երկրագործական խնդիրները են որ պիտի կազմեն ընթացիկ վիճաբանութեանց նիւթերը եւ ոչ թէ կրօնական տեսակէտները: Սուրիոյ մահմետականները 1950ին շատ աւելի ազդեցիկ դեր մը պիտի խաղան դրացի պետութեանց — Պաղեստինի եւ Իրաքի — խորհրդաժողովներուն մէջ, քան որ անոնք կը խաղան 1932ին:»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«Ընդհ. ժողովը ստիպողաբար կը հրաւիրէ խորհուրդը պնդելու գերագոյն խորհուրդին մօտ՝ դաշնագրին մէջ միջոցներ նախատեսելու անհրաժեշտութեան վրայ, պահպանելու համար Հայաստանի ապագան եւ մասնաւորաբար, Հայերուն տալու համար ազգային օջախ մը՝ որ բոլորովին անկախ ըլլայ օսմանեան տիրապետութենէն»:

(*Բանաձեւ Ազգերու Դաշնակցութեան*, 1921)

×

«Ընդհ. ժողովը նկատի առնելով այն իրողութիւնը թէ թուրք կառավարութիւնը կ'ընդունի Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ըլլալու համար Ընդհ. ժողովին կողմէ իրեն ուղղուած հրաւէրը,

Հաստատելով թէ թուրք հանրապետութիւնը կը լրացնէ դաշինքի առաջին յօդուածով նախատեսուած պայմանները,

կը յայտարարէ թէ թուրք հանրապետութիւնը ընդունուած է իբր անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ կը հրաւիրէ անոր ներկայացուցիչները մասնակցելու Ընդհ. ժողովի գանազան նիստերու աշխատանքներուն»:

(*Բանաձեւ Ազգերու Դաշնակցութեան*, 18 *յուլիս* 1932)

«Ժուռնալ»ի քաղաքական բաժնի խմբագիրը հետեւեալ թղթակցութիւնը գրած է Ժընեւէն, Թուրքիոյ մուտքին եւ ընդունելութեան առթիւ:

Ժընեւ, 18 յուլիս·— *Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը այս կէսօրէ յետոյ արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ՝ ձեւնարկելու համար Թուրքիոյ ընդունելութեան: Թուրքերը գանգատելու պատճառ մը չունին: Երեք նիստ յատկացուցին իրենց: Առաջին նիստ մը ներկայացման, երկրորդ նիստ մը մուտքի հաւատամքի եւ այսօրուանը՝ ընդունելութեան: Ի՞նչ պիտի ըլլայ երբ հարցը գառնայ Բոլշեւիկներուն եւ Ամերիկացիներուն առջեւ դռները բանալու չուրջ:*

Ընդունելութեան արարողութիւնը կը կայանար քուէարկութիւնը մէջ բանաձեւի մը, որ ներկայացուեցաւ նախագահ Հիմանսի կողմէ:

Այդ բանաձեւը քուէարկուեցաւ 43 քուէներու վրայ՝ 43 ձայնով:

Այն ատեն ներս մտցուեցան ինկիւրիէն եկած պատուիրակները: Ճաւեցան որ անոնց գլուխը չի պանուիր Թէվֆիք Բիւշտի պէյը որ արժանի պիտի ըլլար այս պատուին, որովհետեւ ան եղաւ Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքին բուն թելադրիչը: Ի բացակայութեան արտաքին գործավարին, որ չէր կրցեր գալ առողջական պատճառներով, Թուրքիան կը ներկայացնէին ներքին գործավարը ձէմալ Հիւսնի եւ Ազգ. Մեծ ժողովէն երեսփոխան մը՝ Նէճմէտտին Սատըք, որոնց միացած էր Պէռնի Թուրք դեսպանը:

Նախագահ Հիմանս բարի գալուստ մաղթեց Թուրք պատուիրակութեան: Ցիշեց թէ առաջին անգամ չէ որ Թուրքիան կը մասնակցի Ազգերու Դաշնակցութեան աշխատանքներուն: Ան եռանդագին գործակցած է եւրոպական միութեան նախապատրաստական յանձնախումբին եւ դինաթափութեան խորհրդաժողովին: Հիմա, Թուրքիա հաւասար անդամի իրաւունքով կը մտնէ մեծ ընտանիքի մը մէջ, ուր կը ջանայ մոռնալ աւերութեանց եւ մրցակցութեանց յիշատակները ապահովելու համար իր բոլոր անդամներուն գործակցութիւնն ու համերաշխութիւնը:

Պ. Հիմանս յիշեց նաեւ Թուրքիոյ մեծ անցեալը եւ իր ներքին կեանքին, իր բարքերուն, իր քաղաքակրթութեան բարեփոխման գեղեցիկ ճիգը, զոր քէմալական վարչութիւնը կուգայ ընծայելու աշխարհին: Նկատի առաւ այն այն իրողութիւնը թէ Թուրքիա յայտարարեց որ որ եւ է պետութեան հետ չունի որ եւ է յանձնառութիւն, որ հակառակ ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան դաշինքին: Պ. Հիմանս իր ճառը վերջացուց գովաբանելով Ժընեւի Ընկերակցութիւնը եւ ոգին, որ կազմուած է վստահութեամբ, ուղղամտութեամբ եւ բարեկամութեամբ:

Թուրքիոյ ներքին գործավարը պատասխանեց չատ սիրուն ճառով, որով մասնաւորաբար ի վեր հանեց յիշատակը խաղաղութեան մեծ ախոյեանին՝ որ Արիստիտ Պրիանն եղաւ:

Թուրք նախարարը Պրիանի յիշատակին կդեց Պ. Քելլոգի անունը, որ պատերազմի դատապարտութեան գաշնագրին մէջ՝ անոր աշխատակիցն եղաւ: Աւելցուց թէ՝ խաղաղութիւնը Թուրքիոյ մեծ իտէալն է եւ թէ Թուրքիա սրտանց պիտի գործակցի Ազգերու Դաշնակցութեան: Թուրք նախարարը իր ճառը վերջացուց՝ յիշեցնելով Ժընեւի մէկ համբաւաւոր քաղաքացիին խօսքը· — Զկայ աւելի ապահով միջոց ուրիշներու բարեկամութիւնը չահելու քան իր բարեկամութիւնը տալ անոնց»:

Այս տեսարանին հանդիսատեսներէն չատերը, անշուշտ հարց տուին իրենք իրենց թէ այս յուզիչ արարողութիւնը որ Թուրքիան կը նուիրագործէ իբր քաղաքակրթութեան ախոյեան, պիտի վերջանա՞յ առանց որ Պանքոյի ուրուականը յայտնուի: Եւ սակայն, եթէ կայ վայր մը ուր այս ոգին կը չաճախ, ապահովաբար Ժընեւն է: Ուրկէ՞ էր որ ամէնէն աւելի բանագրանք ուղղեցին Թուրքիոյ՝ կարմիր Սուլթանին եւ հայկական ջարդերուն օրով: Առանց այդքան հեռուները երթալու, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը չէ՞ր որ 1921ին, միաձայնութեամբ կը քուէարկէր յայտարարութիւն մը որ կը վերջնար այս բառերով.

— Ընդհ. ժողովը ստիպողաբար կը հրաւիրէ խորհուրդը պնդելու գերագոյն խորհուրդին մօտ՝ դաշնագրին մէջ՝ միջոցներ նախատեսելու անհրաժեշտութեան վրայ, պահպանելու համար

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Այո՛, մեր ըսածն ալ ճիշդ այդ է· «Մեր իրական զօրութիւնը կը բխի միայն ազգային նպատակի միութենէն, ինչ ճամբաներով ալ ընթանանք», նոյն իսկ եթէ «բուրումնաւէտուած» չըլլայ այդ միութիւնը: Սակայն դուք ամիս մը յետոյ ճիշդ այս մտքերուն հակառակը գրեցիք եւ հակառակը գործեցիք:

Ի՞նչպէս հաւկնանք ձեզ: Ո՞րն է ձեր ուղղութիւնը եւ ո՛րն է ձեր «ամուր» դիրքը, բայց ի անհամերաշխութենէն, որմէ ձանձրացած է ժողովուրդը:

Կ. Ս.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ (ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎ

Ընտրվեցին Ազգային ժողովի 30 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

Ընտրվեցին նաև Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

Ընտրվեցին նաև Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընտրվեցին Ազգային ժողովի 30 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ (ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎ

Ընտրվեցին Ազգային ժողովի 30 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընտրվեցին Ազգային ժողովի 30 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։ Ընտրվեցին նաև ՀՀ Ազգային ժողովի 5 պատգամավորներ։ Ընտրվածների մեծ մասը հայտնի է հանրությանը իր գործունեությամբ։

ԲՈՂՔ ՀԱՅԵՑԱՆ

(Վ Ե Պ)

Գ. ՄԱՍՈ

Հոգին չեմ թողնի, — շշնջաց Տարոն Ղազարեանը, երբ աղջիկը վերջին անգամ ուզեց համոզել հայրը, որ ինքը ամուսնանայ Ռուբենի հետ: Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ձեր օրհնանքը տաք, ասաց աղջիկը, ու ձայնի մեջ այնքան վճռակամություն կար, որ հայրը ստիպված եղավ ասել.

— Ես ուզում չեմ նրանից

Հայաստանի ապագան եւ մասնաւորաբար, Հայերուն տալու համար ազգային օջախ մը, որ բոլորովին անկախ ըլլայ օսմանեան տիրապետութենէն»:

1924ին, *Պ. Կիւթթավ Ասոս, Հինդերբորդ ընդհ. ժողովին առջեւ, ըսաւ.*

— Ազգերու Դաշնակցութեան պատիւն ու պարտականութիւնը կը պահանջեն չմոռնալ թէ իսկապէս ինք յանձն առած է վերջնական լուծում մը տալ հայ ժողովուրդի օջախին եւ հայրենիքին անձկալի հարցին»:

Ո՛չ մէկ ձայն բարձրացաւ ոգեկոչելու համար այս յիշատակները:

Բացայայտօրէն, աւելի չահեկան էր գիտնալ թէ ընդհ. ժողովի սովորական յառաջիկայ նիստը պիտի սկսի սեպտեմբեր 5ի՞ն թէ 19ին:

ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՃԱՌԻՆ

— Թուրքիան, Եւրոպայի ծայրը կը կազմէ խաղաքարթութեան արտայայտութիւն մը, մտածում մը, ձեւ մը: Ծանր փորձեր անցընելէ յետոյ, ան մեծ բարեկարգումներ իրականացուց իր ներքին կեանքին, իր բարքերուն եւ իր հաստատութեանց մէջ: Նիւթական մարզին մէջ՝ նիգեր կատարեց՝ որոնք կը յայտնեն իր կորովը: Մեր մէջ անոր ներկայութիւնը պիտի զօրացնէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Թուրքիան դաշինքին մէջ պիտի գտնէ իրաւունքներ եւ երաշխիքներ, զոր կ'ընծայեն ժողովուրդներու գործակցութիւնն ու փոխադարձ օգնութիւնը: Մեր կողմէ, մեծ գոհունակութեամբ իմացանք եւ արձանագրեցինք մեր հրաւէրին ի պատասխան թուրք կառավարութեան գրաւոր հաւաստիքը, որուն համաձայն, իր կնճռած դաշնագիրը չեն բովանդակեր յանձնառութիւններ՝ որոնք անհաշտ ըլլան Ազգերու Դաշնակցութեան անդամի յանձնառութիւններուն հետ:

ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ ԹՈՒՐՔ ԳՈՐԾԱՎԱՐԻՆ ՃԱՌԻՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան նախագահին ճառին ի պատասխան, Թուրքիոյ ներքին գործավար եւ պատուիրակ Ճէմալ Հիւսնի պէյ իր ճառին մէջ ըսաւ.

— Աշխարհի բոլոր ժողովուրդներու խաղաղասիրական ձգտումներուն մասին խօսելով, քանականաբար կը մղուիմ հիացման եւ երախտագիտութեան հարկը հատուցանելու այն մեծ մարդուն յիշատակին, որուն, — խաղաղութեան — ամէնէն ազնիւ իտէալով բոցավառ՝ պերճ խօսքը, խոր ձայնը կը կարծեմ լսել տակաւին, խորհուրդին մեծ սրահին մէջ՝ ուր այլ եւս չպիտի տեսնենք: Այն պահուն, երբ ձեր առջեւ կ'ոգեկոչեմ Արիսթիտ Պրիանի յիշատակը հրամայական պարտականութիւնը կը զգամ անոր անունին միացնելու նաեւ անունը ամերիկացի պետական մեծ մարդուն, որ խաղաղութեան այս հաւատարիմ սպասարկուին հետ, հոգին եւ դրդիչն եղաւ այն գործին, որուն երախտագէտ ժողովուրդները կապեցին՝ իր հեղինակներուն անունները:

«Դաշինքը զոր ամէնէն ահաւոր պատերազմով զգաստացած մարդկութիւնը պարտէ սեպեց կնքել, ըսել կ'ուզեմ Պրիան – Քելլոկ դաշինքը, ծնունդ տուաւ միջազգային ազնիւ եւ հզօր խորհուրդի մը, որուն վրայ բոլորս դրած ենք մեր ամէնէն սիրելի յոյսերը»:

Խորհրդաւոր տեղափոխութիւններ

Հայաստանէն «Ցուսաբեր»ի տրուած տեղեկութեան մը համաձայն զօրքերու խորհրդաւոր տեղափոխութիւններ կը կատարուին Անդրկովկասի մէջ: Նախապէս, բոլորովին անակնկալ ձեւով, սկսան Անդրկովկասի զօրամասերը քաշել դէպ ի Սիպերիա տարին նաեւ Հայաստանէն: Իսկ այժմ սկսած են նոր զօրքեր բերել դէպ ի Անդրկովկաս: Եկողները կը պատմեն թէ նոյն ձեւի տեղափոխութիւններ կը կատարուին նաեւ Ռուսաստանի մէջ:

Երբեք վառօդի հոտը այնքան սուր չէ զգացուած այս երկրին մէջ, որքան հիմա:

Ռումանական ընտրութիւնները

Ընդհանուր ընտրութիւնները վերջացան գիւղացիական կուսակցութեան բացարձակ յաղթանակով: 383 երեսփոխանութիւններու վրայ 300ը գիւղացիական կուսակցութեան անդամ են:

Այս ընտրութենէն առթիւ, զանազան վայրերու մէջ տեղի ունեցած խռովութիւններու ընթացքին, սպանուած են 3 հոգի, վիրաւորուած 30 հոգի եւ ձերբակալուած են 174 հոգի:

Անգլիական յարաբերութիւններ

Անգլիական բացառիկ մաքսատուրքերը իրլանտական ներածումներուն վրայ, տակաւին չեն տուած իրենց վերջնական արդիւնքը: Սակայն կենդանիներու, կարագի եւ հաւկիթի իրլանտական ներածումները արդէն մեծ չափով նուազած են: Ասոր պատճառն է, իրլանտական փոխվրէժի մաքսատուրքերը գործադրութեան չդրուած, կարելի եղածին չափ ապրանք մտցնել Իրլանտա:

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/16 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէսսեման 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ իւստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Ջորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՎԷՐՏԷՕՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հանգստաւէտ ճոպանային օթօբառներ պիտի մեկնին 25 յուլիս շաբաթ առտու ժամը 7ին Carrefour Chateaudunէն (rue du Fbg. Montmartreի եւ rue du Chateaudunի անկիւնը):

Վերադարձը տեղի կ'ունենայ 24 յուլիս կիրակի իրիկուն ժամը 10ին:

ՈՒՂԵՈՐՈՅՑ.—

Ա. օր.— Claye, Station du Maréchal Galliéni, (arrêt), Meaux, Bois Belleau (arrêt), Chateau Thierry, Dormans, Reims.— déjeuner, visite de la ville et de la Cathédrale et d'une cave de champagne.

Fort de la Pompelle, Souain - Vienne le Château, Romagne - Verdun (dîner et logement)

Բ. օր.— Départ de Verdun à 7 heures du matin, visite des forts de Vaux, de Douaumont et de la Citadelle, retour par Ste Meune hauld et Suippes, déjeuner à Ghâlons sur Marne, Epernay, château Thserry, Meaux et Paris.

ԳԻՆ.— 150 ֆր. երկու օրուան բոլոր ծախքը մէջը: Ընտրագնացութեան մասնակցելու եւ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝ *Ց. ՏԱՐԱՆԵԱՆԻ*, 44 rue Lafayette.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8ին, Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Նահանգ. Ուսումն. Միութեան կողմէ, Օգոստոս 7ին, մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՄԷՏԷՕՆԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Իսի լէ Մուլինոյի Ա. Ե. Հ. կարմիր Խաչի ժանտաճիւղին կողմէ գիտցուց 7ին, կիրակի օր, Մէտէօնի անտառին մէջ կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Խանասորայ Աշշաւանքի տարեդարձի առթիւ կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Շամօնի Վարուժան ենթակոմիտէի կողմէ: Այս կիրակի, հանրածանօթ Վարիզէլի դաշտին մէջ: Կը խօսի Ընկ. Վ. ՉՈՒԼՔԷՐԵԱՆ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Դաշտանականէս Շավիլի անտառին մէջ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արզութեան խումբերուն կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան կոմիտէի

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Կը նուագէ Շավիլի Ե. Ե. Միութեան նուագախումբը

Ժամը 4ին այցելութիւն Շավիլի գերեզմանատունը Արզութեան ան ներու Շերմին:

Կը հրաւիրուին քոյր կոմիթէները եւ ընկերները:

Հայերու ժանապրավարը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE
23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel
Թուսական եւ արեւելեան ճաշեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:
Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
"ՖՕԹՕ ԷՆՕ"
33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փոդոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 *եւ* 14: *Օթօպիւս* BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

ՎԱՐՁՈՒ Է *Ճօպառիկ Սէն Մարթէն, Մէթրօ Լուի Պլանի ճիշդ դիմացը, լուսաւոր արտեսասենեակ մը՝ լաւ ամէն տեսակ գործի, կազ, էլեկտրականութիւն: Դիմել դերձակ Սահակ Շերմենեանի. 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.*

ՅԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տէօնմէի Վասպ. Հայր. Միութեան վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հայրենակից Տէր եւ Տիկին Միհրան Օվիկեանի, իրենց փոքրիկ աղջկան՝ ԺԱՆՆԷթի դառնադէտ ահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ յուլիս 11ին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂ

Վալանս, Տէր Ս.— 100:
Բլամար, Յ. Ն.— 35:
Պոնափ, Մէդ.— 35:
Շավիլ, Մ. Ս.— 35:
Մարսէյլ, Սահ.— 50:
Մարսէյլ, Գործ.— 928:
Ռանքոս, Ա. Գ.— 250:
Լէօցնէրկրունա, Տօքթ. Պ.— 225:

Կարպադրեցինք:

Բլամար, Ա. Զ.— 70:
Մարսէյլ, Ռաֆ.— 35:
Փարիզ, Լ. Ե.— 35:
Փոնթէ, Թ. Մ.— 35:
Մէօտօն, Ս. Պ.— 35:
Մօպէօժ, Ե. Պ.— 140:
Սէն Ժիւլիէն (Մարսէյլ), Կար.— 140:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի վերջերս Անվէրսէ մէջ մեռած Պ. Անտօն Ճանիկեանի մօրեղբօրորդին՝ Պ. Մինքէ Փափազեան, որ վերջին անդամ կը գտնուէր Պուլկարիա (հաւանաբար Վառնա): Կը խնդրուի տեղեկութիւն տալ «Ցառաջ»ի խմբագրութեան միջոցաւ Պ. Մահակ Տէր Թովմասեանին:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (53)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Շուտով լսեց, որ Բոռը անհանգիստ սկսեց չուռ ու մուռ գալու. վակեց գլուխը ու ականջ դրաւ: Յանկարծ մի կարճ լռութիւն, յետոյ նորից լսեցին անհանգիստ չարժումներ և ծանր ընդհատ շնչառութիւնը մի մարդու, որ սեղմել էր շրթունքները հեծեծանքը զսպելու համար: Մուռ նորից հիւանդի սենեակը:

— Այժմ ինչով օգնեմ ձեզ, Բիլարէդ:

Պատասխան չառաւ, ու մօտեցաւ անկողնին: Բոռը մի վայրկեան նայեց նրան վայրի մեռած մի հայեացքով ու լուռ ցնծեց գլուխը:

— Յանկանո՞ւմ էք օպիում: Բիքարդօն ասաց, որ տամ, երբ ցաւը սաստկանայ:

— Ո՛չ, շնորհակալ եմ, դեռ քիչ կը դիմանամ: Ցետոյ, կարելի է, աւելի խստանայ:

Մարտինն թախ տւեց ուսերը ու նստեց անկողնին կից: Մի ամբողջ անվերջ ժամ լուռ դիտում էր հիւանդին: Ցետոյ վեր կացաւ ու օպիումը բերաւ:

— Բիլարէդ, էլ այսպէս չարունակել չի կարելի: Եթէ դուք տոկալ կարող էք, ես չեմ կարող: Առէք դեղը:

Բոռը ընդունեց դեղը անխօս. յետոյ չուռ եկաւ պատին ու վակեց աչքերը: Մարտինն նստեց նորից ու ականջ դրաւ նրա շնչառութեանը, որ հետզհետէ սկսեց մեղմանալ եւ հանդարտիլ: Բոռը այնպէս ուժասպառ էր եղած, որ իսկոյն քնեց: Մի քանի ժամ անընդհատ պառկած էր բոլորովին անշարժ: Մարտինի մի քանի անդամ մօտեցաւ նրան ցերեկը ու երեկոյեան եւ դիտում էր նրա դէմքը, որի վրայ կեանքի ոչ մի նշոյլ չկար. եւ այնպէս ժպտուն էր ու նեբս ընկած, որ Մարտինին յանկարծ սարսափ զգաց: Վա՛յ, թէ յանկարծ օպիումը չափից աւելի տւած լինի: Ծոմուած ձախ ձեռքը ընկած էր վերմակի վրայ, Մարտինի թեթեւ բռնեց ու ցնցեց որ զարթեցնի քնածին: Զկոճկած շապկի թեւը եւս ընկաւ ու բաց արաւ մի չարք խոր ու սոսկալի սպիներ, որոնք կարատում էին նրա դաստակը արմունկից մինչեւ ձեռքը:

— Երեւակայում եմ ինչ դրութեան մէջ էր լինելու ձեռքը, երբ այդ վէրքերը թարմ էին, — հնչեց եւեւից Բիքարդոյի ձայնը:

— Ա՛, եկաք վերջապէս: Տեսէք, Բիքարդօ, կարծեմ արդէն չափազանց երկար է քնում: Մի տասը ժամ կայ որ տւել եմ օպիումը ու այդ վայրկեանից իր մի մկանն անգամ չի չարժել:

Բիքարդօ կռացաւ ու ականջ դրաւ:

— Չէ՛, սքանչելի շնչում է: Քնում է ուժերի սպառումից, որ չատ էլ հասկանալի է այդ տեսակ ցաւերից յետոյ: Բայց մինչեւ լուսաբացը ցաւը կարող է կրկնուել: Ցոյս ունիմ, որ մէկն ու մէկը կը մնայ մօտը:

— Այո, Գալլին: Մարդ էր ուղարկել, թէ տասին գալու է:

— Արդէն տասի մօտերն է: Ա՛յ, գալիս է: Ասէք աղջկան, որ բուխյեոնը պատրաստ է: Հանգիստ, հանգիստ, հանգիստ, Բիվարէդ: Ի՞նչ էք կատւում հետս, ես եպիսկոպոս չեմ:

Բոռը վեր թռաւ սարսափահար:

— Այժմ ի՞մն է դուրս գալու կարդը: — Հարցրեց նա արագ ու սպանեբէն: — Զբաղեցրէք հասարակութիւնը մի վայրկեան: Ես... Ա՛խ, ես ձեզ չտեսայ էլ, Բիքարդօ:

Նայեց իր չորս կողմը ու բոլորովին չւարած չփեց ճակատը:

— Մարտինի, այստեղ էք դեռ: Ես կարծում էի՝ վաղուց է գնացել էք երեւի, քնել եմ:

— Քնել էք. Հէքեաթի դեղեցկուհուն նման, ուղիղ 10 ժամ, այժմ բուխյեոն կը տան ձեզ ու կը քնէք նորից:

— Տասը ժա՞մ: Մարտինի, յոյս ունեմ, որ այստեղ չէիք դուք բոլոր ժամանակը:

— Ձեմ հեռացել: Վախենում էի, որ չափից աւելի տւած լինեմ օպիումը:

Բոռը վրան մի խորամանկ հայեացք ձգեց:

— Ա՛յ, ուրախ կը լինէիք: Ինչպէս հանգիստ կ'անցնէինք կոմիտէի նիստերը: Եւ ձեր ինչի՞ն եմ պէտք ես, Բիքարդօ: Թողէք ինձ, ի սէր Աստծու. ես առելով առում եմ թժիշկների ճանկումը ապրելը:

— Լաւ, լաւ, խմեցէք այս դեղը ու ես այլ եւս հանգիստ կը թողնեմ ձեզ: Երկու օրից ձեզ մի լաւ կը զնեմ. իսկ այժմ կարծեմ ամէնից դժւարը արդէն անց է կացել: Փոխւեց ձեր դէմքն էլ. խնճոյքի մէջ ընկած մեռելի էինք նման:

— Շնորհակալ եմ. արդէն ամէն ինչ անց կացաւ: Այդ եկողը ո՞վ է, Գալլի՞ն: Բոլոր շնորհքները մօտս են հաւաքւել այսօր:

— Եկայ որ գիշերը ձեզ մօտ մնամ:

— Է՛, չխմարութիւն. ոչ օրի կարիք չունիմ. գնացէք տուն. նոյն իսկ եթէ ցաւը կրկնուի էլ, մի եւնդն է օպիում չէք կարող: Չո՞, չարունակ օպիում չեմ խմելու: Դա լաւ է միայն մի անգամ:

— Դժբախտաբար, ճիշդ էք ասում. — պատասխանեց Բիքարդօ: — Բայց ինչպէս դժւար է այդ իմաստուն վճռին հետեւելը:

Բոռը ժպտալով բարձրացրեց աչքերը:

— Մի վախենաք: Եթէ այդ ճամբով գնալ ուղէի, արդէն վաղուց ատրպին կը լինէի:

— Ամէնայն դէպս ձեզ այժմ առանձին թողնել չի կարելի. — պատասխանեց Բիքարդօ չոր: — Գնանք մի սենեակը, Գալլի, ասելիք ունիմ: Չեր բարի, Բիվարէդ. կը գամ վաղը:

Մարտինի կամենում էր հետեւել նրան, երբ լսեց եւեւից որ մի ծանր ձայն կանչում էր.

— Շնորհակալ եմ:

— Ցիմարութիւն: Աւելի լաւ է նեցէք:

Բիքարդոյի մեկնելուց յետոյ քանի վայրկեան էլ մնաց միւս սենեակում Գալլիի հետ խօսելով: Երբ վերջը դուրս էր ուզում գալ, լսեց ինչպէս մի կառք կանգ առաւ պատի դռանը ու տեսաւ մի կին բերպարանք, որ իջաւ կառքից ու մտցաւ նրան: Զիտաւն էր եւ անչափ վերապահում էր մի որ եւ է երեսից: Մարտինի բարեւեց ու մի քանի քայլեց, որ կինը անց կենայ: Յետոյ դուրս ելաւ ու թռնեց մութ ծառուղին, որ տանում էր դէպ ի Փոլիմպերալէ: Ցանկարծ դռները բացւեցին իր եւեւից ու արագ քայլերով լսեցին ծառուղիով:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ 1932

21 JUILLET 1932

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գին 30 ՍԱՆԹԻՄ

Է. ՏԱՐԻ Թիւ 1936

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Յուլիս 18ին Թուրքիան մաս Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ դարձաւ անոր օրինական անդամներէն մէկը:

Թուրքիոյ ներկայութիւնը միայն բաւական է, որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը դառնայ ապօրէն մարմին մը ամբողջ հայ ժողովուրդի աչքին, մինչեւ այն օր, երբ հայկական-պահանջներն իրենց արդար լուծումը կը ստանան:

Քառասուն երեք քուէները որ միաձայնութեամբ Թուրքիոյ մուտքը վաւերացուցին, քաղաքակրթութեան արատներէն մէկը պիտի մնայ: Իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան ողոսկուն պատմութիւնը, Թուրքիոյ ընդունելութեան առթիւ, Ազգաժողովի պատմութեան մէջ պիտի արձանագրուի որպէս քաղաքական ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, անպատիւ եւ նեմմացուցիչ:

Ու բանէ անմիջապէս որ բոլորին ուրախացուած եւ անուանուած հայկական իրաւունքները կը մնան իրենց ուժին մէջ, ապազակող ու արիւնալի, եւ թէ՝ այսպիսի թատերական աքթերը չեն որ պիտի կրնան վերջնականապէս թաղել Հայկական Դարը:

Պարտուածներու ամէնէն պարտուածը, Հայ ժողովուրդը համար ու մէկ անիրաւութիւններ տեսած է: Տեսած է Թուրքէն եւ Եւրոպայէն: Տեսած է ջարդերն անպատմելի, եւ կիզիչ անապատներն Արաբիոյ: Տեսած է Սեւրը, ու ապա Լոզանը: Սակայն այս տաք ու պաղ օրերուն, կոտորակուած ու արիւնլուայ, աչխարհը զարմացնող հաւատք մը կռնակին, հայ ժողովուրդը իր արդար դատին սպասած է:

Թուրքիոյ ընդունելութիւնը, մեր դատին հանդէպ գործուած անիրաւութիւններու փոքրագոյնը, — չնչին ու անբարոյական, — կոչուած չէ տապալեցնելու մարդկային ամէնէն մեծ դատին վրայ: Ժխտեւ արարողութիւնը ինդրի փակումը չէ, այլ, եթէ կ'ուզէք՝ նոր կը բացուի վարագոյր մը, ուր բեմին վրայ անիրաւուած Հայաստանը եւ արիւնաներկ Թուրքիան կոչուած են նոր ողբերգութիւն մը խաղալու ամբողջ աչխարհին առջեւ:

Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներն առանց առարկութեան ընդունեցին Թուրքիան, ինդրեցին ու հրաւիրեցին ներս: Բոլորը, եթէ իրենց հաչիւը կարգադրած էին Թուրքիոյ հետ, ու կրնային այսօր ժպտերես դիմաւորել երկուտան թշնամին, որպէս զի վաղը, երբ առիթը ներկայանայ մոռնան իրենց միաձայնութեամբ եղած քուէարկութիւնը եւ նոր հաչիւ բանան Թուրքիոյ հետ, կար մէկը Ազգաժողովէն դուրս, հին իրաւատէր մը, Հայ ժողովուրդը, որ իր պահանջները ճեւակերպեց եւ ներկայացուց Ազգերու Դաշնակցութեան:

Պետութիւնները սառցան հայկական պահանջագիրը, կարգացին, մտածեցին եւ թեթեւ սրտով լռեցին... մեր անուժութենէն սիրտ առած: Ապարդիւն ու օդային խօսքերէն աւելի, կը նախընտրենք այս քար լռութիւնը, ծանրացած բոլորի հոգուն վրայ:

Եթէ Ազգերու Դաչնակցութիւնը աճապարանքով, մէկ օրուան ճեւական նիստին մէջ, Թուրքիոյ հասցէին քաղցր խօսքեր չռայլեց եւ փակեց իր նիստերը՝ արձակուրդի հանդիստը վայելելու, Հայերու անհանգստութիւնը նոր կը սկսի: Եթէ Ազգաժողովի անդամները ամառանոցներէն հանգստացած ջիղերով պիտի վերադառնան ժընեւ՝ բազմելու քաղաքակրթուած Թուրքիոյ կողքին, Հայ ժողովուրդը, ջղայնացած ու հալածական՝ սեպտեմբերին պիտի ներկայանայ «Արդարութեան» առեանին, ժընեւ հաւաքուած քնած խիղճերը փոթորկելու:

Թուրքերու եւ Հայերու միջեւ դիւանագիտական պայքարը նոր կը սկսի: Անհաւասար կռիւ մը, որովհետեւ Թուրքը կը յոխորտայ իր սուրով, եւ իր կռնակը կեցած են չհաղթած քուէարկողները: Իսկ Հայը՝ Թուղթի կտոր մը միայն ձեռքը:

Բայց այդ Թուղթով հայ ժողովուրդի դատն է որ կը ներկայանայ, աւելի ծանր քան Թրքական Թնդանօթները:

Սակայն մենք պիտենք թէ Եւրոպան միշտ ուզած է գազանները գառագեղին մէջ տանել: Տասը տարիէ ի վեր Ազգերու Դաչնակցութիւնը կը հասկցնէր թէ մինչեւ Թուրքիան գառագեղին մէջ չմտնէ, կարելի չպիտի ըլլայ կրթել գազանը:

Արդ, այսօր գազանը գառագեղին մէջն է: Ու մենք պատրաստ ենք այդ կենդանաբանական պարտէզի բարիքները տեսնելու:

Ուրեմն, ամէն յոյս, Թուրքերը գոնէ ժընեւի մէջ չպիտի ներկայանան իրենց եաթաղանով: Պայքարը դիւանագիտական է:

Եկող սեպտեմբերէն սկսած, հայ ժողովուրդը մէկ ճակատով եւ առանց ընկրկելու պիտի ներկայանայ Ազգերու Դաչնակցութեան: Քաղաքավարական ընդունելութիւնները վերջացած են: Սեպտեմբերին, հաչուի նստելու առեն է:

Եթէ ժընեւի «խաղաղութեան առպետները» անուչադրութեան մատնեն հայկական պահանջները եւ չարունակեն չոյել գազանը, հայ ժողովուրդը չպիտի ընկրկի, չպիտի յուսահատի, այլ ընդհակառակն կորովի ու դիմացկուն՝ պիտի չարունակէ իր յամառ պայքարը:

Դիւանագիտական այս պայքարին մէջ, ճիշդ է որ մենք ակար կողմը կը հանդիսանանք. մենք բանակներ չունինք մեր ներկայացուցիչներուն թիկունքը կեցած: Բայց թափառական ժողովուրդ մը ունինք, որ տասնեակ հազարով կը չարժի անընդհատ Սուրիոյէն Հարաւային Ամերիկա, Պարսկաստանէն Հնդկաչին ու Եւրոպա: Ու օր մը այս ժողովուրդը, յուսահատած՝ կրնայ առնել Ազգերու Դաչնակցութեան անցագիրը եւ տասը հազար հոգինոց ժողովրդական բանակով մը իր վրանները զարկել ժընեւի դռներուն առջեւ:

Այդ ժողովուրդը, որ երեք տարի Աբաբիոյ անապատներուն մէջ խաչեցաւ, չպիտի՞ կրնայ երեք չարաթ ժընեւի սահմաններուն վրայ կենալ՝ պահանջելու իր հայրենի իրաւունքները: Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՏԱԼԻՆ ՊԱՊ ԸՆՏՐՈՒԱԾ

—)(o)(—

ՍԻՈՆ մը կը հրատարակուի Երուսաղէմի մէջ:

Յուլիսի թիւով, «կրօնական լայնախոհութեան» մասին խօսելով, յօդուածագիր մը, սար ու ձոր երկար ատեն պտտցնելէ յետոյ ընթերցողը, հայկական **graphomanie**ի բոլոր նշաններովը զարդարելով իր էջերը, ոստոստուն, անյօդ ու անկապակից, յաճախ անիմաստ նախադասութիւններու մէջ, յանկարծ, երեսիդ կը նետէ հետեւեալ խօսքը:

— «Ապշեցուցիչ մեծամտութիւն մը կայ միջազգայնական ուղղափառ քրիստոնէութեան եւ համայնավարութեան մէջեւ: Պապ մը եւ խորհրդային կառավարութեան մը պետ աւելի նմանութիւններ ունին քան թէ տարբերութիւններ...»:

Շնորհիւով խօսելով՝ Ստալինը պապ մըն է, ուրեմն: Նաեւեան ալ՝ երեւանի եպիսկոպոսը: Կամ փոխադարձաբար՝ վատիկանի պապը Ստալին մըն է, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքըն ալ՝ նաեւեան մը:

Սեւ պոպոզդ սիրե՜մ, հայ սուրբ գրագէ՜տ եւ փիլիսոփայ:

ՀԱՐԹՈՒՆ

Դասախօսութիւնը խորհրդային ճարտարարուեստի մէջ

—)(o)(—

«Յառաջ»ի Ռիկայի թղթակիցը կը գրէ.—

Խորհրդային քաղաքական միութեանց կազմակերպութիւնը դէպ ի հարաւային Ռուսաստան եւ Ուկրաինա գրկած է յատուկ գունդեր ճամբան կտրելու այն դասալիք բանուորներուն, որոնք ճարտարարուեստի իրենց տեղերը լքած, հազարաւորներով կը վերադառնան դէպ ի իրենց գիւղերը:

Մանր ճարտարարուեստի գործատարութիւնը կը յայտարարէ թէ այս տարի բանուորներու դէպ ի գիւղ վերադարձը շատ շուտ սկսած է եւ առած է անսովոր համեմատութիւն մը: Այս երեւոյթը կը բացատրուի անով որ սնունդի մատակարարում խիստ անկանոն է, իսկ քնակութեան պայմանները անտանելի: Ուկրաինոյ մետաղի գործարաններն արդէն 20000էն աւելի գործաւորներ կորսնցուցին, որոնց մէջ կային մնայուն եւ ճարտար բանուորներ:

Եւրոպական Ռուսիոյ շէնքերու մէջ աշխատող եղանակի բանուորներէն 30 առ 100ը լքած են իրենց գործերը բանի մը շաբաթուան ընթացքին: Գարնան Մոսկուայի իշխանութիւնները վարձեցին 79,000 գիւղացիներ տուներ շինելու համար: Բայց յունիսի վերջերն արդէն 77,000ը հալեցաւ:

ՄԱՀՄԱՓՈՐՁ ՍՈՒՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ եւ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԴԷՄ . . .

Եաֆայէն կը տեղեկացնեն հետեւեալ լուրը.—

Ամմանի մէջ ձերբակալուեցան Իպրահիմ Ապու Խալիլ, Խալտի Շէյխ, Րըսլան Ըսթրուվանի եւ Մահմուտ Ատտէ անուն չորս պաբաներ, որոնք ամբաստանուած են Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահ Մուհամմէտ Ալի պէյը, Հազզը պէյ Ազմը եւ երեսփոխան Զիչէֆլին մահափորձի ենթարկելու յանցանքով: Այս մահափորձի ռըբշման պատճառն է եղեր Ֆրանսացիներու հետ անոնց գործակցութիւնը:

Անդրյորդանանի ոստիկանութիւնը երբ ձերբակալած է զանոնք, անոնք նախ ուրացած են նոյն իսկ իրենց ան նունները: Բայց վերջը երեւան հանուած է ճշմարտութիւնը:

Ամմանի մէջ տիրող տարաձայնութեանց համաձայն, իբր թէ այս մահափորձը կազմակերպուած է ազգայնական լիտրներէն Ֆախրի պէյ Պարուտիի եւ Շիւքրի Գավաթլըի կողմէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ֆրանկֆուրտեան դաշնագրին ընդհանուր գիծերը

Մէկ քանի օրէ ի վեր Սուրիոյ Ֆրանսական Մարզպանը Պ. Փոնսօ Փարիզ կը գտնուի: Ֆրանսական Թերթ մը կը գրէ Թէ Պ. Փոնսոյի Փարիզ ներկայութիւնն այս միջոցիս, հատանաբար կապ ունի Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ յարաբերութեանց նոր սկզբունքներու վրայ կարգադրութեան խնդրին հետ:

Ֆրանսական Թերթը այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ·

— Չէ մոռցուած Թէ Ֆրանսա, հետեւելով Իրաքի հանդէպ Անգլիոյ օրինակին, քանի մը ամիս առաջ, Ժընեւի մէջ յայտարարեց Թէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի վրայ իր տանձնած հոգատարութիւնը կրնար փոխարինուիլ Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրով:

Այս յայտարարութիւնը յուզման մատնեց Թէ Սուրիացիները եւ Թէ Ֆրանսացիները: Առաջիններն՝ անոր համար որ պէտք է ուսումնասիրէին այս դաշնագրին բովանդակութիւնը, կարեւոր դրուագ մը իրենց քաղաքական կեանքին մէջ: Ֆրանսացիները՝ որովհետեւ խոչոր չահեր ունին Սուրիոյ մէջ՝ բարոյական Թէ նիւթական:

Թէ ո՞Օրէն — Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը — վերջ դրաւ այս յուզման ճշդելով Թէ բնաւ Ֆրանսայի կողմէ Սուրիան լքելու հարց չէ որ կը ծագի, այլ հարցը պարզապէս կը դառնայ Սուրիոյ բարեչըզջական պէտքը գոհացնելու չուրջ, անոր տալով ուրիչ վարչաձեւ մը քան հոգատարութիւնը, նոր վարչաձեւ մը, որ ապահովէր Ֆրանսայի չահերը եւ միանգամայն համապատասխանէր հոգատարութեան ներքեւ գտնուող չրջաններու բազմանքներուն:

Ամիսներ ապին, չնայած Թափուածյ այս համաձայնութեան համար նոր հիմեր փնտռելու:

Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը տակաւին չէ հրատարակուած, բայց կը կարծենք Թէ կը նախատեսէ հետեւեալ տրամադրութիւնները՝

1) Ապահովել Ազգերու Դաշնակցութեան մաս կազմող պետութեանց շահերը:

2) Յարգել փոխադարձ ազատութիւնները (պաշտամունք, աւանդութիւններ եւայլն):

3) Յարգել, յանուն Սուրիոյ, Ֆրանսայի կողմէ ուրիշ պետութեանց հետ նախապէս կնքուած դաշնագրերն ու պայմանագրութիւնները, ինչպէս նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ պայմանադրուած միջազգային համաձայնութիւնները:

4) Բոլոր մարզերուն մէջ՝ մասնագէտներու աշխատակցութիւնը ապահովելու համար, դիմել Ֆրանսայի:

5) Ստար պետութեանց մօտ սուրիական ներկայացուցչութեան մէկ մասը պիտի մնայ ֆրանսական հիւպատոսներու եւ դեսպաններու ձեռքը:

6) Սուրիա պէտք է Ֆրանսայի վճարէ հոգատարութեան կիրարկման ծախքերը (գրաւման բանակի եւ խաղաքային պաշտօնէութեան ծախքեր, եւայլն):

7) Սուրիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ:

Հաւանական կը նկատուի որ դաշնագրին բնագիրը մօտ ատենէն ներկայացուի չահագրգռուած կողմերուն:

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Հանգանայնութեան փորձ

Ցայտնի է Թէ պինամթափութեան ժողովը ամիսներու ապարդիւն աչխատանքներէ յետոյ՝ կը սպառնար վերջ դնել՝ առանց չօչափելի արդիւնքի:

Ցոյս կայ սակայն որ պետութիւնները համաձայնութեան մը կարենան գալ որոշ կէտերու չուրջ:

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ այս միջոցին բուռն ջանքեր կը թափէ ժընեւի մէ Ջ՝ փոխադարձ զիջումներով՝ համաձայնութիւն մը գտնելու համար պետութեանց միջեւ:

Հեռագիրը կը հաղորդէ Թէ, արդէն, չորս մեծ պետութեանց միջեւ, կարելի եղած է համաձայնութիւն գոյացնել հետեւեալ չորս կէտերուն վրայ.— 1· Օդանաւային ամրակոծում, 2· Զինուորական ուժերու նուազում, 3· Կրճատում եւլումուքերու, 4· Նաւային սահմանափակում:

Կը մնայ հինգերորդ կէտ մը, որուն չուրջ կարելի պիտի ըլլայ նաեւ համաձայնութիւն գոյացնել:

Ցորս պետութեանց միջեւ, վերջնական համաձայնութեան գոյացումէն յետոյ, պիտի լրացուի Պինէչի տեղեկագիրը, որ պիտի բաչխուի պատուիրակութեանց:

Համաձայնութեան կէտերու մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին:

1) Եւրոպայի եւ գաղթավայրերու ռազմանաւակատներէն ասդին կամ անդին, ջնջում օդային ռմբակոծման: Միջազգային կանոնադրութիւն խաղաքային օդանաւերու մասին:

Ֆրանսա այս կէտին մէջ զիջում ըրած է: Հրաժարելով ռազմանաւակատները օդանաւով ռմբակոծելու իր պահանջէն, խաղաքային օդանաւերու վրայ հսկողութեան իրաւունք կ'ապահովէ այն պետութեանց կողմէ՝ որոնք նախապէս դէմ էին:

2) Պետութեանց միջեւ բանակցութիւններ պիտի կատարուին, զինաթափութեան ժողովին երկրորդ շրջանին պատրաստելու համար զինուորական ուժերու իրական նուազումը, նկատի առնելով իւրաքանչիւր երկրի աչխարհագրական դիրքը եւ մասնաւոր պայմանները:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Քաղաքակիրթ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ՎԱՅՐԱԳՈՒԹԻՒՆԸ

—:-:—

Գալատահայ թերթերուն մէջ կը կարդանք.—

Գըզգուլէսիի առջեւ, երկու լայրշ նաւավարներու յարձակումներուն դէմ իր պատիւը փրկելու համար Հայուհի մը մահը աչքը առնելով ինքզինքը ծով նետած է:

Խնդրոյ առարկայ հայուհին Օր· Աղաւնի, էրէնգիւղ կը քնակի: Այդ օրը Պոլիս իջնելու համար Գատըգիւղի նաւամատոյցը շոգենաւի կը սպասէր, երբ բարափին մօտեցաւ շոգեմակոյկ մը, որուն վարիչը կը պոռար, 10 դրուշով Պոլիս կը տանինք...

Օր· Աղաւնի հազիւ շոգեմակոյկին մէջ ոտք նետած էր, երբ շոգեմակոյկը նամբայ կ'ելլէ առանց ուրիշ յաճախորդ առնելու: Թեղն հայուհին կը սկսի վախնալ բայց չուզեր իր վախը արտայայտել ու կը բաւականանայ ըսելով·

— Ներողութիւն, ծրար մը մատցայ, եթէ կարելի չէ ետ դառնալ, գոնի Հայտար փաչայի մօտեցէք, ետ դառնալ կ'ուզեմ:

Այս խնդրանքին պատասխանող չըլլար սակայն: Գըզգուլէսիի առջեւ, շոգեմակոյկին երկու աշխատաւորները, Սիւէյման եւ Պայրամ կը յարձակին աղջկան վրայ, որ յուսահատական դիմադրութիւն մը կը փորձէ: Այդ առթիւ Օր· Աղաւնիի հագուստներն ու ներքնազգեստները կը պատռին: Տեսնելով որ ազատելու ուրիշ միջոց չկայ, պատուախնդիր հայուհին անակնկալ շարժումով մը ինքզինքը կ'ազատէ երկու չարագործներուն ձեռքէն եւ ծով կը նետուի: Բնթերախտաբար այդ միջոցին անկէ անցնող նաւակ մը կը տեսնէ եւ կ'ազատէ խեղճ աղջիկը, որ ուշակորոյս վիճակի մէջ Հայտար փաչայի հիւանդանոցը կը փոխադրուի:

ՄԱՐԶՊԱՆ ՓՐՈՒՍԻՈՅ ՎՐԱՑ

Ալթունայի արիւնահեղ միջադէպերը աչակողմեան կուսակցութենց նոր պատրուակ մը տուին պահանջելու որ Փրուսիոյ վրայ մարզպան մը նչանակուի կեդրոնի կառավարութեան կողմէ:

Պերլինի կառավարական շրջանակներէն բխած տեղեկութենց համաձայն, գերման վարչապետը փոն Փափէն խորհրդակցութեան հրաւիրած է փրուսիական երկու նախարարներ, ուսումնասիրելու համար մարզպանութեան հաստատման հարցը:

Փրուսիական կառավարութիւնը որ իր հետ ունի հանրապետական բոլոր կուսակցութիւնները, բանիցս յայտնած է թէ այդ միջոցը հակասահմանադրական է եւ կը թուէր թէ ցարդ, կեդրոնի կառավարութիւնը ընդունած էր առարկութիւնը:

Սակայն, աչակողմեան կուսակցութենց կողմէ կատարուած ճնշումներուն հետեւանքով, կեդրոնի կառավարութիւնը, այժմ տրամադիր ըլլալ կը թուի Փրուսիոյ վրայ իր հսկողութիւնը զօրացնելու իր կողմէ նչանակուած մարզպանի մը միջոցաւ:

Փրուսիական խորհրդարանի նախագահը Քէոլ որ հիթլերեան է, փոն Փափէնի ուղղուած նամակով մը կը յայտնէ թէ կառավարութիւն կազմելու իր բոլոր ջանիները ձախողած են, շնորհիւ փրուսիական սահմանադրութենց, որ վարչապետին ընտրութիւնը կը պարտադրէ խորհրդարանական մեծամասնութեամբ:

Քէոլ յայտնելէ յետոյ թէ հիթլերեան կուսակցութիւնը միշտ պատրաստ է ստանձնելու փրուսիական կառավարութեան կազմութեան հոգը, կ'առաջարկէ որ կեդրոնի կառավարութիւնը մարզպան մը նչանակէ Փրուսիոյ վրայ:

Իսկ Փրուսիոյ պետական խորհուրդը որոշից պահանջել կեդրոնի կառավարութենէն որ արգիլէ համազգեստ կրել՝ բաղաքական կուսակցութենց անդամներուն եւ խիստ միջոցներու դիմէ անոնց հանդէպ որ կ'անսաստեն:

ՀԱՅԵՐԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ)

ՆՕՏԱՍ

1845 Գիմարտեսի Հրատարակեալ գրքոյկ մը Լեռնցոց Հայերուն վրայ, որ իր կեանքին մեջ մեծ մասը կը հանդիսանայ Հայոց Հին Հիւսիսային Հեռաւոր Հայրենեաց վրայ, Հաւատոց և Հնութեանց վրայ, Հնութեանց վրայ, Հնութեանց վրայ,

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

(Վ. Ի. Լենինի 100-ամյակին)

Վ. Ի. Ս.

×

Ես, նաև, տեսա Լենինին միայն մեկ անգամ, տասը տարի առաջ, Մոսկվայում, Կարմիր հրապարակում, Մավզոլեյի մոտ, երբ նրա մարմինը դեռ չէր դրված դամբարանի մեջ։ Ես տեսա նրան ոչ թե ելույթ ունենալիս, այլ պարզապես քայլելիս, ինչպես հազարավոր ուրիշներ։ Ես տեսա նրան ոչ թե ինչ-որ հատուկ պայմանների մեջ, այլ ինչպես ամեն օր տեսնում ենք մեր ընկերներին։ Ես տեսա նրան ոչ թե ինչ-որ հատուկ տեսանկյունից, այլ ինչպես ամեն օր տեսնում ենք մեր ընկերներին։ Ես տեսա նրան ոչ թե ինչ-որ հատուկ լուսավորության տակ, այլ ինչպես ամեն օր տեսնում ենք մեր ընկերներին։ Ես տեսա նրան ոչ թե ինչ-որ հատուկ ֆոնի վրա

3) Ընդունուած է պատերազմական ելեւմուտքերու կրճատումը: Այս հարցով զբաղող յանձնախումբը իր աշխատանքները պիտի շարունակէ մինչեւ օգոստոս 5, մէկ ամիս դադարէ յետոյ՝ կրկին շարունակելու համար:

4) Գալով ճաւային սպառազինութեանց, ընդունուած եղանակը կը հեռացնէ հինգ պետութեանց միջեւ ճաւային խորհրդաժողովի մը գումարման հաւանականութիւնը, որուն դէմ էր Ֆրքանսա:

Ծովային պետութեանց կողմէ ներկայացուած առաջարկները պիտի հաւաքէ եւ անոնց միջեւ կապակցութիւն պիտի հաստատէ պինաթափութեան ժողովի դիւանը:

Գերմանիա Հիթլերեան վտանգին տակ

Անգլիական «Տէյլի Հէրալտ» թերթին Ամթէրտամի թղթակիցը կը գրէ թէ համաձայն հիթլերեան կարեւոր անճնաւորութեան մը իր քաղած տեղեկութեանց, Հիթլեր մտադրած է իշխանութիւնը ձեռք անցընել, ինչ ալ ըլլան յուլիս 31ի ընտրութեանց արդիւնքը:

— Եթէ, ըսած է, այս հիթլերեանը ծայրայեղ աջակողմեանները, մասնաւորաբար Հիթլերի եւ Հուկենպէրկի կուսակցութիւնները մեծամասնութիւն ապահովեն խորհրդարանին մէջ, կառավարութիւնը պիտի կազմուի Գերմանիոյ նախկին գահաժառանգ իշխանին վարչապետութեամբ: Հիթլեր չպիտի մասնակցի դահլիճին, այլ պիտի շարունակէ մնալ կուսակցութեան գլուխը: Անմիջապէս պիտի ջնջեն հանրապետական սահմանադրութիւնը:

Միւս կողմէ, եթէ այս կուսակցութիւնները չապահովեն խորհրդարանական մեծամասնութիւն, Հիթլեր կառավարութեան յանձնուած վերջնագրով մը՝ պիտի ազդարարէ որ իշխանութիւնը յանձնէ հիթլերեաններուն եւ պատերազմական նախարարութեան: Հիթլերեանները համոզուած են թէ փոն Փափէն չպիտի ընդդիմանայ այս պահանջին:

Թղթակիցը կը հաւատայ նաեւ թէ հիթլերեան այս վերջնագրին բոլոր մանրամասնութիւնները ճշդուած եւ մշակուած են համաձայն գերման պատերազմական նախարարին ծրագրին:

— Հիթլեր, կ'աւելցնէ, ինքզինքը բաւական ուժեղ կը զգայ իր կամքը պարտադրելու համար կառավարութեան, այն պարագային որ փորձէ ընդդիմանալ: 380,000նոց բանակի մը գլուխն անցած, ի հարկին պիտի դիմէ **բռնութեան:**

Արդէն, Հիթլեր, իր մարդոց յանձնած է յայտարարութիւնը որ պիտի հրատարակուի յուլիս 31ի գիշերը: Տեղական կազմերու դեկավարները հրաման ստացած են գրաւելու հանրային շէնքերը, անթելի կայաններ, օդանաւային կայաններ եւ կայարանները: Յատուկ խումբեր նշանակուած են ձերբակալելու համար բոլոր ընկերվարական **պետերը:**

Իսկ Պերլինի քաղաքական շրջանակները այս լուրին հաւատք չընծայել կը ձեւացնեն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Անիէս, Օր. Թ.— 140։
Նիս, Խ. Պ.— 140։
Անիէս, Ն. Ս.— 140։
Մոն Ֆէրան, Ադ.— 70։ Մկսանք գրկել։
Լիոն, Ն. Մ.— 70։
Լիոն, Վ. Ե.— 50։
Փրակա, Ս. Է.— 148.15։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բանթիէն (Յունաստան) Մարտիրոս Աւետիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը, Գարակէօզեան ամերիկեան Զաւէն Աւետիսեան, որ երկու տարի առաջ Բոլոնպ կը գտնուէր: Տեղեկացնել՝ երիտ. Մ'իութեան։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ

Ծանօթ է Իսի-լէ-Մուլինօի կայարանին մօտ պօնթըրիի խանութը, ուր կը գտնուած ապրանքներով կամ առանձին, իրաւունք կայ որևէ առեւտրական գործի: Միասին կը տրուի նաեւ գեղեցիկ յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց, եւալին: Մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն յետոյ Պ. Գաբրիէլ Գարաեանի, 75 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux, Seine.

Վաճառ է Noisy-le-Sec-ի մէջ, կայարանէն եւ հանրակառքի կայանէն 7 վայրկեան հեռու փափիյեօն մը երկու սենեակ, խոհանոց, մառան և bain-douche, կազ, ջուր, էլեկտրականութիւն: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ 163 Denfert Rochereau, Noisy-le-Sec, Seine.

Բացուած է
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ,
ՄԵՂՄԱՒԱՆԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՒՐԱՒԱՆԱԿ։
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ։ Կանոնաւոր յանձնում։
63bis Ave. Carnot. CACHAN (Seine).

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8ին, Ակումբին մէջ։

Կարեւոր օրակարգ։

ԱՆԻԷՒ-Պուա Բոլոնպի կոմիտէին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եուպոյն, Փոթթրիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

Դաշտանականէս Շաւիղի անհատին մէջ

Խոհասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արդութեան խումբերուն կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան կոմիտէի
Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն
Կը նուագէ Շավիւիլ Ե. Ե. Միութեան նուագախումբը
Ժամը 4ին այցելութիւն Շավիւիլ գերեզմանատունը Արդութեան ժամերու Շիրիմին։
Կը հրաւիրուին քոլը կոմիտէները եւ ընկերները։

Դաշտանականէս

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈԲԻ ԵՒ ՍԱԼՈՆՋ-ԶՈՐՅԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Մարսոյ-Զորի Հայրենակցական Միութեան
Այս կիրակի ժամը 2էն մինչեւ իրիկուն, Մէնթ Անտրէի պարտէզին մէջ
Կը նախագահէ՝ Պ. ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԶԳԻՆ եւ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ
Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Յ. Ուգունեան, Գ. Պօղոսեան, Ղազարեան, Ֆէսճեան, եւ ուրիշներ: Պ. Խ. Դաւիթեան (երգ):
Մուտքը ազատ է

Ընտանեկան պտոյտ

կազմակերպուած Սիփան երկսեռ երգչախումբի կողմէ, իր անդամ անդամուհիներու եւ համակիրներու համար։ Այս կիրակի Քլամարի անտառը, Fontaine Ste. Marie. Ճաշը միասին բերել։ Շարժանկար պիտի առնուի։

Ժամադրավայր կիրակի առաւօտ 8.30էն 9, Gare Pont Mirabeau, Métro Javel, իջնել Meudon-Val-Fleurie. Fontaine Ste. Marie։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Խոհասորայ Արշաւանքի տարեդարձի առթիւ։ Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Շամօնի վարուժան Ենթակոմիտէի կողմէ։ Այս կիրակի, հանրածանօթ Վարիզէլի դաշտին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. Վ. ՉՈՒԼԼԻՐԵԱՆ։
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Դաշտանականէս Խոհասորի Արշաւանքի տօրէն

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լիոնի Մարզպետ խումբին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Լիոնի Կոմիտէին։

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 7.30էն մինչեւ իրիկուն, Քրէփիօ-լա Բաթ, գեղածիծաղ կղզիին մէջ։

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով։

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

Գիները խիստ ժողովրդական

ՎԱՐԶՈՒ Է *Ֆօսթուրկ Սէն Մարթէն, Մէթրօ Լուի Պլանի ճիշդ դիմացը, լաւաւոր արհեստանոց մը՝ յարմար ամէն տեսակ գործի, կազ, էլեկտրականութիւն։ Դիմել դերձակ Պ. Ստեփան Շիրինեանի, 233 Fbg. St. Martin, Métro Louis Blanc.*

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

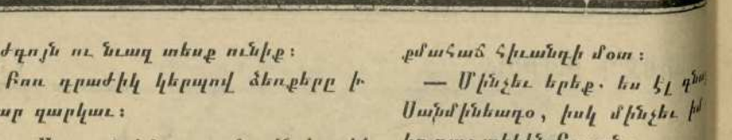
Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համոզին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՇՔԱՓԻԼԵԱՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՐՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ Ի
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո չունի։
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, պատուները ժամադրու թեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE
23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel
Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ։
Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Մետաքսեղէն եւ բաճկոններ
Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle
ՄԱՐՇԻՒ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON
Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

RÉALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կրնար անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ Պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք բեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։

Նշանեան 20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Տընի)

***Etude de Me BERNARD WAHÉ* (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-
Կը սանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոխարկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հիւտուարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութիւններ եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (54)

Բ Ո Ր

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— *Սպասեցէք մի վայրկեան.* — ասաց Զիտտա:

Մարտինի ետ դարձաւ ու դէմը գրնաց. կինը թեթեւացրեց քայլերը ու մօտ եկաւ դանդաղ, նրա մի ձեռքը քաւում էր չարունակ ցանկապատին: Փողոցի անկիւնից լապտերը լուսաւորում էր եւ այդ լոյսի մէջ կանդ առաւ կինը գլուխը կախ՝ մի բանից կարծես ամաչած ու ընկճուած:

— *Ի՞նչ դրութեան մէջ է:* — Հարցրեց առանց Մարտինիին նայելու:

— *Առաւօտը չատ աւելի լաւ էր: Ամբողջ օրը քնեց ու հիմա այնպէս ուժասպառ չէ: կարծես արդէն անց է կենում:*

Կինը դեռ միշտ աչքերը չէր բարձրացնում:

— *Իսկ չա՞տ էր վատ:*

— *Ինչքան որ կարող էք երեւակայել:*

— *Այդպէս էլ կարծում էի: Երբ չի թողնում որ մօտը գնամ, նշանակում է լաւ չէ:*

— *Ցաւա՞ծ է կրկնում նրա այդ հիւանդութիւնը:*

— *Այնպէս, անկարդ է: Անցած ամառ Զուիցերիայում բոլորովին առողջ էր. բայց սարսափելի էր նախորդ ձմեռը, երբ Վիեննա էինք: Ամբողջ օրերով չէր թողնում մօտը գրնամ: Իմ ներկայութիւնս տանել չէր կարող, երբ հիւանդ էր:*

Մի վայրկեան բարձրացրեց աչքերը խօսակցի դէմքին, յետոյ նորից ցած ձգեց ու չարունակեց.

— *Նա ինձ միշտ մի որ եւ է տեղ է ուղարկում, պարահանդէս, նուագահանդէս, կամ մի այլ պատրուակով, հէնց որ զգում է հիւանդութեան մօտենալը: Ցաճախ էլ մտնում է սենեակ ու կզգում: Ես երբեմն վերապատնում էի զգուշ ու նստում դռան եռեւը. միայն կատաղում էր, եթէ իմանում էր վերջը: Նա չանը ներս կը թողնի, բայց ոչ ինձ, չանը ինձանից աւելի է սիրում:*

Մի վիրաւորուած ու դժգոհ չէիր կար նրա ձայնի մէջ:

— *Ցոյս ունիմ, որ այժմ կը լաւանայ.* — ասաց Մարտինի քաղցր թօնով: — *Բժիշկ Բիքարդօն լրջօրէն ըղբաղուելու է նրա հիւանդութեամբ. կարելի է որ յաջողի ու բոլորովին ապաքինի: Ամենայն դէպս միշտ կարելի է մեղմել չարչարանքը, երբ ցաւը սկսում է: Ուրիշ անգամ ուղղակի նրբան կանչել աւէք: Շատ աւելի քիչ կը տանջուէր, եթէ մենք առաջուց պատնայինք: Գիշեր բարի:*

Ու ձեռքը մեկնեց. բայց կինը խոկոյն ետ քաշեց իրը:

— *Ձեր ինչի՞ն է պէտք նրա սիրուհու ձեռքը:*

— *Ինչպէս որ կը կամենաք.* — պատասխանեց տղան չփոթուած:

Կինը ոտը խփեց գետին.

— *Ես ատո՛ւմ եմ ձեզ,* — պոռաց նա, չնկատած ամուսնի պէս կայծկլտող աչքերը նրան յառած: — *Ես ատում եմ ձեզ բոլորիդ: Դուք գալիս էք, խօսում էք հետը քաղաքականութիւնից, եւ նա թոյլ է տալիս որ գիշերը մօտը հսկէք, գեղերը տաք, իսկ ես դռնից նայել անգամ չեմ համարձակւում: Նա ձեր ի՞նչն է: Ի՞նչ իրաւունքով էք գալիս խլում ինձնից: Ես ձեզ ատում եմ, ատում:*

Բարձր հեծկլտալով, եւս վազեց պատկի եւ ուժով խփեց դուռը:

«Տէր Աստուած, — չընդհատեց էր Մարտինին ինքնիրեն՝ իջնելով ծառուղին ի վար: — Այդ կինը իսկապէս որ սիրում է նրան: Զարմանալի բան»:

VIII

Բոռի ապաքինումը չատ արագ էր գնում: Ցաջորդ չարաթը Բիքարդօն դուռ նրան նստած գիւանին թրքական վերնազգեստով, Մարտինիի ու Գալլիի հետ խօսակցելիս, նոյն իսկ պատկի մասին էր խօսում արդէն: Բայց Բիքարդօ ծիծաղեց նրա այդ դիտաւորութեան վրայ ու հարցրեց կատակով, չէր ցանկար արդեօք իրրեւ առաջին քայլ գնալ Ֆիեզօլէ:

— *Կամ, գուցէ, կը գնաք այցելելու Գրասինիին.* — *կցեց հիւանդին հեզնելու համար:* — *Վատահ եմ, տիկին Գրասինի չափազանց ուրախ կը լինի, մանաւանդ հիմա, որ այդպէս ժժգոյն ու նուազ տեսք ունիք:*

Բոռ դրաժիկ կերպով ձեռքերը իրար զարկաւ:

— *Աստուած իմ, դրա մասին ես չէի էլ մտածել: Տիկինը ինձ խոտալոյի նահատակի տեղ է դնելու եւ խօսելու է հայրենասիրութեան մասին: Ես էլ դերիս յարմարուելու համար պէտք է պատմեմ նրան, թէ ինձ բանտում կրծոր կոտր արին ու վերջն էլ նորից կպցրին իրար թէեւ բաւական վատ: Նա էլ անպատճառ մանրամասնօրէն պիտի ուզի իմանալ, թէ ես ի՞նչ էի զգում այդ միջոցին: Ի՞նչ, Բիքարդօ, կարծում չի՞ հաւատայ. գրազ կը դամ, նրան կարելի է ամէն բան հաւատացնել: Համաձա՞յն էք. թէ ես տարուեմ, ձեզ հնդկական մի դանակ տամ. իսկ դուք էլ ինձ ձեր աչխատանոցից սպիրտի մէջ դրած մի օձիտէր:*

— *Շնորհակալ եմ, մահացու գործիքները ես չեմ սիրում:*

— *Սօլիէէրն էլ մահացնում է, միայն թէ այնքան զեղեցիկ չէ:*

— *Ամենայն դէպս, բարեկամ, ես դանակի պէտք չունիմ, բայց պէտք ունիմ օձիտէրի: Դէ, չատպում եմ: Մարտինի, մինչեւ երբ էք մնում այս քաղաքում:*

— *Մինչեւ երեք. ես էլ գնամ Սանմինեատօ, իսկ մինչեւ իմ կը գայ տիկին Բօլլան:*

— *Տիկին Բօլլա՞ն:* — *Հարցրեց որ վրդովուած:* — *Ո՛չ, Մարտին, կարելի չէ: Ես չեմ կարող թոյլ տալ որ կանայք զբաղուեն ինձանով հիւանդութեամբս: Եւ ես նրան տեղ եմ ընդունելու: Չո, չի նատի այստեղ:*

— *Ո՞ր ժամանակից էք այդ տականան դարձել.* — *Հարցրեց Բիքարդօ ժպտուն:* — *Տիկին Բօլլան լաւ, մեզ բոլորիս էլ խնամում պէտք է լինում: Նա հիւանդապահութիւն էր անում, երբ դեռ կաղ ջղագեաստով էր ման գալիս, ու մտում է դիմութեան բոլորից էլ ինչպէս կը գայ ձեր սենեակը մասին այնպէս էք խօսում տիկին Գրասինին լինի: Ներող հանդներ տալու էլ պէտք չկայ. արդէն երկուս ու կէսն է նամ:*

— *Իսկ այժմ, Բիքարդօ, ես ցէք ձեր դերը մինչեւ տիկին մի բաժակ ձեռքին:*

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յունաստան եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
22
ՅՈՒԼԻՍ
1932
22 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1937 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԻՐԱՏԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ժբռնեւի անցքերը պատճառ դարձան որ հայ մամուլն արտայայտուի արտաքին քաղաքականութեան մասին, ի հարկէ այն չափով, որչափով որ ան կապ ունէր Հայկական Հարցին հետ:

Այս պարագան թող առիթ մը դառնայ վերագնահատութեան ենթարկելու հայ ժողովուրդի արտաքին քաղաքականութիւնը, աւելի չիտակ՝ անոր դիւանագիտական գործելակերպը:

Եթէ պետութիւն ունենայինք, մեր խօսքը պիտի ուղղէինք Հայոց արտաքին գործերու նախարարութեան: Բայց, այսօր, հայ ժողովուրդի արտաքին քաղաքականութիւնը կը վարեն բոլորն անխտիր,—ժողովուրդն իր մտայնութեամբ, թերթերն իրենց քաղաքական թելադրանքներով, քաղաքական եւ հանրային մարմինները իրենց յարմար դատած միջոցներով:

Ուրեմն, մեր խօսքը կ'ուղղենք բոլորին, հանրային կարծիքին, որովհետեւ մեր դիւանագիտութիւնը տակաւին հանրային կարծիքի շրջանը չէ բոլորած եւ մտած զազանի դիւանատունը մը:

Ապրի, ի՜նչ դիրք ունին հայ ժողովուրդը եւ անոր ղեկավար տարրերը հանդէպ արտաքին քաղաքականութեան, աւելի յստակ, ի՞նչպէս պէտք է հետապնդել Հայկական Դատը դիւանագիտական աշխարհին մէջ:

Հայ հաւաքականութեան քաղաքական հոգեբանութիւնը երկու ծայրայեղ նկարագրով կը ներկայանայ մեզ:

Երբեմն անհաչիւ ոգեւորութիւն եւ կատարեալ հաւատք՝ մեծ պետութիւններու խոստումներուն եւ օտար միջամտութիւններուն վրայ: Ու այդ ուղղութեամբ՝ բազմապիսի աշխատանքներ, ուժի սպառում, եւ յուսալքում:

Երբեմն ալ նողկանք եւրոպական քաղաքականութեան հանդէպ, հաւատարմութիւն յուսալքում, դիւանագիտութեան անտեսում, որպէս խարդախ ու անօգուտ միջոցի մը:

Մէկ ծայրէն՝ միւսը: Երազապաշտ քաղաքականութիւն մը ե'ւ առաջինը ե'ւ վերջինը:

Ծայրայեղ հաւատքի եւ ծայրայեղ անհաւատութեան չըջանին քննադատ միտքը զոյութիւն ունեցած է ժողովուրդին մէջ, բայց միշտ փոքրամասնութեան սեփականութիւն:

Առաջ կը հաւատային եւրոպական կառավարութիւններու, նոյն իսկ հասարակ անհատներու խոստումին:

Հիմա չենք հաւատար: Լաւ կ'ընենք:

Առաջ կը կարծէին թէ փոքրիկ ցոյցով մը եւրոպան կարող ենք ցնցել: Ե՛ւ երբեմն ալ կը ցնցէին: Բայց առանց արդիւնքի:

Հիմա այդպիսի միջոցներուն չենք հաւատար. կը կարծենք թէ անոնց ժամանակն անցած է: Լաւ կ'ընենք:

Շատ բան կարող ենք գտնել որ վատ կ'ընէինք: Ու հիմա կրնանք մտածել թէ անոնցմէ զգուշանալը՝ լաւն ընելու նախապատրաստութիւնն է:

Լօզանէն ասդին, հայկական քաղաքական հոգեբանութիւնը բեկուած է: Ինչպէս առաջ կը հաւատար օտար քաղաքականութեան եւ կը սպասէր անմիջական յաջողութիւններու, նոյն թափով եւ նոյն կիրքով այս անցած տասնամեակին հայ ժողովուրդը երես դարձուցած է դիւանագիտական եւ քաղաքական ճակատներէն: Հայ ժողովուրդի տրամաբանութիւնը զօրացած է բազմաթիւ կարկառուն փաստերով:

Եւրոպացին խարեբայ է: Եւրոպական դիւանագիտութիւնը պոռնիկ է: Պետութիւններն իրենց շահերը միայն կը հետապնդեն: Դիւանագիտութիւնն առանց ուժի, նախապատմանուած ձախողանք մըն է:

Ու խօսքը երբ կ'ըլլայ Հայկական Դատին մասին, յուսալքուած մտայնութիւնը իր պատրաստի պատասխանը կուտայ, մէկ կողմ կը քաշուի, օձիքն ազատած: — Հայկական Դա՞տը: Դիւանագիտութիւնը տեսանք: Դիւանագիտութենէն յոյս չկայ: Գո՛րծ, գործ: Ո՛ւժ...

Եւ որովհետեւ գործը եւ ուժը չօչափելի կերպով դոյութիւն չունին, կամ բոլորի սեփականութիւնը չեն, քաղաքական աշխատանքներէն ալ ձեռնթափ կ'ըլլան եւ անհաւատութեամբ կը դիմաւորեն դիւանագիտական որ եւ է ձեռնարկ:

Ուժի եւ գործի խնդիրը մէկ կողմ թողունք: Ամէնուն համար ալ ըմբռնելի է թէ՝ եթէ մեծ ուժեր ունենայինք, եթէ Տիգրան Մեծի բանակները ողջ կենային, աուրը կը լուծէր կարեւոր խնդիրները եւ դիւանագիտութիւնը կը վաւերացնէր կատարուած իրողութիւնները: Այս «եթէ»ները մէկ կողմ թողունք:

Տեսնենք այն, ինչ որ կայ: Ըմբռնենք այն, ինչ որ իրականն է հաստատենք իրողութիւնները, որոնք զոյութիւն ունին մեր մէջ եւ որոնք զոյութիւն ունին օտարներուն քով: Մենք աշխարհի քաղաքական բարքերը չենք կրնար փոխել, մենք հրաշքով վիշապատղուն բանակներ պատերազմի դաշտը չենք կրնար իջեցնել:

Հետեւաբա՞ր: Պիտի գործենք մեր ունեցած ուժերով: Քաղաքականութիւնը պիտի վարենք մեր բոլոր հնարաւորութիւններով: Դիւանագիտական հետապնդումները պիտի ընենք անընդհատ, ամէն օր, ու ամէն տարի: Քաղաքականութեան մէջ բարեկամ եւ թշնամի չպիտի փնտռենք: Լաւն ու վատը չպիտի կշռենք, հաւատքն ու անհաւատութիւնը պիտի մոռնանք:

ԵՒ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆՔ ԻՐԱՏԵՍ:

Ու պիտի ըլլանք աննկուն: Յարատեւ կամք. յարատեւ պայքար, ամուր ու դիմացկուն ջիղերով:

Դիւանագիտական եւ քաղաքական ճակատին վրայ ընդարձակ աշխատանք կայ հայ ժողովուրդին համար: Ինչպէս փակած ենք անցեալի դիւանագիտական աշխատանքները, փակենք նաեւ Լօզանէն յետոյ եղած յուսալքումը:

Ոչ խանդավառութիւն եւ ոչ ալ յուսալքում: Քաղաքական պայքար, նոր գործելակերպով, մեր օրերու իրականութեան համապատասխան:

Կ. Ս.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՒՎԱՅՈՅՋ ՎԻՃԱԿԸ

Պաշարման վիճակ Պերլինի մէջ

Ֆոն Փափէն մարզպան Փրուսիոյ

Ամբողջ Գերմանիա խռովայոյզ պահեր կ'անցընէ այս միջոցիս, կեդրոնի կառավարութեան խիստ կարգադրութիւններուն հետեւանքով:

Պաշարման վիճակ յայտարարուած է Պերլինի մէջ, Փրուսիոյ կառավարութիւնը բռնութեան տակ հրաժարած է եւ Ֆոն Փափէն դեման վարչապետ նշանակուած է Մարզպան Փրուսիոյ:

Կեդրոնի կառավարութիւնը հանրապետութեան նախագահին մարաջախտ Հինտէնպուրկի հետեւութեամբ՝ հրաժարեցուց փրուսիական կառավարութիւնը որ կը բաղկանար հանրապետականներէ եւ ընկերվարականներէ:

Այս նոր կարգադրութիւններով՝ սահմանադրութեան եօթը կարեւոր յօդուածները կ'անտեսուին: Ֆոն Փափէնի Փրուսիոյ մարզպան նշանակումէն զատ, կառավարութիւնը իրենց պաշտօնէն հրաժարեցուց եւ ձերբակալել տուաւ Պերլինի ընդհանուր ոստիկանապետը որ ընկերվարական մըն է, փոխ-նահանգապետը եւ ոստիկան զինուորներու ընդհ. հրամանատարը, որոնք իրենց պաշտօնատեղիներէն հեռացան՝ դոչելով՝ «Կեցցէ՛ հանրապետութիւնը»:

Ֆոն Փափէնի հետ տեսակցութեան մը ընթացքին, Փրուսիոյ ներքին նախարարը Սէվերինկ, երբ տեղեկացաւ մարզպան նշանակող եւ պաշարման վիճակ յայտարարող հրամանագրին բովանդակութեան, ըսաւ.

— Ձեմ ճանչնար այս հրամանագրին օրինականութիւնը եւ զայն կը նկատեմ անհաշտելի սահմանադրութեան ոգիին ու տառին հետ: Փրուսիոյ մէջ՝ կարգապահութիւնը աւելի չէ խանգարուած քան ուրիշ որ եւ է տեղ եւ փրուսիական կառավարութիւնը իր կարելին ըրած է յարգել տալու համար կարգապահութիւնը: Կը յայտարարեմ ուրեմն թէ միայն բռնի ուժին առջեւ տեղի պիտի տամ:

Վարչապետ Ֆոն Փափէն ուզեց համոզել Սէվերինկը թէ «հայրենիքի շահը» կը պահանջէ իրմէն որ ինքզինքը զսպէ եւ տեղի տայ առանց ազմուկի:

Իսկ Փրուսիոյ ներքին նախարարը հանգարտօրէն պատասխանեց.

— Կը կրկնեմ թէ միայն բռնութեան առջեւ տեղի պիտի տամ: Տիեզերական պատմութեան էջեր են որ կը գրուին այս պահուս եւ պիտի գիտնաք, Պ. վարչապե՛տ, թէ հանրապետական նախարար մը իր պաշտօնը չի լքեր դասալքութեամբ: Դասալիք մը չեմ եւ ցոյց պիտի տամ: Կը սխալիք, եթէ կը կարծէք թէ իմ ընթացքովս, անձնական նպատակներ կը հետապնդեմ կամ կ'ուզեմ երեւոյթը փրկել: Ինծի համար հարցը կը դառնայ հայրենասիրական պարտք մը կատարելու ե'ւ Փրուսիոյ ե'ւ Գերմանիոյ ծառայելուն մէջ:

Սէվերինկի այս կորովի յայտարարութեան վրայ, Ֆոն Փափէն չափազանց յուզուած, ուրիշ ճար չգտաւ եթէ ոչ կրկնել թէ Փրուսիոյ գոհլիճը հրաժարեցուցած է եւ թէ Օթթօ Պրաուն՝ Փրուսիոյ վարչապետն ու Սէվերինկ՝ ներքին նախարարը պէտք է անմիջապէս հեռանան իրենց նախարարութիւններէն:

Ճիշդ այդ պահուն, Փրուսիոյ վարչապետը Օթթօ Պրաուն որ չէր մասնակցեր տեսակցութեան, նամակով մը կը յայտնէր Ֆոն Փափէնի թէ ինքն ալ միայն բռնութեան առջեւ տեղի պիտի տայ:

Ասոր վրայ, Ֆոն Փափէն յայտնեց.

— Ինծի կը մնայ ուրեմն լրացուցիչ միջոցներու դիմել եւ պարտման վիճակ յայտարարել:

Ինչ որ կատարուեցաւ մէկ քանի ժամ յետոյ:

Գերմանական բազմաթիւ թերթեր գրած ըլլալով թէ կառավարութեան որդեգրած միջոցները հակասահմանադրական են, գերման վարչապետը գաղտնօրէն լուր ղրկած է անոնց որ, եթէ չզադրեցնեն իրենց հակակառավարական հրատարակութիւնները, պիտի ստիպուի գադրեցնել զանոնք:

Ընկերվարական ղեկավարները փութով Պերլին կանչուեցան, ուր անընդհատ ժողով կը գումարեն:

Զրոյց կը չրջի թէ ընդհանուր գործադուլ պիտի յայտարարուի. ինչ որ եթէ իրականանայ, կրնայ բուռն կռիւներու տեղի տալ, հրաւիրել բանակին միջամտութիւնը, ու նաեւ 400,000 հիթլերեականներու միջամտութիւնը:

Կ'երեւի, այս նախատեսութեամբ է որ ընկերվարականները՝ իրենց կազմակերպիչներուն ուղղուած կոչով մը՝ կը հրաւիրեն զանոնք մնալ հանդարտ եւ կարգապահ:

Մուսոլինիի նոր կարգադրութիւնները

Փոփոխութիւն կառավարութեան կազմի

Քանի մը օրէ ի վեր, զրոյց կը չրջէր թէ Մուսոլինի մտադրած է մէկ քանի փոփոխութիւններ մացնել կառավարութեան կազմին մէջ: Բայց, Իտալիոյ տիրակալին կարգադրութիւնը, պարզապէս կը նշանակէ ամբողջ կազմին փոփոխութիւնը:

Մուսոլինի փոխած է արտաքին, ներքին եւ զօրական նախարարները, նաեւ ուրիշ երկրորդական նախարարութիւններ: Ինքն իսկ առանձնած է արտաքին եւ անտեսական նախարարութիւնները, բան առաջնոյն, պահելով մէկտեղ ներքին նախարարութիւնը:

Արտաքին նախկին նախարարը Գրանտի, պիտի կոչուի Լոնտոնի դեսպան:

Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի, յառաջիկայ հոկտեմբերին, նոր փոխոխութեան մը պիտի ենթարկէ զօրվիճակին կազմը:

Պարսիկ շահը Թուրքիա պիտի այցելէ

Պոլսական թերթերը կը գրեն թէ Պարսից Շահը ի մօտոյ Թուրքիա պիտի այցելէ: Թէեւ յայտնի չէ թէ ե՞րբ պիտի գայ, բայց կ'ենթադրուի որ այս այցելութիւնը տեղի պիտի ունենայ մէկ քանի ամսուան մէջ: Շահը պիտի ընդունուի մեծ հանդիսութիւններով եւ ցոյցերով:

Իրավ Թուրքիայէն կը պահանջէ Պարզանի շէյխին յանձնուիլը

Պաղտատէն կը գրեն թէ՝ կ'ըսէ Թրքական «Մօն Փօսթա», Էնկիւրիէն հոն հասնող վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Էնկիւրիի մէջ Իրաքի դեսպանին եւ Թուրք կառավարութեան միջեւ բանակցութիւններ եւ տեսակցութիւններ տեղի կ'ունենան, Արեւմտեան Միջագետքի մէջ ապստամբական չարժում մը կատարող եւ կառավարական ուժերուն ճնշումին ու հետապնդումին արդիւնքով Թրքական սահմանները ապաստանող Պարզանի Շէյխը եւ իր արբանեակները Իրաքի կառավարութեան յանձնելու մասին:

Սակայն, այս խնդրին մասին Թուրքիոյ տեսակէտը պարագային չարմար նկատուած է: Իրաքի կառավարութեան պիտի յանձնուին միայն Պարզանի Շէյխին հետեւորդներէն անոնք որ սովորական յանցանքներու համար դատապարտուած են: Թուրք կառավարութիւնը խոհրնկ պիտի ղրկէ Պարզանի ապստամբ Շէյխ Ահմէտը որ առժամաբար հոն պիտի բնակի:

Միջագետքի կառավարութիւնը իր հրատարակած մէկ պաշտօնական զեկոյցով կ'ըսէ թէ երկրին հիւսիսային մասին մէջ ծագած ապստամբական չարժումը նուաճուած է եւ թէ այս գործողութեան հետեւանքով այդ չրջանին մէջ համախմբուած զինուորները պիտի արձակուին եւ տակէ վերջ, հիւսիսային Միջագետքի անդորրութիւնը ոստիկաններու միջոցաւ պիտի ապահովուի: Իրաքի կառավարութիւնը կարգ մը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որպէս զի տակէ վերջ ցեղերու պարագրկութիւնները չկրնան ապստամբել:

Ընդհարումներ Հիճազի մէջ

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԳՐԱԻԱԾ ԵՆ ԱԳԱՊԱՆ

Թրքական թերթերը կը գրեն թէ Իպնի Ռէֆատի հրամանատարութեան տակ գտնուող աշիրէթները Հիճազի եւ Նէճտի կառավարութեան դէմ ըմբոստացած են: Պաղեստինէն հասած տեղեկութեանց համաձայն Շէյխ Եասընէեսպիտի հրամանատարութեան տակ 300 ձիաւորներէ բաղկացած ապստամբական ուժ մը յարձակում գործած է թէեւ Զիահ վրայ, բայց Իպնրաուտի ուժերուն կողմէ զօրաւոր դիմադրութիւն մը գտած է: Ընդհարումը 6 ժամ տեւած է, ապստամբները 100է աւելի սպանեալ թողլով փախչելու պարտաւորուած են:

*** Եափայէն հասած վերջին լուրերու համաձայն անգլիական ուժերը գրաւած են Հիճազի պատկանող էլազապա նաւահանգիստը:

Զինաթափութեան ժողովը

Հաւանաբար Պենեշի ծրագրին շուրջ

Զինաթափութեան ժողովի ընդհանուր յանձնախումբը՝ մասնակցութեամբ 57 պետութեանց ներկայացուցիչներուն, նախորդ օր նիստ գումարեց: Կը նախագահէր Հէնտըրսըն: Ընդհանուր յանձնախումբը հաւանքով էր լսելու Պէնէշի զինաթափութեան նախագիծը: Պէնէշ իր տեղեկագրին մէջ կ'ամփոփէ բոլոր այն կէտերը՝ որոնց չուրջ վիճաբանութիւն կատարուած է եւ մանաւանդ այն կէտերը՝ որոնց մասին կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գոյացնել, ինչպէս ամէնէն վտանգաւոր նկատուած զէնքերու տահմանափակման առաջարկները, օդանաւերու ցամաքային եւ ծովային ծառը հրետանիի, քիմիական եւ միքրոպային պատերազմի մասին:

Պէնէշի տեղեկագրին երկրորդ մասը յատկացուած է կնքուելիք զինաթափութեան դաշինքին գործադրութիւնը ապահովելու եղանակին՝ մնայուն յանձնախումբի մը միջոցաւ:

Այս գլխաւոր կէտերուն մասին է որ պատուիրակները պիտի հրաւիրուին քննարկել այսօր:

Իր տեղեկագրին վերջին մասին մէջ, Պ. Պէնէշ կ'անդրադառնայ խորհրդաժողովին ապագայ աշխատանքներուն: Ժողովի յետաձգման ընթացքին, դիւանը պիտի աշխատի եւ կէտ առ կէտ պիտի ճշդէ բանաձեւի մէջ ընդունուած սկզբունքներու վերաբերեալ որոշումները:

Վերջաւորութեան, Պ. Պէնէշ կ'առաջարկէ չորս ամիս եւս երկարաձգել անցեալ տարի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին կողմէ քննարկուած զինադուլը որ կը վերջանայ նոյեմբերին:

Պէնէշի տեղեկագրին ընթերցումէն յետոյ, խորհրդային պատուիրակը փորձեց ընդունիլ տալ ժողովին որ պատուիրակութիւնները իրաւունք ունենան կրկին վիճաբանելու տեղեկագրի ամէն մէկ կէտին չուրջ. ինչ որ մերժուեցաւ նախագահին կորովի ընդդիմութեան շնորհիւ:

Սարեւ Պէնէշի նախագծին կարեւոր կէտերը՝ որոնց մասին համաձայնութիւն գոյացուցած են հինգ մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները:

Ընդունուած առաջին սկզբունքն է օրակական զինաթափու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՏԱՐ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի Ծերակոյտին մէջ, քնիկ գործաւորներու պաշտպանութեան հարցի վիճաբանութեան ընթացքին, Ծերակոյտի յատուկ յանձնախումբին տեղեկաբերը խօսեցաւ նաև մը, որմէ հաղուագծաբար կը ներկայացնենք կարեւոր մասերը·

— *Ջանացի գիտնալ թէ Ֆրանսայի մէջ, ներկայիս, ի՞նչ կարեւորութեամբ կը ներկայանայ անգործութիւնը եւ յետոյ աշխատեցայ հչդել մեր երկրին մէջ աշխատող օտար գործաւորներու թիւը: Առանց դիմելու բացարձակ ճշտահաւատարութեան, կարելի է հաստատել թէ մեր աշխատաւորութեան վիճակը այնքան ծանր է որ անմիջական պաշտպանութեան մէջոցներ կը պահանջէ եւ թէեւ անցեալ տարուան սկիզբէն ի վեր, 350,000 օտար գործաւորներ Ֆրանսայէն մեկնած են, սակայն պէտք է գրաւինք նուազեցնելու այն մրցակցութիւնը, զոր կրնան ի գործ դնել մնացող կամ մտնել ուզող օտար գործաւորները՝ մեր ազգակիցներուն հանդէպ:*

Գալով գործի սահմանափակման, հանրային, համայնական եւ նահանգային չուկաներուն մէջ՝ յանձնառութեանց տեսակը պարտադրարար պիտի ճշդէ գործածուելիք օտար աշխատաւորներու թիւ:

Մենաշնորհով ձգուած հանրային ապառարկութեանց մէջ, — երկաթուղի եւ առ հասարակ փոխադրական մէջոցները — աւելի խիստ ենք եւ մենք իսկ կը նշանակենք օտար գործաւորներու առաւելագոյն թիւը: Այդ հաստատութեանց մէջ՝ անոնց թիւը չպիտի անցնի 5 %ը: Ինչո՞ւ այս խիստ սահմանափակումը: Որովհետեւ մեզի կը թուի որ այս հաստատութեանց կողմէ տրուած բոլոր գործերը կրնան կատարուիլ Ֆրանսացիներու կողմէ, առանց որ պէտք ըլլայ օտար գործաւորներու դիմելու, եւ մանաւանդ որ մեր երկաթուղիները եւ փոխադրութիւնները կը շահագրգռեն նախ մեր ազգային պաշտպանութիւնը եւ յետոյ՝ հանրային կարգապահութիւնը եւ միանգամայն խոհեմութիւնն ու արդարութիւնը կը պահանջեն այդ գործերը վերապահել Ֆրանսացիներուն:

Գալով անհատական, ճարտարարուեստական թէ առեւտրական ձեռնարկներուն, — չենք խօսիր երկրագործական ձեռնարկներուն վրայ, որոնք պէտք է անջատ մնան առաջինները եւ պահեն իրենց յատուկ գոյավիճակը — կը դիմենք հրամանագրերու, որոնք համաձայն պարագաներուն, արհեստներուն եւ շրջաններուն, պիտի կրնան սահմանել օտարականներու վերապահուած համեմատութիւնը: Այս կերպով կը պահպանինք մեր առաջարկին անհրաժեշտ առաձգականութիւնը:

Այսպէս սահմանափակելէ յետոյ թիւը այն օտարականներուն՝ որոնք պիտի կրնան աշխատանք առնել, կը գրաւինք սահմանափակելով անոնց թիւը, որոնք պիտի կրնան Ֆրանսա մտնել կամ հոս մնալ: Ակիւց վերջ՝ օտարականները չպիտի կրնան Ֆրանսա մտնել եւ հոս մնալ առանց նախապարական մանուսւոր արտօնութեան, որ պիտի տրուի տեղաւորման հանրային ապառարկութեանց հետ խորհրդակցութենէ յետոյ:

Եղերական դէպք մը որ Ֆրանսան սուգի մատնեց, վերջերս տուն տուաւ արդէն հրամանագրի մը, որ թոյլ կուտայ եա առնել իրենց տրուած արտօնութիւնը՝ եթէ անարժան նկատուին եւ բաւարար երաշխիք չներկայացնեն եկուորները:

Ահա, արագօրէն ամփոփուած մեր առաջարկը: Աւելցնելիք բան մը չվիտի ունենայի, եթէ պէտք չզգայի բացատրութիւն տալու կարգ մը փոփոխութեանց վրայ, որոնք Երեսփ. Ժողովի վիճաբանութեանց ընթացքին՝ օրէնքին մէջ մտցուած են:

Նախ, փոխանակ յանձնառութեանց տեսակին ձգելու որ ճշդէ պետութեան, նահանգներու, համայնքներու եւ հանրային ապառարկութեանց ձեռնարկներուն մէջ աշխատող օտարականներու թիւը, Երեսփ. Ժողովը ինքն իսկ, ճշդած էր 10 %ի միօրինակ համեմատութիւն մը:

Հակիրճ կերպով ցոյց կուտամ երկու պատճառները, որոնք թոյլ չտուին որ ընդունինք այս առաջարկը:

Նախ, մեզի թուեցաւ որ կարգ մը ձեռնարկներու մէջ, այս 10 %ի համեմատութիւնը արդէն չէ գործադրուած, այնպէս որ օրէնքն այն առնն՝ պիտի դառնար մեր ազգակիցներուն դէմ, քանի որ գործատէրերը ստիպուած պիտի ըլլային օտար գործաւորներու թիւը աւելցնելու՝ մինչեւ որ օրէնքով նշանակուած համեմատութիւնը գտնէին:

Միւս կողմէ, մտածեցինք թէ նկատի առնելով ծայրայեղ գանագանութիւնը՝ որով օտար գործաւորները տեղ կը բռնեն մեր ճարտարարուեստներուն մէջ, անոնք ենթարկել միօրինակ կանոններու, պիտի նշանակէր կարեւոր պարապմներ բանալ անոնցմէ շատերուն մէջ, եւ կարգ մը ձեռնարկուներ նեռել ծանր գժուարութեանց մէջ:

Օտար գործաւորներու բաշխումը չափազանց կը տարբերի համաձայն գործերու տեսակին:

Օրինակ, բացայայտ է որ հանքերուն մէջ, կարգ մը աշխատանքներու համար, գժուարութիւն կը կրենք բաւարար թիւով Ֆրանսացի աշխատաւորներ գտնելու. կարգ մը գործերու համար, օտար աշխատաւորներու թիւը կը հասնի 70, 80, 90 %ի, Ֆրանսացի աշխատաւորներու պակասին հետեւանքով:

Եթէ բաղդատենք օտար գործաւորներու պէաքը՝ համաձայն երկրագործական կամ ճարտարարուեստական պահանջներու, ուշադրաւ տարբերութիւններու կը հանդիպինք: Մինչդեռ, օրինակի համար, վերջին երկու տարիներու ընթացքին, 350,000 օտարականներ պակասած են ճարտարարգործութեան մէջ, ընդհակառակն, կը տեսնենք որ երկրագործական աշխատաւորներուն թիւը զգալի կերպով մնացած է կայուն, հակիւ 10,000 հոգիի նուազումով մը:

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ, հակառակ վարչութեան ճիգերուն, գործարան մեկնող Ֆրանսացի գործաւորներու դէպ ի հոգ վերադարձը չի կատարուիր բաղձալի թափով եւ տակաւին ճիշդ է ըսել թէ երկրագործութիւնը բազուկի պակասէ կը տառապի եւ պէտք ունի դուրս երթալ փնտուելու օգնութիւնը եւ օժանդակութիւնը զոր չի կրնար գտնել տեղին վրայ:

Ուրիշ փոփոխութիւն մը որ մտած էր օրէնքի առաջին բնագրին մէջ, մենաշնորհեալ հանրային ապառարկութեանց հաշւոյն գործող մասնաւոր ձեռնարկութիւններու մէջ աշխատող օտարականներու առաւելագոյն թիւը կը ճշդէր 5 %:

Կը մնայ երրորդ կէտ մը, որ մեզ կը բաժնէ Երեսփ. Ժողովէն:

Երեսփ. Ժողովը չափազանց վեհանձնութեամբ, ուզած է տեղեկ հինգ զասակարգ առանձնաշնորհեալ օտարականներ, որոնց համար նախապարական արտօնութիւնը իրաւունք մը պիտի ըլլայ: Առանք պիտի կրնան կառավարութեան պարտադրել իրենց Ֆրանսա մուտքը կամ հոս բնակութիւնը:

Նախ, փոխանակ այն օտարականները՝ որոնք իրենց հպատակութիւնը պահած կամ վերստացած Ֆրանսուհիներու հետ են ամուսնացած:

Իրօք, առանք պիտի օգտուին այն չնորհներէն զոր կը վայելեն օրէնքով: Ցանձնախումբին եւ կառավարութեան մտադրութիւնն էր վարման տեսակէտէն՝ առանձնաշնորհեալ նկատել այս եւ միւս լայն դասակարգերը. սակայն մենք չուզեցինք. առով բացառիկ իրաւունք մը տուած կ'ըլլանք կարգ մը օտարականներու, որոնք, որ եւ է պարագայի մէջ՝ պիտի կրնան արգելք հանդիսանալ օրէնքին:

Կը փափաքինք որ անոնք ուրիշ օտարականներէ յետոյ վարուին երկրէն, եթէ անոնց մեկնումը անհրաժեշտ է: Բայց չենք կրնար ընդունիլ որ անոնք իրենց բնակութիւնը պարտադրեն Ֆրանսայի, եթէ առով պիտի վնասեն մեր ազգային աշխատաւորներուն:

Երկրորդ դասակարգին մէջ կը դասենք դաշնակից բանակներու նախկին պատերազմիկները:

Անշուշտ, չենք մոռնար մատուցուած ծառայութիւնները եւ միշտ մեր մտքին մէջ պիտի ունենանք շատ սքեսի կապերուն յիշատակը, որ մեզ կը կապէ այս զէնքի եղբայրներուն:

Բայց, պէտք չէ մոռնանք եւ իրենք իսկ չեն կրնար անտեսել այն անհրաժեշտութիւնները որ մեզ կը ստիպեն ապահովելու մեր Ֆրանսացի գործաւորներուն հացը: Մեկնէ աշխատանք ուզելու համար, իրենց պատերազմի մասնակցութիւնը օգտակար ուղղ գաշնակից մարտիկները այնքան շատ են, որ եթէ անոնց թոյլ տայինք մնալ մեր աշխատանոցներուն վրայ, մեր գուէարկելիք օրէնքը պիտի կորսնցնէր իր ազդեցութիւնը:

Ցետոյ կուգան քաղաքական աքսորեալները: Իրօք, եթէ Երեսփ. Ժողովը պարզապէս ըսած ըլլար թէ ամէն անգամ որ քաղաքական դատապարտեալ օտարական մը մեր երկիրը գար իրաւունքը պահելու, ի զուր չէ որ կոչ ըրած պիտի ըլլար ապստամբի իրաւունքին, զոր Ֆրանսա միշտ յարգած է: Այդ պարագային, պիտի գտնուէինք որոշման մը հանդիպ, որ պիտի կրնար գործադրուիլ, յատուկ կացութեան մը, հայթայթուած փաստի մը առջեւ պիտի գտնուէինք: Այս առնակ հարուածի մը ենթականերու թիւը բաւական սահմանափակ պիտի ըլլար: Բայց Երեսփ. Ժողովին պէս գործածել «քաղաքական տարագիր» բացատրութիւնը՝ սահմանելու համար մեր երկրին մէջ՝ առանձնաշնորհեալ օտարականներու դասակարգ մը, պիտի նշանակէր մտնել կամայականութեան մէջ եւ տիրապէտ ինքզինքին որ դժգոհութիւններն ընդունինք բոլոր անոնց, որոնք իրենց կառավարութեան հետ տարակարծութիւններ մէջ ըրելով, պիտի գան ապաստանիլ Ֆրանսա եւ առով վիրաւորել մեր ազգակիցներուն:

Ֆրանսա, պիտի գիտնայ մնալ ազատութեան եւ մարդասիրական ապաստանութեան երկիրը: Պիտի գիտնայ վճհանձն գտնուիլ, բայց չենք ուզեր որ մեզի պարտադրեն Ֆրանսա մուտքը կամ այնտեղ բնակութիւնը օտար աշխատաւորներու, որոնք պիտի գան առնչելու մեր բանուորական օրէնսդրութեան թշուառութիւնը:

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մակեդոնական դատը կը ղեկավարուի երկու մեծ կազմակերպութիւններէ— մին՝ լեկալ, միւսը՝ գաղտնի:

Ապրիլի առաջին կիսուն տեղի ունեցած է Մակեդոնական Ներքին Յեղափոխական կազմակերպութեան գաղտնի քոնկրէսը. յայտնի չէ թէ ուրտեղ, բայց շատ հաւանական է որ զումարուած ըլլայ մակեդոնական հողամասի վրայ:

Այս ուժեղ կազմակերպութիւնը Մակեդոնիոյ բոլոր մասերուն մէջ ունի իր գաղտնի մասնաճիւղերը՝ նուիրուած զուտ յեղափոխական գործունէութեան, մասնաւորապէս ընդդէմ Եուկօսլաւ պետութեան, որ այժմ միջոցի կը դիմէ սերպականացնելու համար իր լուծին տակ ղըտնուող պուլկար տարրերը:

Մակեդոնական Ներքին Յեղափոխական կազմակերպութիւնը լոյս կ'ընծայէ իր ամսօրեայ յեղափոխական օրկանը Ազատութիւն կամ մահ, որուն տարածումը արգիլուած է նաեւ Գուլկարիոյ մէջ:

Այդ թերթը իր յայիս 1ի թիւով հրատարակած է կազմակերպութեան 8րդ քոնկրէսին յայտարարագիրը, ուր սեղմ կերպով կը գծուի կազմակերպութեան ներքին - կուսակցական եւ արտաքին քաղաքականութիւնը:

Համաձայն մակեդոնական վերադիշեալ պաշտօնաթերթին, ժողովը զումարուած է շատ հաւերաշրջ մըթնոլորտի մը մէջ եւ բոլորն ալ տագնուած են եղեր ներքին վէճերը հարթելու փափաքով: Այս արաժադրութեան իրրեւ հետեւանք եւ ապացոյց քոնկրէսն որոշած է ընդհանուր ներում տալ բոլոր այն մակեդոնացիներուն, որոնք յանցաւոր են հանդէպ կուսակցութեան: Համագումարը այս որոշումը առած է ցոյց տալու համար վերջին անգամ մը եւս իր համերաշխասիրութիւնը եւ հնարաւորութիւն տալ ձեռնարկելու միացեալ պայքարի մը ընդդէմ արտաքին թշնամիին:

Համաձայն ընդհ. ներումի բանաձեւին, ներումէն կ'օգտուին անոնք որ, այս որոշման «Մահ կամ Ազատութիւն» թերթին մէջ հրատարակուելէն մինչեւ մէկ ամիս, կը դիմեն կազմակերպութեան, յայտնելով թէ իրենք կտրած են կապը իրենց անցեալին հետ եւ թէ որեւէ կերպով յետ այսու չպիտի արգելք հանդիսանան մակեդոնիոյ ազատագրական շարժման: Անոնք որ ապագային ալ կը շարունակեն իրենց հակազգային եւ հակայեղափոխական ընթացքը, քոնկրէսն զանոնք կը յայտարարէ ժողովուրդի թշնամիներ եւ կը գործադրէ անոնց նկատմամբ կազմակերպութեան օրէնքները:

Ընդհ. ներումի որոշումը պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուեցաւ Մայիս 1ին, եւ այդ պայմանաժամը լրացած է արդէն Յունիս 1ին:

Երբ նկատի առնենք թէ ընդհ. ներումի որոշման հրատարակումէն յետոյ էր որ Սոֆիայի մէջ սպանուեցաւ Մակեդ. Եղբայրակցութեանց Ազգային Կոմիտէին նախագահը՝ Տիմիթըր Միխայլով — զոր պէտք չէ շփոթել գաղտնի կազմակերպութեան երիտասարդ պետին Իվան Միխայլովի հետ — առիթ ըսած ենք լաւատես չըլլալ ընդհանուր ներումի արդիւնքներուն մասին. անիկա շատ շատ կրնայ մտանակի օգուտ մը ունենալ, անկէ թերեւս օգտուին որոշ անհատներ և ճակատ փոխեն, կամ չէզոքանան, բայց հաւանական չէ որ հակակորգ խմբակը կամովին զինաթափ ըլլայ:

Աւելորդ չէ ըսել թէ առնչ ունին իրենց գաղտնի ամսաթերթերը «Ռէվոլուցիոնալիսթ» (Յեղափոխական)ն:

Մակեդոնական համագումարը յայտարարեց՝ զատապարտելով դաշնագրութիւնները, որոնք առնչ են ժողովուրդներու ազատութեան եւ ինքնորոշման իրաւունքի դատապարտելով՝ մասնաւորապէս Նէօյիլիի հաշտութեան դաշնագիրը, որով բաժան բաժան կ'ըլլայ կեզոնիան, քոնկրէսն կը յայտարարէ, պիտի շարունակէ պայքարը Մակեդոնիոյ ազատութեան եւ մարդասիրական ապագայի հաստատութեան երկիրը: Պիտի դիմանայ վհհանձն գտնուիլ, բայց չենք ուզեր որ մեզի պարտադրեն Ֆրանսա մուտքը կամ այնտեղ բնակութիւնը օտար աշխատաւորներու, որոնք պիտի գան առնչելու մեր բանուորական օրէնսդրութեան թշուառութիւնը:

Իր պայքարին մէջ մակեդոնական կազմակերպութիւնը իր յոյսը կը դնէ Մակեդոնիոյ բնակչութեան վրայ անխտիր, ինչպէս նաեւ կեզոնիոյ զաղթականութեան եւ պետութիւններուն վամ անհատրուն՝ որոնք ատգրուած են ժողովուրդներու ինքնորոշման սկզբունքով եւ Պալքանեան Թերակղզիի մէջ հաստատուն խաղաղութիւն ստեղծելու անկեղծ բաղձանքով:

«Մակեդոնիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող ստրկութեան դէմ քոնկրէսն յայտարարէ թէ, Մակեդ. ներգեղ. կազմակերպութիւնը պիտի շարունակէ ի գործ դնել պայքարի միջոցները, որոնք ի գործ դրած անցեալին մէջ»:

Միւս կողմէ համագումարը գալով կը հաստատէ, թէ Ազգերու Նախկրութեան մօտ կատարուած մուծիները, մակեդոնական կազմակերպութեանց, Մակեդոնացած կղերականութեան քաղաքացիներու պատուիրակութիւններուն կողմէ մատցեր են հետեւեալը:

Ներքին կազմակերպութիւնը առաջնոյն շարունակելով պայքարը սերպ եւ յոյն իշխանութեանց դէմ յաջորդիկային ծագելիք միջազգային բարդութիւններու ժամրղջ տագնապաստեղծութիւնը կը նեայ վրայէն:

«Համագումարը կ'ողջունէ Թուրքական յեղափոխական եղբայրական կազմակերպութիւնը եւ ամբողջ խրուան ժողովուրդը, ինչպէս նաեւ Պալքանեան Թերակղզիի այն ազգաշէն ժողովուրդները, որոնք կը մակերպուած են վերացնելու հաշտ դաշնագրային անարդարութիւնները եւ ձեռք բերելու ազատ եւ իրաւնաւոր քաղաքական կեանք»:

× Ինչպէս յայտնի է տեղեկ ի վեր գանագան խորհրդակցութիւններու խորհրդաժողովներ կը մարուին ի գլուխ բերելու ճամբան Պալքանեան Դաշնակցութեան գաղափարը, որ քաղաքական Ջանակներու կողմէ կը նկատուի Պալքաններու խաղաղեցման ամենագոյն միջոցը:

Ցարդ Պալքանեան պետութիւնները միջեւ կատարուած պաշտօնական բանակցութիւնները եւ խորհրդակցութիւնները որեւէ դրական հետեւանք չեն ունեցած: Մակեդոնական քոնկրէսն ոչ միայն յուսահատ է այդ բանակցութիւններուն

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [9]

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

Հայաստան Բնական եւ խաղաղական

Ա.

ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Այս երեք անհաւասար մասերու բաժնուած Հայաստանի մասերէն իւրաքանչիւրը կոչուած է *Թրքահայաստան*(*), *Ռուսահայաստան* եւ *Պարսկահայաստան*, տիրող պետութեան անունով:

Սակայն այս բաժանումէն առաջ, Հայեր կիլիկիա գաղթելով՝ քնիկ յոյները իրենց հպատակեցուցած եւ Ռուբէն Ա.-ի առաջնորդութեամբ 1081ին հոն հիմնած են հայկական անկախութիւն, որ տեւած է մինչեւ 1375:

Հայաստանի եւ կիլիկիոյ անկախութիւնները վերջ գտնելէն յետոյ Հայեր անկախ Հայաստան չեն ունեցած մինչեւ 1918 թուականը: Բայց Մեծ–Պատերազմի (1914–1918) վերջաւորութեան մօտ՝ 1918 մայիս 28ին Ռուսահայաստանի մէկ մասը ազատագրուելով՝ 12,000 քառակուսի հիլոմէթր տարածութեան վրայ կազմուեցաւ արդի Հայաստանը եւ ունեցաւ իր հանրապետական հայ կառավարութիւնը, որ 1920ին փոխուեցաւ:

Սոյն փոքրիկ Հայաստանի վրայնոր հողերու յաւելումով՝ իր տարածութիւնը հասաւ մօտաւորապէս 30,000 քառակուսի հիլոմէթրի:

Եւ թէեւ կառավարութեան փոփոխութենէն առաջ Սեւրի (Ֆրանսա) դաշնագրով Թրքահայաստանէն կարինը, Վանը եւ Բաղէշը տրուեցաւ Հայերու, բայց Թուրքեր յանձնած չ'ըլլալով այդ նահանգները Հայերուն, ցարդ կը մնան իրենց գրաւման տակ:

Ներկայ գիրքով նախ պիտի ծանօթանանք *Պատմական Հայաստանին*, մէջը ըլլալով 1918էն առաջ եղող Ռուսահայաստանը, որ տակաւին չէր ազատագրուած, ապա կիլիկիոյ եւ ամէնէն վերջ ներկայ Հայաստանին:

Ա. ՏԵՂԸ.— *Հայաստան կը գտնուի արեւելեան երկայնութեան*(*) 36–45 երկայնութեան 32–45 աստիճաններուն միջեւ, անշուշտ Փարիզի միջօրէականէն հաշուելով:

(*) Այս հաշիւը կը պատկանի բուն Հայաստանի կամ Մեծ–Հայքի, եթէ կիլիկիա եւ Փոքր–Հայքն ալ միասին առնենք, այն ատեն պիտի ըսենք թէ՝ Հայաստան կը գտնուի արեւելեան *եւ հիւսիսային լայնութեան* 36–42 *աստիճաններուն միջեւ կամ ուրիշ խօսքով՝ կ'ինայ Սեւ, Միջերկրական եւ Կասպից ծովերու միջեւ եւ կը կազմէ Ասիոյ արեւմտեան մասը:*

ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ.— *Հայաստանի երկայնութիւնն է՝ արեւելքէն արեւմուտք 1000 քիլոմէթրէն աւելի, իսկ լայնութիւնը՝ հիւսիսէն հարաւ չուրջ 500 քիլոմէթր: Տարածութիւնն է 250 հազար քառակուսի քիլոմէթր*(*):

Բ. ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ.— *Հայաստան Ասիայէն 175 անգամ փոքր է, Ամերիկայէն՝ 171 անգամ, Եւրոպայէն՝ 40, Աւրիկէէն՝ 121,8, իսկ Աւստրալիայէն 36 անգամ: Իսկ Պելճիքայէն 8 անգամ մեծ է:*

Գ. ՍԱՀՄԱՆ.— *Հայաստանի սահմաններն են. հիւսիսէն՝ Սեւ ծով եւ Վրաստան, հարաւէն՝ Պարսկաստան, Միջագետք, Սուրիա եւ Միջերկրական ծով, արեւելքէն՝ Պարսկաստան եւ Կասպից ծով, արեւմուտքէն՝ Փոքր Ասիա եւ Միջերկրական ծով:*

Դ. ԴԻՐՔ.— *Հայաստան լեռնոտ երկիր մը ըլլալով եւ գտնուելով միանգամայն Սեւ, Կասպից եւ Միջերկրական ծովերուն միջեւ, կազմած է տեսակ մը լեռնակղզի* (*) *ծովին մակերեսէն 3–8000 ոտք բարձրութեամբ: Այս կեդրոնական բարձրութիւնը կ'ինչ աստիճանաբար, քանի սահմանամերձ մասերուն մօտենանք: Կը տեսնենք թէ՝ Հայաստան լեռնադաշտ մըն է, զոր եւրոպացիներ կը կոչեն Հայկական բարձրաւանդակ* (**):

(*) Բառ Ռիթըր գերմ. երկրաբանը այսպէս կոչած է Հայաստանի բարձրաւանդակը: Լեռնակղզի (**Berg - insel** = Պէրկ – ինզէլ):

(**) **Plateau arménien** (ֆրանս.), **Armenian plateau** (անգլ.), **Armenische plateau** (գերմ.): Հայաստանի հողը Միջագետքէն սկսեալ մինչեւ կուր գետ աստիճանաբար կը բարձրանայ ու Սեւ ու Կասպից ծովերուն միջեւ պարսպածեւ բարձրանալէ յետոյ յանկարծ կանգ կ'առնէ:

Ե. ՀՈՂԻՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆԸ.— *Հայաստան նշանաւոր է իր հողին բարութեան անկանոնութեամբը: Շատ փոխուած ու տակնուվրայ եղ է իր յաճախադէպ երկրաշարժներէ եւ հրաբխային պոռթկումներէն: Սոնց մէջ նշանաւոր են Արարատեան պոռթկումները, որոնց հետ կը վկայեն հրաբխային լիճերէն Վանայ ծով եւ Գեղամայ լիճ:*

Զ. ԼԵՌՆԵՐ.— *Հայաստանի կարեւոր լեռներն են. Ձիւնապատ Արարատ* (*) *կամ Մասիս, որ երկու գագաթ ունի, Մեծ–Մասիս եւ Փոքր Մասիս:*

(*) Հայ անունը Մասիս է, որ Արարատեան նահանգին մէջ գտնուելուն համար օտարներէն կոչուած է Արարատ լեռ, որ կը նշանակէ Արարատեան նահանգի լեռը: Արարատ անունը բուն դաշտին անունն է, որ վերջը շրջակայ գաւառներուն մեծ մասով կազմեց Հայաստանի տասնեւերկու նահանգներէն մին, որուն անունը կոչուեցաւ նաեւ այս լեռը:

ՅՈՎՀ. ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

(Շար.)

ԲՈՂՔ ՀԱՅՑԵՐԻՆ

(Ն Վ Կ)

Վ. Ս Ա Ս

— Ի՞նչ ասես, լեզուդ ձեզմա՛ն, — ասում էր մեր հարևանը, — «... Հայեր չկրցա՞ն, ըսածը չհասկցնել, — ես ալ ի՞նչ ընեմ, որ չեմ գիտեր ոչ մի լեզու, ոչ ալ ուզեր գիտնալ, ինչո՞ւ համար ես ալ մարդ չեմ...» Ես ալ ուզեցի ինչ-որ բան ըսել, բայց ինձ չթողեցին, ու ես ստիպված եղա լռել։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ մարդ չկարենա ինքզինքը հասկցնել ուրիշներուն, ինչպե՞ս կարելի է, որ մարդ չկարենա ինքզինքը հասկնալ ուրիշներուն։

թիւնը, քանի որ կը նախատեսէ ծանր հրեատանիի եւ յարձակողական հրասայլերու ընդումը կամ սահմանափակումը:

Ընդունուած է նաեւ քաղաքային բնակչութեանց քաղաքներու եւայլն, յարձակման միջոցներու ընդումը:

Պայմանագրութեան կիրարկման հսկողութիւնը պիտի կատարուի մնայուն յանձնախումբի մը կողմէ: Բոլոր ակրութիւնները որ պիտի աւելցնեն իրենց զէնքերը, պարտաւոր պիտի ըլլան իմաց տալ միւս պետութեանց:

Գալով ծանր հրեատանիի հարցին, չորս պետութեանց ներկայացուցիչները (Ամերիկա, Ֆրանսա, Իտալիա, Անգլիա) վերջին հաւաքոյթի մը ընթացքին, համաձայնած են որոշ կէտերու շուրջ, որոնք պիտի մտնեն զինաթափութեան պայմանագրութեան մէջ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՉ – ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐԸ.— Խորհրդային Միութեան կեդր. գործ. կոմիտէի նախագահութիւնը վաւերացուց 1932 փետրուար 5ին, Լեթոնիոյ հետ կնքուած ոչ – յարձակման դաշինքը, ինչպէս նաեւ յունուար 31ին, Ֆինլանտայի հետ կնքուած ոչ – յարձակման դաշինքն ու անոր կից պայմանագրութիւնը:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ.— Ամերիկեան աշխատաւոր Դաշնակցութեան նախագահը Ամերիկայի անգործներու թիւը կը գնահատէ 11 միլիոն եւ կը յայտնէ թէ խորհրդարանին կողմէ՝ իբր անգործութեան նպաստ բաշխուած գումարը անբաւարար է: Խորհրդարանը բաշխուած է 2 միլիառ 122 միլիոն տոլար:

ԻՐԱՔԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Անգլիական զօրագունդը որ եգիպտոսէն Իրաք դրկուած էր, զսպելու համար անգլիական օդանաւային կայանի ասորի պահակները, կրկին պիտի վերադառնայ եգիպտոս՝ օդանաւերով:

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.— Յունաստանի էմտական նախարարը նախարարաց խորհուրդին հաղորդեց Ամերիկայի յոյն դեսպանին մէկ հեռագիրը, որով կը յայտնէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ընդունած է յետաձգումը յունական պարտքի վճարման որ պէտք է կատարուէր յուլիս 1ին: Վճարումը յետաձգուած է երկու եւ կէս տարի:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԽՈՒՎԱՐԻՆՆԵՐԸ.— Գերման համայնավարներու օրականը, ցանկը կը հրատարակէ անոնց որ սպանուած կամ վիրաւորուած են 18 յունիսէն ասդին, պատահած կռիւներու ընթացքին: Կը յիշուի թէ այդ թուականին էր որ հրատարակուեցաւ բաղաճական կուսակցութեանց համագործակցելու արտօնութիւն տուող հրամանագիրը: Յարդ, այդ կռիւներուն մէջ սպանուած են 112 հոգի· իսկ վիրաւորուած են 1170: Ալթոնայի վերջին կռուին մէջ ծանրօրէն վիրաւորուած 4 հոգի մեռան: Որով սպանեալներու թիւը կը բարձրանայ 116ի:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻՆ ՕՐԴ ՀԱՏՈՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՉՐԱՊԻ

ԾԱՆՕԹ ԴԵՄՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԳԻՆ՝ 20 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

Դաշտահանդէս

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈԲԻ ԵՒ ՍԱԼՆՈՑ-ՋՈՐՑԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Սալնոյ-Ջորի Հայրենակցական Միութեան

Այս կիրակի ժամը 2էն մինչեւ իրիկուն, Սէնթ Անտրէի պարտէզին մէջ

կը նախագահէ՝ Պ. ԱՐՓԻԱՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԶԳԻՆ եւ Ց. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Ց. Ղուկասեան, Կ. Պօղոսեան, Ղազարեան, Ֆէսճեան, եւ ուրիշներ: Պ. Խ. Դաւիթեան (*երգ*):

Մուտքը ազատ է

Դաշտահանդէս Խանասորի Արշաւանքի տարին

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի Մարզպետ խումբին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Լիոնի Կոմիտէին:

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 7.30էն մինչեւ իրիկուն, Քրէփիօ-լա Բաբ, գեղածիծաղ կղզիին մէջ:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով:

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին:

Գիները խիստ ժողովրդական

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆԱՒԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզադաշտին վրայ

կը խօսի՝ Ընկ. ԲԱՐԿԻՆ ԱՂԱՊԿՆԱՆ

Գնդակի մրցում Հ. Մ. Ը. Մ.ի վիէնի եւ Լիոնի խումբերուն միջեւ

Ճոխ պիւֆէ դաշտին վրայ

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8ին, Ակումբին մէջ:

Կարեւոր օրակարգ:

ԱՆԻԻՒ-Պուա Քոլոնպլ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռապոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. *Կարեւոր օրակարգ:*

ՓԱՐԻԶԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին Միւթիւալիթէի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

Գաւառ

Ս. ԷթիԷնի Անտօք ենթակոմիտէի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Դուբեան Գրադարանի սրահը, ներկայանալ անդամատոմսերով: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Դաշտահանդէս Շավիլի անուտին մէջ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան Արդութեան խումբերուն կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան կոմիտէի

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Կը նուագէ Շավիլի Ե. Ե. Միութեան նուագախումբը

Ժամը 4ին այցելութիւն Շավիլի վերնամանատունը Արդութեան ժողովներու Շիրիմին:

Կը հրաւիրուին քոլոր կոմիտէները եւ ընկերները:

Ընտանեկան պտոյտ *կազմակերպուած Սիփան երկսեռ երգչախումբի կողմէ, իր անդամ-անդամուհիներու եւ հաւակիրներու համար: Այս կիրակի Քլամարի անտառը,* Fontaine Ste. Marie. *Ճաշը միասին բերել: Շարժանկար պիտի առնուի:*

Ժամադրավայր կիրակի առաւօտ 8.30էն 9, Gare Pont Mirabeau, Métro Javel, *իջնել* Meudon-Val-Fleurie. Fontaine Ste. Marie:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Խանասորայ Արշաւանքի տարեդարձի առթիւ: Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ս. Շամօնի Վարուժան ենթակոմիտէի կողմէ: Այս կիրակի, Հանրածանօթ Վարիզէլի դաշտին մէջ: Կը խօսի Ընկ. Վ. ՉՈՒԼՂԵՐԵԱՆ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Վարդան Խրիմեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, հեռագրով եւ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ զաւկին ԴՐԻԳՈՐ ԽՐԻՄԵԱՆի (2 տարեկան) դառնադէպ մահուան առթիւ:

Սէն Թէնթիէն

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂԻ

Լորէթ, Բոր.— 35ր

Շէրպուրկ, Մ. Հ.— 35ր

Պոքէր, Ք. Ե.— 35ր

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ Ընկերութիւնը ստացած է հետեւեալ նուէրները.—

Միլանէն՝ Պ. Թօփաքեանի միջոցաւ հանգանակուած գումար 2162 ֆր., Անվերսէն՝ Տիկնոջ Միութենէն եւ Տիկին Մ. Իփէֆճեանէն 3000ական պելճ. ֆր., Տիկիններ Ն. Մսըրեան եւ Ա. Մսրեանէ 2000ական ֆր., Տիկին Արտէմ Թօփալեանէ 1000 ֆր., 2 անկողնոց ծածկոց եւ 40 մէթր կտաւ Պ. Պ. Գ. Տէմիրճեանէ եւ Ա. Համբարձումեանէ 1000ական ֆր., Նիսէն՝ Պ. Տ. Զամբէրքէն 500 ֆր. ֆրանք, Սաուք Փօրքէն՝ Տիկին Ս. Գույումճեան 5 անգլ., Թրնեւէն՝ Պ. Է. Զամբէրքէնի միջոցաւ հանգանակուած 350 ֆրանք:

Ե. Ա. Օ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ նուիրատուութեանց ցանկին չարունակութիւնը:

Նախորդ գումար 27425 ֆր. 65 ս., Տիկին Ս. Գույումճեան «Southport» (Անգլիա) 5 անգլիական ոսկի, մի ոմն 100 ֆր., Տօքթ. Մ. Տէմիճեան (Նըթայը), Տօքթ. Պօղոսեան, Պ. Պ. Կիւրճեան եղբարք (կօշիկ), Տէրմէճեան եղբարք (կօշիկ), Տիւսիզեան, Լ. Փօթալեան 50ական, Ա. Պէզազեան, Վ. Փափազեան, Կ. Միհայէլեան, Գասպարեան եւ Բանիճեան 30ական, Մոմճեան եւ Գալփաճեան 25ական, Սարաճեան, Տէրվիշեան, Մ. Պէնիտեան, Էմպէրեան եղբարք, Ծ. Գարաեան, Ց. Մարգիվանեան Վ. Բարունակեան, Գ. Նալպանտեան, Է. Աբճիճեան, Ս. Եամուճեան, Գ. Թէրզեան, Վ. Մօզիկեան, Օ. Սարաֆեան եւ Տիկին Մախոխեան 20ական ֆր.: Ուրիշներ 10 եւ 5 ֆր.: Անցեալ տարուան Գործագուրկներու Ցանճաժողովէն մնացած գումար 4272 ֆր.: Ազգատասնամի կողմէ նուէր 4,090 ֆր.: Գումար 41 հազար 531 ֆր. 95 սանթիմ:

Ամէն նուիրատուութիւն ղրկել գանձապահին հասցէին՝ Խ. Քէպապճեան, **14 rue Jean Bart à Courbevoie, (Seine).**

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի ակաուտական բանակումը

Հ. Մ. Ը. Մ. Սկաուտական վերին Մարմինը, այս տարի եւս կը կազմակերպէ սկաուտական ընդհ. բանակումը ամբողջ Օգոստոս ամսուան ընթացքին՝ Նիսի շրջանին մէջ:

Շոս պարտք կը համարենք յիշեցնել մեր յարգելի ծնողքներուն եւ հայրենակիցներուն՝ որ քանի տարիներէ ի վեր Հ. Մ. Ը. Մ.ի բանակումները տեղի կ'ունենան ամենայն յաջողութեամբ խմբապետներու առջեւ, ոչ միայն հսկողութեան տակ, առանց որ եւ է վտանգի, եւ բոլոր այն սկաուտները կամ պատանիները որ մասնակցած են վերոյիշեալ բանակումներուն, մեծապէս օգտուած են բարոյապէս եւ ֆիզիքապէս:

Արձանագրութիւնները արդէն իսկ սկսած են: Բոլոր անոնք որ կ'ուզեն արձանագրուիլ կրնան դիմել իրենց շրջանի խմբապետներուն՝ հետեւեալ հասցէներով.—

Պուա – Գոլոմպ – Անիէրի շրջանը դիմել խմբապետ Կ. Մօզաեանի, 7, **Rue Hoche, Bois Colombes:**

Իսի-լէ-Մուլինօ, Պէլվիլ եւ Փրէ – Սէն – Ժէրվէի շրջան, Ս. Սահակեան, **55, Ave. Président Wilson, Pré-St.-Gervais:**

Փարիզ, 18–19րդ թաղամասի գայլիկներ, դիմել Զարեհ Հաճէսեանի, **22, Rue des Bois, Paris 19e:**

Porte d'Italie, Gentilly եւ **Bicêtre** Սերոբ Պալպալեանի, **32, Rue Berth:**

Պանէէ – Քաշան մասնաճիւղ, դիմել Հրանդ Սրապեանի, **24, Rue Roger: Bagneux (Seine)**

Սարսէլի մասնաճիւղ, խմբ. ե. Անտիլեանի, **7, Rue de la Chapelle, Sarcelles:**

Ալֆօրվիլի մասնաճիւղ, դիմել խմբապետներուն, Այվազեան եւ Դաւիթեան, ամէն կիրակի առաւօտ Հայոց եկեղեցի:

Անկիէնի մասնաճիւղ, խմբապետ Վ. Մանուկեանի, **6, Rue Gérard Toutin. Deuil:**

Վիլիէ-լը Պէլի մասնաճիւղ, տեղւոյն վարիչին Ա. Շիրինեանի, **4, Rue Turin, Arnouville les Gonesses:**

Վէնսէնի, Ռոմի Սու Պուա եւ Ռէնսիի մասնաճիւղերը դիմել խմբապետ Հայկ Մերկերեանի, **55, Rue de Ma... Paris 19e:**

Բաց աստի ամէն օր առաւօտեան ժամը 9.30էն 12, Հ. Աբէլեանի, 2 **Rue Lafayette, Paris:**

Բանակումի մասնակցութեան մանուերն են, 15 օրուան համար՝ 400 ֆրանք: Իսկ մէկ ամսուան համար՝ 750 ֆրանք: Արձանագրութիւնները դադրին Յուլիս 23ին: Անկէ վերջ տարուած դիմումները նկատի չեն առնուիր:

Բանակումի կրնան մասնակցիլ ոչ միայն սկաուտներէ ոչ – սկաուտ պատանիներ 7 տարեկանէն մինչեւ 18 տարեկանները միայն:

Իւրաքանչիւր մասնակցող սկաուտ կամ ոչ – սկաուտ, պարտի ի նկատի ունենալ բժշկական վկայագիր մը որ կրնայ ձրիօրէն ստանալ դիմելով Հայ Տիկնանց Միութեան Կարմիր Խաչի մասնաճիւղին, ամէն երկուշաբթի եւ Ուրբաթ առաւօտները:

Փարիզի եւ Շրջանի Սկաուտական Կոորտինատոր Մարհուրդ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Քանթիէն (Յունաստան) տիրոս Աւետիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը, Գարապէտ Օզեան ազգ. Զաւէն Աւետիսեան, որ երկու տարի առաջ Քոլոնպլ կը գտնուէր: Կարնայ կապնկել՝ Union Jeunesse Arménienne, 80 rue Venizelos Xantie, Gréce.

— Աստիպազարցի Յարութիւն Մանուկեան կը փնտռէ իր քոյրը Տէր Մանուկեան որ 1920 ին գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել՝ Յարութիւն Տէր Մանուկեանի, Chemin Cérisiers, Ecully, (Rhône).

Վարձու է Noisy-le-Sec *մէջ, կայարանին հանրակառքի կայանէն 7 վայրկեան հեռու փափկիճօն մը երկու սենեակ խոհանոց, մառան և* bain-douche *կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն Մանրամասնութեանց համար* 163 Denfert Rochereau, Noisy-le-Sec, Seine.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13e)
Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88.65

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ *ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ*

ԿԱՒԿԱՍԻԱ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Ռուսական եւ արեւելեան հաճելի կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

Prix Fixe — 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԲՈՒՌ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Կորցրէք: — Բոռը զրդուած արբանդրութեան մէջ էր, ինչպէս յաւուրն է ապաքինող հիւանդներին, ու իր անձնէէր բժիշկներին, կարգին չարչարուած էր:

— Ինչո՞ւ էք ինձ ա–ատանջում այդ ֆիմար բանով, երբ ցաւերը անց են կացել:

— Հէնց նրա համար, որ էլ չվերադառնան: Չէ որ չէիք ուղի՝ ցաւը կրկնի սիկին Բօլլայի առաջ ու նա էլ սոիպւի ձեզ օպիում տալու:

— Ա–սիրելի բ–բժիշկ, եթէ ցաւը գալու է կը գայ· դա առաջի ցաւ չէ, որ վախեցնէք ձեր հեղուկներով: Դրանք այնքան կ'օգնեն, ինչքան մի խ–խաղալիք ցնցուղի ջուրը հրդեհի ժամանակ: Բայց ի հարկէ տեղի եմ տալու:

Առաւ բաժակը ձախ ձեռքով, ու սոսկալի սպիների տեսքը յիշեցրեց Գալլիին նախորդ խօսակցութիւնը:

— Ի դէպ, — հարցրեց նա· — ինչպէս է եղել որ ձեզ այդպէս ջարդուտել էք· պատերազմում, հաւանօրէն:

— Չէ որ հէնց քիչ առաջ պատմում էի ձեզ գաղտնի բանտերի մասին ու...

— Այդ բացատրութիւնը տիկին Գրասինիի համար: Բայց, լրջօրէն, դրանք բրազիլիական արշաւանքի հետքերն են, չէ՞:

— Այո, այնտեղ էլ եմ տանջուել, յետոյ էլ ձախողանք եմ ունեցել որսի դնալիս վայրի տեղերում, այլ եւ ուրիշ արկածներ:

— Հաւանօրէն ձեր ուսումնական արշաւանքի ժամանակ: Կարծեմ դժուար օրեր էք անցկացրել:

— Ի հարկէ, վայրի երկիրներում ապրել չես կարող առանց ամէն տեսակ արկածների, — ասաց Բոռը անփոյթ մի ձեւով, — եւ այդ արկածներն էլ ամէն անգամ հաճելի չեն լինում:

— Բայց եւ այնպէս չեմ հասկանում ինչը կարող էր ձեզ այդպէս ջարդուտել: Գուցէ միայն մաքառումը վայրի դազանների հետ: Ա՛յ, այդ սպիները օրինակ ձեր ձախ ձեռքին:

— Ա՛խ, հա· մի որսի հետեւանք են դրանք: Հասկանո՞ւմ էք, եւ արձակեցի հրացանը...

Լուեց դառն բաղխումը:

— Սենեակը կարգի՞ է, Մարթինի, համ՞: Այն ժամանակ խնդրեմ բացէք դուռը: Ինչպէս բարի էք տիկին: Նեղեցէք, որ ոտքի եղնել չեմ կարող ձեւ դիմաւորելու:

— Ի սէր Աստծու մի բարձրանաք, ես հիւր չեմ: Ես մի քիչ կանուխ եկայ, Զեղարէ· գուցէ պէտք է չասպէք:

— Դեռ մի քառորդ կարող եմ մընալ: Տէէք ինձ ձեր վերարկուն տանեմ միւս սենեակը: Զամբի՞ւղն էլ տանեմ:

— Զգուշ, թարմ ձեւր կան մէջը: Կէտաին էր բերել այս առաւօտ Մօնդէ – Օլիվետտօից: Մի քանի հատ էլ ձննդեան վարդեր կան այդտեղ ձեզ համար, պարոն Բիվարէց, գիտեմ որ ծաղիկը սիրում էք:

Նստեց սեղանի մօտ, սկսեց ցցուններ մաքրելու որ ջուրը դնէ:

— Էէ՞, Բիվարէց, — ասաց Գալլին, — չարունակեցէք ձեր որսի արկածը: Կանգ առիք հէնց սկզբին:

— Լաւ: Գալլին ինձ հարցնում էր Հարաւային Ափրիկայում իմ անց կացրած կեանքի մասին, տիկին· ես էլ պատմում էի թէ ինչպէս վնասեցի ձախ ձեռքս: Դէպքը պատահեց Պերուայում, գնում էինք գետ. հունով: Բիթակը քաշեցի, բայց չարաքեց· դուրս եկաւ որ վատօզը թոշել էր: Իսկ գազանը, ի հարկէ, չէր սպասելու որ ես իմ անզգուշութիւնը ուղղէի, եւ ահա մեր ընդհարման հետեւանքը:

— Սարսափելի է:

— Է՛, ոչ այնչափ, հաւատացէք: Ի հարկէ, չատ անախորժ բաներ էլ են դալիս մարդու գլխին լաւերի հետ միասին, բայց ընդհանրապէս առած բաւական կեանք էր: Ա՛յ, օրինակ, օձերի որսը...

Ու չարունակում էր այդպէս, մէկ անեկդոտ միւսի հետեւից, մէկ արժանահաւատ պատերազմի մասին, մէկ բրազիլեան գիտական արշաւի, մէկ որսորդական արկածներ կամ հանդիպումներ վայրենիների հետ ու վայրի գազանների: Գալլին լսում էր մի երեխայի լարուածով, որին կախարդական հէքեաթներ են պատմում եւ չարունակ ընդհատում էր նրան զանազան հարցերով: Մի զգայուն նկատողութիւն էր նա ու սիրում էր ամէն տեսակ յուզիչ լուրեր: Ջեմման հանել էր գամբիւղից իր բանւածքը ու դլուխը կախ աշխատում էր լուռ: Մարթինի մոտ էր ու անհանդիստ չարժւում էր աթոռի վրայ: Նրան դուր չէր գալիս պատմիչի պարծենկոտ ու ինքնավստահ չէչոը: Թէեւ ակամայ զարմանք էր զգում այդ մարդու դէմ, որը այդպէս արուեստաւոր դիմանում էր ֆիզիքական տանջանքին, բայց սրտանց չէր սիրում նրան ու նրա խօսելու ձեւը:

— Ա՛յ, հրաշալի կեանք է լինելու· — բացագանչեց Գալլի մի միամիտ նախանձով ու հառաչեց: — Ջեմ հասկանում ինչպէս կարողացաք Բրազիլիայից հեռանալ: Բոլոր երկիրները այլ եւս ձեզ այնպէս ձանձրալի են թւելու:

— Ա՛յնից հետաքրքիրը պիտի էլ եւ էլ լինէր, — ասաց Բոռ: — Ա՛յ իսկապէս որ զարմանալի աշխարհ: Ճիշդ է, չատ է շոք, մանաւանդ սկիզբն ու դժուար է կլիմային վարուելը, բայց տեղի զեղեցկութիւնը զանցում է ամէն երեւակայութիւն:

— Իսկ ինձ թւում է· — ասաց Գալլին, — որ կեանքի կատարեալ տաւթիւնը մի վայրի երկրում պիտի լինի հրաւրուիչ է բնութեան զեղեցկութիւնից: Այնտեղ մարդ պէս խորն է զգալու իր մարդկային արժանաւորութիւնը, ինչպէս ուրիշ տեղ մեր այս խիտ բնակած զաքներում:

— Այո, — պատասխանեց Բոռ այսինքն...

Ջեմմա բարձրացրեց հայեացքը բանւածքից ու նայեց նրան: Յանկարծ թուեղ կարմրեց ու կռնաչ խօսքի կէսին: Ցաջորդեց մի լռութիւն:

— Մի՞թէ նորի՞ց սկսում է ցաւը հարցրեց Գալլի վախով:

— Ա՛ոչ, ոչ ոչինչ: Արդէն գնում Մարթինի:

— Ա՛յո, գնանք, Գալլի: Ուշ ենք:

Ջեմմա դուրս եկաւ նրանից դնելու, եւ իսկոյն էլ վերադարձաւ ձեռքին մի բաժակ կաթ ձօղ

(Շա

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒԼԻՍ 1932

23 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1938 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐՏՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԵՐՄԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ձորեքշաբթի օր, Յուլիս 20ին, Գերմանիոյ պատմութիւնը հասավէժ արագութեամբ թաւալեցաւ, պատմական դէպքերը ոդերգական տեսարաններով ընթացան եւ ազգանշանը տուին քաղաքական մեծ տագնապի մը, որ կարող է քաղաքացիական կռիւի հոխորտիլ:

Ֆոն Փափէն, բան երեւոյթին պարզամիտ ու անվճռական, այլ էապէս՝ յանդուգն ու անհեռատես գործիքն էր որ առաջ քաշեցին աջակողմեան եւ յեղափոխական տարրերը: Ինչ որ չկրնային ընել Հինդենպուրգ իր բարձրաթիւենէն եւ Հիթլեր իր բռնած բանակներով, բրաւ առաջ քաշուած Ֆոն Փափէն, թիկունքէն մղուած այն ուժերէն, որոնք պատրաստ են կռիւի մտնելու, որպէս զի Գերմանիոյ օրինական կառավարութիւնը պաշտպանելու համար:

Պետական հարուածը կը կատարէ օրուան վարչապետը, կը բռնադատէ արտակարգ քմահաճոյքը Փրուսիոյ պետութեան. կառավարութեան անդամները (ընկերվարական) բանի ուժով դուրս կը քշէ կրենց պաշտօնատուններէն, զինուորական վիճակ կը հռչակէ Պերլինի չրջանին մէջ եւ գործերը կը դնէ զինուորական նախարարութեան վարիչներու միջոցաւ:

Պատմական այդ օրուան վերջին տեսարանը կը փակուի երեկոյեան ժամը 6—7ին, երբ Փրուսիոյ ներքին նախարար Սէվերինկ (ընկերվարական) եւ իր գործակիցները սուինուոր զինուորներու պատնէշին տակ կը թողուն իրենց գրասենեակները, «կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» գոչելով:

Այսպիսով կը պայթի գերմանական ներքին տագնապը, որ այս վերջին տարին սուր բնոյթ ստացած էր:

Գերմանական քաղաքական կեանքը Վէյմարի սահմանադրութեամբ կը մտնէր ընկերվարութեան եւ գերման դեմոկրատիայի ազդեցութեան տակ: Արտաքին քաղաքական պայքարներուն հետ միասին կը փոթորկէր Գերմանիոյ ներքին կեանքն ալ: Վէյմարէն մինչեւ Ֆոն Փափէն Գերմանիա տագնապներ անցուց՝ աջէն ու ձախէն: Համաչափ չարժումը քաղաքական կռիւ տեսարաններ պարզեց, բայց չընդհանրացաւ: Յեղափոխական չարժումներն ալ անպակաս եղան, բայց խեղդուեցան իրենց բոյնին մէջ:

Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ ընկերվարական ընտանիքին մէջ ամէնէն լաւ կազմակերպուած եւ ամէնէն ազդամարդ կազմակերպութիւնն է, Վէյմարէն մինչեւ Յուլիս 20ը, եղաւ գերման հանրապետութեան հիմնական սիւնը, կրեց պետական չէնքը իր ուսերուն վրայ. աջակցեցաւ եւ համագործակցեցաւ դեմոկրատիկ տարրերուն հետ, կեդրոնացնող եւ հաւասարակչռող ուժը հանդիսացաւ, եւ կրցաւ պահպանել հանրապետութիւնը աջէն ու ձախէն եկած հեղեղատներէն:

Գերման Սօսիալ – Դեմոկրատիան, ըլլալով զօրաւոր եւ կարեսպահ, էր նաեւ լայն համագործակցութեան կողմնակից, ընդհանրապէս դեմոկրատիկ կուսակցութիւններուն հետ, բարեչրջութեան ճանապարհով քալելու դէպ ի պետական կառավարութիւնը եւ ատիճանական կերպով իրականացնելու ընկերվարական պահանջները: Ընկերվարական կուսակցութիւնը տիքտատուրայի դէմ էր, ու այդ ուղղութեամբ՝ կուրծք կուտար թէ աջէն եւ թէ ձախէն եկած միջամտութեանց: Այս փափուկ կացութեան մէջ Սօսիալ – Դեմոկրատիան հետզհետէ բռնեց տեղատուութեան ճամբան: Համայնավարները իրենց բաժին առին եւ քալեցին, ու ատիճանաբար կերպով խլեցին այդ մեծ ընտանիքին պատկանող հինգ միլիոն քուէները: Ընկերվարական կուսակցութիւնը կամաց կամաց կը բացարձակ մեծամասնութենէն կ'իջնէր համեմատական մեծամասնութեան, ու աւելի զիջող կը դառնար կեդրոնի այն կուսակցութիւններուն, որոնք իր հետ միասին Վէյմարի սահմանադրութիւնը կը պաշտպանէին:

Այս ատիճանական վայրէջքի կողքին, եթէ համաչափ չարժումը կը մնար կայուն ատիճանի վրայ, թէեւ կ'առնէր յեղափոխական-ազգայնական չարժում մը Հիթլերի դեկավարութեամբ եւ կարճ ժամանակի մէջ տասնամեայ հաւասարակչռութիւնը կը դադրէր:

Նախագահական եւ փրուսիական ընտրութիւններէն առաջ Հիթլերեան չարժումն անհամբերութիւնով ցոյց կուտար իշխանութեան գլուխը գալու՝ պետական հարուածով մը: Նախագահական ընտրութեան մէջ մօտ 14 միլիոն քուէ չհաւքէ եւ փրուսիական խորհրդարանի մէջ տասնեակ մը պատգամաւորները հարիւրէն աւելի բարձրացնելէն յետոյ, Հիթլերեանները պահ մը յուսացին զինական ճանապարհով իշխանութեան գլուխը գալու եւ անկէ յետոյ կատարելու այն յեղաչրջումները, որոնք իրենց ծրագրին մէջ կը մտնէին:

Բայց Հիթլերի յաջողութիւնները հասնելով իրենց գագաթնակէտին, ցոյց տուին մէկ ուրիշ երեսոյթ, որ թէեւ զգուշութեամբ, սակայն հանրապետականները պիտի կրնային պահպանել հաւասարակչռութիւնը:

Յուլիս 31ի ընտրութիւնները, հակառակ անկէ ունեցած յոյսերուն, չեն խոստանար կատարեալ յաջողութիւն մը յեղափոխականներուն:

Ու ահա կը պայթի գերմանական տագնապը իր լայնութեամբ եւ ծանրութեամբ: Որովհետեւ հարուածը կ'իջնէ գերման Սօսիալ-Դեմոկրատիային, որ խարիսխն էր հանրապետական Գերմանիոյ, ու պահապանը Վէյմարի սահմանադրութեան: Պետական հարուածը կ'ուզէ ապահովել յեղափոխութեան տիրապետութիւնը, առանց սպասելու ընտրութիւններու արդիւնքին:

Այս քայլով, Գերմանիա կը մտնէ զինեալ բռնութեան եւ զինեալ յեղափոխութեան նոր եւ անակնկալներով յղի չրջանի մը մէջ: Ընկերվարականները յեղափոխականներու բռնկցուցած հրդեհին մէջ չնետուեցան: Անոնք կը սպասեն Յուլիս 31ի ընտրութեան:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՍ ՀԱՅ ՉԵՄ, ԿԱԹՈԼԻԿ ԵՄ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ հայկաթոլիկ համայնքին կողմէ, վարչութիւնը թուրք թերթերուն ուղղուած նամակով մը՝ կը պախարակէ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը որ բողոք է ներկայացուցեր ժընեւ, Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքին առթիւ:

Նամակը կարդացինք զզուանքով: Գրութեան ոճն ու բովանդակութիւնը չեն որ զզուանք կը պատճառեն. այլ մանաւանդ հոգին որ տուն տուեր է անոր: Ո՛չ թէ անոր համար որ այդ հոգին կաթոլիկինն է: Այլ մանաւանդ որ ան կը յատկանշէ զանգուած մը Հայերու, վատ՝ Հայութեան լատագոյն օրերուն, ու վատթար՝ անոր ամենավատ օրերուն:

Կաթոլիկի, լուսաւորչականի հարց չունինք անշուշտ այս թերթին մէջ: Ու մենք չէ որ պիտի ժխտենք կաթոլիկ Հայերու մեծ տուրքը ազատագրական պայքարին եւ հայ մշակոյթին — հիմնաքարը ամէն ազատութեան ու ազատագրութեան:

Ու չենք ալ պահանջեր որ Համիտներէն ու Թալէաթներէն յետոյ, Քէմալներու եւ Քէմալիկներու մականին տակ կծկուած Թուրքիոյ Հայերը՝ համակրանքի դոյզն արտայայտութեամբ մըն իսկ միանան անոնց, որ դեռ չեն մոռցած մեր արդար պահանջները Թուրքէն:

Բայց իրաւունք ունինք պահանջելու որ յիշեն գոնէ թէ բրկական տապարը չզանազանեց Հայուն հաւատացեալը, աղանդաւորը թէ անկրօնը:

Յիշեն գոնէ թէ ափսոսի եւ ցաւդի ճառքաններուն վրայ՝ բոլոր կրօնքի Հայերը հաւասարապէս բաւեցին Հայ անունին մեղքը··· ու Պապին հոգատակները աւելի լաւ օրեր չտեսան քան Լուսաւորչի հետեւորդները···

Յիշեն գոնէ եւ լռեն:

Ո՞վ իրենցմէ կը պահանջէ հաւատարմութեան հաւատամքներ եւ ո՞վ կը հաւատայ, ո՞ր թուրքը իրենց աւերդ ճնշումներուն, որոնց ո՛չ մէկ թուրք պէտք ունի, բալեղու համար՝ օտարին հանդէպ յաւիտենական ատելութեան աւանդական ճամբէն:

Ժամանակին, գիտենք թէ շատ կաթոլիկներ հայ չէին. պարզապէս կաթոլիկ էին···

Նոյն հոգի՞ն է որ կը տիրէ Պոլսոյ կաթոլիկ համայնքին վարչութեան մէջ արեան նոյն աւազանին մէկ ուրիշ տուրքենէն յետոյ ալ:

Մ. ե.

ՉԻՆԵՒՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԿԻՒԻՆԵՐ

Ուշադրութենէն տրուած լուրի մը համաձայն այդտեղի չինական դեսպանը յայտնած է թէ չինական կառավարութիւնը բողոքած է եհովի վրայ կատարուած ճափոնական յարձակման դէմ:

Չինական դեսպանին զեկոյցը կը յայտնէ թէ ճափոնական զօրախումբերը գործածած են զրահապատ կառախմբեր եւ ռմբաձիգ օդանաւեր սպանելով եւ վիրաւորելով բազմաթիւ Չինացիներ:

Դեսպանին զեկոյցը կ'աւելցնէ· — Չինեւճափոնական վէճը ներկայիս կ'ուսումնասիրուի Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ· բայց ճափոն, կը թուի թէ որոշած է ծանրացնել կացութիւնը եւ իրօք, ցնպատեց որ այդպէս ըլլայ՝ յարձակում գործելով եհովի վրայ: Նման յարձակման մը առջեւ, ստիպուած ենք դիմադրել՝ գործածելով մեր տրամադրելի բոլոր ուժերը:

*** Թոքիայէն տրուած լուրի մը համաձայն, Քաօ նունկի ճափոնական ուժերու հրամանատարը համաձայնութիւն մը կնքած է չինական ուժերու հրամանատարին հետ, եհովի առջեւ նոր կռիւներու առաջքն առնելու համար:

Նամէէնի եւ Փէյինի մէջ մեծ յուզում կը տիրէ: Կը կարծեն թէ եհովի կացութիւնը չափազանց վտանգուած է, նկատելով որ մաս մը ճափոնական ուժեր մեկնած են Մուտէնէն՝ անձանօթ ուղղութեամբ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԲՌՆԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

Ֆոն Փափէն կը մխրճուի գործի

Պաշարման վիճակի յայտարարութենէն ի վեր, հանդարտութիւն կը տիրէ Պերլինի եւ Փրուսիոյ մէջ:

Նախորդ գիշեր բախումներ տեղի ունեցան համայնավարներու եւ ոստիկաններու միջեւ: Մէկ հոգի սպաննուեցաւ, բայց առհասարակ, ժողովուրդը կը չարունակէ հանդարտ մնալ:

Համայնավար դեկավարները հաւաքուեր էին խորհրդակցութեան համար: Նախ որոշեր էին ընդհանուր գործադուլ պատրաստել· սակայն ընկերվարականներու ընդդիմութեան առջեւ, լքեցին այս ծրագիրը եւ գոհացան փողոցները ցրուել տալով յեղափոխական թռուցիկներ:

Սակայն ոստիկանութիւնը գրաւեց թռուցիկները եւ ձերբակալեց ցրուողները:

Ոստիկանութիւնը գրաւեց նաեւ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնը:

Ընկերվարականները չափազանց վերապահ կը մնան այն պահէն ի վեր որ իրենց հաղորդուեցաւ կարգադրութիւնը· — Յարգեցէք կարգապահութիւնը· Թոյլ մի տաք որ ձեզ գրգռեն:

Իսկ Հիթլերի մարտական խումբերը երկու օրէ ի վեր կը մնան իրենց զօրանոցներուն մէջ, կազմ ու պատրաստ, ի հարկին օգնելու համար ոստիկանութեան: Որովհետեւ, զրոյց կը չրջէր թէ համայնավարները որոշած են չարձակում գործել Պերլինի ոստիկանութեան վրայ եւ թէ պաշարման վիճակի յայտարարութիւնն է որ ճախողեցուցած է այս որոշման գործադրութիւնը:

Հիթլերեան պետերը մտադրած են պահանջել կառավարութենէն որ լուծէ համայնավար կուսակցութիւնը: Անոնք կը յուսան թէ այդպէս ալ չպիտի ըլլայ ընտրութիւններէն առաջ: Սակայն Ֆոն Փափէն կը վարանի· որովհետեւ կը վախնայ որ համայնավարները իրենց յուծումէն յետոյ, յուլիս 31ի ընտրութեանց, իրենց քուէները կեդրոնացնեն ընկերվարականներուն վրայ եւ այդ կերպով աւելի ուժեղացնեն զանոնք:

ՓՐՈՒՍԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ

Փրուսիոյ կառավարութեան բոլոր անդամները յայտնած ըլլալով թէ իրենք կը մխրճուին հրաժարեցուած վարչապետին եւ ներքին նախարար Սէվերինկի, Ֆոն Փափէն ոտիքերը փնտռել անոնց տեղ:

Ֆոն Փափէն իր կազմած նոր դահլիճին առաջին նիստին մէջ՝ իր մարզպան յայտնեց թէ որոշած է բազմաթիւ բարձր պաշտօնատարներ հրաժարեցնել Փրուսիոյ 12 նահանգներու վարչութիւններէն:

Այս կերպով փրուսիական նահանգներուն նախագահներէն 5–6ը, որոնք ընկերվարական են, պիտի հեռացուին իրենց պաշտօններէն, ինչպէս նաեւ ոստիկանական բազմաթիւ բարձր պաշտօնատարներ:

ԲՈՂՈՔՆԵՐ

Փրուսիոյ նախկին դահլիճին անդամները խորհրդակցութիւն մը ունեցան քննելու համար կացութիւնը եւ որոշեցին պահել բոզոքը զոր ներկայացուցեր էին կայսերական տեսչին եւ Հինդենպուրգի ուղղուած հեռագրով մը պահանջելէն որ, մինչեւ տեսչին որոշումը, մեղմացնէ պաշարման վիճակը: Հեռագրէն զատ, վարչապետին ուղղուած նամակով մը, մեղադրեցին զայն որ չէ յարգած սահմանադրութիւնը:

Պավիէրայի կառավարութիւնն ալ իր կարգին բողոքելով Ֆոն Փափէնի ոտնձգութիւններուն դէմ, դիմած է կայսերական տեսչին: Պավիէրայի բողոքին միացած է նաեւ Քարլսրուհէի կառավարութիւնը:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Իրենց պաշտօններէն հեռացնելէ յետոյ Պերլինի ընդհանուր ոստիկանապետը, փոխանորդը եւ ոստիկան զինուորներու հրամանատարը, Ֆոն Փափէն պատրաստ կը հեռապնդէ իրր հրաժարեցման հրամանին դէմ անհնազանդ:

Փրուսիոյ իր մարզպանութեան առաջին օրն իսկ, Ֆոն Փափէն հրաժարեցուցած է 24 հանրապետական բարձր պաշտօնատարներ, որոնք հաւատարիմ Վայմարի սահմանադրութեան, կրնային խափանել Փափէնի բռնապետական գործունէութիւնը:

Չինաթափութեան ժողովը

Չինաթափութեան ընդհ. յանձնաժողովը իր նիստը չարունակեց, քննելու համար Պ. Պլնէչի տեղեկագիրը:

Այդ նիստին մէջ, Իտալիոյ պատուիրակը զօրավար Պալբօ, որ օդանաւով հասեր էր Ժընեւ, պագ ջուր լեցուց իր ճառով: Նախորդ օր հեռագրերը հաղորդեր էին թէ գլխաւոր կէտերուն չուրջ համաձայնութիւն գոյացած է մեծ պետութեանց միջեւ, որոնց կարգին Իտալիա:

Բայց Իտալիոյ պատուիրակը յուսախաբ ըրաւ բոլորը, յայտարարելով թէ

— Իտալական պատուիրակութիւնը ստիպուած է յայտնելու որ կատարուած քայլերը ի զուր է և յաւիտեան դէպս, չարդարացներ ամբողջ աշխարհի յոյսերն ու բաղձանքները: Ուրեմն չեմ մասնակցիր այս ճակարկութեան:

Իտալիա ուրեմն երեսի վրայ կը ձգեր մեծ պետութեանց հետ նախապէս իր գոյացուցած համաձայնութիւնը:

Իսկ խորհրդային պատուիրակը լիովինով ինչպէս կը սպասուէր, չարունակեց ըստ սովորութեան, ժողովին աշխատանքները խափանելու իր փորձերը, ամէն մէկ կէտի դէմ ներկայացնելով առաջարկներ ու փոփոխութիւններ:

Ֆրանսայի վարչապետը պիտի խօսի այսօր:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ

— :-: —

Մեր ընթերցողները կը յիշեն թէ Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ, Իզմիրի երեսփոխան Մահմուտ Խաատ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրեր էր սուրիական հողերու մասին, մեծ մեծ չարդելով թէ 50,000 տարի ալ անցնի չեն մոռնար իրենցմէ խլուած հողերը:

Դամասկոսի «էլ-Ֆի Պա» թերթը հետեւեալ արժանաւոր պատասխանը կուտայ Մահմուտ Խաատի եւ անով թաւրքերուն:

Ալեքսանտրէթ արաբական մայրաքաղաքը եղող Հալէպի նաւահանգիստն է: Ըստ իր աշխարհագրական դիրքին, Ալեքսանտրէթ կը պատկանի Սուրիոյ: Ինչպէ՞ս եւ ինչո՞ւ Թուրքերը կարօտով կը նային մեր այս հոդամասին:

Է՛յ էֆէնտիներ, ձեր հայրենիքին մէջ հազարաւորներով Արաբներ կան· դուք արդեօք անոնց կրօնական եւ ազգային ազատութիւնը չարգելո՞ք· մինչեւ անգամ դուք ստիպեցիք զանոնք որ ձեզի պէս հագուին եւ արաբերէն չխօսին, է՛յ էսատ պէյ, եթէ հող կը փնտռէք, եթէ ձեր հայրենիքի հին մասերը կ'ուզէք, ձեր աչքերը տնկեցէք այն հողերուն, որոնք օսմանցիի արիւնով ներկուած են, կարօտը հաշեցէք Բումէլիի, Սելանիկի, ամբողջ պալքանեան երկիրներու Միջերկրականի կղզիներուն վրայ, որոնց ժամանակին յաղթութիւնը ապահովուած էր արաբի սուրով եւ արիւնով:

Սակայն, ո՛վ Թուրքեր, ինչո՞ւ չէք փնտռեր եւ կարօտը չէք հաշեր ձեր թագաւորներու անկարողութեան երեսէն եւ ձեր ձեռքով կորսուած այդ հողամասերուն եւ զանոնք ալ Ալզասլօրէն չէք կոչեր:

Ես ալ հիմա լսատ պէյի նման պիտի ըսեմ:

Հիւսիսային Սուրիան, Տիարպէքիր, կիլիկիան, բոլորն ալ ասոնք արաբական երկիրներ են եւ կտրուած են Արաբներու սրտէն· կարօտով կը դիտեն զանոնք եւ որքան ալ երկար տարիներ անցնին պիտի չմոռնան զանոնք: Ինչպէս Ֆրանսացիները 50 տարի չմոռցան Ալզաս – Լօրէնը, մենք ալ 50,000 տարի եթէ անցնի չպիտի մոռնանք մեր սրտէն կտրուած այս հողամասերը:

Է՛յ Թուրքեր, եթէ դուք այսօրուան ձեր յաջողութիւններով կը պարծենաք մե՞զի, որովհետեւ այդ յաղթութիւնը ուրիշին կը պարտիք: Ֆրանսան կիլիկիան ձեզի ձգեց ամբողջ հարստութիւններով, զինամբեքերով եւ պաշարով: Հնդկաստանի իսլամները միլիոններ դրկեցին ձեզի եւ վերջապէս օտարներ ուրիշի հաշուոյն օգնեցին ձեզի:

Մենք կը ճանչնանք Թուրքերը եւ իրենց էնթրիկները: Այժմ երբ անոնք Ալեքսանտրէթի մասին կը խօսին, ո՛վ գիտէ ի՞նչ դաւեր կը հետապնդեն:

ԹՈՒՐՔԻԱՅՈՅՆ ԱՒԵՒՏՈՒՐԸ

Խալիլ Միտհաթ պէյ, Աբէնճի թուրք դեսպանատան առեւտրական կցորդը, երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Յունաստանի ազգային տնտեսութեան նախարարին հետ: Տեսակցութիւնը դարձած է կնճռուած առեւտրական դաշնագիրներուն եւ այն միջոցներուն չուրջ որոնք ձեռք պիտի առնուին զարգացնելու համար երկու երկիրներու միջեւ առեւտրական փոխանակութիւնները:

Խալիլ պէյ առաջարկած է նախապարին գործադրել ամենալայն սահմաններու մէջ Բլիրինկի մեթոտը, խնդրոյ առարկայ փոխանակութեան մէջ, եւ կնճիռ նոր դաշինքներ:

Նախարարը խոստացած է ուսումնասիրել հարցը ամենակարճ ժամանակամիջոցի մէջ:

ՀԱՐԱՒ· ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

Պալիվիայ մէջ պաշարման վիճակ յայտարարուեցաւ: Մայրաքաղաքին բնակչութիւնը փողոցէ փողոց կը շրջի եւ պատերազմի յայտարարութիւն կը պահանջէ ընդդէմ Փարակուայի կառավարութեան:

ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻՆ ԴԷՄ

2.— ՌՈՒՍԻԱ ԸՆԴԴԷՄ ԵՒՐՈՊԱՅԻ (*)

Հայերին մնում է վաղօրօք օգուտ քաղել
իւրեանց դրութիւնից:

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

Ծօղուածաշարքիս մէջ, չափազանց ընդարձակ գլուխ մըն է այս, սակայն չկրնար տնտնամ, կ'ամփոփուիմ՝ հասնելու համար հայկական պայքարին: Ահա թէ ինչո՛ւ զանց կ'առնեմ պատմութիւնը այն պայքարին, զոր Ռուսիոը կը կատարէին, հինէն ի վեր, ընդդէմ Եւրոպայի: Կը յիշեցնեմ, սակայն, պատերազմները բիւզանդական կայսրութեան դէմ: Ցետոյ հաշտարար փորձը Մեծն Պետրոսի, որ, ընդհակառակն, մօտեցաւ Եւրոպայի, մայրաքաղաքը տարաւ «քաղաքակրթութեան» աշխարհին սահմաններուն, եւ այնուհետեւ Սէն Փեթերսպուրկը դարձաւ չաղակրատ խնամիներու պատուհանը: Եկան բոլշեւիկները, մոլեգին չարժումով մը փակեցին այդ պատուհանը, եւ հայհոյելով խնամի Եւրոպային՝ դէպ ի Ասիա, Մոսկուա տարին իրենց մայրաքաղաքը:

Այդ օրերէն ի վեր, Ռուսիա երդուեալ ախոյեանն է Եւրոպայի:

×

— «Ի՞նչ մեծ դժբախտութիւն պիտի ըլլար, եթէ պատճառ մը հեռացնէր Ռուսերը Եւրոպայէն, եւ անոնց յանձնէր Ասիան»:

Միշլէի –նախատեսութիւնն է այն վտանգին մասին, որ այսօր իրողութիւն է:

Եւ Ռընան, նոյնքան մարգարէական, այսպէս կ'ամբողջացնէր պատկերն այդ «մեծ դժբախտութեան».

— «Սլաւը, նման Յայտնութեան գրքին վիշապին, որ իր պոչովը կ'աւէլը աստղերը, օր մը իր եանէն պիտի քաշէ Կեղր. Ասիոյ հօտը, Թիմուրլէնկներու եւ ձինկիզ խաներու հին յաճախորդները»:

Իրողութիւն է, հիմա, ա՛յս նախատեսութիւնն ալ:

Ձիշդ է թէ 1905ի ռուս յեղափոխութիւնն ալ խօսեցաւ Արեւելքի ժողովուրդներու հոգիին, բայց մանաւորապար 1917ի յեղափոխութիւնն է, որ այդ ժողովուրդները ոտքի կը հանէ ահա, կը պինդ պանոք որոշ թշնամութեամբ մը: 5 դեկտեմբեր 1920ին, Բաքուի մէջ, արեւելեան ժողովուրդներու համագումարին բեմէն, բոլշեւիկները պատերազմ կը յայտարարէին եւրոպական աշխարհակալութեան դէմ: Նարիմանով, իր բացման խօսքով, բացէ ի բաց կ'ըսէր.— «Կը ռիւի հրաւէր մըն է այս համագումարը, անգլիական եւ ֆրանսական աշխարհակալութեանց դէմ ուղղուած»:

(*) Այս նիւթին շուրջ կազմուած ընդարձակ մատենագրութիւն մը, կը յիշեմ հետեւեալ գիրքերը, իբրեւ գլխաւոր աղբիւրներ.—

1.— Boris Mirsky, — LES SCYTHES, quelques théories russes sur la crise européenne.

2.— Maurice Muret, — LE CRÉPUSCULE DES NATIONS BLANCHES, մասնաւորաբար Le défi bolchéviste et le triomphe des Scythes, ինչպէս նաեւ Le dragon dans les étoiles գլուխները:

3.— Basile Nikitine, — LA RUSSIE ET LE CONFLIT ORIENT - OCCIDENT (Les Appels d'Orient, փետր.– մարտ 1925):

Ու Զինովիեւ, նոյնքան կատաղի, կը յայտարարէր նոյն համագումարին վիճաբանութեանց ընթացքին.— «Այո, պիտի փարինք աշխարհակալ Անգլիոյ կոկորդին, մեր ծունկը պիտի դնենք իր կուրծքին»: Ու կ'աւելցնէր.— «Ձգմարիտ յեղափոխութիւնը պիտի արձարձի այն ատեն, երբ մեզի միանան հարիւրաւոր միլիոններու հասնող ժողովուրդները, որ կը բնակին Ասիոյ մէջ: Միայն ու միայն Արեւելքի ժողովուրդներն են, որ պիտի վճռեն բախտը պատերազմին՝ ընդմէջ աշխատանքին ու դրամագլուխին»:

Սակայն մեզ չա՞տ կը հետաքրքրէ այն առաքելութիւնը, որ Ռուսերը կուտան իրենք իրենց՝ վարելու համար այդ «սուրբ պատերազմը», տապալելու համար եւրոպան եւ ազատագրելու համար Ասիան:

Այդ առաքելութեան թելադրանքը, կը թուի թէ, կուգայ ռուսական գրականութենէն: Արդարեւ, Դոստոյեւսկի, իր Դեւերը վէպին մէջ, այսպէս կը խօսեցնէ ուսանող Շատովը.

— Դիտէ՞ք թէ ո՛վ է հիմա, աշխարհի մէջ, ատուած ընտիր միակ ժողովուրդը, որ կոչուած է վերանորոգելու երկիրը, փրկելու յանուն նոր Ատուծոյ մը:

— Ռուս ժողովուրդն է այդ ժողովուրդը, կը պատասխանէ Շատով իր հարցումին:

Ռուս բոլշեւիկ բանտատեղիները կը պանծան՞, ահա, աւելի քան Շատովները, երբ բոցավառ ներչնչումով մը երգելու կը կանչուին Սկիւթացիները, ընտրեալ ցեղը, որ պիտի առաջնորդէ Ասիան:

Բանտատեղ Ալեքսանդր Բլոկ, որ անձնասպան եղաւ, (կ'ըսեն թէ անօթութենէն պատճառով), կը գինովնար՝ մատնելով որ Սկիւթացի մըն է ինք.

— Այո՛, Սկիւթացիներ ենք մենք, այո՛, Ասիացիներ ենք մենք, մթին եւ անյագ աչքերով:

Ու բանտատեղ Եսէնին, ու բանտատեղ Կլուեւ, «դիւղացիական յեղափոխութեան այս քերթողները», կ'երգէին. «Արեւաբարձներու բանակ մը կը կազմենք մենք, երկրի պորտին վրայ»: Կամ. «Ո՛վ իմ հայրենիքս, ոչինչ աւելի լաւ է, ոչինչ աւելի գեղեցիկ է, որքան կովու աչքերդ»: Իսկ ոտա գրաիոս մը, Իվանով Ռազումնիկ, խօսելով սկիւթացպաշտ այս քերթողներուն մասին, կը մարգարէանար այսպէս. «Յեղափոխական սկիւթապաշտութիւնը մօխիրի պիտի վերածէ ամբողջ աշխարհը»: Փառաբանելով սկիւթական ցեղը, որ պիտի վարէ կրնութը Եւրոպայի եւ Ասիոյ միջեւ, բանտատեղ Տիւշեն կը գրէր թէ «ոչ կարելի է բանակցութիւն, ոչ ալ պինդադար այս երկու թշնամիներուն միջեւ, մէկուն կեանքը մահն է միւսին»:

Թէ թշնամութիւնը, որ գոյութիւն ունի Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի միջեւ, որքա՞ն ռուսական է իր խորքով, թէ բոլշեւիկներու դիրքն իսկ հանդէպ Եւրոպայի, որքա՞ն թափառուն է սլաւականութեամբ, անվիճելի կը դառնան՝ երբ յիշենք թէ սպիտակ ռուս դրօշներն ալ նոյնքան խանդավառութիւն կ'արտայայտեն իրենց թշնամութեանը մէջ հանդէպ Եւրոպայի: Այսպէս «Ամենուեխ» անունով գրական շարժումը (բառական թարգմանութեամբ՝ նշանակէտերու փոփոխութիւն), ինչպէս նաեւ Նակոռնուիէ թերթը (Պերլին) իրենց ուղղութեան եւ վարդապետութեան մէջ պայքար կը թելադրեն արեւմուտքի դէմ: Ցիշենք նաեւ սկիւթացի կորկուլովը, իր հիւանդագին թշնամութեամբը հանդէպ Եւրոպայի եւ մոլեռանդ սէրովը ասիական արեան, որ կը խայտայ իր երակներուն մէջ:

Գրականութեան այս թելադրանքին հետ, կենդանի էր նաեւ աւանդութիւնը ռուսական հին քաղաքականութեան, որ, Ռոստոպչինի բերնով առ կայսրն Պաւլի, կ'ըսէր. «Ռուսիա ոչ մէկ յարաբերութիւն պէտք է մշակէ ուրիշ պետութեանց հետ, առեւտրական յարաբերութիւններէ զատ»: Այսպէս ուրեմն, Լեւոնտիեւի դիտողութեամբ, կռիւը ռուսական բոլշեւիզմին ու եւրոպականութեան միջեւ ձեւափոխութիւնն է կռիւին սլաւականութեան եւ բիւզանդականութեան մէջեւ: Եւ թող հայ մտաւորականներն ալ լաւ մըտնեն թէ բոլշեւիզմին մէջ սլաւական մոթիվներ կան, ինչպէս դիտել կուտայ Ուսարթալով: Աւար ապացոյցը՝ այն պայքարը, որ արդի Հայաստանի մէջ ծանօթ է «ռուս մեծապետական ազգայնականութեամբ», սկիւթական հրէշ մը, որ շատ կը վախցնէ կովկասեան փոքրիկ հանրապետութիւնները:

Ցաջորդով պայքարի ձեւերը, զորս կը զործածէ արդի Ռուսիան հանդէպ Եւրոպայի, աւելի եւս խտացնելով նոր գոյնը որ իր վրայ առած է երբեմնի «ճերմակ ազդը»:

ԱԶԱՏԱՄԱՆԻ

ԶՐՈՑՑ ՊԱՐՍԿԱՀԱՑ ԲԱՐԵԿԱՄԻՍ ՀԵՏ

ՓԱՐԱՄՈՒՇԽԱՆԱ

Հակառակ որ ճանչցուած եմ հեկնողը անունց որ մեր ոսկեղէն լեզուին կը խառնեն ռուսական թիթեղ եւ ժանգոտ երկաթներէ ձուլուած բառերու խժալուր աղմուկը, «Խայեամպազի»էն ետք, ահա քեզի երկրորդ օտար բառ մը, այն ալ վերնապիր:

Բայց Գրական Ակումբը արձակուրդի մէջ էր: Ցաճախ հաճոյքը ունեցեր եմ քաշքշելու Խոնդկարեան բարեկամս, երբ կուլտուրական կամ սոցիալական որեւէ գեկոյց օգնկիռ կամ սուբեկտիւօրէն քննադատած առեն ցոյց տայ օտար բառ մը զոր կրնային Ասիոյ մէջ: Միայն ու միայն Արեւելքի ժողովուրդներն են, որ պիտի վճռեն բախտը պատերազմին՝ ընդմէջ աշխատանքին ու դրամագլուխին»:

Սակայն մեզ չա՞տ կը հետաքրքրէ այն առաքելութիւնը, որ Ռուսերը կուտան իրենք իրենց՝ վարելու համար այդ «սուրբ պատերազմը», տապալելու համար եւրոպան եւ ազատագրելու համար Ասիան:

Այդ առաքելութեան թելադրանքը, կը թուի թէ, կուգայ ռուսական գրականութենէն: Արդարեւ, Դոստոյեւսկի, իր Դեւերը վէպին մէջ, այսպէս կը խօսեցնէ ուսանող Շատովը.

— Դիտէ՞ք թէ ո՛վ է հիմա, աշխարհի մէջ, ատուածընտիր միակ ժողովուրդը, որ կոչուած է վերանորոգելու երկիրը, փրկելու յանուն նոր Ատուծոյ մը:

— Ռուս ժողովուրդն է այդ ժողովուրդը, կը պատասխանէ Շատով իր հարցումին:

Ռուս բոլշեւիկ բանտատեղիները կը պանծա՞ն, ահա, աւելի քան Շատովները, երբ բոցավառ ներչնչումով մը երգելու կը կանչուին Սկիւթացիները, ընտրեալ ցեղը, որ պիտի առաջնորդէ Ասիան:

Բանտատեղ Ալեքսանդր Բլոկ, որ անձնասպան եղաւ, (կ'ըսեն թէ անօթութենէն պատճառով), կը գինովնար՝ մատնելով որ Սկիւթացի մըն է ինք.

— Այո՛, Սկիւթացիներ ենք մենք, այո՛, Ասիացիներ ենք մենք, մթին եւ անյագ աչքերով:

Ու բանտատեղ Եսէնին, ու բանտատեղ Կլուեւ, «դիւղացիական յեղափոխութեան այս քերթողները», կ'երգէին. «Արեւաբարձներու բանակ մը կը կազմենք մենք, երկրի պորտին վրայ»: Կամ. «Ո՛վ իմ հայրենիքս, ոչինչ աւելի լաւ է, ոչինչ աւելի գեղեցիկ է, որքան կովու աչքերդ»: Իսկ ոտա գրաիոս մը, Իվանով Ռազումնիկ, խօսելով սկիւթապաշտ այս քերթողներուն մասին, կը մարգարէանար այսպէս. «Յեղափոխական սկիւթապաշտութիւնը մօխիրի պիտի վերածէ ամբողջ աշխարհը»: Փառաբանելով սկիւթական ցեղը, որ պիտի վարէ կրնութը Եւրոպայի եւ Ասիոյ միջեւ, բանտատեղ Տիւշեն կը գրէր թէ «ոչ կարելի է բանակցութիւն, ոչ ալ պինդադար այս երկու թշնամիներուն միջեւ, մէկուն կեանքը մահն է միւսին»:

Թէ թշնամութիւնը, որ գոյութիւն ունի Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի միջեւ, որքա՞ն ռուսական է իր խորքով, թէ բոլշեւիկներու դիրքն իսկ հանդէպ Եւրոպայի, որքա՞ն թափառուն է սլաւականութեամբ, անվիճելի կը դառնան՝ երբ յիշենք թէ սպիտակ ռուս դրօշներն ալ նոյնքան խանդավառութիւն կ'արտայայտեն իրենց թշնամութեանը մէջ հանդէպ Եւրոպայի: Այսպէս «Ամենուեխ» անունով գրական շարժումը (բառական թարգմանութեամբ՝ նշանակէտերու փոփոխութիւն), ինչպէս նաեւ Նակոռնուիէ թերթը (Պերլին) իրենց ուղղութեան եւ վարդապետութեան մէջ պայքար կը թելադրեն արեւմուտքի դէմ: Ցիշենք նաեւ սկիւթացի կորկուլովը, իր հիւանդագին թշնամութեամբը հանդէպ Եւրոպայի եւ մոլեռանդ սէրովը ասիական արեան, որ կը խայտայ իր երակներուն մէջ:

Գրական Ակումբը արձակուրդի մէջ էր: Ցաճախ հաճոյքը ունեցեր եմ քաշքշելու Խոնդկարեան բարեկամս, երբ կուլտուրական կամ սոցիալական որեւէ գեկոյց օգնկիռ կամ սուբեկտիւօրէն քննադատած առեն ցոյց տայ օտար բառ մը զոր կրնային Ասիոյ մէջ: Միայն ու միայն Արեւելքի ժողովուրդներն են, որ պիտի վճռեն բախտը պատերազմին՝ ընդմէջ աշխատանքին ու դրամագլուխին»:

Սակայն մեզ չա՞տ կը հետաքրքրէ այն առաքելութիւնը, որ Ռուսերը կուտան իրենք իրենց՝ վարելու համար այդ «սուրբ պատերազմը», տապալելու համար եւրոպան եւ ազատագրելու համար Ասիան:

Այդ առաքելութեան թելադրանքը, կը թուի թէ, կուգայ ռուսական գրականութենէն: Արդարեւ, Դոստոյեւսկի, իր Դեւերը վէպին մէջ, այսպէս կը խօսեցնէ ուսանող Շատովը.

— Դիտէ՞ք թէ ո՛վ է հիմա, աշխարհի մէջ, ատուածընտիր միակ ժողովուրդը, որ կոչուած է վերանորոգելու երկիրը, փրկելու յանուն նոր Ատուծոյ մը:

— Ռուս ժողովուրդն է այդ ժողովուրդը, կը պատասխանէ Շատով իր հարցումին:

Ռուս բոլշեւիկ բանտատեղիները կը պանծա՞ն, ահա, աւելի քան Շատովները, երբ բոցավառ ներչնչումով մը երգելու կը կանչուին Սկիւթացիները, ընտրեալ ցեղը, որ պիտի առաջնորդէ Ասիան:

Բանտատեղ Ալեքսանդր Բլոկ, որ անձնասպան եղաւ, (կ'ըսեն թէ անօթութենէն պատճառով), կը գինովնար՝ մատնելով որ Սկիւթացի մըն է ինք.

— Այո՛, Սկիւթացիներ ենք մենք, այո՛, Ասիացիներ ենք մենք, մթին եւ անյագ աչքերով:

Ու բանտատեղ Եսէնին, ու բանտատեղ Կլուեւ, «դիւղացիական յեղափոխութեան այս քերթողները», կ'երգէին. «Արեւաբարձներու բանակ մը կը կազմենք մենք, երկրի պորտին վրայ»: Կամ. «Ո՛վ իմ հայրենիքս, ոչինչ աւելի լաւ է, ոչինչ աւելի գեղեցիկ է, որքան կովու աչքերդ»: Իսկ ոտա գրաիոս մը, Իվանով Ռազումնիկ, խօսելով սկիւթապաշտ այս քերթողներուն մասին, կը մարգարէանար այսպէս. «Յեղափոխական սկիւթապաշտութիւնը մօխիրի պիտի վերածէ ամբողջ աշխարհը»: Փառաբանելով սկիւթական ցեղը, որ պիտի վարէ կրնութը Եւրոպայի եւ Ասիոյ միջեւ, բանտատեղ Տիւշեն կը գրէր թէ «ոչ կարելի է բանակցութիւն, ոչ ալ պինդադար այս երկու թշնամիներուն միջեւ, մէկուն կեանքը մահն է միւսին»:

Թէ թշնամութիւնը, որ գոյութիւն ունի Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի միջեւ, որքա՞ն ռուսական է իր խորքով, թէ բոլշեւիկներու դիրքն իսկ հանդէպ Եւրոպայի, որքա՞ն թափառուն է սլաւականութեամբ, անվիճելի կը դառնան՝ երբ յիշենք թէ սպիտակ ռուս դրօշներն ալ նոյնքան խանդավառութիւն կ'արտայայտեն իրենց թշնամութեանը մէջ հանդէպ Եւրոպայի: Այսպէս «Ամենուեխ» անունով գրական շարժումը (բառական թարգմանութեամբ՝ նշանակէտերու փոփոխութիւն), ինչպէս նաեւ Նակոռնուիէ թերթը (Պերլին) իրենց ուղղութեան եւ վարդապետութեան մէջ պայքար կը թելադրեն արեւմուտքի դէմ: Ցիշենք նաեւ սկիւթացի կորկուլովը, իր հիւանդագին թշնամութեամբը հանդէպ Եւրոպայի եւ մոլեռանդ սէրովը ասիական արեան, որ կը խայտայ իր երակներուն մէջ:

Ցետոյ տարօրինակ հշուկներ, անպատկառ բազդներու նման, ակռան հիւսուիլ խորհրդաւոր ժամադոցին շուրջը: Թեհրանցիները — յաւիտենական բանտասողներ — կը պնդէին որ շատ գիշեր անձանօթ առուներէն գաղտագողի կ'անցնէին Թաճրիշի եւ Կուչհաքի անտառներէն, կը սպրդէին Զիլլի պարտէզներէն ներս, եւ ձեր պատասխանին առանձնութիւնը կը բաժնէին մինչեւ որ հնչէր արեւածագը ողջունող «նաղարչխանէ»ներու շեփորը:

Շշուկները հասան պալատ եւ ցնցեցին Նասրէտտին Շահի մշտար. Թուն կատածները: Զերբակալուեցան գիշերուան առուներէն մէկ քանին: Արեւի լոյսին տակ, սակայն, անոնք փոխակերպուեցան քաղաքին յայտնի ժառանգականներու, ազդեցիկ կրօնապետներու կամ հին դիւանադէտներու:

Կրնաք երեւակայել կատածոտ Շահին սարսափը: Եւ այդ սարսափին աւելի եւս սաստկանալը՝ այն մտածումին առջեւ թէ չպիտի կրնար մէկ մէկ մեռաքս օղակ նուիրել այդ գլուխներուն:

— Ի՞նչ կ'ըսէիք, ի՞նչ խօսեցաք, ի՞նչ դաւեցիք:

Պատասխանը նոյնն էր, յուսահատեցնող միօրինակութեամբ.

— Այդ տունէն ներս ինչ խօսք, ի՞նչ խորհուրդ որ մտնէ, կը դառնայ պարտուի յաւիտենական ժառանգութեան: Ոչինչ կը լիշենք:

Եւ ամբոխը, որ կը մերժէ պարտուած զգալ, կարծեց Տամաուէնտի գաղտնիքը լուծած ըլլալ. Զըլլը Սօլթանի խորհրդաւոր մենաստանին տալով նոյնքան խորհրդաւոր անուն մը՝

Ֆարամուշխանա՛..., «Տուն ծառայութեան» կամ... «Անոյշ բերդ» եթէ կ'ուզէք:

Ու տարիներով — կարծեմ ութսուն տարիէն աւելի է պատահածը Պարսիկին մշտավար երեւակայութիւնը հաւատաց Զըլլը Սօլթանի ամբարանոցին կախարդական ազդեցութեան:

Հմայուած ղեկակ մը ուր կը մտնես ապրելու համար ով պիտի ի՛նչ հրաշալիք կամ ահաւոր ժամեր: Բայց ոտքդ անկէ դուրս դնելէ ետք մոռցած ես ամէնքն ալ... Ի՛նչ հէքեաթ, որ արեւելքը մինակ կրնայ ծնիլ:

Գիրքը, սակայն, որուն մէջ ժամանակին կարդացեր եմ այս իրավէպը, կը յայտնէր թէ Տամաուէնտի իմաստասէր առանձնակեացին մօտ կը գտնէ մարուէբրպարսիկոբիհաղրական առաջին Օթեակը, հիմնուած համբաւաւոր Էյուն՝ Մալգում Խանի կողմէ...:

×

Գիտենք որ, արեւելքի խորհրդաւոր աստղին տակ ծնած, ձեզի համար չաճախ իրական կեանքի առօրեայ մէկ դրուագն է ինչ որ հէքեաթի կը թուի մեզի: Բայց մի կտրծէք թէ առանց բացարձակ առանձնաշնորհն ունի:

Փաստ՝ մենք ալ ունինք Ֆարամուշխանա: Եւ մէկի տեղ շատերը, հոգ չէ որ ձերինը գեղեցիկ ըլլայ, մերինները այլանդակ եւ աղբերգական:

Դաղութներու «Ֆարամուշխանա»-ները...

Սկսինք հայ մամուլէն: Մէյ բանդերներ ունինք որ ստքերնին հազիւ թերթէն դուրս նետած, կը մոռնան թէ ներսը ինչ բաներ, ինչ էին պըեր երէկ:

— Ախպեր Չան, դուք չէի՛ք երէկուան թիւով թուրքին հայհոյեր իւղ քսողը: Ինչո՞ւ մեծ երագի եւ վրէժի կրակը կը թափէք այսօր ձեր խեղճ բարեկամին գլխուն...

Հարցուցէ՛ք եւ մարդը ձեր երեսին պիտի նայի շուարած.

— Չեմ յիշեր: Մեր մամուլէն ներս ինչ խօսք, ինչ խորհուրդ կամ սկզբունք որ մտնէ, կը գատապարտուի յաւիտենական մոռացութեան: Ոչինչ կը յիշենք:

Ֆարամուշխանա՛...:

Սա ողբերգական է: Բարեբախտաբար կայ նաեւ զուարճալին:

Թերթ մը ունինք — անունովը չըլայ, թէեւ չճանչցող չկայ — որուն չորս պատերէն ներս մտած քանի՛ հարիւր անմեղ գոհեր, նամակ, յօդուած, հարցում կամ դիրքի ծրար, դատապարտուած են յաւիտենական մոռացութեան:

Այդ թերթը մեզմէ ալիքանոսով մը բաժնուած —բարեբախտաբար — զործակալ մը ունի Փարիզի մէջ:

— Եղբայր, կ'ըսէր այս վերջինը անցեալ օր, երկչոտ նամակ մը առի: Երկիւղէն ինկածի նման ստիպողական տեղեկութիւն կ'ուզէն հարցի մը մասին, որուն համար հինգ ամիս առաջ ես ինքս դիմեր եմ իրենց քանի մը նամակներով, ամէնքն ալ անպատասխանի մնացած:

Կարդալէ ետք «Յառաջ»ը, իմ գործակալ բարեկամս վստահ եմ որ վերջապէս պիտի հասկնայ թէ «բանը ինչումն է»:

Ֆարամուշխանա՛...

×

Մէկ մէկ «Ֆարամուշխանա» նաեւ մեր ազգային մեծ ու փոքր շատ մը հաստատութիւնները:

Զարնենք Փարիզի ժամուն դուռը:

— Ի՞նչ կը բանիք ներսը, բարեկա՛ս, ի՞նչ կը խօսիք, ի՞նչ կը մտածէ «ազդը», ի՞նչ լուր սա եօթը հարիւր հազար ֆրանքէն...:

— Պատուոյ խօսք, մծնդէտ, հիմա որ ատքս դուրս դրի, ներսի գործէն ալ ինչ կը յիշեմ... պատկէն ներս ամէն խօսք խորհուրդ, նոյնիսկ հաշիւ, պարտուած է յաւիտենական ցուրեան... Ֆարամուշխանա՛...:

Անցնինք Մարսէյլի ժամը չեւէն:

Կատարեալ ընելու համար բանքը, անոր դատները փակից «գործերարը»ը: Բայց չենք եւ հիմա ինչո՞ւ փակելի չէ՞ր աւելի ատեն ձեռ ատատկել ինքզինքնիս օտ չեւ: Ինչո՞ւ, ինչ խորհուրդ գաղտնիք կը ծածկէ այդ օտ լուած ժամը, կամ ինչ գձուձ հաշիւներ...:

Անցնի՛նք, մեզի է գլուխ բելը:

Ֆարամուշխանա՛...:

Ցետոյ մեր անհամար նախկինականները: Կեցէ՛ք մը գատուի մը այսինչ ք այսինչ դիւղին վարի Թագ նախկական Ընդհանուր Մ դրան առջեւ:

Գիտենք, նոր կ'ելլէք կանոնադիր մը եւ «ի նպատ ուած հանդէսի մը պատաներ շիւը կայ ներսը:

— Բայց ատոնցմէ ո՞ւրը բաժնուեցաք, ի՞նչ կը բանկ կը զործէք, որո՞ւ կուտաք շիւները...:

Աւելորդ հարցեր: «Անոյշ դ»ներ, ատոնց ամէն մէկ մէկ թաղինը, քիչ ատենէն իւրաքանչիւր տունէ Հայր կան Ընդհանուր Մխիթարեա

×

Կը զուշակեմ հարցումը ռեր է ընթերցողին լեզուի

— Իսկ մեծագո՞յնը եւ խորհրդաւո՞րը մեր զաղութ րականութեան «Ֆարամուշխ բուն...

... Բայց հաւատացէք, զղամ որ ինկած եմ Տամ կախարդանքին ազդեցութեան եւ մոռցած թէ ինչ գրել...:

Ֆարամուշխանա՛...:

ԼԵՒՈՆ ՄԵՆ

ՅՈՒՑԱՇԱՆԴԷՍԻ ՄԸ ԱՌ

(Բիւզանդ Կոճամանեան

Այս օրերուն Հառմի մէջ տե նենայ ազգային երիտասարդ ներու ցուցահանդէսը:

Այս ցուցահանդէսին կը մաս նաեւ մէկ երկու օտար տա Մէկը Հայ մը, Բիւզանդկոճա ուսանող Հառմի գեղարուես դպրոցի, նկարչական ճիւղին:

Ինկ Տրապիզոնցի, օժտուա տասարդ մը: Սայն է եղիպտա Յարութիւն Ամիրայեանի:

Հառմի թերթերը հաճեր են նունը եւ մականունը օտար տ ցողներուն:

Եւ Կոճամանեանի համար՝ զայ կը խոստանայ»: Այսքան, ժլատ են օտար արուեստագէտ համար:

Գեղեցիկ է յայտնումը Բիւր «Ծաղիկներու վայրը» հիանալ տուին մէջ: Առաջին կարգի գ ղիկներու մեծ փունջ մը, գ հպարտ ցոյցումով: Անոնց ք

ԽԼԻՐԴԻՆ ԴԷՄ

(«ԽԼԻՐԴԻ ՇԱԲԱԹ»ԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Շարունակենք «Խլիրդի Շաբաթ»ին առթիւ ծանօթ մանուկներու կողմէ պատրաստուած յօդուածներու ամփոփումը:

Ահաւասիկ Ֆրանսական կաճառի անդամ եւ Մօնթելիմէի Հակախլիրդային Կեդրոնին Տնօրէն փրոֆ. Ե. Ֆորկի յօդուածը որ ցոյց կուտայ թէ «ԻՆՉ ՊԻՏԻ Է ԳԻՏՆԱՑ ԱՄԷՆ ԿԻՆ ԱՐԳԱՆԴԻ ԽԼԻՐԴԻՆ ՄԱՍԻՆ»:

Դուք կինե՛ր, որ քառասուն տարեկանին կը մօտենաք, եւ անձկութեամբ կ'որոնէք առաջին խոշորմը կամ առաջին ճերմակ մազը, հակիրճ, չա՞տ աւելի ուշադրութեամբ հակիրճ անկանոն արիւնահոսութիւններու երեւումին վրայ, որ ձեր արգանդին մէջ զարգացող ուռի մը սկզբնաւորութիւնն ու զարգացումը կրնայ յայտնել:

Որովհետեւ, վտանգը կրնայ չատ ծանր ըլլալ: Գիտցէ՛ք — ոչ թէ վախնալու, այլ ժամանակին զգուշանալու համար — որ արգանդի խլիրդը ամէն 25,000 կին կը մեռցնէ Գերմանիոյ մէջ, 31,000 Ամերիկայի եւ մօտ 20,000 Ֆրանսայի մէջ: Եւ այս այնպիսի տարիքի մը ուր ընտանիքի մօր անհետացումը՝ ահագին պարապ մը կը թողու տան մէջ եւ կը կազմալուծէ զայն: Որովհետեւ խլիրդի վտանգը ամէնէն աւելի կը սպառնայ **35—55** եւ մանաւանդ **35**էն **45** տարեկան կիներուն:

Աբթուն եւ ուշադիր եղէ՛ք, բայց մի՛ վախնաք:

Մէյ մը տեսնէք ամերիկացի մեծ վիրաբոյժի մը, Պըլտկուտի խորհուրդը· «Եթէ հիւանդութենէն պիտի վախնաք, ջանացէք հիւանդութեան սկիզբին իսկ վախնալ, եւ այդ երկիւղը թող մղէ ձեզ բժշկական քննութեան»:

Կ'ըսեն թէ ժողովուրդին ուղղուած այս յայտարարութիւնները կրնան խլիրդի վախը, սարսափը տեղիզել եւ մտահալածանք յառաջ բերել: Բայց հիւանդութեան մասին տգիտութիւնը շատ աւելի վտանգաւոր է, քան վհեհատներու անձկոտին երկիւղը:

Մանաւանդ որ ահազանգին հետ կուտանք ապահովիչ նշանը: Գիտցէ՛ք եւ ձեր չուրջը կրկնեցէ՛ք որ բոլոր խլիրդներէն ամէնէն բուժելին հաւանաբար արգանդի խլիրդն է, եթէ սկիզբէն դարմանուի: Ականատես մանուկներու կողմէ տակաւին վերջերս հրատարակուած վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան որ ներկայիս արգանդի խլիրդ ունեցող հինգ կիներէն չորսը կարելի է արմատապէս բուժել, վիրահատութեամբ կամ չողադարմանումով: Մինչդեռ տասը տարի առաջ հինգին հազիւ երկուքը կրնայինք բուժել:

Բայց, լաւ հասկցէք: Այս քաջալերական արդիւնքները կախում ունին բացարձակ պայմանէ մը· արգանդի խլիրդը ամէնէն բուժելի խլիրդներէն մէկն է, պայմանաւ որ դարմանումը շատ կանուխ կիրարկուի: Աւիւնեղու խնդիր չէ· այլ չարաթի եւ օրի խնդիր է: Անմիջապէս որ կասկածելի նշանով մը յայտնուի, պէտք է քննել եւ դարմանել:

Հետեւաբար, պէտք է ուշադիր ըլլալ արգանդի ամէնէն աննշան՝ բայց անկանոն արիւնահոսութեան, նոյն իսկ եթէ բնաւ ցաւ չկայ (որովհետեւ ցաւ պատճառող խլիրդը արդէն անբուժելի է), կամ ձեր ընդհանուր առողջութիւնը խանգարուած չէ (որովհետեւ կարելի է յաւելացած խլիրդ ունենալ եւ երկար տաեն երեւութապէս առողջ մնալ, հիերհանալ, չգուշնալով):

Մի՛ ուշացնէք ձեր դարմանումը կամ մի խուսափիք անկէ ժողովրդական նախապաշարումներով, որոնք տգիտութեան պատ մը կը քաշեն հիւանդին եւ զայն բուժելու հաւանականութիւններուն միջեւ:

Քանի՛, քանի՛ պարագաներ կը ծանրանան եւ անբուժելի կը դառնան անհոգութեան, անտեղի ամօթխածութեան, նշմարտութեան երկիւղին եւ անհրաժեշտ որոշումը ձգձգելու հետեւանքով: Զգուշացէք դրացիներու, պատահական կիներու, ասոր կամ անոր պատմութիւններէն· «Ես ալ ձեզի պէս էի, պիտի ըսեն ձեզի, եւ ինքնիրեն անցայ»: Երբ հիւանդներուն կը հարցնենք թէ ինչո՞ւ ուշացուցին բժշկական քննութիւնը եւ թողուցին որ անցնի կանխատես դարմանումին ժամը, աւա՛ղ միշտ իրենց անհոգութիւնը յայտնող միեւնոյն պատասխանները կը տանանք·«Չէր ցաւեր եւ չէի կարծեր որ ծանր բան մըն էր»: Իսկ երբ նոյն հարցումը կ'ուղղենք «չրջանը» զադրելու մօտ եղող կիներուն, կ'ըսեն· «Կը կարծէի թէ այդ արիւնահոսութիւնները «չրջանիս» հետ կապ ունէին, եւ պիտի անհետանային անոր զադարումէն յետոյ»:

Քանի զոհեր ըրած է չրջանի դադարման այս նախապաշարումը: Քանինե՛ր մեռած են որովհետեւ հաւատք ընծայած են չարաբաստիներուն, թերթերու չորրորդ էջին վրայ ծանուցուած այլազան դեղերուն, որոնք իրենք թէ չրջանի զադարէն յառաջ եկած խանգարումները կը բուժեն: Քանինե՛ր անտեղի ամօթխածութեամբ մը կամ վիրաբուժութենէն վախնալով, խուսափած են բժշկական քննութենէն, որ միայն պիտի կրնար ցոյց տալ անյետաձգելի դարմանումի մը անհրաժեշտութիւնը եւ կամ հանգստացնել զանոնք իրենց վիճակին մասին:

Եթէ անհոգ զանուիք անկանոն արիւնահոսութիւններուն հանդէպ եւ բժշկական քննութիւնը ձգձգելով ժամանակ կորսնցնէք, զիտցէք որ խլիրդը ժամանակ չի կորսնցներ: Ան արագօրէն կը գլէ, կ'անցնի իր չրջանակը, իր սահմանը, այսինքն բաւելիութեան չրջանը, կը տարածուի արգանդին զրացի հիւսուածքներուն, խոչլերուն եւ զարձարաններուն, եւ հետզհետէ աւելի հեռուն: Բաւելիութիւններն ալ տարբեր կը նուազին, եւ ի վերջոյ բարեւութիւնը, ոչ չոզազարմը կրնան փրկել հիւանդը:

Արդ, հակառակ մեր փորձին, բանախօսութիւններուն, գիկներուն, մեր «զգուշացէք» դիտո՞ք թէ ներկայիս քանի ժամանակին կը դիմեն բժշկական նեթեան, ճիշդ այն ատեն երբ հիւանդութեան առաջին չրջանին կը գտնուի, այն չրջանին՝ երբ անոնց 100ին 70—80ը արմատապէս բուժել: Հապա՞ կայ կիներուն մէկ հինգերորդը:

Խլիրդի բուժումին ամէնէն արդելքն է ժողովուրդին անբուժութիւնը, նախապաշարումներուն հետեւանքով բժշկական քննութեան ու դարմանումին ուշացումը:

Մենք բժիշկներու՝ կատարեալ ծուած վիրաբուժութեամբ կրնանք ձեզ զադարմանումով կրնանք ձեզ ժամ ապահովել, եթէ ժամանակին մեզի դիմէք, եթէ կանուխ գտնուի:

Իսկ այդ, կինե՛ր, ձեզմէ կախեալ է:

Ամփոփեց՝ Տ.Ո.Բ.Թ. Լ. ԳՐԻԳՈ

ԲՈՂՔ ՀԱՅԻՆ ԿՈՂՄԻՆ

Գ. ՄԱՍՈ

(Վեպ)

— Ինչո՞ւ...

Ու սուտաղանը, նորից ոտքի ելնելով, ուժգին հարվածեց սեղանին, որ ամբողջ տունը դղրդաց։ Ծերունին ինքն էլ ցնցվեց տեղից, բայց ոչինչ չասաց։ Ինչ-որ մարդ կամ ինչ-որ ուժ ներսից ստիպում էր նրան լռել։ Ու նա լռում էր։ Ինչպես միշտ։ Ինչպես ամեն անգամ, երբ որդին բարկանում էր նրա վրա։

Ու ահա հիմա էլ նա լռում էր, ինչպես միշտ։ Ինչպես ամեն անգամ, երբ որդին բարկանում էր նրա վրա։

— Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ...

Ու սուտաղանը, նորից ոտքի ելնելով, ուժգին հարվածեց սեղանին, որ ամբողջ տունը դղրդաց։ Ծերունին ինքն էլ ցնցվեց տեղից, բայց ոչինչ չասաց։ Ինչ-որ մարդ կամ ինչ-որ ուժ ներսից ստիպում էր նրան լռել։ Ու նա լռում էր։ Ինչպես միշտ։ Ինչպես ամեն անգամ, երբ որդին բարկանում էր նրա վրա։

—

Բացում Օրթավայի խորհրդաժողովին

Օրթավայի կայսերական խորհրդաժողովը բացուեցաւ Նախորդ օր:

Պոլտունինի առաջարկով նախագահ ընտրուեցաւ Գանատայի վարչապետը Պէննէթ որ Անգլիոյ վեհապետին ուղղուելիք ուղերձ մը քուէի դրաւ: Պատուիրակները պահ մը չփոթի ենթարկուեցան, երբ տեսան թէ Իրլանտայի պատգամաւորները ոտքի կ'ելան, ուղերձը ստորագրելու համար:

Ակռից յետոյ, նախագահը Պէննէթ, պարզեց իր կառավարութեան տեսակէտը:

— Գանատա, ըսաւ, կ'առաջարկէ ընդարձակել մամաստուրէ զերծ կայացած արտադրութեանց ցուցակը՝ Միացեալ – թագաւորութեան համար, պահպանելով մէկտեղ նախընտրական մամաստուրը որ գոյութիւն ունի ի նպաստ Անգլիոյ, կարգ մը ապրանքներու համար, որոնց պէտք ունի Գանատա եւ որոնց արտադրութիւնը կը կազմէ Անգլիոյ մասնագիտութիւնը· փոխարէն, Գանատա կը պահանջէ պահել նախընտրական մամաստուրը կարգ մը նախանիւթերու համար, որոնք կը ներածուին մեծ քանակութեամբ:

Դաշտանականէս Շավիլի անուտին մէջ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արդութեան խումբերուն կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան կոմիտէի

Վաղը Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Մոնփարնասի կայարանին քովի անտառը

Կը նուագէ Շավիլի Ե. Ե. Միութեան նուագախումբը

Ժամը 4ին այցելութիւն Շավիլի զերեզմանատունը Արդութեան ամուլներու Շիրիմին:

Կը հրաւիրուին քոլոր կոմիտէները եւ ընկերները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տօքթ. Հ. Եաղմուճեան, Տէր եւ Տիկին Տէր Խաչատուրեան, Տէր եւ Տիկին Նշվէհիրլեան իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին ողբացեալ այրի Տիկ· ԵՒՓԻՄԻ ԵԱՋՄԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ Փարիզի Մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այսօր շաբաթ, ժամը 4ին, 71 Ավենիւ Ֆլէյշէռ: կարեւոր օրակարգ: Նոյն օրը ժամը 4.30ին տեղի կ'ունենայ երկրորդ ժողով որ կը համարուի օրինական, անկախ ներկաներու թիւէն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Առաւիաղարչի Ցարութիւն Տէր Մանուէլեան կը փնտռէ իր քոյրը Աբաքի Տէր Մանուէլեան որ 1927ինկը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել՝ Ցարութիւն Տէր Մանուէլեանի,* Chemin des Cérisiers, Ecully, (Rhône).

— *Կը փնտռուի Գրիգոր Գարաօղլան որ մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Սէն Շամոն: Իր հացէն գլուցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Hovaguimian Agopի, 3bis Rue Ernest Renan, Chaville, (S. et O.).

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Սէթիֆ, Լ. Խ.— 140:
Նիս, Վ. Գ.— 5:

Ծախու է փլաս Սէն-Միշելի քով խանութ մը՝ մառանով եւ սենեակով մը: Ջուր, ելեկտրականութիւն եւ W. C.:

Պայմաններու համար դիմել Աշոտ Տէր-կարապետեանին, *17, Rue Damesmes Paris 13:* կէս օրէ յետոյ ժամը 1-6

Վարձու է Noisy-le-Sec մէջ, կայարանէն եւ հանրակառքի կայանէն 7 վայրկեան հեռու փափիլեօն մը երկու սենեակ, խոհանոց, մառան և bain-douche, կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ *163* Denfert Rochereau, Noisy-le-Sec, Seine.

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ

ԾԱԽՈՒ է Իսի-լէ-Մուլինօի կայարանին մօտ պօնթիըրիի խանութը ար, մէջը գտնուած ապրանքներով կամ առանձին, իրաւունք կայ որեւէ առեւտրական գործի: Միասին կը տրուի նաեւ զեղեցիկ յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց, եւալլն: Մանրամասնութեանց համար զիմել ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն յետոյ Պ. Գաբրիէլ Գարաեանի, 75 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux, Seine.

ՆԷՕՅԻ ՍԻՒՌ - ՍԷՆԻ ՄԷՋ
ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնեի մօտ, տակաւին վարձու են քանի մը զեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ: Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս): Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56-63: *Փափաքողներու կը ղրկուի հէնքին պատկերազարդ գրքոյկը:*

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Կարի յատուկ մօթկօրճեր

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսեան 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ագան եւ ձաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN Ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Ջորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ եաք ժամը 3-5:

ՕՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ ԴԷՊԻ ՎԷՐՏԷՕՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հանգստաւէտ ճանապարհորդութիւն օթօբառներով պիտի մեկնին այսօր շաբաթ առաւօտ ժամը 7ին Carrefour Chateaudunէն (rue du Fbg. Montmartre) եւ rue du Chateaudunի անկիւնը:

Վերադարձը տեղի կ'ունենայ 24 ցուլիս կիրակի իրիկուն ժամը 10ին:

ՈՒՂԵՒՈՒԹԻՒՆ. —

Ա. օր.— Claye, Station du Maréchal Galliéni, (arrêt), Meaux, Bois Belleau (arrêt), Chateau Thierry, Dormans, Reims.— déjeuner, visite de la ville et de la Cathédrale et d'une cave de champagne.

Fort de la Pompelle, Souain - Vienne le Château, Romagne - Verdun (dîner et logement)

Բ. օր.— Départ de Verdun à 7 heures du matin, visite des forts de Vaux, de Douaumont et de la Citadelle, retour par Ste Meune hauld et Suippes, déjeuner à Ghâlons sur Marne, Epernay, château Thserry, Meaux et Paris.

ԳԻՆ.— *150* ֆր. երկու օրուան բոլոր ծախքը մէջը: Ուխտագնացութեան մասնակցելու եւ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝ *Յ. ՏԱՐԱՆԵԱՆԻ,* 44 rue Lafayette.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 8ին, Ակումբին մէջ:

Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին Մխիթարեանի սրահին մէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

Գաւառ

Ս. ԷՄԻԼԻՆի Անտօք ենթակոմիտէի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Դուբեան Գրադարանի սրահը. ներկայանալ անդամատոմսերով: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ընտանեկան պտոյտ *կազմակերպուած Սիփան երկանց երգչախումբի կողմէ, իր անդամ-անդամուհիներու եւ համակիրներու համար: Վաղը Կիրակի Քլամարի անտառը,* Fontaine Ste. Marie. *ճաշը միասին բերել: Շարժանկար պիտի առնուի*

Ժամադրավայր Կիրակի առաւօտ 8.30էն 9, Gare Pont Mirabeau, Métro Javel, *իջնել* Meudon-Val-Fleurie· Fontaine Ste.Marie:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Խանասորայ Արշաւանքի տարեդարձի առթիւ կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Շամօնի Վարուժան ենթակոմիտէի կողմէ: Վաղը Կիրակի, հանրածանօթ Վարիգելի դաշտին մէջ: Կը խօսի Ընկ. Վ. ՉՈՒԼՂԵՐԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Դաշտահանդէս

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈՐԻ ԵՒ ՍԱԼՆՈՅ-ՋՈՐՑԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Սալնոյ-Ջորի Հայրենակցական Միութեան

Վաղը Կիրակի ժամը 2էն մինչեւ իրիկուն, Սէնթ Անտրէի պարտէզին մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՕՐՓԻՈՒՀ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԶԳԻՆ եւ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Յ. Ըւգունեան, Գ. Պոյոսեան, Ղազարեան, Ֆէսճեան, եւ ուրիշներ: Պ. Խ. Գալիթեան (երգ):

Մուտքը ազատ է

Դաշտահանդէս Խանասորի Արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լիոնի Մարզպետ խումբին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Լիոնի Կոմիտէին:

Վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 7.30էն մինչեւ իրիկուն, Քրէփիօ-լա Բաս, զեղածիծաղ կղզիին մէջ:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտարերով:

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին:

Գիները խիստ ժողովրդական

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ

Վաղը Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Հ.Մ.Ը.Մ.ին ժարզադաշտին վրայ

Կը խօսի՝ Ընկ. ԲԱՐԿԷՆ ԱՂԱՊԻԿԵԱՆ

Գնդակի մրցում Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի եւ Լիոնի խումբերուն միջեւ

Ձոխ պիւֆէ դաշտին վրայ

ՁԱՇԱՐԱՆ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Թուրական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

Ճաշի միջոցին եւրոպական նուագ

Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՊԱՅՔԱՐ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԱԹԵՐԱՆԱՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵԳԻ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

71, Rue Longue des Capucins

71, Բիւ Լօնկ տէ Քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅ.

Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՉԵՂՉ

Նոր կազի օճախներ Բաժիոս մարքա	Հին գին 65	Նոր գին 45
Ձայնով գլուխներ	16	10
Ինծային գլուխներ	17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Նուագով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

եկէք, տեսէք եւ փորձեցէք յամոզուելու համար

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սալթաններու Սալթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Հրաւէր քոլոր փափկասնաշակներուն
ճաշարան ԳԱՒԼՕ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

«ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԲՈՌ

(ՎԷՊ 1830ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Մտեցէք, խնդրեմ. — ասաց նա մեղմ, բայց վճռաբար. ու նորից նստեց իր գործին:

Բոռը հնազանդ կատարեց պատուէրը:

Մի կէս ժամուայ չափ լուռ էին երկուսն էլ: Յետոյ Բոռը զարմաւ չատ կամաց.

— Տիկին Բօլլա:

Տիկինը նայեց Նրան. Բոռ ձիպ էր տալիս ծածկոցի ծոպերից ու չէր բարձրացնում աչքերը:

— Դուք չհաւատացիք, չէ՞, ինչ որ ես պատմում էի:

— Մի վայրկեան անգամ չեմ կասկածել, որ այդ բոլորը հնարած բան է. — պատասխանեց կինը հանդիստ:

— Եւ կատարեալ իրաւունք ունիք: Ամբողջ ժամանակը սուտ էի:

— Այսինքն, երբ պատմում էիք պատերազմի մասին:

— Այո, նոյնպէս եւ բոլոր միւսներին: Ես երբեք պատերազմի չեմ եղած, իսկ ինչ գիտական արշաւին է վերաբերում, ի հարկէ, արկածներ պատահել են, ու պատմածիցս չատերը ճիշդ են, միայն այնտեղ չէ որ ձեռքս հազմ է դարձել: Մի սուտի մէջ բռնեցիք դուք ինձ, լաւ է ես ինքս խոստովանեմ միւսները:

— Միթէ ուժերի աւելորդ կորուստ չէք համարում այդքան սուտեր հնարելը. — ասաց տիկինը: — Ինձ թւում է, աշխատելը չարժէ:

— Ի՞նչ արած: Անգլիական առածը գիտէ՞ք, չէ՞. «Մի՛ հարցնի ու չեն ասի»: Ինձ քնաւ ախորժելի չէ մարդ խաբելը, բայց պէտք է մի բան պատասխանեմ, երբ հարց են տալիս, թէ ուր եմ ձեռքս վնասել. իսկ եթէ պէտք է մի բան հնարես, պէտք է անես կարելի եղածին չափ հեռաքրքիր: Տեսա՞ք՝ ինչպէս դուր եկան իմ պատմածները Գալլիին:

— Միթէ դուք աւելի գերադասում էք դուք զաք Գալլիին, քան թէ իսկէք ճշմարիտը:

— Ճշմարի՞տը: — Ու Բոռը նայեց նրան՝ ձեռքին բռնած ծոպի փետուած մի կտորը: — Միթէ դուք կ'ուզէիք, որ ես այդ մարդոց տակի ճշմարի՞տը: Աւելի լաւ է լեզուս պոկ տամ:

Յետոյ աւելացրեց մի զարմանալի կերպով երկչոտ ու ընդհատուող ձայնով:

— Ես մինչեւ հիմա դեռ ոչ օքի չեմ ասել ճշմարիտը, բայց կ'ասեմ ձեզ, եթէ լսել ցանկանում էք:

Կինը լուռ դէն հրեց ձեռքի բանուածքը: Նա մի խոր տրաժիկ բան էր սեանում այդ տարօրինակ, անդրաւիշ չոր մարդու մէջ, որը այդպէս յանկարծ ուզում էր թափ տալ իր հոգին մի կնոջ առաջ, որին հազիւ էր ճանաչում եւ դէպ ի որը ունեցած զգացումը բարեկամական չէր:

Ցաջորդեց մի երկար լռութիւն: Ջեմման նայեց Նրան: Բոռ յեծնել էր մօտի փոքրիկ սեղանին ու ծածկել էր աչքերը առոջ ձեռքովը. ու Ջեմման նկատեց, թէ ինչպէս ջղաձգօրէն լարուել էին մատները ու ինչպէս ուռել էր յուզումից դաստակի սպիի եղերքը: Ջեմման մօտեցաւ ու մեղմ ձայնով տուաւ նրա անունը: Բոռ ամբողջ մարմնով ու բարձրացրեց գլուխը:

— Ես մ–մոռացայ — ասաց Նա կակազելով, — պ–պատմէի պ–պիտի ձեզ...

— Այն արկածը ուր դուք այդպէս վնասուեցաք: Բայց եթէ անախորժ է ձեզ...

— Արկա՞ծը. ա՛ի, կուի համար էք ասում: Ոչ մի արկած էլ չկար. կար միայն մի կրակի խառնիչ:

Ջեմման ապշած յառեց աչքերը: Բոռ դողդոջուն ձեռքով եւս նետեց մազերը ու ժպտուն նայում էր Նրան:

— Չէ՞ք նատի: Մօտեցրէք ձեր աթոռը, խնդրեմ: Այնպէս ցաւում եմ, որ չեմ կարող ձեզ ծառայել: Ճշմարիտ, որ մոռացում եմ. այն ժամանակը ես ուզղակի մի գիւտ կը լինէի Բիւքարդոյի համար, եթէ Նրա ձեռքն ընկնէր իմ բժշկութիւնը: Նա իսկը որ մի մոլութիւն ունի դէպ ի ջարդած ոսկորները, իսկ այն ժամանակ իմ վրաս ջարդուած էր այն ամէնը, ինչ որ կարող է ջարդուած լինի, բայց առած միայն վիզս:

— Եւ ձեր արուեստը: — աւելացրեց Ջեմման: — Բայց դուք դուք այդ յատկութիւնը դասում էք ձեր անխորտակելի մասերի թւում:

Բոռ չարժեց գլուխը:

— Ոչ. իմ արուեստս էլ յետոյ միայն մի կերպ կարկատեց միւսների հետ միասին: Այն ժամանակ Նա էլ ջարդուած բոլորովին, ջարդ ու փշուր եղած ամանի պէս. ամէնից սարսափելին էլ դա է արդէն: Հա, ձեզ սկսեցի կրակի խառնիչի պատմութիւնը: Դա պատահել է մօտ տասերեք տարի սրանից առաջ, Լիմում: Աստւմ էին, որ Պերուն սքանչելի երկիր է այնտեղ ապրելը անխորժելի. միայն մի չքաւորի համար, ինչպիսին ես էի այն ժամանակ, այդ կեանքը նուազ անխորժելի էր: Նախ Արժանտինում էի, յետոյ, անցայ Չիլի. Թափառում էի ամէն կողմ ու մեծ մասով քաղցած: Վարպարայզոյից մեկնեցայ տասար փոխադրող մի նաւով, ուր ծառայում էի օրաւարձով: Լիմում աշխատանք բնաւ չգտայ. դրա համար էլ գնացի Կալլօի նաւահանգիստը բախտս փորձելու: Ի հարկէ, բոլոր այդ տեսակ նաւահանգիստներում կան կեղտոտ անկիւններ, ուր հաւաքւում են ափ իջնող նաւաստիները եւ ուղեւորները

Մի քանի ժամանակ յետոյ ծանօթացայ եղական խաղատներից մի կում: Պէտք է խոհարարութիւն անէի, բիլեարդ խաղացողների հաշիւ պահէի, ծառայէի նաւաստիներին եւ նրանց կանանց. մի մասնաւոր ախորժելի զբաղում չէր, բայց ես դրանից ուրախ էի. գոնէ ուտելու բան կար եւ ես միշտ ունէի մարդու երես տեսնելու ու լսելու մարդկային ձայն, բան որ լինէր: Գուցէ դուք մտածէք, դա մի մասնաւոր ուրախանալու նիւթ չէ, միայն ես այն ժամանակ նոր էի ոտքի ելել դեղին տենդից, եւ երկար ժամանակ սարսափելի խրճիթում բնակած միայնակ պառկելով ուղղակի սարսափում էի մենակութիւնից: Մի անգամ դիշեր ինձ հրեցին, որ գնից դուրս ձգեմ հարբած նաւաստի, որ սկսել էր մուկ բարձրացնել: Հաւանօրէն նոր օրը իջել էր ափ, տանուլ էր տուել բոլոր փողը ու սաստիկ կատղած էր: Ես ի հարկէ պարտաւոր էի հրամանը կատարելու, որ տեղիցս չի զրկում նորից քաղցած չմնամ:

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՅՈՒԼԻՍ
1932
24 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1939 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԵՄԱԼԱԳԷՕԶՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մեր աչքը դարձեր ենք դէպ ի Հայաստան, որ այնքան մօտ է մեր սրտին, բայց այնքան հեռու մեր աչքերէն:

Իրական կեանքը որ հոն կը թաւալի, կրնար մեր ամէնօրեայ զբաղումներուն նիւթ դառնալ: Հայ ժողովուրդը կրնար եւ պարտաւոր էր ամէն օր քննել իր երկրի խնդիրները, քննադատել երեւոյթները, յուշմունքներ ընել իր տեսական ժողովուրդի կեանքի կազմակերպութեան մասին, մէկ խօսքով նոյնանալ հայութեան եւ հայ հայրենիքին հետ, արիւնոտիլ անոր ցաւերով եւ հրճուիլ անոր յաջողութիւններով: Բայց Հայաստանը Զինաստան դարձած է տարագիր հայութեան համար:

Կոլանտեսութեան համաստարած « քեալղազէօզութիւն »ը յայտնի է բոլորին: Նահանջներն այդ ճակատին վրայ իրար խառնաձեւեցին: Մի՛շտ անկանոն ու մի՛շտ աղետալի: Անհաշիւ համայնացումներու կործանիչ արդիւնքները, ամէնէն առաջ, իրենք բոլշեւիկները հաստատեցին: Այդ առթիւ հրատարակեցին կ. կոմիտէի Մարտ 26ի եւ Մայիս 27ի հրահանգ – որոշումները, վերջ տալու «քեալղազէօզութիւն»ներուն եւ հոն վերադարձնելու հարկադրաբար հանրայնացուած անասունները:

Բոլշեւիկեան դեկավարութիւնը համայնացման գործը գլուխ բերելու համար հրապարակ քաշած էր իր ամբողջ կազմը եւ զայն մղած էր ծայրայեղ խեղաթիւրութեան, գլխատելու գիւղական այն տարրերը, որոնք իրենց աշխատանքով կենդանութիւն կուտային մեր գիւղատնտեսական հայրենիքին: Այդ տարրը անխնայ հալածանքի ենթարկուեցաւ, որպէս կուլակի: Գործը տարուեցաւ այնպէս, որ բոլշեւիկեան տարրերը հայ գիւղաշխարհին մէջ հիմնեցին նոր կուլակութիւն մը, բոլշեւիկեան կուլակութիւնը:

Ու այժմ այդ կուլակութեան դէմն է որ պայքարը բացուած է: Որոշումներն ու հրահանգները տրուած են ամիսներ առաջ, սակայն հայկական գիւղերը կը մնան տակաւին կոմունխոս կուլակներու ճանկերուն մէջ: Երէկ կը տրորուէին որպէս կուլակներ, այսօր կը տրորուին նորեկ կուլակներէն, որոնք անկախ աւատապետներ դարձած են իրենց չրջաններուն մէջ եւ կ'անտեսեն բոլշեւիկեան ղեկավարութեան հրահանգները:

Պատկերը պարզենք «Խորհ. Հայաստան»ի փաստերով: Թերթի Յուլիս 5ի թիւը, այդ ուղղութեամբ գունագեղ ցուցահանդէս մըն է: Վերնագիրները ամբողջ թերթին լայնքը կը բռնեն: — «Վճռական պայքար իրենց սխալների վրայ յամառողների դէմ», «Ցամաքութիւն, որ արժանի է ջախջախման»...:

«Համ. կ. կ. կեներկոմի Մարտի 26ի նշանաւոր որոշումէն յետոյ անցել է ուղիղ 3 ամիս 10 օր: Այդ ժամանակամիջոցը միանգամայն բաւական էր, որպէս զի ուղղուէին մեզ մօտ թոյլ տրուած կոպիտ սխալները եւ խիստ պատասխանատուութեան կանչուէին սխալների վրայ յամառողները: Սակայն, պէտք է ասել, որ մեր մի շարք շրջաններում դեռ քացակայում է բոլշեւիկեան պայքարը կ. կ.ի այդ մարտական որոշման կենսագործման համար:»

Ինչպէս կը տեսնէք, բոլշեւիկեան բոլոր հրահանգները մարտական են: Սակայն բոլշեւիկեան չարքերը քանդելու եւ գլխատելու համար պատրաստ են մարտականօրէն հրահանգները իրացնել եւ նոյն իսկ անդին անցնիլ, բայց աղէտը կայնեցնելու կամ չինաբարութեան համար եղած հրահանգները «մարտականօրէն» թղթի վրայ կը մնան:

«Վէդիի շրջկոլտնտեսութեան նախագահ եւ շրջանի պատասխանատու ընկերները սկզբից եւ եթ այն տեսակէտի վրայ են կանգնած, թէ «առ հասարակ Վէդու շրջանում չեն կատարուել այնպիսի սխալներ, որոնց մասին նշում է Մարտի 26ի որոշումը»: Եւ բնականաբար, սեփական սխալները սեղողելու ցանկութեամբ թափանցուած այս յայտարարութիւնը յաջորդում է Մարտի 26ի որոշումը կոլտնտեսականներից գաղտնի պահելու, նրա մասսայականացումը բացարձակապէս իմիճահոսի մատնելու օպորտունիստական պրակտիկան»:

«Մինչդեռ՝ շրջանայինկենտրոնից հեռու ընկած լեռնային այդ գիւղերի կոլտնտեսութիւններում, կատարուած են ամենախոյտառակ աղաւաղումներ»:

Այս խարդախութիւնը արձանագրելէ յետոյ, թերթը նոր փաստեր կ'արձանագրէ.

«Իսկ Ղարախաչում մեր բեալլագէօզները շատ աւելի հեռու են գնացել, այնտեղ մինչեւ իսկ որոշում են կայացրել կոլտնտեսականների «կամաւոր համաձայնութեամբ»(??) հանրայնացնել բոլոր կովերն ու մանր անասունները»:

«Խորհ. Հայաստան»ը, ինչպէս կը տեսնէք մեզմէ առաջ կ'անցնի ցոյց տալու քեալղազէօզութիւնները եւ ծաղրելու «կամաւոր համաձայնութիւնները»:

«Վէդու շրջանի կոլտն. նախագահ ընկ. Խաչիկ Սարգսեանը բեալլագէօզաբար պատռում է կանոնագրութիւնը եւ շպրտում գետին, յայտարարելով, թէ «այս կանոնագրութիւնը դուք թարս էք հասկացել եւ նա ձեզ չի վերաբերում» ու փակում է ժողովը»:

Կոմունխոս կուլակներու այս ցանցը տարածուած է ամբողջ Հայաստանի մէջ: Կարգադրութիւնները հէնց առաջին օրէն թարս են ըմբռներ, ինչ որ կը համապատասխանէր իրենց կուլակային ցանկութիւններուն: Ու հիմա երբ կ'ուզեն որ թարս չըմբռնէ, մարդը զինուած կոմունխոսական իր իրաւունքներով գիւղական բազմութիւնները կը ճնշէ, — «Դուք թարս էք հասկանում...»:

Հայաստանի գիւղացիութիւնը բոլշեւիկեան տաք ուպաղ ջուրէրէն հարնուելով, կամաց կամաց ոսկոր կը դառնայ: Օր մը վերին իշխանութեան հրահանգներով կը հալածուի եւ կը զրկուի իր մէկ կովէն, ուրիշ օր մը նորէն կը հալածուի տեղական նախագահէն, որ չի ուզեր վերին իշխանութեան հրահանգը գործադրել:

Եւ սակայն իշխանութիւնը կը գործէ:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ

Բարեգործականի զեկոյցը, որ հրապարակուեցաւ «Յառաջ»ի երէկուան թիւին մէջ, կրթական գործի մասին յուսադրիչ խոստումներ կը բերէ մեզ:

Ուրախ ենք որ Բարեգործականը իր զեկոյցով կը շեշտէ թէ կրթական գործը Միութեան գլխաւորագոյն նպատակն է: Ուրախ պիտի ըլլանք աւելի, եթէ գործով իսկ ապացուցանեն անոր կարեւորութիւնը:

Այժմ հարցապնդում չենք ըներ եւ ոչ ալ բննութեան կ'ուզենք ենթարկել Բարեգործականի ամբողջ կրթական ուղղութիւնը: Կը բաւականանանք պարզ հարցումով մը.

— Ո՞րքան էր Բարեգործականի պիւտճէն՝ յատկացուած այն 90 պրոյոցներուն, որոնց յիշատակութիւնը կայ զեկոյցին մէջ:

— Ո՞րքան պիւտճէ կը նախատեսէ յառաջիկայ տարին, Բարեգործականի դպրոցները հին Միացեալ Ընկերութեան ձեւով, սեփական ցանցի մը վերածելու համար:

Թիւեր պէտք են, որպէս զի կարելի ըլլայ դատողութիւն մը ընել Բարեգործական ձեռնարկի կրթական գործին մասին, եւ թելադրանքներ ներկայացնել, որոնք կրնան օգտակար հանդիսանալ կրթական գործով զբաղուած յանձնաժողովներուն կողմէ:

ԲԻՎԱՐԵՑ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ՊԱԼԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

— :-: —

Մոսկուայի մամլոյկը ամէն աշխատանք կը թափեն տարածուելու համար հովանաւոր երկիրներու մէջ եւ հիմնելու նոր մասնաճիւղեր: Որքան աւելի սաստկանան հակողութիւնն ու արգելքը, անոնք այնքան աւելի եռանդուն գործունէութեան կը ձեռնարկեն:

Սուրիոյ եւ Պաղեստինի բոլշեւիկները ահա, աւելի ամուր ծրագրի մը հիման վրայ գործելու համար, միացած են ու կազմած մէկ նպատակ: Կը տեսնուի որ, այս վերջերս անոնք իրենց կեդրոնը փոխադրած են Պաղեստին եւ Անգլոյորդանան: Մեռեալ ծովու եւ Երեմտրական ընկերութեան գործաւորները հրաւիրած են գործադուլի, սակայն ընդհանուր ապահովութեան պաշտօնատունը խիստ հետապնդումներէ վերջ արգիլեց անոնց գործունէութիւնը: Ասոր վրայ 20 համայնավար լիտրներ, միեւնոյն խոռնակութիւնները փորձելու համար կ'որոշեն հովանաւորեալ երկիրներ անցնիլ եւ Նահուրայի սահմանը կուգան: Սահմանապահ ուժեր արգիլեցին անոնց մուտքը Լիբանանեան հող: Ուրիշ սահմաններէ անոնք փորձեցին Լիբանան անցնիլ, սակայն ձերբակալուեցան պաղեստինեան սահմանապահ ուժերու կողմէ եւ փոխադրուեցան Հայֆա: Յետ խուզարկութեան անոնց մովէն գտնուեցան բազմաթիւ թռուցիկներ, որոնք կառավարութեան դէմ ըմբոստութեան կը հրաւիրեն գործաւորները: (Ագգակ)

Պարզանի չէյխին զինակիցները

—)(o)(—

Շէյխ Ահմէտ Պարզանի զինակիցներէն Տէրվիշ աղայի դեկավարութեան ներքեւ 50 հոգինոց էիւրտ ապստամբութիւն մը, Պէյք Շէպապ գիւղի բրմական պահակախումբին յանձնուած է: Այս աւազակները, էնկիւրիի որոշումով զրկուած են Մարաշի կուսակալութեան շրջանները, ուր բնակութիւն պիտի հաստատեն:

Թուրք թերթեր կը հերքեն անգլիական աղբիւրէ բխած այն լուրը թէ՝ Շէյխ Ահմէտ պիտի յանձնուի անգլիական կամ իրաքեան իշխանութեան:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՌՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓՐՈՒՍԻՈՑ ՄԷՋ

Պէրլինի ռասիականապետին ձերբակալումը

Բռնատիրութիւնը հետզհետէ կը հասնի Գերմանիոյ մէջ եւ կը ջանայ ամրացնել իր դիրքը: Զօրավար Ֆոն Ռունշթէտ որուն պաշտօնն է գործադրել Ֆոն Փափէնի դահլիճին հրահանգները, կրկին ձերբակալել տուաւ Պերլինի նախկին հանրապետական ոստիկանապետը, ոստիկան – գինուորներու հրամանատարը եւ ոստիկանական երկրորդ խումբին հրամանատարը:

Առաջին հարցաքննութեան ընթացքին, երեք ձերբակալեալները բուռն կերպով բողոքեցին այս կամայական ձերբակալման դէմ, յայտարարելով թէ որ եւ է պատճառ չկայ նման կարգադրութեան մը եւ թէ որ եւ է ընդդիմութիւն իսկ չեն բրած զօրավար Ռունշթէտի բռնատիրական կարգադրութիւններուն դէմ:

Ընդառաջ երթալով հիթլերեաններու պահանջին, Գերմանիոյ ներքին նախարարը նոր հրամանագրով մը փոփոխութեան կ'ենթարկէ հրապարակային ցոյցերու վերաբերեալ կարգադրութիւնները:

Ֆոն Փափէն, Շեռութկարտի մէջ ժողովի հրաւիրեց գերման պետութեանց վարչապետները:

Լեհաստան ոչ-յարձակման դաշինքի կիմուեցաւ

Ռումանիոյ արտաքին նախարարութեան կողմէ առացուած հեռագրեր կը յայտնեն թէ Լեհաստան երէկ առտուգան Սորհրդային Միութեան հետ՝ փետրուարին կնքած իր ոչ – յարձակման պաշինքը: Այս դաշինքին առտուգրումը յետաձգուած էր, թոյլ տալու համար Ռումանիոյ որ, Սորհրդային Միութեան հետ նոյն նպատակով բանակցութեանց սկսի եւ ելքի մը յանգի:

Լեհաստանի ներկայացուցչին միջնորդութեամբ, ռուսեւռումէն բանակցութիւնները իրօք սկսեր էին Ժընեւի մէջ Լիտվինովի եւ Թիթուլեսքոյի միջեւ:

Ռումանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ նախապէս կատարուած բանակցութիւնները ձախողեր էին, այն պատճառով որ Պեսարապիոյ հարցին մէջ՝ երկու կողմերը չէին կրցեր համաձայնութեան գալ: Նոր բանակցութիւնները ալ կ'երեւի նոյն պատճառով ձախողած են: Որով, Լեհաստան ինքզինքը ազատ զգացած է առանձին կնքելու ոչ – յարձակման դաշինքը՝ Ռուսիոյ հետ:

Ֆրանկիստական ծանր միջադէպ մը

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին սրահին մէջ, պինթափութեան ժողովի սրահէն երկու քայլ անդին, մէկ քանի օրէ ի վեր նիստ կը գումարէ միջխորհրդարանական Միութիւնը:

Վերջին նիստին մէջ, ծանր միջադէպ մը տեղի ունեցաւ, հետեւեալ պարագաներու տակ:

Ժողովին մասնակցող իտալական պատուիրակութեան անդամներէն մէկը, ճառ մը կը խօսէր, պաշտպանելով այն տեսակէտը թէ ներքին օրէնսդրութեան վերաբերեալ հարցերը պէտք չէ խառնել ժողովուրդներու միջեւ արդարութեան հարցերուն, երբ Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովի անդամ եւ ընկերվարական յայտնի դէմքերէն Ռընոտէլ գոչեց.

— Ձաշիստ պատգամաւորը արդարութիւնը կ'ոգեկոչէ: Արդարութիւն չկայ հոն, ուր ոչ ազատութիւն կայ, ոչ ալ հանրային կարծիքի հսկողութիւն»:

Այս խօսքին վրայ, բոլոր իտալացի պատուիրակները ոտքի ելած, պահանջեցին որ Ռընոտէլ եռ առնէ իր խօսքը: Սակայն ան պատասխանեց.

— Յարգանքս կը յայտնեմ իտալացի ժողովուրդին, բայց դաս չեմ ընդունիր Մաքէոդին սպանող վարչածեւի մը ներկայացուցիչներէն»:

Ռընոտէլի այս պատասխանին վրայ, իտալացի պատուիրակները գոչեցին.

— Անկցի՛ Ֆրանսան որ սպաստան կուտայ փաշիստներու ըսպանիչներուն:

Ֆրանսական պատուիրակութեան նախագահը ի զուր ջանաց հանդարտեցնել. մինչ արդէն, պինթափութեան ժողովի իտալացի պատուիրակներն ալ եկեր ու միացեր էին իրենց հայրենակիցներուն: Իտալական պատուիրակութեան նախագահը պահանջեց որ Ռընոտէլ եռ առնէ իր խօսքերը եւ ներողութիւն խնդրէ. Ռընոտէլ մերժած ըլլալով, վէճն ու ազմուկը կրկին սկսան, մինչեւ որ նախագահը ստիպուեցաւ փակել ժողովը:

Այս միջադէպին վրայ, պինթափութեան ժողովի իտալական պատուիրակութեան պետ զօրավար Պալպօ, հետեւեալ Մուսոլինիի: Որմէ յետոյ, ներկայացաւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան, յայտնելու համար որ Ազգերու Դաշնակցութեան հիւրի հանգամանքով, իտալական կառավարութիւնը կը պահանջէ Ռընոտէլի վտարումը: Հակառակ պարագային, կառավարութիւնը եռ պիտի կանչէ իր պատուիրակութիւնը:

Կարմիր յոտնաթիւնը Ռումանիոյ մէջ

Պեսարապիոյ ոստիկանութիւնը յաջողած է երեւան հանել լրտեսական մեծ կազմակերպութիւն մը, որ կը գործէր բոլշեւիկ կառավարութեան հաշուոյն: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են: Ձերբակալուած անձերուն մէջ կը գտնուի բոլշեւիկեան սուբհանդակ մը, որ սիրտ յարաբերութիւն ունէր կէվիւի գեկավարին հետ ուղղակի:

Ձերբակալուած լրտեսները պիտի յանձնուին պատերազմական տեսանին:

Տիկին Կարկուղով կը սիրէր իր ամուսինը

— :-: —

Ձաշակի խնդիր է եւ հետեւաբար անվիճելի: Ոմանք վերջն իսկ, եւ թերեւս ո՞վ գիտէ, եւ մանաւանդ անկից յետոյ, Տիկին Կարկուղով կը շարունակէ սիրել իր ամուսինը՝ եւ ողբալ անոր սպառող դառն նահատակը:

Կորկուղովի դաւը կը սկսի վազը, Փարիզի եղեռնադաւ առեանին առջեւ:

Իսկ Տիկին Կարկուղով սպասելով դատավարութեան էլխին, որ առաջուց յայտնի է, արդէն կուլայ իր սիրտակաին դիակին վրայ...

— Եթէ ըսեր է, գիտնայի որ ամուսինս ծրագրեր էր Տումէդի սպանութիւնը, կ'արգիլէի զայն մեկնելէ, նոյն իսկ եթէ պէտք ըլլար ինքզինքս սպանել: Իմ խեղճ Փօլս, աւելցուցեր է· այլ եւս չպիտի տեսնեմ զինքը: Ի՞նչ պիտի ընեն հիմա անոր:

Տիկին Կորկուղով Մոնմոռոյի իրենց տան կարասիները ծախելէ յետոյ, աճցած է Լիոն ուր կ'ապրի իր եղբօրը հով:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԸ ՁԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ձինաթափութեան ընդհ. յանձնաժողովին մէջ, Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ պարզեց Ֆրանսական տեսակէտը զինաթափութեան հարցին մէջ:

Պատերազմական վարկերու կրճատումը անհրաժեշտ կը բուի, կը յայտնէ Պ. Էրիօ, որպէս զի դէպ ի սպառազինում վազը դանդաղի եւ զինաթափութիւնը կարելի ըլլայ հակակշռել ելեւմտական ճամբով: Արդէն Ֆրանսա 10 առ 100 կրճատում մը առաջարկած է երեսփ. ժողովին, իր զինուորական ծախքերուն վրայ:

Հաստատելէ յետոյ թէ արդէն բոլորին համաձայնութեամբ արգիլուած է բիմիական եւ միքրոպային պատերազմը, Պ. Էրիօ, ուրախութեամբ յայտնեց նաեւ թէ կարելի եղած է համաձայնութիւն գոյացնել որ ջնջուի օդանաւային ռմբակոծումը, պայմանաւ որ միջազգային յատուկ կազմակերպութիւն մը հսկէ, արգիլելու համար որ խաղաքային օդանաւերը ի հարկին չգործածուին պատերազմական պէտերու:

Գալով բանակներու ուժին, Պ. Էրիօ Հռովբրի ծրագրին դէմ կը ներկայացնէ երեք դիտողութիւններ:

1) Բանակ ըսելով պէտք է հասկնալ ոչ միայն կառավարական կազմակերպուած ուժերը, այլ եւ գաղտնի ուժերը, այն ոչ-բանակային կազմակերպութիւնները, որոնք մարտական հիմերու վրայ դրուած են:

2) Մեծ ու փոքր ազգեր չկան, այլ պարզապէս ազգեր կան: Հետեւաբար, անպատեհ պիտի ըլլայ զինուորական ուժի չափանիշ բռնել ժողովուրդներու թուական չափանիշը: Այդ կերպով, մեծ ազգերը այնքան ուժի իրաւունք պիտի ունենային, որ միշտ ըսպառնալիքի տակ պիտի բռնէին փոքր ժողովուրդները:

3) Հռովբը չէ նախատեսած թէ կրնան գործակցիլ այն ժողովուրդները, որոնց բանակային ուժը պիտի նուազի՝ համաձայն իր ծրագրին: Այս վրտանգը գոյութիւն ունի արդէն:

ՌՈՒՍԵՒ-ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ ՄԻԱՋԱԴԷՊ ՄԸ

Թոքիոյէն տրուած լուրի մը համաձայն, բախում մը տեղի ունեցած է ճապոնական երկու օդանաւերու եւ բոլշեւիկեան եգերապատ նաւու մը միջեւ:

Երկու կողմերը կրակ բացած են իրարու վրայ: Երեք ձախոնցիներ վիրաւորուած են:

ՎՐԻՊԱԿ.— «Յառաջ»ի երէկուան թիւին երկրորդ էջին մէջ կ. Մեսրոպի՝ յօդուածին «Տուն ծառայութեան»ը կարդալ *Տուն մտացութեան*: Անոյշ բերդ՝ *Անոյշ բերդ*:

ՍԵՐ ՄԻ ՀԵՐՈՒՍԻ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ ԿՐՈՒՆ

6.— ԽԵՂՁԻ ՍԻՐԵՑԻ, ԽՆԱՄԻՐ . . .

Կայծ – կայծ, բայց հայտնաբերվեցին մեծ ածուխի կծիռներ ու հանքային ուրիշ հարստություններ։ Եվ ահա մի օր Ալեքսանդր Ֆրեյնը, որ ինքն էլ հանքագործ էր, ասաց ընկերներին։

— Ես գիտեմ մի տեղ, որտեղ ոսկի կա։

Ֆրեյնը ոսկու մասին ոչ մի բան չգիտեր, բայց ուզում էր ընկերներին ոգևորել։ Ֆրեյնի ընկերները ծիծաղեցին։

— Ոսկի կա, ասում ես, ուրեմն գնա հանիր։

— Ես ինչպե՞ս հանեմ, ես չգիտեմ, թե ինչպես հանեն։

— Ուրեմն ինչպե՞ս գիտես, որ ոսկի կա։

— Ես տեսել եմ։

— Ուրեմն ինչո՞ւ չես հանում։

— Ես չեմ կարող հանել, որովհետև ես ինքս ոսկի չունեմ։

— Ուրեմն ինչո՞ւ ես ասում, որ ոսկի կա։

— Ես տեսել եմ, որ ուրիշները հանում են

Դ. Ա Ս Ո

— Տո՛ւր ինձի, ընկերս, ընդհատեցի ես նրան։ — Ես ալ ուզեցի ասել, որ ես ալ քեզ պես ուզեցի ամուսնանալ, բայց ինձ ոչ ոք աղջիկ չտվավ... Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, բայց ինձ ոչ ոք աղջիկ չտվավ... Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, բայց ինձ ոչ ոք աղջիկ չտվավ...

Ց.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին Միւթիւալիթէի սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգի շարունակութիւն։

ԱՆԻԻՒ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. Կարեւոր օրակարգ։

Դաշտանաւակռիւ Շավիլի աւուտարիի մէջ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան Արդութեան խումբերուն կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան կոմիտէի

Այսօր Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Մոնփարնասի կայարանին քովի անտառը

Կը նուագէ Շավիլի Ե. Ե. Միութեան նուագախումբը

Ժամը 4ին այցելութիւն Շավիլի զերեզմանատունը Արդութեան ժողովներու Շէրիմին։

Կը հրաւիրուին քոլր կոմիտէները եւ ընկերները։

Դաշտանաւակռիւ Շավիլի աւուտարիի մէջ

կազմակերպուած Շավիլի Ե. Ե. Միութեան կողմէ

7 Օգոստոս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը

ԴԱՏՇԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

31 Յուլիս Կիրակի ժամը 14էն 22, Վարժարանին պարտէզը

1 Bld. du Nord, Le Raincy

Մարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

Վարժարանին սանուհիներուն կողմէ

Շրջաւաւարտներու վկայականներու բաշխում

փափաքողները կրնան առտուընէ գալ իրենց ճաշով միասին։

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Առնել Օփերայէն կամ Ժան-Ժօրէսէն 21A եւ կամ տը լ'Էսթէն Կարկանի գիծը եւ իջնել Բէնուի-Փավիլիոն։ Շոգեկառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ ժամը 2, 4 եւայլն։

Ծանօթ.— Անձրեւի դէպի ապաստարան։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Քսանթիէն (Ցունաստան) Մարտիրոս Աւետիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը, Գարակէօզեան սաներէն Զաւէն Աւետիսեան, որ երկու տարի առաջ Քոլոնպ կը գտնուէր։ Տեղեկացնել՝ Union Jeunesse Arménienne, 80 rue Venizelos Xantie, Grèce.

— Աստիպազարցի Ճարութիւն Տէր Մանուէլեան կը փնտռէ իր քոյրը Աբրաքսի Տէր Մանուէլեան որ 1927ինկը գտնուէր Մարսէյլ։ Իմացնել՝ Ճարութիւն Տէր Մանուէլեանի, Chemin des Cérisiers, Ecully, (Rhône).

— Կը փնտռուի Գրիգոր Գարաօղլան որ մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Սէն Շամոն։ Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Hovaguimian Agopի, 3bis Rue Ernest Renan, Chaville, (S. et O.).

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Մարսէյլ, Գործ.— 776։
Շալէթ, թ. ծ.— 35։
Լա Ռոշէլ, Ա. Ա.— 70։

Վարձու ևն *Ալֆորվիլի մէջ, շոգեկառքի կայարանէն քանի մը վայրկեան հեռու եւ հանրակառքին կայարանին դիմացը, օդասուն յարկաբաժիններ՝ մէկ սենեակ եւ մեծ խոհանոց, Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել, 10* rue Etienne Dolet, Alfortville.

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆԷՆ ԼԱԽԱԳՈՅՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

CHEZ JOSEPH

91 Rue Moncey

Պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni
Գործակալութիւն «Opéra»
18 Chaussée d'Antin, Փարիզ (9)
Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝շահաւոր սակով։ Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ։

Վարձու է Noisy-le-Sec*ի մէջ, կայարանէն եւ հանրակառքի կայանէն 7 վայրկեան հեռու փափկութեան մը երկու սենեակ, խոհանոց, մառան և* bain-douche, *կազ, Ջուր, ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ 163* Denfert Rochereau, Noisy-le-Sec, Seine.

Ծախու է *փլաս Սէն-Միշէլի քով խանութ մը՝ մառանով եւ սենեակով մը։ Ջուր, ելեկտրականութիւն եւ W. C.։*

Պայմաններու համար դիմել տէր-կարապետեանի, 17, Rue Damesmes, Paris 13։ կէս օրէ յետոյ ժամը 1-6։

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԻԶԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ջեր հիմարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեւակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թաճիրեանի

6 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

"ՖՕԹՕ ԷՆՕ"

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հիւտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր

փողոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114։ *Օթօպիւս* BA, AZ *եւ* BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Դ. յարկ, ձախ դուռ)

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Անմրցելի գիներով։ Ցանցնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը։ Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն։

Գիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՐԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Դ. Ջօիրալ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօկիւրեան եւ Յ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ, Մանկիկ Պէրպէրեան 10, ԾՏՐՐ, Երիխ Մարիա Ռեմարք 20, ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏԵՐԸՐ, Քրիստ. Միքայէլեան 10, ՀԵՆՐԻ եւ ՋԱՒԱԼԻԵՏՏԻ Բաֆֆի 25, ՎԱՒԱՆԹԻՆ, Ժորժ Սան 20, ԹԻՐԾԱՆՕ, (Ինդիանդիոնի կայսրութիւն) 25, ԱԳՈՒՒՄՆԵՐ, Մայիսա 50, ԳՆԴԱԿԱՒԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ, Ռէն 20, ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ, Ղ. Մելոյեան 10, ՄԱԼԻՔԷ ՀԱՆԸՄ, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., ԺԻՏԼԷՒՕ ԵՒ ԺԱՔԼԻՆ, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., ՍԻՄՕՆ ՓԷՂԼԻՎԱՆ 25, ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ, Քասիմ 2 հատոր 25, ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ, Յ. Ալոճեան (Իոզմերի) 12.50, ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼԵԱՆ, Դ. Կաւուարեանց 20, ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ, Ոստանիկ 5, QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԴՐԱՏՈՒՆ ՀԻՐԱՆՑ - ՍԱՄՈՒԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր։

ՎԱՐՁՈՒ Է *Քոլոնպ լէ Վալէ կայարանին մօտ գեղեցիկ յարկաբաժին մը՝ 3 սենեակ, խոհանոց, տէպարա, Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, տարեկան վարձք 3000 ֆրանք։*

Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 Rue Lafayette, *Փարիզ, մէթրօ Լուի Պլան, Հեռ.* Nord *89-06 եւ 95-79։*

CABINET V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 87-53

Կ'ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ գործ։ Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ, քոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրասէր կամ բերանացի։ Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուններու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ։ Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մանաւանդ դիւրութիւններ պատրաստելի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը։ Մանաւանդ սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար։ Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն։ Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ճաշարան CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Թուրքական եւ արեւելեան ճաշեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ։

Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

Ճաշարան ԳԱՌԼՕ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ։ Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն։

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷի ՅԱՏՈՒԿ ԱԳՐԱՆԻՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորեային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կախարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

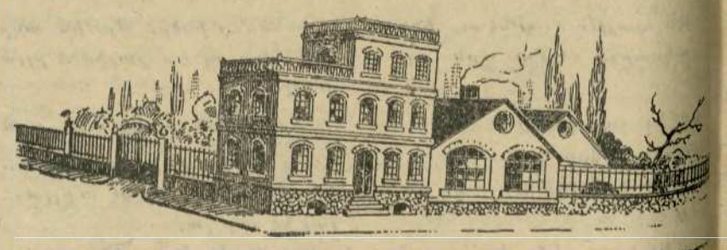
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցուածական, Ներազդական եւ Ֆրենեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ճնդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ ոչ հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway *26*, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIÈRE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել ալիտի տան, չի կնքել անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70*ը եկամուտ կ'ապահովենք ըեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*։

Նշանական *20, Passage Prado,* (Մէթրօ Սէն-Ժընի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՅՈՒԼԻՍ
1932
26 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1940 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՒԿԱԽ ՀԱՇԻՒ ՄԸ

(ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ)

Անցած չաբթու երկու խմբագրականներով անդրադարձանք Դաշնակցութեան եւ Ռամկավարներու յարաբերութեանց մասին, սահմանափակելով այդ յարաբերութիւնները մեր ազգային ներքին կեանքի մէջ համերաշխութեան եւ համագործակցութեան առաջադրութեամբ:

Սակայն առկախ հաշիւ մը մնաց. խօսինք այդ մասին:

Ռամկավար օրկանները քանիցս արտայայտուած են այն մասին թէ՝ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, այժմ, կը նմանի ծովն նետուած մարգու մը, որ յարգի չիւղին կը կառչի: Ու ատով ուզած են բացատրել Դաշնակցութեան մերձեցումը ռամկավար հոսանքին: Դեռ երէկ, «Պայքար»ը իր խմբագրականով նոյն միտքը կը յայտնէր, ըսելով թէ «մենք դիտենք ինչո՞ւ Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ իր հետ ունենալ Ռամկավար կուսակցութիւնը»:

Անշուշտ, այս հիմնաւորումով ռամկավար օրկանները, եթէ ոչ հայ հասարակութեան, գոնէ ռամկավար մտայնութեան հետեւողներուն կ'ուզեն հասկցնել թէ իրենք կը հանդիսանան փրկարար գօտի մը (յարգի չիւղը՝ իրենց բառերով), որուն կը կառչի Դաշնակցութիւնը, խեղդուելէ փրկուելու համար:

Եթէ համերաշխութեան եւ համագործակցութեան խնդիրը կը ձախողի այս մտայնութեան հետեւանքով, կ'ուզէինք որ ռամկավարները եւ մեզ կարդացող հանրութիւնը յստակ ու որոշ գիտնար նաեւ այս կարգի փոխ – յարաբերութեան մասին:

Ա.— Քաղաքական – յեղափոխական պայքարի համար ռամկավարները, որպէս ֆիզիքական ուժ մը, արժէք չեն ներկայացներ:

Բ.— Մեծ քաղաքական գործերու համար նիւթական ուժ հրապարակ չեն բերած եւ չեն կրնար բերել:

Գ.— Ազգային ազատագրութեան եւ ընկերային յեղաշրջումներու յառաջադէմ եւ յստակ սկզբունքներ չունին եւ հայ հանրային կարծիքին վրայ տիրական ազդեցութիւն մը չի նշմարուիր:

Դ.— Բոլշեւիկեան ճակատին դէմ թէ՛ սկզբունքային եւ թէ գործօն չարժումի համար, ռամկավարները ոչ միայն օգտակար չեն Դաշնակցութեան, — որ ինքզինքը տէրը կը համարէ հայ աշխատաւորութեան, այլ կը թուլացնեն թէ՛ բարեյապաշտ եւ թէ ֆիզիքապէս Հ. Ց. Դաշնակցութեան գաղափարական պայքարը:

Արդ, այս պայմաններուն մէջ, ռամկավար հոսանքը ի՞նչ օժանդակութիւն կրնայ բերել Հ. Ց. Դաշնակցութեան, որպէս զի այս վերջինս կուսակցականօրէն զօրանայ: Ոչինչ:

Անցեալ տասնամեայ պատմութիւնը բոլորին աչքին առջեւն է: Այդ ժամանակաշրջանին ռամկավարներն ու միւս հոսանքները Դաշնակցութեան դէմ պայքարի ճակատ մը կազմեցին: Դաշնակցութիւնն, այդպիսով, հանդիսացաւ տիրական կուսակցութիւնը, իսկ միւս հոսանքները մնացին ընդդիմադիրի վիճակին մէջ: Փաստերը ցոյց տուին, որ այդ ընթացքին, Դաշնակցութիւնը կուսակցական գաղափարաբանութեամբ եւ կազմակերպական իր ընդարձակ ցանցով զօրացաւ անհամեմատօրէն:

Գաղութներուն մէջ, նոյն իսկ Պոլսէն ու Իզմիրէն սկսած, Դաշնակցութիւնը այնքան ուժեղ, կարգապահ եւ տիրական կազմակերպութիւն ունեցած չէ անցեալին մէջ: Այս արդիւնքն ինքնին, կը նշանակէ թէ ռամկավարներու գործելակերպը, — թոլացնելու Դաշնակցութիւնը կուսակցականօրէն, — իր նպատակին չէ հասած, եւ հակառակ արդիւնքը տուած է:

Իրողութիւններու լոյսին տակ, ուրեմն, մենք կը տեսնենք թէ Դաշնակցութիւնը պէտք չունի ռամկավար հոսանքին գործակցութեան՝ կուսակցականօրէն ուժեղնալու համար: Միւս կողմէ, բացայայտ է նաեւ այն, որ ռամկավարները համերաշխութեան եւ համագործակցութեան չընդառաջելով, չեն կրցած տկարացնել Դաշնակցութիւնը եւ չեն կրցած զայն յանձնել Ղուրի ալիքներուն, որ երթայ խեղդուի:

Ուրեմն, հետաքրքրական է դիտնալ թէ՝ «բանն ինչումն է»:

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը հրապարակ գնելով համերաշխութեան եւ համագործակցութեան առաջարկը, կը ձգտի զօրացնելու ներքին կեանքի բնականոն կազմակերպութեան, կը բաղձայ համախմբել բոլոր կենսունակ տարրերը ազգային – մշակութային շինարար աշխատանքի մը շուրջ, կը հաւատայ թէ ներկայ ծանրակշիռ օրերուն, հայ ժողովուրդը ներքին ինքնապաշտպանութեան պէտք ունի, չկլանուելու համար: Այս բոլորը, ինչպէս կը տեսնենք, հայ ժողովուրդի հաւաքական չահը նկատի ունին: Այդտեղ, այս կամ այն կուսակցութիւնը նպատակադրելու խնդիրը հաշուի առնուած չէ:

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ընդհանուր այս չահերուն ընդառաջելով, կը կրճատէ իր կուսակցական ազատութիւններէն ոմանք, զօրացնելու համար հաւաքական կազմակերպութիւնը: Որովհետեւ Դաշնակցութեան փրկութեան գօտին հայ ժողովուրդն է, ամէն բանէն վեր: Եթէ հայ ժողովուրդը կազմակերպուած ու հզօր չէ, մեր հզօրութիւնն աննպատակ է:

Ահա, այս գերագոյն նպատակին համար է որ մենք կ'ուզենք մեր հետ ունենալ թէ՛ ռամկավարները եւ թէ միւս հոսանքները, որոնք ազգապահպանման գործին համամիտ են: Համերաշխութիւնն ու համագործակցութիւնը, այս պարագային, մեր ներկայ գաղութահայ իրականութեան մէջ, կրնան հրաշք գործել, որովհետեւ, այս ժողովուրդը հոգեկան խաղաղութեան պէտք ունի, ուժերու համախմբման պէտք ունի, հաւաքական կարգապահութեան պէտք ունի: Այս գործին մէջ, ռամկավարներն ու միւս հոսանքները, որպէս մտայնութիւն՝ ուժ մը կը ներկայացնեն: Ու մենք կ'ուզենք որ այդ ուժը հայ ժողովուրդի հաւաքական բարօրութեան համար ի սպաս դրուի:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՍՏԱԼԻՆ

Պատմութեան մէջ բազմաթիւ են դէպքերը, երբ մէկը, յանկարծ, կը բարձրանայ օտար կայսրութեան մը գահը: Այսպէս Հայեր յաջողած են բազմիլ բիւզանդական կայսրութեան գահը, դառնալով աւելի ցոյն, քան ո եւ է հարազատ ցոյն:

Հիմա Ստալին եւս, ծագումով վրացի, բազմելով ռուսական կարմիր կայսրութեան գահը, (կամ ռուսական կայսրութեան կարմիր գահը), դարձեր է արդէն աւելի Ռուս, քան ո եւ է հարազատ Ռուս:

Այդպէս կը վկայեն իր յայտարարութիւնները:

— Մեր երկրէն թիզ մը հող չենք զիջիր օտարին, եւ թիզ մը հող չենք ուզեր օտարէն, կ'ըսէր առիթով մը:

Վրաս գրէ իր անկեղծութիւնը թէ թիզ մը հող չուզեր խլել օտարէն, հապա հայկական հողերը՞, որ խլեցին մեզմէ: Բայց այստեղ կարեւորն այն շեշտն է, որով, հարազատ Ռուսի մը պէս, կամ հին ցարերուն նման, կը խօսի «իր» հողերուն մասին:

Հետաքրքրական է նաեւ իր մէկ նոր յայտարարութիւնը կոմունիստ երիտասարդներու 7րդ համագումարին առթիւ.

— Եղէք մեր մօտ՝ համամիութենական կոմունիստ կուսակցութեան արժանաւոր որդիներ: Կեցցէ՛ կոմունիստ երիտասարդներու ցեղը:

Յայտարարութեան առաջին մասը կոմունիստի վայել ձեւով չէ ըսուած: Այլ պահպանողական հին մարդու մը, որ մեծ յարգանք ունի ընտանիքի, մասնաւորապէս մօր գաղափարին: Մեր գիտցածն այն է թէ համայնավար երկրին մէջ վաղուց մոռցուած է մայրութեան յիշատակը:

Իսկ գալով «կոմունիստ երիտասարդներու ցեղ» բացատրութեան, կը հաւատանք թէ այնման ցիշդ է նման ցեղի մը գոյութիւնը, որման Ստալինի հարազատ ռուս երեւոյթը:

ՀԱՐԹՈՑ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԹԷՀԵՐԱՆԻ ՄԷՋ

— :-: —

Թէհրանէն տրուած տեղեկութեան մը համաձայն, դաւաճանական եւ լրտեսական արարքներով դատապարտուած 32 հոգիներու դատավարութիւնը վերջացաւ: Դատապարտուածներէն տասը հոգի Հայեր են:

Մահուան դատապարտուած է Գասպար Մելիքեան:

15 տարի բանտարկութեան դատապարտուած է Յովհաննէս Անջելոյ:

10ական տարի բանտարկութեան դատապարտուած են՝ Պօղոս Մելիքեան եւ Արամ:

3ական տարի բանտարկութեան դատապարտուած են՝ Սաղաթէլ Սարվարեան, Հայկազ Ներսէսեան եւ Մկրտիչ Յակոբեան:

6ական ամիս բանտարկութեան՝ Արտաշէս Մելիքեան եւ Վահան Ներսէսեան:

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ԶԻՆՈՒԻ ԳԱՂՏՆՕՐԷՆ

— :-: —

Անգլիական « Տէյլի Թելէկրաֆ » թերթը կը գրէ թէ իր ֆաղած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, իտալական կառավարութիւնը գաղտնօրէն զինել կուտայ 14 պատերազմական նաւեր:

Անգլիական թերթը կը գրէ թէ ապրիլ 29ին, Իտալիոյ ծովային նախարարը երեսփ. ժողովին մէջ յայտներ էր թէ կառավարութիւնը նաւային նոր շինութեանց ծրագիր չպիտի ներկայացնէ, մինչեւ որ յայտնի չըլլայ զինաթափութեան ժողովին արդիւնքը, կարծուեր էր թէ այս մարտանաւերու շինութիւնը կը կատարուի համաձայն 1930ի նաւային խորհրդաժողովի մէջ ընդունուած ծրագրին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԱԿՈՒՄ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Զինաթափութեան ժողովը իր փակման նիստը գումարեց չաբթի օր, լսելով Պէնէշի բանաձեւին մասին զանազան պատուիրակներու յայտարարութիւնները:

Ճունաստանի պատուիրակը Պ. Փօլիթիս, հաւանութիւն յայտնելով մէկտեղ բանաձեւին, ըսաւ թէ կը փափաքէր որ անիկա աւելի յստակ տրամադրութիւններ բովանդակէր:

Իսկ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը կարգ մը վերապահումներ ընելով մէկտեղ որոշ կէտերու մասին, յայտնեց թէ պիտի քուէարկէ բանաձեւին ամբողջութիւնը:

Ճաւերէն յետոյ, Պէնէշի ծրագիրը քուէարկութեան դրուելով զինաթափութեան ընդհ. յանձնաժողովին մէջ, ստացաւ 41 քուէ, երկու դէմ. 8 ձեռնպահ:

Դէմ քուէարկեցին Գերմանիա եւ Ռուսիա: Ձեռնպահ մնացին Իտալիա, Թուրքիա, Աֆղանիստան, Ալպանիա, Աւստրիա, Պուլկարիա, Չինաստան, Հունգարիա:

Քուէարկութենէն առաջ, Չինաստանի ներկայացուցիչը յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը ամբողջովին համամիտ է Պէնէշի բանաձեւին, բայց քանի դեռ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չէ լուծած չինեւ-ճափոնական վէճը, Չինաստան չի կրնար որ եւ է յանձնառութիւն ստանձնել:

Նիստը փակելէ առաջ, ընդհանուր յանձնաժողովը որոշեց ըստպառազինումներու դադարը երկարաձգել չորս ամիս եւս, մինչեւ ուրեմն փետրուարի վերջը: Այդ թուականին է որ զինաթափութեան ժողովը պիտի վերսկսի իր աշխատանքներուն:

Օրթավայի խորհրդաժողովը

Օրթավայի կայսերական խորհրդաժողովի յարաբերութեանց յանձնախումբի նիստին մէջ, իրլանտական պատուիրակները յայտնեցին թէ չպիտի մասնակցին նիստերուն, երբ խորհրդակցութեան դրուի Անգլիոյ հետ առեւտրական յարաբերութեանց հարցը: Սակայն անոնք պիտի մասնակցին յանձնախումբի միւս նիստերուն, երբ քննուի գաղթապետութեանց միջեւ առեւտուրի բարւոքման հարցը:

Խորհրդաժողովի ընդհ. քարտուղարութեան յայտարարութիւններու հիման վրայ, զանազան պատուիրակութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւնները թոյլ տուած են լուծելու բազմաթիւ հարցեր: Այնպէս որ կը յուսացուի թէ կարելի պիտի ըլլայ խորհրդաժողովը փակել օգոստոսի կէսերուն:

Իրլանտական պատուիրակութիւնը որոշեց չմասնակցիլ ընդհանուր վիճաբանութեանց, այլ ամէն մէկ երկրի պատուիրակութեան հետ կատարել առանձին բանակցութիւններ:

Խորհրդաժողովը առ այժմ իր ամբողջ ուժերը պիտի կեդրոնացնէ առաջին յանձնախումբին աշխատանքներուն վրայ: Այս յանձնախումբն է որ կ'ուսումնասիրէ կայսերական առեւտուրի զարգացման հարցը եւ անոր կարեւորութիւնը կը չեչտուի անով որ բոլոր նախարարները կը մասնակցին յանձնախումբին՝ իրրեւ անդամ:

Այս յանձնախումբին աշխատանքները դիւրացնելու համար, կազմուած են քանի մը մասնախումբեր:

Անգլեհիրլանտական վաճառքի կռիւը

Ցապաղեցաւ հրատարակութիւնը այն օրէնքին, որով, իրլանտական կառավարութիւնը բացառիկ մաքսատուրքերու կ'ենթարկէ Անգլիայէն Իրլանտա մտցուած ապրանքները:

Իրլանտայի վարչապետը Տէ Վալերա տակաւին չէ հրաժարած նախարարաց խորհուրդը, վերջնապէս վաւերացնելու համար մաքսատուրքի ենթարկուած ապրանքներու ցանկը:

Տակաւին չի գիտցուիր թէ ի՞նչ չափաս ունի այս յապաղումը. սակայն կ'ըսուի թէ Անգլիոյ եւ Իրլանտայի միջեւ, կողմնակի բանակցութիւններ տեղի կ'ունենան, որոնց հետեւանքով, բանակցութիւնները կրնան հաւանաբար վերսկսիլ:

Այսու հանդերձ, հաւատացողներ ալ կան թէ բացառիկ մաքսատուրքերու կիրարկումը չի կրնար շատ ուշանալ, ինչ ալ ըլլայ խօսակցութեանց կամ բանակցութեանց արդիւնքը եւ կը սպասուի որ առաջին ցանկը հրատարակուի այսօր:

Տէ Վալերա մտադիր է հականգլիական մաքսատուրքերը գործադրել աստիճանաբար եւ իր ծրագրին լրիւ գործադրութիւնը կապուած է զինագան պետութեանց հետ առեւտրական համաձայնութիւններ կնքելու համար, կատարուող բանակցութեանց ելքին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթկարտի մէջ, գերման վարչապետը փոն Փափէն, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ գերման պետութեանց ներկայացուցիչներուն հետ եւ ջանաց փարատել անոնց վախերը, հաւաստելով թէ Փրուսիոյ դէմ ձեռ առնուած միջոցները չպիտի գործադրուին ուրիշ պետութեանց վրայ եւ թէ կեդրոնի կառավարութիւնը պիտի յարգէ անոնց իրաւասութիւնները: Յայտնեց թէ պաշարման վիճակը ֆիչ ատենէն պիտի վերնայ եւ թէ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան յուլիս 31ին, ինչպէս որոշուած էր:

Փոն Փափէնի զեկոյցէն յետոյ, վիճաբանութիւն մը բացուեցաւ: Մասնաւորաբար հարաւային Գերմանիոյ պետութեանց ներկայացուցիչները խստօրէն քննադատեցին կեդրոնի կառավարութեան ընթացքը:

Պավիերայի եւ գերման ուրիշ երկիրներու մէջ, անվստահու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Կաթողիկոսական ընտրութիւնը

— :-: —

(ՍԵՓ. ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

… Յուլիս 11

Երեւանէն նոր եկած մէկը՝ ֆիչ մը սէր ներեցնելով դէպ ի եկեղեցին եւ մօտիկից ծանօթ լինելով էջմիածնի անցուդարձին հետեւեալը կը պատմէ կաթողիկոսական ընտրութեան մասին.

— Երեւանում Սահակ Տէր Գաբրիէլեանն իր շրջապատում մտահոգուած են կաթողիկոսական ընտրութեամբ վախենալով, որ եթէ ընտրութիւնը չկատարեն, գաղութներում իրենց ազդեցութիւն չեն ունենայ եւ բաց ի դրանից արտասահմանից դրամներ ներս գալը կը դադարի: Այդ իսկ պատճառներով էլ դիմած են Մոսկուա եւ խնդրած Ստալինէն, որպէս զի թոյլ տայ չեկիստ եպիսկոպոսներից մէկուն կաթողիկոս ընտրել:

Թիւ 58 չեկիստ Ղլտճեան եպիսկոպոսը անյարմար թեկնածու կը ներկայուի, երբ Մեսրոպ եպիսկ. Տէր – Մովսէսեանը իմն իրեն մէջտեղ կը դնէ պահանջ դնելով. — Ես ձեր զանն եմ, գիս Սպահանէն էշեցին որպէս խորհրդային կարգերուն ջերմ կողմնակից, ես խիստ հակադաշնակցական եմ, որոնց ընտրութիւններին չեմ թողնիր մասնակցեն:

«Ինչո՞ւ Ֆրանսան թոյլ տուաւ Սոյ երկրորդ կաթողիկոս ընտրեն, Անգլիան թոյլատրեց Երուսաղէմի Միաբանութեան իրենց համար պատրիարք ընտրեն, մի՞թէ խորհրդային կառավարութիւնը իրաւունք չունի ստիպելու էջմիածնի Միաբանութիւնը, իր կաթողիկոսը ընտրելու»:

Գերագոյն խորհուրդը իր տեղակալով կը պնդեն համազգային ընտրութիւն կատարելուն վրայ. իսկ Մեսրոպ եպիսկոպոսը հակառակը կը պնդէ եւ Չեկայիի խորհուրդ կուտայ հակառակող հոգեւորականներին Գիւտ եպիսկոպոսի օրը ձգել, որպէս զի խելքերնին գլուխնին գայ:

Այդպէս էլ Սահակ Տէր – Գաբրիէլեանը իրեն շրջապատող մունետիկներով, Մեսրոպ եպիսկոպոսի թեկնածութիւնը առաջ կը ֆաշեն ընտրութիւն կատարել տալու նեղ, սեղմ շրջանակի մէջ, առանց արտասահմանի հայութեան մասնակցութեան եւ հակառակ տեղակալի ու Գերագոյն խորհուրդի անդամներու կարծիքներուն:

Իսկ թէ ինչէ՞ր է խոստացել Մեսրոպ եպիսկոպոսը Չեկայիին, այդ ամէնիքս էլ յայտնի է, — կ'ուզէ կաթողիկոս ըլլալ եկեղեցին ֆանդելու համար:

×

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասին պոլսահայ թերթերը կատան հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Էջմիածնէն հասան հրաւէրները ընդհ. 10ին կատարուելիք կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար: Այս նամակները 24 օր յապաղումով հասած ըլլալէն կը հասկցուի որ հեռագրէն անմիջապէս յետոյ հրաւէրներն ալ թղթատարին յանձնուած են:

Ազգային մարմիններու կողմէ ընտրելի պատգամաւորներու մասնակցութեան մասին որ եւ է նոր հրահանգ չէ տրուած, որովհետեւ արդէն ընտրական կանոնին մէջ տրամադրութիւնները կան եւ ասկէ առաջ այդ հրահանգը ղրկուած ըլլալով Պոլիս, անոր համաձայն պատգամաւորներ պիտի ընտրուին:

Չէ յիշատակուած թէ վիզէի գործողութիւնը ինչ պայմաններով պիտի կատարուի, կամ ընտրուած, որ եւ է պատգամաւոր իր պաշտօնին վերադրելով գիրը ներկայացնելով անմիջապէս պիտի կրնա՞յ վիզէ ստանալ թէ ոչ պատգամաւորներու անունները պիտի ներկայացուին եւ յետոյ անոնց անունով վիզէ պիտի առնուի:

Այս կէտին համար ալ պէտք եղած հարցումը ըլլալով, պիտի հասկցուի իրողութիւնը, որ ասկէ առաջ եղած հրաւէրին առթիւ ալ շփոթութեան տեղի տուաւ:

ՀԱՅԲԱՆԱՍՏԱՂԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԸ
(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ)

Հայաստան Ֆեհլուն եւ Իսրայելում

Ա.

ԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ներկա ժամանակ Հայաստանի Ազգային Գրադարանը ունի շուրջ 800 հազար հատոր գրքեր, որոնց մեծ մասը ձեռք է բերվել հայրենասեր հայերի նվիրատվությամբ։ Գրադարանի հիմնադիրը՝ Գրիգոր Ալիշանն է։ Նրա հավաքածուի մեջ կան հազվագյուտ ձեռագրեր, հին տպագրություններ, որոնք այսօր անգին գանձեր են համարվում։

Գրադարանի ներկայիս տնօրենը՝ Ռուբեն Սահակյանը, պատմում է, որ ամեն տարի հազարավոր նամակներ են գալիս աշխարհի տարբեր անկյուններից՝ խնդրանքով ուղարկել հայերեն գրքեր։ Հատկապես շատ նամակներ են եկել Ֆեհլուն գյուղից, որտեղ ապրում է մոտ 1200 հայ։ Նրանք գրում էին, որ իրենց երեխաները սկսել են մոռանալ մայրենի լեզուն, քանի որ դպրոցում ամբողջ ուսուցումը ռուսերեն է։

Գրադարանի աշխատակիցները որոշեցին օգնել նրանց։ Նրանք հավաքեցին 2705 գիրք և ուղարկեցին Ֆեհլու։ Ուղարկվածների մեջ էին նաև մանկական գրքեր, բառարաններ, պատմական աշխատություններ և հայկական երգարաններ։

Ստանալով գրքերը՝ Ֆեհլուի հայերը շատ ուրախացան։ Նրանք գրեցին շնորհակալական նամակ, որում ասում էին, որ այդ գրքերը նրանց համար իսկական գանձ են։ Նամակի տակ ստորագրել էին 43 մարդ։

Ներկայումս Գրադարանում կազմակերպվում է նաև հայերեն դասընթացների ծրագիր։ Ծրագրի համաձայն՝ Ֆեհլուի հայ երեխաները ամռանը կարող են գալ Հայաստան և մեկ ամիս սովորել հայոց պատմություն, գրականություն և հայերեն խոսել։ Ծրագրի հեղինակները հույս ունեն, որ այդ դասընթացները կօգնեն պահպանել հայ ինքնությունը։

(*) Հետ գերմաներեն նվիրաբերություն բառից։

(**) Բացատրական գաւառ այս տեղ գաւառ բառի իմաստով, ոչ թե վարչական միավոր։

(***) Մկրտչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

(****) Մկրտիչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

Նաեւ ՝ 2705 գիրք նուիրեցին Ազգային Գրադարանին

Ֆեհլուի հայերը ուղարկել էին խնդրագիր՝ խնդրելով գրքեր ուղարկել։ Գրադարանի տնօրեն Ռուբեն Սահակյանը պատմում է, որ ամեն տարի հազարավոր նամակներ են գալիս աշխարհի տարբեր անկյուններից՝ հայերեն գրքեր ուղարկելու խնդրանքով։ Հատկապես շատ նամակներ եկան Ֆեհլուից, որտեղ ապրում է մոտ 1200 հայ։ Նրանք գրում էին, որ իրենց երեխաները սկսել են մոռանալ մայրենի լեզուն, քանի որ դպրոցում ամբողջ ուսուցումը ռուսերեն է։

Գրադարանի աշխատակիցները որոշեցին օգնել նրանց։ Նրանք հավաքեցին 2705 գիրք և ուղարկեցին Ֆեհլու։ Ուղարկվածների մեջ էին նաև մանկական գրքեր, բառարաններ, պատմական աշխատություններ և հայկական երգարաններ։

Ստանալով գրքերը՝ Ֆեհլուի հայերը շատ ուրախացան։ Նրանք գրեցին շնորհակալական նամակ, որում ասում էին, որ այդ գրքերը նրանց համար իսկական գանձ են։ Նամակի տակ ստորագրել էին 43 մարդ։

Ներկայումս Գրադարանում կազմակերպվում է նաև հայերեն դասընթացների ծրագիր։ Ծրագրի համաձայն՝ Ֆեհլուի հայ երեխաները ամռանը կարող են գալ Հայաստան և մեկ ամիս սովորել հայոց պատմություն, գրականություն և հայերեն խոսել։ Ծրագրի հեղինակները հույս ունեն, որ այդ դասընթացները կօգնեն պահպանել հայ ինքնությունը։

(*) Հետ գերմաներեն նվիրաբերություն բառից։

(**) Բացատրական գաւառ այս տեղ գաւառ բառի իմաստով, ոչ թե վարչական միավոր։

(***) Մկրտչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

(****) Մկրտիչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

Նաեւ ՝ 2705 գիրք նուիրեցին Ազգային Գրադարանին

Ֆեհլուի հայերը ուղարկել էին խնդրագիր՝ խնդրելով գրքեր ուղարկել։ Գրադարանի տնօրեն Ռուբեն Սահակյանը պատմում է, որ ամեն տարի հազարավոր նամակներ են գալիս աշխարհի տարբեր անկյուններից՝ հայերեն գրքեր ուղարկելու խնդրանքով։ Հատկապես շատ նամակներ եկան Ֆեհլուից, որտեղ ապրում է մոտ 1200 հայ։ Նրանք գրում էին, որ իրենց երեխաները սկսել են մոռանալ մայրենի լեզուն, քանի որ դպրոցում ամբողջ ուսուցումը ռուսերեն է։

Գրադարանի աշխատակիցները որոշեցին օգնել նրանց։ Նրանք հավաքեցին 2705 գիրք և ուղարկեցին Ֆեհլու։ Ուղարկվածների մեջ էին նաև մանկական գրքեր, բառարաններ, պատմական աշխատություններ և հայկական երգարաններ։

Ստանալով գրքերը՝ Ֆեհլուի հայերը շատ ուրախացան։ Նրանք գրեցին շնորհակալական նամակ, որում ասում էին, որ այդ գրքերը նրանց համար իսկական գանձ են։ Նամակի տակ ստորագրել էին 43 մարդ։

Ներկայումս Գրադարանում կազմակերպվում է նաև հայերեն դասընթացների ծրագիր։ Ծրագրի համաձայն՝ Ֆեհլուի հայ երեխաները ամռանը կարող են գալ Հայաստան և մեկ ամիս սովորել հայոց պատմություն, գրականություն և հայերեն խոսել։ Ծրագրի հեղինակները հույս ունեն, որ այդ դասընթացները կօգնեն պահպանել հայ ինքնությունը։

(*) Հետ գերմաներեն նվիրաբերություն բառից։

(**) Բացատրական գաւառ այս տեղ գաւառ բառի իմաստով, ոչ թե վարչական միավոր։

(***) Մկրտչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

(****) Մկրտիչեան Գեղամ և Ֆիլոյ տատ։

ԲՈՒՅԼ ՏՈՒՅԼ ՉԵՄ ՏԱԼ

(Վ. Կ.)

Վ. Ա. Ս

— Ձայնը... պայթ... պայթյուններ... Ինչ-որ բան... Ինչ-որ բան չեմ տեսնում... Ոչինչ չեմ տեսնում... Ամեն ինչ մթնել է... Ես կուրացե՞լ եմ... Ոչ, ոչ... Ես տեսնում եմ... Ես տեսնում եմ... Ես տեսնում եմ

թիւնը կը տեւէ տակաւին, եւ առանց կասկածի ենթարկելու գերմանաց վարչապետին բարի տրամադրութիւնները, անոր յայտարարութիւններուն դէմ կը դնեն Հիթլերի վերջին յայտարարութիւնները, որոնմէ սպառնալիքով լեցուն են հանդէպ գերմանաց երկիրներուն:

Պրունշվիքի մէջ, հիթլերեան հաւաքոյթի մը ընթացքին, երկու երեսփոխաններ յայտնեցին դեռ նոր, թէ յուլիս 31ի ընտրութիւններէն յետոյ, հիթլերեան մարտական խումբերը պիտի բաղեն Պերլինի վրայ եւ թէ ինչ ալ ըլլայ ընտրութեանց արդիւնքը, Հիթլեր պիտի գրաւէ իշխանութիւնը:

Միւս կողմէ, հիթլերեանները կը շարունակեն խռովութիւն ու գրգռութիւն սերմանել:

Հիթլերեան հաւաքոյթ մը վերադարձին 800 մարտիկներ, Սիլեզիոյ մէկ բաղաքին մէջ մտան հանրապետականներու ակումբը եւ ատրճանակներով սպաննեցին հանրապետական մը եւ վիրաւորեցին 12 ուրիշներ:

Պերլինի մէջ, «Ֆօսիշէ Ցայթունկ» թերթին խմբագիրներէն մէկը յարձակում կրեց հիթլերեաններու կողմէ: Ծանրօրէն վիրաւորուած գլխէն, հիւանդանոց փոխադրուեցաւ. իսկ յարձակողները փախուստ տուին:

*** Փրուսիոյ կառավարութեան բացած դատը ընդդէմ Կեդրոնի կառավարութեան, սկսած է Լայփցիկի դատարանին առջեւ, մեծ հետաքրքրութիւն արթնցնելով ժողովուրդին մէջ: Հարցին հիմնական բնոյթէն առաջ, դատարանը պիտի տայ ժամանակաւոր որոշում մը, թէ մինչեւ վճռին արձակումը, պէ՞տք է վերցնել կեդրոնի միջամտութիւնը Փրուսիոյ վրայէն:

Այս ժամանակաւոր որոշումը դիւրացնելու համար, փրուսիական կառավարութիւնը մեղմացուցած է իր բողոքը եւ կը պահանջէ որ՝

1) *Կեդրոնի կառավարութեան մարզպանը չկրէ փրուսիական նախարարի կամ Փրուսիոյ վարչապետի տիտղոսը.*

2) *Փրուսիական նախարարներէն չվլէ անոնց նախարարի հանգամանքը.*

3) *Մարզպանը եւ իր ներկայացուցիչները տեղը չբռնեն փրուսիական նախարարներուն, Փրուսիան ներկայացնելու համար կայսերական Խորհուրդին մէջ.*

4) *Պաշտօնեաներու վերջնական նշանակման կամ հրաժարեցման չձեռնարկէ:*

Փրուսիական կառավարութիւնն ուրեմն, առ այժմ չի պահանջեր որ մարզպանը բոլորովին հեռացուի, այլ պարզապէս կը պահանջէ անոր իրաւասութեանց սահմանափակումը:

Դատարանը երեք հարցումներ ուղղեց կեդրոնի կառավարութեան ներկայացուցիչներուն:

1.— Ի՞նչ չափով կեդրոնի կառավարութիւնը կը կրնայ սահմանադրութեան 48րդ յօդուածին վրայ: 2.— Յուլիս 20ի հրամանագիրը ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի ունենայ կայսերական Խորհուրդին մէջ՝ փրուսիական ներկայացուցչութեան վրայ: 3.— Ի՞նչպէս պէտք է հասկնալ կեդրոնի կառավարութեան բազմաթիւ յայտարարութիւնները թէ Փրուսիոյ ինքնավարութիւնը չպիտի վնասուի, եւայլն:

Կեդրոնի կառավարութեան ներկայացուցիչը՝ փոխանակ յստակ պատասխաններ տալու, ծածուկ սպառնալիքներ կարդաց.

—Կեդրոնի կառավարութիւնն, ըսաւ, այնքան ամբօրէն համոզուած է Փրուսիոյ կառավարութեան դէմ իր ձեռք առած միջոցին սահմանադրական նկարագրին, որ չեմ կրնար լայնօրէն անդրադառնալ այն հետեւանքներուն, որոնք կրնան բխիլ դատարանին աննպաստ մէկ որոշումէն:

Կը կարծուի թէ կեդրոնի ներկայացուցիչը ասով ուզած է հասկցնել որ կառավարութիւնը նկատի չպիտի առնէ դատարանին որոշումը, եթէ իրեն աննպաստ ըլլայ:

Ռումանական ընտրութիւններ

Ռումանիոյ ծերակուտական ընտրութիւններուն մասին, որոնք տեղի ունեցան կիրակի օր, կը տրուին հետեւեալ տեղեկութիւնները: Պիտի ընտրուէին 71 ծերակուտականներ: Ընտրութեանց արդիւնքը գիւղացիական կուսակցութեան կ'ապահովէ նշանակելի յաղթանակ մը, ինչպէս երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ: 71ի վրայ, 69ը գիւղացիականներ են: Ծերակուտական այս առաջին ընտրութենէն յետոյ, երկրորդը պիտի կատարուի այսօր:

Բողոքիկ գործաւորներու դժգոհութիւնը

Խորհրդային Ռուսիոյ մէջ ուսելիքի պակասը հետզհետէ աւելի կը սաստկացնէ բանուորներու դժգոհութիւնը՝ Լենինկրատի մէջ, գործաւորներու եւ պարենաւորման կազմակերպութեանց միջեւ բացուած կռիւը՝ սուր կերպարանք առած է: Այս վերջին օրերս, պարենաւորման 83 խանութներ փակուած են, ապրանքի չգոյութեան պատճառաւ: Գործաւորները խստօրէն կը բողոքեն ժամանակի կորուստին դէմ, որուն ստիպուած են ենթարկուիլ, ապասելու համար որ կարգը իրենց դայ ուտելիք տանելու:

Կառավարութիւնը նոր հրամանագրով մը փոփոխութեան պիտի ենթարկէ պարենաւորման ներկայ դրութիւնը: Ամէն մէկ գործարան ինքն իսկ պիտի հայթայթէ իր գործաւորներուն պարէնը: Պարէնի տոմսերը պիտի վերցուին: Պիտի մնայ միայն հացի տոմսը: Գործարաններուն հրահանգ տրուած է հաւաքոյթ մը կազմակերպել՝ գործաւորներու մասնակցութեամբ, այս վերջին-ներուն բացատրելու համար թէ իրենք իսկ պէտք է կազմակերպեն իրենց պարենաւորումը:

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր երեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին Միւթիւալիթէի սրահինմէջ: Պարտադիր ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԱՆԻԷՒ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Խոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Café Ararat, 345 Ave. Argenteuil. *Կարեւոր օրակարգ:*

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 *ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԻՄՐԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ,* Գ. Զօիրապ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Ց. Չէօլկիւրեան եւ Ի. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՁԱՄԲԱՆ,* Մաննիկ Պէրպէրեան 10, *ՆՏՐԸ,* Էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ,* Քրիստ. Միքայէլեան 10, *ԽՆԴՐԸ եւ ՋԱԼԱԼԻՏՏԻՆ* Րաֆֆի 25, *ՎԱԼԱՆԹԻՆ,* Ժորժ Սան 20, *ԹԻՐՖԱՆԴ,* (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ,* Մալիաս 50, *ԳՆԴԱԿԱՁԵՐՈՒԱԾՆԵՐԸ,* Ռէյն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ,* Ղ. Մելոյեան 10, *ՍՄԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ,* Ն. Օտեան 2 *հատոր* 30 *ֆր., ԺԻՒՏԷՔՍ ԵՒ ԺԱՔԼԻՆ,* Ա. Պէրնէտ 2 *հատոր* 65 *ֆր., ՍԻՄՕՆ ՓԻՒՄԻՒԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ,* Քասիմ 2 *հատոր* 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ,* Ց. Ալոճեան (Խոզմերի) 12.50, *ՏԱՒԻՂ ԵՒՈՒԼԵԱՆ,* Գ. Կաւարեանց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ,* Ռուստանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀԱՅԱՍ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

Տեսիլի մէջ «Ցառաջ»ի գործակալն է

Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ

41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան յարդոյ անդամներէն, որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ Ընկերութեանս տարեկան ընդհ. ժողովի Իգ. նիստին, որ պիտի գումարուի 1932 Սեպտեմբեր 2, Ուրբաթ օր, ժամը 5.30ին Հօգան, Միութեանս Նոտար Մէթր Հ. Պէրժէյի գրասենեակին մէջ, 8 rue du Grand-Chêne,

Կը ծանուցուի միանգամայն թէ՝ այն պարագային, որ առաջին անգամ օրինական ւեծամասնութիւն չի գոյանայ, ներկայս պիտի նկատուի իբր երկրորդ հրաւէր եւ ըստ այնմ նիստը օրինաւորապէս պիտի գումարուի 1932 Սեպտեմբեր 16ին, Ուրբաթ օր, նոյն ժամուն եւ նոյն վայրը:

Օրակարգ՝ Ընդհ. տեղեկագիրը 26րդ տարեշրջանի (1931), վաւերացում 1931 տարեշրջանի հաշուեկշիռի, անուանում հաշուեքննիչի, վաւերացում կեդր. վարչ. ժողովի նորընտիր անդամներու, բարեփոխում հիմն. կանոնագրի (յօդ. 10 եւ 27).

Կեդր. վարչ. ժողով

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՓԱՐԻԶԻ Աղքատախնամ ընկերութեան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Պ. Յակոբ Փափազեանի անբերայր Պ. Պաղտասար Սալքիսեանի ժառանգութենէ Պ. Գէորգ Մոսկիչեան կատարած է 50 ֆր.ի նուիրատուութիւն մը ի նպաստ աղքատախնամին:

Ուշադրութիւն

Լիոնի Հ. Ց. Դ. Ժողովրդային Կրպակատունը սասցած է հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները.—

Արձակ էջեր եւ հեքեաթներ՝ Զարդարեան, Պանդուխտի կեանքէն՝ Հրանտ, Գեղամ Տ. Կարապետեանի Տարօնի Աշխարհը, Գեղամ Բարսեղեանի Ամբողջական գործը, Մ. Արփիարեանի Ամբողջական գործը, Գրիգոր Զոհրապի Ցանօթ դէպքեր եւ պատմուածքները, Մ. Վարանդեանի Մուրատը, Պերճ Հին փոթորիկէն վերջը, Ռէնի Գնդակահարուածները, Վազգէն Շուշանեանի Ամրան գիշերները, Հ. Զուտերժանի Լուսե ջրադացը, Պէնիուրը:

Գրատարանը բաց է ամէն օր ժամը 7.30էն 9ը, բացի Շաբաթէ եւ Կիրակիէ:

Հայերու ժանտադրավարը

ձաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա.

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Ույէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe 4 ալնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կարգադրութիւններ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաճաման, Ելեադրական եւ ֆիզիքական մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները ամբի, քթի, ականջի, կիներու ախտերու եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ իր հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՊԱՅՔԱՐ ԳՈՐԾԱԶԳԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԴԱՏԻՔ

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

71, Rue Longue des Capucins

71, րիւ Լօնկ տէ Քաբիւսէն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխանակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ

ԳԻՆԵՐՈՒԻ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՁԵՂՁ

	Հին գին	Նոր գին
Նոր կազի օճախներ Բատիւս մարքա	65	45
Ձայնով գլուխներ	18	10
Անձայն գլուխներ	17	13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ

Շուտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ

Եկէք. տեսէք եւ փորձեցէք յամոզուելու համար

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Քասթիէն (Ցունաստան) Մարութոս Աւետիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը, Գարապէտ Աւետիսեան սաններէն Ջաէն Աւետիսեան, որ երկու տարի առաջ Բոլոնպ կը գտնուէր: Տեղեկացնել՝ Union Jeunesse Arménienne, 80 rue Venizelos Xantie, Grèce.

— Առաքեալաց Ցարութիւն Տէր Մանուէլեան կը փնտռէ իր քոյրը Ա-րաքսի Տէր Մանուէլեան որ 1927ին կը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել՝ Ցարութիւն Տէր Մանուէլեանի, Chemin des Cérisiers, Ecully, (Rhône).

— Կը փնտռուի Գրիգոր Գարաւզլան որ մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Սէն Շամոն: Իր հասցէն գիտցողը կը խնդրուի իմացնել՝ Hovag Agopi, 3bis Rue Ernest Renan ville, (S. et O.).

Վառնա է Noisy-le-S… *մէջ, կայարան հանրակառքի կայանէն 7 վայրկեան հեռու փափկեօն մը երկու սե… խոհանոց, մառան և* bain-do… *կազ, ջուր, ելեկտրականու… Մանրամասնութեանց համար …* 163 Denfert Rochereau, …sy-le-Sec, Seine.

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13…
Le Gérant H. STEPHA…

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Բայց նաւաստին երկու անգամ ուժեղ էր ինձնից — հազիւ քսանըմէկ տարեկան էի այն ժամանակ, բայց ի դրանից ձեռքսին էլ մի վառարանի խառնիչ ունէր բռնած:

Բոռ կանգ առաւ մի վայրկեան, մի տարօրինակ հայեացք ձգեց կնոջ դէմքին ու չարունակեց.

— Անտարակոյս ուզում էր հէնց տեղնուտեղը ինձ սպաննի, բայց իր դիտաւորութիւնը իրագործել չկարողացաւ. զարմանալի անչնորհք մարդիկ են այդ նաւաստիները: Նա ինչ ճիշդ այնքան ողջ թողեց, ինչքան անհրաժեշտ էր ապրելու համար:

— Իսկ միւսները մէջ չմա՞ն: Միթէ բոլորը վախենում էին մէկից:

Բոռը նայեց նրան ու ծիծաղեց:

— Միւսնե՞րը: Այսինքն խաղացողնե՞րն ու տէրե՞րս: Ինչպէս ոչինչ չէ՛ հասկանում: Չէ՞ որ դրանք նեգրեր էին, Զինացիք ու ամէն տեսակ տականք, իսկ ես նրանց ծառան էի, նրանց սեփականութիւնը: Նրանք կանգնել էին չուրջս եւ ի հարկէ զարմանում էին: Այդ տեսակ դէպքերը այնտեղ զարմանալի են համարում. եւ դա իսկապէս որ զարմանալի է, եթէ մարդ պատահմամբ ինքը չէ զարմանքի առարկան:

Չեմման ցնցուեց:

— Եւ ինչո՞վ վերջացաւ:

— Ճշմարիտը չեմ կարող ասել: Այդ կարգի արկածներից յետոյ սովորաբար կորցնում է մարդ յիշողութիւնը մի առժամանակ: Մօտերքում ապրելիս է լինում մի ծովային անդամահատ, որին եւ կանչում են. երեւի մէկն ու մէկի աչքովն է ընկնում, որ ես դեռ բոլորովին մեռած չեմ: Մարդը ինձ մի կերպ սոսնձնում է, Րիքար դոյի ասելով, բաւականին վատ, բայց, կարելի է, որ այդպէս է ասում բժշկական նախանձից: Այսպէս թէ այնպէս, երբ ես ուշքի եկայ, մի տեղացի պառաւ ինձ իր մօտն առաւ քրիստոնէական բարեսրտութիւնից դրդըւած, տաբօրինակ է, չէ՞: Պառաւը սովորաբար կծկուած էր լինում խրճիթի դռանը, ծխում էր իր սեւ ծխամորչը, թքում էր գետնին եւ ինչ որ մրթմրթում քթի տակ: Բայց եւ այնպէս մի խիստ բարի կին էր. ասում էր, որ ես կարող եմ հանդիստ մեռնեմ եւ որ ոչ ոք ինձ չանհանգստացնի: Միայն հակաստութեան ոգին դեռ չատ ուժեղ էր մէջս. վճռեցի կենդանի մնամ, թէեւ բաւական դժուար խնդիրել էր նորից դէպ ի դուրսի լոյս աշխարհը մագլցելը եւ երբեմն թուում էր ինձ, որ չէր էլ արժէ: Պառաւի համբերութիւնը զարմանալի էր: Շատ երկար պառկած մնացի նրա խրճիթում մօտ չորս ամիս, խեղճուում էի ու ոռնում ականջը ցաւող արջի պէս: Լաւ էր ցաւում, իսկ մանկութիւնից փճացած բնաւորութեան տէր եմ եղած, ինձ համար են ուրախ տանը:

— Իսկ յե՞տոյ:

— Յետոյ մի կերպ կաղդուրեցի ու դուրս եկայ աշխարհ: Ինձ չէր վրդովում այն, որ ես այնպէս օգուտ էի խեղճ կնոջ բարեսրտութիւնից, այդ տեսակ բաների մասին ես այլ եւս չէի էլ մտածում, միայն նրա մօտը էլ համբերել չէի կարողանում: Այժմ դուք խօսում էք իմ արուեստի մասին. ինձ այն ժամանակ էիք տեսնելու: Ցաւը ընդհանրապէս սաստկանում էր երեկոները, մթնշաղին, իսկ ամբողջ ցերեկը պառկած էի ես ու դիտում, թէ ինչպէս արեւը հետզհետէ վար ու վար էր խոնարհւում... Ա՛խ, դուք հասկանալ չէք կարող: Ես դեռ հիմա էլ առանց սարսափի արեւի մուտքը տեսնել չեմ կարող:

Բոռը լուեց:

— Եւ ահա այդպիսով, — սկսեց կրկին, — ճամբի ընկայ մի ուրիշ տեղ ինձ աշխատանք որոնելու: Ես կը գժուէի, եթէ Լիմում մնայի: Առաջ գնացի Կուպէօ, իսկ յետոյ... ճշմարիտ չդիտեմ, ինչու համար եմ պատմում ձեզ այս բոլոր հին անցած, գնացած բաները. դրանք միեւնոյն անգամ հետաքրքիր էլ չեն:

Չեմման բարձրացրեց աչքերը ու նայեց նրան մի խոր ու լուրջ նայուածքով.

— Ինդրեմ, ինձ հետ այդ թօնով մի խօսէք. — ասաց նա:

Բոռ կծեց չրթունքները ու սկսեց նորից ծոպերը փետտուելու:

— Շարունակե՞մ: — Հարցրեց մի վայրկեան յետոյ:

— Այո՛, եթէ կամենում էք: Միայն վախենում եմ, որ այդ բոլորը յիշելը ծանր է լինելու ձեզ համար:

— Միթէ մոռանո՞ւմ եմ, երբ լուռ եմ: Դա աւելի է վատ: Միայն չկարծէք, թէ անցեալի յիշողութիւնները հալածում են ինձ: Ամէնից վատն այն էր, որ այլ եւս ինձ իշխել չէի կարողանում:

— Ձեզ լաւ չեմ հասկանում:

— Ամէնից վատը այն էր, որ իմ քաջութեանս վերջը հասաւ, ու դուրս եկաւ որ վախկոտին մէկն եմ:

— Բայց մի սահման կայ վերջապէս ամէն համբերութեան:

— Այո՛, եւ ով մի անգամ անց է կենում այդ սահմանից, էլ գիտենալ չի կարող, թէ երբ նորից կը գտնայ նրան:

— Կարո՞ղ էք ինձ ասէք, — ասաց Չեմման անվճռաբար. — ինչպէս եղաւ որ դուք միայնակ Ամերիկա ընկաք քսան տարեկան հասակում:

— Շատ պարզ: Իմ հայրենիքում կեանքս սարքելու էր հիանալի պով, իսկ ես Թոզի բոլորը խայ:

— Ինչո՞ւ:

Բոռը նորից ծիծաղեց սուր հատ մի ծիծաղով:

— Ինչո՞ւ: Անչուչա նրա համար որ ես մի անմիտ ու հպարտ տղա Մեծացել էի հարուստ տան մէ այնպէս չորջապատուած էի ամէն սակ հոգածութեամբ, որ այդ ինձ համար վարդապուղն բամբակ չինուած թուում ու չաքարած նշիշ տոյ մի անգամ էլ նշմարեցի ո մարդը, որին ես բացարձակապէ տահացել էի, ինձ խարել էր: պատահեց ձեզ. ինչո՞ւ այդպէս ցիք:

— Ոչինչ չարունակեցէք:

— Նշմարեցի, որ ինձ խարում եւ ուզում են հաւատացնել ինչ մարիտ չէր, մի չատ պարզ գիտ պէս տեսնում էք: Բայց, չէ՞, ձ սացի, որ ես երեսատարդ էի ա պարտ, եւ կարծում էի, որ ամ ների տեղը դժոխքն է: Փախայ ու դնացի Հարաւային Ամերիկ կորչեմ, կամ մի կերպ գլուխ հեմ:

(Շար…

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒԼԻՍ 1932

27 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1911 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱԹՈԼԻԿ ԵՒ ՀՕԿԱԼԻ «ԱԶԳԵՐ»Ը

Երէկուան «Յառաջ»ի մէջ հրատարակեցինք Պոլսոյ Հայ Կաթոլիկ Աչխարհական վարչութեան նամակը ուղղուած Վագըքին։

Հայ ժողովուրդի մէկ մասնիկի (հատուածականութեան խնդրէնք) ներկայացուցիչներու նոդալի դէմքը կը պատկերանայ այս նամակիններէ։ Հանրածանօթ ստորնաքարշ դէմքն է, որ Հայոց պատմութիւնը յաճախ սեւերով չրջանակած է, այսօր ալ կուգայ պղտորելու մեր ազգային նկարագիրը, իր վիլոտի ծանրութեան եւ իր իրաւունքի սրբութեան մէջ։

Տասնեակ տարիներ գումարեցէք իրարու վրայ։ Հայ կեանքի բոլոր ապրումներն ու գործերն իրարու քով չարեցէք. ազգային վերածնունդի բոլոր մարզերը մանրակրկիտ քննութեան առէք, դուք պիտի տեսնէք կատարեալ բացակայութիւնը այս դէմքերուն, որոնք այսօր «կաթոլիկ ազգ»ի անունովը կը խօսին։

Բայց մեր պատմութեան սեւ էջերը թերթատեցէք, նոզկալի արարքները հաչուի տակ առէք, դուք ներկայ պիտի գտնէք հայոց ազգի կաթոլիկ եւ ոչ կաթոլիկ հակազգային տարրի դէմքը, ազգն ուրացող՝ բայց ազգի անունով խօսող, ժողովուրդը դաւաճանող՝ բայց անոր իրաւունքներէն ճառող։ Ու այս ամէնը՝ կեղտոտ լուսյ մը թափելու հայկական պատմութեան ամէնէն գգայուն էջերուն վրայ։

Հարկադրանքը Թրքական տիրապետութեան, ուր կ'ապրին անոնք, չատ բան ըմբռնելի կը դարձնէ։ Բայց, փոխանակ, կծկուելու գոյութեան պահպանութեան տեմտանին մէջ ու յարմարելու միջավայրին, անոնք վատօրէն իրենց նկարագիրը կը ցուցադրեն քաղաքական այնպիսի խնդիրներով, որոնք հայ ազգի հատաքականութեան կը վնասեն, առանց օգուտ մը բերելու իրենց ճղճիմ գոյութեան։ Անոնք իրենց մատնութեամբ եւ գործով պոկուած կը նկատուին հայ գանգուածէն, եւ «Թուրք օղլու Թուրք» դառնալով, կ'ապօթեն Մուսթաֆա Քէմալի արեւչասութեան։ Լաւ։ Այդպէս ալ մնացէք։ Ո՞վ կը հարկադրէ ձեզ, որ բաց ի «Թուրք հանրապետութիւնը» փառաբանելէն, փառաբանէք բոլոր մեծ պետութիւնները՝ միայն անոր համար որ Հայկական հարցը անտեսեն։

«Այնպիսի ատեն մը՝ երբ մարդկութիւնը չափաւորութեան մէջ կը տուայտի, եւ երբ մարդկութեան ծառայող բոլոր մեծ պետութիւնները ժրնեւի մէջ իրարու հանդէպ բազմաթիւ զոհողութիւններ ընելով ամբողջ մարդկութեան բարօրութիւնն ապահովելու մարդկայնականացնպատակով գումարուած են...խորհնցաւով վերահաստ եղանք թէ Ա. Ահարոնեան անուն անձ մը, յիշատակագրով մը հայ ազգին մասին կարգ մը պահանջումներ բրած է»։

Այս Թշուառական «ներկայացուցիչներ»ը մոռցած են բանալ թէ «մարդկութեան ծառայող» մեծ պետութիւնները, «հայ կաթոլիկ հաւատարիմ ազգն» ալ երջանիկ գարձնելու համար ժողովի նստած են։

Այդ «Հայ Կաթոլիկ հաւատարիմ ազգ»ի ներկայացուցիչները կը գրեն.—«Փաստացի պատճառաբանութիւններով պարզած էինք մեր կառավարութեան թէ կը հրաժարինք մեր փոխրամասնութեանց իրաւունքներէն»։

Ու կ'աւելցնեն. — «Եթէ Ա. Ահարոնեան անուն անձը հիւրի չափ կապ մը ունի իր ազգին հետ, մարդկային պարտականութիւն կը նկատենք ազդարարել իրեն որ երբայ միանայ իր ցեղակիցներուն, որոնք կատարեալ ազատութեամբ կ'ապրին Երեւանի մէջ»։

Այս մարդիկ որ հիւրէի չափ հազիւ կապ մը ունէին հայ ազգին հետ, այդ հիւրէ կապն ալ կտրեցին, հրաժարեցան փոքրամասնութեանց իրաւունքներէն եւ հազար կտոր եղան ցոյց տալու իրենց Թրքութիւնը, այժմ, չրաւականանալով այդ նեմ վիճակով, հրապարակ կուգան խորհուրդ տալու արտասահմանի ամբողջ հայութեան որ լռէ եւ չհեռապնդէ իր սրբազան դասը, որ այս օրերուն, կրկնակի յանդումի մատնած է հարիւր հազարաւոր զանգուածները։

Տեղն է, (աւելին չըսելու համար), այս մարդոց ըսել իրենց բառերով, «ամէնէն պատուաւոր ընթացքը» պիտի ըլլար այն, որ հայ հաւատականութենէն կտրուէլէ յետոյ, դիտնային լռել եւ կապուած մնալ «կատարեալ ազատութեան մէջ ապրող ձեր Թուրք ազգակիցներուն հետ»։

Բայց երեւոյթը մատնակի չէ։ Հայոց պատմութեան սեւ էջերը զարդարող գարշելի դէմքերն ամէն կողմ կը սողան, առանց հետքակայ ըլլալու նոյն իսկ Քէմալի լուծին։

Լուրը կուգայ Տէսինէն։ Հօկի գործակալները գործի վրայ են. սրճարանէ սրճարան կը սողոսկին, գրամ կը հանգանակեն. դիտէք ինչո՞ւ համար։ — Մէկը ղրկելու Ժընեւ՝ բողոքելու Հ. Հ. Պատուիրակութեան յիշատակագրին դէմ եւ ըսելու թէ՝ «Հօկճի Ազգ»ը Թուրքիայէն որ եւ է պահանջ չունի։

Շարեցէք իրարու հետէ «Հայ Կաթոլիկ հաւատարիմ ազգ»ը, Հօկճի եւ Ռուհճի «ազգեր»ուն քով, խեղճ հայ ժողովուրդի պատերազմներուն պատկերը տակաւին թերի կը մնայ։ Մութ անկիւնները պրպտեցէք, ու դուք պիտի տեսնէք ամէն տեսակի եւ գոյնի հրէշներ, որոնք իրենց հաշուին կտոր մը միս ու արիւն կը փրցնեն հայ ազգի մարմնէն եւ կը խօսին այդ ժողովուրդի անունէն միայն այն ատեն, երբ պէտք ըլլայ ոտնահարել վիրաւորուած ու արիւնաքամ հայ ազգը։

Հայ ժողովուրդն այնքան դժուարութիւններու չափի մատնուէր Թուրքիոյ դէմ իր ունեցած պայքարին մէջ, եթէ ներքին հրէշն այսքան գարշելի եւ օձուենի բնաւորութեամբ՝ իր դունչը ցոյց չտար ամէն անգամ, երբ հայ ժողովուրդը վտանգի ենթարկուէր։

Մթէ՞ պարզ չէ, որ հայ ժողովուրդը էնկիւրիւն եւ ժընեւ համոզելէ առաջ, պարտաւոր է այս բազմագլխանի «ազգեր»էն ազատիլ։

Կ. Մ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՁԵԿՒՍՏ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Կաթողիկոսական ընտրութեան խնդիրը, երկու տարի առաջ, ձիշդ այս օրերուն հրապարակ գրուած էր եւ այն կարծիքը կը տիրէր թէ մէկ երկու ամիսէն տեղի պիտի ունենար ընտրութիւնը։

Արտասահմանի մամուլի մէկ մասը ուրախութեամբ արձանագրեց Խորհ. Հայաստանի «բարեացակամութիւնը» այս արտօնութեան առթիւ։ Այդ ուրախութիւնը շատերուն փորը մինաց... երկու տարիէ ի վեր։

Հիմա, նորէն ուրախութիւն եւ իրարանցում։

Մենք անտարբեր ենք։ Անտարբեր՝ բոլշեւիկեան կարգերու քերումով։

Հրապարակի վրայ կը մնան արտասահմանի եկեղեցասէրներն ու Հայաստանի բոլշեւիկները։

Արտասահմանի հայութիւնը կը կարծէ թէ էջմիածին կ'երթայ «ամենայն Հայոց» կաթողիկոսը ընտրելու։

Իսկ բոլշեւիկները, որ ճարպիկ խաղեր կը խաղան գաղութահայութեան երակներուն վրայ, կամ թոյլ չպիտի տան որ ընտրութիւնը տեղի ունենայ, կամ, եթէ ընտրութիւնը թոյլատրեն, պիտի ընտրեն չեկիստ կաթողիկոս մը։

Ու ամէնէն հաւանականն այս վերջին ենթադրութիւնն է։ Հայ բոլշեւիկները, հաւատարիմ իրենց հայհայմական ծրագրին, պիտի աշխատին ոչ միայն ծաղրանկարի մը վերածել տասնեակհինգ դարերու պատկառելի հաստատութիւն մը, այլ պիտի ուզեն Չեկայի անբարոյականութիւնը փոխադրել էջմիածին, որպէս զի կաթողիկոսութիւնը փիզիքապէս դառնայ ծաղրելի, ու բարոյապէս՝ նոզկալի։

Բոլշեւիկեան հետեւողական պայքարի մէկ փուլն է, որ տեղի պիտի ունենայ էջմիածնի մէջ, «եկեղեցասէր»ներու բարեմտութեամբ եւ կարգ մը եկեղեցականներու նուաստ փառասիրութեամբ։

Բարի վայելում երկու կողմերուն համար։

ՐԻՎԱՐԻՑ

ՀԵԼԼԵՆԵԻԳԵՐՄԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

— :-: —

Յունաստանի երկտակաւ եւ ազգ. տնտեսութեան նախարարներուն կողմէ ստորագրուեցաւ ծրագիր մը որուն համաձայն, մինչեւ Գերմանիոյ հետ առեւտրական համաձայնութեան մը գոյացումը, այս երկու երկիրներու միջեւ առեւտրական յանձնառութիւնները պիտի ընթանան ապրանքներու փոխանակութեան հիման վրայ։

Այս առթիւ յունական Ազգ. Դրամատան հրահանգուած է Գերմանիայէն ներածուած ապրանքներուն համար շանժ չտալ։ Միեւնոյն միջոցը գործադրած է նաեւ գերման կառավարութիւնը։

Յունաստանի ազգ. տնտեսութեան նախարարը գերման դեսպանին հետ ունեցած է խորհրդակցութիւն մը առեւտրական համաձայնութեանց մասին, որուն հիման վրայ պիտի հաստատուին այս երկու երկիրներու միջեւ յառաջիկային գոյանալիք առեւտրական յարաբերութիւնները։

Համաձայնութեան գործադրութեան համար պատրաստուած եւ ստորագրուած է որոշմնագիր մը որ յայտարարութեան տրուելէ յետոյ պիտի գործադրուի։ Համաձայնութիւնը կը նախատեսէ անպաշտօն գրասենեակի մը բացումը։ Փոխանակութեան խնդրոյն ամբողջական կարգադրութեան համար, յառաջիկային Յունաստան պիտի գայ Ռայխսպանքի մէկ ներկայացուցիչը։

Գալով՝ ծխախոտի հարցին, անոր նկատմամբ գոյացած համաձայնութիւնը ի գործ պիտի դրուի։ Այդ համաձայնութեան համեմատ, ծախուած ծխախոտին հարիւրին 30ը պիտի գանձուի տրախմիով իսկ մնացած 70ը փոխանակելի ապրանքներով։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին Փօլ Տումէրի ապահիչ՝ Փօլ Կորկուլովի գաւառավարութիւնն սկսաւ երկուշաբթի կէս օրէն վերջ ժամը 1ին, Փարիզի Եղեռնագատ տաճարին առջեւ։

Սովորական ձեւակերպութիւններէն յետոյ, որոնք լրացուցան արագօրէն, կարգացուեցաւ ամբաստանագիրը, որմէ յետոյ նախագահը ձեռնարկեց ամբաստանեալին հարցաքննութեան։

Հարցաքննութենէն առաջ, Կորկուլովի պաշտպան փաստաբանը որ ինչպէս կը յիշուի, նախապէս պահանջ դրեր էր մասնագէտներու կողմէ հակափորձի ենթարկել Կորկուլովի մտային ընդունակութիւնը այս անգամ ալ պահանջ դրաւ որ, երեք մասնագէտ յիմարաբոյժներու թոյլ տրուի որ խօսակցին ամբաստանեալին հետ, դատարանի ընթացքին։

Դատարանին նախագահը մերժեց առարկելով որ ըստ օրինի, առիպուած է մերժել այդ առաջարկը, քանի որ յիշուած մասնագէտները կը ներկայանան իբր վկայ եւ դինքը չեն կրնար խօսակցիլ մեղադրեալին հետ։

Ակնկռ յետոյ, նախագահը սկսաւ սովորական հարցաքննութեան եւ անոր կեանքին գլխաւոր դրուագները յիշելէ յետոյ, կ'անդրադառնայ անոր առաջին ամուսնութեան։ 1919ին էր։ Ռուսաստանի մէջ՝ կ'ամուսնանայ աղջկան մը հետ, որուն հետ դերասանութիւն կ'ընէր։ Երկու ամիսէն զայն կը լքէ ու կը հեռանայ։

— Ձիշդ չէ, կ'ըսէ Կորկուլով։ Լապլինսքայա գացեր էի, ալիւր փնտռելու. որովհետեւ շատ անօթի էինք։ Այսպէս, Չեկան դիս հարցաքննեց։

— Սպասէ՛, կը ձայնէ նախագահը, մի ամաչարեր։ Ռուսաստանի մէջ, քաղաքականութեամբ չէ՞ս զբաղած։

= Ո՛չ, երբեք։ Բոլշեւիկներու թշնամի էի։

— Ձեր առաջին կինը կը յայտնէ թէ ընկերվարական էիր եւ կերենսկիի համակիր։

= Ատիկա ճիշդ է։

— Լազարէֆի անունով վկայ մը կայ որ կը յայտնէ թէ ձեզ տեսած է այն համայնավարներուն հետ, որոնք դինքը չաքչրկած են։

Կորկուլով որ ցարդ, հարցումներուն կը պատասխանէր մեղմ ու հանդարտ ձայնով, յանկարծ կը գրգռուի եւ ձայնը կը բարձրացնէ.

— Ատիկա զրպարտութիւն է, զրպարտութիւն մը որ պէտք է պատժել։ Ես գաղափարապաշտ, ռամկավար ու հայրենասէր եմ։ Հաւատակ իմ աղքատութեանս, չէի կրնար ծախել իմ կուսակցութիւնս եւ գաղափարս։ Թշնամիներս ուզեցին դիս անպատուել։

Ու կը սկսի անկապ ճառի մը, զոր կ'ընդհատէ նախագահը.

— Քու կուսակցութեանդ մասին կը խօսինք յետոյ։

Ռուսուհէն, Կորկուլով կ'անցնի Մինոք եւ կը լքէ իր կինը...

— Ո՛չ, ո՛չ, կինս չլքեցի։ Սոխպուեր էի փախուստ տալ, քանի որ Չեկան դիս կը հալածէր։ Պէտք եղաւ որ գիշեր առեն անցնիմ հակայ անտառներէ։ Սահմանապուխին մօտ, խումբ մը միացայ եւ անոնց հետ անցայ։ Ոսոխականները կրակեցին եւ կին մը սպանուեցաւ։

Կորկուլով հասած է Վարշաւիա առտնճին, աղքատ, հոն կը գտնէ իր հին ուսուցիչներէն մէկը որ խրատ կուտայ իրեն երթալու Փրակա եւ իր բժշկական ուսումը լրացնելու։

Փրակայի մէջ, Կորկուլով կը յաճախէ բժշկական համալսարանը եւ կ'ամուսնանայ իր սաներիչին աղջկան հետ։

— Այս կերպով, կը հաստատէ նախագահը, երկու կին առած կ'ըլլայիր։ Բայց այս վերջինը՝ փոքր դրամօժիտ մը ունէր...

= Կը կարծէի թէ առաջին կինս մեռած էր։ Իրեն ղրկած նամակներս առանց պատասխանի մնացեր էին։

Սակայն Կորկուլով՝ գէշ ամուսին է։ Կը ծեծէ իր կինը եւ ուտելէ վերջ անոր գրամօժիտը, զայն կը ձգէ թշուառութեան մէջ։

— Ճիշդ չէ։ Այդ օրերուն, կը գրէի իմ մէկ վէպս — Խաղախի մը վէպը— ։ Ինքզինքս ամբողջովին տուեր էի իմ գաղափարիս։ Ես կ'ուզեմ իմ գաղափարիս համար մեռնիլ։ Կինս դիս խեղթի տեղ կը դնէր։

— Հիմա ձգէ՛ գաղափարդ։ կարգը կուգայ ատոր։

Կորկուլով, սինեմայի մը մէջ կը ծանօթանայ ծերուկ օրիորդի մը, ոգեղ բայց հարուստ։ Օրիորդը չուտով կը գառնայ Կորկուլովի սիրուհին։

— Ճիշդ չէ, կը գոչէ Կորկուլով։ Իմ սիրուհիս չէ եղած այդ կինը։ Ան իմ առաջին աչակերտուհիս էր. ահա թէ ինչո՞ւ կը սիրէի զայն։ Ան էր որ ամէնէն առաջ գնահատեց իմ գաղափարիս մեծութիւնը։ Դրամ տուաւ որ գիրք հրատարակեմ եւ ինձի համար, գրքամեքենայ մը գնեց։

ԲԺԻՇԿ ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ...

1929ին, Կորկուլով կը սառնայ բժշկական վկայագիր։

Սակայն, փոխանակ պարկեշտօրէն բժշկութեամբ զբաղելու եւ իր հացը հանելու, Կորկուլով տարիներ կը տեղծէ ոսոխականութեան հետ խնդիրներ ունենալու... Գիշեր մը իր տան մէջ վեց ձեռք տարբանակ կը պարպէ, անոր համար որ սենեակի մը գուռը բաց էր մնացեր։ Կ'իյնայ նաեւ բռնաբարման մեղադրանքի մը տակ։ Շիտակ է սակայն որ Կորկուլով դատ կը բանայ զրպարտիչներուն դէմ եւ անպարտութիւն կը շահի։

— Համայնավարներու մէկ սպրանքն էր դիս վարկաբեկելու համար։ Կ'ուզէին դիս կոթսահան մատնել։

Կայ նաեւ վիճման պարագաններ։ Բժիշկ Կորկուլով, կ'երեւի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

— :-: —

Պուլկար համայնավարները տենդագին պատրաստութիւն կը տեսնեն Սոֆիայի եւ գաւառներու մէջ Օգոստոս 1ի, բոլշեւիկեան հակապատերազմական ցոյցերու համար եւ այդ նպատակով բազմաթիւ կոչեր ու թռուցիկներ կը տպեն, որոնց մեծ մասը ոտոիկանութիւնը կը գրաւէ։

Ներքին նախարարի հրամանով բացարձակապէս կ'արգիլուին այդ նպատակով գումարուելիք բոլոր բացօթեայ եւ գոց ժողովները։ Նոյնպէս արգիլուած է այն ժողովը, որ Յուլիս 28ին տեղի պիտի ունենար Սոֆիայի մէջ, նոյն թուականին ժրնեւի մէջ բացուելիք հակապատերազմեան խորհրդաժողովին առիթով։ Որովհետեւ երկու գործադութիւններն ալ Գ. Միջազգայինի հրահանգով կը կատարուին։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

— :-: —

Փրուսիոյ կառավարութեան Գերմանիոյ կեդրոնին դէմ բացած դատը՝ Լայպցիկի դատարանին առջեւ, վերջացաւ առաջին յաղթանակով փոն Փափէնի։

Լայպցիկի գերագոյն ատեանը մերժեց Փրուսիոյ նախկին կառավարութեան խնդրանքը, Փրուսիոյ վրայէն վերցնելու գերման կեդրոնի կառավարութեան միջամտութիւնը, մինչեւ որ ատեանը վերջնական վճիռը տայ։

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՈՄՊԷՅԻ ՄԷՋ

— :-: —

Հնդիկ ազգ. խորհուրդի անդամները դարձեալ սկսած են խլրտիլ Պոմպէյի մէջ, ուր կը գտնուի կառավարութեան ձեռքը։

Սակայն, հնդիկ ազգայնականներու այս ծրագիրը յայտնուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը ժամանակ ունեցած էր միջոցներ ձեռք առնելու եւ ձերբակալեց վաթսունի չափ անձեր։ Խորհուրդին անդամներէն 3 հոգի դատապարտուեցան մէկական տարի բանտարկութեան եւ 100ական րուպիի տուգանքի։ Միւսներէն շատերը դատապարտուեցան 4–5ական ամիս բանտարկութեան։

ՎԵԹԵՐԱՆՆԵՐԸ ԿՐ ԿՈՒՒԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

— :-: —

Ուաշինկթընի նախագահական Սպիտակ Պալատին առջեւ հսկող վեթերանիներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ կռիւ ծագեցաւ։ Ոստիկանութիւնը կարճ պայմանաժամ մը տուեր էր վեթերանիներուն, հեռանալու այն շէնքերէն, որոնք իրենց տրամադրուած էին ժամանակաւոր բնակութեան համար, կառավարութեան կողմէ։

Իբր բողոքի նշան՝ կառավարութեան այս որոշման դէմ, վեթերանիները բանիցս փորձեցին բալել Սպիտակ Պալատին վրայ։ Սակայն ոստիկանները բռնած էին փողոցները։ Երկու կողմերը կռուի բռնուեցան։ Բազմաթիւ վեթերանիներ ձերբակալուած են։

ՕԹԹԱՎԱՑԻ ԺՈՂՈՎԸ

— :-: —

Օթթավայի կայսերական խորհրդաժողովը կ'աշխատի դանդաղօրէն։ Մահսայիկ յանձնախումբը առաջին նիստ մը գումարեց եւ որոշեց կազմել մասնախումբեր, ֆինիլու համար կայսրութեան ներսը կիրարկուելիք մահսատուրհերու հարցը։

Գրամական հարցին մասին, գաղթապետութեանց ներկայացուցիչներուն մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ ֆանի չնշդուն դրամական հարցը, նախընտրական մահսատուրհերու մասին տրուած որոշումները մեծ արժէք չպիտի ներկայացնեն։

ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դժբախտներու կարաւանին

ԹԱՒՐԻԶ, 9 յուլիս

Այսօր Առաջնորդարան բերին մերկ վիճակում Հայաստանից ճոդոպրած վեց որբեր։

1.— Լիւսիւիդ Մանուկեան, 18 տարեկան, Պօլսեցի, Աթէնքէն սեկնած։

2.— Հէսօ Դովլաթեան, 17 տարեկան, Խասքարցի, Իմմիթի շրջան, Սեւանիկէն մեկնած։

3.— Կարապետ Առուբեան, 25 տարեկան, Ատանացի, Սեւանիկի Րըլիֆի որբանոցէն։

4.— Արսէն Զատիկեան, 18 տարեկան, Հաչ գիւղացի, Իզմիթի շրջան, Կորնթոսի Րըլիֆի որբանոցէն, Սեւանիկէն մեկնած։

5.— Կարապետ Թարտանեան, 25 տարեկան, Իմմիթցի, Սեւանիկէն մեկնած։

6.— Եղիշէ Պաղտասարեան, 18 տարեկան, Շուլավերցի, Ալէք - Պօլի Ամերիկեան որբանոցէն։

Սրանք էլ նախկին որբերու պէս իրենց կեանքը Արաքսի ալիքներուն յանձնելով բոլորովին մերկ վիճակում հազիւ հազ կարողացած են անցնիլ Պարսկաստան։ Առաջին պարսկական գիւղում, Պարսիկները տեսնելով նրանց վիճակը մէկ-մէկ շապիկ ու ներքնավարտիկ են տւած անոնց մերկութիւնը ծածկելու համար։

Հաճոյքով չէ, որ գրում ենք սոյն տողերը եւ երբեք է մեզ չենք ցանկանում որ Հայաստանից որ եւէ մէկ Հայ թողնի իր հարազատ հողը ու բախտի քմահաճոյքներին ենթարկուի օտար հորիզոններում. սակայն անմիջապէս ժօտ լինելով նրանց, չենք կարող աչքերնիս փակել եւ պարզ կը զգանք ներսից իրական վիճակը պատկերացնել այնպէս, ինչպէս որ կայ։

Առաջնորդարանի օգնութեամբ, որբերու զգեստներու եւ սննդի խնդիրը կարգադրուեց։ Մի քանի օրից նրանց կ'ուղարկենք Սուլդուզի շրջանը։

Ահա թէ ի՞նչ կը պատմեն որբերը իրենք։

— *Աթէնքում լոյս տեսնող «Նոր Շարժում» թերթի մէկ երբ կարդացինք Շահվէրտեանի եւ «Հօկ»ի յայտարարութիւնները Հայաստան գնացողներու մասին, ոգեւորուած գնացինք «Հօկ»ի գրասենեակը հական նկար ներկայացրինք եւ անկետային թերթիկները լցնելով արձանագրուեցանք։*

«Նախ քան մեր Յունաստանէն ճամբայ ելնելը, Շահվէրտեանը անվերջ ժողովներ կը գումարէր, մեզանից ամէն մէկը իր արհեստի եւ ժամանագիտութեան շուրջ հարցումներ կ'ընէր, իսկ Շահվէրտեանը ճարպիկօրէն մէկիկ մէկիկ կը պատասխանէր եւ Հայաստանը դրախտ կը պատկերացնէր ասելով.— Հայաստանում անգործութիւն գոյութիւն չունի, գործի համար փայտէ մարդ կը փնտռենք, իսկ մերքները այնքան առատ են, որ արտասահմանին էլ բաժին կը հանենք»։

«Մենք Շահվէրտեանի ասածներին հաւատացինք։ Ճիշդ է չգիտէինք Հայաստանը ինչ վիճակի մէջ կ'ապրէր, բայց որ ռուսական ապրանքներ կը բերէին Յունաստան ծախելու, այդ փաստ էր, հէնց դրանով էլ մենք խաբուեցինք։

«Նոր Շարժում» թերթի մէջ մեր անունները դուրս գալուն պէս մենք ուրախ տրամադրութեամբ հաւաքուեցանք Պիրէոնի նաւահանգիստը եւ յունուարին 1932 թուին ճամբայ ելանք։

Մինչեւ Բաթում երդելով եւ «կեցցէ՛ խորհրդային կարգերը» պոռալով գնացինք, այնքան ոգեւորուած էինք, որ առաւօտեան նաւի մէջ դրօշակ պարզելուց եւ երեկոյեան իջեցնելուց «ինտերնացիօնալ»ը կ'երգէինք։

«Բաթումում մեղ նաւէն իջեցուցին եւ իրար գլխու թափելով տեղաւորեցին տաղաւարներու մէջ, 5 օր այդ վիճակում պահելէ յետոյ, արձանագրեցին ու նորէն անասունների պէս վագոններ ածեցին ու ճամբայ դրին դէպի Հայաստան։Մեր վագոններու վրայ գրած էր թէ ով որտեղ պիտի մնար։մեր ընկերներից մի քանի հոգի Սարդարաբադ մնացին, իսկ մենք անցանք Երեւան եւ տեղաւորեցինք Ժողտան մէջ։ Երկու օր մնալէ յետոյ, մեզ տարան սեւ աշխատանք կատարելու։ Չնայած մենք արհեստաւորներ էինք, կօշկակար, սափրիչ, շոֆոր, ծխախոտի ժանաղէտ, բայց տարան եւ հող փորել ուին ասելով.— Խորհրդային երկրում դուք բանուոր պիտի լինիք, մեզ արհեստաւորներ պէտք էլ պէտք չեն, դուք առաջին շաբաթը պիտի Լէնինի համար աշխատէք։

Այդպէս էլ եղաւ։ Երեք օր Լէնինի եւ Կոմկուսի համար աշխատեցինք եւ որ եւ է վարձատրութիւն չստացանք։

Հայաստան ոտք դրած օրւանից սննդի հարցը մեզ կը նեղէր, մեծ դժուարութիւններով օրական վեց հարիւր կրամ հաց կը ստանայինք, իսկ տրուած կերակուրները այնքան դէշ էին, որ չէինք կրնար ուտել։ Որպէսզի քաղցած չմնայինք, սկզբնական շրջանում մեր ունեցած դրամներով հաց կը գնէինք. իսկ երբ դրամներս վերջացաւ, զգիստներնիս կը ծախէինք եւ սուղ արժէքներով հաց ու զանազան մթերքներ կը գնէինք, սակայն այդ էլ երկար չտեւեց, վերջին օրերը անօթութիւնը մեզ կը նեղէր, իսկ երբ բոլշեւիկ ղեկավարներին կը բողոքէինք այդ իրողութիւններու դէմ, նրանք մեզ կը պատասխանէին. — Մեր երկրում այդպէս պիտի ապրել, մեր երկիրը լոյտերու երկիր եւ բուրժուաներու երկիր չէ»։

«Ուրեմն խորհրդային երկրում կամ «յեղափոխական» իրաւակարգում արհեստաւորը իրաւունք չունի իր արհեստով զբաղուելու եւ բանուորութիւն պիտի անէ, իսկ թէ անօթի է դամ հագուստեղէն չունի, այդ չի հետաքրքրի կոմունիստ ղեկավարներին։

Եթէ Շահվէրտեանն էլ մեզ Յունաստանում այդպէս ըսէր, այն ժամանակ մեզնից եւ ոչ մէկը չէր արձանագրուել Հայաստան երթալու։ Մեզ պարզապէս խաբեցին։

Զորս ամիս ապրեցանք Հայաստանում եւ ծանօթացանք արհեստի կարգերուն։ Այն յայտարարութիւնները որ Յունաստանում ըրաւ Շահվէրտեանը, նրանցից եւ ոչ մէկը չտեսանք։ Իսկ դրա փոխարէն տեսանք իստութիւններ, հալածանք, անօթութիւն ու մերկութիւն։ Ժողտան շէնքը ահաբեկած վիճակում կ'ապրէր, որեւէ մէկու երեսին ժպիտ չէք տեսնի։ Առաջին եւ երկրորդ կարաւանով գնացած գաղթականութիւնը շատ վատ վիճակի մէջ կ'ապրի։ Մարդ իր ունեցածքը ապառիկ է ստվիճ ազատուելու համար, բոլորն էլ իրար երես նայելով կանիծեն իրենց պատճառ եղողներին։

Սկզբնական շրջանում կառավարութիւնը կը հետաքրքրուէր գաղթականութեան վիճակով սակայն վերջերս, այդ էլ չկայ. պէտք է ասել որ այժմ գաղթականութիւնը ինքն է երես դարձնում այս կամ այն պաշտօնեային հանդիպելու։

Մեծ յոյսերով գնացինք Հայաստան, բայց հազիւ 4 ամիս ապրելով, վերջը փախուստի ճամբան բռնեցինք։

Շատերին կարող է խորթ թւալ մեր գրածները եւ նոյն իսկ մեզ կը մեղադրեն։ Սակայն այդպիսինները եթէ գնային Հայաստան եւ դէթ մէկ ամիս ապրէին, նոր կը համոզուէին որ մեր ասածները չափազանցութիւններ չեն։

Այսօր էլ եթէ Հայաստանի չինական պարիսպները քանդելու լինին, հաւատացէք մէկ հոգի չի մնայ այնտեղ»։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

— :-: —

Համաշխարհային մնտեսական տագնապի մասին բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ կատարուած են, որոնց մէկ քանիներուն ամփոփումը տուինք «Յառաջ»ի մէջ։

Այս անգամ Ռէմոն Բաթնօթը անուն ֆրանսացի երիտասարդ երեսփոխան մը, որ էրիոյի դասլիճին մէջ պաշտօնի կոչուած է իբր նախարար Ազգային մնտեսութեան, 200 էջնոց հատկան գիրք մը հրատարակած է համաշխարհային տագնապին մասին։

Ցիշեալը նախեւառաջ կը խօսի ամբողջ աշխարհի մէջ ներկայիս գոյութիւն ունեցող տագնապին տարածութեան եւ սաստկութեան վրայ։ կ'ըսէ թէ 1815—1914, այսինքն վերջին դարու ընթացքին, մարդկութիւնը ենթարկուեցաւ մնտեսական չորս մեծ տագնապներու։

Վաթէրլոյի պատերազմէն եւ Փարիզի դաշնագրութենէն յետոյ, 1815ին, Անգլիա լայնօրէն օժտուած ըլլալով մեքենաներով, կրցաւ մրցիլ եւրոպական ցամաքամասին վրայ գոյութիւն ունեցող առեւտրական ու ճարտարարուեստական ձեռնարկներու հետ։

1848ին, Ֆրանսական յեղափոխութեան իբր հետեւանք, մնտեսական տագնապը Փարիզէն սկսելով տարածուեցաւ Ֆրանսայի եւ եւրոպականմեծ քաղաքներուն մէջ։ Տագնապին բնոյթը ճարտարարուեստական, վաճառականական ու դրամական էր, եւ անոր կ'ընկերանար տեւական գործազրկութիւն մը։

1860ին, Միացեալ Նահանգներու անկախութեան պատերազմին հետեւանքով, բամպակի սով տիրեց, ինչ որ տագնապ առաջ բերաւ հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին մէջ, եւ ամէն կողմ տարածեց թշուառութիւնն ու աղքատութիւն։

1875ին, իբր հակազդեցութիւն ազատ-փոխանակութեան սկզբունքին գործազրութեան, մեծ ու ընդհանուր տագնապ մը առաջ եկաւ, որ չարունակուեցաւ մինչեւ ընդհանուր պատերազմ (1914–1918)։

Տագնապին պատճառներու մասին կարծիքները կը տարբերին։ Շատեր տագնապը կը վերագրեն գերարտադրութեան, եւ զայն արդիւնք կը նկատեն մեքենաներու օրըստօրէականկատարելագործութեան։ Պ. Բաթնօթը անարդար կը նկատէ մեքենաներուն վերագրել՝ գործազրկութեան եւ մնտեսական տագնապներուն պատասխանատուութիւնը։ Իր կարծիքով տագնապին բուն պատճառը պէտք է փնտռել դրամատիրական դրութեան յօրէ կազմակերպութեան մէջ։

Ադրարեւ, դրամատիրական մնտեսութեան անիշխանական ու անկազմակերպ վիճակն է աղբիւր ամէն չարիքներու եւ խռովութիւններու։ Հեղինակը կ'ընդունի թէ այդ սկզբունքը գործնականին մէջ կը բախի դժուարութիւններու եւ անկը բախի դժուարութիւններու եւ անկարելի արդիւքներու։ Գործարանը չպղթելի արդիւքներու։ Գործարանը չպղթելի արդիւքներու։ Գործարանը չպղթ

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

(Վ. Կ.)

Գ. ՄԱՍՈՒ

— Ես ասի՛ր, որ ինձ մի՛ փնտրեք, ես ինքս կգամ...

Ու ինչպե՞ս կարող էր նա գալ, երբ ամբողջ գիշեր ոտքի վրա էր, ամբողջ գիշեր ինքն իր հետ կռվում էր, ամբողջ գիշեր ինքն իր հետ խոսում էր, ամբողջ գիշեր ինքն իրեն համոզում էր, որ չգնա, որ չգնա, որ չգնա...

Ամբողջ գիշեր նա ինքն իրեն ասում էր, որ ինչ-որ բան պատահի, որ ինչ-որ բան կանգնեցնի իրեն, որ ինչ-որ բան խանգարի իրեն գնալ, որ ինչ-որ բան ստիպի իրեն մնալ...

Եվ

ՖՈՒՆ

(ՎԵՊ 1330 ՎՈՒՆՈՒՆ ՅԵՂՈՒՓՈՓՈՒՆ ՕՐԵՐՈՎ)

Հեղինակ Ե. ԱՅՑԵՄ Թարգմ. Լ. ԸՆԴՀ.

Դուրսը ոչ ոքի հոգին չէր երևում, ոչ մի ձայն չէր լսվում, ոչ մի լույս չէր վառվում։ Ամբողջ տունը քնած էր։ Ես ինձ համար մտածեցի, որ ամենալավ ժամանակն է ներս մտնելու համար։ Ես ուզում էի գնալ իմ սենյակը, որ ոչ ոք չիմանա իմ գալուստը։ Ես ուզում էի ինձ համար մի քանի րոպե մնալ, որ մտածեմ, թե ինչ անեմ հետագայում։ Ես ուզում էի մտածել իմ ապագայի մասին։ Ես ուզում էի մտածել այն մասին, թե ինչպես կարելի է ինձ ազատել այն ահավոր վտանգից, որի մեջ ես գտնվում էի։

Ես ներս մտա։ Ես ոչ ոքի չհանդիպեցի։ Ես գնացի իմ սենյակը, փակեցի դուռը, վառեցի լամպը, նստեցի սեղանի առջև և սկսեցի մտածել։

Ես ինձ ասացի, որ ամենից առաջ պետք է գնալ Ռուսաստան։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ 1932
28 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1942 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

Երիտասարդ նոր սերունդ մը կը հասունանայ ֆրանսահայ գաղութին մէջ, աննկատ, բայց յարատեւ: Ու որպէս ինքնայատուկ խառ մը մեր մտաւորական յաջորդականութեան՝ խիստ ուշագրաւ է եւ արժանի լուրջ վերաբերմունքի:

Երբ երիտասարդութեան մասին կը խօսինք, ընթերցողներու ուշադրութիւնը կ'երթայ այն երիտասարդութեան, որ անցեալ տասնամեակին հասակ նետեց չարժական ժողովուրդին հետ, իր ինքնայատուկ նկարագիրը կազմեց եւ իր ինքնուրոյն արտայայտութիւնները ունեցաւ հայ գործօն կեանքին մէջ: Այդ երիտասարդութիւնը իր մանկութիւնն ապրեցաւ Ապրիլեան գժոխքին մէջ, իր պատանեկութիւնը կազմեց Զինադադարի խանդավառ օրերուն, ու ժողովուրդին հետ արմատախիլ՝ աշխարհէ աշխարհ՝ երիտասարդութեան յուզումնալից տարիները բոլորեց: Թուխչքներն ու անկումները այս երիտասարդութեան՝ համեմատական էին անոր անցեալին, փոթորկալի կեանքին եւ անոր վիճակուած դժբախտ երիտասարդութեան:

Այս երիտասարդութեան տասնամեակը փակուած պէտք է համարել 1930ին: Երիտասարդութիւնը պատմական ժամանակաշրջան մը ունի, կուգայ փոթորիկի պէս, կը պոռթկայ ու չատ յաճախ կը պոռչտայ, միշտ նոր աւիւն մը տալով իր շրջապատին, եւ կ'անցնի: Կ'անցնի ու տեղ կը գրաւէ հասուն սերունդին չարքը, իր հասուն պատուղը տալու, առանց ցոյցի:

Պատմութիւնը փակած է այս երիտասարդութեան ժամանակաշրջանը: Սակայն անոնք կը յամենան պատասխանատուութեան տեղերը մանելու: Ու շրջապատն ալ, առ ի չգոյէ նոր երիտասարդութեան մը, առ այժմ հինովը կը բաւականանայ: Այս իրողութիւնը մեր մէջ առաջացած է այն անբնականոն կեանքի չնորհիւ, որ մեր ժողովուրդին վիճակուած է: Սերունդներու յաջորդականութիւնը իր հունին մէջը չէ: Այլապէս բոլորի դէմքը պիտի դառնար դէպ ի այն նոր սերունդը, որ այսօր մեր երիտասարդութիւնը կը կազմէ, որ իր կրթութիւնը լրացուցած է կամ լրացնելու վրայ է ֆրանսական միջնակարգ դպրոցներուն մէջ:

Ու այս նորահաս սերունդը ոչ միայն իր երիտասարդութեամբ մեր կեանքի թարմութիւնն է, այլ իր ապրած միջավայրով եւ առացած կրթութեամբ՝ կրկնակի նորութիւն մըն է մեր մտաւոր կեանքին մէջ:

Այդ սերունդի սկզբնաւորութիւնը 1931էն հաշուենք, իր յաջորդական խաւերով. մինչեւ 1940 թուականը մեր կեանքը պիտի գունաւորուի այս նորահաս երիտասարդութեամբ:

Առ այժմ, այս նոր սերունդը մեզի կը ներկայանայ իր ուսանողական եւ աշակերտական հանգամանքով: Հանրային կեանքի մէջ անոնք սկաուտական չարժումին կը մասնակցին մասամբ միայն: Քաղաքական համոզումը անձնասէր կը մնայ, թէեւ կարելի է ըսել թէ ընդհանուր մտայնութեամբ՝ ազգային հակումներ ունի, տակաւին չչեչտուած ու չխորացած: Գրական եւ մտաւորական արտայայտութիւնները տակաւին չեն արձանագրուած: Բայց երբ կը մօտենանք այդ պատանիներուն կը զգանք որ լինելութիւն մը կը զարգանայ ձեր աչքին առջեւ:

Նկարագիրը կազմաւորուող այս սերունդին նուազ բարդ է, քան նախորդին, բայց իր ունեցած հիմնական գծերով՝ աւելի ամուր է եւ անձնաւատահ: Կրթութիւնը կանոնաւոր է եւ ծանօթութիւնները դասական: Ան զինուած է ամէն կերպ՝ աչքառու մտաւորական խառ մը դառնալու հայ իրականութեան մէջ: Հայերէնն կը խօսի եւ քիչ չափով ծանօթ է հայ լեզուին: Սակայն անոր կը պակսի հայկական ուսման բաւարար չափը, որպէս զի հայ լեզուով ու հայեցի արտայայտութեամբ կրնայ դրսեւորել իր ներքին ապրումները եւ գիտական պաշարը:

Աւրդ, այս նորահաս սերունդն է, որ ամէն յետոյ գուրգուրանքի առարկայ պիտի դառնայ: Փոխանցման չրջանին այս երիտասարդութիւնը եթէ իր առած կրթութեան հետ, ամուր կապերով կապուի հայ մտաւորականութեան, հետաքրքրուի հայ հանրային կեանքովն ու ապրումներով, իւրացնէ հայ լեզուն եւ անով ծանօթանայ հայ գրականութեան եւ պատմութեան, ան պիտի կազմաւորուի կրկնակի արժէքով:

Ամերիկահայութիւնն, այժմ, կարելի է ըսել հոգեկան եւ կազմախօսական տագնապ մը կ'անցընէ: Հին ու նոր սերունդները գրեթէ իրար չեն ըմբռներ: Երկու տասնեակ տարի առաջ երբ հեռուհեռէ նոր սերունդը կը հասունանար, կապակցութեան եւ յաջորդականութեան մասին քիչերը մտածեցին: Ու այժմ մամուլին մէջ հին սերունդը հարցումները կը գրէ հայերէն, իսկ նոր սերունդն անոր կը պատասխանէ անգլիերէն: Լաւ է ուշ քան երբեք: Ուրախ ենք, որ գոնէ այժմ լուրջ ձեռնարկներ կ'ըլլան կամուրջ մը նետելու հին ու նոր սերունդին մէջ:

Իսկ ֆրանսահայ նոր երիտասարդութիւնը որ հարիւրեակներով մեր կողքին իր հասակը կը բարձրացնէ, առաջին նոր սերունդն է, իսկական կամուրջ մեր եւ գալիք սերունդներու մէջեւ:

Ուրեմն, այս սերունդին վրայ պիտի կեդրոնացնենք մեր բոլոր ուշադրութիւնը: Եթէ մենք կրցանք մեր կապերը ամրացնել անոր երիտասարդ թափին, եթէ մենք կրցանք զայն պատրաստել այն ասպիճանին, որ ան բունէ անցնող հայ մտաւորականութեան տեղը, կարող ենք ըսել թէ յաջորդ նոր սերունդներու յաջորդականութիւնը եւ հայկական կեանքի կապակցութիւնը ապահովուած է:

Այս օրուան նոր սերունդը ոչ միայն մեր ներկայ տասնամեակը պիտի գունաւորէ, այլ վաղուան յառաջապահը պիտի հանդիսանայ աւելի լաւ ու աւելի պատրաստուած, քան մեր սերունդը:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱՐՋԱՆԱԿԱՆ»

— :-: —

Վանայ Հայկավանիէն խորէն Ծ. վ. Լազարեանի կենսագրութեան ու նամականագրութեան հատաճոյին տնուրենն է այս: Ուրիկ՝ ուր, պատմագէտ Գէորգ Մեսրոպ դասատուրեր, հրատարակեր ու յառաջաբան մըն ալ գրեր է այս գրքին, որ մօտ 300 էջ ունի:

Գէորգ Մեսրոպ վերէն վար լուսէ յետոյ հայ բոլոր պատմագիրները, Խորենացիէն մինչեւ Լաստիվերտցի, կը հաստատէ կարեւորութիւնը ամենական յուշերու արձանագրութեան. որ հիմա մօտս է դարձած: Իբրեւ այդ պիսի գործ, թանկագին վկայարան մըն է Լազարեան վարդապետի գիրքը, կ'ըսէ Գէորգ Մեսրոպ:

Պատմուած դէպքերուն «հարազատութեան», նկարագրութեան «անկեղծութեան» մասին Գէորգ Մեսրոպի վկայականը կարդալէ յետոյ, երբ կը թղթատենք վարդապետին բերած նիւթերը, անոնց մէջ կը գտնենք իրապէս հետաքրքրական, կարեւոր, «համով – հոտով» մասեր:

Սակայն նախ կը զարմանաս, թէ վարդապետը ինչո՞ւ երբեմն կուտայ մանրամասնութիւններ, որոնք կապ չունին, — օրինակ ի՞նչ հարկ գրելու թէ իր մօրը մանկութեան ընկերներէն եղած են Ոստանիկ Մարգարեան եւ ուրիշներ, մասնաւորաբար Ոստանիկ Մարգարեանը, որ հարուստ աղջիկներ լոլոգած է: Վարդապետը կ'ուզէ ըսել թէ այդպիսի նշանաւոր բարեկամնե՞ր ունեցած է իր մայրիկը: Յետոյ իբրեւ հարազատ, ստոյգ, նշմարիտ գրող, վարդապետը, — բոլոր վարդապետներուն նման բարոյ մը կարդալով սրածայր օրագրողի մը, որ նպատակ կ'որոնէ, — կը պատմագրէ թէ «մեր մեծանուն գրողներէն շատ եւ շատեր բաղցած եւ առանց պատառիճի մեռած են, Մանուէեանի, Պարոնեանի եւ վերջերս Մրմրեանի եւ Թէոդիկի նմանները»:

Ի՞նչ, Թէոդիկ անօթի՞ մեռաւ, առանց պատառիճի՞ թաղուեցաւ: Ախ՛ղն Թէոդիկ, — տես արդի պատմագիրը, փախանակ «հէքեաթներու, պատառական ասուլիսներու ամբարանոց մը, ինչպէս Ագաթանգեղոս, Զենոբ Գլակ, Յովհան Մամիկոնեան, կամ երեմիական ողբերու՝ աշխարանոց մը, ինչպէս Լաստիվերտցի, Առաքել Դաւրիժեցի», ահա Լազարեան վարդապետ ստոյգ տեղեկութիւններու վրայ հիմնուած կը գրէ թէ անօթի մեռար, եւ հարազատ նկարագրութիւնով մը կ'աւելցնէ թէ առանց պատառիճի թաղուեցար:

Պատմութիւնը ստոյգ գրուած կ'ըլլար, սակայն, երբ Գէորգ Մեսրոպ մեզի ըսէր թէ որքա՛ն է Լազարեան վարդապետին հարստութիւնը, որ ան կատկեր է Հ. Բ. Ը. Միութեան իբրեւ «անձեռնմխելի գումար», եւ որքան յատկացուցած է այս գրքին հրատարակութեան:

Այս ըսել չէ երբեք թէ Լազարեան վարդապետին գիրքը որ եւ է արժէք չունի: Ամենեւին, համով – հոտով պատմելու ընդունակութիւն ունի վարդապետը, ինչպէս ամէն վանեցի անպայման եւ ստուգապէս կ'ունենայ ձիրք մը, շնորհ մը:

Ընդունակութենէ զրկուած վանեցիներ չկան:

ՀԱՐԹՈՑ

Ծովային խորհրդաժողով

— :-: —

Լոնտոնի հաղաքական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի ծովային խորհրդաժողովի մը մասին, ծնունդ առած զինաթափութեան խորհրդաժողովէն, որ նպատակ պիտի ունենայ մօտեցնել մէկ կողմէ անգլիական տեսակէտը Հռովբրի առաջարկին, միւս կողմէ փրանսական եւ իտալական առաջարկները:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐ ՃԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Պաշարման վիճակը վերցուած բայց...

Գերմանիա կը պատրաստուի վերազինել իր բանակը

ԸՆԴՐԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՌ

Գերմանիոյ քաղաքական տենդը հասած է արդէն մտահոգիչ աստիճանի մը: Հեռագիրները, որ կը հասնին Պերլինէն, կը մատնեն խռովքը, որ կ'ածի երկրին մէջ:

Երէքշաբթի, կէսօրին, մարշալ Հինտէնպուրկ, նախագահ Հանրապետութեան, սոսրագրեց հրամանը վերցնելու պաշարման վիճակը, որ դրուած էր, 20 յուլիսէն ի վեր, Պերլին քաղաքին եւ Պրանտէնպուրկ նահանգին վրայ: Բնական կեանքի այս վերադարձը չի փոխեր երբեք, սակայն, կացութիւնը երկրին մէջ: Ընտրական պայքարը կը չարունակուի մեծ եռանդով ու կրակով: Կուսակցութեանց թեկնածուներուն հակամարտութիւնները բորբոքած լեզու մը ունին:

Տոքթ. Պրիւնինկ, որ ընդդիմադիր ճակատը նետուելէ յետոյ ցոյց տուաւ պայքարող մարզու իր յատկութիւնը, գրաւած է ամէնուն ուշադրութիւնը: Ընտրական իր ճառախօսութիւններուն աւելի չատ մարդիկ ներկայ կ'ըլլան, քան Հիթլերի որ եւ է մէկ ցոյցին: Պոխումի մէջ կատարեալ մեծարանքներու արժանացաւ, երբ կ'արտասանէր իր ճառը: Նմանը տեսնուած չէր ներկաներու բազմութիւնը, որ խռնուած էր մարզադաշտին մէջ, նոյն իսկ հակառակ մուտքի տոմսերու գնոյն սղութեան: Մօտ վաթսուն հազար կը հաչուէին թիւը ներկաներուն, որոնք կ'ունկնդրէին կրօնական երկիւղածութեամբ: Բայց եւ այնպէս ոչ մէկ նոր բան լսուաւ գերման կառավարութեան նախկին պետը, գոհացաւ քննադատելով քաղաքական իր հակառակորդները:

Պրիւնինկի համակիրները ջերմաջերմ ու խանդավառ ցոյցեր բրին, երբ նախկին պետը հեռացաւ մարզադաշտէն: Ժողովրդականութեան յանկարծական այս աճումը կը կարծուի թէ կը ծագի արտարութեան հարկ մը տալու զգացումէն եւ ի հեճուկս մարշալ Հինտէնպուրկի, որ ստիպած էր եւ զրեթէ բոնի առած էր Պրիւնինկի հրաժարականը: Եւ վերջապէս այս խանդավառութիւնը արտայայտութիւնն է այն յաղթութեան, զոր տարին կաթոլիկները, անցեալ կիրակի:

Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը կը յայտարարէ

Զօրավար ֆոն Շլայխէր, պատերազմական նախարար, երեքշաբթի գիշեր ռատիոյով ճառ մը խօսեցաւ, ուղղեալ Գերմանիոյ ժողովուրդին: Զօրավարը բացէ ի բաց յայտարարեց թէ Գերմանիա միտքը դրած է վերակազմել իր բանակը բոլորովին նոր հիմերու վրայ, համաձայն ըլլան կամ ոչ Վերսայլի դաշնագիրը ստորագրողները: Եւ յետոյ խիստ եւ կծու չարտակում մը կատարեց Ֆրանսայի դէմ: Ահա գլխաւոր գիծերն այդ ճառին.

— Ըսի արդէն, թէ բոլոր ուժերս պիտի ճուիրեմ այդ նպատակին, — գերման բանակը ընդունակ դարձնել պաշտպանելու իր երկրին սահմանները: Այդ առթիւ ձախերը բնականացին զիս ըսելով թէ մինչեւ հիմա բանական կազմակերպուած ենք այդ ուղղութեամբ: Կը զարմանամ, որ Գերմանիոյ մէջ մարդիկ կան հաւատացող թէ մեր ներկայ բանակը բանական է պաշտպանելու համար հայրենիքին սահմանները: Բայց իրականին մէջ ետրոպայի երկիրներէն ոչ մէկը Գերմանիոյ նման նուազ պաշտպանուած է: Գերմանիա ի՞նչպէս կրնայ պաշտպանել իր սահմանները: Տեսանելիօրէն երկու եղանակով: Նախ այնպէս մը կարգադրելով, որ միւս երկիրներն ալ իրենց սպառազինութիւնը սահմանափակելով մեր չափով միայն զինուած մնան:

Սակայն ժընեւի վերջին վիճաբանութիւններէն յետոյ, աշխարհի վրայ մարդ չկայ այլ եւս որ հաւատայ նման լուծման մը:

Երկրորդ եղանակն է վերակազմել մեր բանակը, որ մեզի ապահովութիւն ներշնչէ մեր սահմաններուն պաշտպանութեան տեսակէտէն: Մենք կ'ընտրենք վերջին այս եղանակը, — վերակազմել եւ ոտքի զգել գերման բանակը:

Ճառին մնացեալ մասը, իր կարեւորութեան պատճառով, պիտի տանք վաղը ամբողջութեամբ:

ՅԱՆՈՒԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Այլ եւս բացարձակ կը նկատուի պաշտօնանկութիւնը ռահկանական հրամանատար Էնքէլի, որ ձերբակալուած էր երբեւ պետութեան ապահովութեան դէմ դաւադիր: Ձերբակալուած կը մնայ նաեւ զնդապետ Հայմանսպէրկ, նոյն ամբաստանութեամբ, զոր կը բերէր ռահկանական սպայ մը, Շուսմախէր: Թէեւ անուանարկութեան դատ բացուած է Շուսմախէրի դէմ:

Երեքշաբթի կէսօրէն եաք, Փրուսիոյ փոխ–մարզպան Պրախթ իշխանութեանց ղրկեց երկու հրամանագիր: Առաջինով հրահանգ կուտայ, առանց կողմնակալութեան եւ որ եւ է կէտ խախտելու, գործադրել սեղմումները, որ դրուած են մամուլի, ընկերակցութիւններու եւ հաւաքոյթներու ազատութեան վրայ, «ապահովելու համար ընտրական ազատութիւնը»:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏԽՐՈՒՆԻ

Յաւով կը լսենք թէ ծանօթ նկարիչ Պ. Մելիոն Քէպապճեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր կողակիցը Տիկին Երանիկ Քէպապճեան:

Կորկուռվի դատավարութիւնը

— :-: —

Ա. Նիստին Կորկուռով ամբողջովին իմ գիմբը բացատրեց եւ անընդհատ անդրադարձաւ իր գաղափարներուն:

Լսուեցան վկաներ, որոնք ներկայ էին ոճիրի պահուն եւ անոնց վկայութիւնը նշոյլ չէր Կորկուռովի: Սակայն Բ. նիստին մէջ լսուեցան այն ուրիշ վկաները որոնք բացատրիկ պարագաներու մէջ նանչցած են ոճրագործը:

Կորկուռով առ հասարակ յստակ եւ որոշ հարցումները չի սիրեր: Իմը յայտնած էր թէ պատերազմի ճակատին վրայ նանչցած է զօրավար Միլլէրը:

Այս վերջինը վճռականօրէն կը հերքէ Կորկուռովի այս պնդումը եւ կը գտնէ թէ անկարելի էր ո բ1914ին ան զէնքի կանչուած ըլլայ:

Ոստիկանապետ Կիյեօմ խօսեցաւ իր առաջին հարցաքննութեան մասին, որպէս առաջին վկայ, եւ ըսաւ թէ Փարիզի մէջ ան ընդունուած էր իր կարգ մը հայրենակիցներու կողմէ եւ խնամած էր շատ մը հիւանդներ:

Նախագահին հարցման վրայ Կիյեօմ կը շարունակէ.

— Կորկուռով գիտէ թէ՝ եթէ գիտցուէր իր խենթութիւնը, գիմբը պիտի դնէին յիմարանոց մը: Յիմարանոց մը մարդ միշտ չի մնար:

Կորկուռով կը պատասխանէ.

— Ես իմ կեանքս գոհած եմ. ես բան չեմ յիշեր:

Ընդհանուր դատախազ Ծօնս – Կիկ կը յայտնէ թէ արդարութիւնը չի կրնար հիմնուիլ ոստիկանութեան վարկածներուն վրայ: Կորկուռով կը յայտնէ թէ իմը գործած է մագնիսացած վիճակի մը մէջ:

Ազգային պաշտպանութեան նախկին նախարար Փիէքրիի վկայութիւնը ամենէն հետաքրքրական եղաւ, երբ ան ծանուցանեց Կիյեօմի զեկուցումը Կորկուռովի գործածած զէնքի մասին, որ առաջուց փորձած էր:

Այս բոլորէն յետոյ ատեան կանչուեցաւ վկայ Լազարէֆ, որու վկայութիւնը զգայացուց էր:

Այդ վկայութիւնը կուտանք առանձին:

Ռուս-ֆինական ոչ յարձակողական դաշինքը

Երէկ Մոսկուայի մէջ ռուսերէն-ֆինական ոչ–յարձակողական դաշինքի բանտրագրութեան առթիւ Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց թէ այդ դաշինքը չպիտի վաւերացուի լեհական Տիէթի կողմէ, մինչեւ որ Բեսարապիոյ դաշինք մը չկնքուի Ռումանիոյ եւ խորհրդային Միութեան միջեւ:

ԳԵՐՄԱՆ ԱՌԱԳԱՍՏԱՆԱԻ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ

Երեքշաբթի կէսօրէն յետոյ գերման դպրոց – առագաստանաւ մը, Նիոբէ, ընկղմեցաւ Պալթիկ ծովուն մէջ, փոթորիկի մը հետեւանքով:

Առագաստանաւը ունէր 650 տակառաչափ տարողութիւն, 46 մեդր երկայնք եւ 9 մեդր լայնք: Նաւուն մէջ կային ծովային 6 սպաներ, 18 ուսանող սպաներ, 25 ենթասպաներ:

Օգնութեան հասան նաւ մը, որ կրցաւ ազատել 40 հոգի:

Երկու ջրասուսնակներ եւ Քէօլն յածանաւը ի զուր շրջեցան ծովուն վրայ, եւ գիշերը իջաւ, թողլով ամէն յոյս փրկելու միւս նաւազները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստան Ֆեսիսն եւ Յայսկաիսն

Ա.

ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆԱԽԱԳԻԾ ԲԻԲԼԻՈԳՐԱՖԻԱ. — 1. Նկարագրութիւն եւ ծերունի թիւրատարմ. 341, 862, 894, 1319, 1679, 1681, 1819, 1827, 1840 եւ 1872 թուականների: 1679թ թիւրատարմի տասնամեայ հարեւանցի ծերունի չեն էին հոգածութեան եւ 8000 հոգի տասնեակ է:

2. Նկարագիր եւ ծերունի. 728, 1659: Ընդհանուր վայրագ ձոր զառատ թիւրատարմ շարժի, է. դարու սկիզբի տեսած է 40 օր եւ 10,000 հոգի զեղուն տուն բառարան եղ (735): Նկարագիր. 728. 1629, 1791, 1843, 1850, 1852, 1860, 1861, 1901 – 1902:

Նկարագիր եւ ծերունի. 728, 1659: Ընդհանուր վայրագ ձոր զառատ թիւրատարմ եւ

ԲՈՎԱՆ ՏՍՑԻԱԼԻՍՏ

(Վ. Կ.)

Վ. ՄԱՍՈՒ

— :-: —

Ահա մի տղան, որ իր ծնողների համար ոչ միայն զավակ է, այլև ընկեր, խորհրդատու, հոգեբան, ուսուցիչ, ամեն ինչ։ Նա ամեն առավոտ, երբ արթնանում է, գիտի, որ իր առջև մի նոր օր է բացվում, որ ինքն էլ պիտի նոր բան սովորի, նոր բան ասի, նոր բան անի։ Նա ամեն առավոտ, երբ արթնանում է, գիտի, որ իր առջև մի նոր օր է բացվում, որ ինքն էլ պիտի նոր բան սովորի, նոր բան ասի, նոր բան անի։ Նա ամեն առավոտ, երբ արթնանում է, գիտի, որ իր առջև մի նոր օր է բացվում, որ ինքն էլ պիտի նոր բան սովորի, նոր բան ասի, նոր բան անի։

— :-: —

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈԳԵՎԱՐ

Գ. Տեր-Ղ.

Ամեն տարի, երբ գարունը գալիս է, ես ինձ համար մի նոր զբաղմունք եմ գտնում։ Ես սիրում եմ ծաղիկներ աճեցնել։ Ես ամեն տարի, երբ գարունը գալիս է, ես ինձ համար մի նոր զբաղմունք եմ գտնում։ Ես սիրում եմ ծաղիկներ աճեցնել։ Ես ամեն տարի, երբ գարունը գալիս է, ես ինձ համար մի նոր զբաղմունք եմ գտնում։ Ես սիրում եմ ծաղիկներ աճեցնել

Երկրորդով կը հրահանգէ.

1.— Ոստիկանութեան գլխաւոր ջանքը պիտի ըլլայ, ընտրութիւններէն առաջ եւ ետք, ինչպէս ընտրութեանց ժամանակ, ապահովել հանրային կարգապահութիւնը:

2— Ոստիկանութեան իրաւունքը, գործածելու իրենց զէնքերը, բաւական է ապահովելու համար ոստիկաններու անհատական պաշտպանութիւնը եւ պետութեան հեղինակութիւնը:

Ինչպէս կը տեսնուի, պաշարման վիճակին վերացումը ձեւականութիւն է պարզապէս, այնպէս որ ի զօրու կը մնան տակաւին այն սեղմումները, որ դրուած են անհատներու եւ կարծիքի ազատութեան վրայ եւ խափանուած կը մնան կարգ մը օրաթերթեր: Հակառակ ոստիկանական այս խիստ կարգադրութիւններուն, խռովութիւններ ու ցոյցեր տեղի ունեցած են զանազան գաւառներու մէջ: Այսպէս Քէօլնի, Քոպլենցի, Տիւսէլտորֆի, Էսսէնի, Համպուրգի մէջ, ազգայնականները յարձակած են հանրապետականներուն եւ համայնավարներուն վրայ: Այս հինգ քաղաքներուն մէջ ոստիկանութիւնը բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց: Բախումներու ընթացքին սպաննուած են երկու հանրապետականներ, եւ վիրաւորուած են բազմաթիւ ուրիշներ: Հիթլերեանները եւս ունին վիրաւորներ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

Այս Կիրակի ժամը 14ին 22, Վարժարանին պարտէզը

1 Bld. du Nord, Le Raincy

Մարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

Վարժարանին սանուհիներուն կողմէ

Ճաշպատրաստ՝ ծանօթ խումբ.— պար, ճոխ պիւֆէ:

Շրջաւաւարտներու վկայականներու բաշխում

փափաքողները կրնան առտուընէ գալ իրենց ճաշով միասին:

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Առնել Օփերայէն կամ Ժան-Ժօրէսէն 21A եւ կամ ալ Լ'Էսթէյէն կարկանի գիծը եւ իջնել Բէնոթ-Փավիլիօն: Շոգեկառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ ժամը 2, 4 եւ աւելի:*

ԾԱՆՕԹ.— Անձրեւի դէմ ապաստարան:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Նախասակ Գրագիտներու Բարեկարգիներ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻՆ ՕՐԴ ՀԱՅՏՈՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՀՐԱՊԻ

ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԳԻՆ՝ 20 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 241 rue J. J. Rousseau: Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ, նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը Փնտռուի Յովակիմեան Յակոբ որ մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Սէն Շամոն: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Karaoglanian Krikor, 3bis rue Ernest Renan, Chaville, (S. et O.).

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑՈՂԻ

Նիս, Գ. Թ.— 141 ֆրանք:
Անէէ, Սիլ.— 70:
Վիվիէ, Ա. Ք.— 35:
Պուա Քոլոնպ, Տօնէլ.— 70:
Ալֆոռվիլ, Ուզ.— 80:

Վարձու եւ *Ալֆորվիլի մէջ, շոգեկառքի կայարանէն քանի մը վայրկեան հեռու եւ հանրակառքին կայարանին դիմացը, օդասուն յարկաբաժիններ՝ մէկ սենեակ եւ մեծ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Մանրամասնութեանց համար դիմել, 10 rue Etienne Dolet, Alfortville.*

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԻՀԻ *մը պատրաստ է տեւէ տան մէջ աշխատանք առանձնելու, իբր կուվէրնանթ կամ հիւանդապահուհի: Դիմել խմբագրատուն: Մատչելի պայմաններ:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ի ՅՈՒՇ ԱՌ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 241 rue J. J. Rousseau: Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ, նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը Փնտռուի Յովակիմեան Յակոբ որ մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Սէն Շամոն: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Karaoglanian Krikor, 3bis rue Ernest Renan, Chaville, (S. et O.).

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՊԻԼՎԻԼԻ ՌՈՍՏՈՄ հնթակոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմի ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Կարճակ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանի մէջ:

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլորընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷԼԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Բէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորներու:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութիւն մասնաճիւղին կողմէ:

Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, St. Cloud-ի անտառին մէջ, անցեալ տարուան տեղը (Passage à Niveau):

կը նախագահէ՝ Պ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

Կը նուագէ Շավիլի Երիտասարդաց Միութեան նուագախումբը: Պար, դաշտային խաղեր եւայլն:

Շաղորդակցութեան միջոցներ.— Հանրակառք թիւ 2 եւ 25, շոգեկառք՝ սէն Լազարէն եւ շոգենաւ, իջնել Pont St. Cloud.

Մուտքը ազատ է

Դաշտապարահանդէս Մարսէյլի մէջ

Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան 8րդ տարեդարձի առթիւ: Մասնակցութեամբ Պուլ. Օտտօի եւ սէն Լուի քոյր մասնաճիւղերու, հովանաւորութեամբ Հ.Յ.Դ. Մարսէյլի կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, St. André Bar Bel Vederի պարտէզին մէջ:

կը խօսի՝ Ընդհ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

կը մասնակցին՝ «Զարթօնք» նուագախումբը, Զր. Մանոշ Մարտիրոսեան, ընկերներ Ա. Գաբրիէլեան, Յ. Թորոսեան, Ռ. Աւետեան: Երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ ֆանթէզի:

Մուտքը ազատ է

Առնել Փլաս Սաուի Դարնօչէն 36 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Սէնթ Անտրէ, ուրկէ պիտի առաջնորդուին հանդիսին վայրը:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Գ. Զօհրապ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօլէքեան եւ Ռ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, ԱՐԵՒՈՏ ՁԱՄԲՈՒՆ, Մաննիկ Պէրպէրեան 10, ԵՏՔԸ, էրվիս Մարիա Ռեմարք 20, ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ, Քրիստ. Միքայէլեան 10, ՄԵՆՔԸ եւ ՉԱՒԱԼԻՏՏԻՆ՝ Րաֆֆի 25, ՎԱՒԱՇՔԻՆ, Թորճ Սան 20, ԹԻՐՖԱՆՕ, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, ԱԳՈՒՒՄՆԵՐ, Մախաս 50, ԳՆԱԿԱՒԱՐՈՒԱԾՔՆԵՐԸ, Ռէն 20, ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ, Պ. Մելոյեան 10, ՍՄԼԻՒԱ ՀԱՆԸՄ, Ն. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., ԺԻՒՏԷՔՍ ԵՒ ԺՕՔԱԼԻՆ, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., ՄԻՄՕՆ ՓԻՀԼԻՒԱՆ 25, ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ, Քասիմ 2 հատոր 25, ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ, Յ. Ալոյեան (Ռոզմերի) 12.50, ՏԱՒԻՂ ԵՒՈՒԼԱՆ, Գ. Կառավարենց 20, ԱՐԵՒԵԼՔԼՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ, Ստամպիկ 5, QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ աւելորդական եւ ֆաշտարար դատարանները առջեւ, կատարէ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԵՏԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՐԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՁԱՒ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ւղութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

"ՖՕԹՕ ԷՆՕ"

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Դուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

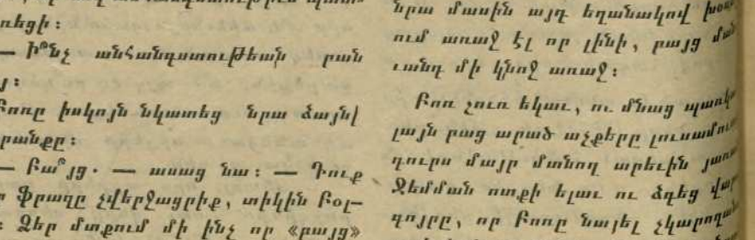
Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԱԼԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

REALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կրնքել ան ձնառուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինուածքի եւ փոխառութեանց համար, եթէ պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք ըսել է՝ ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան 20, Passage Prado, (Մէթրօ սէն-Ժրնի)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Մի անգամ, յիշում եմ, ցաւից ուշքս կորուի ներկայացման ճիշդ մէջտեղում, երբ կրկին աւշքի եկայ, հասաբակութիւնը խռնել էր դլխիս ճիչ ու աղմուկով ու ինձ դէս ու դէն էին դլորում...

— Վերջ աւէք, էլ չեմ կարող: Ի սէր Աստծու, վերջ աւէք:

Ու կինը ելաւ ոտքի, մատները ականջը կոխած: Բոռ կանդ առաւ ու տեսաւ որ նրա աչքերում արցունք փայլեցին:

— Է՛, ինչ ապուշն եմ ես. — ասաց նա կիսաձայն:

Ջեմման հեռացաւ նրանից ու մէկ առժամանակ կանգնած էր լուսամուտի առաջ: Երբ ետ նայեց, Բոռը նստել էր, արմունկը սեղանին ու ձեռքով դէմքը ծածկած: Երեւի, նա մոռացել էր Ջեմմայի ներկայութիւնն անդամ. եւ Ջեմման առանց ոչինչ ասելու կամաց նստեց նրա կողքին: Երկար լռութիւնից յետոյ վերջապէս խօսեց Ջեմման, բառերը դանդաղ ձեղ տալով.

— Ձեզ մի հարց եմ ուզում տալ:

— Այո՞: — Աստց Բոռ առանց տեղից չարժուելու:

— Ինչո՞ւ այն ժամանակ ձեզ մահու չտուիք:

Բոռ նայեց զարմանքով:

— Ձեզանից մի այլ տեսակ հարց ես չէի սպասում: — Աստց նա: — Իսկ իմ գո՞րծս. ո՞ւմ համար էր:

— Ձեր գո՞րծը: Այո՛, հասկանում եմ: Բիչ առաջ խօսում էիք վախկոտութեան մասին: Եթէ դուք այդ բոլորի բովիցը անց էք կացել ու չարուճակում էք դեռ ձեր նպատակին դիմելու, կը նշանակէ դուք ամէնից քաջ մարդն էք աշխարհիս երեսին:

Բիլարէյդ նստեց, ծածկեց աչքերը ձեռքով ու ամուր սեղմեց Ջեմմայի ձեռքը: Մի խոր լռութիւն, որ կարծես էլ երբեք վերջ չէր ունենալու պատմեց նրանց չուրջը:

Յանկարծ մի թարմ, մաքուր սոսրանց հնչեց ցածր այդուց, եւ լուեց ֆրանսերէն ուրախ մի երգի կտորը.

«Eh, Pierrot! Danse Pierrot!
Danse un peu, mon pauvre Jeannot!
Vive la danse et l'allégresse!
Jouissons de notre bell' jeunesse!
Si moi je pleure ou moi je soupire,
Si moi je fais la triste figure —
Monsieur, ce n'est que pour rire!
Ha! Ha, ha, ha!
Monsieur, ce n'est que pour rire!»

Հէնց առաջին բառերին Բոռ եւ Նեսւեց մի խուլ հառաչանքով: Ջեմման բռնեց նրա ձեռքը եւ ուժեղ սեղմեց, այնպէս, ինչպէս սեղմում են մի ծանր անդամահատութեան ենթարկուղի ձեռքը:

Երբ երգը կտրեց ու այդուց հնչեցին ծիծաղի ու ծափահարութեան ձայները, Բոռ նայեց Ջեմմային մի վիրաւորած անասունի հայեացքով:

— Այո՛, Ջիտտան է, — ասաց նա դանդաղ, — իր բարեկամ սպաների հետ: Անցած դիշեր Բիքարդոյի գալուց առաջ ուզում էր մօտս գալ: Եւ կը խելագարէի, եթէ նրա ձեռքը ինձ դպչէր:

— Բայց չէ որ նա չգիտէ, — առարկեց Ջեմման մեղմ, — եւ ենթադրել անդամ չէ կարող, թէ ինչն է ձեզ ցաւ պատճառողը:

— Նա էլ այնպէս է, ինչպէս բոլոր կրէօլուհիները, — պատասխանեց Բոռը ցնցուելով: — Ցիշո՞ւմ էք նրա դէմքը այն դիշերը, երբ մենք աղքատ երեխայի հետ էինք զբաղած: Այդպէս է լինում բոլոր կրէօլուհիների դէմքը, երբ ծիծաղում են:

Պարեհպից լուեց ծիծաղի մի նոր պոռթկում: Ջեմման վեր կացաւ ու բացաւ պատուհանը: Զիտտան կեցած էր ուղիի մէջտեղում: Պճրանքով ձգել էր գլխին ոսկեթելով բանուած մի չալջի, ու ձեռքումը բարձր բռնած էր մի փունջ մեխակ, որը խլելու համար կռւում էին երեք երիտասարդ հեծապանները:

— Տիկին Րէնոլ. — ասաց Ջեմման: Զիտտայի դէմքը մթագնեց:

— Ի՞նչ էք կամենում, տիկին. — հարցրեց նա, չուռ գալով եւ բարձրացնելով աչքերը անվստահ:

— Կարելի չէ՞ր արդեօք, որ ձեր բարեկամները մի քիչ աւելի ցած խօսէին: Պարոն Բիվարէյը խիստ տըկար է:

Գինւուհին գետին ձգեց մեխակները:

— Հեռացէք, — դարձաւ նա սպաներին: — Vous m'embêtez, messieurs!

Ու դանդաղ ելաւ այդուց դէպ ի ճանապարհը: Իսկ Ջեմման փակեց լուսամուտը:

— Գնացին. — ասաց նա դառնալով Բոռին:

— Շնորհակալ եմ: Շատ եմ ցաւում, որ ձեզ անհանգստութիւն պատճառեցի:

— Ի՞նչ անհանգստութեան բան կայ:

Բոռը խոհրն նկատեց նրա ձայնի վարանքը:

— Բա՞յց. — ասաց նա: — Դուք ձեր փրաղը չվերջացրիք, տիկին Բօլլա: Ձեր մտքում մի ինչ որ «բայց» մնաց:

— Եթէ տեսնում էք ինչ որ մարդոց մտքումն է, էլ պէտք չէ վշտանաք, երբ այդ մտքերը իմանաք: Անչուշտ, իմ գործս չէ, միայն հասկանալ չեմ կարողանում...

— Իմ դրանքս դէպ ի տիկին Րէնոլն: Դա երեւում է միայն այն ժամանակ, երբ...:

— Ո՛չ, ես չեմ հասկանում, ինչպէս էք դուք կարողանում նրա ընկերակցութիւնը, քանի որ պէս զզում էք: Ինձ թւում է, որ վիրաւորական է նրա համար քէ... րեւ կին եւ քէ...

— Կի՞ն: — Եւ ծիծաղեց մի թեթեւ Թօնով: Այդ դուք նրա՞ն էք կին անում: Madame, ce n'est que pour

— Ա՛հ, սիրուն բան չէ, — Ջեմմա: — Դուք իրաւունք չունի նրա մասին այդ եղանակով խօսում առաջ էլ որ լինի, բայց մանաւանդ մի կնոջ առաջ:

Բոռ չուռ եկաւ, ու մնաց պառկլայն բաց արած աչքերը լուսամուտ դուրս մայր մանող արեւին յառ Ջեմման ոտքի ելաւ ու ձգեց վար դոյրը, որ Բոռը նայել չկարողանայ արեւի մայր մտնելուն, յետոյ նորից ու վեր առաւ իր բանուածքը:

— Լամպը վառե՞մ. — Հարց քիչ յետոյ:

— Սպասեցէք քիչ էլ: Այսպէս աւելի լաւ է:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԱԹԵՐԹ
29
ՅՈՒԼԻՍ
1932
29 JUILLET
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1947 — ԽՄԲագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 39_ՐԴ ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԹԻԻ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ամերիկայի 39րդ Պատգամաւորական ժողովը որ գումարուելու էր յուլիս 3ին եւ վերջացաւ 10ին, երեւոյթ մըն է, որքան կուսակցական, նոյնքան ազգային, որ մեզ խորհրդածութեան կը մղէ:

Կուսակցական կազմակերպական նշանակութիւնը չըլլանալին այս պատգամաւորական ժողովներուն մեծ է է՛ւ անոնց գաստիարակչական նշանակութեամբ, է՛ւ քաղաքական ըմբռնումներու ձեւակերպումով եւ մանաւանդ՝ կարգադրական հսկողութեամբ: Այդ չըլլալին ժողովները հաւաքական փորձառութեան, մեր կառնադրի կիրարկման, կուսակցական ոգիի ժամանակաւոր խորհրդարաններ են, տարին անգամ մը հաւաքուելու, հսկողութեան ենթարկելու կազմակերպութեան գործերը, ապրի յառաջ ու որոշ դարձնելու մեր քաղաքականութիւնը եւ գծելու յաջորդ տարուան գործնական եւ տեսական աշխատանքները:

Ամերիկայի Պատգամաւորական ժողովը, ինչպէս նաեւ միւս գաղութներուն մէջ գումարուած չըլլալին ժողովները մեր կուսակցութեան համար հաւաքական կամքի գործոցներ են, որոնք ոչ միայն Դաշնակցութեան նպատակները կը լուսաբանեն եւ կընդհանրացնեն, այլ կարգապահութեան, միակամութեան, որոշ ծրագրի մը եւ կանոնագրութեան մը ուխտեալ բանակներու իրաւ չդիմացող հաւատաւոութիւնն է, որ Դաշնակցութեան բարոյականը կը մաքրացնէ, աւանդութիւնները կը կիրարկէ, եւ կամովին պարտականութեան եւ հնազանդութեան կը մղէ ամէնքը:

Ամէն անգամ, մեր կազմակերպութիւնը թարմացած ու երիտասարդացած դուրս կուգայ այս ժողովներէն, եռանդուն ու անկոտն՝ տարի մը եւս չարունակելու աշխատանքը, որ բոլորին է, մեծին եւ փոքրին: Ու ամէն անգամ, աւանդութիւնը կը հարստանայ՝ միշտ բարոյական դրուագով մը, ու անբարոյականութիւնը կը հալածուի՝ անխնայ ու անողոք: Աւանդութիւն եւ Դաշնակցական յեղափոխական բարոյականը այն անանուն բիւրերն է, ուր հազարաւոր գոհար հոգիներ միաձուլուած են, մարմնով ապանուած կամ մեռած գացած են, բայց իրենց ոգիով փոխանցուած են անոնց, որ հաւատաւոր ու հաւատարիմ կը քալեն այդ աւանդութեան եռեւէն:

Ու Դաշնակցութեան աւանդութիւնը ամէն բան է: Հզօր ու անուանի բերդ մը: Բարոյական ըմբռնում մըն է, բայց մեր կազմակերպութեան չօշափելի մարմինը բռնած է ամուր երկաթէ գօտիով մը:

Ուշադրութիւն դարձուցէք Ամերիկայի դողութին: 39 տարի անընդհատ, Դաշնակցութեան Պատգամաւորական ժողովը գումարուած է: 39 տարուան փորձառութիւնները, բարոյական ելոյթները, զոհարերող գործիչներն ու ընկերները, խստաբարոյ կարգապահութեան օրինակները եկած ու իրարու միացած են, Պատգամաւորական ժողովի բարոյական դիմագիծը կազմելու համար: Ու այդ բարոյական հարստութեամբ, Ամերիկայի Դաշնակցութեան Պատգամաւորական Ժողովը հազար գործարութիւններ հարթած է, անկարգապահութիւնները զսպած է, յանցաւորները պատժած է, արժէքաւորները գնահատած է, ու դարձած է հեղինակութիւն:

Ու քանի որ Ամերիկայի սէնատը երբեք այն արժէքն ու ազդեցութիւնը չունի ամբողջ ամերիկեան ազգին համար, որքան Դաշնակցութեան Պատգամաւորական Ժողովն ունի Դաշնակցական ընկերներուն եւ համակիրներուն համար: Ամերիկեան սահմանադրութիւնը ամերիկեան ժողովուրդի աչքին երբեք այն անձեռնմխելի սրբութիւնը չէ նկատուած, որքան Դաշնակցութեան կանոնագրութիւնը Դաշնակցականներու աչքին:

Ե՛րբ կ'ըսենք Դաշնակցութիւնը հայ ժողովուրդի մարտական կուսակցութիւնն է, ե՛րբ ուրիշները կը խոստովանին թէ անոր ուժը իր գինուորական եւ բարոյական կարգապահութեան մէջն է, ե՛րբ մեր հակառակորդները մեր միակամ պատուարներուն առջեւ կը չլացուին մեր աննկուն կամքէն, մեր հաւաքական միաեռակ ըմբռնումներէն եւ մեր աննման գոհաբերութեան ոգիէն, պէտք է ետ դառնալ, ու մտածել 39 տարուան կարգապահութեան դաստիարակութեան մասին: Ոգին այդ չէնքին մէջն է, ուր բոլոր լաւ յատկութիւնները, գոհարներէն աւելի արժէքաւոր, հոն հաւաքուած են ու դարձած կուսակցութեան բարոյական հարստութիւնը, իսկ վարութիւնը (մարդկային նկարագրի բոլոր ակարութիւնները) հալածուած է կամայ ու ակամայ: Կամաւ, որովհետեւ բարոյականն ինքնին կամք մըն է: Ակամայ, որովհետեւ բարոյականը հարկադրական է, պարտադիր՝ մեր կուսակցութեան մէջ:

Այո՛, անգիր օրէնքները մեր կուսակցութեան, բոլորէն անբացառելի, բայց բոլորին հասկնալի, գրաւոր օրէնքներուն հետ միասին կը կազմեն մեր կուռ կազմակերպութեան ամրակուռ չաղաքը:

Այս ներքին կուսակցական ուժը, ազգային ուժ մըն է: Դաշնակցութեան պատգամաւորական ժողովներն ու գործադիր մարմինները ցրուած հայութիւնն իրարու օղակող հաստատութիւններ են, մեր ազգային անկազմակերպ կեանքին մէջ՝ ոլոմիխներ, որոնք առ ի չգոյէ պետական կազմակերպութիւններու, կենսունակ տարրերը չարժման մէջ կը դնեն, քաղաքական եւ պետական դաստիարակութեան կը վարժեցնեն. տեսակ մը ազգային խորհրդարան կը հանդիսանան, ուր հայ մարդը մասնաւոր եւ նեղ հորիզոնէն դուրս կը հանեն՝ մղելու զայն որ ընդհանուր եւ համազգային խնդիրներով զբաղի:

Զեռնթափ ու ցիրուցան բազմահազար դանդուածներուն մէջ, պատգամաւորական ժողովները հայկական կեանքը թարմացնելու եւ հաւաքական ճիգը գործօն դարձնելու լաւագոյն երեւոյթներն են:

Կ. Ս.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ

Երեք օր տեւելէ յետոյ վերջացաւ Կորկուլովի դատավարութիւնը:

1.— Կորկուլով յանցաւո՞ր է՝ սպանած ըլլալով Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահը, Տումէրը: — Ա.յո՛:

2.— Կանխամտածո՞ւթեամբ կատարուած է մարդասպանութիւնը: — Ա.յո՛:

Եւ երդուեալ դատաւորները (12 հոգի) 10 ձայնով մահապիտուին կորկուլովի:

Ընդհ. դատախազ.— Պարոն երդուեալ դատաւորներ, կրնայ անգամ մըն ալ կրկնուիլ այս ոճիրը: Այնպէս մը ըրէք, որ ուրիշ Կորկուլովներ երեւան չելլեն: Այլ եւս հանդարտ է ձեր խիղճը, ինչպէս իմս, լսելէ յետոյ վկայութիւնները: Իմ կարմիր պատմուճանս գինուորական զգեստ մը չէ: Ես չեմ հնազանդիր մարդոց, չեմ հնազանդիր կառավարութիւններուն, որոնք կը փոխուին ու կ'անցնին, ոչ իսկ օրէնքին, այլ միայն իմ խղճիս: Չպիտի պաշտպանէի վնիո մը, որ անարդար է: Անոդոմ է իմ պարտականութիւնս: Պարոն երդուեալ դատաւորներ, ազգը ձեզմէ կը սպասէ ձեր վճիռը խաղաղութեամբ, որովհետեւ վստահութիւն ունի ձեր վրայ: Օտար ոճրագործի մը ձեռքը սուգի մէջ դրաւ մեր դրօշը: Իմ շարփուշիս ոսկին սեւով է պատած: Կը պահանջեմ յանուն իմ երկրին: Այս մարդը պէտք է յանձնուի դահիճին: Ուրիշ ամէն լուծում իմ բանականութեանս կը ներկայանայ իբրեւ անբմբռնելի սրբապղծութիւն մը եւ անարգանք մը սգակիր ընտանիքի մը հանդէպ:

Յետոյ խօսեցան պաշտպան փաստաբանները:

Ռիմէյ.— Մենք կը պաշտպանենք, հակառակ իր ընդդիմութեանայն որ իր վիրաւոր ուղեղին բանդագուշանիովը չդադրեցաւ մահ խնդրելէ: Շնո՞րհ, պարոն երդուեալ դատաւորներ, շնո՞րհ այս մարդուն, որ շարժած է բանդագուշանիով, մղուած է ներքին սատանայի մը ուժով:

ԺԷՐՕ.— Խօսքի վանաւականներ չենք, այլ միայն արդարութեան օգնականներ: Այս դէպքին խորը կը տեսնուի հայրենասիրական կիրքի մը մոլորումը: Կը հասկնայի՝ եթէ ժողովուրդը տերդն ու տեղը լինչի ենթարկէր Կորկուլովը: Սակայն հոս պէ՛տ է դատել եւ ոչ թէ պարզօրէն պատժել: Կամ, այն ատեն, հանեցէք ձեր պատմուճանները, նետեցէք ձեր կարմիր թիկնոցները, պարոն երդուեալներ: Շնորհ կ'աղերսեմ յանուն տիկին Կորկուլովի, որ երկու ամիսէն մանուկ Կորկուլով մը պիտի ծնի: Եւ ո՛վ գիտէ, օ՛ Շէյֆխիբեան պարագայ, թերեւս մանուկը ծնէր այն պահուն, երբ իր հայրը կը բարձրանար կառափնաո:

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Ափելցնելիք բան մը ունի՞ք, Կորկուլով:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ.— Արդարութենէն կը խնդրեմ, որ մահուան դատապարտէ զիս, որովհետեւ փրանսական կառավարութիւնը մեղսակից իտէալս, բաղաքականութիւնս եւ հայրենիքս, առանց իմ իտէալիս, ես ի՞նչպէս ապրիմ:

Երդուեալները քիչ յետոյ «այո՛» պատասխանեցին երկու հարցումներուն, որ արուեցան իրենց: Վերջացած էր: Մահուան վճիռը կարդացուեցաւ:

Լսուեցաւ Տիկին Կորկուլովի լացը:

Ծերակուտական Պօռահի յայտարարութիւնը

Պօռահ, որ Ժերակոյտի արտաքին գործերու յանձնախումբի նախագահն է, յայտարարեց թէ համաչխարհային անտեսական համաժողովը որ պիտի գումարուի Լոնտոնի մէջ, կրնայ գումարուիլ Ուաշինկթընի մէջ: Ըստ իրեն, անտրամաբանական է որ տնտեսական համաժողովը չզրաղուի պատերազմական պարտքերու եւ հատուցումներու խնդիրներով. եւ նախագահական ընտրութիւններու հեռանկարը բաւարար պատճառ մը չէ որ նման համաժողով մը յետաձգուի նոր նախագահին ընտրութենէն յետոյ:

Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ ծերակուտական Ուաթսըն որ հանրապետականներու ղեկավարն է, ճառ մը արտասանած է, եւ կը պահանջէ զինաթափութիւնը Եւրոպայի, որպէս նախապատրաստութիւն մը համաչխարհային տնտեսական համաժողովին, որ համաձայն Պօռահի եզրակացութեան, պիտի քննէ պատերազմական պարտքերու խնդիրը:

Միւս կողմէ չի կարծուիր որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը նախաձեռնարկ ըլլայ վերաքննութեան ենթարկելու պատերազմական պարտքերը:

Կացութիւնը Գերմանիոյ մէջ

Ճառը, զոր արտասանեց գերման պատերազմական նախարարը, զանազան մեկնութիւններու առարկայ դարձաւ գերման մամուլին մէջ:

Մասնաւորաբար անսպասելի էր յարձակումը, զոր զօրավար Ֆօն Շլայխէր ուղղեց Ֆրանսայի այն ամբաստանութեամբ, որ «արեւմտեան դրացին» կը սպառազինուի չարունակ յանուն... զինաթափութեան:

— Այդ ընթացքին համար էր անշուշտ, շարունակեց պատերազմական նախարարը, եթէ Շթրէզեման, —զոր կարելի չէ մեղադրել երբեք յարձակողական եւ ռազմասիրական ոգեպատկերով— կեղծաւոր անուանեց իր հարեւանը: Եւ Գերմանիոյ մէջ, կը կարծեմ թէ շատ բիչեր կան, որ այդ կարծիքը չյայտնեն: Այսուհանդերձ յանախ կը պատահի, որ Ֆրանսա վար առնէ իր դիմակը: Այդպէս եղաւ վերջերս, երբ պատերազմական ելմտացոյցի տեղեկաբերը հաստատեց թէ Ֆրանսա այնպէ՛ս ամրացուցած է իր սահմանին ամբողջ երկայնքը, որ իրապէս անառիկ դարձած է եւ կըրնայ դիմադրել ամէնէն զօրաւոր թնդանօթներուն: Եւ հիմա բաղդատեցէք այս յայտարարութիւնը այն դիրքին ու յուզման հետ, զոր ցոյց տուաւ ֆրանսական պատուիրակութիւնը Ժընեւի մէջ: Միայն միջազգային բաղաքավարութիւնն է, որ կ'արգիլէ ինծի արժանի անուն մը տալ այս ընթացքին: Միւս կողմէ այս իրողութիւնները կը թելադրեն բաղդատութիւն մը ընել Գերմանիոյ ապահովութեան միջոցներուն հետ, աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել՝ Գերմանիոյ ապահովութեան միջոցներու պակասին հետ:

Յետոյ, Զօր. Ֆոն Շլայխէր, մէկ քերուածներ ընելով Լոյտ Ճորճի մէկ գիրքէն, իր կասկածն յայտնելով զինաթափութեան արտայայտութիւններու մասին, աւելցուց թէ Գերմանիա իր ապահովութեան կը հաւատայ միայն վերակազմելով իր բանակը:

— Մենք այդ է որ պիտի ընենք, պիտի վերահաստատենք գերման բանակին նախկին ուժը, բանի կը մերժեն մեզի հաւասարութիւնը եւ ապահովութիւնը: Թերեւս ոմանք առարկեն թէ նիւթական անձկութիւն կը կրենք, եւ դժուար է վերակազմել բանակը: Կը պատասխանեմ, — արդիական բանակ մը, որ կրնայ ծառայել իր նպատակին, աւելի սուղ չպիտի նստի, որքան ներկայ բանակը, որ վերապոլ տուաւ մեզի, իր յիմար սեղմումներուն պատճառաւ աւելորդ ծախքեր պարտադրելով մեզի: Ահա թէ ինչո՛ւ կը կոտրինք, վերապոլի դաշնագրութեան կնճռումէն ի վեր, փրանսական տեսակէտներուն դէմ, որ կ'ուզեն գերման բանակը դարձնել ոստիկանական խումբ մը:

Վերջացնելով իր ճառը, Զօր. Ֆոն Շլայխէր ըսաւ թէ կը հրճուի, տեսնելով որ գերման երիտասարդութիւնը ճիգեր կը թափէ կարծրացնելու իր միտքն ու մարմինը, չնորհիւ մարզանքներու, զինուորական կարգապահական փորձերու եւ զանազան ֆիզիքական յղկումներու:

— Ճիշդ է թէ յիմարութիւններ գործուեցան ու կը գործուին զանազան հայրենասիրական ընկերակցութիւններու մէջ: Սակայն այդ մասին մեղադրանքի խօսք ըսելու իրաւունք չունին անոնք, որ վերապոլի դաշնագիրով մեզի արգիլեցին զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւնը, եւ տնտեսական հրամանագիրներով ու դարմանումի յօդուածներով մեզ դատապարտեցին գործազրկութեան անառոր տագնապի մը:

× Գերման մամուլը չատ բնական կը գտնէ զօրավարին այս յայտարարութիւնը: Ձախերը կը քննադատեն միայն յայտարարութեան խիստ եղանակը: Իսկ մեծ օրաթերթ մը, ծանրահարելով այս «առնական» ճառը, «հիմա կը սպասենք, կը գրէ, Ֆրանսայի կատաղութեան ճիչերուն»:

Ընկերվարական «Ֆորվէրց» նոյնքան ուրախ է, երբ կ'ըսէ. — Մինչեւ հիմա կառավարութեան «զօրաւոր մարդը» ծանօթ էր իրրեւ լռակեաց: Հիմա հակառակն է, որ կը հաստատէ: Իսկ Ֆրանսական թերթերը կը գրեն թէ այս ճառը կրնայ խոր անդրադարձումներ ունենալ միջազգային յարաբերութեանց վրայ:

Կայարը պիտի վերադառնա՞յ Գերմանիա

Լահէյէն կը գրեն թէ ընկերվարական երեսփոխան մը, Ֆ. Վոս, իր կառավարութեան ուղղած է հետեւեալ հարցումը.

— Ներքին եւ արտաքին նախարարները լուր ունի՞ն այն զրոյցներէն, որ կը չրջին, թէ չուտով միապետութիւնը պիտի վերահաստատուի Գերմանիոյ մէջ, թէ գերման զանազան կուսակցութիւններ յարաբերութեան մէջ են նախկին կայսեր հետ: Եւ եթէ ճիշդ է, նախարարները ձեռք առա՞ծ են որ եւ է միջոց՝ յարդելու համար խոստումը, որ տրուած է 1920ին, թէ Հոլանտա թոյլ չպիտի տայ քաղաքական օտար գործունէութեան:

Իսկ միւս կողմէ Վիլհելոպ հետեւեալ հարցումը ուղղած է դատական նախարարին. — Կառավարութիւնը կրնա՞յ մեզի ըսել թէ ի՛նչ միջոց ձեռք առած է գերման նախկին կայսեր գործունէութեան հանդէպ, երբ ան 19 յուլիսին, հակառակ օտարական մը ըլլալուն մեր երկրին մէջ, գերման զօրանոցի մը առթիւ, ողջոյնի հեռագիր մը ղրկեց ստորագրելով «կայսր եւ թագաւոր», ինչ որ իր նշանակութիւնը ունի խոովեալ ներկայ ժամանակներուն մէջ:

Ռուանիոյ դահիճի տագնապը

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ թագաւորը, ունկնդրութեան կանչելով ազգային պիւդճետական կուսակցութեան նախկին նախագահը Մանիու, հրաւիրած է սահմանել իր դահլիճը կազմելու պաշտօնը: Միւս կողմէ կը հաղորդուի թէ նոյն կուսակցութեան ներկայ նախագահը հրաժարած ըլլալով, հաւանաբար Մանիու վերընտրուի իբրեւ նախագահ, այնուհետեւ կազմելու համար նոր դահլիճը:

Ծանր վիճակ Ռուսիոյ մէջ

Ճամբորդ մը, որ նոր արտասահման անցած է, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ.—

Շատ ծանր է Ռուսաստանի վիճակը: Շարք մը վայրերու մէջ սովը սարսափներ է արդէն իր թեւերը: Վոլգայի հացաչատ չրջաններէն Սամարան օրհասական վիճակ կ'ապրի: Անօթութեան պատճառաւ չատ մը տեղեր բանուորները չեն կրնար աշխատիլ: Մերթ ընդ մերթ բողոքները կ'արտայայտուին գործադուլներով: Եկուորները սարսափելի գոյներով կը նկարագրեն Սիպերիոյ վիճակը: Համագործակցականները կիսով կրճատեր են այն մթերքները, որ պետութեան հաչուին կուտային բանուորութեան: Գողութիւնը համագործակցականներու եւ պետական այլ հիմնարկներու մէջ օրինականացած երեւոյթներու չարքն անցած է:

Զարհուրելի վիճակի մէջ է բնակարանային հարցը: Բնակարան չկայ. երջանիկ է նա, ով որ չորս պատ ունեցող սենեակի մէջ, անկիւն մը ունի պատսպարուելու համար:

Սովխոզներու (խորհրդային անտեսութիւն) դրութիւնը վատ է: Աւելի ծանր է կոլխոզներու (համայնական անտեսութիւն) վիճակը: Այս վերջիններէն ուղղակի կը քայքայուին: Վերջին հրամանագիրները, որոնք իրաւունք կուտային կոլխոզներուն եւ մասնաւոր անտեսութիւններուն որ իրենց աւելցածը ազատօրէն վաճառեն, դժուար թէ կրնան դրութիւնը քիչ չատ բարեփոխել:

Հարիւր հազարաւոր մարդիկ աքսորի մէջ ծրիաբար պարապդիր աշխատանքներ կը կատարեն: Ճիշդ չէ որ այստեղ անգործութիւն չկայ: Տասնեակ հազար մարդիկ, իրենց գլուխը կորսնցուցած, տեղէ տեղ կը թափառին՝ կտոր մը չոր հաց ճարելու համար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՀԱՐԱԶՈՒԹԻՒՆԸ)

Հայաստան Բեսիսն եւ Յարակից

Ա.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ա.- Հայ ծովին մէջ գտնուող Կղզիները, որոնց ընդհանուր մակերեսը 800 ոստէկ է մեր մեծ ցամաքի մը չափ է, ամբողջ ծովի մէջ ցրուած կարգով կը տեսնուին մեր ծովեզերեայ գաւառներուն դիմաց։ Այս կղզիները ունին նոյն բնական կազմուածքը, ինչպէս ցամաքի մասերը։ Ամենամեծ կղզին է Կիպրոս, որ ունի 9 մղոն երկարութիւն եւ 3 մղոն լայնութիւն։ Ունի 1 մեծ քաղաք, Լեւկոսիա, որ կը գտնուի կղզիին մէջտեղը։ Ունի նաեւ Լեմեսոս, Փամակուստա, Կիրենիա, Բաֆոս եւ Մարինա քաղաքները։ Կղզիին մէջ կան նաեւ Ալեքսանդրիա, Ռոտոս, Ռոտոսի կղզին, Սամոս, Քիոս, Լեսբոս, Իմբրոս, Թենեդոս, Լեմնոս, Սամոթրակէ, Թասոս, Սամոս, Պատմոս, Լերոս, Կոս, Նիսիրոս, Կալիմնոս, Լեռոս, Պատմոս, Ֆարմակոնիսի, Ագաթոնիսի, Սիմի, Քալոլիմնոս, Քարպաթոս, Կասոս, Կարիստոս, Անտիկիթիրա, Կիթերա, Կրետէ, Գաւդոս, Գաւդոփուլա, Կոյնոս, Ռաւդա, Ռաւդոնէ, Ռաւդոմանա, Ռաւդոփուլա, Ռաւդոնիսի, Ռաւդոնիսի, Ռաւդոնիսի

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՐԷՆ

(Վ. Ի Գ)

Վ. ՄԱՍ

Իրենք էլ մեր խոսքերը չէին հասկանում, իրար էին նայում ու ժպտում, ինչպես ասում են՝ ոչ մի կոպեկ չեն հասկանում, բայց ժպտում են, որ ասես հասկացել են ամեն ինչ։ Ես էլ ժպտում էի նրանց հետ միասին։

Ծերունի Ղեւոնդյանը հարցրեց ինձ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ասացի, որ ուզում եմ տեսնել Ղարաբաղի հայերի ապրելակերպը, նրանց սովորությունները, ավանդությունները, հին ու նոր սովորությունները։ Ասացի, որ ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես են ապրում հայերը Ղարաբաղում։

Ղեւոնդյանը ինձ հասկացավ, ասաց, որ ինքն էլ ուզում է ինձ ամեն ինչ ցույց տալ, ամեն ինչ պատմել, բայց ինքը ծեր է, ոտքերը ցավում են, ուստի ինձ կուղարկի իր որդիների մոտ, որոնք ամեն ինչ գիտեն, ամեն ինչ կարող են ինձ ցույց տալ ու պատմել։

Ես ասացի, որ ինձ համար մեծ պատիվ կլինի, եթե ինքը ինձ ուղարկի իր որդիների մոտ։

Ղեւոնդյանը ժպտաց, ասաց, որ ինքն էլ ուրախ կլինի, եթե ես գնամ իր որդիների մոտ։

Ես հարցրի, թե քանի որդի ունի Ղեւոնդյանը։

— Ինը որդի, տասներորդը աղջիկ է, — պատասխանեց ծերունին։

— Ինը որդի — ինը տուն, — ասացի ես։

— Ոչ, — ասաց Ղեւոնդյանը, — տասը տուն։ Ես էլ ունեմ իմ տունը։

Ես ասացի, որ ինձ համար մեծ պատիվ կլինի, եթե ես գնամ նրա տունը։

Ղեւոնդյանը ժպտաց, ասաց, որ ինքն էլ ուրախ կլինի, եթե ես գնամ իր տունը։

Ես հարցրի, թե ինչպես կարող եմ գնալ նրա տունը։

Ղեւոնդյանը ասաց, որ ինքը ինձ կուղարկի իր որդիների մոտ, որոնք ինձ կտանեն իր տունը։

Ես հարցրի, թե ինչպես կարող եմ գնալ նրա որդիների մոտ։

Ղեւոնդյանը ասաց, որ ինքը ինձ կուղարկի իր որդիների մոտ, որոնք ինձ կտանեն իրենց

Տիար Մելքոն Քէպապճեան եւ որդին՝ Պ. Նուպար Քէպապճեան, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները, սրտի ցաւով կը ծանուցանեն մաիը իրենց կողակցին, մօր եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԵՐԱՆԻԿ Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ:

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը Շաբաթ, *30* յուլիս առաւօտեան ժամը ճիշդ 9ին, Hôtel-Dieu հիւանդանոցը, *25* Quai de Corse (մէթրօ՝ Սիթէ), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի եւ ամփոփուի Թիէի գերեզմանատունը:

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ցիրանսահայ Կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 241 rue J. J. Rousseau: *Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ, նոր վարչութեան ընտրութիւն:*

ՏՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՑԵՐԵՒԻՔ, ամսագիր, յուլիսի թիւ, ծոխ բովանդակութեամբ.—

Վիգէն Գյակ՝ *Էնոնք ողջ մնան...:*
Արմէն Անոյշ՝ *Անհասելի:*
Կոստան Ջարեան՝ *Բանկօօպը մաժորթի ոսկորները:*
Արմ. Տիգրանեան-Ագիարոնեան՝ *Թախիծ:*
Շամաստեղ՝ *Սպիտակ ձիաւորը:*
Ս. Թափառական՝ *Հայրենի գիւղս:*
Ազատ Սրապեան՝ *Մի հպիք հոդուոյս:*
Լեւոն Շանթ՝ *Օշին Պայլ:*
Մ. Պ.՝ *Ռաբէլի աչքերը:*
Ա. Ագիարոնեան՝ *Պատմութեան դասերից:*
Վահրամ Սօֆեան՝ *Մանածի թել:*
Խաչիկ Թաշճեան՝ *Երէկն ու վաղը:*
Արշակ Ալպոյաճեան՝ *Հայերը եւ տպագրութիւնը:*
Ա. Խատիսեան՝ *Քաղաքապետի մը յիշատակները:*
Վահան Մինախորեան՝ *Նոր թուրքիոյ տնտեսական վիճակը:*
Ա. Գիւլխանդանեան՝ *Հայ-թաթարական ընդհարումները Բագուի մէջ:*
Ի. Բերբերեան՝ *Գամառ Բաթիպա:*
Ա. Աբեղեան՝ *Ազգագրական առասպելական տարրը Մովսէս Խորենացու Հայոց պատմութեան մէջ:*
Վահրիճ՝ *Թուրք ազգային դրամատուները:*
Ա. Ախան՝ *Հայ կեանքը (Ամատկան տեսութիւն):*
Մ. Ո՝. *Ամերիկահայ կեանք:*
Ա. Ա.՝ *Գրախօսական:*

Տարեկան բաժնեգին, արտասահման 5 տոլար: Դիմել *13-15* Shawmut Str. (U. S. A):

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, *ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ*, Գ. Զօհրապ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Տ. Չէօկիւրեան եւ Բ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ*, Մաննիկ Պէրպէրեան 10, *ԵՏՔԸ*, Էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Քրիստ. Միքայէլեան 10, *ՀԵՆՔԸ եւ ՉԱԼԱԼԻՏՏՐԻ* Րաֆֆի 25, *ՎԱՂԱՆԹԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԷՐՁԱՆՕ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԱՑԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾՔՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ՐՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Ղ. Մելոյեան 10, *ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 *հատոր* 30 *ֆր.*, *ԺԻՒՏՅԻՒ ԵՒ ԺԱՒԼԻՆ*, Ա. Պէրնէտ 2 *հատոր* 65 *ֆր.*, *ՍԻՄՕՆ ՓԻՒԼԻՒԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 *հատոր* 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալոճեան (Ռոզմերի) 12.50, *ՏԱՒՐՈՂ ԵՒՈՒԼԵԱՆ*, Գ. Կառվարենց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ճատանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀԱՅԿԱԶ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-63, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս., առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), Նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Շակաշիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաճառական, Ցեղադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, էնինչպես սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՊԻԼՎԻԼԻ ՌՈՍՏՈՄ հնթակոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմի ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԱՆԻԷՒ-Պուա Քոլոնպի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլորընկերներըայսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ռէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորներու:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 11 rue Saint Martin d'Hères, Café Chez Louis ներքնասրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացականները նկատի կ'առնուին:

Լանսէյի ընկերներէն Սիմոն Փափազեանէ կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս ժողովին:

ԼԻՈՆԻ Համաղասպ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. Գրադարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Վռամեան հնթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մուրատ, Հրայր, Կայծակ, Առաքել եւ Գալ Վահան խումբերու ընկերները այս կիրակի ժամը 5.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԻ Իշխան հնթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը այս կիրակի ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ցիրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղերու Պաշտպանութիւն մասնաճիւղին կողմէ:

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, St. Cloudի անտառին *մէջ, անցեալ տարուան տեղը (*Passage à Niveau*):*

Կը նախագահէ Պ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը նուագէ Շավիլի Երիտասարդաց Միութեան նուագախումբը: Պար, զաշտային խաղեր եւայլն:

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Հանրակառք թիւ 2 եւ 25, շոգեկառք՝ Սէն Լազարէն եւ շոգենաւ, իջնել Pont St. Cloud.

Մուտքը ազատ է

Դաշտապարահանդէս Մարսէյի մէջ

Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան 8րդ տարեդարձի առթիւ: Մասնակցութեամբ Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի քոյր մասնաճիւղերու, հովանաւորութեամբ Հ.Ց.Դ. Մարսէյի կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը *2.30*ին, St. André Bar Bel Vederի պարտէզին մէջ:

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ «Արօր» նուագախումբը, Օր. Մանող Մարտիրոսեան, ընկերներ Մ. Գաբրիէլեան, Ց. Թորոսեան, Ս. Աւտոեան: Երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ ֆանթէզի:

Մուտքը ազատ է

Առնել Փլաս Սատի Գարնօէն 36 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Սէնթ Անտրէ, ուրկէ պիտի առաջնորդուին հանդէսին վայրը:

Երգահանդէս Վիէնի մէջ

Կազմակերպուած Լիոնի «ԴՈՂԹԱՆ» երկսեռ երգչախումբի կողմէ

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը կաթոլիկ սրահին մէջ:

Յայտագիր.— կոմիտաս վրդ., Գ. Սիւնի, կ. Ջաքարեան, Դ. Ղազարեան, Ա. Պարթեւեան եւ Պ. Պետրոսեան:

Տհսիճի մէջ «Ցառաջ»ի գործակալն է

Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ
41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ցիրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղերու Պաշտպանութիւն մասնաճիւղին կողմէ

Այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ռէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորներու:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 11 rue Saint Martin d'Hères, Café Chez Louis ներքնասրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացականները նկատի կ'առնուին:

Լանսէյի ընկերներէն Սիմոն Փափազեանէ կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս ժողովին:

ԼԻՈՆԻ Համաղասպ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. Գրադարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Վռամեան հնթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մուրատ, Հրայր, Կայծակ, Առաքել եւ Գալ Վահան խումբերու ընկերները այս կիրակի ժամը 5.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԻ Իշխան հնթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը այս կիրակի ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ցիրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղերու Պաշտպանութիւն մասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի ժամը 14էն 22, Վարժարանին պարտէզը

1 Bld. du Nord, Le Raincy

Պարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ
Վարժարանին սանուհիներուն կողմէ
Ձազպանտ՝ ծանօթ խումբ.— պար, ծոխ պիւֆէ,

Շրջաւուարտներու վկայականներու բաշխում

Փափաքողները կրնան առաւօտեան գալ իրենց ճաշով միասին:

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Առնել Օփերայէն կամ Ժան-Ժո 21A եւ կամ տը լ'Էսթէն Կարկանի դիմաց եւ իջնել Բէնոզի-Փավիէին կառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ 2, 4 եւայլն:*

ԾԱՆՕԹ.— Անձրեւի դէմ ապաստարան:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Զ. Ո. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ իր Կեդր. Վարչութեան, 21 Օգոստոսին, Կիրակի օր, կը խնդրենք ունենալ այս թուականը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած վարպետարակաի Շայր. Միութեան կողմէ, վանի ի ընկեան հերոսամարտի *17*րդ տարեդարձի առթիւ: Այս կիրակի կէսօրէ ժամը *12*էն երեկոյեան 8ը, քիւսէի «Պաղ-Աղբիւրին» մօտ:

Կը մասնակցի վասպ. «Արծիւ» ֆանֆառ խումբը, դեկավարութեամբ Թ. Թոխիկեանի: Գեղարուեստական ծոխ բաժին, արտասանութիւն, նուագ, եւայլն:

Կը նախագահէ՝ Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Պարերու համար ընտիր ձագ, ծոխ պիւֆէ, ժատելի գինիներով

Անձրեւօտ օրի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
“ՖՕՓՕ ԵՆՕ”
33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE
23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel
Դուսական եւ արեւելեան իաժեղ կերակուրներ՝
պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:
Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ
Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը իմաղին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Երբ արդէն չատ էր մութ աչխատելու համար, Ջեմման փաթաթեց ձեռագործը ու դրեց դամբուղը: Մի առժամանակ նստած էր ձեռքերը ծալած ու հանդիստ դիտում էր Բոռի անշարժ դէմքը:

Երեկոյեան աղօտ լոյսը ընկնելով նրա դէմքին մեղմացրել էր նրա կոշտ հեղնոտ ու ինքնավստահ արտայայտութիւնը ու խորացրել բերնի կողքի տրաժիկ ծալքը:

Մտքի մի տարօրինակ զուգադիպութեամբ, Ջեմման յիշեց յանկարծ Արթուրի յիշատակին իր հօրը կանդնեցրած խաչը ու վրայի տապանագիրը.

«Բոլոր ալիքներն ու մրրիկները անցան իմ վրայով»:

Անցաւ մի ամբողջ ժամ այդ խորին լռութեան մէջ: Վերջապէս կինը վեր կացաւ ու կամաց դուրս եկաւ սենեակից: Եւ երբ վերադարձաւ լամպը ձեռքին՝ կանգ առաւ մի ակընթարթ, կարծելով թէ Բոռը քնած է: Բայց նա չուռ եկաւ, երբ լոյսը ընկաւ դէմքին:

— Ձեզ մի բաժակ սուրճ եմ պատրաստել,— ասաց նա լամպը ցած դնելով:

— Բաժակը դրէք սեղանին ու մօտ եկէք մի վայրկեան:

Բոռը իր ձեռքի մէջն առաւ նրա երկու ձեռքը:

— Ես մտածում էի ձեր խօսքերի վրայ,— ասաց նա:— Դուք իրաւունք ունիք, կեանքի մէջ իմ ֆանրճած կծիկս դեղեցիկ չէ: Բայց մտածեցէք, մարդ միշտ չի հանդիպում այնպիսի մի կնոջ որին կարող է սիրել, իսկ ես տարաբախտաբար դրութիւնների մէջ եմ եղած: Ես վախենում եմ...

— Վախենո՞ւմ էք:

— Մութից: Երեսին չեմ համարձակւում մենակ մնամ դիշերը: Պէտք է մի որեւէ կենդանի չօշափելի բան մտնի մօտս: Կատարեալ խաւարը, ուր... Ոչ, ոչ, դա չէ: Դա միայն խաղալիք դժոխքն է: Խնդիրը ներքին խաւարն է. այնտեղ չկայ լաց ու ատամների կրճտոց, այլ միայն լռութիւն... լռութիւն:

Աչքերը լայնացան: Իսկ Ջեմմա նստած էր անձայն, հաղիւ շնչելով, մինչեւ որ Բոռ խօսեց նորից:

— Այս բոլորը ձեզ համար ֆանթազի է միայն, չէ՞. Դուք ինձ հասկանալ չէք կարող: Աւելի լաւ ձեզ համար: Բայց ես պէտք է ձեզ ասեմ, որ կը գժւէի, եթէ մենակ ապրել փորձէի: Ինձ չատ խիստ մի դատէք. եւ այնքան էլ բարոյախոտի կոպիտ մի անասուն չեմ, ինչպէս որ դուք ինձ երեւակայում էք դուք:

— Ես ձեզ դատել չեմ կարող,— ասաց նա:— Ես այնքան չեմ տանջւել, ինչքան դուք: Ես էլ չատ ծանր բաներ եմ քաշել, միայն մի քիչ ուրիշ տեսակի, եւ ինձ թւում է, նոյն իսկ վատահ եմ, որ մարդ վախի ազդեցութեան տակ երբ մի խստասիրտ ու անարդար բան է անում, վերջը զղջում է չարաչար: Բայց այդ բոլորի հակառակ, դուք զարմանալի կերպով դիմացել էք. ես ձեր տեղը բոլորովին կ'ընկնէի հոգեվէս, կ'անիծէի Ասործուն ու կը մեռնէի:

Բոռ դեռ միչտ բռնած էր նրա ձեռքը:

— Ասացէք,— հարցրեց նա ցած ձայնով,— դուք ձեր կեանքումը աբել էք երբեք իսկապէս խստասիրտ մի բան:

Կինը ոչինչ չպատասխանեց, բայց կամ ձգեց գլուխը ու արցունքի խոչոր կաթիլներ ընկան Բոռի ձեռքին:

— Ասացէք,— չընչեց նա զրդուած, միչտ աւելի ու աւելի սեղմելով կնոջ ձեռքերը:— Ասացէք: Չէ՞ որ ես ձեզ ասացի իմ ամբողջ վիչտս:

— Այո՛, մի անգամ, չատ տարի սրբանից առաջ... Արել եմ ես խստասիրտ մի բան, այն է մի մարդու վերաբերմամբ, որին աչխարհս երեսին ամէն բանից աւելի եմ սիրել:

Բոռի ձեռքերը դողում էին սաստիկ, բայց նրա ձեռքերը բաց չձոպին:

— Նա իմ ընկերս էր.— չարունակեց կինը, եւ ես հաւատ ընծայեցի ոստիկանութեան սարքած անհեթեթ բամբասանքին: Ապաակեցի նրան, իբրեւ մի մատնիչի եւ նա գնաց Լուդմացել էք. ես ձեր տեղը բոլորովին ընկաւ: Ցաջորդ օրը իմացայ որ անմեղ էր բոլորովին: Գուցէ այս միակ յիչողութիւնը աւելի ծանր լինի քան ձեր կրած բոլոր տանջանքները: Ես սիրով կը տայի որ աչ ձեռքս կտրէն, միայն թէ փոխել կարողանայի, ինչ որ եղել կատարւել է:

Արագ ու սպառնալից մի փայլ խաղաց Բոռի աչքերում, մի բան, որ Ջեմման դեռ երբեք չէր տեսել նրա դէմքին: Եւ արագ անապատելի մի չարժումով խոնարհեց գլուխը ու համբուրեց Ջեմմայի ձեռքը:

Ջեմման եւս քաչեց զարմանքը դէմքին:

— Ո՛չ,— ասաց տխուր:— Միւս անգամ երբեք այդ տեսակ բան չանէք: Դա ինձ ցաւ է պատճառում:

— Իսկ դուք կարծում էք ցաւ չէ՞ղղացել այն մարդը, որին դուք բսպաչնել էք:

— Այն մարդը, որին ես սպաննե՞լ եմ...: Ա՛խ, ահա Զեզարէն դառնը. ես... ժամանակ է որ գնամ...

. . . . . .

Երբ Մարտինի սենեակ մտաւ, Ջեմման արդէն հեռացել էր: Բոռ պառկած էր, իսկ նրա կողքին սեղանի վրայ դեռ ձեռքը չտած սուրճի բաժակը: Նա կամաց խօսում էր ինքի ձիզ տալով խօսքերը անհնչիւն ու խուռ:

IX

Մի քանի օր յետոյ, Բոռը դուրս ու սովորականից աւելի կաղալով տաս հանրային դրադարանի ընթցարանը ու պահանջեց Մօնտան կարդինալի քարոզները: Րիչարդ որ նստած կարդում էր կէց սեղան բարձրացրեց աչքերը: Նա չատ կ բում Բոռին, միայն չէր կարողան հաչտւել նրա տարօրինակ ու յ կուասիրութեան հետ:

—Դուք նորից չարձակում էք պ բաստում խեղճ կարդինալի վրայ հարցրեց քիչ չարացած:

— Սիրելիս, ինչի համար դուք միչտ վատ մ–մտքեր էք վերագրո մ–մարդոց: Դա վայել չէ քրիստոնէ ես մի տեսութիւնն եմ պատրաստ ժ–ժամանակակից աստուածարան թեան մասին նոր լրագրի համար:

— Ի՞նչ նոր լրագիր: — Րիչարդ ունքերը կիտեց:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒԼԻՍ 1932
30 JUILLET 1932

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1944

Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ

Գործազրկութիւնը որ համաշխարհային տագնապի ամէնէն ցայտուն երեւոյթն է, իւրաքանչիւր երկրի ներքին կեանքի մեծագոյն հիմնաքարը կը կազմէ:

Հայերը՝ թափառականի եւ պատահականութեան ենթակայ, աւելի մեծ սաստկութեամբ տագնապը կ'ապրին:

Ուրիշները կազմակերպուած ազգ ու պետութիւն են: Պետութիւնները իրենց հսկայական միջոցներով եւ հասարակական հաստատութիւններով լծուած են գործի, մեզմացնելու գործազրկութեան աղէտը:

Իսկ Հայերն անհատական ճիգէն անդին չեն անցնիր: Կարծես թէ անհատէն ու փոքրիկ խմբակներէն անդին, չեն տեսներ կէս միլիոնէ աւելի ժողովուրդ մը, որ թափուած է օտար պատերուն տակ եւ կ'ապրի իր առօրեայ աշխատանքով:

Ու այսօր, օտարին համար աշխատանք չկայ, կամ նուազ է: Եւ օտարներուն մէջ, ամէնէն առաջին հարուածը կը տանան Հայերը, որ անտէր են:

Գաւառներէն հասած ձայները, որոնք մասնակի ճիչի մը ապարդիւնութիւնը կը թողուն, եթէ իրարու վրայ գումարենք՝ համապատկերը ողբերգական կը դառնայ: Եւ որովհետեւ Հայ ժողովուրդը չատ ողբերգութիւններ տեսած է, վարժուած է սպասել իր հաւաքական ազատագրը բարձրացնել միայն այն ատեն, երբ բոլորը ազէտի ենթակայ են, բոլորը սովի եւ անգործութեան մատնուած են: Այսինքն, դանակը ոսկորին հասած է:

Մինչդեռ մեր չրջապատը բազմաթիւ օրինակներ կուտայ, որոնցմէ կրնայինք դաս առնել, դիմանալու համար թէ՛ իւրաքանչիւրին կազմակերպուած ուժերով ազէտները կը կանխարգիլեն, երբ մենք, Հայու վերջին խելքով, ազէտի աւերները կ'ողբանք եւ մատամբ մը միայն կրնանք զարմանել: Իրար կ'անցնինք այն ատեն, երբ արդէն ուշ է· եւ իրար կ'անցնինք անկանոն ու անկազմակերպ ձեւով:

Գործազրկութիւնը եւ անկանոն թուղթերու խնդիրը, պատ պատ կը զարնէն բազմաթիւ մարդիկ, որոնք տեղ տեղ կը չարժուին, ամէն դուռ կը բախեն, անորոշութեան մատնուած:

Ու մենք կը գոհանանք մեր նախնական միջոցներով: Եւ եթէ ազատակը չլսենք, խազապութիւնը կատարեալ կ'ըլլայ մեր խիղճերուն:

Մինչդեռ պէտք է դիտակցինք որ Հայ ժողովուրդը հաւաքականօրէն՝ աստիճանարար կ'ազատանայ: Տնտեսական ծիւրումը չատերու աչքին չերեւար: Առօրեան, առօրեայ գոհունակութեան մը կապած է բոլորը: Հին խնայողութիւնները մաչեցան· չատերը մնանկացան: Այդ բոլորի տեղ միջակ ապրուստի մը կարելիութիւնը բռնեց, որ միշտ պատահականութեան ենթակայ է: Իսկ այսօր զանազան գաղութներուն մէջ բազմութիւններ կան, որ թշուառութեան մատնուած են: Ֆրանսահայ գաղութի գործազրկութիւնը թէեւ մեծ համեմատութիւններ չէ ստացած, սակայն եղածն ալ չատ ծանր է:

Ի՞նչպէս դիմաւորեցինք կամ կը դիմաւորենք այսօր ազէտը:

Ընդհանուր ոգեւորութեան մէջ կազմուեցաւ «Եղբայրական Օգնութեան» մարմին մը: Ցոյս կար որ ան դառնայ կեդրոնական կազմակերպութիւն մը, իր ճիւղերը տարածէ գաւառները, հանդիսանայ գրասենեակ մը, որ ոչ միայն օգնութեան գործը կազմակերպէ, այլ աշխատանք գտնէ, հեռուէ երկրի գործատէրներուն եւ ըստ այնմ հրահանգներ տայ գործազուրկներուն, որպէս զի պարապ չթափառին տեղէ տեղ: Ու ոչ միայն այսքան, այլ պիտի կրնայինք հետամուտ ըլլալ կանոնաւորելու մեր հայրենակիցներու թուղթերը, գաղթականներու գրասենեակներուն հետ համախոհուրդ: Բազմաթիւ աշխատանքներ, որոնք իրարու կապուած են, որոնք հաւաքական պատասխանատուութեամբ կրնան լուծուիլ, որոնց ուժերու համախմբումի կը կարօտին:

Սակայն, որովհետեւ տակաւին ազէտը հայկական համեմատութիւններ չէ ստացած, մեր բարի սովորութեամբ թուլացանք: Մարմինը հեզհեզիկ տկարացաւ: Օգնութիւնը չկազմակերպուեցաւ: Օժանդակութիւնը եղաւ խիտ չնչին: Անտարբեր մնացին անոնք որ կրնային հարիւր ֆրանք տալ եղբայրական օգնութեան մը համար:

Այս պայմաններուն մէջ աւանդական հայկական ճամբան պատրաստ էր: Ու «Եղբայրական Օգնութեան» մարմինը բռնեց այդ ճամբան: Լուծուեցաւ ու գործը յանձնեց Աղէտասխնամին:

Անգործութեան չափ, մեր ազգային նկարագրի տեսակէտէն, նոյնքան ողբերգական է այս երեւոյթն ալ:

Մենք եղբայրական օգնութեան անընդունակ ենք: Որովհետեւ օգնութիւնը եւ այն ալ եղբայրական՝ կազմակերպութիւն կը պահանջէ, տեւական կամքի պէտք ունի, եղբայրական զգացումներու կեդրոնացման կը կարօտի:

Մենք, այսօր տակաւին, այնքան աղէտներէ եւ աղետալի փորձառութիւններէն յետոյ օգնութիւն կազմակերպելու անընդունակ ենք:

Բայց ընդունակ ենք աղէտասխնամի: Հայ ժողովուրդը պէտք է միշտ աղքատ ներկայանայ: Անոր միայն կարելի է ողորմութիւն տալ: Ի հարկէ երբ որ կայ, եւ երբ որ կը բարեհաճին:

Հիւանդանոց, անկելանոց եւ աղքատախնամ: Նայեցէք մեր բացուած քակնեղուն, ու պիտի տեսնէք, այն քանի լումաները, որ դուրս կուգան, կ'երթան վիրաւորական ձեւով՝ մեռնիլը երկարացնելու մարդոց, որ դատապարտուած են հիւանդանոցի եւ անկելանոցի մէջ ապրելու կամ՝ նկուն ու եսէ զրկուած, աղքատ անանկի երեւոյթով կը ներկայանան՝ դուքը չարժելու աղքատախնամներուն: Մինչդեռ, կայտառ, երիտասարդ ու աշխատասէր այս բազմութիւնը եղբայրական օգնութեան պէտք ունի, աշխատանքի պէտք ունի: Ու մենք պարտաւոր ենք այդ գործը կազմակերպել:

Կ. Ս.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿՐԱԿԵ ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

— :-: —

Ամերիկայի նախկին պատերազմիկները գրեթէ պաշարած են նախարարական պաշտօնատուներուն Հուշինկթընի մէջ: Ոստիկանները անցեալ օր ուզեցին հեռացնել անոնցմէ մէկ խումբ, երբ բախում մը տեղի ունեցաւ: Եւ ահա պատերազմիկներու զանգուածը սկսաւ խլել Սպիտան Տան վրայ: Երկաթէ ցանցեր լարուեցան, ոստիկանական եւ զինուորական ուժերը առուարացուցին: Հարկ եղաւ նաեւ խնդրել օժանդակութիւնը բանակին: Գնդացիրներ դրուեցան այն շէնքերուն դէմ, զորս գրաւած էին պատերազմիկները: Հեծելազօրքը յարձակեցաւ մասամբ մաբթել «գրաւեալ զօտին»: Այս բախումներուն ընթացքին, ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ գործածել արտասուաբեր ռումբեր, նոյն իսկ կրակել: Վիրաւորուեցան բազմաթիւ պատերազմիկներ, կամ նաեւ սպաներ:

Նախագահ Հուվըր կը յայտարարէ թէ պատերազմիկները նկատի չեն առներ, որ իրենց մէջ ոճրագործներ ալ կան, ինչպէս համայնավարներ, ռոմբիճ տարբեր նպատակներ կը հետապնդեն:

Միւս կողմէ նախկին պատերազմիկներու պետը կը յայտարարէ թէ «պիտի երթան մինչեւ ծայրը, մինչեւ որ հանդեն դժոխքը»:

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՔՈՒԻ ՊԻՏԻ ՏԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

— :-: —

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի խազաբական թղթակիցը կը կարծէ թէ յառաջիկայ կիրակի օրուան ընդհանուր ընտրութիւններուն Գերմանիոյ Հրեաները, որ մինչեւ հիմա մեծ մասամբ ընկերվարական կուսակցութեան կը հաւատարկէին, այս անգամ իրենց ձայները պիտի տան կաթոլիկ կուսակցութեան:

Հրեաներու կարծիքով հիթլերեականներու հակահրէական բայերուն դէմ կաթոլիկները են որ իրենց թիւով եւ ազդեցութեամբ պատուար կրնան հանդիսանալ:

ՏՆԻՆՍԹԵՐ ԿԸ ԿԱՐՄՐԻ

Պուէրէշէն հեռագիր մը կուտայ ընկարագրութիւնը արիւնալից նոր դէպքի մը, որ տեղի է ունեցեր Տնիեսթէրի վրայ: Նաւակ մը ռուսական գետեզերքէն կ'անցնի ռումանական գետեզերքը: Երեք կին եւ երկու մանուկներ կային նաւուն մէջ: Երբ գետին մէջտեղը կը հասնին, կարմիր սահմանապահները կը նշմարեն եւ կրակ կը բանան նաւուն վրայ:

Փախստական երեք կիներն ու երկու մանուկները սպանուեցան:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏԵՆՆԻՍԸ

Ընտրութեանց նախօրեակն է: Գերմանի խազաբական կուսակցութիւնները տեղագիր գործունէութեան մէջ: Միթինկներն ու ճառերը իրարու կը յաջորդեն ամէն կողմ:

Միւս կողմէ, Ֆոն Փափէն կը շարունակէ «ստկել» Քրուսիոյ նահանգապետները: Քրուսիոյ նախկին վարչապետը, Օբբօ Պրաուն, նամակ մը ուղղելով Ֆոն Փափէնի՝ անգամ մը եւս կը բողոքէ որ մէկիկ մէկիկ պաշտօնական կ'ըլլան իր ընկերները:

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Դաւալուի ցեմենտի գործարանին մէջ աշխատող Ռուսաստանի խորհրդէն բերուած ասոզրականները գործադուլ են յայտարեր, կանոնաւոր սնունդ չառնելու պատճառով:

Կառավարութիւնը երեւանէն մէկ վաշտ զօրք ուղարկելով, գործադուլը ճնշած եւ դեկավարները խստօրէն պատժած է: Զօրքի եւ բանուորներու միջեւ ընդհարումներ տեղի ունեցած են: Երկու կողմէն ալ վիրաւորներ կան:

Հայաստանի որոշ շրջաններուն մէ՛ ապստամբներ երեւցած են: Կառավարութիւնը մտահոգուած է զանոնք լիկվետացիայի ենթարկելու խնդրով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԷՏՔ Է ՎԵՐԱՔՆՆԵԼ ՎԷՐՍԱՅԼԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՖՈՆ ՓԱՓԷՆԻ ՀԵՏ

Անցի օր, United Press-ի թղթակիցը, Պերլինի մէջ, տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ֆոն Փափէնի հետ:

Գերմանիոյ վարչապետը առաջին առթիւ կը յայտարարէ թէ գերմանի ժողովուրդը պէտք է վերատեսայ իր տեղը արեւին տակ բարոյական, քաղաքական եւ տնտեսական տեսակէտներով, եթէ փափաքելի է որ արագ դարձ մը կատարէ դէպ ի բարգաւաճում եւ բարօրութիւն:

Ասոր համար ալ անհրաժեշտ է նախ ջնջել այն սեղմումները, որ դրուած են Գերմանիոյ վրայ Վերսայլի դաշնագրով: Եւ յետոյ Գերմանիոյ վերադարձուին նախկին գաղութները:

Այլապէս, առանց թերանալու եւ առանց դադարելու, պայքար պիտի մղուի վերաքննել տալու համար այն արձանագրութիւնը, որ «խաղաղութեան դաշնագիր» կը կոչուի:

«ՊԷՏՔ Է ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԼ ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ»

Շարունակելով իր յայտարարութիւնները, Գերմանիոյ վարչապետը ուզեց ճշդել նաեւ իր երկրին տեսակէտը սպառազինութեանց հարցին մէջ: Եւ ըսաւ թէ Գերմանիա պարզապէս կ'ուզէ տեսնել ապահովութիւնը իր սահմաններուն, որոնք չատ հեռու են պաշտպանուած ըլլալէ այնքան որքան են ֆրանսական սահմանները: Վերջապէս տալ միջոցներ Գերմանիոյ ապահովութեան եւ պաշտպանութեան: Ասիկա չի նշանակեր թէ կը պահանջուի բանակ մը այնքան ուժեղ, որքան է ֆրանսականը: Գերմանիոյ պահանջն է բարոյական հաւասարութիւն զինուորական հարցին մէջ եւ իրաւունք՝ ունենալու արդիական զինուորական կազմակերպութիւն մը:

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Ինչ կը վերաբերի գերմանեւ-ֆրանսական յարաբերութիւններուն, Ֆոն Փափէն յայտնեց թէ երբեք չէ տեսնուած զինուորական դաշնակցութիւն մը երկու երկիրներուն միջեւ, այլ միայն դիտել տուած է Էռիոյի թէ, ըստ իրեն, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ պետական վարիչներուն միջեւ պարբերական խօսակցութիւնները պիտի կրնային նպաստել փարատելու ամէն կասկած եւ ապահովելու երկու երկիրներու ապահովութիւնը: Ըստ Գերման վարչապետին, այս հանդիպումները աւելի օգտակար են, քան միջազգային մեծ համաժողովները:

Ֆոն Փափէն այսպէս դիտել տուաւ որ Գերմանիա չիկրնար ըմբռնել թէ ինչո՛ւ Ֆրանսա չատ կը պնդէ «ապահովութեան» վրայ, երբ գոյութիւն ունին Լոքարնոյի Դաշնագիրը, Պրիան-Քէլլոգի համաձայնագիրը, Հանսոլ ապազէն գօտին:

ԻՆՉԵՈ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գերման վարչապետը, յետոյ անդրադառնալով իր երկրին ներքին փոթորկումներուն, ըսաւ թէ չափազանց կարեւոր հարցերու առջեւ կը գտնուի Գերմանիոյ ներքին քաղաքականութիւնը, այնքան որ ներկայիս երկրորդական կը համարուի մտածել միջազգային վերահաստատութեան կարելիութիւններուն մասին: Աւելի չատ կը սպառնայ, ընդհակառակն, համայնավարական չարժումը: Այնպէս որ կառավարութեան առաջին գործերէն մին է կռուիլ համայնավարական միտքերու զարգացման դէմ:

Երդուեալ դատաւորներէն մէկը կ'ըսէ թէ Կորկուզով չիմար չէ

Երդուեալներէն մէկը յաւելով յայտարարած է թէ՝ Կորկուզովի մասին եղած մեղմացուցիչ պարագաները միաձայնութեամբ չեն մերժուած:

Կորկուզովը չիմար չէ, կ'ըսէ, ընդհակառակն ամէն բան ցոյց կուտայ որ մտաւորապէս առողջ մըն է:

Ընդհանուր դատախազին կարդացած այն նամակը որ գրուած էր Պոլսէն՝ Կորկուզովին, ուրիշ ռուս գաղթականի մը կողմէ, եւ որ կը չնորհաւորէր անոր գործած ոճիրը, ինչպէս նաեւ յայտնութիւնը այն վէպին որ գրուած էր Մարսիլիոյ մէջ ուրիշ Ռուսի մը կողմէ որ կը յայտնէր նախագահին սպանութիւնը գործուած ռուս գաղթականի մը կողմէ որ ոճիրը միակ միջոցը կը նկատէ աշխարհը ազատելու Ռուսիայէն, մեր վրայ աւելի խոր տպաւորութիւն թողուց քան տիկին Կորկուզովի ներկայութիւնը, որ այնքան ալ ցնցող չէր: Ես անոր լալը իսկ չտեսայ:

Մեր խոստութեան պատճառը սպանեալին անճնաւորութիւնը չէր միայն, ով որ ալ ըլլար զոհը, ես միեւնոյն քուէն պիտի տայի:

Էռիոյի բողոքը Ֆոն Շլայխէրի

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԴԷՄ ԸՐԱԾ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Էռիօ իր մօտ կանչեց գերման դեսպան Ֆոն Հոյշը եւ բողոքեց այն անմիտ յարձակումներուն դէմ որ Շլայխէր ըրաւ Ֆրանսայի դէմ իր արտասանած մէկ ճառին մէջ:

Ֆոն Շլայխէր «միջազգային քաղաքականութիւն» ըսուած աւանդական օրէնքները անտեսելով՝ չէ վարանած կոչել զինադադարի վերաբերեալ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը կեղծաւոր:

Էռիօ ցոյց տուաւ Ֆոն Հոյշի թէ ինչքան անպատեհ էր Ֆոն Շլայխէրի ըրած յարձակումը Ֆրանսայի դէմ, եւ այդ կ'ընէր այնպիսի ատեն մը, որ կը զուգադիպէր Լոզանի եւ Ժընեւի համաձայնութիւններուն և Գերմանիոյ Ֆրանսեւանգլիական դաշինքին միանալէ յետոյ:

Աբդէն չորեքշաբթի երեկոյ Գերմանիոյ Ֆրանսական դեսպանը ներկայացաւ կառավարութեան եւ Շլայխէրի ճառին մասին «ճշդումներ» պահանջեց:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ ՅԵՏՈՅ

— :-: —

Չինգշաբթի առաւօտ Սանթէի բանտը փոխադրուած է մահապարտ Կորկուլով: Այժմ բանտարկուած կը մնայ մասնաւոր խուցի մը մէջ, լաւ պաշտպանուած, ուր հագիւ մտած, լոգանքէ մը յետոյ, խաղաղ ու հանգարտ, խնդրեց վերսկսիլ իր ընթերցումները, մասնաւորաբար պահանջեց Տոսթոյեւսկիի *Ոճիր եւ Պատիժը*, Սելվիո Փելլիքոյի *Բանտերը*: Գիշերն ան ցուցեր էր անիծելով իր դատաւորները: Երբ կը պատրաստուէր իր խուցը մտնել, չմոռցաւ հսկիչին յայտնել իր տպաւորութիւնները կատարուած դատավարութեան մասին:

Չինգշաբթի կէսօրէն յետոյ, պաշտպան փաստաբան ժէրօ այցելութեան գնաց, առնելու համար Կորկուլովի հաւանութիւնը վնասակ ատեանին դիմելու: Այս առթիւ, փաստաբանը թղթակիցի մը յայտնեց թէ վշտացած չէ դատաւորներուն դէմ, սակայն կը սպասէ··· դիագնութեան: «Կ'ուզէի խարուած ըլլալ, որովհետեւ, իմ կարծիքովս, խենթի մը գլխատումը մարդասպանութիւն է: Վախնամ, իրաւազէտ բժիշկը ախտանշան մը գտնէ այս դժբախտին գանկին մէջ: Այսուհանդերձ այս դատավարութիւնը կը թելադրէ, որ օրէնք մը դրուի՝ ընդունելու համար փորձաճենութիւն մը մտային խանգարման պարագաներու մասին»:

ՄԱՑՐԻ ԱՌԼԷՆ

Նիսէն անգլիական մամուլին կը հեռագրեն թէ ծանօթ գրագէտ հայազգի Մայրլ Արլէն իճմիաշարժի արկածի մը ենթարկուած է եւ թեթեւ վէրքեր ըստացած է: Այժմ կ'ապաքինի իր բնակարանին մէջ:

ԳԻՆԻԻ ԳԵՏ ՄԸ ԿԵՐԿԱՐԻ ԴԷՊԻ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ֆրանսացի եւ ամերիկացի վաճառականները, շատ հաւանական գտնելով որ Միացեալ Նահանգներու նոր ընտրութիւններէն յետոյ վերցուի ոգելից ըմպելիներու արգելքը, մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան: Եւ ֆրանսացի վաճառականները հարիւր հազարներով տակառ պատրաստած կը սպասեն, գետի պէս հոսեցնելու համար Պորտոյի եւ Պուրկոնեի գինին Ատլանտեանի վրայէն:

ԻՍԼԱՆՏԱՑԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Տէյլի Էքսփրէս» կը յայտնէ թէ Տպլինէն ստացուած լուրերու համաձայն, կարող է պատահիլ որ Տէ Վալերան ուզէ դիմել անմիջապէս ընդհանուր ընտրութիւններուն, որպէս զի իր կուսակցութիւնը կարենայ ստանալ բացարձակ մեծամասնութիւն մը խորհրդարանին մէջ, առանց կախում ունենալու աշխատաւորականներէն:

ՄԱՆԻՈՒ ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ԿԱԶՄԵԼ ԴԱՀԼԻՃԸ

Պուէրէշէն կը հեռագրեն թէ վարչապետ Վայտա Վոյվոտ թագաւորին ներկայացուց իր հրաժարականը: Թագաւորը Մանիուի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը: Վայտա Վոյվոտ պատրաստակամութիւն յայտնեց ստանձնել պաշտօն մը Մանիուի դահլիճին մէջ:

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐՁԱՊԵՏԻՆ ՁԱՌԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ուաշինկթընի հաստիական շրջանակները իրենց համակրանքը կը յայտնեն Ֆոն Փափէնի՝ իր ճառին առթիւ: Եւ արդար կը գտնեն, որ Գերմանիա կը պահանջէ վերստանալ նախապատերազմեան զինուորական իր ուժը եւ հեղինակութիւնը: Միայն թէ կը վախնան, որ Գերմանիա կ'աճապարէ շատ հասնիլ իր նպատակին: Այսպէս, կ'ըսեն, սխալ ըրաւ Գերմանիա պահանջելով զինուորական ուժի հաւասարութիւն Ֆրանսայի հետ, ինչ որ խոովեց ֆրանսական հանրային կարծիքը:

ՊԼԱԿԱՏ ՉԵՍ

(«ՊԱՏ Ի ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱԼԱԳՅԱԶ ՄՈՒՏՔԻ ՎՐԱ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ)

Ընկեր խմբագիր,

Ձեր 16 հուլիսի թիվ 28 համարում տպագրված «Պատ ի բովանդակ ալագյազ մուտքի վրա» հոդվածում ՀԿԿ Ալագյազի շրջկոմի քարտուղար ընկեր Ա. Ղազարյանը ինչպես ճիշտ է նկատում, իրոք, շրջանի մի շարք գյուղերում կոլտնտեսականները ոչ միայն չեն ձգտում ազատվել կուլակական ազդեցությունից, այլև հաճախ հանդուրժողական վերաբերմունք են ցուցաբերում կուլակների նկատմամբ։ Ընկեր Ղազարյանը ճիշտ է նկատում, որ այդ երևույթի հիմքում ընկած է կուլակների հանդեպ մեր կուսակցության ունեցած ճիշտ քաղաքականության չհասկանալը։ Ընկեր Ղազարյանը ճիշտ է նկատում նաև, որ այդ երևույթի հիմքում ընկած է նաև կուլակների հանդեպ մեր կուսակցության ունեցած ճիշտ քաղաքականության չհասկանալը։ Ընկեր Ղազարյանը ճիշտ է նկատում նաև, որ այդ երևույթի հիմքում ընկած է նաև կուլակների հանդեպ մեր կուսակցության ունեցած ճիշտ քաղաքականության չհասկանալը։

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ի. Ս)

Գ. Ս Ա Ս

Ես ոչինչ չեմ ասում։ Ես միայն ուզում եմ ասել, որ ամեն մարդ ունի իր սիրելի գործը։ Ես սիրում եմ իմ գործը, ինչպես որ դուք սիրում եք ձերը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ամեն մարդ պետք է սիրի իր գործը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ամեն մարդ պետք է սիրի իր գործը։

— Ես ոչինչ չեմ ասում։ Ես միայն

ՐԱՖ

(ՎԱՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍԱՀԱՓՈՒՆ ՕՐԵՐԸ)

Հեղինակ՝ Ե. ՉՈՒՆԳ Թարգմ. Լ. ԸՆԾԿ

Մի քանի րոպե անց Ռաֆը դուրս եկավ տնակից, ձեռքին մի մեծ ծրար։

— Պատրաստ է Ռիչարդսոնի պատմությունը, — ասաց նա ժպտալով։ — Ես ամբողջ գիշեր չեմ քնել, որ կարողանամ ձեզ հասցնել։ Ահա՛ և՛ ծրարը, և՛ ես։ Ինչ ուզում եք, արեք։

Ռաֆը նստեց ձիու վրա և սկսեց հեռանալ։

— Ռաֆ, — գոչեց Ռիչարդսոնը, — ինչպե՞ս կարող եմ ձեզ շնորհակալություն հայտնել։

— Ոչինչ է պետք, — պատասխանեց Ռաֆը։ — Ես ինքս ինձ շնորհակալություն եմ հայտնում, որ ձեզ հանդիպեցի։ Ես ինձ համարում եմ ձեր ծառան։

Ռաֆը հեռացավ։ Ռիչարդսոնը նայում էր նրան, մինչև որ նա անհետացավ հեռվում։

— Ինչ ազնիվ մարդ է, — ասաց նա ինքն իրեն։ — Ես նրան ոչ մի բան չեմ տվել, և նա ինձ ամեն ինչ է տալիս։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ խոստացել, և նա ինձ ամեն ինչ է խոստանում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ պարտավորեցրել, և նա ինձ ամեն ինչ է պարտավորեցնում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ ստիպել, և նա ինձ ամեն ինչ է ստիպում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ հրամայել, և նա ինձ ամեն ինչ է հրամայում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ ասել, և նա ինձ ամեն ինչ է ասում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ ուզել, և նա ինձ ամեն ինչ է ուզում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ խնդրել, և նա ինձ ամեն ինչ է խնդրում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ հարցրել, և նա ինձ ամեն ինչ է հարցն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒԼԻՍ 1932

31 JUILLET 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1943 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄ

(ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ)

Հայ գործազուրկներուն մասին խօսելով, երէկ կ'ըսէինք թէ մինչեւ այժմ եղած ձեռնարկներն անպտղացուցիչ էին:

Բուական չէ մատնանշել վէրքը, այլ անհրաժեշտ է միջոցներ գտնել՝ զայն դարմանելու համար:

Անգամ մը եւս կրկնենք որ գործազրկութիւնը մեծ ախտ մըն է եւ կրնայ մէջքը կոտրել մեր շարք մը գաղութներուն, մանաւանդ Ֆրանսահայութեան, որ հետզհետէ ամբացած գաղութ մը կը դառնար: Եթէ մինչեւ հիմա, հայ թափառական բազմութիւնները տեղ տեղ կը չարժուէին ժամանակաւոր բոյն մը հիմնելու, եթէ ճիգեր կը թափէին եկեղեցի եւ դպրոց մը ունենալու, եթէ հազար կորը կ'ըլլային չծուլանալու համար, հիմա պիտի կրկնապատկեն իրենց ջանքերը, հաւաքական գործակցութեամբ պահպանելու ամբացած գաղութները, պիտի չնայեն տնտեսական քայքայման դիմագրաւելու. որովհետեւ տնտեսական միջակ ապահովութենէ մը յետոյ միայն հայ գաղութը պիտի կրնայ պահպանել իր բարոյական դիմագիծը:

Արդ, ներկայ տնտեսական տագնապը համաշխարհային բնոյթ ունի: Տնտեսական եւ քաղաքական բարդութիւնները այնքան ծանր են, որ ոչ մէկ պետութիւն եւ ոչ մէկ գիտնական կարող է ըսել թէ երբ կը վերջանայ ներկայ տնտեսական տագնապը:

Գործազրկութեան հոլն ամէնէն ուշ սկսաւ փչել Ֆրանսայի վրայէն: Սխալ պիտի ըլլար այսօր – վազուան յոյսերով օրօրել ժողովուրդը: Կարող է պատահիլ որ գործազրկութիւնը հետզհետէ աճի Ֆրանսայի մէջ, որ իր առաջին ազդեցութիւնը պիտի ունենայ Հայերուն վրայ:

Տնտեսական այդ հարուածը անհատական զժբախտութիւն մը չէ: Այլ խոշոր հարուած մը մեր ժողովուրդի ֆիզիքական հաւաքականութեան է: Այդ հաւաքականութիւնը երբ պահպանուած է եւ կ'աշխատի, բարոյական ազգապահպանումը կը մնայ իր հունին մէջ, անշուշտ, նորէն սիսեմաթիք աշխատանքով:

Սահմանափակուելով միայն Ֆրանսայի հայութեամբ՝ պիտի ըսենք թէ ազգապահպանման այս աշխատանքը ոչ ագիտատնկամի գործն է եւ ոչ իսկ «Եղբայրական Օգնութեան» յանձնախումբի մը գործը: Ընթանալու հազարի հասնող գաղութի մը բախտը կարելի չէ յանձնել պատահականութեան: Այլ պէտք է ստեղծել ազգային պատասխանատու մարմին մը, որ ամբողջ գաղութի տնտեսական եւ բարոյական տագնապովը զբաղի, եւ տէր հանդիսանայ այս բազմութիւններուն:

Շատ յաճախ խօսած ենք ազգային մարմիններու կազմակերպութեան մասին: Այսօր այդ խնդիրը չէ որ նորէն կ'արծարծենք: Այլ, ներկայ ծանր կացութեան բերումով, կ'ուզենք որ մեր ցիր ու ցան ազգային – եկեղեցական մարմինները, գաղթականական գրասենեակները, հարեւդործականը, հայբենակցական միութիւնները, հասարակական այլ կազմակերպութիւնները, մամուլը եւ կուսակցութիւնները բացառիկ ելոյթ մը ընեն՝ յատուկ ազգային մարմին մը կազմելու Փարիզի մէջ, որուն մասնակցին բոլոր հաստատութիւնները, որուն կուսակցութիւնները բերեն իրենց համեմատչութիւնն ու համագործակցութիւնը, որուն կրնայ դիմել այս թափառական հայութիւնը, եւ ամէնէն վերջը, որուն պէտք է լսել:

Այսինքն, այդ մարմինը պէտք է ըլլայ հեղինակաւոր: Ու առնոր հեղինակութիւնը պէտք է ընդունին բոլոր այն հաստատութիւնները, որոնք կը մասնակցին այդ մարմնի գոյութեան, կուսակցութիւնները պէտք է զօրաւիղ հանդիսանան անոր, որովհետեւ ան պիտի կատարէ համազգային գործ մը, ու ժողովուրդը պիտի ենթարկուի անոր կարգադրութիւններուն, որպէս ազգային աշխատանքի մը: Այս պարագային միայն մարմինը կ'ունենայ հեղինակութիւն:

Ինչ որ կը պակսի մեզ, դրամը չէ միայն, այլ, ամէնէն առաջ՝ հեղինակութիւնը: Հեղինակաւոր մարմին մը կրնայ դրամ գտնել, ու մանաւանդ՝ կրնայ գործ տեսնել, որ դրամէն աւելի բան մըն է այս պարագային:

Հայ աշխատաւոր բազմութիւնները աղքատախնամի պէտք չունին: Աղքատախնամը կրնայ իր խնամքը չարունակել՝ աչքէ չփախցնելով հիւանդներն ու անտէր թշուառները: Բայց գործազրկութիւնը համաստրած աղէտ մըն է, որուն զարմանը գործ գտնելուն մէջ կը կայանայ: Այս ամուր բազուկներուն գործ գտնելը, դանոնք տեղաւորելը, անոնց ապօրինի թուղթերու հարցը վերջնական ձեւով մը կարգադրելը հեղինակաւոր մարմնի մը գործն է եւ բնաւ չի նմանիր «օդնեցէք աղքատ տնանկին»:

Այսպիսի մարմնի մը անհրաժեշտութիւնը բոլորն ալ կ'ընդունին: Մեր դժդոհանքը ամէնքն ալ կը յայտնեն, մեր սրտցաւութիւնը բոլորն ալ ունին: Եւ սակայն իրերը կը մնան իրենց նախկին վիճակին մէջ: Գիտակից ու կորովի նախաձեռնութիւն մը պէտք է, գործը գլուխ բերելու համար: Հրապարակը բաց է: Այդ նախաձեռնութիւնը կրնան առանձնել Մարսէյլի եւ Փարիզի ազգային – եկեղեցական մարմինները, միացած Լիոնի ազգային միութեան հետ: Բարեգործականը կարող է անհանձնել նախաձեռնութիւնը, իր հետ ունենալով գաղթականական գրասենեակները: Եւ եթէ այդ մարմինները չամենան, մամուլը կարող է նախաձեռնարկ ըլլալ, որ մասամբ կուսակցական համերաշխութեան նշանը պիտի ըլլար, դնել այս գործին մէջ:

Կ'ուզէինք որ կիրակնօրեայ այս խօսքը լուսէր չաւերէն եւ հեռանքի կոչուէր:

Կ. Մ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

— :-: —

Այսօր, St. - Cloudի անտառին մէջ տեղի կ'ունենայ Ցրաւոտահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը:

Կարմիր Խաչը մանուկներու պաշտպանութեան գեղեցիկ գործին լծուած է: Դաշտահանդէսի եկամուտը պիտի երթայ այդ նպատակին:

Հանրութիւնը մեր ժողովուրդի ներքին կարիքներուն անտեղեակ է: Մինչդեռ Կ. Խաչի մասնաճիւղերը, որ տարածուած են ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մէջ, հետամուտ են տեսնելու այդ կարիքները եւ բերելու իրենց անմիջական օգնութիւնը:

Մանուկներու պաշտպանութիւնը անտեսուած է ոչ միայն մերժողովուրդէն ընդհանրապէս, այլ նոյն իսկ ծրնողքներէն: Ու Կ. Խաչը որ գերազանցապէս տիկիններու եւ օրիորդներու կազմակերպութիւնն է, լաւագոյն ոլորտը տուած է իր խնամքին առարկան դարձնել մանուկները:

Հիւանդ երախաներու խնամքը, զանոնք ծիւրումէ փրկելու ուշադիր աշխատանքը, անկարողներու զաւակներուն դպրոցական պիտոյքներ հայթայթելը, առ հասարակ մանուկներուն հայերէն սովրեցնելու ճիգը — հրամայական պարտականութիւն մըն է, որ ստանձնած է Հայ Կարմիր Խաչը, հանդիսանալով հաւաքական ծրնողքը այդ մանուկներուն:

Ահա, այս գեղեցիկ նպատակներուն օժանդակելու համար Հ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը դաշտահանդէս կուտայ, ուրախ կիրակի մը անցնելու, հայ ընտանիքներն ի մի հաւաքելու, երգի ու պարի հանոյքը տալու բոլորին, որպէս զի փոքրիկ գումար մը աւելցնէ՝ ուրախացնելու այն մանուկները, որոնք պաշտպանութեան պէտ ունին:

Փարիզի հայ ժողովուրդը, որ շատ անգամ խուրձերամ բազմութեամբ լեցուած է թատրոնները, երբեմն առանց բարոյական վարձատրութեամբ եւ առանց նիւթական արդիւնքի. պիտի գիտնա՞յ վազել գեղեցիկ դաշտահանդէսի մը, հոգեպէս հրնուելու եւ միւս կողմէ բարոյապէս հպարտանալու որ հայ մանուկներու պաշտպանութեան գործին բերած է իր մասնակցութիւնը:

ԲԻՎԱՐԻՑ

ՖՈՆ ՓԱՓԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

—)(o)(—

Ուրբաթ երեկոյ, ֆոն Փափէն ռատիոյով ճառ մը խօսեցաւ, ուղղեալ ամերիկեան ժողովուրդին: Նախ ըսաւ, որ «արտասահմանի մէջ իրական գաղափար մը չունէին թէ հաղաքական երկու ծայրադիր հոսանքներու, աջերուն եւ ձախերուն միջեւ ստեղծուած կացութիւնը կը ներշնչէր բազմացիական պատերազմի իշնչ մեծ սպառնալիք մը:

Համայնավարները յաջողած էին փրուսիական պետութեան մէջ կազմել յարձակողական ուժեղ կորիզներ: Վերջին խռովութիւնները արդիւնք էին անոնց հակօրինական գործունէութեան: Ոչ մէկ կառավարութիւն կրնար հանդուրժել այդ կացութեան, առանց կորսնցնելու իր հեղինակութիւնը»:

Վարչապետը հաւաստեց, որ ներկայիս այլ եւս վախ չկայ նոր խռովութիւններէ: Յետոյ բացատրեց այն պատճառները, որ զինք մղեցին խիստ միջոցներու դիմել Փրուսիոյ մէջ, աւելցնելով թէ Փրուսիոյ լիազօր ներկայացուցչի մը անուանումը առժամեայ կարգադրութիւն մըն է միայն, թէ գերման կառավարութիւնը երբեմ խորհած չէ ջնջել անոր իւիվնավարութիւնը:

Վերջապէս ըսաւ թէ վերոյիլի դաշնագիրն է գլխաւոր եւ առաջին պատճառը երկրին յուսահատութեան, տրտունջներուն եւ դժգոհութեան, որ կը տիրեն Գերմանիոյ մէջ, թէ գերման ժողովուրդը ոչինչ կը ցանկար այլեւս ջերմօրէն, որքան ապրիլ խաղաղութեամբ, սակայն չի կրնար ըմբռնել թէ տակաւին, պատերազմէն 14 տարի յետոյ, կը մերժուին այն բոլոր իրաւունքները, զորս կը վայելեն պետութիւնները: Այսու հանդերձ արդար կը կարծէ պահանջել այդ իրաւունքները: «Ձկայ Գերմանացի մը, որ չընդվզի Վերսայլի դէմ: Նոյնքան դժգոհ է գերման երիտասարդութիւնը, որ, տնտեսական ներկայ կացութեան պատճառով, ենթարկուած է ծանր զրկանքներու»:

Ո՞ՒՐ ՊԵՏԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Գրած էինք թէ ամերիկացի ծերակուտական Պորահ, փոխանակ Լոնտոն կատարելու, կ'առաջարկէր Ուաշինկթրըն հրաւիրել տնտեսական խորհրդաժողովը:

Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը, Մէլլըն, ուրբաթ օր երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ, Ուաշինկթրընի մէջ, նախագահ Հուվըրի հետ, պատերազմական պարտիերու հատուցման եւ միջազգային բաղաքական ու տնտեսական կացութեան մասին:

Նոյնպէս կը հաղորդուի, որ Ուաշինկթրընի անգլիական դեսպանն ալ, մօտ օրէն վերադառնալով Լոնտոն, խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենայ Մաքտոնալտի հետ: Նման խորհրդակցութիւն մըն ալ տեղի ունեցաւ Փարիզի ամերիկեան դեսպանին ու էռիոյի միջեւ: Այս ամէնը ցոյց կուտան, որ գետին կը պատրաստուի խորհրդաժողովին համար: Թէ ո՛ւր պիտի գումարուի այդ, Լոնտոնէն հեռագիր մը յոյս կը յայտնէ, որ ընդունուի Պորահի առաջարկը: Պորահ նոր խորհրդակցութիւն մը ուներ ամերիկեան կառավարութեան հետ դարձեալ իր առաջարկին մասին:

Մաքտոնալտ եւս յայտարարեց թէ Անգլիացիները կը նախընտրեն խորհրդաժողովը գումարուած տեսնել Լոնտոնի եւ ոչ թէ Փրնեւի մէջ, Անգլիոյ ազգային հեղինակութեան համար, բայց եթէ Ամերիկա փափաք յայտնէ գումարել Ուաշինկթրընի մէջ, յօժար է ընդունելու առաջարկը:

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» հաւանական կը կարծէ որ Միացեալ Նահանգները ընտանձնեն տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողովն հրաւիրելու գործը, ահա թէ ինչո՛ւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ուշացնէ հրաւիրագիրներու պատրաստութիւնը: Այն ցանկնալուքը, որ պաշտօն ունի մշակելու խորհրդաժողովին օրակարգը, հաւանաբար հաւաքուի սեպտեմբերին, կամ հոկտեմբերի սկիզբը:

Միւս կողմէ, Ուաշինկթրընէն հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը հրաւիրագիր մը ստացաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն՝ մասնակցելու համար տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողովին:

ԻՐԱՔ Կ'ՈՒԶԷ ՄՏՆԵԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ժընեւէն կը հաղորդեն, որ անգլիական կառավարութիւնը, իրաքի հոգատարութեան հարցին մասին, գրութիւն մը ղրկած է Ազգերու Դաշնակցութեան դիւանին: Նոյն ատեն Իրաքի վարչապետը եւս պաշտօնական գրութեամբ մը կը խնդրէ ընդունիլ Իրաքի անդամակցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան: Այս առթիւ անգլիական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ Ազգերու Դաշնակցութեան դիւանին, օրակարգի վրայ դնել այդ խնդրանքը, ճնելու համար յառաջիկայ նստաշրջանին:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հաստատուեցաւ լուրը թէ վարչապետ Վայտա հրաժարած է: Միւս կողմէ կը հաղորդեն, որ Մանիու մերժած է ընդունիլ նախագահութիւնը իր կուսակցութեան, ինչպէս կազմութիւնը դահլիճին: Գիւղացիական կուսակցութիւնը հաւանաբար իրեն նախագահ ընտրէ փոխանորդը Միհալաքէ: Վարչապետութեան թեկնածու կը նկատուի դարձեալ Վայտա, որ կը մերժէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՄԷԿ ՍԻՐՏ, ՄԷԿ ՀՈԳԻ

Ժողովուրդն ալ կ'ուզէ վերակազմել բանակը

Համաձայն յայտարարութեան մը, որ կը բխի գերման պաշտօնական շրջանակներէն, կառավարութիւնը ամբողջովին կ'իրագործէ տեսակէտները, զորս արտայայտած էր Զօր. ֆոն Շլայխէր: Այս առթիւ կ'աւելցուի որ տեսակէտի ոչ մէկ տարբերութիւն գոյութիւն ունի վարչապետ ֆոն Փափէնի եւ պատերազմական նախարար ֆոն Շլայխէրի միջեւ: Նոյն իսկ գերման ժողովուրդին գրեթէ ամբողջութիւնը կանգնած է կառավարութեան եւեւ, այս հարցին մէջ:

Կը հաւատանք, որ երբ Պերլինի ֆրանսական դեսպանը կը դիմէ գերման ներքին նախարարին՝ յուսահատութիւն պահանջելու համար ֆոն Շլայխէրի ճառին կարգ մը կէտերուն մասին, կը պատասխանուի թէ ֆոն Փափէնի դահլիճին անդամները նոյն կարծիքն ունին պատերազմական նախարարին արտայայտած բոլոր տեսակէտներուն մասին, «համոզուած ըլլալով գերման բանակը վերակազմելու անհրաժեշտութեան մասին, երբ Զինադադարութեան խորհրդաժողովը չկարենայ, կարճ ժամանակի մը մէջ, ձեռք ձգել գոհացուցիչ արդիւնք մը»:

Միեւնոյն ըլլալով, «Լը քսէլսիոր»ի թղթակիցը Պերլինէն կը գրէ թէ ֆոն Շլայխէրի ճառը պատճառ գարձած է կառավարութեան մէջ ծանր վիճաբանութիւններու, թէ ֆոն Փափէն ընդվզումով կարդացած է ճառը:

Նոյն թղթակիցը կ'աւելցնէ, որ ֆոն Շլայխէր, նախանձագին ցանկալով բարձրանալ Հիթլերի նման, չնայելով ամբողջութեան դաշնակցական համաձայնութեան մը ամէնէն յոյս ի նպաստ իտալական – գերմանական – ռուսական դաշնակցութեան մը, ուզեր է խօսիլ գերման ցեղային զգացումներուն, ընդդէմ Ֆրանսայի:

Նախկին պատերազմիկներն ևս անհանգիստ ժամեր կոխեն երեւոյթ

Երէկ գրեր էինք, թէ ամերիկեան նախկին պատերազմիկները, որ պաշարած կամ գրաւած էին Ուաշինկթընի կառավարական պաշտօնատուները, բախումի մը հետեւանքով տեղի տուին զինուորական միջամտութեան:

Նախկին պատերազմիկները, Ուաշինկթընի գլխաւոր պողոտային մէջ, կղմինար նետեցին ոստիկաններուն վրայ: Յանկարծ լուր ելաւ թէ տրուտարձաններէն 100 պատերազմիկներ փութով կը յառաջանան՝ օդնելու համար իրենց ընկերներուն: Ոստիկանութիւնը ամէն մէջոց առաւ, արգիլելու համար պատերազմիկներուն յարձակումն ու յառաջացումը: Այդ ընթացքին, բախում մը տեղի ունեցաւ եւ վիրաւորուեցան երկու պատերազմիկներ, ինչպէս ոստիկան մը: Ընդհարումը հետզհետէ սպառնական դարձաւ: Ոստիկանութիւնը հարկ տեսաւ խնդրել օժանդակութիւնը զինուորական իշխանութեան: Նախագահ Հուվըր հրամայած ըլլալով, ամէն հաւանականութեան դէմ, «մաքրել» քաղաքը, զինուորները դիմեցին պատերազմիկներուն դէմ գնդացիրներով ու հրասայլերով: Հեծելազօրքն ալ հասնելով օդնութեան, չուռով պարպուեցան բոլոր պաշտօնատուները, որ գրաւուած էին: Ոստիկանութիւնը, որ կը մասնակցէր այս գործողութիւններուն, արտասուաբեր ռումբեր կը նետէր ըմբոստներուն վրայ: Այս պահուն, հրդեհ ծագեցաւ ըմբոստներու բանակատեղիին մէջ, թէեւ կարելի եղաւ մարել չուռով:

Զինուորները, մաքրելէ յետոյ քաղաքը, յառաջացան մինչեւ ըմբոստներու գլխաւոր բանակատեղին, Անակոստիա գետին մօտ, Ուաշինկթընէ 8 քիլոմեթր հեռու:

Յարձակման ընթացքին հրդեհ ծագեցաւ բանակատեղիին մէջ, որ այրեցաւ: Զինուորները քշեցին ընդմիշտ ըմբոստները: Ներկայիս գետին կամուրջները պաշտպանուած են հրասայլերով:

Ընդհարման միջոցին ըմբոստներէն սպաննուեցաւ մէկ, ծանրապէս վիրաւորուեցան երկու, թեթեւ վէրքեր ստացան 4 հոգի: Զինուորներէն մէկ հոգի ձեռքէն այրուցք ստացաւ, 2 հոգի կազէն վնասուեցան, ոստիկան մը կղմինարով վիրաւորուեցաւ: Ըմբոստները կը դանդաղէին, որ իրենք զէնք չունէին, ոչ իսկ դանակ, բայց իշխանութիւնը զէնք կը գործածէր:

Կարգը վերահաստատուած է չնորհիւ Հուվըրի վճռական վերահանգին:

Կարմիր Խաչը կ'աշխատի իր միջոցներով օդնել վերադարձնել նախկին պատերազմիկները, որոնք քալելով, իրենց ընտանիքին հետ, եկեր էին հեռուներէն:

Այսուհանդերձ սպառնական հեռագիրներ հասած ըլլալով Սպիտակ Տան, զինուորական ջոկատ մը կը հսկէ շրջակայքը: Իսկ ոստիկանութիւնը, չարունակելով իր հետապնդումները, 40 հոգի ձերբակալեց իբրեւ մեղսակից ըմբոստներու շարժման:

Միւս կողմէ, ըմբոստները, ցրուած ըլլալով հանդերձ, մինչեւ վերադարձը իրենց ընտանեկան օջախը, պիտի սպառնան նոր խռովութիւններ յարուցանել:

Պատերազմական պարտքերու վճարման հարցը

Ծանօթ է, որ, Հուվըրի առաջարկով, մէկ տարի յետաձգուած էր պատերազմական պարտքերու վճարումը: Արդէն կ'աւարտի այդ մորատորիումին պահանջաժամը: Եւ Ֆրանսական կառավարութիւնը տախտուած է մտնել նոր խորհրդակցութեան մը: Ահա թէ ինչո՛ւ զրոյց կը չրջի թէ Ֆրանսական եւմատական արդի նախարարը դեսպան անուանուած է Ուաշինկթընի, փոխարինելով Փոլ Քլոտէլը, եւ ուրիշ նախարար մը եւս՝ դեսպան Լոնտոնի: Այս ե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՈՎՍԱ ՂՈՒՂՈՒՄՆԵՐՈՒՑ ԳՈՒՄԱՐԻ ՎՂՏՆԵՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՈՒՐԽ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ

Մեր հարցմանը, թե ինչո՞ւ է նա այս որոշումը կայացրել, նա պատասխանեց, որ ինքը չի ուզում ծառայել մի կառավարության, որի ղեկավարները ոչ թե ժողովրդի, այլ միայն իրենց շահերի մասին են մտածում:

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄԸ ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոգեվարք էության հետ պայքարող, յուրաքանչյուր վայրկյան մահվան սառնասուն սառույցի մեջ ընկնելու վտանգի տակ գտնվող Ռուսաստանի Դաշնության ղեկավարները, որոնք ոչ միայն չեն ցանկանում հրաժարվել իշխանությունից, այլև ամեն կերպ ձգտում են ամրապնդել իրենց դիրքերը, ամեն ինչ անում են, որպեսզի ժողովրդի ուշադրությունը շեղեն ներքին ծանր խնդիրներից, ստեղծեն արտաքին թշնամի, որի դեմ կարելի լինի ժողովրդին կռվի դուրս հանել:

Ռուսական ղեկավարության այդ ձգտումները հատկապես ակնհայտ դարձան Ուկրաինայի նկատմամբ ռուսական ագրեսիայի սկսվելուց հետո: Ռուսական ղեկավարությունը, ինչպես հայտնի է, ամեն կերպ ձգտում է ցույց տալ, որ Ուկրաինայի հետ պատերազմ է ընթանում ոչ թե Ռուսաստանի Դաշնությունը, այլ ինչ-որ ուկրաինական ֆաշիստական խմբավորումներ, որոնք ռուսական զորքերի ներխուժման պատրվակ են ստեղծ

Եւ կամ
Շոգի - սիրտ ու բաժակ ու ջագուստ
Գինիի մրուրով լեցուած:

Զեզի ձգելով Ծնողքեանի այս արտառոցութեան կապը ճարել նիշաքուրցիին հետ, համեստօրէն դիտել տուի հայ դրագէտին թէ Ծնողքեանի զմայլելի թարգմանութիւնը հայերէն չէ այլ... շանխաչերէն:

Արդ, ո՛չ իրանցի բարեկամներս, վստահօրէն կը մտածէք թէ նման քննադատութեան մը իրօք պատասխան, քննադատուողին պարտքն է առնել այդ երկու կէտերը եւ ապացուցանել թէ՝

Առաջին. կը սխալի այս տողերը գրողը վաւերականութեան հարցին մէջ: Ահա փաստերը որով Օմարի այսինչ քառեակները վաւերական են, այսինչները ան վաւեր:

Երկրորդ. Ծնողքեանի գրածը հայերէն է եւ շանխայերէն լեզուին հետ կապ չունի:

Իրա՛ւ, այդպէ՞ս տրամաբանեցիք: Որքա՜ն պարզամիտ էք, որքա՜ն հեռու փարիզէն:

Հետեւեցէք հիմա այս բանավէճին առած նոր ընթացքին, վերջ իվերջոյ թոթռուելու համար ձեր հինցած ըմբռնումները: Այստեղ է յայտ կուգայ նաեւ Զօպանեանի անսուպ ռազմախազերէն մէկը որ Զիմառնիի օրին ձգեց դիս:

Սպրվեցէք, կամ սոթվինք այս մէկն ալ:

Ճիշտ այն պահուն որ կը կարծէի թէ ամրապէն բռնած եմ մազերէն հակառակորդին, զոր տարիներ առաջ արեւմտահայ մեծագոյն «սթիլիզտը», Ս. Պարթեւեան, կոչեց «երկարմատագոյն զապօթիէն», այո՛, ճիշդ այդ պահուն անիկա յանկարծ կամաց մը իր մազերը հանել ժամանեցաւ արանքէն եւ հոն դնել իմ՛ղճ Ծնողքեանի մազերը:

Աւելցուցէք ուրեմն «զրական բանավէճի» վից սկզբունքներուն վրայ այս մէկն ալ՝

Թիւ 7. Բանավէճի նիւթէն շեղելէ զատ, կարելի է նաեւ նեղ վայրկեանին յանկարծ ծռիլ եւ կռուադաշտէն դուրս սողալ: Հոգ չէ թէ դիմացինդ հարուածը կը հասնի եւ տեւդ կեցող բարեկամիդ: Իսկանը դուրս գալուդ մէկն է... փառքով:

Այնչափ անակնկալ էր Զօպանեանի ճարպիկ հարուածը որ գեռ չիմռնթռթեան մէջ եմ: Արդեօք ի՞նքն էր Գրական Ակումբի մէջ կոտրող - թափող առիւծը թէ... Գառնիկը:

Իրողութիւնը այն է որ, Պ. Ծնողքեան «որ մանչէսթրցի մըն է» — չեմ հասկցած, գրական վէճի հետ ինչ առնչութիւն ունի մէկուն «մանչի» կամ «մանչէսթրցի» ըլլալը, բայց այդ բացատրութիւնը կը զորձածեմ եւս չմնալու համար վարպետէս — վեց յօդուած նետած է անդրանիկեանական Հայերու դիմաց: Հեղեղը...:

Աչքէ անցընենք առանք պարզապէս «բանավէճի արուեստ»ին մէջ Պարոկհայերուդ տկար կողմերը զօրացնելու համար: Առիկա պատճառ մը չէ սակայն որ ժռռանք բուն հարցը, վէճին առիթ տուող գլխաւոր կէտերը, կամ բաց թողունք օձիքը բուն յանցաւորին՝ հայ գրականութեան «զապօթէն»ին:

Ինչպէս կը տեսնէք կը շարունակուի «Հայեմամպազի»ն: Գառնիկ Ծնողքեան քանըշինգ տարի եռքը բեմին վրայ: Երկրորդ արար: Նկատգրութիւնը յաջորդով:

ԼԵՒՈՆ ՄԵՍՐՈՊ

ԱԿՆԱԽՏ

Աչքերս ջիմակ երէկուան պէս
Ալ չհին թարթեր արեւելքին
Ու կոպերս ալ ճանր մարմին
Զգողական ոյժ մը կարծես
Արդ կը քաշէ դէպի գետին...:

Գեզ տեսնելու ախտովը լուռ
Վարակուեցան աչքերս արդէն
Թարթիչներուդ այգւոյն մէջէն
Ինկող խաղողն աչքերուդ տո՛ւր,
Ջոյն դեղի տեղ աչքերս ըմպեն...:

Կոպերուս տակ ջիւանդանոց՝
Պառկած լոյսերն արեգակին,
Ի՛նչ դեղերու կը կարօտին.
Աչուըներուդ՝ առջեւն անոնց,
Բաց դռները դեղարանին...:

Դուն փոխանցիկ ջիւանդութիւն
Աչքերուս մէջ. աչքերուս մէջ
Քիչ մը քեզի տայիր ալ վերջ,
Ջանմնք գոցած վրադ՝ ուր դուն
Իբրեւ նեկտար, անոնք առէջ...:

Գ. ԱԻՋՄԵԱՆ

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԴԷՊԻ ՎԷՐՏԷՈՆ

— :-: —

Ֆրանսական Ճակատի Հայ Կամաւորներու Միութիւնը զեղեցիկ մտածումով մը, որ ցոյց կուտայ այդ Միութեան անդամներուն հոգեկան բարձրութիւնը, պարբերաբար ուխտագնացութիւններ կը կազմակերպէ դէպի այն վայրերը ուր կը հանգչին իրենց զէնքի ընկերները, ինկած պատուոյ դաշտին վրայ:

Այդ ուխտագնացութիւնը այս տարի աւելի հանդիսաւոր երեւոյթ մը առաց, շնորհիւ կազմակերպիչներու լուրջ կարգադրութեան: Մամուլի էջերէն ուղղուած կոչերով հնարաւորութիւն տրուեցաւ նաեւ հասարակութեան, մասնակցիլ այս յիշատակի այցելութեան, սակայն դժբախտաբար չատ քիչեր միայն պատասխանեցին: Ու պէտք է չհետեւ թէ չատ զեղեցիկ առիթ մը կորսնցուցին բոլոր անոնք որ կը բացակայէին:

Շուրջ 23ին շաբթ առաւօտ կանուխէն երկու մեծ autocarներ կը սպասէին Շաթօտէօնի քաղաքային անկիւնը, զարդարուած հայկական եւ Ֆրանսական եռագոյններով:

Ցիսուն հոգի, որոնց մէջ մեծամասնութիւնը կը կազմեն հայ կամաւորները, կը տեղաւորուին զոյգ կառքերուն մէջ մօտաւոր օդով մը: Ֆրանսացիները ալ կը մասնակցին քիչ թիւով:

Ցայտագիրը կազմուած է երկու օրուան պտոյտի համար, վերջնակէտ ունենալով Վէրտէօնը, որ մէկ միլիոն զոհեր խլեց վերջին պատերազմին:

Բոլորն ալ ամասպարանք ունին վայրկեան առաջ դուրս ելլելու սա մաշեցնող Փարիզէն, զաշտերու մաքուր օդը ծծելու համար: Ուշ մնացողներուն սպասելով, ժամը 7.30ին միայն կարելի կ'ըլլայ ճամբայ իյնալ:

Կառքերը կը թաւալին լայնծուն խճուղիներուն վրայէն — խճուղիներ որոնց ցանցով ծածկուած է ամբողջ Ֆրանսան, որուն փառքերէն մէկը կը կազմեն:

Հազիւ 30 քիլոմեթր հեռացած, արդէն իսկ կ'ապրիս Մեծ Պատերազմի դարն յիշատակները: Ահա՛ Clayeը քիչ անդին հսկայ արձանը զօրավար Կալիէնիի, Փարիզի զինուորական կառավարիչին, որ 1914ի Մարնի ճակատամարտի բախտորոշ օրերուն, Փարիզի ամբողջ պահակազօրքը փոխադրեց ճակատ, իր պատասխանատուութեամբ, բռնագրաւուած ամէն տեսակ կառքերով, ու փրկեց Ֆրանսան: Կալիէնի ալ ձեռքը ճակատին հովանի բռած աչքերը կը սեւեռէ հեռուն, դէպի այն ուղղութիւնը ուսկից չանթի ահագնութեամբ հասած էին Տեւտոնները: Մարդ սարսուռ կը զգայ դեռ այսօր ալ, երբ կը յիշէ թէ գերման յաղթապահները 1914ին մինչեւ 30 քիլոմեթր մօտեցած էին Ֆրանսայի մայրաքաղաքին:

Ահա՛ Ուրքի ջրանցքը, որուն վրայէն փոխադրեցին ծանր հրետանին՝ Մառնի ճակատամարտին մէջ գործածուելու համար:

Առաջին քաղաքը ուր կանգ կ'առնենք՝ Մո-ն է (Meaux), նշանաւոր առնոր համար որ Պոսիւէ այսօրեայ եպիսկոպոսը եղած է: Իր մայր եկեղեցին գոթական արուեստի ամէնէն նուրբ արտայայտութիւնը կը ներկայացնէ, չինուած ըլլալով 14րդ դարուն վերջերը: Գերմանները մէկ օր միայն գրաւած են այս քաղաքը, որ Փարիզէն 50 քիլոմեթր հեռու է:

Քիչ վերջ կը տեսնենք Պէլլօի անտառը: Հոս է որ ամերիկեան բանակը առաջին անգամ կռիւ բռնուեցաւ Գերմաններուն հետ: Ու իրրեւ յիշատակ, Ֆրանսան Ամերիկայի նուիրեց զայն: Հիմա միայն ամերիկեան զրօշն է որ կը ծածանի այս անտառի մուտքին առջեւ: Մեռելներու յիշատակը յաւերժացնելու համար, Ամերիկացիները — Ֆրանսացիներէն եւ Անգլիացիներէն աւելի — յիշատակարաններ եւ հոյակապ կոթողներ կանգնած են ամէն կողմ, Պէլլօի անտառէն մինչեւ Վէրտէօն, հակառակ անոր որ Ֆրանսական ճակատին վրայ իրենց ամբողջ կորուստն է 50,000 հոգի միայն: Սքանչելի է մանաւանդ Շաթօ – Թիէրիի մօտ կերտուած յիշատակարանը բարձունքի մը վրայ, որ կը տիրապետէ Մառնի հովիտին եւ դեղածիծաղ բլուրներուն: Իսկապէս լաւ ճաշակ ուներն:

Կէսօրին կը հասնինք Րէյնս, որ կը յիշեցնէ պատերազմի ամէնէն ցաւալի դրուագներէն մէկը: Իր մայր եկեղեցին, գոթական արուեստի հրաշակերտ մը, ամբակոծուած էր գերման հրետանիին կողմէ, ամբողջ աշխարհի խիղճը ըմբոստացնելով: Ռոքֆէլլըր միլիոններ տրամադրած է անոր նորոգութեան համար, որ դեռ չէ վերջացած:

Ճաշէն վերջ, որ չատ հաճելի անցաւ, այցելեցինք այդ հոյակապ չէնքը, լինչպէս նաեւ չանթիանիայի գործարան մը, գեռին տակ երեք յարկ բարձրացած: Աւելի քան 10 միլիոն չիշ չանթիանիա կայ այստեղ, իսկ հսկայ տակառներու մէջ՝ մօտ մէկ միլիոն լիտր:

Համտեսելէ վերջ, կը շարունակենք մեր ճամբան դէպ ի Վէրտէօն: Անմիջապէս մեր աջին կը տեսնենք Փոնթէլի ամրոցը, որ պարզ աւերակոյտ մը կը ներկայացնէ եւ ուր կռուեցան հայ եւ ռուս կամաւորներ: Հոս է որ գնդապետ Ռուսսատանի ներկայութիւնը մեր մէջ: Այն հոյակապ ու մեծ յեղաշրջումը որ միանգամընդ միշտ պատմութեան է յանձնել արիւնռուշտ ցարիզմը, հրճուեցնում է եւ՛ հայ կեղեքուող աշխատաւորութիւնը որ ցանկանում է ընթանալ այդ նորաբաց ուղիով... Նա գալիս է կռվկաս, ու մենք նրա մէջ պէտք է ողջունենք այն մեծ երազը, որ մեր յեղափոխական կեանքի...

— Դո՞ւն ալ, Բէկզատեան, —ժպտաց Սուրէն, կրկին կրքոտելով...

— ... Այո, մեր յեղափոխական երկարատեւ կեանքի արդիւնքներից ու պակասներից մին է կազմում... որովհետեւ մեր մուրճն էլ կայ այն մեծ սալի վրայ, որ յեղափոխական փոթորիկ չերժացած, դարբնել է Մեծ Յաղթանակը, ինչ որ փրկութիւնն է, նաեւ, բոլոր ժանր ու ազատագրուած ազգերի...:

Կրկին ցնցուեցաւ Սուրէն: Ամբողջ տասն եւ հինգ տարիներու անցեալ մը կայծակի արագութեամբ ուրուագծուեցաւ ժպտին մէջ: Ու մինչ գլխահակ կը մտածէր, անկիւնէն կրկին Մելիքթանգեանի ձայնը լսուեցաւ.

— Ո՞նց էք գառանցում, ընկեր Բէկզատեան, պալշեվիզմը եթէ դաւիս է, նա գալիս է մանուկ Հայաստանի դիակի վրայից անցնելու...

Սուրէնի ակնարկը դեռ գաժուած կը մնար իր վաղեմի ընկերոջ Բէկզատեանի վրայ, ուր յառած կը մնար նաեւ, Այվազեանի ակնարկը:

Նիստի վերջաւորութեան, երբ դուրս կուգար Սուրէն, յանկարծ լսելի եղաւ Այվազեանի ձայնը:

— Ընկեր Սուրէն, ընկեր Սուրէն...

Դարձաւ: Ու իր աչքերը հանդիպեցան երկու մեծ ու սեւաթոյր աչքերով, թխադէմ, երկայնահասակ օրիորդի մը, որ կանգներ էր սանդուխներուն վերեւ եւ ակնասիշ կը դիտէր կինքը թախծագին հրճուանք մը աչքերուն մէջ: Սուրէն բռպէպէս բարձրացաւ, ու մէկէն նետուելով առաւ աղջկան ձեռքը ձեռքերուն մէջ ու բացականչեց.

— Աստղիկ...

Իր երազն էր: մուխին ու փոշիին, կրակին ու հերոսական գիմաքրաւուին մէջ, իր կողքին ելլող, գինքը խրախուսող ու ոգեւորող երազը, զոր հիմա, անօրինակ ու երկար պայքարներէ եւ եղերական ապրումներէ վերջ կ'առներ իր թեւերուն մէջ, այսպէս մայիսեան արեւշող օր մը, Արարատի սպիտակափառ, հմայող ու պատկառազդու լռութեանը դէմ, խորհրդարանի շէնքին առջեւ, որուն վրայ հայկական եռագոյնը կը ծածանէր՝ ծիրան ու գեղատեսիլ:

×

Երբ փողոցէն կը դառնայիր, տեսան զոյգ մը, որ թեւանցուկ կ'ընթանար: Աղտոտ օրէն անցան: Երբ աւելի յառաջացան.

— Լա՛ւ յարմարեցան այս երկուքը, — շշնջած Այվազեան:

= Ամուսնացա՞ն,— հարցուց Սատղիկ:

Սուրէն զարմացական ու վարանոտ ակնարկ մը տուաւ Սատղիկին ու չկրցաւ բացատրել թէ ո՞ւրկէ կը ճանչնար Ֆրանսուհին, որ Բէկզատեանի թեւը ժտած, կը ժպտէր տունկ մը ներս.

— Այսօր Բէկզատ քնաւ տարբերութիւն չունէր Ամիրխանեանէ — ըսաւ Այվազեան,— ձգէ որ այս բոլորին մէջ քիչ մըն ալ մեր սերմը կայ, մեր անցեալը, նոյն ինտէլիգենցիան, ասցիալական ֆրօնտում...

— Այո՞, — ձայնեց Սատղիկ:

Կ. ՄԵՀԵՌՆ

(Շարունակելի)

ԹՈՒՐՔԻԱ

Սեւասարեան խաւի դատի մասին

— :-: —

Յուլիս 2ին, Էսկիշէհիրի վճռաբեկ Առեւանին Հուդուգի ճիւղին կողմէ հաղորդուած էր Սանասարեան խաւի վճիռը, որ կուսակալութեան փաստաբաններուն երեք առարկութիւններուն ալ կը պատասխանէր:

Նախ «մխիթէվէլլի»ութեան խնդիրը, որուն համար վճռաբեկ Առեւանի նոյն ճիւղը կ'ըսէ թէ արդէն իսկ լուծուած եւ փակուած խնդիր մըն է, իր լուծումը ստացած ըլլալով նոյն իսկ վճռաբեկի Ընդհ. Մարմինէն:

Երկրորդ՝ իրաւասութեան խնդիրը, որ պատճառաբանութեամբ կը մերժէ, քանի որ սկզբունքով չընդունիր որ լքեալ գոյքի խնդիր գոյութիւն ունենայ:

Երրորդ՝ լքեալ գոյքի պարագայ, որուն համար կ'ըսէ թէ գոյութիւն չունի, քանի որ միւթէվէլլի մը կայ, որ կը դանուի իր պաշտօնին գլուխը եւ պարտաւոր է մատակարարել վաղքը:

Իսկ Չորրորդ՝ կ'աւելցնէ որ, եթէ ճիշտ է որ վազքը չիգործադրուիր, պէտք է քննուի թէ իր նպատակին կը ծառայէ՞ թէ ոչ:

Այս վերջին կէտը պիտի քննուի Պոլսոյ Հուդուգի Բ. դատարանին կողմէ դատարաններու դաղարէն յետոյ:

Բայց կուսակալութեան փոխանորդներէ մէկը, նոյն օրը դատարան գտնուելով, եւ այս վճիռը ի ներկայութեան իրեն հաղորդուելով յայտարարած է որ «թեսիհի զարար» պիտի ընէ վերժուած կէտերը:

Այս քննութիւնը զադարէն առաջ ըլլայ թէ վերջ, չարդիլեր որ պատրիարքարանի փոխանորդները Պոլսոյ Հուդուգի դատարանին առջեւ ներկայացնեն իրենց փաստերը Սանասարեան կտակին գործադրութեան եղանակի մասին՝ ոչ միայն այս գատը սկսելէ վերջ, այլ եւ անկէ առաջ ալ:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՅԵՂԻ ՈՅՈՒ ՇԱՐԺՔ, Գ. Նժդեհ, տպգր. Սոֆիա, դին 55 լեվա:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեկնաբանել:

ԴՐԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՁԱՓ ՄԱԿՈՒԻՐ, բանի որ մեծ մասամբ տողաշարով կը շարուի ՅԱՌԱՋԸ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

— :-: —

Քանի մը շաբաթ առաջ էր, շատերուն պէս օտար հողին յանձնեցինք, Պ. Տօնապետ Քօլոյեանը, 21 տարեկան Բալուցի:

Ինձ պէս բոլոր հայրենակիցներն ու ծանօթները, ժպտաքեցան, կսկծացին ու կը կսկծան:

Որքան զգալի է բացակայութիւնդ, սիրելի Տօնապետ: Չկան այլեւս քու ոգեւորիչ եւ յուսատու խօսքերդ, որով կ'ոգեւորէիր մեզ եւ յոյսով կը լեցնէիր մեր սրտերը: Ես որ քեզմէ կրկնապատիկ տարէց ու փորձառու, հաւատա՛, կ'ամչնայի երբ փոխանակ ես քեզի՝ դուն գիս կը խրախուսէիր: Այն ի՞նչ կարօտակէզ արտայայտութիւն էր հայրենիքի մասին: «Էմի չպիտի մեռնիմ, մինչեւ հայրենիքիս արիւնաներկ հողին իմ մէկ կաթիլ արիւնս չխառնեմ...»: Արդեօք հայրենիքի բուռն զգացո՞ւմ էր, որ քեզ այլեց եւ յանձնեց օտար հողին մուրատ փորդ թողլով:

Բայց սիրելի Տօնապետ, մենք ալ քու ուխտիդ պիտի հետեւինք, պիտի ապրինք հայրենի յուշերով, պիտի ապրեցնենք եւ կարելի եղածին չափ ցոյց պիտի տանք այդ լուսաշող ճամբան մեր սերունդին, ինչ որ քու միակ իղձդ ու հաւատքդ էր:

Տյա՛ք, աշխատինք հայ մեծցնել մեր նոր սերունդը, մինչեւ աւետեաց երկիր, անուշ հայրենիք ժամանումը:

Յարգանք հիմիդ եւ հանգիստ ոսկորներուդ:

Մ. ԳԱԼՍՏԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Գերմանիոյ կառավարութիւնը մըտադիր է վաղն իսկ ներկայացնել տնտեսական իր նոր ծրագիրը, որ աշխատանք կը խոստանայ գործազուրկներուն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արդէն լրացած է ՅԱՌԱՋի առաջին վեցամսեան: Կը խնդրուի մեր յարգելի բաժանորդներէն, որ փութով մեզի փոխադրեն իրենց նոր բաժնեգիները:

Կարգ մը բաժանորդներ, որ մինչեւ հիմա հակառակ մեր կրկնակի դիմումներուն չեն վճարած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան փութացնելու գայն այս առթիւ: Ալլապէս պիտի ստիպուինք դադրեցնել թերթին առաքումը իրենց հասցէին:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

կու դեսպաններուն ալ տրուած է մասնաւոր առաքելութիւն մը բանակցութիւն վարելու անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութեանց հետ պատերազմական պարտքերու վճարման հարցին մասին:

Ֆրանսական պաշտօնական շրջանակները կը պնդեն թէ օրեւէ անհրաժեշտութիւն չկայ փոխելու Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի դեսպանները: Այսուհանդերձ առոյգ է, որ կառավարութիւնը լրջօրէն կը զբաղի պարտքերու հաստատման խնդրով:

Ուաշինկթընէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Մերակուտական կլաս, տեսակցութեան մը ընթացքին, բացէ ի բաց յայտարարեց թէ պէտք է վերաքննել պատերազմական պարտքերու խնդիրը: Եւ յիշեցուց թէ քանի մը շաբաթ առաջ, նման առաջարկ մը ներկայացուցած է Մերակոյտին, պարտքերու վերաքննութիւնը նկատելով անհրաժեշտութիւն մը յանուն իր երկրին շահերուն:

— 3—4 տարի առաջ, երբ կը ճնշէիք կարգադրութեան եղանակ մը գտնելու հարցը Անգլիոյ հետ, ճառ մը խօսելով՝ բողոքեցի եւ ըսի թէ Շէյլոքի պէս կը շարժիք: Եթէ պատերազմիկ միւս ժողովուրդները իրենց արիւնը թափեցին, մենք ալ մեր դրամը սպառեցինք: Եթէ ամոնք գոհ տուին 16 միլիոն հոգի, վիրաւոր կամ սպանեալ, մենք ալ կորսնցուցինք 200,000 հոգի: Երբ իրենց միացանք, ամոնք կը կռուէին երեք տարիէ ի վեր: Բայց մեր միջամտութենէն առաջ եւ վերջը, պատերազմը տեղի կ'ունենար յանուն բաղաքակրթութեան փրկութեան:

Ինչպէս ծանօթ է, Մերակուտական Պորահ եւս կը պահանջէ վերաքննել պատերազմական պարտքերը, եւ առացած է բազմաթիւ հեռագիրներ, որոնք համամտութիւն կը յայտնեն իրեն: Նոյնպէս շատ է թիւը ծերակուտականներու եւ երեսփոխաններու, ինչպէս նաեւ ժողովրդային ներկայացուցիչներու, որոնք, երկու այս առաջարկին հակառակորդ, այսօր կը գտնուին Պորահի կողքին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի Փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութիւն մասնաճիւղին կողմէ:

Այսօր *Կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն*, St. Cloud*ի անտառին մէջ, անցեալ տարուան տեղը* (Passage à Niveau):

Կը նախագահէ Պ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը նուագէ Շավիլի Երիտասարդաց Միութեան նուագախումբը: Պար, դաշտային խաղեր եւայլն:

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Հանրակառք թիւ 2 եւ 25, շոգեկառք՝ սկսի Լազարէն եւ շոգենաւ, իջնել Pont St. Cloud.

Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Դպրոցասէրի Սանուց Միութեան կողմէ

Այսօր Կիրակի ժամը 14ին 22, Վարժարանին պարտէզը

1 Bld. du Nord, Le Raincy

Մարզական խաղեր, երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

վարժարանին սանուհիներուն կողմէ

ձազվանտ՝ ծանօթ խումբ.— պար, ծոխ պիւֆէ:

Շրջաւուարտներու վկայականներու բաշխում

փափաքողները կրնան առտուընէ գալ իրենց ձայով միասին:

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Առնել Օփերայէն կամ Ժան-Ժօրէսէն 21A եւ կամ ար լ'Էսթէն կարկանի դիծը եւ իջնել Բէնօի-Փավիլիոն: Շոգեկառքը՝ առաւօտեան ժամը 8.56, 10.15, 11.40, 12.06, կէսօրէ վերջ ժամը 2, 4 եւայլն:*

ՄԱՆՕԹ.— Անձրեւի դէմ ապաստարան:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՐԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ

«ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ՏԵՂԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻՆ

Նախագահութեամբ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

7 Օգոստոս 1932, *Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին երեկոյեան ժամը* 8

Պ. Կարապետ Կարինեանի պարտէզին մէջ

Sentier des Bas-Longchamps

Սիրայօժար մասնակցութեամբ՝

Թաւիշտ՝ ԺՈՐԺ եւ Պ. ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆի

Ճոխ պիւֆէ: Պար, երգ, զուարթ անակնկալներ մանկապարտէզի փոքրիկներուն կողմէ:

ԳԻՆ՝ 3 ՖՐԱՆՔ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅՆԵՔ

Պարի, Վ. Փ.— 78 լիբէթ:
Գէմոն Թէրան, Թոք.— 140:
Մարսէյլ, Դոթ.— 928:
Թարիզ, Ա. Բ.— 40:
Լիոն, Տ. Տ.— 82:
Լիոն, Հ. Մ. Ը. Մ.— 30:
Լա Պօքա, Գարս.— 70:
Անիէս, Լ. Ճ.— 35:
Սէն Շամոն, Գ. Ա.— 140:
Լէ Լիլա, Հ. Ճ.— 35:

Ծախու է փլաս Սէն-Միշէլի քով խանութ մը մառանով եւ սենեակով մը: Ջուր, ե-՝ լեկտրականութիւն եւ W. C.:

Պայմաններու համար դիմել ՏԷր-կարապետեանի, *17, Rue Damesme, Paris 13:* կէս օրէ յետոյ ժամը *1-6*:

ՆԷՕՅԻ ՍԻՒՌ - ՍԷՆԻ ՄԷՋ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնի ժօտ, տակաւին վարձու են քանի մը գեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու: Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ: Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս): Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56-63: *Փափաքողներու կը ղրկուի չէնքին պատկերազարդ գրքոյկը:*

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Դասախօսութիւն

6 Օգոստոս Շաբաթ օր ժամը 8.30ին Musée Social, 5 rue Las-Case *սրահին մէջ (Մէթրօ Սոլֆէրինօ):*

Իշխան ԴԱՒԻԹ ՎԱՉՆԱՁԻ պիտի խօսի լուսերէն լեզուով «ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՐՑԸ» նիւթիմասին: Դասախօսութենէն վերջ մտքերու փոխանակութիւն:

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՋՈՒԱՐԹ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպութեամբ

ԱՐՄԱՆ ԿՈՓԻԿԵԱՆի եւ ՍԱՐԻՄ ՄԱԳՈՒՍԻՏԵԱՆի

7 Օգոստոս 1932 կիրակի գիշեր ժամը 9ին

Studio Rudolf *սրահին մէջ,* **6bis rue Campagne Première**

(Métro: Raspail et Vavin)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ

(Զաւեշտ 3 արար, Յ. Յ. Պարոնեանի)

Կը մասնակցին Փարիզի լաւագոյն դերասանները

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տիղերը

Մուտք՝ 5 եւ 10 ֆրանք

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Զ. Ո. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղին կողմէ եւ հովանաւորութեամբ իր կեդր. Վարչութեան, 21 Օգոստոսին, Կիրակի օր՝ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած վարպետական Հայր. Միութեան կողմէ, վանի Ապրիլեան հերոսամարտի *17*րդ տարեդարձի առիթիւ: Այսօր կիրակի կէսօրին ժամը *12*էն երեկոյեան *8*ը, Քիւսէի «Պաղ-Աղբիւրին» մօտ:

Կը մասնակցի վասպ. «Արծիւ» ֆանֆառ խումբը, դեկավարութեամբ Պ. Թոխիկեանի: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, արաասանութիւն, երգ, խուազ, եւայլն:

Կը նախագահէ՝ Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Պարերու համար ընտիր ձազ, ճոխ պիւֆէ, ժատչելի գիներով

Անձրեւոտ օրի պարապարին հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ Կիրակիին

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷի ՅԱՏՈՒԿ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins *եւ* **2 Rue Romarin, LYON**

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

*1931*ին հաստ. տուն մը *80,000,000* դրամագլուխով, կ'ուզէ ասլաիով գործի մը համար աշխատակիցներ՝ անմիջապէս ազատ, գործունեայ եւ եռանդուն: Պէտք չկայ մասն. ծանօթ. գիտնալու: Խիստ շահաւոր պայմաններ: Խիստ վայելուչ հագուիլը պարտաւորիչ: Դիմել՝ Mr EUGÈNE FRANK, 72, rue St. Lazare, *Փարիզ ժամը 9—11 եւ 14—16:*

***Etude de Me BERNARD WAHÉ* (ՊԷՕՐՔՋԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կր ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ վաղեմի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերարերեալ բոլոր գործողութիւնները

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Ամմրցելի գիներով: ցանծնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն:

Դիմել՝ A. TATOULIAN, *12bis* rue Eli, Gentilly, Seine

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրհերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ Նպարավաճառատուներէ

Կեդրոնատեղի 92 *Rue d'Angoulême*

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ԿԸ ՓՈԽԱՆՑՈՒԻ

Առեւտրական մեծ վայր մը, յարմար ամէն տեսակ առեւտրական գործի, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառմանց համար: Պուլըվարի անկիւն, կայարանին, քարափին եւ Մարսէյլի կեդրոնին մօտ: Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, բնակութեան համար յարկաբաժին, հեռաձայն: Տարեկան վարձք՝ 10000 ֆր., պայ՛ 8 տարի, դին՝ 80000 ֆր., վճարման դիւրութիւններ, քանի մը օրէն տրամադրելի: Դիմել Պ. ԴԻՈՐԳ ՍԻՄՈՆԵԱՆի, 64 rue Bernard du Bois, Marseille.

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ,ւթիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրու թեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

"ՖՕՐՕ ԵՆՕ"

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ճաշարան CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Դուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe *4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք*

Հրաւէր բոլոր փափկասճաշակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մաճունը

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65

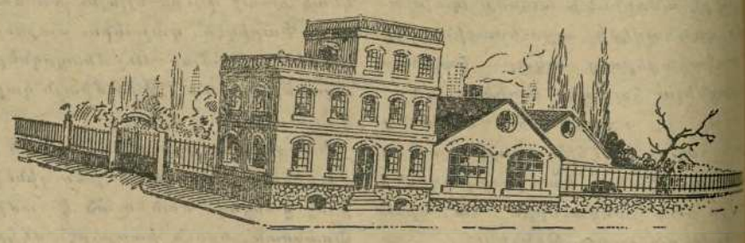
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ձեր հաշարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեռակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թաճիրեանի

6 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ*

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ա-ան ձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց հաստա- եր պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք ո-եկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանական 20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Տընի)

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկէնեան դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothoraxի** գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեաճական, ծելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այրի, քոյր, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway *26, 28, 54:*
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis